Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Abr 148 11º

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

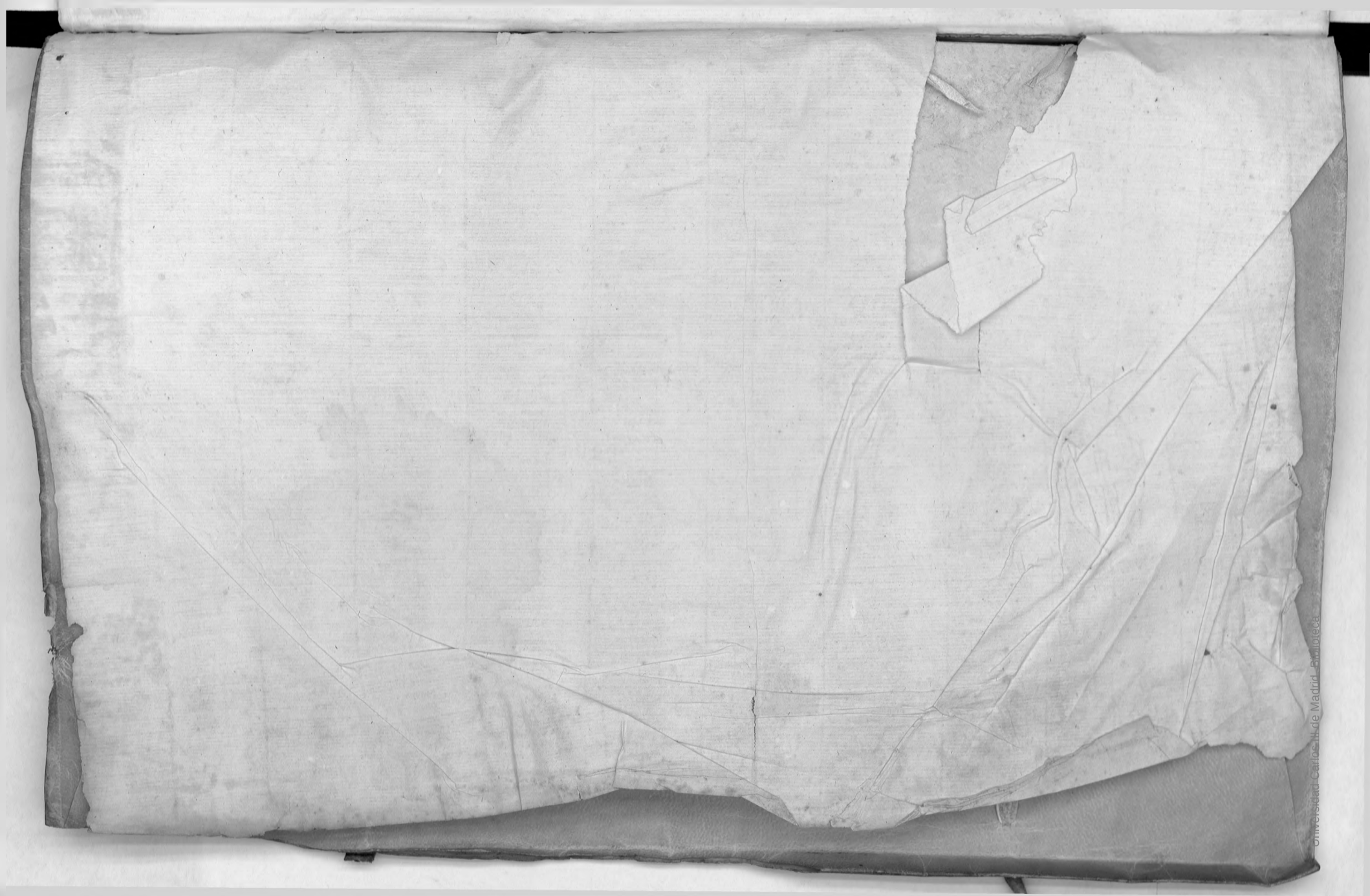
Universidad Carlos III de Madrid - Biblioteca

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

J70(1) { T. 143727
C. 1205061

J70 (2) { T 143728
C. 1205062

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

170

CONSILIORVM
Seu Responsorum
ALEXANDRI TARTAGNI
IMOLENSIS I. C. CELEBERRIMI
Liber Sextus.

HABES HIS TYPIS OMNIVM POSTREMIS PRAETER accuratam emendationem, Adnotationes repurgatas, & expunctas, quæ nouis opinionibus & hæreticis, Orthodoxam Ecclesiam lædebant.

DVO INSVPER HABES ALEXANDRI RESPONSA RESTITVTA, Vnum, quod est xxxiij. Lib. iiij. multis ab hinc annis prætermissum: Alterum verò est in vij. Libri calce, quod inter Consilia Laurentij Calcanei impressum reperitur.

Item Alexandri vitam per Nicolaum Antonium Grauatium I. C. editam.

Insunt etiam Additamenta doctissima Præstantissimorum I. C. MARCI ANTONII NATTAE ASTENSIS, ac HIERONYMI ZANCHI BERGOMENSIS, summo studio congesta, & iam rursum summa diligentia reuisa atque emendata.

Quibus nuperrime in hac nostra editione, præter multa summaria, quæ in alijs non reperiuntur impressionibus infinitisque erroribus, quibus cęteræ scatebant, expurgatis, addita sunt ad finem vniuscuiusque consilij SCHOLIA CELEBERRIMI I. C. MARCI ANTONII EX COMITIBVS ROVESCALÆ PAPIENSIS, quę quidem ad faciliorem ipsorum consiliorum dilucidationem, & ad vberiorem intelligentiam, locorumq; notabilium cognitionem maximè conferunt.

CVM PRIVILEGIIS.

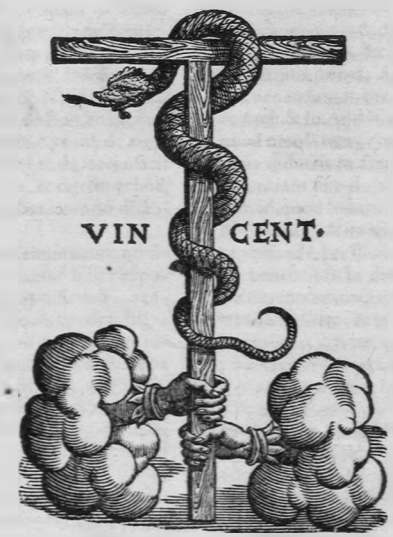

R. 2860

M. D. LXXXX.

Venetijs, Apud Felicem Valgrisium.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

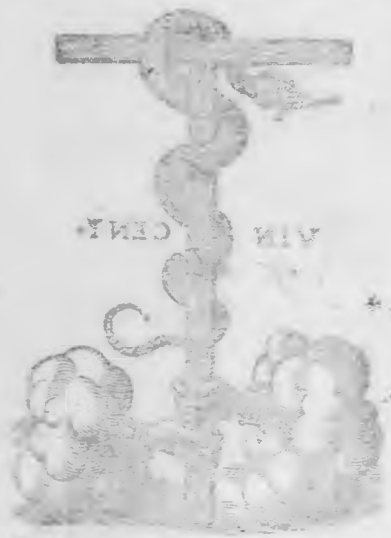

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

LIBER SEXTVS CONSILIORVM

CLARISSIMI OMNIVM,

& doctiſsimi I. C. D. Alexandri Tartagni Imolenſis;

RECENTER AB INFINITIS prope mendis exactiſsimè repurgatorum:

CVM ADNOTATIONIBVS ANALYTICIS QVAMPLVRIVM Iuriſconſultorum, & præſertim Marci Antonij Nattæ; nunc inſertis etiam Scholijs Marci Antonij ex comitibus Roueſcalæ Iuriſc. Pap. in iuris ſtudentium vtilitatem.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia præſumitur probata læſione vltra dimidiam.*
2 *Renunciatio generalis non ſufficit contra l. 2. C. de reſcin. vendit. & num. 6. & 9.*
3 *Ruſticus debet de beneficio legis certificari, nu. 4. 5. & 7.*
11 *Simplicitas potius, quam liberalitas in ruſtico præſumitur.*

CONSILIVM I.

a OMNI Redemptoris Noſtri innocato ſuffragio. Ponderatis a his, quæ in themate narrantur, & viſis allegationibus in ſententia inſertis, mihi videtur de iure probabilius, & æquius pronunciari bene appellatum, & malè iudicatum, & dictis ruſticis competere remedium d. l. 2. C. de reſcin. vendit. maximè ex infraſcriptis. Primo, quia præſupponitur eſſe probatum legitimè, ſaltem in cauſa appellationis, quòd res vendita per dictos ruſticos pro ducatis. 136. valebat tempore contractus communi æſtimatione ducatos b 400. & vltra. Secundò præſuppono, b quòd in dubio 1 † probata læſione vltra dimidiam iuſti pretij præſumitur, quòd venditor ignoraverit iuſtum pretium, vt eſt gloſ. no. & Ioan. Andr. in titu. de empt. & venditio. §. ſciendum eſt, & §. reſtat. verſi. quid ſi aliquis ſcienter. & Nicol. de Mata. & Bald. in d. l. 2. in 6. q. & Angel. & Ioan. de Imo. in l. ſi quis cum aliter. ff. de verb. obli. & Io. de Imo. in c. penul. de emp. & vend. & in commento. cap. cum contingat, de iureiu. facit ratio. l. cum indebito. in prin. ff. de proba. & cap. ſuper hoc, de renun. Ex his duobus redditur fundata intentio dictorum ruſticorum agentium.

2 Solum † reſtat videre, an intelligatur renunciatum per illa verba poſita in inſtrumento, quæ dicuntur ſolita apponi in ſimilibus inſtrumentis, ſcilicet, & promiſit dictus venditor dicto emptori de & ſuper dictis bonis venditis litem aliquam & quæſtionem vllo tempore non inferre, vel inferenti conſentire aliqua ratione, vel cauſa, ſed dicta bona vendita in proprietate, & poſſeſſione defendere, & guarentare ab omni perſona & vniuerſitate, & ab omnibus, & contra omnes & ſibi vacuam poſſeſſionem tradere, & in ea potiorem facere, & omnem litem, quæ moueretur dicto emptori, ſuſcipere: & ſimiliter per alia verba, quæ ſubijciuntur, ſcilicet, & præſentem contractum, & omnia & ſingula ſupraſcripta, & infraſcripta ſemper firma, grata, & rata habere, & tenere, perpetuoque attendere, & obſeruare, & in aliquo vnquam non contrafacere, vel venire aliqua ratione, vel cauſa, de iure, vel de facto, ſub pœna reſectionis dupli, & meliorationum omnium: & per alia verba poſita in fine inſtrumenti, ſcilicet quibus omnibus, & ſingulis, ac exceptioni dicti mali, in factū actioni, condictioni ſine cauſa, ſeu non vera, iuſta, & non legitima cauſa, omnique fictioni, ſimulationi, deceptioni, læſioni, & fraudi, & exceptioni non ſic facti, & ſtipulati contractus, & omni remedio appellationis, & nullitatis renunciauit. Et mihi videtur, quòd per hæc verba non intelligantur dicti ruſtici legitimè renunciaſſe, adeò quòd excludan-
3 tur a remedio dictæ l. ſecundæ, quia † ad hoc vt ruſticus c
c qui opere & conuerſatione eſt ruſticus per renunciationem excludatur à beneficio dictæ l. ſecundæ, requiritur, quòd
d fuerit certioratus d de dicto beneficio, vt ſignanter concludit Bald. in d. l. 2. in 3. q. arg. d. l. cum de indebito. §. 1. & cum illa deciſione Bal. tranſit etiam Io. de Imo. in d. c. pen. de emptio. & venditio. licèt Salyc. in d. l. 2. in 7. q. C. de reſcin. ven-
e dit. teneat contra Bald. e in caſu quo appareret ruſticum habuiſſe veram ſcientiam iuſti pretij; eo quia tunc ſatis apparere videtur, quòd voluerit remittere illud plus, quod valebat, & quia in ſciente non cadit error; tamen quod ad cæſum noſtrum opin. Sal. nullum facit obſtaculum, quia nos ſumus in caſu, in quo non apparet, quòd ruſtici vendentes ſcierint, immo præſumitur ignoraſſe, vt dictum eſt. non mirum ergo ſi requiritur certioratio dicti beneficij. bene facit, qđ not. glo. & Doct. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. & in l. ſin §. ſi. in gloſ. penul. ff. ad Velle. & gloſ. in auth. quomodo opor. epiſcopos, §. igitur ordinandus, & Io. And. in cap. ſi diligenti, de foro compet. & d. cap. penul. & in additione Specul. in titu. de renuncia. & concl. §. 1. in additione incipiente, quomodo huic dicto, &c. Bart. in l. in repudianda. per illum tex.
4 ff. de acquir. hæred. Accedit † illud, quod notabiliter voluit Hoſtien. in ſum. in titu. de fideiuſſ. §. mulier. verſi. Idem eſt, & Arch. & Io. And. in cap. quamuis, de pact. in 6. vbi dicunt, quòd omnia iura, quæ dicunt, quem poſſe renunciare iu-
f ribus inductis in fauorem ſuum, debent intelligi f ſi talis renuncians fuit de hoc certificatus, allegant in argumentum id, quod habetur in dicto §. igitur ordinandus & 38. diſtin. placuit, & ita etiam dicit Nicola. de Neapol. in d. l. in repudianda. per illum textum, ſed de vlla certioratione dicti beneficij facta dictis ruſticis non apparet, ergo etiam
5 ſi diceretur renunciationem eſſe factam, non valeret. † ſaltem in muliere, & in ruſtico, in quibus eſt præſumpta iuris ignorantia, vt per gl. not. in authen. de inceſtis nuptijs. in princ. in verbo ſc ens, & ibi Ang. & gloſ. in l. pater, in princ. ff. de doli exceptio. & Bald. in l. 2. C. de fideicommiſſis, & Franc. Trgn. in l. venia, C. de in ius vocan. & Ioan. de Imo. in dicto cap. penul. Et hæc ſaltem procedunt, quando nullum interuenit iuramentum, vt præſupponitur non interue-
6 niſſe in propoſito. Poſſent † etiam g prædicta cõfirmari, eo
g quòd ad hoc vt per renunciationem tollatur cum effectu remedium dictæ l. 2. oportet renunciationem non eſſe generalem, vt no. concludit Nico. de Mata. & Bald. in d. l. 2. in 5. q. & Io. de Imo. in d. cap. cum contingat, in tertio membro. & in d. cap. pen. vbi hoc dicit eſſe menti tenendum: quia non
h ſufficit generalis h renunciatio, vbi alicui ratione ignorantiæ prouidetur. l. ff. ſiquis in ius voca. non ierit. l. cum Aquiliana. ff. de tranſactio. ita etiam eſt de mente Barto. in d. l. ſi

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

quis cum aliter.in fi.ubi dixit,ꝙ licèt possit renunciari remedio illius legis, quod habet similitudinem cum remedio d. l.2.tamen non putat,ꝙ sufficiat simpliciter renunciare exceptioni doli ad hoc, vt excludatur ab illa exceptione doli; de qua loquitur d.l.si quis cum aliter,nisi exprimatur de illa lege,vel quod tantundem importet, quia illud renunciare est donare.l.si quis delegauerit. ff. de noua.vnde talis renunciatio,& donatio ad modica refertur, nisi aliud exprimatur,ar. l.si libertus.ff de ope.lib.& hæc adiectio.ff. de verb. sign.& per no. in l.si de meis.§.recepisse. ff. de arbi. & ita etiam vult Ant.de But.in c.Quintauallis.de iureiu.in septimo casu. Et posset hoc pluribus alijs similibus comprobari. verum quia dictæ decisiones,& authoritates sunt propriè in terminis nostris, & ab alijs non impugnantur, non puto expedire vlterius quoad hoc insistere. Nec obst.si diceretur, quòd videtur prædictam renunciationem esse specialem, saltem, quia facta est mentio de læsione, & deceptione, & sic saltem in genere cogitauit de ista deceptione,vel læsione, arg.l qui iure militari.ff.de testam.mil.& eorum quæ no. Doct. in l.sub prætextu specierum. C. de transa. dato quòd non fuerit singularis renunciatio facta remedio.d.l. 2. aliud est enim generalis,& aliud specialis,& aliud singularis renunciatio, vt per Bar.in l.1.in fi.ff.si quis in ius voc.non ier. & in l.fi.C.si cõtra ius vel vti.pub.& in l.1.in prin.ff.de vulg.& pup.& in l.si quis.in prin.testamenti.cum sim.ff.de leg.2.per ea quę legũtur,& no.in l.fi.C.quod cum eo.& in l. quod in rerum. §.fi.
7 ff.de leg.1.Quia † respondeo primò, quòd quando facta est à rustico, qui præsumitur ignorare, requiritur certioratio, quæ facta non fuit,vt declaratum est supra. Secundò respondeo,quòd Bal.& Doct. in d. l.2.in 5.q.cum concordantijs, non dicunt,quòd non requiratur singularis renunciatio,sed dicunt,quòd non sufficit generalis renunciatio, quando alicui ratione ignorantiæ succurritur.requiritur ergo,ꝙ taliter renuncietur, quòd appareat ignorantiam non impediuisse mentem renunciantis quoad effectum,de quo quæritur.Præterea Bar.in d.l.si quis cum aliter, in fim.ostendit,ꝙ non sufficit facere mentionem exceptionis doli in renunciatione, ad hoc vt dicatur renunciatum exceptioni doli,per quã aliàs resultaret magna læsio, esset renuncianti consultum aduersus ipsam magnã læsionem, & tamen dolus re ipsa est aptus comprehendere læsionem magnam, non solum modicam. d.l.si quis cum aliter.cum ibi notatis. oportuisset ergo ꝙ sal.
8 tem de enormi læsione fuisset facta mentio: nam † plerunq; etiam maioribus ex clausula generali, si qua mihi iusta causa,succurritur aduersus læsionem,quæ etiam esset infra dimidiam iusti pretij,vt patet ex l.1.in fi. & l. sed & si per prætorem. §.hæc autem clausula.ff.quib.ex cau.maio.& de tali læsione non enormi, & non magna potuissent intelligi verba instrumenti.Confirmo prædicta per ea quæ no. Ant.de But. in c.Quintauallis,in septimo casu,de iureiu.vbi dixit,ꝙ dicitur esse generalis remissio,qñ non cõtinet specificè,vel equipollenter promissionem de non contraueniendo pp enor-
9 mem læsionem, aut enormissimam.† Responderi etiam potest aliter per ea,quæ voluit no.Bar.Bal.Ang.& Sal.in l.fin.§. idem quæsiuit.ff.de cond.inde.vbi per illum tex. dicit,ꝙ qñ quis per errorem promittit,vel per errorem soluit indebitũ, & in contractu est apposita hæc clausula, ſ.ꝙ dictus soluens, vel promittens renunciauit condictioni indebiti, & sine causa,actioni in factum,& omni auxilio, nõ excludetur per hoc à remedio condictionis indebiti;quia idem error,qui fuit in principali solutione,vel promissione, fuit etiam in dicta renunciatione,& sicut indebitè promisit, vel soluit per errorẽ, ita indebitè renunciauit.facit l.doli.ver.diuersum.ff.de noua tio.vnde consuluit, ꝙ in instrumento apponantur hæc uerba,talis sciens se non teneri,promisit seu solnit, &c. Ita ergo in proposito,cum d.rustici præsumpto errore & ignorantia vendiderint rem minus dimidia iusti pretii, eodem errore videntur inducti ad renunciandum, ideo talis renunciatio non valet,& istud expresè vult Io. de Imo. in d. c. cum contingat.in 3.membro,& in d.c.pen.quando in renunciatione non interuenit iuramentum, & per hæc apparet multifariam responsum ad ea,quæ effectualiter in d.allegationibus in cõ-
10 trarium factis continentur. † Nec etiam obstat, si diceretur, quòd d.rustici habebãt,seu habere præsumebantur sciẽtiam veram communis æstimationis dictarum rerum,eò quòd dictas terras laborabant,& notos habebant earum redditus,& non habebant diffusum patrimonium, per ea quæ traduntur per Bal.in d.l.2.in 6.q.quia respondeo. Primò,ꝙ si attendimus opinionem & doctrinam Bal.ipse intelligit, ꝙ quamuis ille,qui non est rusticus,si vendat scienter rem minus dimidia iusti pretii,non habeat remedium.d.l. 2.ar.l.quæritur.§.si venditor.ff.de act.emp.& l. 1.in fi.ff.de act.emp.& l.domum ff.de contrah.emp.cum sim.tamen aliud est in rustico,vt retuli sup.& cum eo transit simpliciter Io.de Imo. in d. c. pen. Secundò respondeo,ꝙ non præsupponitur mihi constare de dictis coniecturis,per quas præsumantur habuisse scientiam valoris rei,& non est in dubio præsumẽdum,ꝙ rusticus rem valentem ducatos 400. & vltra. voluisset irreuocabiliter vendere,& alienare pro ducatis 136.d.l.cum de indebito. Et si
11 dicatur,ꝙ iudex † debet de dictis coniecturis tanquam notorijs se informare,per no.per gl.in l.1.C.qui & aduer.quos. & in l.3.§.eiusdem.in gl.in verbo,fama confirmat.ff.de testi. & per no.per gl.in c.cum in tua.de spon.quia respondeo, ꝙ non præsupponuntur esse notoria, & iudici ex aliqua informatione,vel probatione constitisse de huiusmodi coniecturis, & quando allegatur notorium facti transeuntis alicuius
i contrarię,& negatur,oportet,ꝙ probetur esse notorium, vt no.gl,Cy.& Bal.in l.ea quidem.C.de accu.& Spec. in tit.de no.cri.§.1.ver.sed qualiter sciet iudex.& Bal. in auth. qui semel C.quomodo,& quando iud.& Doc.in c. vestra. de cohab.cler.& mulie.nec contrarium dicitur in locis in contra-
12 rium allegatis. Non obst. † etiam si dicatur ꝙ in quantum Bal.in d.l.2.in 3.q.excusat rusticum scienter vendentem,nisi fuerit certioratus de beneficio d.l.2.& hoc dixit verum,quãdo propter rusticitatem apparet,ꝙ potius ex facilitate,quàm ex liberalitate hoc fecit, quod iudicis arbitrio committitur, secundum eum, quia respondeo primò,ꝙ Bal.loquitur in rustico scienter vendente,nos autem in eo,qui præsumitur ignorasse,quo casu sine dubio requirebatur certioratio beneficii, & iuris sibi cõpetentis,vt suprà probaui. Præterea iudex potius in rustico debuit præsumere simplicitatem, quàm liberalitatẽ in tanto excessu,per rõnem d.l.cũ de indebito.& per no.per Cy.in l.si certis annis.in 5.q. C. de pact. Ex quibus concludo,vt dixi,dictum remedium. d.l.2. præfatis rusticis cõpetere, & eis esse consulũ aduersus tã grauem iacturam, quam bonus vir ferre non debet, vt in iuribus vulgaribus.

ADDITIONES.

a Ponderatis.] Adde Alex.consi.125.lib.1.

b Secundò præsupponо.] Sequitur Crauetta in consi.192.colum. quarta, nume.5.versi.Rursus.vbi citat dominum Alexan.in consil.127 circa finem lib 2.

c ¶Rusticus.Panthal.de Cre.rep.d.l.2.fal.5.

d Requiritur quòd fuerit certioratus.] Sic etiam quòd remedium d. l.2. non habeat locum in sciente sed ignorante tamen firmat Paris consil. 128.num.36.lib primo,& amplius ibi num.37.& Socin.consi.48 num. 8 volum 4.declarat non habere locum quando quis venderet, & in instrumento apponi faceret illa verba,& quod plus valet,etiam in magna quantitate, vel vltra dimidiam iusti pretij, dedit & donauit dicto emptori,quia tunc tollitur remedium d. l.2.

e Contra Bal.] Contra Bal.videtur etiam tenere Imola, quem refert & sequitur Alex consi.42. col.pen lib.1.Sed Bal.sequitur Aird.Sicu. consi.55. colum.fin lib 2 Marcus Ant. Nat.

f Debent intelligi.] Errans, & ignorans nunquam amittit ius ex repudiatione præsumpta, casus est in l.legitimum. ff. de petit. hæred. & ponit eleganter Barto.ad l. Clodius.finde acquir.hæred.ac reputat no.Aret. ad l.qui Romæ.§.duo fratres.car.pen.ff de verb. obli. Et de d.Bar.o.ad l. Clodius mentionem facit Alex. consi. 13. infra cod. volum. colum. fin. Amplia,idem iuris esse in eo,qui dubitat,vt per Iaf.consi.107. colum 4. lib 4.ubi col. vlt.extendit ad ratificantem, vt error non noceat, & vide Dec.consi.530. dub.4. M. Ant. Natta.

g Possent etiam.] Ad hanc conclusionem, Alex. idem accedat consil. 42. super præmisso themate col.2 ver.quartò.lib 2.Tiraq in præfat. l.si vnquam nu.127 ver.ut iam C.de reuo. dona. ubi latè versatur, post Alexandrum consi. 133. super quæstis. colum 3 ver.& eo fortius.& versi. ad hoc etiam lib 5.Dec in l.in testamentis.ff.de reg.iur.

h ¶Generalis.Panthu.d.l.2.ampliat 7. ide inf eo.consi.105.

i Quod probetur.] Idem tradit Alex.consi 117 colum 2 lib.4.& pulchrè scribit Aret. consil. 165. colum. 5 cum seq. Et quia multa dicuntur esse notoria,quæ non sunt,ideo requiritur sententia declaratoria, Dec.consil. 402.dub 3.& ad c.consuluit.de appel.& consi.483 circa fi. Et de notorio crimine scribit consi.544.col.2 & ibidem col 4. De probatione notorij latè Iaf.ad l.si vero § qui probatio.ff. qui satisd. cog. Nat.

EPITOME.

STATVTVM est Cremonæ, quòd nullus possit esse aduocatus,vel procurator, nec actor ad lites, qui non sit de collegio iudicum, vel notariorum Cremonæ,in aliqua causa ciuili,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

si ciuili, vel criminali, & qui contrafecerit, puniatur in libris decem Imperialium, & nihilominus processus facti per eos, vel in eorum fauorem non valeant, & nullius sint momenti, & ex forma statutorum ipsorum limitatum est salarium ipsis aduocatis, & procuratoribus. quæritur, an acquisitum per filiumfam. procuratorem notarium de collegio in officio tam notariatus, quàm procurationis sit quasi castrense. Respon. Alex. quòd sic, & malè.

CONSILIVM II.

1 **In consul.** premissa videretur fortasse prima consideratione dicendum, † acquisita per d. filiumfa. procuratorē, vel notarium, & de collegio notariorū, tā ex officio notariatus, q̄ procurationis per ipsum publicè factæ in palatio non sit quasi castrense peculiu; quia, vt hr̄ in l. fi. C. de inof. test. peculiū castrense est illud, q̄d acquiruntmilites rōne militiæ, quasi castrēse, a est illud, q̄d acquirunt alij, qui ex aliqua administratione consequuntur stipendia publica, reliqui verò filijfam. aliunde acquirentes dr̄ habere peculiū paganicum. cū ergo non p̄supponat, q̄ ille, de quo quærit, acquisiuerit ex stipendijs de publico sibi deputatis, sequitur, q̄ dēt dici paganicū. Accedit, q̄d no. Bald. in l. fori. C. de ad. diuer. iud. vbi inquit, q̄ † illud, q̄d acquirunt 2 procuratores b à cliētulis suis, non dēt iudicari peculiū quasi castrense, quia procurationis officium est vilissimū, c & non publicum, sed priuatū, vt in §. fi. inst. de exce. & sic dēt idem esse, q̄d est in eo, q̄d acquirunt filijfam. negotiatores. Idem ēt no. Bal. in l. cū oportet. C. de bo. quæ lib. in prin. & ibi dicit, q̄ non solùm illud, q̄d acquirunt filijfa. procuratores dr̄ peculium paganicum, & non quasi castrense, sed ēt illud, q̄d acquirūt notarij aliunde, q̄ ex bursa fiscali: quia est officium vile, allegat id, q̄d legitur & no. in l. si quis procuratores. C. de decur. lib. 10. & ideo talia salaria non differunt à mercantijs, & alia re familiari, q̄d dicit esse notandū. ita ēt vr̄ esse de mente Spe. in † tit. de acto. §. 1. ver. item cum agit. cū seq. vbi 3 voluit, q̄ ēt illud, quod lucrantur moderni aduocati, non est quasi castrense peculium, non. n. ad hoc ob. d. l. fori. & d. l. fi. C. de inoffi. testam. quia ibi loquitur in eo, quod de publico percipiebatur ab aduocatis in matricula descriptis. Sed † præ 4 missis non obst. contrarium in proposito vr̄ de iure verius, nam, vt determinat gl. no. in d. l. fori, quam ibi sequitur Cy. Ray. Bal. & cōiter alij. illud quod hodie aduocati lucrantur, & percipiunt à clientulis, reputatur quasi castrense, quia succedit loco illius publici salarij, quod olim percipiebant aduocati de publico, ideo sapere dēt eandem naturam. l. si eum §. qui iniuriarum. ff. si quis cautio. pro hoc ēt adducitur id, quod habetur in l. velut. C. de offi. assesso. vbi illud quod lucrantur assessores pro eorum consilijs dicitur quasi castrense, quamuis illud non percipiant de publico, & ita ēt in aduocatis tenet Io. And. in addi. Spec. in d. tit. de actore. §. 1. in addi. incip. hoc tenuit, &c. & vltra prælegatas rationes allegat: quia videmus, q̄ illud, quod acquirunt milites ex militia, ēt si aliunde obueniat, quam de publico, dr̄ castrense. l. si forte. ff. de cast. pec. l. 1. & l. cum allegas: C. de castren. pec. mil. lib. 12. ergo idem esse dēt in eo, quod ex exercitio aduocationis acquirit aduocatus, licet illud de publico nō percipiat. Ita ēt per plures rōnes concludit Guli. de Cun. in l. cum lege. C. de episco. & cler. & probatur ēt in l. fi. & ibi Bar. C. de silen 5 tia. lib. † 12. & Ang. in d. l. cum oportet, in fine principij, vbi idem dicit, in eo, quod lucratur medicus, & aduocatus a priuatis personis, & probari videtur per d. l. fori, quę in distinctè dicit, q̄ quicquid occasione aduocationis acquirunt aduocati quorumcunque iudiciorum, cedit in causam quasi castrensis peculij, & tamen reperitur, q̄ de publico haberent salarium, nisi aduocati fiscales, iuxta. l. pentiones. & l. restituendæ. C. de aduo. diuer. iudi. sed accipiebant à clientulis, & honoraria appellabatur. l. fi sub specie. C. de postula. & l. 1. §. in honorarijs, & §. seq. ff. de varijs, & extraordi. cognit. Modò 6 † sic, patroni causarum, idest procuratores. b Item rabelliones, quantum ad peculium quasi castrense æquiparantur aduocatis, vt in prælegata l. fi. C. de inoffic. testa. in verbo patroni causarum, & in verbo memorialibus cum gl. quia omnes prædicti dicebantur habere peculium quasi castrense, & licet ibi tex. loquatur in eo, quod percipiebatur de publico, tamen sicut dicimus, q̄ illud, quod hodie moderni aduocati habent à clientulis, cedit in peculium quasi castrense: eo quia tale lucrum succedit loco eius, quod olim percipiebant aduocati de publico, ita esse debet in eo, quod percipiunt patroni causarum, & notarij, cum subrogetur loco eius, quod olim percipiebatur de publico. Et propterea Io. And. in addit. reprehendit opi. Spec. qui aliter tenebat, & sequitur opi. gl. in d. l. fori. Ita etiam videtur velle Iac. But. Bal. & Sal. in d. l. fi. C. de inoffi. testa. ubi approbant opi. positam per gl. in d. l. fori. Ita etiam est de mente Nico. de Mata. in l. si donatione. vt ibi refert Bal. C. de colla. Hoc expressius in terminis firmant Odof. & Cy. in d. l. fi. de inoffic. testa. vbi dicunt, quòd nedum in aduocatis, sed etiam in omnibus alijs personis ibi in tex. enumeratis est dicendum, q̄ illud quod ipsi hodie acquirunt aliunde, quàm de publico, cedit in causam quasi castrensis peculii: quia subrogatur loco publici salarii, quod olim percipiebant: cùm ergo ibi enumerentur in tex. patroni causarum, & notarij, vt ibi in verbo memorialibus, cum gl. ergo ex hoc apparet clarè decisio pro ista parte. Fortificantur prædicta per ea, quæ no. Bal. in d. l. fori, vbi expressè voluit, q̄ illud, quod acquirunt notarij, dicatur quasi castrense peculium, cum gerant publicum officium authoritate, & vtilitate: & idem dicit in aduocatis, qui recepti sunt in matricula aduocatorum, & approbati: quia dicuntur gerere publicum officium, & in eo reputantur patres fa. quia quantum ad publicum officium pertinet, non curatur patria potestas. l. nam quod in prin. ff. ad Treb. l. filiusfam. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. cum igitur ita sit, q̄ ex forma statutorum nemo possit esset procurator, qui in non sit de collegio notariorum, vel iudicum, apparet q̄ d. filiusfam. notarius non poterat exercere dictum officium procurationis, nisi sub prætextu notariatus, & sic officii publici. iux. l. non aliter. ff. de adop. & l. generali. & ibi notata. C. de tab. lib. 10. meritò debet appellari quasi castrense peculium illud, quod inde quæsitum est secundum doctrinam Bal. in d. l. fori. cui etiam adhæret Io. de Platea in d. l. fi. C. filen. lib. 12. vbi dicit, q̄ id quod acquirūt à priuatis personis aduocati, & notarij rōne sui officij dicitur castrense, per illam l. iuncta d. l. fi. C. de inoffic. testa. & ita 7 etiam Pau. de Cast. in l. fi. C. qui testa. fac. pos. Accedit, † quod no. Io. de Imo. in rub. de pec. cleri. dum dicit, quòd acquisitum ex scientia, vel officio publico dicitur quasi castrense peculium allegat d. l. fi. C. de inoffi. testam. Et per hæc apparet responsum ad allegata in contrarium, & primò ad d. l. fin. de inoffi. testa. in quantum ibi videtur ponderari, q̄ sit acquisitum de publico, dicendum est, q̄ ut ibi etiam inquit Salyc: illud ibi non denotat iuris ministerium, nam, vt dixi supra, ēt illud quod acquirit assessor, vel aduocatus, vel miles aliūde, quā de publico, nihilominus, dicitur Castrēse, vel quasi dum modò ratione militiæ, vel aduocationis fuerit acquisitum. d. l. si forte & d. l. velut cum alijs sup. ad hoc allegatis. Non ob. id, quod no. Bal. in d. l. fori. dum dicit, quod acquisitū à procuratore non est quasi Castrense: quia dico, quòd in hoc melius loquitur Odof. & Cy. in prælegata l. fi. in fi. C. de inof. testa. per illam l. in verbò, patroni, attento, q̄ illud, quod ibi dicitur de acquisitione facta ex publico, non restringit, ut ibi dicit Sali. & etiam alij ibidem: & supra probaui. Præterea in proposito nostro non poterat d. procurator officium procurationis exercere, nisi tanquam notarius, & publica persona ex dispositione d. statuti, quo casu ipsemet Bal. in d. l. fori, fatetur illud esse peculium quasi Castrense. Et per hoc etiam patet, quòd Bal. in d. l. cum oportet in quantum dicit de notarijs: non tamen loquitur contra d. l. fi. de inof. test. in verbò memorialib. cum gl. & ipsemet Bal. in d. l. fi. & in d. l. fori, tenuit contrarium eius, quod ipsemet dixit in prælleg. l. cùm 8 oportet, & rectius. Non ob. † id, quod notat Spec. in d. tit. de actore, quia eius sententia damnatur ibi per Io. And. et etiam per gl. et omnes in d. l. fori et per Gul. de Cun. in d. l. cum lege. et communiter per alios quos supra retuli, et à communi opinione in iudicando non est recedendum, ut tradunt in locis vulgatibus. Ex quibus concludo, dictum peculium esse censendum quasi Castrense.

ADDITIONES.

a Quasi Castrense. ¶ Vide q̄ scripta reliquit Iason ad rubr. C. de procur. Nat.

b ¶ Procuratores. Imo hi non sunt aduocati, vt melius ait Alex. inf. cod. cons. 109. in fi. nec quod acquirunt cedit in quasi castrense nisi sit procurator fiscalis, idem dico de notario, nisi sit notarius principis, vel actorum, & sic Alex. hic malè constituit. non ob. l. fi. C. de inoffic. testa. ibi, memorialibus, quia loquitur de actuarijs.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

e Villissimum.] Quis effectus resultet quòd procuratoris officium sit vilissimum ponit Andreas Gail lib. 1. pract. obser. cap. 43. incip. aduocatus, & Ang. Aret. Inst. de exceptionibus. §. fin. & deseruiunt scripta per Menochium in fertili tractatu suo, de arbitr. iudicum. lib. 2. cent. 4. casu. 369

CONSILIVM III.

Lege supra lib. 2. consi. 54. quod hic duplabatur.

SVMMARIVM.

1 *Absens vbi damnari potest, quilibet vt defensor debet admitti ad ostendendum innocentiam.*
4 *Fama cum adminiculis probat, vbi difficilis est probatio.*
6 *Dicenti se vidisse de nocte à longe, non creditur.*
7 *Testes præsumuntur contestes.*
8 *Amicitia quæ testem repellat.*
10 *Frater ad defensionem fratris testificari potest.*

CONSILIVM IIII.

a Viso processu a inquisitionis formatæ contra, & aduersus Antonium Tuscum, Lambertinum de Labertinis, Baptistam Mergotum, Io. Mergotum, Ant. Mergotum, Baldinū Zanotum de Lugo, per Mag. & generosum equitē Clariss. Doctorem, & Comitem D. Ant. de Guidonibus dignissimum Commissarium in partibus Romandiolæ pro D. Duce Ferrariæ, &c. pro homicidio, vt dicebatur, cōmisso per eos in personam Rondini de Rondinellis de Lugo, visaq; comparitione facta per D. Bapt. de Bonzagnis tanquam vnū de populo, & vt defensorē, & excusatorē dictorū inquisitorū, qui ad probandā eorum innocentiā produxit capitula, & fecit examinari septē testes, prout in actis mihi exhibitis apparet. Videndum est, q̄ sint partes dicti cōmissarij, & oportet prius discutere, an d. Baptista potuerit cōparere, ut cōparuit, & debuerit admitti, & posito, ꝙ sic, erit secundo videndū, an sit probatū ltimè de innocentia inquisitorū, adeò
1 ꝙ debeat pronunciari, eos non fuisse culpabiles. Circa† primum dico, eū admittendū fuisse, quia cū ex forma statutorū, & consuetudinū totius Italiæ possit de crimine capitali procedi contra absentē in contumaciā, pōt in tali casu cōparere pro absente quis tanquā instructor causæ, seu tanquā defen-
b sor, b ad ostendendū innocentiā, per tex. in l. seruum quoq;. §. publicè. ff. de procu. ac ēt, quia vbicunq; iudex processurus est cōtra absentem in contumaciā, dēt perquirere ueritatem oīb. modis, & consequenter taliter uenientes audire, vt l. amplioré. C. de appel. & in auth. qui semel. C. qūo, & quan. iud. & ita tenuit Bar. in extrauag. ad repri. in uerbo, sume. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & ibi Doct. cōiter in d. §. publicè. & Cy. & alij post eū in l. reos. C. de accu. & canonistæ in c. ueniens. de accu. & Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de procu. §. 1. uer. item ꝙ causa. Plus uoluit ac consuluit Dyn. quem refert & sequitur Io. And. in addi. proximè allegata, & Iac. de Are. & Cy. in d. l. reos. & Ang. & Io. de Imo. in d. §. crimen. qđ ēt
c procurator c cum mandato possit, & debeat admitti in d. casu. s. qñ pro crimine publico, & capitali pōt absens damnari, maximè per d. §. publicè, per l. intra accusatorem. ff. de publi. iud. & per alia, de quibus per eos in dictis locis. Sed hæc
2 disputatio ad p̄sens non est necessaria, attento ꝙ† d. D. Baptista non comparuit, ut procu. cum mandato, sed ut quili-
d bet de populo d ad instruendum curiā, seu uti defensor prædictorum, quo casu oēs fatētur eum potuisse & debuisse admitti, ut ēt dicit Io. de Imo. in d. c. ueniens, ubi dicit seruandā esse cautelā, quā dicit se tunc proximis dieb. seruasse, ut compareat aliquis ad defensionem absentis tanquā instructor, uel informator de defensionib. absentis, quas ēt ipse iudex ēt nemine comparente deberet perquirere. l. si non defendantur. ff. de pœnis, & l. 1. in fi. ff. de quæst. & producat capitula, ex quibus appareat de defensione rei inquisiti, & nominet testes instructos de defensione quos examinari uelit, & per hunc modum poterit etiam in causa capitali prouidere, ne condemnetur, uel in banno ponatur, & ita dicit uidisse Bononiæ seruari, & ego etiam hic & alibi quampluries seruari feci, & sic cōiter practicari, & seruari uidi, & rectè per prædi-
3 cta. Circa† secundum principale (uidelicet an sit probatum de innocentia dictorum inquisitorum, adeò ꝙ debeat pronuntiari eos de dicto homicidio non fuisse culpabiles, nec puniendos) rñdeo ꝙ sic, quia per dictos septem testes est probatum quòd tpe, quo vulneratus, & occisus fuit d. Rōdinus ꝙ fuit circa tertiam horam noctis, dicti inquisiti non erant in loco, in quo fuit vulneratus Rondinus, sed erant distantes, & quòd non potuissent illuc accedere, quin dicti testes comprehendissent, & per hunc modum optime probatur hæc negatiua coarctata, s. loco & tpe. l. optimā. C. de contrah. & commit. stip. c. ex tenore, & c. series, de testi. notat gl. & Doct. in c. bonę memorię Maguntin. de elect. & no. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acquir. hęre. & in §. si verò absunt, in auth. de hęr. & fal. in uerbo, uidisse, et ponit ibi Ang. in §. hinc nobis, et no. per gl. & Doct. in l. 1. §. 2. ff. de iti. actuq; priua. & per Cyn. et Bal. in l. actor, C. de proba. et per Doc. in c. cum ecclesia. de causa pos. & in c. 3. loco, de proba. cum sim. Et plus deponunt testes, s. publicam vocem, & famam ac communem opi. esse in dicto loco apud bonos, &
4 graues, ꝙ d. inquisiti non fuerunt culpabiles. Et attento† ꝙ dictum delictum fuit commissum de nocte & tempore tali, quòd Luna nullo modo lucebat nec lumen aliquod reddebat, adeo quòd non potuisset discerni, qui fuissent occisores d. Rondini, qui fuit occisus in maxima multitudine personarum, vt deponunt testes, ideò tunc, s. qñ probatio est super eo, in quo probatio est de difficili, sufficit probatio per famā, saltem concurrentibus aliquibus adminiculis, vel coniecturis, quamuis aliàs talis probatio non fuisset sufficiens, ita notat Cy. in l. si quidem. C. sol. ma. vbi propriè ponit exēplum, qñ tractaretur de probanda morte alicuius occisi in magna multitudine, & tumultu, allegat. l. non omnes. §. à Barbaris. ff. de re mili. & notat Inn. in c. veniens, de verb. sign. & notatur in c. præterea. de testi. & per Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. in 7. q. ff. de ope. no. nun. & Ant. de But. in c. veniens. el 1. de test. & in c. transmissa, qui filij sint legi. bene fa-
5 cit, quod no. Bar. in d. l. si quidem. Et in proposito† nostro adest nedum fama, & coniectura, ex eo ꝙ probatur per testes quòd d. inquisiti erant tempore d. commissi homicidij amici, & beneuoli d. Rondini, & ita continuè fuerant, arg. l. 3. in prin. ff. de test. & in l. 1. §. cum quis. ff. de quæst. & c. constitutis, de testi. sed etiam adest probatio, quòd ipsi inquisiti non interfuerunt homicidio, ergo videtur esse sufficienter proba-
6 tum. Quod† autem d. probatio occisorum videatur esse super re difficili, patet per id quod no. glo. in l. si cum exceptione. §. in hac. in verbo, ignoret. ff. quod metus causa. vbi gl. dixit, quòd iustè ignoratur id, quod fit de nocte, vel in multitudine hominum, & secundum Ang. illa glo. non est alib. per eam dicunt ibi Bal. & Ang. aliàs per Old. fuisse defensum quendam qui accusabatur de homicidio commisso de no-
e cte, & testes e deponebant se vidisse à longè, & fuit probatum, quòd Luna non lucebat illa nocte, & ideo testes illi fuerunt reprobati, vt etiam no. Bal. in l. Aretusa. ff. de statu homi. & in c. 1. §. porrò. in ti. quæ fuit prima causa benefic. amit. benefacit, quod notat Bald. in l. si non speciali. ff. de testi. vbi dicit, quòd testes, qui propter obscuritatem noctis non possunt videre, non probant de visu, quod intelligitur secundum eundem Bal. in d. l. Aretusa. quando testes ipsi affirmabant, quòd ibi non erat lumen ignis, vel candelæ, & apparet, quòd luna non lucebat, & essent æqualiter distantes à loco,
7 vbi agebatur id, de quo quæritur. Nec obstat† si contra testes opponatur, quòd non sunt contestes in eodem loco, & tempore, iuxta id quod habetur in c. licet causam. de proba. & in cap. cum dilecti. & in cap. bonæ. de elect. cum sim. quia respondeo, quòd immo intelliguntur esse cōtestes, tum quia plures ex eis vocant contestes de numero prædictorum testium, vt Nannes Gasparini, & Ioannes Gazoli, & Bonifacius Scalabrini, & in dubio etiam nisi appareat, quòd testes sint singulares ratione, loco, uel tempore, & præsumuntur contestes, ut nota. Innoc. in cap. qualiter & quando. el secondo, de accusa. & Specu. in titu. de inquisitio. §. nunc tractemus. versic. super probationem autem infamiæ, & Bald. in l. secunda, C. de bono. possess. secundum tabulas, & in l. de quibus. ff. de legi. vbi ad hoc allegat cap. cum tu. de testi. & no. Ioan. de Imo. in cap. cùm oporteat. de accusa. & D. Abb. in cap. cum Ioannes. de fidē instrumen. Nec obstat, quòd aliqui ex dictis testibus deponant, quòd sunt amici dicti domini Baptistę, & inquisitorum, sicut sunt alij communiter, quia respondeo, quòd plures sunt testes, qui hoc non dicunt.
8 † Secundò, quia dicunt, quòd sunt amici eis sicut sunt alij
f communiter. unde talis amicitia f nō repellit testem, sed requiritur, quòd amicitia sit maxima, seu talis & tanta, quòd reddat

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

reddat eum in tñ amicũ vni, quòd ex hoc habeat aduersarium odio, aliàs autem amicitia, quę est actus virtuosus, non repellit testem, per l. sciendum. ff. de vsu. l. 3. in princ. ff. de testi. c. quoties. cum ibi notatis per Innoc. & Doc. de testi. & cap. cæterum. de testi. cogen. & no. Doc. maximè Bal. in l. eos. & in l. si quis. C. de testibus & no. Spec. in titu. de teste. §. 1. in prin. & Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. & no. in cap. insinuante. cum sim. de offi. deleg. Et plus † dixit g Iac. Bur. in
9 g d. l. 3. in princ. ff. de testi. ꝙ licèt duo testes coniuncti magna amicitia non probarent; tñ tres probarent, quia fidem supplet numerus, per no. per gl. reputatam sing. in d. l. 3. §. 1. ff. de testi. in verbo, numerus. bene facit, quod no. Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de noto. crimine, §. fama. in addi. incip. à legato, & Iaco. Bur. in l. parentes. C. de testib. & Nico. de Neapol. in l. 2. in princ. ff. de excu. tuto. vbi reputat singulariter ad hoc esse notandum gl. in d. verbo, numerus. Fortius dixit
h h singulariter † Bal. & Sal. in d. l. parentes. C. de testam. &
10 Sal. in l. testis. ff. de testibus i ꝙ licèt alàs frater non esset idoi neus testis pro fratre in causa ciuili, vel criminali, si testificatur
K K solùm ad defensam fratris, & non ad impugnationem alterius, quamuis hoc testimonium redundaret in præiudicium fisci; tñ erit frater idoneus testis, per id, quod hñ in c. Ifas. de præsum. vbi fratris testimonium purgat fratrem in cã hæresis, nec debet fiscus conqueri, ꝙ pœnæ non irrogatæ indignatio solam duritiam continet. l. si seruus ea lege. ff. de ser. expor. hæc dicit Bald. esse vera, & menti tenenda, multò magis ergo amicus ẽt qualicunque amicitia coniunctus admitteretur in casu prædicto. Ex quibus omnibus intrepidè concludo, partes commissarij esse in pronunciando dictos inquisitos non esse culpabiles de contentis in inquisitione prædicta, & non esse puniendos.

ADDITIONES.

a ¶Defensor. Cæpolla causa crimi. cons. 46. cum decem cons. sequentibus cons. 64. cons. 72. cons. 73. cons. 74. Corn. cons. 17. lib. 3. cons. 122. lib. 4. Dec. cons. 429. inf. eo. cons. 138. nu. 14.

b ¶Procurator, & malè, nisi vbi pœna relegatione minor dẽt imponi. l. penul. in fi. de publi. iud. l. 1. an per aliũ cau. appel. reddi. possint hodie de generali consuetudine, & stylo nullus ẽt vt quilibet admittitur pro alio in causa criminali, nisi reus psonaliter, vel in vinculis cõpareat, sed tñ non tollitur quin iudex debeat omnibus modis inquirere de veritate, & innocentia. d. l. si non defendantur. de pœnis. Et sic licet quis non admittatur tanquam defensor pro absente, vt. s. non debeat sine eo procedi, tamen potest incitare, & instruere officium iudicis.

c Vt quilibet de populo.] Facit ad prædicta, quod scribit Ang. ad l. plenè. ff. de peti. hære. vbi inquit, ꝙ si ex forma statuti in causa criminali nullus debeat admitti ad excipiendũ, nisi personaliter comparat, vt est statutum Perusij, & vbique cõiter, & poterit implorari officium iudicis, vt ex officio capiat informationes, quod iste inquisitus est clericus, vel quod ille, qui fuit trucidatus, erat bannitus, & ex forma statuti poterat impune occidi. Et idem Angelus testatur se vsum infinitis vicibus hmõi praxi. & concor. & similia adducit Ias. ad L. 1. colum. antepen. ff. de iurisdictio. omn. iud. Et vide ad propositum prædictorum Cæpol. caut. 252. incip. similem cautelam. Et vide circa prædicta duo elegantia cons. Maria. Socin. quæ habeo post tractatum de excusatore. Et de prædictis eleganter scribit Dec. cons. 429. quem omnino vide cundem Dec. ad l. in eo §. nemo alienæ. ff. de reg. iur. circa finẽ. Et exceptio innocentiæ non intelligitur exclusa: Dec cons. 458. in fine. De prædictis tradit Alex. in tract. maleficiis. in ver. "Qui" index videns dictos inquisitos non comparuisse, versic. quæro an talis bannitus. Vide ẽt Ruin. cons. 5 dub. 2. lib. 5. & cons. 9 col. lib. vbi vult, quod pater pro filio, dñs pro seruo, & quilibet pro interesse rei a se amittatur, etiam si statutum admeret defensionem. Ad hæc animadvertas, ꝙ vbi quis citatur, vt personaliter compareat, vt videri possit cuecolore, qua trepidatione loquatur, non admittitur pater, nec alius pro inquisito, vt per Ruin. cons. 118. lib. 5. Et in praxi seruatur, vt citetur personaliter ad comparendum personaliter responsurus inquisitioni. tanquam de veritate melius instructus. Et quod hic Alex. scribit, tenet Gramm. cons. 1. posito post decis. nu. 25. Nat. Viso processu.] Dixi ad Alex. cons. 116. lib. 2. vbi latius cadit.

d Quòd autem dicta.] Docui cons. 1. col. pen. num. 15. ver. quintimo. lib. 3.

e Et testes.] Vide hac de re ẽt per Fel. ad c. sicut. colum. 4. de re iudi. Ang. Aret. ad §. quadrupli. col. 1. Instit. de actio. Nat.

f ¶Amicitia. sup. lib. 1. cons. 78. num. 3. sup. lib. 5. cons. 88. num. 14. Aufr. tract. de repro. test. ver. amicitia. inf. eo. cons.

g Et plus dixit.] Dixi cons. 78. lib. 1.

h Fortius dixit.] Ant. Gab. Rom. li. 7. recep. sent. reg. 22. sub tit. de crimin.

i Lege, testis. ff. de testibus.] Istud ẽt ibi dicit Florian. argumen. l. si cui. §. 1. ff. de furtis. Sed in oppositum, quod in causa criminali domesticus, ẽt consanguineus nullo modo admittatur, vide Fel. ad c. in literis. colum. 4. de testib. vbi etiam mentionem facit de dicto Floriani ad d. testis. Articulus ẽt ambiguus. nunc ẽt de hoc Alex. cons. 122. colum. fi. lib. 2. Ias. ad l. vt vim colum. 2. ff. de instit. & iure. Et quod Alex. hic dicit tenet idem Alex. cons. 24. colum. pen. lib. 2. Vide Dec. ad l. & si nubi. ff. de reg. iu. & sequitur idem Dec. cons. 459. vbi etiam dicit, quod defensio probatur per verbum. Credo, nem nulla reddita ratione, & repetit cons. 469. colum. 2. hoc etiam, etiam in criminalibus admittatur coniunctus, vide Cur. in ad rubricam de iureiuran. circa fi. Item contrarium, quod testes minimè idonei non admittantur pro defensione, vult Areun. ad c. cum P. Manconella. de accusa. in fine. Ias. verò vult, fratrem admitti, ad l. non solum. §. sciendum. ff. de oper. nou. nuncia. & dicit Per Anch. cons. 283. Iure stricto, colum. 2. quod sufficit semiplenè probari defensionem. Et coniunctus admittitur ad probandum meram defensionem criminis, non ad reprobationem testium fisci, Grammatic. decis. 34. colum. 6. Nat.

K ¶Defensa sup. lib. 1. cons. 5. num. 8.

SVMMARIVM.

1 *Legitima non amittitur omisso inuentario.*

4 *Statutum vocans simpliciter sorores, aut alternatiuè vtrinque cõiunctas, vel ex latere patris tantum, intelligitur secundum ius commune vt consanguinea per vtrinque coniunctam excludatur, & num. 5. 6.*

CONSILIVM V.

Consideratis omnibus quæ in themate narrantur, & lecto tenore testi d. quondam Galeoti, & statuti sub rubrica de succes. ab intest.

1 Circa primum, quo † quæritur, an d. testm̃ valeat, postquam legata relicta per testatorem absorbent vltra vires hæreditatis, & per consequens d. posthumus nõ esset consequutus aliquid de hæreditate paterna vigore testi paterni? Respondeo, testamentum valere, qm̃ posthumus fuit institutus solenniter in testamento, & sic quãtũ ad eũ fuit seruata forma in testõ de iure requisita. l. inter cætera. ff. de libe. & posthu. l. fi. C. de lib. præte. & in §. aliud quoque capitulum, in authen. ut cum de app. cog. Nec ipsi posthumo obstant legata excedentia vires hæreditatis, quia respondeo, quòd non ob-
2 stantibus d. legatis † filius posthumus poterat deducere de bonis paternis suam lẽgitimam debitã sibi de iure naturæ, hoc est tertiam eius quod habiturus fuisset ab intestato, deducto solùm ante legitimam ære alieno, & funeris impensa, vt l. Papi. §. qm̃ aũt quarta, & §. seq. ff. de inoffi. test. & l. qm̃ in prioribus iuncta authen. nouissima. C. de inof. testa. quod procedit, ẽt si posthumus a vel hæres eius immiscuisset b se hæreditati paternæ, nullo confecto inuentario, vt plenè c no.
c per gl. in authen. hoc amplius. C. de fideicom. & ibi Iac. Bur. & gl. in authen. de hære. & Falc. in §. si verò non fecerit. in verbo, lucrari, & in l. fi. §. pen. in gl. fin. & ibi Doc. C. de iure deli. & plenè declarat Bart. post Cyn. in auth. sed cum testator, C. ad l. Fal. & Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. §. fi. ver. quid si de suo. & declarat etiam Bal. in l. cum à matre. C. de rei ven. & in l. 1. C. de bo. auth. iud. pos. & Ang. in l. 1. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus quam per l. Fal. Circa secũdũ dubium, d † quo quæritur, an posito ꝙ prædictum testamẽtum
3 d valeat, d. Iacoba coniuncta ex latere patris tantum ipsi fratri suo posthumo veniat ad successionem eiusdẽ posthumi cum d. Philippa, & Iulia sororibus vtrinque coniunctis. Breuiter rñdeo, ꝙ non, quia præferuntur sorores vtrinque cõiunctæ, vt in auth. itaque. C. commun. de succes. & cum d. sororibus vtrinque coniunctis concurrit ẽt mater d. posthumi æqualiter & pro virili, si ipsa extat, vt in authen. defuncto. C. ad Tertul. & ibi ẽt probatur, ꝙ mater excludit d. Iacobam, quæ non est vtrinque coniuncta, & notatur in l. 1. ff. de iur. & fac. ign. & expressius probatur in §. cõsequens, in auth. de hær. ab intest. ven. Et hoc procedit de iure cõi. Sed vidẽdum est vtrum idem sit ex dispositione d. statuti, & quò ad matrem constat, ꝙ statutum vult, ꝙ ipsa succedat æqualiter cũ sororibus de-
4 functi, & quòd virales fiant † portiones. Sed posset dubitari, an vigore d. statuti d. Iaco. soror d. posthumi ex latere patris tantum, succedat ipsi posthumo, sicut qua liber soror vtrinq; coniuncta, & istud est maius dubium, quod sit in hac consultatione, nam vt prima considerationi dicendum, ꝙ sic, quia
e statutum §. disponit, ꝙ si quis maior, vel minor decesserit ab intestato, et si nõ haberet facultatem testandi, sine filio, vel filijs, nepote vel nepotibus natis ex filio, vel filijs masculis, legitimis, & naturalibus, superuentib. patre, vel fratre, seu fratribus, vel sororibus vtrinq; coniunctis, vel ex latere patris tm̃, vel filijs, fratrum, vel auo paterno, ꝙ succedat pater, vel auus paternus, si prem vel auũ hẽat, & si nõ hẽat, succedant fratres vtrinque coniuncti, vel ex latere patris tantum, quibus fratribus existentibus sorores non succedant: prædictis aũt fratribus, vel filijs fratrum non existentibus, tunc succedant sorores pdictæ exclusis alijs, præter matrem, q̃ succedat æqualiter cum sororibus defuncti in virilem portionẽ. Cum igi-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tur statutum fecerit mentionem de fororibus tam vtrinque coniunctis, quam coniunctis ex latere patris tantū, & postea dicit, ꝙ dictę sorores succedant, videntur omnes sorores tam vtrinque coniunctæ, quam ex latere patris tm̄ simul vocatæ, cum oēs sint agnatæ & sic coniunctæ per masculum. insti. de legi. agna. suc. in x. princip. & ſ. item si quis ex cęteris, & sic statutum prædictum vī voluisse fauere agnationi, iuxta not. per Cy. in l. 1. C. ad l. Iul. de adul. & per Io. And. in addi. Spe. in rub. de succes. ab intest. cum sim. & illa dispositio statuti vocantis indefinitè sorores, debet referri ad omnes sorores, de quibus supra fecerat mentionem l. 1. C. de lib. præte. l. 3. ſ. 1. ff. de lib. & posthu. & præsertim, vt statutum aliquid operetur. l. ſi qñ. in prin. ff. de l. 1. cap. ſi Papa. de priu. in 6. & quod no. Bart. in l. 4. ſ. prætor. ff. de dam. infec. & in l. 2. ff.
5 de vſucap. † Sed his non obſtantibus, puto ēt ex dispositione dicti statuti non vocari sororem ex latere patris tantum coniunctam, niſi qñ non extarent sorores vtrinque coniunctæ. Moueor, statutum debet interpretari, vt quanto minus fieri potest, lædat ius cōe, salem ne alius indebite damnum patiatur, vel ne alius indebitè ad lucrum admittatur. l. 2. C. de noxa. l. vt gradatim. ſ. sed ſi l. ff. de mune. & hon. & no. Bar. in l. omnes populi, in 6. q. principali. ff. de iuſt. & iur. sed ſi dictum statutum intelligeretur, quòd etiam extantibus fororibus vtrinque coniunctis, d. soror coniuncta ex latere patris, tantū concurreret cum d. fororibus, & cum matre defuncti in virilem portionem, diminueretur ius debitum matri iure naturæ, l. nam & ſi parentibus. ff. de inof. teſt. & diminueretur ius succeſſionis, ēt iure naturæ pertinens ad d. sorores vtrinque coniunctas, & soror coniuncta ex latere patris tantum admitteretur indebitè ad lucrum d. succeſſionis vt hæc probant in l. ſi. in verbo, lex ipſa naturæ &c. C. quorum bono. iūcta d. auth. itaque. C. com. de succeſ. & d. auth. defuncto. ad Tertu. ergo debet intelligi d. statutum, quod admittantur dict. sorores, ſ. prout de iure cōi vocantur, videlicet sorores vtrinque coniunctæ, ſi extant, & illis non extantibus tunc demum admittatur soror ex latere patris tātum. Pro hoc bene facit id, qđ hī in c. dilectus, de consue. nā ibi probatur secundū Ant. de But. & Io. de Imo. ꝙ verba statuti etiā improprianda sunt, ne inducant repugnantiam iuris
6 cōis, vel læsionem tertij. Hoc confirmo ex † his, per quæ bene ad propositum consuluit Paul. de Caſt. in conſ. 359. inci. Statuto ciuitatis Caſtelli &c. nam in casu suo statutum disponebat, ꝙ siquis deceſſerit sine deſcēdentibus & aſcendentibus masculis ab intestato succedant fratres masculi consanguinei, & filij masculi dictorum fratrum consanguineorum tantum, & ſi non supersunt, succedāt patrui & filij masculi patruorum, exclusis fororibus & matre, auo materno, & auia paterna, & oīb. alijs attinentibus tali decedenti ex latere matris tm̄. Quærebatur, ſi quis deceſſit sine deſcendentibus & aſcendentib. sed superſtitibus vno fratre consanguineo tm̄, ideſt cōiuncto ex latere patris tm̄, & vno fratre vterino tantum, i. cōiuncto ex latere matris tm̄, vtrū ille frater vterinus succedet solus in oīb. bonis, quæ præfatus defunctus habuit à matre, puta in dotē. & arguit ad vtranque partē, & finaliter cōcludit ꝙ sic, qa de iure cōi frater coniunctus ex latere matris tm̄ præfert fratri coniuncto ex latere patris tm̄ in bonis, quæ obuenerunt defuncto à matre, vel linea materna, & ecōtra frater ex latere pr̄is tm̄, præfert fratri ex latere matris tm̄ in bonis, quæ defuncto obuenerūt à patre, vel linea paterna. l. de emancipatis. C. de leg. hær. & no. in d. auth. itaq; per glo. & Doc. & in corpore vñ illa sumitur. Sed dubium faciebat d. statutum, ꝙ cū dictione taxatiua tm̄, vocabat fratres cōsanguineos, & filios eorū, & sic pp. llā dictionē taxatiuam videbantur cæteri excluſi, vt not. in l. rationes. C. de prob. & in c. cū ecclesia sutrina. de cā poſ. & proprie. & ēt statutum in casu suo excludebat cōiunctos p matrem, vt sup. retuli, tñ ipſe concludit contrarium, ꝙ d. statutū non intelliget hīc locum in bonis obuentis defuncto a matre, ſed in alijs bonis, quia in bonis prouētis a matre eſt potior ille vterinus, per d. l. de emancipatis. & sic vult, quòd d. statutum interpretetur ſcdm ius cōe in casu prædicto, qđ probatur p rōnes quas adduxi sup. & certe i casu suo videbatur eſſe magis durum interpretari d. statutum secundū ius cōe, vt ipſe conſuluit. cum verba illius statuti essent multum magis præcisa, quàm in casu nr̄o, vt ēt patebit per infrà dicenda. Cōfirmantur prædicta quia statutū, de quo nos quęrimus, loquitur alternatiue, dū dicit. superuenientib. fororibus vtrinq; cōiūctis, vel ex latere pr̄is tantum, vnde dum postea subdit, ꝙ fratrib. non extantibus succedāt d. sorores, vī ēt loqui alternatiuè, sicut loquitur in parte superiore, ad q̄ fit relatio. l. illa inſtitutio. ff. de hære. inſti. l. ſi ita scripſero. ff. de condi. & demō. l. ait prętor ſ. 1. ff. de re iud. & sic perinde eſt, ac ſi diceret statutum, ꝙ fratrib. nō extantibus succedant sorores vtrinque coniunctæ, vel ex
7 latere patris tm̄, ſed ita eſt † quòd in diſpoſitione alternatiuè vocante perſonas, inter quas cadit diſpar ratio, intelligantur vocari illæ perſonæ non simul, nec copulatiuè, ſed ordine
g succeſsiuo, ſcdm ordinem ſcripturę: vt l. cum pater. g ſ. pen. ff. de l. 2. ſed in dicto statuto primò nominatæ sunt sorores vtrinq; coniūctæ, q̄ sorores ex latere patris tantùm, & magis coniunguntur defuncto primæ sorores ꝓpter duplex vinculum, quam ſcdę, vt probatur in d. auth. itaque ergo illæ prius vñr vocari. bene facit tex. in auth. hoc amplius. cū glo. in verbo. noſtros eſt. C. de fideic. & l. quoties. in prin. ff. de vſufru. & no. Doc. in l. nec. n. cū fin. ff. de ſolu. Corroborantur prædicta per id, qđ habet in præmiſſo statuto dicēte, † ꝙ ſi de-
8 cedens ſine deſcendentibus masculis hēat patrē, vel auū, ſuccedat pater, vel auus, & tñ nemo negabit, ꝙ ſi quis decedat ſine liberis, pr̄e & auo ſupſtite, ſuccederet pr̄, non auus, iuxta d. auth. defuncto. & ſimiliter ſi quis decederet ſupſtite fratre, & filijs fratris, non admitteretur pariter frater ſuperſtes, & filij eiuſdem fratris iuxta auth. ceſſante. C. de leg. hęr. alias ſtatutum contineret abſurdum, ſ. ꝙ agnatus maſculus prior in gradu non præferret alteri agnato poſteriori in gradu nō repreſentanti parem gradum: vt in auth. defuncto. & l. ſi vna matre. C. de bonis mat. & ſtatutum nūquam debet interpretari, ꝙ contineat abſurdum, l. ſcire oportet. ſ. aliud. ff. de excu. tuto. & l. ambiguus. ff. de l. & not. per Bar. in d. l. oēs populi. in 6. q. principali, & in l. non dubium. C. de l. & tñ ſtatutum p̄dictum diſiunctiuè fecit mentionem de fratrib. vel filijs fratrum, ſicut fecit de ſororib. vtrinq; cōiunctis, vel ex latere patris tantum, igitur ex præcedentibus declarantur ſequentia. l. ſi ſeruus plurib. ſ. fin. & l. qui filiab. in prin. ff. de l. 1.

Et p hæc apparet reſponſio ad allegata in cōtrarium, ſ. ad d. ſtatutum, quia dico quòd debet interpretari ſcdm ius cōe, & intelligi, ꝙ sorores ex latere patris tm̄ admittantur, ſ. qñ non extant ſorores vtrinque coniunctæ, prout ēt colligitur ex verbis & mente d. ſtatuti, vt ſupra fuit oſtenſum. Nec ob.
9 † ꝙ ſtatutum h voluerit fauere agnationi: quia rñdeo, ꝙ iſtud
h in ea parte ſtatuti loquente de fororibus non conſideratur. patet, quia ēt pariter admittit matrem defuncti, p q̄ nō con-
i ſeruatur i agnatio, neque familia defuncti. l. familię. ſ. 1. ff. de ver. ſign. in d. ti. inſt. de legi. agna. ſuc. in prin. Prætereà po
K ſito K ꝙ ſorores cōiunctæ ex latere pr̄is tm̄ nō admitterent, niſi deficientib. ſororib. vtrinque coniunctis, p hoc non eſt,
1 quia cōſeruet agnatio, quæ conſeruatur in perſonis illarum l ſororum vtrinq; cōiunctarū, dū viuunt. Non ob. ꝙ ſtatutum debet referri ad oēs ſorores, de quibus ſuprà facta eſt mētio, iuxta l. 1. de lib. præt. quia rñdeo, ꝙ illa. l. facit potius in contrarium, quia ibi dr̄, quod hoc ꝓcedit, niſi aliqua rō ſubeſſet quare non debet ad omnes referri, ſ. pariter, prout eſt in caſu nr̄o ne inducat correctio iuris cōis in præiudicium tertij, & ne alius indebitè ad lucrū admittat, & quia maior eſt ratio in ſorore vtrinq; cōiuncta, quia vincula duo vincūt vnum. c. 1. de tregua & pace. & d. auth. itaq;. & ēt ꝓbatur p d. l. cū pater. ſ. pen. Non obſt. quod ſtatutum aliter nihil operaretur, quia imò ſtatutū multū operatur, vbi deberēt cōcurrere fratres & ſorores, & aſcendentes vtriuſq; ſexus. l. fi. C. de lib. præt. & in d. auth. defuncto. & in d. auth. ceſſante. & ſtatutum diſponit cōtrarū. Prætereà operat, quod vbi ſoror ex latere patris tm̄, & ſoror ex latere mr̄is tm̄, dērent pariter ſuccedere i rebus q̄ obueniſſent aliunde, q̄ à patre, vel mr̄e, iuxta d. l. de emancipatis, vult ſtatutū, quod præferat ſoror ex latere pr̄is tātum ſorori ex latere mr̄is tm̄, vt clarè in d. ſtatuto cautum eſt. Et
10 ſic remanet firma concluſio † ꝙ d. poſthumo ſuccedit mater eius, ſ. dña Cecilia, ac ēt Philippa, & Iulia ſorores vtrinque coniunctæ, ſ. qlibet ꝓ tertia parte, excluſa Iacoba, ad quas ſorores vtrinque coniūctas & matrem trāſmiſit dictus poſthumus hæreditatem paternam etiam non aditam. l. ſi fratris. C. de iure delib. l. apud hoſtes. C. de ſuis, & leg. l. ventre. cum ibi plenè no. ff. de acquir. hære. & notatur in l. ſi infanti. C. de

in.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

iu. deli. Et consequenter dicta Iac. si habuit dotem matris suæ, nihil aliud petere potest, nisi illud, qđ sibi debetur ex dicto relicto librarum centum, quod relictum librarũ centum excedit legitimam sibi debitã in bonis patris, iuxta id, qđ hĩ in d. auth. nouissima, meritò nil aliud petere potest, vt ibi, & l. cũ q̃ritur, eo. tit. cũ sim. Reliquum verò venit diuidendum inter Cæciliam, Philippam, & Iuliam, & primò Philippa, & Iulia debent deducere suam legitimam, vel dotem æquialentem legitimæ, iux. auth. res quæ, cum ibi no. per Doct. maximè Sal. & Ful. C. com. de leg. quę legitima erat librarum 750. pro qualibet earum, attento, ꝙ computato posthumo quatuor filios habuit testator secũdum distinctionem traditam in d. auth. nouissima, & ẽt debet habere quælibet earum tertiam partem aliarum 75. librarum, quæ fuit legitima posthumi, & aliam tertiam partem dictarum librarum. 75. posthumi debet habere domina Cæcilia mater, quæ est simi liter hæres posthumi pro tertia residuum verò, quod ascendit vsque ad summam librarum 575. presupponendo ꝙ bona testatoris, deducto ære alieno, & funeris impensa, valerent vsq; ad summam librarum 800. debent diuidi inter oẽs
m alios legatarios pro rata. m l. 2. §. 1. ff. de condi. l. si post missionẽ, & quod ibi no. Doc. ff. ad le. Fal. l. 1. §. si is qui quadringenta. ff. ad Treb. & l. fin. §. si præfatam, cum ibi not. C. de iu. deli. Et caueant dicta mater & sorores vtrinque coniunctę, vt hæreditatẽ accipiant cum beneficio inuẽtarij, quia aliter tenerentur soluere alijs legatarijs legata insolidum deducta
n sua lĩma, sẽdm quod dixi supra, per id quod hĩ n in d. auth. sed cum testator. C. ad le. Fal. Et si dicta Cęcilia conueniatur ad legata, vt pro parte hæres dicti testatoris, tam ex persona sua, quã partim ex persona posthumi, cuius est hæres, poterit deducere Falcidiam de legatis, vt pro illa parte, qua tenetur, vt hæres, præstare legata, pro illa parte, quam præstabit vt hæres, deducat quartam, si hæreditatem cum beneficio inuentarij adeat, & non aliter, vt in d. auth. sed cum testator, iuncta l. id aũt, & l. ꝙ aũt. ff. ad leg. Fal. quod facere non possent filiæ prædictæ secundi matrimonij de legatis puris, per no. in l. quanquam, C. ad legem Falc. cum sim.

ADDITIONES.

a Si posthumus.] Facit, quia ratione suæ legitimæ potest filius quamuis hæres patris impugnare paternum contractum, Bald. Sal. & recentiores ad a. th. vnde si parens. C. de iniusto test. Nat.

b Immiscuisset.] Adde Bar. ad l. Titia Seio §. Imperator, colum. 2. ff. de le. 2. vbi filius acceptãs simpliciter hæreditatem patris, põt reuocare paternã donationem inofficiosam, sequitur Imo. ibi, & ad c. fi. de don. Nat.

c Inuentario. supra lib. 5. consil. 165. num. 7. supra libro 4. cons. 67. num. 1. vbi dixi.

d Circa secundum dubium.] Boer. deci. 185. quoad secundum, vbi plenissimè. & idem dominus Alexan. cons. 74. hoc lib. 6. dixi consil. 166. lib. 5. vbi iusto consi. vertatur. Gab. cons. 6. extat. colum pen. vbi latè post Alexan. hic, & Fulg. & alios quos citat. Late circa hoc dubium consuluit etiam Cardin. Parisi. consi. 59. num. 16. cum pluribus seq. vol. 3. amplectens in pluribus dicta Alex. in hoc loco.

e Quia statutum.] Dec. sequitur consi. 355. dispositum fuit. colum. 2. vbi reprobat & inquit, quòd statutum recipit omnes limitationes, quæ dantur a iure communi in materia de qua agitur. circa dicta Alexan. hic vide Purpur. consi. 454. Buschæ oppidi. colum. 1. Hieronymum Gab. consi. 6. statutum. col. 1. & per totum.

f Hæc confirmo.] Andreas, Tiraq. in tract. lig. §. 14. gl. 2. nu. 4.

g Vt l. cũ pater.] Concordat tex. in l. hæredes mei. & ff. ad Treb. Nat.

h Nec obstat quod.] Dec. consi. 663. colum. fi. duo dubia. & consi. 89. circa primum. col. fi. in eodem. Craue. consi. 250. Iam reuocatur. colum. 2. sequitur Purpu. consi. 409. videtur. col. 2.

i Non consentiatur.] Nota, quod per fororem, dum viuit, conseruatur agnatio, quod bene perpendit Dec. consi. 589. in fin. ad statuta admittentia agnatos, vt non intelligatur exclusa soror. Nat.

K Præterea posito.] Idem in terminis amplectitur Paris. consi. 47. num. 61. volum. 3.

L In personis illarum.] Dec. sequitur consilio 589. In causa quæ colum. fin. in fine.

m Pro rata.] Et sic deducitur de singulis legatis pro rata, vt filius habeat legata, & hæres quartam, iuribus adductis per Alex. Et si hæres soluat primo legatario venienti, secundus agit pro executione Alex. ad l. fi. §. & si præfatam. C. de iure delib. Nat.

n Quod habetur.] Nota, quòd non confecto inuentario hæredes solida præstãt legata, ẽt si vires, & fines hæreditatis excedãt, talia tamen semper filio est legitima. Et quòd legatarij pro rata concurrant in soluendo legitimam, vbi confectum est inuentarium, & legata excedunt dodrantem, ponit latè Dec. cons. 653. dub. 1. idemque iuris est, vbi confectum non fuit inuentarium, quia per non confectionem inuentarij non amittitur legitima. vt supra dicit Alex. in 1. dubio.

EPITOME.

VALET testamentum Iudæi manifesti vsurarij omissa forma c. quanquam, de vsur. in 6.

CONSILIVM VI.

a Super præmissa a dubitatione, s. † an dispositio. cap. quanquam, de vsu. in 6. quatenus inualidat testamenta manifestorum vsurariorum, locum sibi vendicet in Hebræis manifestis vsurarijs, multum copiosè, & elegãter
b allegatum fuit per excellentissimos Doct. Senenses b supra consulentes mihi fratres honorandos, adeò quòd additione opus esse non videretur, tñ ne ad rem ipsam incogitatè acceditẽ videar, & ẽt quia, vt præfati cõsultores affirmant, passus iste non vĩ reperiri in specie à doctorib. nostris studentib. in iure tactus, aliqua ad confirmationem suæ conclonis hĩ subiungã, & in primis dico, ꝙ istã partem negatiuam sequi vĩ Florianus de S. Petro de Bononia in l. fin. C. de Iud. vbi quærit, quid pñt ordinarij locorum contra Iudæos rõne vsurariæ prauitatis, & dicit, quòd respectu pœnæ quæ olim imponebatur per c. quia in oĩbus, & cap. præterea de vsur. s. ꝙ priuentur sepultura, nec ad cõionem admittantur, &
c cõicatione astringãtur vsq; ad condignam satisfactionem, c nil pñt, quia non pñt excludi de corpore ecclesię, qui nunquam intus fuerunt, & quia quoad spiritualia nil ad nos de his quæ foris sunt. 2. qõne. 1. multi. 37. q. 1. sepe, & quod ibi no. & cap. gaudemus. de diuor. Item dicit respectu pœnę, de qua in c. 1. de vsu. in 6. s. ne locentur hospitia, & etiã respectu pœnæ, de qua in cap. quanquam, de vsur. in 6. & clem. 1. eo. tit. talium. n. pœnarum sẽdm eum sunt incapaces Iudæi, & ideo infert, ꝙ contra eorum hĩdes non potest procedi vigore illorum iurium, & subdit, quòd bene prouidit ecclesia militans contra Iudæos fœnerantes cum catholicis eo modo, quo potuit, nam interdicit Christianis commercium Iudęorum, donec plenè restituant vsuras. c. post miserabilem, & cap. quanto, de vsu. Sic & eodem modo compellit eos ad soluendas decimas prędiales, cap. de terris, de deci. Et ex his dicit ipse esse concludendum, ꝙ cum iura aliter non disponant, non possunt ordinarij locorum inquietare Iudęos, nec hęredes eorum super restõne vsurarum, & ista dicit esse notanda, quia quotidiana. cum igitur dispõ dicti c. quanquam, quæ est lex canonica, inducta sit ad restõnem vsurarũ, vt dicit Io. And. ibi in prin. in nouella, nõ dẽt hẽre locum quoad Iudęos, vt est de mente præfati Doct. nec in proprijs terminis repetio per alios specificè tactam hanc principalem. du-
2 bitationem, de qua quęritur. Confirmo † alia d ratione,
d nam vbi habemus legem Mosaicam, non debemus ab ea e
e discedere quoad actum celebrandum per Iudęum sine Christiano, & solum debet attendi ipsa lex Mosaica, non aũt lex humana, nisi quatenus expresè lex humana prohiberet Iudęis. ita plenè cõcludit Io. Cal. in cons. 10. sub rubr. de con-
f sti. & in cons. 30. sub rub. de test. vbi cõcludit, quod cum fm legem Mosaicam filius masculus excludat ab intestato fœminam, vt habetur Numeri 27. & Papa & Imperator tolerent, vt legem suam seruent, ergo sẽdm illam succedent. pro hoc allegat l. Iudęos. C. de Iudę. ibi dum litera dicit, amissuri hactenus permissa, si ab illicitis non abstineant. Nam fm eam ex illo tex. datur intelligi, ꝙ lex sua inter eos debet
3 seruari, nisi in his quę sunt eis prohibita. Præterea † fm eum lex Mosaica est specialis lex Iudęorum, ergo derogat gnali & cõi, licut species derogat generi. l. sanctio legum, de pœnis, & in regula generi per speciem. pro hoc ẽt adducit id, quod habetur in Euangelio, legem habemus & sẽdm eam debet mori, quasi dicat, lex nostra debet nobis seruari. Et dicit non obstare id, quod habetur in l. iussio, & in l. nemo. & in l. Iudęi Romano. & in l. nullus. C. de Iudę. vbi habetur legem ciuilem esse seruandam, quia respondet, quod verum est in his, quę sunt Iudęis expresè prohibita, sed in his, in quib. lex ciuilis non derogat, tunc inter Iudęum & Christianum seruatur lex Christiana, sed si inter Iudęos tunc seruatur lex eorum specialis, vt sicut inter Christianos primò seruantur eorum statuta, deinde lex cõis, iuxta l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. Ita inter Iudęos primo debet seruari lex Mosaica, lege verò Mosaica deficiente, debet recurri ad ius cõe.
4 Cum ergo † ecclesiã legem Mosaicam, & veteris testamẽti, esset permissum testari cum solennitate iurisgentium, vt traditur per Bartol. in l. interdum, ff. de con. ind. post medium, & not. Fulg. & Roman. in l. si testm. C. de test. ad hoc quod no. gl. & Doc. in l. quoties, in princ. in glo. 1. ff. de her. inst. ergo satis fuit tẽpore testamenti seruari illam legem Mosaicam

per

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

per dictum Hebræum testantem, licèt non fuerit seruata dispositio & forma in genere tradita per legem canonicam in d.cap.quanquam.cum ibi nulla fiat mentio de Iudæis,bene facit,quod habetur 45. di. qui sincera. Fortificantur prædictaꝝ per id, quod not. glo. & plenius Guli. & alij Doct.in
h clem. 1.in verbo,principib.de Iud. vbi traditur,ꝙ infideles h degentes in terris Christianorum sunt de foro iudicis secularis, non ecclesiastici, quia constitutionibus canonum non ligantur,c.gaudemus.& ibi no.Host. & Ioan. And.de diuor. & no.per Inn.& alios in cap. quia super his,de voto,licet qñ negligentes essent iudices seculares, possent iudices ecclesiastici indirectè punire infideles. d. cap. post miserabilem, & ibi not.& d.cap.quanto,& in cle.1.de testi.fm Guli.& Io. de Imo.in d.clem. 1.de Iudæ.& ita etiam in effectu concludit Pet.de Anchar.in consi.14.incip.Vt prima facie &c.& in repe.regulæ, ea quæ de regul. iur. in 6.& vt etiam de mente
6 gl.in d.clem. 1. in verbo, censura,de vsur.Accedit,†quia Iudæi diuinis constitutionibus non humanis ligantur, 12.dist. cia, & 8.dist. si solus, & ibi not.in glo. quæ incipit,ergo Iudæi, quod intelligitur, vt dixi , nisi quatenus per legem positiuam reperietur quoad Iudæos esse aliter prouisum , vt
7 supra dictum est. Corroborantur † prædicta per id, quod habetur 34.q.2. non satis & cap. de infidelibus,cum glo.de consan.& affini.& in c.fin.qui filij sint legiti.& in c.fin.de di
i uor. vbi ꝙ in i matrimonijs Hebræi leges suas seruant, vnde glo.35.q.1.in c.1.in verbo peruenerit, colligit ex illo tex.argumentum,quod Iudæi non ligãtur canonibus.Insuper est attendendum vnum, quod præsupponitur,s.quod dictus restator habuit ex certis causis authoritate apostolica absolutionem in forma debita ab eo , quod commisit publicè fœnerando , & à dicta extorsione vsurarum,adeò ꝙ ex inspectione dictę absolutionis non tenebatur ad aliam restitutionem vsurarum,& per consequens cessat ratio, pp q̃ editum fuit dictum.c. q̃q̃, nam illa prouisio emanauit ad compellendum fœneratores ad restitutionem vsurarum,vt ibi dicit Ioan.An. in nouella, in prin.& dixi suprà, meritò cessante ratione dispositionis cessare debet dispositio.l.adigere. §.quãuis,ff. de
8 iure patr.c.cum cessante.de appel.Et constat†ꝙ posito,quod non posset dispensari, vt vsura committatur, iuxta id, quod habetur in c.super eo. de vsur. tñ potest dispensari in eodem crimine iam commisso remittendo, vt dñt Doc.in d.cap.super eo.notatur in c.præterea.eod.titu.Quinimo plerique tenuerũt, quod Papa ex causa possit in certo loco permittere,
K ꝙ Iudęi mutuent sub vsuris.K quod ad præsens aliter non discurio, præsertim,quia huiusmodi concessionem,aut absolu-
9 tionem non vidi.Nec istis obstat†id,quod not.Bal.in l.si qñ, in princ. C. de inoffic.test. vbi not.voluit per illum tex.ꝙ si vsurarius manifestus impetrauit a Papa, quòd possit libere testari,tamẽ non poterit testari , nisi prestet cautionem,de qua in d.cap. q̃q̃.& sequitur Laur.de Rodul.in commento. c.consuluit, de vsur.in secũda parte,quæstione centesima ad fi. quia respondeo,quòd ille est casus valde diuersus, nam in casu illo non cessat ratio d. cap. q̃q̃, ut probatur in d.l.si qñ,
10 in prin.secus in casu nostro, ut est ostensum supra. Nec†obstat etiam principali conclusioni prædictæ id, quod nota. Moderni, ut Dñcus de S. Gemi.in cap. 1.in fine de vsur.in 6.ubi dubitat,an dispositio illius cap. 1. habeat locum in io-
l cantibus hospitia Hebræis fœnerantib.& tenet,quod sic, l quia dici potest,quòd contrariam opin. tenuit Florianus de Bononia in d.l.fi. ut supra retuli, quasi illa pœna non conueniat quoad Hebręos dispositioni d.cap.1.Pro quo facit,quia cum tex.in d.cap. 1.presupponat prouisionem Lateranensis Concilij contra vsurarios editam, & positam in cap. quia in omnibus,eo.tit,in antiquis,& ei adijciat, vt intelligendus in eo casu,in quo loquitur tex.in d. c. quia in cibus,uerba sunt hęc Atch.in cap.dispendia, de rescri.in 6.in verbo,contrafecerit, in fin. glo. fuę facit, quod habetur in aut. de filijs ante dota.in tr.na.ad fi.& quod not. Io. Mona. in cap. q̃q̃. super uerbo,centendum, de elec.lib. 6.& glo.& Doct.in clem.statutum,in uerbo, consuetudine, de elec. sed ita est,quòd tex. in d.cap.quia in omnib.loquitur de fœneratorib.Christianis. ut ibi aperte patet ex litera , ergo ita etiam intelligatur tex.in d.c.1. Vel & secundo,posito quod tex.in d. c. 1. hñt locum in locantib. hospitia Hebręis alienigenis fœnerantibus dici potest, quod in d.cap. 1.tractatur de imponenda pœna his, qui patiuntur domos locari fœnerantibus, non de pœna imponenda fœnerantib. Præterea in casu illo non erat illa prouisio d. cap. 1. contra aliquam specialem prouisionem, seu permissionem legis Mosaice , quę attendi debet in actibus. Iudęorum regulariter , vt dixi supra. Et hoc ultimo modo rñderi potest ad no.per glo.& Doc.in cle.1. in uerbo,censura,de usur. Item potest responderi , quòd illud non obstat, quia loquitur gl.in d. clem. 1.in uerbo, censura, in pœna,seu censura infligenda à iudice ecclesiastico , qñ iudices seculares essent negligentes in cogendo Iudęos , & non ante, iuxta dictum cap. post miserabilem,&c.quãto,& iste non est casus noster,sed valde diuersus, quia tractamus de pœna directò,seu immediatè imposita à lege canonica,quę in hoc casu attendi non debet,ut superius dictum est.Alex.Tartag.

ADDITIONES.

a Super præmissa.] Super hac eadem facti specie consultus , de iure respondit Aret.consi.158 incip. Copiosè, & eleganter, & plenè Socin vt patet eius consi.71.cum seq libr.1.& tangit etiam Dec.ad l.1 colum 4. C.de eden.Cur.Iun.ad l.eius; qui in prouincia. columna 1. ff.si cert. peta. Natta.

b Super præmissa.] Natta iusto consi. 621. vbi sequitur dicta Alexan. & comprobat. Berous consi.2.lib. 1. Gab. Rom lib 4.recep. sent.reg 3.sub tit.de test.

c Confirmo alia.] Hæc ratio non est bona , & ideo infirmat & destruit, non autem confirmat,vt auctor est in puncto Berous consi. 28 num.65. & seq.lib.3.Idem Berous consi. 28. in præsenti. per totum illud consilium,lib.3.

d ¶ Senenses,scilicet Soc.consi.70 lib.1.

e Satisfactionem.] Pœna imposita non obseruantibus solennitates, Iudæos non includit,Bal.pulchrè consi.112. Statuto cauetur , quòd nullus artifex.lib.4. Nat.

f Non debemus ab ea]Vide hac de re Feli. ad c.1.de consti. versi. quinto fallit,col.11. vbi ponit etiam, quomodo Iudæi subsunt Papæ , & quid iuris sit,si delinquant. Nat.

g Vbi concludit.]Istud cons.refert Alex.ad l.1.col.9.ff.si cert. petat. & Bal. nou.in trac.dot,in vltima parte vlti. q.Ias. ad l. qui se patris,colum 5.C. vnde lib.Et vide Fel.latè ad cap. Iudæi,il secundo, de Iud. Et consilium Calld sequitur And. Sicul. consilio 15.libro 1.de quo latè Ruin.consi.4. lib.2.Nat.

h ¶ Infidelis . Idem de Iudeis , vt tenent omnes Theologi præcipuè. Alphon.Testatus, 1.reg.cap.8.q.57. cum q.seq.Ia. Almain.in 4.sent.dist. 18 q.1.& ibi omnes (exceptis paucis, vt Angel. de Ancho. de potest.eccle.& Sylues.Prier.in summa,ver.Papa.quæst 7.) idem vt de foro seculari omnes communiter canonistæ,vt Old. q 50 1.Fet Anch repe.cap.ea quæ, de regul.iu.in 6.Car.Zab.cle.vnica de Iudæis, in 3.opp. & ibi glo. pe.Pan.d. c.gaudemus Bonif.de Vitali. d.cle. 1. de Iud.clem 2 de pę.& quod hi: & Iudæi leguib ciuilibus regantur, Cy. l.celebrandis,C.de nup. Imo.consi. 1.in fi.Alex.ad supra lib.2.consi.71. Cæp.causar.cri.consi.75. Pet. de Anchar.consi. 271. Phi Fran in rub.de test. in 6 Soc.consi 62.& fi lib.1 Dec.&c.1.num. 20 de prob.c.consuluit,3.nu.11.de ap.Fran.Rip. l.fœminæ,q.2. C.de secun.nup Item ratione iuramenti Iudæus non effi citur fori ecclesiastici, & donat.inter vir. & vxo.iuramento Iudæi non firmatur, Soc. consi.66.lib.1. tamen oppositum tenet Dec.ad l pactum, quod dotali. C.de col. Vide Georg. Nattam ad c.quamuis.col.5.de pac. in 6.& ibi no.loquitur,& Ruin.consi.159. lib.5. Nat.

i In matrimonijs]Circa hoc de matrimonijs vide Andr. Sicul. consi 13. lib.4 incip.Illud in medium referam, Dec.ad l.2.nota.2. C. de instit. & substit.sub conditio.fag. Nat.

k ¶ Vsuris.Alex supra lib.3.consi.1 consi.2. & male.

l Et tenet quod sic.]Istud late tangit Barb.consi.16. dub.2.li.4.& Dec.ad l.1 col.4. C.de edendo,Fel.ad c.quia,de Iudæis.Sed opinionem Dominici tenet Alex.consi.75.col 2.lib.5. Nat.

EPITOME.

DONATIO inter uirum & uxorem iuramento statim irrenocabiliter inter uiuos firmatur 3. 5. unde non potest detrahi Falcidia. 11. nec cadit in donationem causa mortis,licèt donans retineat usumfructum , 12. 13. 14. nec compensatur cum dote. 16. 17. 18. nec ob id tenetur mulier creditoribus uiri.

CONSILIVM VII.

a Viso instrumento a donationis factę per Paulinum,in Matthæum,& alio instrumento donationis collatæ per eundem Matthæum in D. Anastasiam eiusdem vxorem, & alio instrumento , quo dictus Paulinus confessus est habuisse ex causa dotis præfatę Anastasię libras septuaginta Bono. & uiso themate, ex quo tria principaliter in dubium
1 reuocantur.Vento ad primum videlicet. An dictaꝝ Anastasia vigore donationis prędictę teneatur pro rata creditoribus donatoris vna cũ d. Matthęo.Et prima facie videret dicẽdũ, d. Anastasiam non posse se tueri ex capite dictę donationis, cum illa celebrata fuerit constante matrimonio , & sic nulla fuit,per totum tit.ff.& C.de dona. inter vir.& extra eo.ti.per totum.Et posito,quod diceretur, donationem saltem fuisse

con-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

confirmatam morte donatoris præcedentis, maxime cũ fuerit d.donatio coram iudice insinuata,per l.donationes quas parentes.C.de dona.inter vir.l.cum hic status. §. ait oratio.ff. eodem tit. cum si. & maximè cum interuenerit traditio rei donatæ,quæ traditio requiritur ad confirmationem d. donationis l.Papin.ff.de do.inter virum,& l.quod de suo.cum gl.
2 C.de dote.cauta. interueni: † enim traditio per retentionem
b ususfructus d. rei donatæ, prout in instrumento continetur, per quam retentionem b ususfructus dr̃ cuius præsumptione res tradita est, vt est tex.in l.quisquis, & in l.si quis argẽtum. §.sed si quis vniuersitatis,C.de donat.quæ iura non reperiuntur alibi secundum Bal.Constat etiam de traditione per constitutum,de quo in instrumẽto,l.quod in eo,in prin.& l.qui bona.ff.de acq.poss.& Iul.§.ex uendito,ver.possessionem autem ff.de act.emp. vnde posito,q̃ d.donatio fuerit morte cõ
c firmata (vt dixi) vr̃ adhuc dicendum creditores c eam excludere debere.l.si debitor.ff.de do.cau.mor.& l.11.ff.si quid in
d frau.patro.Sed his d non obstantib.puto contrarium de iure verius.s.d. donatariam non teneri in aliquo creditoribus,sed tantummodo tenebitur d.Matthæus hæres Paulini,vel alius quicunque hæres Matthæi, quod ostendo: nam d.donatio fuit donatio inter viuos, vt expresse dicunt verba instrumen
3 ti,& † virtute iuramenti e in d.donatione appositi, f valuit ip
e sa donatio à principio absque aliqua confirmatione mariti
f donantis, vt inferius probabo, ergo si valuit vt donatio inter viuos, non obligatur donatarius creditoribus, sed tm̃ hæres donantis, vt est casus in l. de reb. C. de dona.ante nup. in l.
g æris,& l. si patri,C.de dona. & l.2.C.de reuocan.g his quæ in frau. cred. & hoc quantum ad creditores,qui non haberent
4 bona hypothecata, vnde bene † fateor,quòd si bona donata Anastasiæ fuissent ante donationẽ hypothecata alicui ex creditoribus,quòd posset talis creditor agere hypothecaria contra d.donatariam, vt est casus in l. si quidem.C.de don.inter virum,& d.l.de reb.& præalle.l.2. C.quæ in frau.credi.cum concor. facta tamen prius excussione in bonis debitoris donantis, seu eius hæredum scdm formam auth.hoc si debitor. C.de pig.& in auth. sed hodie, & in corpore.C.de ac & obl. quo casu si creditores per hypothecariam euincerent rem donatam d. mulieri, hæret ipsa ex forma instrumenti donationis regressum contra hæredes dicti donatoris insolidũ, si essent hæredes sine beneficio inuentarij,vel pro rata facultatum hereditariarum,si essent hęredes cum beneficio inuentarij;scdm l.fi.C.de iure delib. & in auth.de hær.& fal.§.sancimus. Verũm,an possint dicti creditores agere reuocatoria contra d.Anastasiam ad reuocandam donationem tanquam in fraudem creditorum factam:eo quia ille Paulinus vr̃ quasi omnia sua bona donasse,hoc ego non attingo:quia dubia mi
5 hi transmissa de hoc non tractant.Restat,† vt ostendatur, dictam donationem factam Anastasiæ a Paulino coniuge suo
h constante matrimonio h tenuisse a principio ex virtute iuramenti in instrumento appositi.& quanquam circa hoc plura possent ruminari,tamen quia veritas in paucis consistit,ve
i niam ad cõclusionẽ ipsam. Et primo hanc opi. i tenuit Guli. de Cug.in l.ied si possessori.§.item si iurauero, ff.de iureiur. mouetur,quia donatio inter virum & vxorem constante matrimonio est prmissa,qñ donatur aliquid religionis causa. l. si sponsus.§.concessa. ff.de dona. inter vir.iuramentum autem magna est religio. l.11.ff. de iureiu.ergo videtur permissa cum iuramento scdm eum.hanc partem consulendo tenuit solennissimus consultor Feder. de Sen. in consi.140.per tex.in c. quamuis, de pac.in 6.& in c.cum contingat, de iureiu. & in auth.sacra. C.si ad ver. vend.in quib. iurib. patet,quod licet lex actum prohibeat,tm̃ actus talis firmatur iuramento,si iuramentum seruari potest sine interi- salutis æternæ. Istud
K idem k firmauit Bar. in l.si quis pro eo.in prin. ff.de fideiuss. & in l.Seio & Augerio.ff.ad l.Falc.in fi.monetur, quia talis donatio nõ est prohibita pp publicam vtilitatem,sed pp subditorum vtilitates, ne unus efficiatur ditior, alter pauperior pp mutuum amorem, l. 1.ff.de do.inter virum c.fi.extra eo. tit.vnde in ramento confirmari debet.d.c.quamuis,cum alijs præallegatis hanc sententiam firmauit et Io.de Imo.in l.si quis inquilinos. §.fi.ff.de lega.1.referens se ita de facto consuluisse. illud idem tenuit ipse Imo.in c. cum contingat,de iureiu.D. Ant.de Bu. eodem dicit iurans in donatione facta vxori constante matrimonio tenetur ad obseruantiam inſi,licet donatio pp legis resistentiam non firmetur, & hoc tenet ipse per ea,q̃ ipse voluit super intellectu d.capituli cũ contingat, dũ
6 firmauit illam opinionem,q̃ † alienatio fundi dotalis cum iu
1 ramento nõ validetur l quantum ad validitatem ipsius contractus, sed tantummodo teneatur mulier alienans cum iuramento ad obseruationem iuſi:,quam opinionem tenuerũt aliqui dicentes non reperiri contrarium iure cautum,sed certe cõis opi.est in contrarium,videlicet, q̃ d. contractus iuſo validetur,nedum q̃ teneatur iurans ad obseruantiam iuſi: q̃ opinio. firmat gl. in c.2.in verbo seruari,de pac.in 6.& ibi et Arch.& idem Io.Cald.& Io. de Imo.in d. c. cum contingat, & Fede.de Senis in cons.281. & Bar.in d.l.siquis pro eo.in ver.3.dixi, & per not.per glo. & Dec.in aut.sacram.C.si aduer.vendi.& Bal.in l.pactum quod dotali, in prin.C.de coll. & Bar.in l.si prædium.C.de iure dot.& Ioan. de Imo.in l. qui superstitis, ff.de acq. hær.vbi dicit,hanc esse cõem opi. a qua non est recedendum,vt habetur in locis vulgarib.& pro hoc, q̃ contractus ualidetur,possunt multa adduci,sed non oportet,quia est tex.in d.c. quamuis, in verbo firmatum. Et sic patet non esse verum dicere,q̃ per iuſm præstitum super contractu a lege prohibito non firmetur contractus. Sed fortius dico † posito, quòd vera esset opi. D.Ant.videlicet,q̃ iu-
7 rans super donatione facta vxori, tantummodo teneatur ad obseruantiam iuramenti,tm̃ adhuc vr̃,q̃ d.donataria habeat intentum,quia et hæredes iurantis tenentur ad obseruãtiam d.iuſi,secundum eundem d. Ant.& Io.de Ligna.in d.c.cum contingat,& in c.veritatis, de iureiu.pro quib.dico esse tex. in auth.quod obtinet.C.de prob.vbi licet quo ad pœnam ſpiritualem iuſm non obliget hæredes,tm̃ quantum ad obligationem circa contractus iuramentum defuncti obligat hæredes.& not.Io. And.in c.fin. de so. comp.in 6.& no.et Bal.in auth.sacra.in fin. præall.& Bald.in c.1.§. item sacramenta,de pac.iur.fir.in l.si qñ §.1 C.de inoffi.test.& in l.generaliter,in prin. C. de reb.cre.& no.Bar. per illum tex.in l.cum quis,§. codicillis,de leg.3.Ang.in d.l.qui superstitis,de acq.hær.bene facit l.nam & postea,§.fi.de iureiur.Et sic patet per prædicta veram esse conclusionem, quòd iuramentum præstat vires donationi factæ constante matrimonio. Pro quo et fa-
8 cit. † quia donatio m inter patrem & filium,quæ est prohibi-
m ta,sicut donatio inter virum & vxorem,l.antep.C.de do.inter vir l.2.C.de inof.do.confirmatur er iuramento, vt firmauit Bal.in l. irritam.C.pro donato,& in d.l.2.de inof.don.in quadam additione.Nec prædictis obstat,quòd donatio facta constante matrimonio dicatur esse contra bonos mores, vt l.1.& 2.ff.de don. inter vir. ergo non firmatur, vt in regula, non est obligatorium. li6.6.& l.si quis inquilinos,§.fi.de l.1. propter quod nõnulli tenuerunt istam opi.q̃ non confirmetur,quia vt dicebat Fed.de Se.in d. consi. 140.talis donatio non est contra bonos mores, quod patet,quia morte donantis confirmatur,vt dixi supra, quod non fieret,si esset contra bonos mores,vt in regula non firmatur. & in regula,non est obligatorium, li.6. scdm eum,& quod non sit contra bonos mores,adeò q̃ possit iuſo firmari,patet, quia non habet perpetuam causam prohibitionis, quia in multis casib.valet dicta donatio, vt no.in c.fi.de do.inter vir.ergo cum non hẽat perpetuã causam prohibitionis,potest iuſo cõfirmari,vt no.
9 gl.& Doct.in d.c.cum contingat. Pro hoc bene facit, † quod notanter dixit Bal.in l.pactum,in 19. q. C. de col. & in rub. C.de cond.ob tur.causam,vbi voluit aliquid dici posse cõtra bonos mores pluribus modis,vno modo,quia contra ius naturale, vt si quis iurat non alere parentes, alio modo dr̃ esse contra bonos mores,eo quia factum de se est turpe,vt si quis iurat occidere hominem,& istis casib.iuramentum non valdat actum,l.iuris gentium,§.& generaliter,ff.de pac.&c.cum quidam,de iureiu.quandoque & tertiò dr̃ quid contra bonos mores iuris artificio ut quia ius sic disponit, tale quid esse contra bonos mores,vel & ex eo quod aliquid prohibetur a iure,vt quia lex dicit,q̃ pactum de non succedendo sit improbatum,& tunc tale pactum potest quodammodo dici contra bonos mores ex iuris artificio,& ideo de iure ciuili non firmaretur iuramento, l.non dubium, C. de legi. sed de iure canonico, quod respexit fauorẽ religionis, & ipsius iuramenti,est secus,vt in d.c. quamuis,& idem vr̃ declarãdo velle Bal.in l.pacta quæ contra in prin.C.de pac.& quod ipse notat in l.nõ dubium in 17.op. C.de leg. Vnde in propo-

sito

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sito posito ꝙ lex ciuilis diuisset, talem donationem esse cõtra bonos mores, non sequitur, ergo nõ confirmatur iusto, quia cum non esset contra bonos mores: eo quia esset contra ius naturale, vel eo quia esset in se quid turpe, sed tantummodo posset dici esse cõtra bonos mores iuris ciuilis artificio, ideo dispositio iuris canonici dispones super obseruantia religionis iuri hoc non attendit, vt est superius dictum. Præterea dico, quod non reperitur iure cautum, ꝙ talis donatio sit contra bonos mores, ẽt de iure ciuili, nec ob. d. l. 1. de do. int. vi. & vxo. quia ibi non dr̃, quòd sit contra bonos mores, sed ꝙ morib. prohibetur do. inter virum, i. iure ciuili, vt ibi exponit gl. & sic accipitur ẽt in l. 1. ff. ad Vellei. & in l. 2. in prin. ff. de vul. & pup. & cum hac rõsione trãsit Imo. & bene in d.c. cum cõtingat. & ibi ẽt rñdet plenè quibusdam aliis rõnibus, quæ in partem contrariã possent allegari, quæ breuitatis causa omitto, ad eum me in hoc referens, & sic concludo, d. do
10 nationem tenuisse. Et per prædicta clara † patet rñsio ad allegata in contrarium, quia ista est propriè donatio inter viuos, & valida. Præterea posito, ꝙ donatio à principio non tenuisset, sed tm̃ fuisset morte confirmata, tunc dico, ꝙ adhuc non possent agere creditores cõtra eam, sed contra hr̃des vniuersales tm̃. l. quoties, cum vulg. C. de hæred. inst. & si hæreditas non esset soluendo, adhuc teneretur hodie hæres insolidũ, si inuentarium non fecisset, creditorib. legatarijs, & donatarijs eadem rõne. s. pro donationib. ẽt morte cõfirmatis, in aut. sed cum testõr. in fi. C. ad l. Falc. & in corpore vnde sumitur, si verò fecisset inuentarium hæres donantis, tunc si diceremus d. donationem non valuisse, nisi tanquam confirmatam morte, esset verum, quòd deberẽt in dictis reb. donatis vxori præferri creditores pro ea portione, pro qua hr̃ditas nõ esset soluendo, d. l. si debitor, de do. cau. mor. d. auth. sed cum testator, sed reuera d. donatio à principio valuit, vt dixi, ideo concludo vt supra ꝙ d. Anastasia non tenetur creditoribus, & si tm̃ repeteretur aliquis creditor hãs hypothecata bona donata d. Anastasiæ, illa posset vendicare facta prius excussione, & si bona prędicta donata a creditorib. euincerentur, habet regressum mulier contra hæredes donantis, vt latius fuit superius declaratum. Modo † ad fm̃ dubium cõdescendo, in quo
11 quæritur, an Matthæus prædictus institutus hæres possit detrahere Falcidiam de donatione facta Anastasiæ, non obstante donatione facta ipsi Matthæo. Et vr̃ primò dicendum ꝙ sic, & quòd locus sit detractioni Falcidię in donatione facta inter virum & vxorem constante matrimonio. vr̃ casus in l. donationibus, C. ad leg. Fal. & l. cum hic status, in prin. ff. de don. inter vi. facit. C. de do. cau. mor. l. Seia cum bonis. Et saltem vr̃, ꝙ quantum est pro vsufructu rerum donatarum retento vsque in tempus mortis donantis debeat detrahi Falcidia, cum saltem quantum ad dictum vsumfructum censeatur fuisse donatio causa mortis, cum fuerit in dicta donatione facta mentio mortis, vt patet in dicto instro ibi. Sed voluit post mortem ipsius Paulini donatoris ipso Paulino mor
12 tuo vtrunque cõsolidari &c. † Quo casu stat doctrina, ꝙ vbi sit mentio mortis in donatione, censeatur regulariter donatio causa mortis. l. Seia. ff. de dote præle. & ibi not. & l. Seia cum bonis in prin. ff. de dona. cau. mor. & no. gl. & Doct. in l. mortis causa, §. Titia chirographa, eo. ti. & no. Doc. in l. fin. C. de pac. post gl. & Bar. & Doc. in l. quæ dotis. ff. sol. mat. & Cy. & Bal. post Per. in l. 2. C. de iur. do. & glo. in l. apud Celsum, §. 1. ff. de doli exce. & Bal. in l. si mortis, & in l. in donationib. C. ad l. Falc. Sed certum est, ꝙ de donationibus causa mortis detrahitur Falcidia, vt l. 1. §. si quis mortis. ff. quor. le. & d. l. si mortis, & i. pe. C. ad l. Falc. cum alijs præall. & etiam de vsufructu Falcidia detrahitur l. 1. §. si vsusfructus, & l. si vsusfructus legatus. ff. ad l. Fal. & l. vsusfructus ab initio, ff. de vsufruc. nec donatio facta Matthæo vr̃ in pedure dictam deductionem Falcidiæ, cum tatum in Falcidiam imputatur id, quod iure hæreditario habetur, l. quòd aũ, & l. id aũt, & l. in quartam. ff. ad l. Fal. & l. pater plurium, in prin. eo. ti. Sed his nõ
obstantibus arbitror veritatem esse in contrarium. & hoc posito, etiam ꝙ hæres Paulini fecerit inuentariũ, quia alias priuatur Falcidia per dictam auth. sed cum testator, & præsupposito ꝙ dicta donatio facta inter viuos valuit à principio authoritate religionis iuramenti, vt in primo dubio fuit ostensum quoad proprietatem, & idem dico quoad vsumfructũ, scilicet, quod censetur donatio inter viuos, vt statim dicam,

13 † tũ est donatio inter viuos facta inter virum & vxorem constante matrimonio, & teneat, clarũ est, ꝙ non detrahitur Falcidia, vt est casus i l. vsusfructus legatus, §. dos legata, n & ibi
n no. ff. ad l. Fal. Nec obstant iura in contrarium, quia loquuntur in donationib. causa mortis seu quæ morte cõfirmabantur, & a principio non erant irreuocabiliter validæ. Et similiter non obstat, ꝙ saltem de vsufructu debeat detrahi Falcidia, quasi quoad illum fuerit donatio causa mortis, quia rñ-
14 deo, † quòd imò fuit donatio inter viuos o quod patet, quia
o donator promisit nullo casu reuocare, vel contrauenire, & ideo tunc licet fiat mẽtio mortis dicitur donatio inter viuos, & non detrahitur Falcidia, vt est casus in l. vbi ita donatum. ff. de dona. c. mor. nec aggredior materiam, an de mortis causa capione detrahatur Falcidia, quia non sumus in terminis illis. Secũdo rñdeo, ꝙ alia rõne vr̃ dici posse, ꝙ quoad vsumfructum ẽt non fuerit donatio causa mortis, & per l. nam si
cum moriar. & quod ibi no. Bar. ff. de condi. ind. quia licèt differatur exequutio contractus in ips mortis contrahentis, b
tm̃ si ex aliqua causa constat, ꝙ noluit mortis causa donare, licèt facta fuerit mentio mortis, non censebitur donatio causa mortis, sed solutio, seu exequutio intelligetur tm̃ dilata in tẽpus mortis, vt ibi habetur, sed ita est, ꝙ d. Paulinus voluit inter viuos donare, vt expresse dñt verba instrumenti, & supra proximè ostendi, ergo adiectio tpis mortis tantummodo importat, ꝙ tm̃ exequutio ipsius donationis intelligatur reseruata ad tempus mortis donantis quoad vsumfructum.
15 Alia † ratione possumus dicere, ꝙ non fuit donatio cã mortis quoad vsumfructum, quia d. Anastasia stipulata fuit pro se, & suis hæredib. & ita fuit sibi facta donatio pro se & eius hæredibus, quo casu licet sit facta mentio mortis, cẽsetur donatio inter viuos. ita notanter firmauit & declarauit Bal. in d. l. 2. C. de iure do. Et ex prædictis cõcludo Falcidię locum non esse in casu proposito. Restat, vt super vltimo dubio q. d.
16 iuris sit discutiamus, videlicet an Paulinus † videatur fecisse
p dictam donationem Anastasiæ aio compensandi. Cum dote, quam confessus fuerat habuisse noie d. Anastasię ante contractum matrimonium. Et vr̃ primo loco dicendum ꝙ sic, per tex. in aut. præterea. C. vnde uir & vxor. per l. si cum dotem, §. si pater. ff. sol. mat. & in simili possent plura iura & rõnes adduci, sed quia rñsiones essent claræ, ideo prętermitto. Et breuiter dico, ueram decisionem esse in contrarium, quia vbicunque aliquis est debitor ex contractu, & ex causa à principio voluntaria, ut est maritus in debito ex causa dotis, si talis debitor postea aliquam liberalitatem conferat in creditorem, non censetur fecisse aio compensandi, sed aio donandi, bonus est casus in proposito in l. 1. §. sciendum, C. de rei ux. ac. l. creditorem. ff. de leg. 2. l. creditor. C. de leg. Et tanto fortius in casu nro, in quo tpe donationis donans adhuc
non erat debitor cum effectu ipsius donatariæ cõstante matrimonio. l. in rebus. §. omnis, cum infinitis conc. C. de iure
do. quo casu tunc nunq̃ præsumitur aius compensandi, ut colligitur ex glo. no. in d. l. si cum dotem. §. si pater, in verbo accepit. in fi. Facit ad prædicta, quod no. Bar. & Doc. post gl. in l. fi. C. de dot. promi. ubi diciturr, quod extraneus debitor mulieris, si dat pecuniam pro dote mulieris, cuius est debitor, non vr̃ dedisse animo compẽsandi in debitum, sed aio donandi. Et posito ꝙ isto casu, de quo quæritur ius præsumeret aium compensandi, tm̃ illud nunq̃ pót hãc locum in quæstione nostra, cum Paulinus fuerit debitor in quantitate
17 pecunię & donatio fuerit facta in reb. immobilib. cũ de specie ad quantitatem non procedat compensatio, l. si conuenerit. ff. de pig. ac. & ita notanter determinauit Bar. in l. hmõi. §. cum pater. ff. de l. 1. dicens, ita debere intelligi tex. in l. si pater pro filia. ff. de col. do. & idem Bald. in l. si uxor. C. de bo. auth. iud. pos. & in l. Neſenn. ff. de neg. gel. & in l. qm̃ in prio rib. C. de inof. test. per l. planè vers. sed si non corpus. ff. de l. 2. & per l. si alij. §. rerum. ff. de vsufr. cum si. Et idẽ voluit Bal.
18 in l. filia legatorum. C. de l. in 4. q. Et † ibi in fi. subdit vnum, quod est ponderandum in proposito, ꝙ ubi alias ius præsumit animum compensandi, tm̃ illud fallit, ubi relinquitur, vel conceditur ex causa expressa & diuersa à debito, quoniam
q tũc q utrunque debetur, quia diuersa rõ diuersum parit effectũ l. Seio. §. uxori. ff. de ann. lega. & quod notatur in l. quinquaginta. ff. de prob. Sed ita est, ꝙ in instro donationis fuit expressa causa merę liberalitatis, & donationis, quę causa est

diuersa

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

diuersa a causa debiti ipsius dotis, erga &c. possent etiam ad prædicta adduci nota. plenè per Bal. & Doc. in d. auth. præterea, & in d. §. si pater. sed quia decisio est clara, & non expedit, ideo vlterius me non extendo. Et per suprascripta patet euidens responsio ad allega. in contrarium, quia illa loquuntur, quando debitum semper & à principio fuit ex causa necessaria, vt ex dispositione legali. item loquuntur quando id, quod donabatur vel relinquebatur, erat tale, quod reciperet compensationem cum debito, quòd secus est in casu nostro, vt superius est ostensum & per consequens concludo compensationem factam non esse. Ale. Bononiæ legens.

ADDITIONES.

a Viso instrumento.] Andreas Tiraq. in trac. const. poss. in 1.p.n.49.ver. hinc etiam. Alb. con. 4. Gab. Rom li. 2. recep. sent. reg. 6. sub ti. de iureiu.

b Per quam retentionem.] Boerius dec. 172. & dico. n. 12. & seq. post Alex. hic, & consi. 156. hoc lib. 6.

c Creditores eam.] Relicta in vltima voluntate non soluuntur, nisi dedacto ære alieno, l. si vniuersæ, C. de le. l. 1. §. si is, qui 400. ff. ad Trebell. Sic nec donatio causa mortis, quæ instar habet legatorum, d. l. & si debitor, ideo non oportet, quod appareat de fraude donantis causa mortis, quia sufficiat fraus re ipsa, gl. no. ad l. patronum, ff. de prob. Nat.

d Sed hoc.] Alb. consi. 4. in 2. d. Idem approbat Paul. Parisius consi. 33. nu. 31. volum. 3.

e ¶ Iuramenti, supra lib. 2. consi. 8. nu. 3. consi. 157.

f Virtute iuramenti in dicta donat. appositi.] Sequitur eum declarationib. ad Alexand. hic traditis, Paulus Par. consi. 86. num. 19. & 48. cum seq. volum. 3.

g C. de reuocand.] Istud idem tenet Guido Papæ q. 105. vbi limitat, not. nisi donans sit non soluendo, vel hæredem non habeat. Et de prædictis latissimè Dec. consi. 237. facit Alex. ad l. 1. §. si hæres, ff. ad Trebel. col. 1. quod actio per onalis sequatur singularem successorem in subsidium. Sed aduertas, quia debet tunc creditor aduersus donatarium, seu alium, in quem bona fuerint alienata, agere reuocatoria excussis bonis principalis debitoris, vt Alex. sentit infra col. seq. & no. in §. item si quis in fraudem. Inst. de actio. Et in subsidium non agitur contra eum, qui habet ex titulo oneroso, Paul. Castren. consi. 468. in fi. lib. 1. Nat.

h Constante matrimonio.] Docui consi. 8. lib. 2.

i Hanc opinionem.] Eandem opinionem sequitur Areti. dicens esse communem consi. 74. Sequens præcipuè dictum Inn. ad d. c. cum contingat, & late scribit Dec. consi. 202. & idem Dec. post Iaf. ad l. pacta, quæ contra, C. de pact. Alex. ad l. si donatione, col. 1. C. de collat. Areti. ad l. placet, ff. de acquir. hæred. Iaf. consi. 118. lib. 4. Et donatio coniugum iuxta non valet, nisi is, cui donatur, superuixerit, l. a marito. C. de dona. inter vir. & vxo. per quam legem ita scribit Dec. consi. 240. Nat.

K Istud idem.] Decius consi. 639. visa, col. 2. Alienatio. Alia loco supra citato.

l ¶ Validetur.] Imo vt dixi supra lib. 1. consi. 27. & sæpius.

m Quæ donatio.] Ant. Gab. Rom. lib. 3. recep. sent. reg. 3. sub ti. de donat.

n Paragrapho, dos legata.] In quo tex. etiam habetur de dote legata non detrahi falcidiam, quod intelligit ibi Alex. si de ea constat aliter, quam ex testamento. Nat.

o ¶ Viuos.] supra lib. 1. consi. 14.

p ¶ Compensandi, Aymo, consi. 219. vt supra lib. 2. consi. 12. infra eo. consi. 19. num. 13.

q Quoniam tunc.] Nota dictum Baldi, pro quo facit, quia licet pater, qui promisit dotem, legando dotem videatur legare animo compensandi, l. Titia, §. qui in vna, ff. de l. 2. d. l. huiusmodi, §. cum pater, & d. l. si cum dotem. §. si pater, tamen istud fallit, vbi pater legasset, non contemplatione dotis, quia filia dotem, & legatum consequitur, ita Bar. qui ita intelligit illum tex. ad l. si pater, ff. de colla. Nat.

SVMMARIVM.

1 *De facto si quid seruetur habetur ac si de iure.*

4 *Contractus intelligitur fieri secundum consuetudinem, & obseruantiam, nu. 5. quam non requiritur esse præscriptam. nu. 7.*

6 *Consuetudo irrationabilis excusat à pœna.*

CONSILIVM VIII.

a Et aduerte, quia postquam Alex. consuluit in proximo superiori casu a in dicta ciuitate Mantuæ, post iterum requisitus a Iudæis diuersi loci, vt consuleret puncto infra proximè posito, hanc eandem vsurarum materiam concernente consuluit, in quo consilio noua omnia adduxit in primo puncto tantum. non in alijs huius proximi præcedentis consilij contentis. demum addidit aliqua, quæ in illo primo consilio nõ posuerat, quæ cum vtilia & not. mihi esse videantur, & vt dixi materiæ præcedentis consilij plurimum conuenire, statui ea hic ponere & subiungere, quæ antequam ponam, primò præmittam punctum seu casum dicti consilij vltimo redditi, qui quidem talis est, videlicet. Præsupponitur, quod quidam Hebræus conductus fuit ad mutuandum sub vsuris in quadam terra subiecta cuidam Principi ad rationem denariorũ sex pro qualibet libra, & cum hoc, quòd si mutuauerit sine pignore possit accipere denarios octo pro libra quolibet mense, & facere sibi satisfieri de mense in mensem de dictis octo denarijs pro libra, & quòd si recipientes mutuo sine pignore cessauerint soluere per tres menses dictos octo denarios pro libra, liceat dicto Hebræo bona immobilia sibi obligata vendere, & distrahere pro libito uoluntatis, vt de rebus suis, prout latius continetur in capitulis & conuentionibus celebratis inter præfatum Principem & dictum Hebræum: modo dubitatur, quia dicitur dictum Hebræum exercuisse & exegisse

b vsuras vsurarum b an illud facere potuerit, & tales vsuras vsurarum sibi sponte solutas retinere possit, & in futurum durante tpe dictorum capitulorum exigere absque eo, quòd pp hoc possit per dictum principem aut eius officiales puniri, stante maximè, quod tempore dictæ concessionis, seu dictarum conuentionum, consuetudo erat in locis & terris dicti principis & circunstantibus, qđ dictæ vsuræ vsurarum exigerentur, & reciperentur modo, & forma, qua receptæ sunt per dictum Hebræum, & ita fuit, erat, & est notoriũ. & vox & fama publica in dictis locis. Quæritur, an Princeps saltem de licentia Papæ possit conuenire cum Hebræis, ꝙ mutuent sub vsuris, & an intelligetur de vsuris, & vsurarum ꝓuentu. Et circa primum quæsitum, scilicet an Princeps de licentia Papæ &c. adduxit Alex. prout supra dixi, omnia quæ in primo puncto proximi superioris consilij adduxit, vltra quę po

1 stea in hoc nouo cõsilio hoc addidit, videlicet. Denique † dato quod illa concessio facta per dictum Principem tpalem Iudæis nõ esset de iure efficax, tamen non denegat princeps velle seruare conuenta, & prouidere, ꝙ promissa per eum seruentur, & prout faciunt alij domini temporales, quorũ conuentiones & actus seruantur pro lege, in ciuitatibus. & terris subditis eis, iuxta l. pe. C. de dona. inter vir. l. Cæs. ff. de publi. & l. fi. C. de legi. etiam si in talib. ciuitatibus & terris non habeant nisi vtile dominium, vt signanter decidit Bal. in præfationibus principij ffforum: facit, quod no. Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. porro. in addit. incip. hæc subscriptio. ad fi. & quod no. Bald. in l. exemplo, C. de proba. & in l. receptitia. C. de consti. pec. cum si. vnde hoc casu posito ꝙ de iure non valerent illæ tales concessiones, & conuentiones, tñ saltem de facto seruantur, & seruari oportet in dictis locis, iuxta illud quod habetur in l. qui habebat. §. 1. ff. de ma-

c num. testamento. vbi gl. c colligit mirabile † quòd quando ali-

2 quid de iure non subsistit, & tamen omnino sortitur effectũ, debet de facto seruari, bene facit, quod not. Alb. de Rosa. C.

d de summa Trin. l. 1. vbi dixit, quod si statutum disponebat d quod debitores, vel fideiussores eorum conuenti ad vsuras non possint opponere exceptionem, quod vsurę non debentur, & contingat, quod aliquis fideiussor debitoris promittentis vsuras fuit authoritate dicti statuti coactus soluere vsuras, poterit illas repetere a debitore principali, nec audietur hoc casu debitor opponens, ꝙ fideiussor de iure non poterat cogi soluere, & ꝙ statutum illud non valebat, quia post q̄ seruabatur, perinde est, ac si de iure fuisset exactus fideiussor allegat id, quod habetur in c. peruenit, de fideiuss. & id quod no. Inn. in c. 1. et in c. salubriter, de vsuris, et quod no. Archi. post glo. 13. q. 3. in summa. et refert ita fuisse iudicatum. et ita etiam expresse tenent dominus Car. Flo. & Imo. in d. c. peruenit, vbi dicunt, † ꝙ si exceptio vsurarum non solet admitti in

3 loco, vt quia vsurarius erat priuilegiatus authoritate, vt posset exigere vsuras, & sic de facto ibi seruabatur, tunc non est quid imputetur fideiussori, si soluit vsuras, vnde eas petere poterit à debitore. Cum ergo superior id quod promisit seruare intendat, & ita semper seruari fecit, ideo quantum ad hoc non refert, an de facto fiat, an de iure, cum princeps, cui nemo se opponit, id seruari velit, arg. d. l. qui habeat. §. 1. cum gl. & eius, quod not. gl. in l. lecta. in ver. dicebam in verbo tractatum. ff. si cer. pe. Et si diceretur, prædicta procedere posse quoad vsuras, sed nõ quò ad vsuras vsurarum, de quibus nulla expressa fit mentio in cõuentionib. & capitulis, & illæ sunt magis exorbitantes, & odiosæ, vnde videmus, ꝙ etiam iura ciuilia permittentia vsuras, prohibent exigi vsuras vsurarum. l. fi. C. de vsuris. l. placuit. ff. eo. ti. l. fi. C. de vsuris rei iudi. & in conuentionibus verba debent interpretari contra dictũ Hebræum se fundantem in illis. l. stipulatio ista. §. in stipulationib. de ver. ob. l. veterib. ff. de pac. & in hoc consistit maxima

4 vis huius rei. † nõ deo, ꝙ attento, quòd præsupponitur, quod tpe dictarum conuentionum celebratarum & ante erat consuetum, quod Hebræi habentes conuentiones, & capitula,

qualia

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

qualia tunc concessa sunt in effectu d. Hebræo, palam & publicè exigerent vsuras vsurarum forma, qua post dictas conuentiones & capitula concessa huic Hebræo exegit iste Hebræus, ergo conuentiones initæ cum isto Hebræo pro tpe, quo duraturæ sunt, intelliguntur factæ, & initæ ℣m consuetu
e dinem, & obseruantiam e tunc vigentem. l. excepto. & l. licet. C. loc. l. quod si nolit. §. quia assidua. ff. de ædi. edic. l. domini prædiorum. C. de agri. & cens. lib. 11. & l. si prius. §. 1. ff. de aqua plu. ar. & ibi no. Bar. in l. si finita, in prin. ff. de dam. infec. & l. semper in stipulationib. ff. de regul. iur. & est tex. melior, qui sit in iure secundùm Bal. ibi, in l. fi. C. de fideiuss. Bene facit, quod signanter not. Bald. in l. si quis sub conditione quæ est. l. 6. ff. de cond. insti. & in l. cum de consuetudine, ff. de legi. & no. etiam Bar. in l. nemo est, qui nesciat, ff. de duo. reis, & Io. Andr. in regula, qui facit. in mercu. extra de regulis iur. lib. 6. & Bal. in l. 1. C. pro soc. in fi. 3. q. & not. etiam Bar. in
5 l. cum in plures, circa fi. prin. ff. loc. vbi dixit, † ℣ si quis conduxit tempore pacis domos animo tenendi ibi hospitium, tamen hoc non expressit, & ℣ superuenientem guerrã mercatores & alij non poterant accedere ad ciuitatem illam, ℣ hoc conductor petit remissionem mercedis, ℣ in dubio si domus illa consueta erat teneri ad hospitium, vel conductor consueuit esse hospitator, intelligetur ei locata ad vsum ho-
f spitij, & debebit fieri f remissio mercedis per d. l. excepto. &
6 d. l. semper in stipulationibus. cum si. Videmus etiam † ℣ clausulæ, quæ consueuerunt apponi in literis apostolicis habetur ℣ appositis, c. accipimus, & ibi no. Ant. de Bu. de æra. & quali. & in c. cum M. de consti. & sic perinde est, ac si in conuentionibus & capitulis esset expressum, ℣ possent exigere etiã vsuras vsurarum, ℣m ℣ consuetum erat. vnde si vsuras simplices impune exigunt, & tolerantur Hebræi taliter exigentes simplices vsuras vigore dictarum conuentionum, nec plus, nec minus seruandum est in vsuris vsurarum stante dicta ob-
7 seruantia & assuetudine, † nec requiritur, quòd dicta obser-
g uantia fuerit præscripta, sicut requiritur g in consuetudine, q̃ adducitur in vim legis, sed sufficit per aliquos actus aliquando ita seruatum, licèt nõ sit lapsum tempus præscriptionem consuetudinis inducens, quantum ad hoc, vt habeat vim declarationis verborum ipsorum contrahentium, vt no. Nico. de Mata. in l. de quib. ff. de leg. & Ant. de Bu. eũ refert & ieq tur in c. fi de consue. circa medium. in ver. ex his dicit Nico. de Mata. ℣ est dare &c. per d. l. quod si nolit. §. quia assidua. & d. l. semper in stipulationib. & aliquid ponit Bal. in l. diuturna. ff. de leg. quamuis, vt verbo fertur, etiã hoc fuerit per longissima tempora, & quasi semper seruatum. Nec ob. si diceretur, ℣ attento ℣ in dictis conuentionib. & capitulis est actum, ℣ dictus Hebræus posset facere sibi satisfieri de mense in mensem de vsuris, & ℣ ei liceat, & possit post tres menses, in quib. cessauerint debitores soluere, vendere bona immobilia, ipsi Hebræo obligata, ℣ ex hoc apparet intentionem partium fuisse ℣ non posse recipere vsuras vsurarum in fine anni, prout ipse facit, quia respondeo, ℣ dicta uerba fuerunt adicta ad fauorem Hebræi, non ℣ teneatur solum per illum modum consequi ius suum, patet, quia in capitulis dã,
8 † liceat, & possit, quæ verba h non important necessitatem. l.
h sæpe, ff. de offi. præsid. & l. non quicquid. ff. de iud. per glo. & Bar. in repet. l. creditores, in prin. C. de pig. cum si. Præterea, vt dixi, præsupponitur, quòd etiam inter alios habentes talia capitula fuit seruatum, & seruabatur tpe concessionis dictorum capitulorum, & ante, quod exigerentur vsuræ vsurarum, ergo secundum illam consuetudinem intelliguntur ista capitula, vt est supra probatum. Confirmantur prædicta per id, ℣ voluit gl. in c. cum venerabilis, de consue. per quam dicit ibi
9 Petr. de Anch. † ℣ licet consuetudo i irrationabilis non pro-
i sit quò ad validitatem actus: tamen prodest K quò ad excu-
K sandũ la pena, m vnde dicit, ℣ de facto cõtigit, quòd quidam
l rector villæ fecerat ponere plures in cippis, & fuit formata
m contra eum inquisitio, ℣ teneb at priuatos carceres, & ipse
n probauit, ℣ sui prædecessores ita cõsueuerunt n facere, & ℣ hoc fuit absolutus per illam glo. & per eandem gl. consuluit Pet. de Anchar. in cons. 283. Inci. Iure scripto & consuetudine &c. ℣ stante vetustissima consuetudine Bono. ℣ pueri 16. an. & adinde & infra faciunt adinuicem cõadunationes in duas partes colluctando, & præliando adinuicem, & lapides vna pars contra aliam proijciendo, & ita fuit semper tolera-

tũ, si postea contingat, quod in dicta colluctatione vnus per-
o cusserit, o uel uulnerauerit alterũ, excusabitur a pena statuti punientis uulnerantem, quamuis respectu etatis non veniret excusandus, iuxta l. 1. cum ibi no. C. si aduer. delit. & l. impuberum. ff. de fur. cum si. Ad id quod no. Bal. in c. 1. de cog. feu.
10 ubi dixit, quòd † in ciuitate p Perusij sunt tres conseruatores
p monetæ, & quando fiunt solutiones in communi, consueuit
q notarius ponere nomina omnium q trium, licet unus sit absens, nam dicit, quòd si ita erat consuetudo, notarius ita scribens excusabitur a pena falsi, ut per eum ibi, & in l. unica. C. de confes. & idem nota. Host. Io. Andr. & Ant. de Butr. in c. 2. in fine de fide instru. excusat ergo dictos Hebræos communis obseruantia, & consuetudo à pœna. Accedit etiã id, quod
11 no. Sal. in l. nullus. C. de Iudeis, vbi per illum tex. dixit † quòd banniti, qui tolerantur in ciuitate permanere, non sint impune offendi, licèt de banno non sint cancellari, nam illa tolerantia eis securitatem præbet, vt ibi habetur ℣m eum: faciunt no. per gl. & Doct. in c. quia circa. de consan. & affi. & in l. 1. §. scienter. ff. de tribu. & l. 1. §. magistrum, ff. de exerc. ergo cum tolerati fuerint tandiu à principe & ab omnibus Hebræi taliter exigentes usuras publicè & palam, vt perinde esse, ac si superior in hoc dedisset eis securitatem & facultatem, & cum de hoc esset publica vox & fama, vt præsupponitur, non potest allegari ignorantia, ut no. in l. pe. C. de peri. tuto. & in l. 1. ff. de recep. & habetur 16. di. quod dictis, & in c. fi. qui matri. acc. post. Et pœna, quam iura imponunt Iudeis immoderatas usuras exigentibus à Christianis est, ut nisi illas restituãt, per principes seculares possint ad id compelli, etiam interdicendo Iudeis omne commercium cum Christianis. c. post miserabilem, & cap. quanto de vsuris, de qua pena nõ est tractandum attentis prædictis. Alie autem pene, que Christianis imponuntur, non possunt ad Iudeos adaptari, ut patet in c. quia in omnibus, de usuris, & not. in cle. 1. in uerbo literarum, de usuris. Ex quibus omnibus concludo, quòd dictæ cõuentiones, & capitula stante dicta consuetudine important, ℣ intelligatur esse concessum Iudeis posse etiam exigere usuras usurarum, & eas retinere: & principem uolentem ut decet, seruare conuenta, non debere Hebræum predictum ex premissis punire. Alexander de Imola Modernorum Princeps.

ADDITIONES.

a ¶ Casus supra lib. 2. consi. 1. consi. 2. vbi debebat hæc additio imprimi & consilium tertio repetitum hic abbreuiatum, habebatur ad longum, supra lib. 2. consi. 107 vbi illud cancellauí ob nimis repetitam superfluitatem, & remisi ad hanc additionem, seu potius abbreuiationem d. consilij 107. lib 2.

b ¶ Vsurarum. Alex. his supra, lib. 2. consi 1. cum consoluerat pro Iudæis, vt licaret eis exercere vsuras, tertio ab eisdem aditus super vsuris vsurarum & has eis licere consuluit, quod consilium habebatur ad longum sup. lib. 2. consi. 107. & per virum doctum fuit abbreuiatum, & hic insertum, sed dico quod etiam si Alex. in dictis prioribus consilijs recte consuluisset, tamen hic pessime consuluit, quia (vt fatetur) dictæ conuentiones non loquuntur de vsuris vsurarum, ergo (maxime cum sint odiosæ, & restringendæ) non debent extendi ad vsurarum vsuras, quod est improbum. fœnus, quod semper eum infamia reprobatum fuit, vt dixi in tract. vsura. super l. 2. C. de vsur.

c Vbi gl. ¶ Per illam gl. dicit Ang. Aret ad §. ex quibusdam, in fi. Inst. de pœna temer. litig. ℣ vbi Princeps restituit ad famam licèt de iure non posset, tñ subditus allegare hoc nõ põt. Et Dec. latissimè scribit cõ 456. in prin. vbi firmat regulam, ℣ pars sunt, aliquid esse validũ, vel si sit inualidũ, tamen de facto seruetur. & idem repetit cons. 487. in princ. & cons. 557. col. fi. In contrarium facit, quod Abb. scribit ad c. cum causam, in not. de elec vbi inquit, attendendum esse, non quod fit de facto, sed quod fieri debet, alias fore vt sequatur, quod omnis consuetudo vitiosa sit attenden da. Huc accedat, quod ea, quæ de facto sunt, adeo nullam sortiuntur firmitatem, vt de facto debeant reuocari gl. ad l. si minor, ff. de euic. Et ℣ non attendatur, quod fit de facto, sed quod fieri debet, testatur gl. ad c. 2. in ver. consuetudine, de test. vide Craue. consi. 137. col. 3. Nat.

d Disponebat ¶ Sequitur Dec. consi. 665. Nat.

e Et obseruantiam. ¶ Ad Alex. consi. 9. col. 1. lib. 5. vbi repetit has allegationes, sequitur Rip. respons. 12. nũ 3. tit. de iur. emphiteot. in nou.

f Debebit fieri ¶ In his terminis latè consuluit Aret. consi. 52 vbi tamen valt, quòd hospes teneatur pro eo, quod expenderet in habitatione pro se, vxore, & familia. Nat.

g Sicut requiritur. ¶ Nota non requiri præscriptionem in consuetudine interpretatiua, quod tenet Dec. ad l. semper in stipulationibus, in fi. ff. de reg. iur. & ad cap. 1. colum. antepen. de constitu. Soc. consi. 111. circa fin. lib 1. Natta.

h Quæ verba. ¶ Poterat allegare Bart. ad l. quamuis, ff. de pigno. act. quod si promiserit soluere creditori cenum in paschate, vel dare pignus, potest creditor centum petere, & pignus recusare. Nat.

i Quòd licet consuetudo ¶ Fallit hoc dictum quoad pœnam spiritualem, quæ per consuetudinẽ irrõpæ non tollitur. Hier. Grat. consi 1. nu. vol. 3.

k Tamen prodest. ¶ Ias. in l. de quibus, num. 8. ver. vltra tamen, ff. de legib.

Ias.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Iason in l.ait prætor.§ iurari.col.4.num.16.ff.de iureiurando. & in l. 1. in princ.ff.quod quisque iur.& in l.unica.§.fin.nu.25.cum seq. ff. si quis ius dicenti.Iason l.qui iurasse.nu.50.ff.de iureiurand. & in l.singularia.nu.48.col.antep.ff.si certum petatur.Hyp.in repet. rubr. nu. 58.ff.de fideiuss.& in l.1.nu.99.ver.decimonono.ff.ad l. Cornel. de sicar.& in l.lege Cornelia.§.cum quidam. eodem tit. & Decius iusto cons.9.& pro tenui.Boerius in aurea decis.8.in ordine quinto.

l Quo ad excusandum.] Vide aliquid per Fel. ad c.ex tenore. col. 7. de rescrip. Nat.

m Pœna.Rom.sing.19.Frā.Crem.sing.149.Gerar.sing.83. Hip. Marsil. l.1.ff.ad l.Cor.de fica.uide Dec.c.nam concupiscentiam.lec.2.de cōsti.adde inf.eo.cons.240.nu.8.

n Ita consueuerunt.] Consuetudinem excusare a pœna, consultus Alexander pulchra iuris specie respondit cons.172.li.2. Rochus Cur. ad c.h.col.9.de consuet.Adde,q non solùm consuetudo præscripta, sed etiam quasi possessio alicuius iuris excusat a pœna,adeò quod cognoscendum est tantum ciuiliter,an iuste possideat,Bal.cons.289.Quia consuetudo.lib.4. Nat.

o Vnus percusserit.] Si quis in loco certaminis aliquem necauerit,excusatur.l.qua actione.§.si quis in colluctatione.ff.ad leg.Aqui.Dec. late cons.9. Nat.

p Si in ciuitate.] Ant.Gab.Rom.li 7.recept.sent.reg.8.sub tit.de criminalibus. Rouese,

q Nomina omnium.] Sequitur Dec.consil.175.col.8 Alex. cons.70. colum 2.libro 1.& cons.240.column.2.infra li.6.& consil.132.col.2. libro 1. Nat.

CONSILIVM IX.

Lege supra lib.2.consi.174.quod hic duplabatur,

Consiliū 10, leg.sup.lib.1.cons.141.quod hic duplabatur, Consilium 11,leg.sup.lib.5.consi.5.quod hic duplabatur.

SVMMARIVM.

1 *A sententia secularis & ecclesiastici appellandum ad superiorem eccl siasticum,*

2 *Appellatio valet ad quemcunque iudicem competentem, & intra tempus appellandi potest appellans declarare ad quem,si non declaret,valet appellatio: quia censetur appellatum ad proximum superiorem, secundum ius commune,nu.13.*

5 *Delegans ad uniuersitatem causarum habet instar ordinarij. nume.7.*

6 *Recusationi propositæ renunciat uoluntariè procedens.*

7 *Litigatum per errorem uidetur coram incompetenti.*

9 *Iura allegans ostendit se peritum,uel peritos consuluisse.*

11 *Appellatio alternatiua valet,& intelligitur ad proximum,nu.13. 14.& 15.*

CONSILIVM XII.

VIso processu inter Andræam & fratres de Saratijs appellantes,& Thadæum & Iacobum de Feratijs appellatos,& visis literis iudicis delegati causę appellationis,quibus requisitus fuim,ut ego tanquam consultor a partibus electus conferam,quæ futurę sunt partes iudicis circa allegatam desertionem causæ appellationis, Videretur prima consideratione partes iudicis esse in pronūciando appellationem d. Andreæ & fratrum esse desertam, & per consequens desertes esse in expensis condemnandos,iuxta.c. sæpe.de appel.& l.

1 eos.§.fi.C.de app. Nam † ubi duo [a] iudices simul sententiam

a tulerunt,quorum unus est ecclesiasticus,alter secularis; tunc ap

b pellari [b] debet ad superiorem iudicis ecclesiastici,ut per plures rationes decidit Bar. quem ibi alij sequuntur in l.1.§.ti quis.ff. de appella.& Bald. & Salyc. in l.præcipimus.ad fin.C.de appel la. per illum textum. & Rom. in l. 2. in princip. ff. de uerbor. obligatio. bene facit,qđ no.Bar. in dicta l.præcipimus. §. eod. & in l.fina. uersi. quæro coram quibus &c.ff.de colle.illi. quę sequitur Bald. in authen. habita.C.ne filius pro patre.& Ioan. de Lign. & Io. de Imo, in c.ex literis.de constit. Sed ita est, q dicta sententia lata cōtra dictos Andr.& fratres fuit lata simul a dño Potestate Mirandulę & a dño Archipresbytero S.Marię de la Mirandula,tanquam ibi vicario generali in spiritualibus & tēporalibus Episcopi Regini,ergo debuit appellari ad superiorem ecclesiasticum,& non ad dominum secularem, prout factum fuit. Nec uidetur obstare, si dicatur,quòd fuit appellatum nedum ad Magnificum comitem Ioan.Franciscum,sed etiam ad quemcunque iudicem competentem, ergo ex his verbis saltem ad quemcunque, potest sustineri dicta appella-

2 tio. † Nam valet appellatio, [c] etiam si simpliciter appellans di

c cat,appello ad iudicem competentem. [d] l.qui Romæ.§. pe. &

d ibi no.doc. de uerbo.obliga. & glo. in l.cum proponas. & ibi Bald. & Salyc. C. bon. auth. iud. poss. & not. Bart. & alij in d.l.1.§. si quis.ff.de appel. & declarat Bal. in l. apertissime. C. de iudi. quia ad hoc potest responderi, quia licēt ualeat illa appellatio,quando appellans simpliciter dicit, appello ad iudicē competentem, tamen ratione incertitudinis cum plures possint esse competentes iudices, † requiritur [e] quòd talis appel-

3 e lans declaret intra decem dies præfixos ad appellandum, coram quo prosequi velit dictam appellationem,per not.per gl. in cap.si is cui,in glosse. magna,de offic. delega. & per not. per Ioan. Andr. in regula in alternatiuis, in mercu. & per Archid. 2.quæstio.6.in §.post datam.& in §.illo videlicet.& Io. Andr. in addit. Specu.in tit. de appel. §.nunc tractemus,ver.sed pone aliquis.& Ioan.de Imo.& Pau.de Cast.in d.l.qui Romæ.§. penult.vbi uolunt, quòd si quis appellat alternatiuè ad archiepiscopum, vel ad Papam,ad quem Papam potest appellari de iure canoni. omisso medio. 2. q.6.c.ad Romanam.& extra de appellat.c.si duobus.non procedit talis alternatiua appellatio, cum incertum sit coram quo causam ipsam prosequeretur, & certus debet esse iudex ad quem appellat. 2. quæst. 6. §. post datam & ca.propter.& ca.ab eo. & §.forma. si tamen intra decem dies præfixos ad appellandum talis alternatiue appellans declaret, coram quo appellationem prosequi intendat, sustinetur appellatio, licēt in casu nostro dictus Andreas & fratres appellantes non declarauerint intra decē dies datos ad appellandum,coram quo competenti iudice prosequi intendant dictam appellationem, imò prosecuti sunt eam coram domino & iudice seculari & incompetenti: ergo talis appellatio nō ualuit.Nec † etiam prædictis videtur obstare,si dicitur, quòd do-

4 minus Archipresbyter domino Potestati recusato non potuit associari, eo quia de iure ciuili si allegatur suspicio iudicis or-

f dinarij,debet ei associari [f] episcopus loci,vt in auth.si verò cōtingerit § C.de iudi. & dictus Archipresbyter non erat episcopus,nec ēt eius vicarius,quia non gerebat uices episcopi, in eo loco, & eo tribunali,quo cōsueuit episcopus. vnde quando epi-

g scopus [g] committit uniuersitatem causarū in aliquo castro suæ

h diœcesis alicui tanquam vicario, [h] non per hoc ille intelligitur esse vicarius,sed delegatus ad uniuersitatem causarum, ut no. Innocen.in c. Romana de offi.ordina. lib.6. & glo.in clemen. & si principalis. ff.de rescrip. & Bart.in l. 1.§.finali.ff.quis & à quo appelle. & sic perinde esse debet, ac si archipresbyter non fuisset associatus quia ad hoc posset responderi tripliciter. Primò, quia [i] propter absentiam episcopi à loco illo potuit eligi

i alius ēt quam episcopus, vel vicarius eius, ut inquit Iac.de Bel. in auth. ut differen.iud.in prin. arg.l.1.vers.illo. C. si quacunque præd. po.cum simili. vnde associari dictus archipresbyter

5 debuit, dato quòd non esset vicarius, † sed delegatus ad uniuersitatem causarum,qui instar habet ordinarij, ut dixit glosse. in c.cum causam, in verbo à principe delegatus . de appella.& glo.& doc.in l.Pomponius.aliàs incipit,si vni. ff.de iureiuran. & in l.& quia.ff.de iurisd.omni.iud.declarat Bal.in l.si vt proponis.la 1.C.quomodo & quando iud.& in l.à iudice.cum simili.C. de iudic. Secundò respondetur, quòd dominus Potestas pronunciauit, archipresbyterum intelligi sibi associatum salua potestate recusandi, à qua pronuncia non fuit appellatum, & sic transiuit in rem iudic. & sic quamquam contra eā dē iniquitatē dici non posset,cap.cum dilectus,in fin.de elec. cap.quòd consultationem. de re iudica. cum simil.& valuit dicta pronuncia potestatis facta ab eo etiam postquam potestas ipse fuerat reculatus suspectus, quia etiam dato quòd uera es-

k set [k] opinio Bartol.& sequacium in leg.quia poterat. cum con-

6 cord.ff.ad Treb.tenentis † quòd gesta per iudicem recusatum post recusationem sunt ipso iure nulla, tamen illud fallit, nisi recusans post recusationem comparuisset coram recusato, & super aliquo articulo coram eo litigasset,prout fuit in casu nostro, quia talis processus valebit.ita dicit D. Abb. [l] modernus in

l sua disputatione incip.Duo clericali ordine.& in cap.cum speciali,de app.allegat in argumentum. cap.ex parte.M.de app.& ea,quæ no. Bart. in l.à procedente, cum sim. C.de dila.Tertiò responderi potest, q processus factus coram archipresbytero ualuit, & etiam sententia lata ab eo, quia cum fuerit post dictam pronunciam potestatis ad plures actus processum coram archipresbytero tanquam associato, & maximè die 27. Febr. ambabus partibus contendentibus, intelligitur fuisse prorogata iurisdictio ipsius dato quòd aliàs non fuisset competens, per l.fin.C.de excep.& in l.fed & si fuit ceperit.in prin.ff.de iudi.& l.1.cum ibi no.eo.tit. & plenè not.in cap. inter monasterium.de re iudic. & in ca.1.de iudic. cum si. † Et attento quod

7

erat

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

erat archipresbyter delegatus ad uniuersitatem causarũ, & per
sonarum, ut patet ex mandato episcopi, talis iurisdictio potuit
prorogari ad alias causas similes, puta ciuiles sub sua delegatio
ne non comprehensas, in eodem tamen loco. l. de qua re. §. 1.
m ff. de iudic. [m] c. cum olim Abbas, de off. dele. & plene no. in ca.
P. & G. eo. tit. & in l. 1. ff. de iud. & in l. si quis ex consensu. per
doc. de epis. audien. Nec ad hoc obstat, si dicatur, quòd per er-
rorem litigauit Andreas, seu eius procu. coram archipresbyte-
ro, & sic non videtur facta prorogatio l. si per errorem. ff. de
8 iur. om. iud. † attento quòd coram incompetenti præsumi-
tur in dubio litigatum per errorem, si litigans non est peritus,
ut no. Spe. in tit. de comp. iud. adi. §. primo. versic. sed nun-
quid præsumitur. & Bald. in l. eos. in princip. Cod. de app. &
canonistæ maximè Ioan. de Imol. in d. c. P. & G. de off. deleg.
quia potest responderi, quòd non potest allegari error duplici
ratione. prima, quia per D. Aloysium procu. dicti Andreæ
& fratrum, sæpius fuerat oppositum, quòd archipresbyter nõ
poterat de iure associari domino Potestati allegando rationes,
causas, & leges propter quas ita sibi de iure uidebatur, ita quòd
non potest allegari, quòd ignorauerit causas, propter quas
9 archipresbyter non poterat associari, ut ipse asseruit † allegan-
do. ll. & iura, prout faciebat, videtur ostendisse se peritum, uel
consuluisse peritiores. l. 2. §. Seruius autẽ Sulpitius. ff. de orig.
iu. & sic potuit dom. Aloysius habens generale mandatum cũ
libera productum in actis prorogare iurisdictionẽ, ut not. om-
nes in c. olim Abb. de offi. deleg. ubi pro hoc etiam allegãt no.
per Bar. in l. qui Romæ. §. Callimachus. de verb. oblig. Prætereà
pronuncia Potestatis facta super associatione archipresbyteri
remouet allegationem erroris, ut inquit Bart. in l. 2. circa me-
dium. ff. si quis in ius uoc. non ie. & Inno. in c. super literis, de
rescr. ita limitantes. d. l. si per errorem. Sed præmissis non ob-
stantibus contrariam sententiam in proposito de iure probabi
liorem puto, ut partes iudicis sint in pronunciando dictam
appellationem non esse desertam, & eam esse prosequendam
coram immediato superiore ecclesiastico, uidelicet episcopo
Regino ex infrascriptis. Præsuppono enim primò, q̃ associatio
facta de domino archipresbytero non potest impugnari ra-
10 tionibus sup. alleg. Secundò † præsuppono, quòd propter per
sonam archipresbyteri appellatio deuoluitur ad iudicem eccle
siasticum, & non ad dominum, seu ad iudicem seculare, ut
no. Bar. & alij in d. l. 1. §. si quis. de app. cum concor. sup. alle-
ga. & propterea dico, q̃ quando dominus Aloysius in appella
tione dixit appellare ad Magnificum Comitem do. Io. Francis-
cum, & ad quemlibet iudicem competentem. Talis appella-
tio quantum est respectu personæ Magnifici Comitis pro non
facta habetur, & similiter prosecutio facta coram eo, & eius de
legato, & perinde est, ac si simpliciter dixisset appellans, ap-
pello ad iudicem competentem. hoc patet ex regula, utile per
inutile &c. in specie decidit Io. And. in regula in alternatiuis:
11 in mercu. ubi dixit, † q̃ si quis a sententia Archidiaconi ap-
pellat alternatiuè ad Episcopum, uel Archiepiscopum, uel ap-
pellat tantum ad Episcopum & non ad Archiepiscopum, cum
regulariter etiam de iure cano. ad proximum immediatum su
periorem, & non ad mediatum vel remotum sit appellandum.
n c. dilecti. el ij. de app. licèt sit speciale in Papa, [n] ut ad eum pos
sit appellari, omisso proximo immediato superiore. 2. q. 6. ad
Romanam. c. si duobus. de appel. & etiam sit speciale in legato
sedis Apostolicæ. c. 1. de offi. deleg. & propterea dicit Io. And.
in d. regula in alternatiuis, in mercu. quòd si ab archidiacono
appellatur alternatiuè ad Episcopum uel Archiepiscopum, nõ
uitiatur appellatio quoad Episcopum, licèt sit nulla quò ad
Archiepiscopum. per d. regulam, utile per inutile &c. Ter-
12 tiò præsuppono † quòd in præsenti causa appellationis non est
attendendum statutum terræ Mirandulæ, arctans appellantẽ
ad prosequendam causam appellationis intra decem dies, à
die appellationis interpositæ computandos corã dominis, uel
coram delegatis ab eis, quia cum appellari debeat ad iudicem
ecclesiasticum, quia magis attenditur persona iudicis eccle-
siastici, qui sententiam tulit, quàm persona iudicis secularis,
ut iam dixi, non debent attendi statuta laicorum, quæ seruari
debent coram tribunali iudicis secularis tantùm, sed debent
attendi ea iura, & ll. quæ coram ecclesiastico iudice appella-
tionis seruari debent, cum modò tractetur de his, quæ con-
cernunt ordinem procedendi, & non merita causæ: hoc in spe
cie no. Compos. Io. And. & An. de Bu. in rub. extra, de consue.
per l. 3. §. ff. ff. de testi. & per l. 1. cum ibi no. C. de eman. liber. &
expressius no. etiam Ant. de Bu. in c. quod clericis. maximè in
5. opp. cum seq. cum multis concor. ibi allegatis per eũ de fo.
com. His sic præsuppositis dico, q̃ appellatio non est deserta,
quia valuit appellatio propter illa verba posita in appellatio-
ne, videlicet, & ad quemcunq; alium iudicẽ cõpetentẽ per no.
in d. l. cum proponas, cum concor. & sic habet appellãs annũ,
o & ex causa biennium ad prosequendũ [o] & terminari faciendũ
causam appellationis. c. ex ratione, de app. & in auth. ei qui. C.
13 de temp. app. Nec † fuit necesse, q̃ intra decẽ dies præfixos ad
appellandum dic. D. Aloysius appellans declararet coram quo
iudice causam appellationis prosequi intenderet, vt tenuit Spe.
in ti. de app. §. nunc tractemus. uer. sed quid si quis dicit &cet.
vbi vult, q̃ si quis dicat simpliciter appello, nec dicat ad quẽ,
intelligitur appellatum ad proximum superiorem, quia in du-
bio quis videtur vti velle iure communi. l. quanquã, & l. in te-
stamẽto. C. de test. mil. & de iure communi appellari debet ad
proximum superiorem nedum de iure ciuili. l. Imperatores. ff.
de app. sed etiam de iure cano. c. dilecti. el ij. de app. & no. Spe.
in d. §. nunc tractemus, in princ. licet sit speciale in Papa & Le-
gato, vt dixi sup. si ergo appellando simpliciter, seu appellando
ad iudicem competentem, quod idem est in effectu, videtur
appellari ad proximum superiorem, ergo iudex ad quem est
certus, & propterea non est necesse intra decem dies aliter de-
clarare. & licèt Spec. in d. versi. sed quid si quis &c. dicat quòd
quidam dicant talem appellationem non valere, tamen illam
opi. non approbat Spec. nec pro ea aliquid allegat, nec iure ꝓ-
batur, imò probatur contrarium ex proximè dictis, & q̃ Spec.
uideatur approbare primam opi. satis patet ex uerbis suis, & ex
presse Ioan. de Imo. in d. l. 1. §. si quis. ff. de app. refert & Spe. in
d. ver. tenet istam opi. q̃ appellatio tanquam certa ualeat, quia
videtur appellare ad proximum superiorem. & istud idem te-
nuit Tancredus & Barth. Brixiensis in q. uenerali. § 2. vt refert
Ioan. Andr. in addi. super dicto versi. sed si quis, Damasius ta-
men in q. 12. super tit. de ap. dixit standum esse declarationi
ipsius appellãtis, ut refert Io. And. in d. additione. quod potest
procedere secundùm Ioan. And. si declaratio fiat intra tempus
datum ad appellandum, aliàs declarare non poterit. vnde tunc
si sit non facta declaratio, intelligitur appellatum secundùm
dispositionem iuris ad proximum superiorem per supradicta:
ita declarat & firmat Ioan. de Imol. in d. §. si quis. & confirma-
14 bitur ista opinio ex infra dicendis. Non † ob. id, quod not. gl.
in d. c. si is cui. de offi. delega. in 6. & Ioan. Andr. in d. regula in
alternatiuis. in mercu. & Ang. in d. l. 1. §. si quis, cum concor.
sup. allegatis, vbi volunt, quòd quando ab episcopo appella-
tur alternatiuè ad archiepiscopũ, vel Papam, requiritur quòd
intra decem dies declaret appellans coram quo prosequi in-
tendat, quia respondetur, quòd contraria loquuntur, qñ appa-
rebat, q̃ appellans volebat uti via iuris communis, & via iuris
specialis, vt si ille qui ab episcopo appellauit, dixit alternatiuè
appello ad archiepiscopum, qui erat proximus superior, vel
ad Papam, & sic remanet dispositio incerta, si non est facta de
claratio intra decẽ dies datos ad appellandũ. sed in proposito
nostro censetur facta appellatio simpliciter ad iudicẽ cõpeten-
tẽ, quia respectu præfati comitis Io. Fran. appellatio fuit inutilis, ut supra probaui, ergo cẽsetur appellatũ simpliciter ad quẽ-
cunque iudicem cõpetentem, ad quem melius dicta appellatio
deuoluere potest, vt dicunt verba appellationis, sequitur, q̃ in-
telligitur esse appellatum secundum formam iuris cõis. d. l. §§.
& sic ad proximũ superiorem, videlicet episcopũ, & maximè
cum melius dicatur deuoluere appellatio ad eum, ad quẽ de-
uoluitur iure cõi, quàm ad eum, ad quem deuoluitur iure spe
ciali: cum potiora sint ea, quæ sunt de iure cõi, quam ea, quæ
sunt de iure speciali. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa.
mil. in auth. de non alie. §. quia verò verisimile. Fortius uolunt
domini de Rota sua conclusione in ordine meo. 204. incip.
15 Item q̃ appellatio alternatiua &c. † q̃ etiam qñ appellatur ab
episcopo alternatiuè ad Papã, uel ad archiepiscopũ, valeat ap-
pellatio ét si intra x. dies nihil eligatur, uel declaretur per ap-
pellantẽ. & ita dicunt tenere Spec. in d. §. nunc tractemus. uer.
sed pone aliquis. & ver. quid si dicat. & reprehendũt epi. Ioan.
An. tenẽtis cõtrariũ in dicta regula, in alternatiuis. nã dicũt dñi
de Rota, q̃ ratio Io. An. nõ est bona: quia Io. An. moueretur ex
eo, quia iudex ad quẽ est incertus, & non licet cum discrimine
alterius uagari in incerto. l. prætor in princ. ff. de iniurijs. c. 2.

& c. ut

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

& c.vt quis duas.de ele. in 6. nam hæc ratio nõ est sufficiens ſm eos,quia prædicta incertitudo,si qua sit, reducitur ad certitudinem,cum appellans appellationem prosequitur coram vno ex iudicibus competentibus & partem aduersam citari faciat,per hoc n.satis certificatus est appellatus,coram quo procedere debeat in hmõi causa appellationis,& pro hoc allegant,quia in casu magis dubio admittitur alternatiua ab⁹q; eo,q̃ intra decem dies aliquid eligat, vt declaretur, ut patet in c.constitutus, de rest.in inte.& cũ ista opinione dñorum de Rota vẽ trãfire An.de Bu.in c.si duob.ĩ prin. in no.de ap. dũ simpliciter de hac q.se remittit ad dictã decisionẽ dñorũ de Rota,& ad Spe.in d.§.nunc tractemus: Dominicus de san cto Ge.2.q.6.in §.post dotẽ.in d.c.si is cui.de offi. dele.in 6.

16 † concordando opi.tenet idem quantum ad propositum nostrum,nam vult ipse,q̃ qñ est appellatum alternatiuè debeat distingui, aut iudex a quo admittendo appellationem præfixit appellanti terminum ad prosequendum appellationem & tunc procedat opi.Io.And.q̃ appellatio non ualet,nisi intra dictos.10.dies appellans eligat,quia assignatio talis termini hẽt vim peremptorij in tm̃,q̃ ꝑ absentem posset procedi, ac si peremptorie fuisset citatus.c.fæpe. de app. ideo interest appellanti scire coram quo iudice debeat comparere: aut nõ fuit præfixus dictus terminus,prout non fuit in casu nostro, tunc procedat opi.ꝑria,quia cessant rationes Io. And. ut patet ex supra proximè dictis. Nec prædictis ob.si diceretur,q̃ dictus dñs Aloysius prosequendo dictam appellationem coram domino comite I.Fran. videtur elegisse illum iudicem, & renunciasse appellationi, quatenus deuoluebatur ad alios iudices, quia respondeo, q̃ hoc non est verum, quia per dictam prosecutionem ita demum vẽ recessum ab appellatione facta ad alium iudicem cõpetentem, si dicta prosecutio ualuisset,quæ non valuit.l.si inter de leg.3 l.si quis ante. ff.de acq.pos.facit,qđ dixi supra referendo Io. An.in d.regula,in alternatiuis,in fi.dum loquitur de appel.facta ab archidiacono ad epm,vel archiepiscopum. Et per prædicta patet esse respon.sum ad omnia obiecta,de quibus sup.& hæc conclusio uidetur mihi iuri consona, & etiam æquitati plurimùm amica,cum neutri partium ius suum auferatur, & poterit appellatus in causa appellationis deducere,si quid in principali om sisset. Et ita dico,& consulo ego Alexan.

ADDITIONES.

a Nam vbi duo.] Hoc fundamentum verum est,& placet non solum Bar. hic allegato,verum etiam Iasoni in l.Imperium. col.3.ver.4.facit.ff.de iurisd.om.iud.vbi Ia.plura ad hoc congerit. Rob. Marant. in praxi iudiciaria.par.4.prin. dist.11.nu.20 & eadem praxi sub rub. de appel. num. 381 Hip.Mars.in rub.nu.153.ff.de fideiuss. Natta in tract. quod stantib. masculis.in 3.q prin.art.14.nu.73.Ratio huius conclusionis,quia minus dignum cedit digniori,vt ex Ias.loco supra citato,& qualitas minus potens,cedit potentiori.l.quæritur.ff.de stat.hom. per quem textum arguit Bal.in c.1.in prin.col.3.nu 8.quibus modis feudum amitti,& cons. 237. lib.3.Alex.in l.beneficio.ff.ad l.Falc.Franc.Ripa in rub. col. 1. ff.sol.matrim.& in l.1.in prin.ff. de verb.oblig.& in l.2.in 1.lect col.fin. ff. si cert. pet.Natta arguendo in contrarium cons.216.nu. 11. ver. tamen participat.seruiunt scripta per Rimin.Iuniorem hac conclus.in consil.41 & seq.de laicis,& clericis simul delinquentibus, quia omnes remitti debẽt ad iudicem ecclesiasticum,etiam si clericus non petat,sed laicus tantum. & qui contrarium tenent, malè sentiunt secundum Rimin. ibi apud nos sacrosanctus Senatus Mediolanensis prudentia rerum & vsu ac cognitione admirabilis,cognitionem separat reorum delinquentium. Rouesc.

b Appellari.] Adde,q̃ à Conseruatoribus appelandum est ad Papam non ad Legatum de latere,Ruin.cons.3.lib.1.& vide consi.184 lib.2.ad propositum huius consilij, vbi ponitur pars prima affirmatiua tantum, secundum quam concludit.

c Nam valet appellatio.] Sequitur Alex.in allegata hic l. quod Rom.z. Scia.ff.de verb.oblig & communem dicit Rob. Maran. in tract.de ordi. iudiciorum.par.6.sub rub.de appellationibus nu. 120. ubi intelligit hoc uerum esse de iure ciuili, secus verò de iure canonico. Rouesc.

d ¶ Competentem.sup.lib.2.consi.164.

e ¶ Requiritur.in.lib.6.consi.79.

f Debet ei assocciari.] Istud de Episcopo hodie non est in vsu, sed associatur quilibet probus vir,& sufficit secundum Doct.ad d.auth.Si verò contigerit, not. Ias. miratur, quòd Alexan.hic consulens non animaduerterit. Nata.

g Auth.si verò contigerit.] Ad hanc Auth.addo Bar.in l. solent. colum.2. num.14.ver.quarto quid si hæredes.ff.de alim.& cibaria lega. Capic.decis. 173 in causa hæredum,Ostasius decis.Pedemontana.15. num. 9.ubi refringit illum textum procedere in ciuilibus, non autem in criminalibus,duplici ratione,quam non refero.Betous consi.17.lib.3. Rouesc.

h Tenetur vicarius.] Iste dicitur Vicarius foraneus, & ab eo appellatur ad Episcopum.Iacob.in sua institutura,m gl.Vicarius. Nat.

i Primo quia.] Alexan. hic citat tex. in l.1.C. si quacunque præd potest. addo Gramm. decis.104. Magnificus Galeatius, & Franciscum Bursatum consil.157.num.41. & seqnen. in quibus locis Doctores plura referunt,& decidunt:non omitto Beroum ponderantem illum tex. in rubnum.5. extra de appella. Rouesc.

k Quòd vera esset.] Videtur Alex.hic dubitare de auctoritate Bart.in d.l. quia poterat,& præsupponere contrariam sententiam veriorem esse,contra Bar.& tamen Alex.ipse absolutè tenet cum Bart. in d.l.quia poterat, & consi.89.diligenter.lib.1.prout etiam Dec. admonet, sequendo Bart. in consi.175.In causa falsitatis.col.2 & cum Bar. & antiquis tenet Rom. consi.220.col.2.& Paulus Cast.consi.121.lib.1. Rober. Maran. in praxi iudiciorum.dist.n.16.num.4.versic.2.dicitur, & sub rub.de appel. num. 24.Neuiza.consi.36.cor mundum.in 1.dubio,& Alex. in l.quidam consuebant.colum.4.num.17.ff. de re iudi.& hæc est magis communis, vt per Gabriel.lib.5.receptarum sententiarum.rec.5. sub titu. de iud. Bald. qui omnia nouit, & omnia tetigit, in consilijs suis consi. 472. statuto communis Papiæ.colum.2.distinxit,aut causa recusationis est notoria,& tunc ipso iure non valet processus:aut causa suspitionis non est notoria, & tunc aut loquimur de iure ciuili,& non tenet processus, quia de iure ciuili sufficit allegare suspitionem,ut legitur & notatur in l.aperti.ff. C.de iud.aut loquimur de iure canonico, & tunc aut sunt electi arbitri, & tunc non tenet ipso iure processus iudicis recusati: vnde interim modificata est iurisdictio, quia iurisdictio spectat ad arbitros tanquam ad iudices prorogatos loco recusati,vt C.de iud.l.pœnam.in fi.aut non sunt electi arbitri,nec in causa principali,nec in causa appellationis, & iste articulus est dubius,Dici tamen potest, quòd aut iudex procedit in negotio iurisdictionis, puta pronuntiando se iudicem, vel alium delegando, & hoc non potest.Si autem procedit in negotio principali, ualet processus, nisi appelletur.Ecce ergò quomodo Bald.se resoluat in hac conclusione præallegato consilio. Rouesc.

l ¶ Abb.Scilicet Pau.& in c.sciscitatus.de rese.ad de sup lib.1.consi.89.

* In hac eadem causa uidetur ipsemet contrariam consuluisse,supra consil.183.vol.2.per rationes hi. in motiuis positas: Quamobrem uide supra in præfat.ad hoc vol.col.2.ver.nec prædicta. & col.3.vers. præsuppono, nu.1.Vide quod annot.ad d.consi.183. Hier.Zanch.

m L.de qua re.§.1.ff.de iudic.] Vide ad hoc fundamentum Alex hic Pract. Papien.in forma sent.diffinit.gl.1 incip.nos Bernard.nu.8 Rouesc.

n Licet sit speciale in Papa.] Hoc verum esse docent Doct.omnes in c.dilecti.col.2.ext.de appellat.& hanc * communem & receptam dicit Couarruias lib.pract.cau.q.c.26.nu.5.limit.5 Fel.in c. super quæstionum,nu. 14.extra de appella.Quintilian. Mandos.in forma quartæ commissionis causæ pro credito contra hæredem.in verbo,deuoluta.pag.39.quinimo nec præscribi potest,vt ad supremum principem non appelletur,verba sunt Francisci Bursati consi.225.nu. 199 ver.4.& si debuisset.& ratio duplex videtur, quia supremum ens regulis inferiorum corporum non continetur, eam ob causam Arist. dicere solebat, q̃ si qui heroico iure vtuntur,cum alijs conferri non debent.Rob.Marãt.in praxi iudiciorum, sub rub. de appellat.in vlt.part. num. 363. Bald.consi.318.pacta de quibus.lib.4. Rouesc.

o Ex causa biennium ad prosequendum.] Exemplum poni põt, qñ stat per iudicem, prout ita exemplificat Bald.consi.165. quando stat.lib.3 & quanta esse debeat appellantis diligentia, tradit Bal. consi. 76.dño Papæ. & ibi latius prosequitur,quid appellans facere debeat,& an iudex appellationis super desertione pronuntiare debeat, prius quàm iudex a quo sortam principalem executioni mandare possit, tradit Bal.consi.385.punctus super quo petitur consilium lib.3.& si fuerit bis appellatum, & aliqua earum appellationum non ualeat,quando tempus currere incipiat, declarat Bal.consi.325.considerandi sunt quatuor casus..lib.3.& qualiter impeditus infra primum annum ad prosequendam appellationẽ, dẽat hñe biennium & quantum tps impedimenti sufficiat, & quæ causa,notabiliter tradit Pau. de Cast. consi. 334 visa appellatione.in vlt.dub.col. fi.li 1.vbi concludit,q̃ quando stat per iudicem vel partem, vel qñ contigerit casus in persona appellantis,quominus posset prosequi,licet regulariter, talis casus soleat nocere illi in cuius personam accidit,tñ hoc casu sibi non nocet, imo impedimentum & vnius diei facit,vt totus secundus annus,& integre detur,cũ restaueretur a iure sine ministerio iudicis, licet eo casu quo ministerium iudicis est necessarium non restaueretur, nisi tm̃ tps,quantum est illud in quo fuit impeditus. l. ab hostibus.§.sed q̃ simpliciter.& l.nec non.§.si feriæ.ff.ex quibus causa.maior.gl.in c.si electo.de elect.in 6.& ibi Io.And.in nouell.in vlt.col.Angelus l.& ideo.ff de verb.obl.Paulus loco prælleg.Dec.consi.436.col.1.Io.de Amic.consi.60. In Dei noie a quo plura transcribi possunt circa hanc conclusionẽ.Purpur. consi.12.vbi docet,qñ appellatio deserta remanet,quando mora tam appellati q̃ appellantis interuenit,& quando tertiũ fatale detur.& idem Purp.consi.53.in causa præsentium.ubi agit de fatalibus pendente lite super attentatis & compromisso,& quid si iudex pronuntiauerit fatalia competere cum non competant.& Io.Neuizan consi.41.Iesu Christi.Grat.cõsi. 146.in 1.dub.lib.2.Siluan. consi.69.& Purp.consi.176.duo sunt principaliter.vbi quæritur an fatalia prorogentur ex rescripto principis,vel ex eõ promisso, aut super sessionibus.& consi.312. videtur primo aspectu.vbi quæritur,quomodo impeditus in primo fatali,habeat secundum, & impeditus in secundo restituatur in integrum per tres menses,qui fuerunt consumpti per subterfugia partis,& post tacuit per multos annos, an trimestre ei curtat, an debeat iterum restitui, an hæc tempora appellationis prosequendæ currant pauperrimo,tradit Paris.consi. 30.nu.37..lib.4. Affict sub rubr.de appellat.lib. 2.const.regn. ubi late, & circa id quod dictum est, de paupere non prosequente appellationem, cogor hic citare honorandum olim collegam meum in institutionibus interpretandis, nunc autem primarium interpretem iuris ciuilis vespertini, in Augusta patriciorum.D.Camillum Gallienum.lib. 10. de verb. significa.14.nu. 16.ver.propter personæ. Rouesc.

SVMMARIVM.

2 *Crimen læsæ maiest.committitur etiam contra inferiorem.*

11 *Vniuersitas licet sit punita,possunt singuli puniri,& dñs offensus*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

erit iudex.nu.12.& hoc crimen ꝑ participes ꝓbari pōt.n.14.

18 *Consuetudo dat ius confiscandi.*

21 *Offensa non remittitur per deceptionem iurium,si dominus etiam ius tantùm ignorat.*

CONSILIVM XIII.

a Considerat**is** his, a quæ in themate narrātur, & visis instrumentis,de quibus in themate,Puto primò,ꝙ sequi possit & debeat condēnatio ꝑ dictos hoīes de Albinea,& Monte Richo de excessibus & criminibus de quib.in puncto fit mentio, & sufficiat proba-
1 tio,de qua in themate.Secundò dico † ꝙ sequuta dicta condemnatione,& priuatione, ac confiscatione bonorum ꝑ dictos hoīes & vasallos comitatus Albineæ, bona feudalia dictorum vasallorum delinquentium dēnt pertinere tm̄ ad dictos comitē Ac.& comitē Io.dominos Albineæ, & Montis Richi,adeò ꝙ dictus dn̄s Pau.& do. Thadæus nullum ius in eis,vel pro eis prætēdere pn̄t occasione instr̄i diuisionis prę dictæ,nec de inuestituris ipsorum bonorum, si quæ fierent aliquid petere pn̄t,nec ēt petere pn̄t partem in ipsis bonis,si postea contingeret eos,qui de ipsis bonis inuestirentur cade
2 reā iure suo.Circa primum,ꝙ sequi possit, & debeat condēnatio,& priuatio ex probationib.de quib.in themate,ostendo sic.† Nā præsuppono,quia crimen læsæ b maie.dr̄ cōmit-
b ti nedum qn̄ ꝑ principem,sed ēt e qn̄ ꝑ inferiorem,ita cōclu-
c dit Pau.de Leaza,& alij cōiter post eū,in cle.pastoralis, circa prin.de re iud.allegant id,qđ hr̄ 2.q.1.in primis.versi.ꝙ nūc dr̄,præterquam ꝑ tyrannum, r̄m eos, quia non hēt lr̄mum dn̄ium,allegant no.in cle.1.de baptis. & ita ēt tenet Arch. in c.fœlicis.in ver.læsæ maie.de pœnis,in 6. quem ibi sequitur Io.And.unde videmus, ꝙ oppugnator uel proditor patriæ, vel populi,cui subiectus est, dicitur incidere in crimen læsæ maie. vt probatur in l.fi.cum gl.in uerbo, prodita. & ibi no. Doc.max.Bal.C.de abol.& ibi ēt Ang. qui dicit, illam gl.ad hoc esse sing.& ēt no.Iac.But.in d. l. quisquis.in fi. & probat in l.1.C.ad l.Iul.maie.& no.Bal.in l.2.C.de fal.mo.hoc ēt voluit Sal.in l.quisquis.in prin.C.ad l.Iul.maie. ubi quærit, an
3 quis proditionem cōmittat † ꝑ aliquem ex illis dominis,seu tyrannis Italiæ, an incidat in oēs pœnas criminis læsæ maie. de quibus fit mentio in d. l.quisquis.& concludit,ꝙ aut ille dn̄s non recognoscebat superiorē suum , & tunc iudicādum est de eo,prout de principe,per no.per Doct. in l. hostes. C. de cap.& per Guli.in l.ex hoc lure.ff.de iusti.& iu.Aut reco-
d gnoscunt d superiorē, & tunc est verum e ꝙ crimē læsæ maie.
e in eorum persona committitur.l.1.ff. ad l.Iul. maie. tamen pœna non extenditur ad liberos ipsius delinquentis, prout extenditur,qn̄ committitur tale crimen ꝑ personam principis,vel assistentium ad latus suum,ut dr̄ in prœal. l. quisquis.
f Accedit,quia videmus, ꝙ qui ꝑ rempublicam f machinatur,
4 incidit in crimen læsæ maie.vt d.l.1.ff.ad l.Iul. maie. † & castrū seu municipiū dēt hēre rempublicā.l.sed & hi.ff.de pub. & no.in auth.de hær.& fal.in prin.& per Bar.& alios in rub. C.de iu.fisc.lib.10. nec accipitur pro republica Romanorum tm̄ in casu.d.l.1.ad l.Iul.maie.vt patet per d.l.fin. cum gl.C. de abol.& no.Ia.But.in d.l.quisquis.in fi. Et si diceremus, ꝙ dicti comites Ac. & Io. sint officiales , seu rectores Imperij, seu Papæ,tunc dicti hoīes de Albinea,& Monte Richo dicerentur rebelles Papæ,vel Imperij, & paterentur pœnas , quæ ipso iure imponuntur rebellibus & infidelibus Imperij,idest illis,qui q̄ocunq; publicè,vel occultè ꝑ honorem Papæ , vel Imperij opera infidelitatis,& rebellionis faciunt,seu ꝑ Imperij,vel Papæ prosperitatem aliquid machinant ꝑ Papam, vel Imperatorē,vel officiales suos in his, quæ ad cōmissum eis of-
g ficium pertinent,g vt dicit tex.in extrauag.qui sint rebel.cum ibi no.per Bar.in verbo,rebellando,ubi dicit, illam extrauagantem habere locum in eos, qui machinantur ꝑ rectores ecclesiæ Romanæ, sicut ꝑ rectores Imperatoris,& ibi declarat, qui intelligantur esse hmōi rectores. Secundò præsuppono, ꝙ pro crimine læsæ maie. ēt hodie bona confiscantur, vt in auth.bona damnatorum. C. de bo.dam.& ēt si crimen læsæ maie. sit cōmissum in aliū quā in principem , vel rempublicam,vt leg.& no.in l.eorum. ff. ad l. Iul.maie.& in l.1.C.de
5 bo.li. † Est bene verum,ꝙ qn̄ crimen læsæ maie.est commissum ꝑ principem,vel rempublicā, ēt si cōmittens crimen hēt filios,bona oīa & ēt iura liberorū transeunt in fiscum.d.l.1. & ibi no. C.de bo.lib.ratio: quia tunc pœna talis criminis af-
h ficit magis h filios talis delinquentis , q̄ afficiant regulariter aliæ pœnæ,quę pro alijs delictis imponuntur.d.l.quisquis,& c.uergentis.de hære.Sed si crimen læsæ maie.sit commissum alio modo , q̄ machinando ꝑ principem , uel rempublicam. Tunc aut delinquens non hēt filios , & tunc non solum alia bona,sed ēt iura liberorum trāseunt in fiscum,vt l.iura. ff. de iurepa.& d.l.eorum & ibi no.sed si liberos habeat , tunc alia bona confiscantur,sed non bona liberorum, vt ibi. Talia.n. iura transeunt ad filios,vt filios, non vt hæredes. l. vt iurisiurandi.§.si liberi.& l.si operarum.ff. de ope. libe. hæc est cōis conclusio glossarum,& Docto.in dictis locis, & ponit clarè
6 Sal.in d.l.quisquis.in prin. Tertiò præsuppono, † ꝙ non solum actus auferendi dictū castrū Montis Richi factus per homines Montis Richi,sed ēt ordinatio,& deliberatio facta per hoīes Montis Richi,& Albineæ de se rebellando à dictis comitib.Ac.& Io.dominis suis,fuit actus,per quem dr̄ cōmitti crimen læsæ maie.quia sufficit cōsilium absq; alia executione.d.l.1.in verbo consiliū.ff.ad leg.Iul.maie.iunctis alijs de-
i lictis in superiorib.præsuppositis. Similiter i subtrahere obedientiā principi circa ea,q̄ concernunt statum principis, uel esse infidelem principi circa prædicta , dr̄ esse crimen rebellionis,vt in d.extraua.qui sint rebel.& ibi ponit Bar.in verbo rebellando.in prin.& in c.vbi periculū.§.porrò.de elec.in 6. in cle.1.§.porrò.de iu.pat.facit tex.i c.inter quatuor.de maio. & obed.Et talis rebellis principis pōt condemnari pœna criminis læsæ maie.in qua veniet cōfiscatio bonorum,vt declarat Bar.super d.gl.in verbo,rebellando, circa mediū illius gl. ibi dū dicit,sed puto,ꝙ si sequeretur condēnario per iudicē, & sic si condemnaretur de crimine lęsæ maiest. tunc oīa publicarentur.l.pe.& fi.cum si.C.ad leg.Iul.maie.&c. & hoc ēt voluit Bal.in l.amissione.§.1.ff.de capi.dimi. Sed si per sniā non condemnaretur,non paterentur rebelles,nisi pœnas quę ipso iure intelliguntur impositę per illam extrauag. qui sint
7 reb.cum his quæ ibi not. per Bar. † Modò sic, vbi cadit crimen lęsę maie.in personam principis passiuè cadit ēt illud in personā alterius domini inferioris à principe habentis iustū dominiū,vt probaui sup.in primo præsuppōsito,licèt sit dēia quoad filios damnati crimine læsæ maie. quia non afficiuntur pœna paterna,nisi qn̄ crimen est cōmissum in principem, vel in eos,qui sunt ad latus principis,ut d. l. quisquis. iuncta d.l.eorum.Et ēt est dēia , quia pro crimine tali commisso in principē , vel ꝑ rempublicam pōt procedi ēt mortuo delinquente,secus si ꝑ alium inferiorem l.fi.C.ad l.Iul.maie. l.fi.ff. eo.ti.insti.de pub.iu.Sed in themate continet,& ēt uerbo plenius fertur,ꝙ dicti hoīes de Albinea firmauerunt non obedire dictis dominis suis in aliquo , sed solū,ꝙ obedirent voluntati quorundā ab ipsis hoībus electorum , ergo vr̄ ꝙ isti homines subtrahendo obedientiā,vt dixi,pn̄t dici rebelles dictorum dominorum, & mente inciderūt in crimen læsæ maie.pro quo venit inter cætera imponenda pœna confiscationis bonorum.Præterea sola conspiratio ꝑ princip em inducit crimen lęsæ maie.d.l.quisquis. cum gl. 2.ergo cū dicta conuenticula uel coniuratio ad subtrahendā obedientiā principi sit conspiratio,ut patet ex his,q̄ dico infra in octauo ꝓsuppositō,ergo inciderunt dicti hoīes in tale crimen,cū ita cōmitta tur istud crimen in inferiorē dominum, sicut in principem.

8 Quartò prę suppono, † ꝙ prędicta sic ꝓpetrata per dictos homines pōt appellari proditio , & ipsi pn̄t appellari prodi-
K tores,quia proditor K est,qui nō ostendit se facere velle illud, qđ facit , & secretè facit ꝑriū eius, qđ facere dēt , vt l. omne delictū.§.expilatores.ff.de re mil.l.1.ff.de ꝓuari.l.athletas.§. pe.de his qui no.infa.declarat Bar.in l. in seruorū. aliàs est in l.respiciendum.§.delinquunt.ff. de pœ. & Io.And.in c.1.de homi.lib.6.in nouella.& Bal.in c.1.in prin.in tit. quib. mo. feu.amit.& in auth.item nulla.de episc.& cle. optima gl.46. dist.in c.clericus,qui.& Bar.in d.extraua.in uerbo, rebelles, & dicit Ang.in l.1.ff.de pact.& in l.1.§.non fuit. ff. de dolo, ꝙ illi qui veniunt ꝑ fidem datam dn̄r proditores.allegat.l.fi. C.de delato.li.10.& l.proditores.de re mil.Sed isti hoīes venerunt ꝑ iurm̄ suę fidelitatis præstitum per vasallos prędictos, & feudatarios, qui iurauerunt seruare ea , quę in sacramentis vasallorum continentur , in quo iuro continetur, † ꝙ
9 vasallus iurat,ꝙ nunquam faciet aliquid in contumeliam vel iniuriam dn̄i,nec unquam erit in consilio, uel facto, in quo aliquid detrahatur ꝑ honorem dn̄i,uel in iniuriam, aut con-

tumeliam

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tumeliã dñi,& si poterit curabit, ne illa fiãt,& si non poterit
fãtè denũciabit dño,& alia plura facere iurãt, vt plenè hẽ in
c.1.de for.fa.& in c.1.de noua for.fide.& 22.q.5.in c. de for-
ma.c.ego de iureiu.& in c.gratũ de excel.bla. & declarat diff-
usè Host.in sum.de feu.in §.quid sit fidelitas. ver.est aũt sciẽ
dũ.Cõmissum ẽt diceret crimen læsæ maie.per dictos hoies,
si ille homo, quẽ exemerũt à carcere.b.fuerat iã cõfessus aliqđ
crimen,pro quo esset captus, & propterea fuisset ibi positus
in vinculis,vel si iã erat de crimine condẽnatus. l. quisquis.
10 & qđ ibi no.Bar.ff.ad l.Iul.maie.† Quinto ꝓsuppono,ꝙ dato
ꝙ appareret,ꝙ ea q̃ perpetrata fuerunt ꝑ dictos dominos, &
eorũ ſtatũ ꝑ dictos hoies de Mote Richo, & de Albinea fue
runt facta per eos tanquã ꝑ vniuersitatẽ.l.deliberato cõsilio,
& facta cõuocatione ad consilũ sono cãpanæ pro more suo,
vt requirit,prout no.gl.& Doct.maxim è Ang. in l. sicut. §.1.
ff.qđ cuiusq; vniu.no.& Bar.in l.aut facta.§.h.ff. de pœ.& cla
rè Ang.in l.merũ.§.animaduertendũ. ff.qđ me.cã. & Canonistæ in c.dilectus el 2. de symo. ſ̃n hoc non impedit, quin
possit inquiri, & procedi ad condẽnationes ꝑ eos, vt singu-
lares personas.Cũ pœna, q̃ impon ẽt pro crimine læsæ maie.
s.decapitationis,& cõfiscationis bonorũ.l.3.& l. earũ. ff.ad l.
Iul.maie.melius conuenit singularib.personis, q̃ vniuersita
ti,& ita tenet Cy.in l.si quis in tantũ.C.ſ̃n vi.in ver. sed pone
in hoc,ꝙ aliqđ collegiũ &c.& Nic.de Mar.& Bal. in l. Polla.
C.de his quib.ut indi.& Sal.in l.1.C.de seditiosis. vbi ꝓ hoc
allegant.l.1.§.1.ff.de mag.conue.& ita ẽt tenent Io. Mon. &
11 Io.And.in c.fi.in fi.de pœn. in 6. & ibi volunt plus, † ꝙ ẽt si
processũ esset ꝑ vniuersitatẽ, & illa esset condẽnata,& punita,
adhuc possent puniri singulares ꝑsonæ vniuersitatis, & ita
dñ. fuisse seruatũ in ciuitate Viterbien.arg.l.ſp.§. si in sepul-
chro.ff.qđ vi aut clã & no.ẽt Bart. in d.l. aut facta.& Ant.de
] Bur.in d.c.dilectus.el 2.de simo. Sexto] ꝓsuppono,ꝙ dicti co
mites Ac.& Io.habent in dictis castris merũ, & mistũ impe-
riũ.& oĩmodã iurisdictionẽ,vt patet in priuilegijs suis, & sic
pñt de dicta cã criminis læsæ maie.vel alia cognoscere,& cõ-
dẽnare,& in consequentiã publicare bona, prout de iure ve-
niunt publicãda.l.1.cũ ibi no.ꝑ gl.Cy.& alios.C.ne sine aut.
12 prin. certis iu. liceat cõfiscare. † Et ipsi ẽt pñt esse iudices in
cã ꝓdicta ꝑ dictos hoies suos,vt per plura firmat latè Guil.de
Cun.in l.cũ debitoris.C.de iud & saltẽ qñ ex tabb.processib.
m surgit m dubitatio iurisdõnis dictorũ comitũ, vt in casu nr̃o,
c.1.de pœ.in 6.& vbi iniuria,vel offensa esset notoria, tũc si-
ne dubio cognoscere possent dicti comites de oĩ offensa eis
illata.d.c.1.& no.Inn.in c.dilecti.de pę. & in c. ex parte.el.1.
de ver.sig.& no.Cy.& alij in l.1.C. ne quis in sua cã. & vide
in l.si quis forte.§.si quos.ff.de pę.& Doc.in c.1.de malefi.& in c.cũ veniſſent.de iud.quinimò cũ dicta offensa fuerit facta
dignitati dictorũ comitũ, & in eorũ vilipẽdiũ & cõtẽptũ sui
magistratus,& dignitatis, pñt dicti comites de dictis excel-
sib.cognoscere,& condẽnare fm cões conclusiones,2.q.7.si
quis erga.& d.l.si quis fortè.§.si quos.l.2.C.de spor.in auth.
de man.prin.§.festinauit,& no.gl.in d.c.1.de malef. in gl.ibi
dum dicit,sed Papa non mandat,&c. quã ad hoc ibi ponde-
rant Doc.& firmat Cy. & alij in d.l.1.C.ne quis in sua cã.cũ
concor.superius allegatis,& no.Ang.in repe. l.si vacantia,in
6.parte prin.in 1.q.C.de bon.vac.li.10.& tantò magis posset
ubi ex consuetudine ita solitus esset vti iurisdõne in hoies il-
los:quia ex consuetudine posset esse iudex in cã propria d.c.
1.de pę.in 6.Septimò ẽt præsuppono,ꝙ crimen læsæ maiest.
13 comissum,ut sup.dĩ,est enorme delictũ.patet, quia † delicta
dñi grauia,vel enormia fm qualitatem pœnæ, vt dicit Bar.in
l.3.aliàs trina,ff.de accu.in prin.& in l.non solum.§.si mã-
dato,de iniurijs, sed crimen læsæ maiest. est capitale crimen
l.3.ff.ad l.Iul.maiest.& pro eo imponitur pœna publicationis
bonorũ, ẽt hodie,q̃ regulariter non imponit hodie pro alijs
criminibus,ut in d.auth.bona dãnatorum, & dixi sup. & oĩa
capitalia crimina dñr esse de atrocioribus,vt no.gl.in l.ad ea,
ff.de reg.iur.in gl.Itẽ si mutilatio membri, vel percussio cũ
effusione sanguinis dr enorme delictũ,vt est tex. in c.cũ illo-
rũ,de sent.excõ. quanto magis idem in crimine læsæ maiest.
pro quo tam grauis pœna imponitur, & dñr Docto. maxime
Ant.de Bar.in c.at si clerici,de iud. ꝙ committitur iudican-
tis arbitrio discernere,qđ sit enorme delictũ,& ꝙ iudex ar-
bitrari dẽt furtum,periurũ,adulterium,& homicidiũ cõnu-
merari inter enormia per id,qđ hẽ in c. cũ non ab hoie, de
iud.& in c.presbyter aut diaconus,& c.seq. 81. dist. quanto
magis ergo,vt dixi,erit enorme crimen læsæ maiest. Octauò
14 ꝓsuppono † ꝙ quamuis ꝑdicti excessus non possent proba-
ri,nisi per participes criminis, tñ tales testes admittuntur in
crimine læsæ maie.6.q.1.§. verum,c.1.de confes. 78. dist. si
quis Papa,& ibi no.glos.& Doc.in c.ueniens,el 1.de testi.&
no.ẽt in c.j.de testi.in 6.& notant legistæ,maximè Saly.in l.
n qñ.C.de testib.Præterea est clarũ ꝙ ad probandã o conspi
o rationẽ factã ꝑ aliquẽ pñt admitti testes ẽt participes criminis,& qui iurassent non reuelare,ẽt si pretiũ pro hoc accipis-
sent c.fi.de test.cog.& bona gl.in d.c.ueniens, el 1. de testi.
15 † & cõspiratio dicti pót oĩs conuenticula, vel cõuocatio mul-
torũ quæ fiat ad actũ illicitũ, 11.q.1.c.coniurationũ,cũ qua-
tuor capitulis sequentib.& ibi no facit,qđ hĩ in c.1.§.cõuen-
ticulas,de pa.iu.hir.Ex quib.oĩbus sic supra præsuppositis,& probatis infert conclo,ꝙ nedum dicti hoies Montis Richi,
sed ẽt dicti hoies Albineæ cõmiserunt crimen læsæ maie.ac
proditionis,& enorme crimen, ex quo bona eorum veniunt
publicanda,& ꝙ prædicta pñt probari ꝑ cõsortes eiusdẽ cri-
minis,& participes.Nec ꝑdictis hĩet obstare,si diceret, ꝙ di
cti hoies de Monte Richo non dẽnt reputari rei criminis læ-
sæ maiestatis,vel ꝓditionis, quia castrũ Mõtis Richi,qđ per
vim abstulerunt dederunt illustr.s.duci Mutinæ, sub cuius
ꝓtectione.& adhærentia erant dicti comites:nia ſ̃n deo, ꝙ
hoc non hãt obstare.Nã aut nos dicimus, ꝙ dicti hoies de
Mõte Richo ignorabant dictos comites de Monte Richo esse sub ꝓtectione,& adhærẽtia dicti Ducis,prout de iure præ
sumitur,l.fi.ff.pro suo l.verius,ff.de proba.cum vulg. & tunc
cũ sumus in delictis grauiorib.vt dictum est supra, sequit, ꝙ
dẽt attendi aĩus,& volũtas dictorũ hoium,quorũ intentio nõ
fuit dare castrũ ei qui hĩet protegere, & defendere dictos co
16 mites in dicto suo statu, † nã in grauiorib. attenditur voluntas
delinquentis,nõ aũt exitus,l.diuus,& ibi gl. & Doc.C.ad le.
Cor.de sica.l.1.in fi.ad l.Põp.de peric. l. si quis non dicã ra-
pere,cũ materia,de epi.& cle.& d.l.quisquis. Aut sciebãt di-
cti hoies,dictos comites esse sub dicta ꝓtectione, prout for-
tasse in facto verius fuit,& tunc dico, ꝙ pp hoc non excusan
17 tur quia † licet dicti comites essent sub ꝓtectione dicti Du-
cis,tñ Dux non ꝑ hoc dĩ hẽre iurisdõnẽ in dictis locis, imò
plena iurisdõ de iure pertinebat ad dictos comites tm̃ hñtes
ab ecclesia Romana,& virtute dictæ ꝓtectionis solũ pertine
bat ad Ducẽ defensio de facto cũ armis, & militib.à violẽtijs
& iniurijs,q̃ inferrent dictis comitib.ita inquit Bar. & Ang.
in l.1.& 2.C.de excus.mu.li.10.per tex.in c. ex parte tua, de
priu.& per no.per gl.in rub.C.de dome.& protect. li.12.& aliquid ꝑ Bar.in 1.constõne fforũ,& Pet.de Anch.in cõs.87.
qđ incipit,Omisso primo dubio, &c.ergo cum ad Ducẽ non
dẽret ptinere iurisdõ,sed ad dictos comites,quib. debebant
dicti hoies obedire rõne dictæ iurisdõnis, nec ab aliquo po-
tente esset tunc illata iniuria,vel offensa dictis comitibus, pp
qđ fuisset opus,ꝙ dicti hoies ꝓ dictis comitib. & eorũ statu
recurrerent ad sufragiũ,& protectionẽ dicti Ducis, non pñt
dicti hoies se excusare occasione dictæ ꝓtectionis,quia rõne
protectionis,non debebant subtrahere obedientiã,& exercitũ iurisdõnis, ac dñium castri dictis comitib. & conferre in
Ducẽ,ad quẽ spectare non debebat.Ex ꝑdictis ẽt apparet,su
peruacuũ fore tractare,an dicti hoies, qui feudatarij erant di
ctorũ comitũ priuent ꝓ ꝑdicta iure feudi,attento ꝙ(vt dixi)
oĩa bona veniũt cõfiscãda,&(ut verbo fert) comites prædicti
ꝑ se & eorũ antecessores ex antiquissima cõsuetudine habue 22
runt,& exercuerũt ꝓ se ius fiscale, i.bona delinquentiũ pu-
18 blicarũt,& cõfiscarunt cameræ suæ,† q̃ quidẽ cõsuetudo suf
ficit in talibus, vt no.Bar.in l.cunctos populos. C.de summa
Tri.& Bal.in l.1.ad fi.C.de hær.uel act. vẽ.facit tex.in c.super
quibusdã.§ ꝑterea,de ver.sig.& l.ex hoc iure,§.ductus aquę,
ff.de aqua quot.æsti.& qđ no.Bar.in l.1.C.de bo.vacãb.10.
& in l.2.in prin.de iur.fisci.& in l.itẽ veniunt. §.ait senatus.
ff.de pet.hære.& Bal.in l.aduersus,cũ tim.de fur.tum constat
ꝙ oĩno priuãtur feudo, tũ quia hoies de Monte Richo fece-
runt iniuriam contra castrum Montis Richi,& illud inuase-
runt,ut in c.1.§.similiter. in tit. quibus mo. feu. amit. iuncta
gl.in ver.sciens,q̃ est cõiter approbata per oĩs,per tex.in ti.q̃
fuit prima cã bñfi. amit.in c.1.§.præterea.cum 6.seq.& in §.
19 porro.iuncto.§.denique.† Vbi priuatur feudo vasallus,si sci- 22
p uerit p aliquem molientẽ ad grauẽ iacturam dñi, & dãm nõ

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

certiorauit,vel grauẽ iniuriã dño fecerit,vel ei insidiatus fuerit,priuatur feudo,& feudum tũc vadit ad dñm,sed ita est,ꝙ dicti hoies Albineæ nedum hoies Mõtis Richi deliquerunt in hoc, quia sciuerũt tractari de rebellione,seu de subtrahenda obedientia p̃dicta,& non reuelarunt,imò ipsi met fuerũt, qui hoc proditorie tractarunt,& obedientiam subtraxerunt, ꝙ est incidere in grauissimum crimen rebellionis , & læsæ maiestatis,vt dixi, ergo sine dubio priuãtur feudo, quinimò dixit gl.no.in d.c.2.§.similiter. qui. mo.feu.ami.in ver.sciẽs, ꝙ vbi vasallus delinquendo facit ꝯ contenta in iuro fidelitatis,priuatꝫ feudo,& illa glo.est ibi a Doc.approbata cõiter, vt ibi per Doc.maxime Iac. de Bel.& And.de Iser.sed ita est,ꝙ p̃d. vasalli faciendo p̃d.de quib. in 3.p̃supposito, & de quib. in themate fit mentio,fecerunt cõtra formam iuri fidelitatis, c. 1. de noua forma fid.cum alijs alleg.sup. in 4.p̃supposito, ergo priuantur feudo,& redit ad dñm feudi. Ex prædictis facile colligitur decisio secundi dubij, quo quæritur,an sequuta condemnatione, & priuatione , ac confiscatione prædicta contra dictos hoies & vasallos comitatus Albineæ,bona feudalia dictorum vasallorum delinquentium debeant pertinere tm̃ ad dictos comites Ac. & Io. dños Albineæ,& Montis Richi , adeo ꝙ dicti dñs Paulus & dñs Thadeus nullum ius in eis vel pro eis p̃tendere p̃nt occasione d. instri diuisionis, nec de inuestituris ipsorum bonorum, si quę fierent,aliquid petere,nec ẽt petere p̃nt partem in ipsis bonis,si postea contingeret eos,qui de ipsis bonis inuestirẽtur cadere a iure suo.

20 †Nã dico, ꝙ bona p̃dicta pertinere debent ad dictos comites Ac.& Io.tm̃,adeo ꝙ dicti dñs Paulus & Thadeus nullum ius de p̃dictis iuribus iuste p̃tendere p̃nt in dictis bonis , qa stantib. prædictis clare apparet, ꝙ sumus in casu prouiso, & disposito in d. instro diuisionis in quo continetur, ꝙ oẽs & singulæ inuestituræ, quas de cętero fieri contigerit per ipsos comites,& de omnib.singulis tertis positis in comitatu Albineæ remaneant in perpetuum comites ambarum partium p̃dictarum,& similiter oẽs res,quæ inciderent in commissum, vel discadutæ remanerent,semper remaneant comites ipsarum partium ambarum , & quilibet hẽat medietatem decimarum soluẽdarũ pro inuestituris,& medietatẽ possessionũ hoium discadentium, saluo ꝙ si aliquis,vel aliqui fidelis,vel feudatarius committeret , vel commitereret proditionẽ, vel homicidium, aut aliquod enorme delictum, quo, vel quib. res & possessiones eius,vel eorum venirent confiscandæ,illæ tales res & possessiones peruenĩat ad dñm Albineæ & Montis Richi tm̃,& non alteri parti, saluis & reseruatis in ipsis bonis confiscandis affictib. veterib. vtriusq; partis &c.vt latius in d.instrõ continetur,ergo stantib. his, q̃ in superiori dubio ostensa & concluſa sunt,apparet, ꝙ sumus in casu illius exceptionis positæ in d.ver.saluo &c. & cum per dictã cõdemnationem & confiscationem faciendã bona prædicta semel exierũt cãm cõionis,& pleno iure pertinere incipiãt ad dictos comites Ac.& Io.dños Albineæ,& Montis Richi, vigore cõtentorum in pal.ver. p̃nt isti postea inuestire alios libere absque eo, ꝙ de inuestituris p̃dictis hre debeãt ius aliquod d.D. Paulus & D. Thadeus ar.l.pater §.quindecim,& qd bi not. Doc.de leg.3.Accedit,quia(vt verbo fertur)in bonis spectantib.iure proprij dñij ad dictos Comites Ac. & Io.si de talib. bonis aliquas inuestituras faciant, illæ non sunt subiectæ alicui communioni inter dictos comites Ac.& Ioannem,& dominos paulum & Thadeum . & ita dñi semper fuisse seruatũ

21 & interpretatũ,† & sic facto non minus q̃ verbis declaratur, q̃ fuerint uoluntas & intentio dictarum partium.l.Paulus rñdet non tm̃ verbis.ff.de viur.l.de quib.ff. de leg.confirmatur ex illis verbis appositis in fine dicti ver. ibi, dum dr̃,saluis & reseruatis in ipsis bonis confiscandis affictibus p̃teritis vniuscuiusq; partis &c.ergo a p̃dicto sensu innuit, ꝙ aliud sit in affictib.nouis. Nã in ꝯ̃ctibus habet locum argm a ꝯ̃o sensũ,vt inter socerũ.§.cũ inter.de pac.dot.quem tex.ita allegat Bal. in l.veiuri. C.de act.empt.& in auth. sed & si quis. C.de sec. nup.& in l.1.C.de fideiuss.& in l.apud antiquos. C.de fur.& nõ est alibi ille tex.ad hoc fm̃ do. Abb.in c.cũ apostolica.de his,quæ fiunt a præla. bene facit tex.in l.pecuniam. ff.si cert. pe.datur ergo intelligi per dicta verba , ꝙ in inuestituris nouis, q̃ fierent de illis bonis confiscatis , non vendicet sibi lo-

22 cum communio.Nec superius dictis hẽr obstare† si diceretur fortasse apparere, ꝙ dicti comites post dictos excessus tolerarunt ipsos permanere in feudo recipiendo seruitium.vel censum ab ipsis vasallis,quia licet prima facie videatur dicendũ,

q ꝙ dicti comites per talem receptionem videantur remisisse q offensam & remittere , & iuri suo renunciare,vt quasi in terminis dicit gl.in c.1.quo tpe miles in verbo,messis,& in glo. fi.& gl.& Doc.in c.potuit,in gl.pe.de loca.& gl.in l.2. C.de iu.emph.& ibi Doc.per intra allegata per gl.& Doc.in dictis locis, quod intelligit Iac. de Bel.in d.c.1. quo tpe miles,esse verum, nisi dñs recipiendo seruitium protestatus fuerit, ar.l. si debitor,§.1.ff.qui.mod.pig.vel hyp.sol.& in l.1. C.de his qui sponte mu.pu.sube.lib.10.& loquitur proprie in feudo, quia rñderi põt primò,ꝙ aut dñs,qui recepit debitum canonem,vel seruitium recepit ab eo quem ignorauit fuisse de illis,qui commiserant contra eum crimen læsæ maiest.talis receptio non prẽiudicat dño,vt firmat Spe.in ti.de loca.§.nũc aliqua.ver.24.per.l.mater.ff.de inof.tes.& l.legitima.ff. de peti.hære.l.fi. C.de fur.cũ fi. & ita ẽt tenet Dy. & Bal.in l. Męuius.§.duob.ff.de leg. 1. & in dubio præsumitur ignorantia, vt dixi sup. & hoc est verum, sine ignorauit factum per intra ptæalleg.siue ẽt ignorauerit ius,si illũ à quo recepit incurrisse pœnam priuationis,quia error iuris impedit illã talem remissionem,& renunciationem iuris,l.Clodius.ff.de acquir.hær. fm̃ verum intellectum, cum ibi no.plene per Bar. & alios,in l.quæ fideic.ff.de lega.2.& ita ẽt voluit Io.de Imo.in d.l.Mæuius.§.duob. ff. de leg. 2. dum se remittit ad d.l.Clodius,& istum errorem iuris potuerunt faciliter probare isti comites seruata practica,quam tradit Bar.in l. non fatetur. ff.de confes.& Ant.de Bu.in c.fi.de confes.quinimo fm̃ Bal. in l.2.C.

23 si quis rem maioris ignorans,probatur† per sacramentum,ꝙ quis erraverit in iure, si est persona fide digna,cùm aliter de aĩo non possit apparere,quinimo dicit Raph.Cu.in d.l.non

r fatetur. ꝙ potius præsumitur r talis error, quã donatio,alleg. l.cum de indebito.cum gl.ff.de proba.& l.Titia cum testõ.§. qui inuita,de leg.2. Vel potest rñderi,ꝙ dato,ꝙ dicti comites scienter recipiendo seruitium , vel censum aliquem scienter videantur remisisse uasallis offensam, & sic fauere ipsis vasallis,per allegata. sup.arg.l.post diem.cum l.seq.ff.de lege commiss.& l.commissoriæ C.de pact.in.empt. & vend.& l.Celsus.ff.de ar. tamen ex hoc non videntur dicti comites volnis-

f se renunciare f iuri eis acquisito quo ad dictos dominos Thadæum & Paulum vigore conuentionis , de qua in dicto in-

t strumẽto diuisionis:quia t illud,quod tacite,vel expresse actũ est cum vno,id est, cum dictis vasallis,non debet extendi ad alias personas,id est,ad dictos dominos Paulũ & Thadæum. l.si vnus.§.ante omnia..ibi no.C.de pact.saltem quando non intererat illorũ, inter quos censeret tacite factũ pactũ,ꝙ trahatur ad alium & vnũ poterat stare sine altero.l.si tibi decẽ.§. si pactus.l.& hrdi.§.fi.ff.de pact. vñ cũ attẽta forma cõuẽtionis,de qua in dicto instro diuisionis, satis sit,ꝙ dicti fideles, & feudatarij cõmiserũt proditionẽ,vel aliquid enorme,quo, vel quib. res ipsę venient cõfiscandæ, & euenerit ista conditio,ſ.ꝙ dicti hoies cõmiserunt proditionem, & talia propter quæ tunc bona eorum veniebant confiscanda , non videtur posse negari,quòd nullum ius prætendere possunt dicti dominus Paulus,& Thadæus.Alexand.Tartagn.

ADDITIONES.

a Consideratis his] Notabile est hoc consilium,vt auctor est Bossius in tit. de fo.comp.nu.38.ver.& ideo dicimus.& eodem loco nu. 170.ver. quæro,an si incidertt. Idẽ Bossius in tit.de crim. læsæ maiest. nu.8.& eodem loco nu.15.& nu. 51. ver.quæro an lex & nu.52. & 57.& eodẽ loco.nu. 73.& nu.101.& 105.& eodem loco nu.131.& 134.& in tit.de bonorum pub.nu 63.ver. & ꝙ si committatur:hoc rãtum faciet supra modum tyrannidem feudatariorum,& ẽt bonum est maiorem apud nos magistratum fernare contrarium Alex sequitur idem Bossius in tit.rega. nu.15. vbi videndum est-cum seq pluribus.Ant. Gab.Rom.lib.7 recep.seu.reg. 11.lib tit.de crimal.& reg.38 sub eod.tit.de criminalibus. Crate. consi. 459.quæritur,col.3 Ossasius decil 79.& sequentibus. Roueſc.

b Q̃ õe crimen læsæ.] Vide hac de re late per Ang.Are.in trac. maleficiis verbo,Che hai tradito in prin.& Soci.late consi.275. lib.2. Natta.

c Sed etiam.]Cravetta in consi.224.col.3.nu.6 vbi late. Roueſc.

d Aut recognoscunt.] Thomas Gramat. decis 6.nu.18.& seq.vbi approbat Alexandr.hic,& plura tradit circa materiam huius cõsilii, sed q̃ crimen læsæ maiest.non habeat locũ in eo,qui non recognoscat superiorem,observatum est a Ioachino Mynsingerio lib.sing.observat.centuria 5.c.41. subdens illud extra pugnam esse, confessorem non teneri reuelare id ꝙ ex confessione rescivit.post Hippolitum Martilium & alios quos citat.

e ¶Verum.Idem Ang. Are.tract. male.ver. che hai tradito sed contrarium melius volunt Cy.Ang. d.l.1.C.ad leg.Iul.maie.Ang.cõs.223.Pro dec. Soc.cõs.275.li.2.Fran.Rip.in rub.de cõst.nu.8.& de restr.rñto. 26 nu.8.

f ¶Rem.Soc.consi.22.lib.1.Bal.in rub.de testi.cogen.

g ¶Per-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

g ¶Pertinent, sup.lib.1.consi.105.in fi. Facit bonus ter.in l.ossa.§.fi.ff. de relig.& sump.fun.per quem dicit Bal.ad c.1.de off. deleg.& ibi etiam Felyn.in fi.quod occidens legatos,quos ambasiatores nostri vocant,incidit in crimen læsæ maiestatis,& adde Bal.ad l.sed si hac.§.fi.ff.de in ius voc. vbi per d.l.ossa,§.fi.dicit,quod qui vicarium, vel nuntium Episcopi offendit,ipsum Episcopum offendere videtur.Et quòd rebelles cõtra istos Dominos,qui sunt Vicarij Imperiales,incidant in crimen læsæ maiestatis,tenet Cuma. consi. 153. Ad primum respondetur. Vide etiam Hip. consi.195.nu.15.late And.Sic.consi.70.dub.2.li.4. Nat.

h Afficit magis.] Vide Gram.decis.6. Nanta.

i Similiter subtrahere.] Bossius in tit.de crimine læsæ maie. nu.15.Roues.

k Quia prositor.] Crauetta consi.224. col.3.nu.6. Roues.

l Sexto.] Ofusus decis Pedemontana 29.& nu.18.ver.nec obstat. Roues.

m Sargit.] Vide Oldr.consi. 7. Quædam maledicta multi.r. Nat.

n Præterea est clarum.] Dominus Crauetta comprobando consi.128.Roues.

o Ad probandum.] Idem scribit Ale.consi.120.col.1.lib.7.Iaf.ad l.3.§.fi.ti bi indicium col.n.ff. de cond.ob tur.cau.

p ¶Sciuerit Hipp.Marsi.sing.174.Io.Igal.1.§.quòd si quis, nu.21.nu.25. cum seq. ff.ad Sylla.

q ¶Remisisse, faciunt no.in consue.Pari.§.14.nu.10.& §.30.q.29.q.35 2. adde inf.eo.consi. 30 nu.10.vbi istud consilium confirmatur.

r ¶Præsumitur.Imo,vt dixi in consue.Pari.§.30.nu.106

s ¶Renunciare. imo ex quo remanet feudum antiquum vt prius, ut dixi in consue.Pari.§.30. q 28.

t Præsertim quia.] Hæc Alex. dicta verissima sunt, præcipue cum nulla interuenit iudicis auctoritas,teste Paris consi.28.nu.8 & 9.vol.2 Roues.

* In hac eadem causa consuluit,supra consi.60.vol. 3.dupiicat.vt in eo, q hoc sequi deberet. Hiero. Zanch.

EPITOME.

REPERITVR inter rogationes notarij scriptura testi partim testatoris, partim manu tabellionis cum rasuris,cancellationib.& additionib. in margine sine subscriptione, & signo. & in fine scripturę de manu notarij sunt illa verba, actũ in tali loco præsentibus talibus, & talibus testibus, &c. & nomina testium sunt specificata, & notarius est mortuus. An ille,cui sunt commissę eius rogationes,possit inde sumere instrumentum authenticum, decidit Alex.quod sic,quod simpliciter esset falsum,prout in simili contrarium consuluit Ale.supra lib.2.consi.153.licet ibi ageretur de fauore pię causę; potest tamen conclusio huius consilij sustineri ex tribus extra scripturam magnis adminiculis. Primò ex statuto loci non requirentis subscriptionem,infra nu.15. Secundò propter probationem duorum testium infra nu. 18.Tertiò propter confessionem ipsius agentis, qui testamentum, qđ vult impugnare,confessas est, & legatum recepit, nu.20.ver.8.

CONSILIVM XIIII.

a Visis & [a] consideratis his, q̃ in themate [b] proponũtur, b & nota dicti testamenti & instrumenti absolutionis celebrati inter dictos Calonicum & Fráciscum, & copia statuti sub rubrica de rogationibus notariorum mortuorum videretur prima consideratione dicendum competere dicto Calonico ius agendi petitione hereditatis ab intestato contra dictum Franciscum,non obstante dicta asserta nota testamenti.quia per illam nõ vr̃ sufficienter probari de testamento, nec ex ea sumi potuisse instrumentum per notarium, cui commissę fuerunt rogationes dicti ser Ludouici de Tamara

1 lijs notarij defuncti.† Primò;quia dicta nota est de manu diuersarum personarum,& sic videtur suspecta,vt est tex.sing. in auth.de tri.& semis.§.& quòd sępe.quem ita allegat Bal.& Sali.post Guil.de Cu.in l.contractus. C. de fi.instr.& idẽ videtur probari in c.inter dilectos.de fi.instr.& no. per gl.fi. in c.venerabilis,de reli.do.& per Bal.in l.fi.C.de edi.diu.& ibi gl.in verbo prima figu.& notat per Bal.in l.si vnus,& in l.nostram.C.de testam.& no.Doct.in c.ex literis,de fi.instru.Se-

2 cundò,† quia scriptura, in qua sunt cancellationes, prout in ista sunt,redditur suspecta. d. l.fi.de edi. diui.& d.c.inter dilectos.ibi,dnm dicit, quędam literę in eo erant &c.& Spec. in titu.de rescri.presen.§.1. igitur versic. item excipitur contra rescriptum,quod est cancellatum.& Io.And.in addi.Spe. in tit.de instr.edi.§.ostenso.in ver.illud.& Spe.in eo.tit.§.re-

3 stat.in prin.& Inn.in c.1.de fi.instru.† præsertim, quia notarius * c in fi.nullam facit mentionem de cancellationib.prout

c fieri debuit,ut no.Bar.in l.1.§.fi.de bo.pos. secundùm tab.& in d.l.si unus.& in l.1.ff.de his quæ in testa. delen.post prin. per illam tex.& Arch.3.5.q.9.& no.Doc.in c. ex literis.de fi. instru.& no.ẽt Bar.in l.diuus.§.cum senatus.ff. de fal.& fi.§. 1.de edic.diu.& Bar.in l.2.§.1.quemad.testa.aper.& ibi dicit Bar.per ibi no.per gl.† & si testm̃ apparet cancellatũ cum

4 interlineaturis, & rasuris, & nihilominus pót peti publicari, seu quòd per notarium redigatur in publicam formam: tamen debet notarius publicare cum omnibus illis interlineaturis,& rasuris, & de eis mentionem facere, & sic plus fidei non faciat exemplum,quàm originale, quod modo licet publicatum, tamen remanet suspectum. allegat id quod habetur in l.1.in fi.eo.tit.& quod vol. Inn. in c.quoniam contra

5 de proba. † Tertiò quia in dicta nota reperitur aliquid in d margine scriptum, d & notarius non attestatur fuisse per se additum, ergo tales additiones cum in se diem neque tempus instrumenti habere intelligantur, non sunt authenticæ, neque pars testamenti, ut no.Io.And.in addi. Spec.de instr. edi.§.ostenso.in addi.incip.dixit Rolandinus, cum suis concor.de quibus incidenter inf.fiet mentio, quinimò uidentur operari,quod scriptura posit impugnari, & reddi suspecta, vt videtur velle Spec.in d.tit.de instru.edi. §.instrumentum.

6 versi.item excipitur, q̃ est vituperatum. † Quartò quia e tam e ex dispositione statuti sub rub. de rogationibus notariorum mortuorum,quàm etiam de iure communi, oportet, q̃ dictum testamentum saltem in suis partibus substantialibus,& concernentibus effectum testamenti, sit scriptum manu notarij de eo rogati,& non alterius,ut in dicto statuto continetur,& de iure communi habetur,in auth. de tabel. §.nos autem,cum seq.& ibi gl.in verbo,ipũ per se,& no.Spec. & Ioã. And.in tit.de instr.edi. §. instrumento ver. item opponitur, q̃ non est confectum per eum,& Bal.in rub. C. de fi.instr.in ver.sed tñ dubitatur,&c.ubi expresse dicit, q̃ notarius proto

7 collum manu sua scribere debet,non alia. Quintò,quia† scriptura notarij, ut fidem faciat, oportet, q̃ sit scripta manu eius.l.2.C.de conuen.fis.deb.lib.10.no.glo. in l.generali.C. de tab.lib.10.& gl.in §.sed si instrumenta.in auth. de instru. cau.& fid.& no.Spec.in tit. de instru. edi.§.breuiter.ver.1.& in §.instrm̃.in ver.item quia non est à tabellione. & Iaco.de Aret.& Bal.in l.ad testamentum.§.si quis. ff .de testa.& Ant. de But.in c.1.in ver.4.circa personam,&c.de fide.instr.Sex-

8 tò,† quia nõ apparet,q̃ notarius, & testes fuerint rogati à testatore,vt de iure requiritur,vt l.hæredes palã.§.in testamentis.ff. de test.& in auth.rogati.C.de testi. & in auth. de tabu. circa prin.Sed præmissis non obstantibus puto in proposito contrarium esse de iure uerius,s.q̃ dictus Calonicus nõ pos-

9 sit obtinere in petitione hæreditatis ab intestato. † Et primò f quia f imbreuiatura,& originalis nota notarij defuncti ẽt sine subscriptione sua & signo,est efficax, ut ex ea sumi possit instrumentum authenticum per notarium, cui cõmissæ sunt rogationes notarij defuncti,ita voluit Cyn.in l.contractus,in

g fi.C.de fide instru.& asserit ita de consuetudine seruari.g hoc uoluit ibidem Sal.magis clarè,in 6.q.vbi quærit,an per protocollum,schędam, uel rogationem possit probari actus,& respondet sic,secundùm Iac.de Aret.si illa scriptura hẽt omnes proprietates instrumenti publici, puta millesimum, diẽ, mẽsem,subscriptionẽ h notarij,cũ eius signo,i & cetera requi

h i sita de iure communi,uel consuetudine alias nõ probat. Sed pone ẽm eum,q̃ deficiat subscriptio seu non habeat signum, & notarius est mortuus, ita q̃ instrm̃ sumere non pót, vr̃,q̃ instrm̃ deficiet, quia manu eiusdem notarij dẽt esse scriptũ, in auth.de tab.§.nos aũt.cum seq.& §.illud quoque.tñ dicit q̃ authoritate magistratus debet committi alicui notario fide digno,qui leuet instrumenta publica de rogationib.mortui,ar.l.1.de off.consue.& l.mortuo.ff.de iu.& ita dicit tenere Cyn.ibi,& pro hoc dicit Saly.esse tex.cum gl.in c.cum P. tab.de fi.instr.& dicit ita de consuetudine seruari.ita ẽt in effectu uoluit Bal.ibidem.idem ẽt tenet Bal.in l.fideicom.§.1. de leg.3.ubi dixit,q̃ illa imbreuiatura fidem facit per id, qđ hr̃.in §.pe.in auth.de tab.si imbreuiatura est, in modum redacta, adeo q̃ ibi nullũ appareat uitium, iuxta id qđ hr̃ in d. l.contractus. in uer. in modũ.quãuis deficiat subscriptio, & signum tabellionis, nã pót authoritate iudicis alius notarius perficere,& instrm̃ sumere,vt d.c.cũ P.& ita residet Bal.in d. l.fideicommissa.§.1. An aũt hoc sit vitium,quòd habeat obesse,patebit ex infra dicendis,maxime in sequẽti argumẽto.Et

K licet aliqñ K Doc.reuocẽt in dubium,& varie loquant super illo articulo,videlicet,an ipsum protocollũ,seu imbreuiatura fidem faciat, non habens omnia signa instrumenti,s.subscriptionem notarij, & signum &c.tñ nemo negat,q̃ non possit exea sumi instrm̃ p notariũ,cui cõmissæ sunt rogationes notarii defuncti,vt patet ex no. per Io.And.in addi.Spe.in ti.de instru.edi.§.videndũ.super ver.& no.quòd tabellio.& clarius

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Ant. de Bar. & Mod. in d. c. cum P. tabe. & Iac. de Bel. in auth. de tabel. & ita procedit, quod no. Bal. & Ang. in l. Lucius. ff. de testa. mil. & Bal. in rub. C. de fi. instru. Secundò adduco:
10 † quia dato, ꝙ in dicta nota originali sint aliquæ cancellationes factæ cū calamo per transuersum folij, quæ propriè cancellationes dñr, vt no. gl. & Doc. in l. si quis libertate. in ver. induratur. ff. de pet. hæ. & in l. inductum. C. de sol. tales cancellationes sunt circa legata, nō circa institutiones hæredum, quo casu talis cancellatio circa legata nō reddit suspectā scripturā qñ disputatur & litigatur super hæreditate, prout in casu nr̄o, ita in proposito voluit no. Bart. in l. fi. C. de edi. diui. p id qđ ibi no. gl. in ver. vitiatum, quæ dixit, si cancellatio seu vitium non sit circa ea, in quib. consistit vis, talis cancellatio non nocebit, per id qđ hr̄ in l. si ex falsis. C. de transs. & in l. si vnus, C. de test. cū si. & cum illa gl. ibi transeunt cōiter scribētes, & Sal. ibi expresè dicit idem qđ Bar. s. ꝙ cancellatio, quæ est circa legata, non reddit scripturam suspectam, qñ non est qō de particulari legato, sed de hæreditate, & idē est de mente Iac. But. in auth. si quis in aliquo. ad fi. C. de eden. bene facit tex. cum ibi no. in c. ex literis. de fi. instr. & qđ no. Spe. & Io. And. in ti. de instr. edi. ī §. instrm. ver. quid si aliqđ instrm cū ver. seq. & qđ no. Bal. in l. nec exemplū. C. de fal. & in l. Imperator. ff. de stat. ho. & qđ no. Bal. in l. in ciuile. in fi. ff. de leg.
11 nbi dixit † ꝙ si in eodē instrō est vna pars, quæ intelligi non pōt, non per hoc vitiatur alia, q̄ intelligi pōt: bene facit, quod no. Doct. maximè Bal. in l. si ex falsis, dum dicit, ꝙ si instrm est suspectum in vna parte ex eo, ꝙ ibi interuenit rasura, vel
l cancellatio, & quærat l an ex eo reddat suspectū totū instrm:
12 dicendū est, ꝙ † aut rasura, seu cancellatio est circa id qđ est de substantia totius instrī, vt circa indictionem, vel annum, vel nomen tabellionis, vel nomen partium, & instrm non valet in aliquo. l. iubemus. C. de proba. aut est suspicio in eo, qđ est de subā vnius capituli, & non oium capitulorum, & tunc non vitiatur nisi capitulum suspectum, vt ff. ad leg. Cor. de falsi. filius. §. sequens. vbi aūt non esset suspicio, sed manifesta falsitas dicit ꝙ non creditur instrō in aliquo ipsius capitulo, iuxta plenè no. per Inn. in c. fraternitatis, de hær. & legitur & no. in c. ad sacras. 9. dist. & in c. pura. 3. q. 9. & in c. qñ. de his q̄ fiunt à præla. cū suis cōcor. rō: quia fides tabellionis fundat in iurō, licèt eius officiū fundet in decreto superioris, vt no. ff. de eden. l. quædā. §. nummularios. deficit ergo fidei fundm si scribit falsum: quia est periurus, ergo nō credit ei in aliquo fm prędictos Doc. nisi aliqua capitula aliquib. p̄sumuntuaretur, arg. d. l. iubemus. fm Bal. in d. l. si ex falsis. Cum ergo non sumus in casu, in quo constet de falso, merito cancellatio circa relicta particularia non reddit testm suspectum circa vniuersalem hęredis institutionem, in qua non est aliqua cancellatio. Et licet dicta cancellatio in vna parte sit facta circa institutionem vnius filiæ, s. Lucretiæ, tñ per illud non redditur suspectum instrm in institutione vniuersali: quia illa erat institutio particularis in re certa, q̄ æquiparatur legato l. quoties de hær. insti. & plenè in l. ex facto. la 2. ff. eo. ti. tunc ēt, quia illa Lucretia tpe conditi testi erat mortua, vnde illa pars scripturæ, in qua est dicta institutio Lucretiæ, erat de manu propria testatoris scripta. verùm quia antequam testator deueniret ad actum solemniter testandi, illa Lucretia decesserat, merito testator voluit, ꝙ cassaretur illa institutio, & sic cessat ratio suspicionis ipsius cancellationis: benefacit, ꝙ infra proximè dicam. Præterea dixit Saly. in d. l. si ex falsis. C. de transac.
13 † si suspicio, vel cancellatio sit circa institutionē vniuersalem hæredis, illa suspicio non nocet quoad alia capitula concernentia particularia relicta, si in testō erat adiecta clausula codicillaris, per quam conseruantur relicta particularia, ēt si institutio corruat, iux. l. eam quam. C. de fideicō. & l. ex ea. cum ibi no. ff. de testa. & in l. 2. cū materia, de iu. codi. ergo cum in hoc testō sit adiecta clausula codicillaris per quā non obstante omni vitio ēt præteritionis conseruaretur effectualiter institutio hæredis vniuersalis, seu eius commodum. fm veras conclusiones in l. si patroni. §. fi. fm vnam lect. ad Treb. l. gñaliter. §. testō. ff. de fideic. lib. & plenè in auth. ex cā. de lib. præte. & in d. l. 11. non dēt ex cancellatione, quæ esset in illa particulari institutione Lucretiæ fieri præiudicium quoad institu-
14 tionem uniuersalem. † Tertiò comprobatur illud, quod proximè dictum est, per id quod no. gl. in c. cum venerabilis, de reli. do. in gl. fi. quæ dixit licet aliqua sit facta rasura in lo-
m co, vbi constat præiudicium, tñ si ex alijs m argumentis appareat, ꝙ illud, qđ fuit rasum & suprascriptum, fuerit bene positum: tunc scriptura nō redditur suspecta, vt si hoc appareat ex illis partibus eiusdem instrī, vt no. ēt Bar. in l. 1. §. fi. de bo. pos. fm tab. & Bar. & alij in d. l. fi. C. de edi. diui Adr. tollen. & Doct. in c. ex literis. de fi. instr. sed constat (ut fertur) ꝙ illæ cancellationes fuerunt iusta causa factæ, vt statim dicā: ergo cessabit suspicio. Quòd autem fuerint factæ ex iusta cā patet: quia illæ cancellationes factæ fuerunt uel circa capitula, in quib. fiebat aliqua dispositio in persona Nicolai, qui tpe, quo testm fuit lectum & publicatum per notarium, erat mortuus testatore hoc sciente, vnde superuacua est dispositio circa eius personam. l. vni. §. in primo, de cad. tol. l. quidam referunt. de iu. cod. & ꝙ ita esset, satis patet ex uerbis eiusdem
15 testī circa fi. dum dr̄, ꝙ relinquitur Calonico, & Benemeritæ filijs quond. Nicolai eius filij, † quæ dictio, quondā, dat intelligere, ꝙ tunc non viuebat Nicolaus c. cū parati. & ibi no. per Doct. de pig. & in c. ex parte. B. de fo. compe. no. Iac. But. in l. cum quis. C. de in. deli. & per Doct. in c. cum olim. el 1. de offi. dele. & no. Alb. de Ros. in dictionario, in verb. olim, & in verb. quondam. & similiter in c. in quo fit mentio de libris quingentis do. Antoniæ vxoris Francisci, fit ēt mentio de dic. Nicolao Benemerito, & debuit cassari, & cancellari, quia Nicolaus erat mortuus, & similiter quædam capitula, in quibus disponebatur circa personam Lucretiæ eius filiæ, fuerunt cancellata, qm̄ ipsa tpe publicationis testī erat mortua, & sic in illo capitulo dū disponit de Antonia filia dicti testatoris: ideo inter cætera apparet fuisse factā cancellationē: quia ante cancellationē simul in eodē capitulo pariter disponebat de oībus suis filiab. dicendo, ꝙ relinquebat dictis eius filiab. & vnicuique earū, ꝙ in casu viduitatis, &c. vnde cùm ante diem publicationis, & perfectionis testi decessisset Lucretia eius testatoris filia, & remansit solū alia, s. Antonia, ideo oportuit emendari scripturā. Item ēt cassauit testator quædam relicta Bar. eius filio, sicut ēt cassauit quædam particularia relicta Francisco, ex eo quia postea tpe perfectionis testī instituit eos hæredes uniuersales æqualiter, vt apparet scriptum manu notarij, quos antea in scriptura manu ipsius testatoris non describerat hæredes uniuersales. Ex p̄cedentibus. n. & sequentib. declaratur voluntas. l. si seruus plurium. §. fin. & l. qui filiabus. in prin. de leg. 2. Item quædam capitula in quibus disponebatur circa personam Peregrinæ, quia ipsa Peregrina, in cuius fauorem fiebant illa legata, voluit ea cassari, vt probabitur per eandem. bene facit, quod no. Spec. in titu. de instru. edi. §. restat. in prin. ibi, dum dicit, sed si contra has suspiciones appareant aliqua in contrarium, iudex illa attēdet.
16 †Quartò cōfirmatur: quia cancellationes prædictæ in dubio p̄sumuntur factę de conscientia, & voluntate testatoris n
n non aūt eo inconsulto, vt probatur in l. proximè, in fi. de his quæ in test. delen. & ibi no. Bar. & Bal. in l. si vnus. C. de testa. nam habetur in d. l. proximè. in fi. ꝙ fauore legati libertatis, si reperiatur cancellatum legatum libertatis, præsumitur cancellatio illa facta non de consilio testatoris, unde legatū debebitur, in alijs relictis est secus, quia p̄sumuntur cancellata consulto testatore, seu de eius voluntate, & istud expresè ēt firmat ibi Io. de Imo. in fi. & Rapha. Ful. in d. l. si vnus, per id quod no. Bar. & cōiter scribentes in l. Labeo. cum l. seq. ff. de pact. & Bar. in l. fullo. §. fi. de fur. per illum tex. & no. Cyn. in l. si de possessione. C. de proba. & Canon. maximè Ant. de
17 But. in c. ecclesia. el 2. vt lite pen. vbi volunt † ꝙ si instrm debiti reperitur cancellatum, ēt apud alium, quàm apud creditorem, intelligitur ex hoc debitum fuisse solutum, & sic cancellatio intelligitur facta de voluntare creditoris, per l. si chirographum. ff. de proba. & per d. l. fullo. §. qui tab. & ibi Bar. ff. de fur. vel si vellemus dicere, ꝙ non p̄sumitur, ꝙ illę cancellationes fuerunt factę consulto, & de voluntate testatoris, habebimus dicere, ꝙ cum non constet, per quem factę fuerint dictę cancellationes, debeat totum testm in publicā formam redigi, ēt cum illis capitulis cancellatis insertis cancellationibus, vt decidit Pau. de Ca. in d. l. si vnus. C. de test. & consuluit lib. 2. cons. 131. inci. Dubium facit, ubi concludit, ꝙ si in imbreuiatura sunt cancellationes, & non cōstat quis eas fecerit, & potuerint fieri ab alio, quàm à notario, & potuerunt fieri dudum post testamentum, & non habeāt testimonium notarij, quam ob causam fecerat, & posito, ꝙ haberent, tñ

non

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

non haberent diem, neq; teste, debēt haberi pro non factis & meritò dēt eleuari instrm, ac si nulla esset facta cancellatio. ita dicit tenuisse Marti. Sil. disputando, vt refert Io. And. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. ostenso. in additione magna, q̄ incipit, dixit Rolan. vbi tenet, ꝙ si in margine scripturæ, vel originalis notæ notarij reperietur scriptum manu eiusdem notarij, cassum & cancellatum de voluntate partiū, &c. ꝙ istis verbis non sit standum, sed debeat eleuari instrm, ac si dicta cancellatio non esset, de qua disputatione ēt fecit mētionē Bal. in d. l. si vnus. & ibi ēt Ang. & ēt Bal. in l. nostrā. eo. ti. & Ang. in consi. 346 incip. Titius vt hæres. de quo ēt per Bal. in rub. C. de fi. instru. & in l. Labeo. §. 1. ff. de pact. & in l. ea quæ. C. commu. de epis. & in consi. incip. In libro sententiarum, & tñ in proposito verius, & verisimilius vr illud, qđ primo dictum est supra, ꝙ cancellationes habeant effectum, & fuerunt de voluntate testatoris factæ tpe testamenti, quia dictus Nicolaus, & dicta Lucretia erant mortui, & in istis probationibus multum dēt attendi verisimilitudo, iuxta l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. & in c. licet cām. de proba. 4. q. 3. si testes. Quinto probatur per id, quod voluit Pet. de Anch. in
o consi. 262. ° inci. Prius de viribus probationis vbi concludit,
18 † ꝙ licēt scriptura imbreuiaturę, seu protocolli sit scripta manu vnius, qui nō fuit de actu rogatus, & est subscripta q manu tabellionis, non vitiabitur, ēt si in ea sint apostillæ in marginibus, quæ sint scriptæ per personā incognitam. monetur: quia ex subscriptione principaliter est sumenda fides, vt dicit patere ex § nos aūr. in auth. de tabel. subscriptio. n. notarii videtur includere, & cōplecti effectum omnium præmissorum, ad quæ habet relationem; quia ita est natura termini referentis. l. si ita scripsero. ff. de condi. & demon. l. asse toto. ff. de hære. insti. l. ait prætor. §. si iudex, ff. de re iud. Et secundùm eum iura, quæ prouident, ꝙ tabellio manu sua scribat, loquuntur de instro, seu documento, non autem de protocollo, seu imbreuiatura, nam ista per se nō faceret fidem, sed bene instrm, quod ex ea sumitur, vt no. Io. And. in addi. Spe. de instru. edi. §. videndum. ver. & no. ꝙ tabellio. & dixi in primo argumento huius partis, & dicit reijciendas esse apostillas, quæ in marginibus sunt scriptæ per personam incogni-
19 tam. Et subdit, ꝙ † non requiritur, ꝙ in subscriptione fiat specialis mentio, ꝙ superius scripta manu alterius circa talem actum factum à tali fuerunt facta eo pręsente & rogato, quia
r sufficit generalis ᵉ subscriptio, postquam hēt relationem ad certa & specificata, sicut gñalis responsio sufficit ad specialia interrogata. §. præterea. instit. de inuul. stip. & ita dicit tenere Bal. & bene in auth. si quis in aliquo. C. de eden. quicquid secundùm eum voluerit Bar. l. diuus. §. item senatus. ff. de fal. & ita etiam cum hac opi. quoad casum nostrum videtur tenere Ang. Io. de Imo. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de ver. obli. ubi sequuntur dictam opin. Bal. ita ergo in proposito,
ſ cum de manu notarij in fine dictæ imbreuiaturæ ꝛ sint apposita illa verba, actum Bononiæ præsentibus talibus testib. &c. quæ verba denotant actum fuisse consumatum, perfectum, & publicatum, vt inquit Bal. in auth. quod sine. C. de testam. vnde ista talis nota manu notarij videtur includere, & complecti effectum omnium præmissorum sicut subscriptio, & sic est eadem ratio in casu isto, quæ est in casu posito per Pet. de Ancha. in d. consi. præsertim cum statutum sub rubrica, de rog. notariorum. velit, ꝙ defectus subscriptionis non vitiet, dummodo ibi contineatur effectus testamenti, & scriptura sit reperta inter rogationes notarii, prout in casu nostro, hæc comprobabo, infra proximo argum. Sexto est attendendum, ꝙ non ignoratur, cuius manu sit illa scriptura, quæ nō est de manu tabellionis, nam præsupponitur, ꝙ erat de manu testatoris, vnde postquam constat, ꝙ fuerit de manu testatoris, à cuius ptāte pendebat disponere & testari, non vr, ꝙ reddatur suspecta, quia scriptura testatoris, quamuis priuata, habet plus authoritatis, quàm si esset manu alterius, cum ostendat ita fuisse intentionem testatoris, vt in auth. ꝙ sine C. de testa. l. fi. C. fam. ercis. & qñ hēt solemnitatem numeri testium, prout in terminis in casu nostro valet quoad omnes
16 similes, in prin. cum ibi no. per gl. de leg. 2. & l. cum pater. §. donationis, & l. fi. in prin. eod. tit. cum gl. C. de cod. † & sicut si notarius rogatus scripsisset, ꝙ talis testator disponebat, put in tali schedula manu testatoris continebatur, valeret iste actus, ut testū, si interuenerit legitimus numerus testiū, constito ꝙ illa scripta, seu schedula esset manu testatoris per cōparationem literarum, vt l. si ita scripsero, & ibi hoc no. Bart. & Bal. & Mod. ff. de condi. & demon. l. quem hæredem. & ibi no. ff. de reb. dub. & no. Bar. & alij in l. fi. C. de fideicom. & Bal. no. in l. captatorias. C. de testa. mili. & Io. de Imo. in l. illa institutio, de hær. insti. & in c. cum tibi, de test. ita si notarius scribit manu sua, & attestatur, ꝙ ea, quæ sunt suprascripta, fuerunt acta per dictum testatorem, prout ibi continetur, vr, ꝙ valere debeant, licet nō sint scripta omnia manu notarij, sed testatoris, per ea quæ habentur in dictis iuribus, cum sit eadem ratio, ergo debet esse eadem iuris dispositio. l. à Titio. ff.
17 de ver. obli. l. illud. ad leg. Aquil. † Ad prædicta etiam benefacit, quod no. Pau. de Cast. in l. si is. ff. de test. ubi dixit, ꝙ si inter imbreuiaturas notarij reperitur aliqua schedula continens testm, & nomen testium, & non posita ad librum ordinarium notarij, & quæratur, an debeat publicari, si mortuus est notarius, & concludit, ꝙ si ibi contineatur de manu notarij, actum tali die, præsumitur, ꝙ fuerit lecta, & publicata coram testibus, quia illud uerbum, actum, significat rem perfectam. allegat no. per Bal. in auth. quod sine. & sic debebit publicari, sed si non contineret illa uerba, præsumitur non fuisse lecta, & sic non debebit publicari, quia de voluntate imperfecta non debet confici instrumentum, secundùm eum. & sic videtur velle Pau. de Cast. ꝙ absque alia subscriptione valeat illa imbreuiatura, prout dixi sup. in 1. argumento.

18 †Septimò est attendēdum, ꝙ probari pōt (ut dicitur) per unum ex testibus testī, qui adhuc viuit, qualiter de illo testō fuit rogatus dictus notarius, & idem probabitur per ꝺo. Peregrinam. unde licet isti duo testes nó essent aliàs idonei ad probandum testm, tñ iuuant ad purgandam suspicionem, si qua resultaret ex superius dictis, per id, quod no. Spe. in d. §. restat. in prin. bene facit, quod no. Cy. & alij in d. l. errore. C.
19 de test. cū concor. ubi dicunt † ꝙ error notarii commissus in scriptura testī poterit probari per duos testes, licèt testm requirat ad sui essentiam septem testes, ergo poterit probari ꝑ
t duos ᵗ testes, ꝙ ille notarius errauit scribendo testm non totum manu sua, sed coniunctum cum scriptura testatoris, habente illas cancellationes, cum debuerit scribere totum per se, & sine cancellatione aliqua, præsertim cum concurrant illæ aliæ coniecturæ, s. ꝙ dict. Nicolaus, & Lucretia erant tunc mortui, prout supra deduxi, quia ex multis coniecturis resultat una plena probatio, iux. no. per gl. no. in l. 2. in prin. & ibi Doct. de excu. tu. c. cum causam de proba. cum concor. ibi allegatis in gl. Nec istis obst. si dr, ꝙ D. Peregrina non pōt testificari, quia est legataria, nam testator voluit eam uestiri, &
20 velari expensis suæ hæreditatis, † quia rñdeo, ꝙ ꝫm magis com. opi. qñ qō est inter hæredem scriptum, & uenientē ab intestato, legatarius potest esse testis in testō, ut plenè no. per Bar. & Doct. post gl. in l. qui testō. in prin. de test. & per gl. & Doct. in l. omnibus. C. de testi. & in l. nullus. ff. de test. & per Cano. in c. insuper de testi. & per Doc. in l. dictantibus. C. de test. cū sim. & maximè, quia ēt do. Peregrina absque legato
u erat vestienda, u & uelanda tpe obitus mariti, saltē ex consuetudine regionis, ut no. Ang. & Imo. in l. sed si vlusfructus. §. dos legata. ad leg. Fal. & in l. sed ex re. §. fi. ff. de sti. ser. & q̄dam alia sunt ei relicta, in quib. ipsa erat creditrix, & sic absque legato potuisset ea consequi, ideo non proprie pōt dici legataria in eis. l. si creditori. de leg. 1. Octauò contra dictum Calonicum est manifesta assertio sua in instrō absolutionis p̄dictæ, in quo continetur, ꝙ habuit & recepit à d. Franc. de Calonicis. li. 300. Bon. in quib. tenebat ei d. Fran. occasione testī d. Io. rogati p̄ d. ser Lud. de Tamarijs, & in fi. instrī iurat oīa prædicta fuisse, & esse uera, & talis assertio fidem facit inter eas personas, inter quas confectū est instrm. l. optimam. C. de ꝺhen. & cōm. stip. plus ēt dr in dicto instrō, q̄ iurauit ꝫ prædicta, uel aliqđ prædictorum, non dicere, facere, uel uenire, &c. quo casu non pōt dici, nec allegari per d. Calonicū, ꝙ ipse ignorauerit d. testm esse uitiatū, uel suspectū, & posse impugnari, & sic iurm non trahitur ad incognita. l. fin. C. de non nu. pec. & l. fi. qui satisf. cog. c. cū inter P. de renunc. quia rñdeo, ꝙ hoc allegare non pōt, cū uideatur saltem in gñe cogitasse, ꝙ ꝫ ea, quæ ipse Calonicus asseuerat, nihil diceret, nec faceret, & per consequens iurauit, ꝙ non diceret, nec faceret ꝫ illud quod iam affirmauerat, s. ser Io. decessisse cum testō, quo casu excluditur à remedio, quod in specie ignorauit

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sibi cõpetere, sicut si sciuisset. hoc ꝓbat ꝙ ea, quæ no. voluit Bar. in l. 2. C. de resc. ven. vbi dixit, ꝙ qñ minor iurauit nõ ve
x nire x ꝺ cõtractũ, excludit à veniendo ꝺ contractũ, & ꝙ reme dia, q̃ ignorabat sibi cõpetere, puta per remediũ restõnis in integ. vt quia ignorabat se læsum, & sibi cõpetere beneficiũ restõnis, per l. 1. & auth. sacram. si aduer. ven. & nñdet ad il-
21 lud, qđ dr̃ † ꝙ iurm̃ non extenditur ad incognita: quia illud est verũ, qñ non est cogitatum in specie, nec in gñe, secus si saltẽ cogitatũ fuit gñaliter, per l. sub prætextu. la 2. & qđ ibi no. Doct. C. de transl. Sed qñ quis iurat super facto, vr̃ iurare super oĩ iure descendente ex illo facto. l. duob. §. si quis iurauerit. ff. de iureiu. & ita ẽt tenent Bar. Ang. Raph. & Ludo. Ro. in l. sciendũ. de ver. obl. & Bar. Ful. & Pau. de Cast. in l. fi. duo patroni. §. idẽ Iul. ff. de iureiu. ꝑ illũ tex. & Bar. Ang. Pau. de Cas. in d. auth. sacra. & Arch. & Io. And. in c. 2. de pact. in 6. & refert & sequit Bald. in l. 1. in fi. C. de reb. cre. & Ang. in d. l. 2. C. de rescin. vend. & l. qui iure militari. de testa. mili. & Ant. de Bu. in c. si diligẽti. de so. cõpe. in ver. fallit primo. Pau. de Cast. in l. fi. §. fin. ff. ad Velle. bñ facit tex. in c. ex rescripto.
22 de iureiu. † vbi iurm̃ interpositũ super obl'one mulieris excludit ipsã mulierẽ a bñficio Senatusc. Velle. absq; aliqua certioratione, & sufficit, ꝙ iuraverit non ꝺuenire, & præsertim, cũ d. Calonicus iurando promiserit non ꝺuenire non solum per beneficiũ concessum minoribus, sed ẽt per beneficia cõcessa de iure cõi quibuscũq;, vt patet in fi. dicti instr̃i, in ver. de iure cõi. hoc dico ꝑ ꝑ no. per gl. in l. 2. C. de resc. ven. & in
y c. pen. de emp. & ven. Quinimò y fm Pet. vt refert Cy. in d. l. 2. in 6 q. & sequitur ibi Sal. & ẽt Ang. in d. auth. sacram. cum iurm̃ præstitum à minore simpliciter videatur præstitum ad excludendum eum, nedum à beneficijs concessis ipsis minoribus, sed ẽt maiorib. vt ibi probat per plures rõnes, licet aliter voluerit gl. in d. c. pe. per ea quæ no. gl. in d. l. 2. & in d. c. pe. probatur illud, qđ dixi, quod vr̃ in gñe cogitatum: nam il læ gl. volunt, ꝙ maior vendens rem minus dimidia iusti pretij, si iurat non venire ꝺ, non poterit vti remedio. d. l. 2. & tñ hoc intelligitur, qñ maior ignorabat sibi competere illud beneficium, vt quia ignorabat rem esse venditam minus dimidia iusti pretij, nam si sciuisset, tunc ẽt sine iurꝺ non haberet locum remedium illius. l. 2. vt firmat Bar. & cõiter oẽs ibi, & Spe. in tit. de emp. & ven. §. nunc dicendum restat. uer. quid si aliquis scienter, per l. 1. C. si maior fac. per l. quæritur. §. si vẽditor. de ædil. edic. & hoc tanto magis procedit in casu nr̃o
23 quia dicto instr̃o absolutionis continetur ꝙ d. Calonicus prædicta dixit, & † fecit ex certa scientia, quæ verba operantur, vt non possit opponi exceptio erroris, vt inquit Bar. in l. sed & si quis. §. fi. per illum tex. ff. si quis cau. adeo ꝙ tunc nõ sufficeret probare rem aliter se habere, ut ibi dicit Angel. & Ful: & bene: quia aliàs ista uerba nihil operarẽtur. & no. Bar. in l. si dari. ff. de verb. obli. & in l. fi. §. idem quæsijt. de condi. inde. & Bal. in rub. C. de confes. & in l. mater. C. de rei uen. & in l. 2. in 7. q. C. de rescin. ven. ergo si vr̃ saltem in gñe cogitasse de modis & remedijs, quæ competere possent ad dicendum dictum testatorem non decessisse cum testõ, & ad impugnandum dictum testm̃, vr̃, ꝙ non possit amplius illud impugnare: cum intelligatur illud approbasse. l. licet cum gl. C. ad leg. Cor. de fal. l. fi. ff. de inoff. test. & no. Bar. in l. post legatum. in princ. ff. de his quib. ut indig. & maximè ꝑ ꝑ illa verba ex certa scientia, quæ plurimum operantur ad tollendum obiectionem erroris, vt dixi: & istud meo iudicio rebus stantibus, prout stant, sufficeret per se solum pro victoria huius causæ. habebit ergo seruare dictum iurm̃ dictus Calonicus, per prædicta: maximè cum seruari possit sine interitu salutis æternæ, iuxta regulam canonistarum positam in c. si verò. & in c. cum contingat. de iureiu. Postremò hoc comprobatur: quia verbo fertur, ꝙ interrogationes eiusdem notarij sunt aliæ vltimæ voluntates, partim manu testatoris, & par-
24 tim manu notarij, prout ẽt ista, † vnde in istis attendendus est stylus, & consuetudo notarij, vt no. Bald. in l. 1. C. de emen. iusti. c, & Sal. in l. contractos. de fide instru. in 6. q. & Spe. de instru. edi. §. ostenso. uer. quid si abbreuiatura. arg. l. qui semisses. ff. de vsur. l. uel uniuersorum. de pig. act. pro hoc optima gl. in auth. ad hæc. C. de fi. instr. in uerb. testimonium. dum gl. dicit, uel eo ipso, ꝙ talia erant signa in ea, qualia fieri solent manu notarij commentariensis. Et licèt ex prædictis
25 satis euidens appareat responsio † ad allegata in contrarium: tñ magis specialiter respondendo dico, ꝙ non obstat, ꝙ scriptura sit manu diuersarum personarum, & sic vr̃ suspecta: quia responderi põt multipliciter primò ꝙ illud sit uerum, qñ notarius attestaretur se totum scripsisse, & appareat esse de diuersa manu, ut probatur in c. inter dilectos. & ibi hoc notant Doct. extra de fide instrum. ubi dicit ibi Ant. de But. quem ẽt ibi sequitur Io. de Imo. ꝙ per illum tex. à ꝺrio sensu probatur, ꝙ vbi notarius attestaretur, ꝙ scriptura esset de alia manu, non redderetur suspecta: sed paria sunt notarium in fine instrumenti aliquid attestari circa additiones, & cancellationes instrumenti vel similia, vel illud ex inspectione euidenter apparere, ut no. Bar. in l. fi. de edic. di. Adri. tollen. per ibi no. per glos. in verb. prima figura. res enim quæ de se euidenter patet, non eget alia attestatione. l. 1. in fi. ff. de dote præleg. l. cum seruo. §. 1. ff. de cont. emp. ergo cum euidenter appareat, ut præsupponit, ꝙ illa scriptura ẽt de diuersa manu; quia vna de manu testatoris, alia de manu notarij, nõ fuit necessarium testimonium notarij, præsertim cum illa, quæ est de manu testatoris, sit in medio scripturæ ipsius notarij, & sic non potest dici, ꝙ fuerit additum per alium, postquam
26 notarius fuit rogatus de actu. † redderetur ẽt suspecta scriptura ꝑ ꝑ diuersitatem manus quando appareret, ꝙ scriptura fuisset rasa, uel cancellata, & supra rasuram uel cãcellationem esset alia manu scriptum: nam ista redderent scripturam suspectam, ita loquitur gl. in d. l. fin. in uer. prima figura. & ibi Doct. in c. cum uenerabilis. & Bald. in d. l. si vnus, & Ant. de But. in d. c. ex literis. uel si esset in margine, ut dicit Bal. in d. l. nostram. Vel potest responderi, ꝙ scriptura redditur suspecta. s. in ea parte, quæ est scripta de alia manu, quàm notarij: quia quando defectus non est circa ea, quæ concernunt substantiam totius instrumenti, ut quia non est circa diem, uel indictionem, & similia, non redduntur per hoc suspectę reliquæ partes instrumenti, ut probaui sup. in secundo argumento adducto pro ualiditate testamenti, & scripturæ. Vel potest responderi, ꝙ ueritas fuit, ꝙ omnia illa processerunt de uoluntate testatoris, quæ sunt ibi scripta, & ꝙ de omnib. ibi scriptis fuit rogatus notarius, adeò ꝙ ser Ioannes decessit testatus; ut probatur ex confessione propria dicti Calonici facta ex certa scientia, de qua in instrumento dictæ absolutionis, ut plenè deduxi in 8. arg. adducto ꝺ Calonicum, &
27 ista ultima responsio potest adduci pro responsione ad omnia argumenta in contrarium adducta. † Non obst. quod secundò dicebatur, cancellationes reddere suspectam scripturam: quia respondeo, ꝙ illæ cancellationes, quę sunt circa relicta particularia, non reddunt suspectam institutionem uniuersalem, de qua quæritur, & satis est, ꝙ illa ualeat, uel præsumunt factæ ille cancellationes de uoluntate testatoris, præsertim cùm accedant præsumptiones, & coniecturæ, de quibus supra dixi. has rationes, & alias plures deduxi, & probaui supra in 2. 3. 4. 6. 7. & ultimo argumentis, & ita intelligitur, qđ
28 no. Bar. in l. 2. §. 2. ff. quemadm. testam. ape. Et eodem modo appareret responsum ad tertium argumentum, dum dicebatur, ꝙ reperiebatur in dicta nota aliquid in margine scriptũ quia dato, ꝙ scriptura in eo, qđ esset scriptum in margine, redderetur suspecta, nõ tñ in alijs, uel dato ꝙ opinio Io. And. in d. §. ostento. procedat, dum vult, ꝙ non debeat attendi illud, quod est in margine scriptum: quia non ualeat, cum non habeat diem & solennitatem instrumenti, quando neque Io.
✠ And. neq; alij dr̃, ꝙ ex hoc uitietur instrm̃. quinimò * dixit Bal. in l. Labeo. §. 1. ff. de pac. & in rub. C. de fide instr. in uer. modo hic incidit qõ. & in l. nostram. C. de testam. ꝙ si appareat, ꝙ additiones factæ in margine sunt manu notarij, ualebit; quia intelligitur habere diem, & solemnitates instr̃i, per l. si quis ex argẽtarijs. §. si initium. ff. de eden. ualeat ergo, uel non ualeat illud, quod est additum in margine, de hoc non curat hæres institutus, satis est, ꝙ tenent omnes, ꝙ per illud non uitiantur reliqua, ut ẽt firmat Bal. in l. ea quæ. C. commi.
29 uel epi. † Non obst. quartum argumentum, dum dicebatur, ꝙ testamentum debet esse scriptum manu notarij tam de iure cõi, quàm ex forma statutõ, saltem quoad substantiam ipsius testamenti, quoad annum, mensem, diem, locum, & testes: quia respondeo, quòd scriptura habet de manu notarij diem, annum, mensem, locum, & testes, & etiam substantialia ipsius testamenti. s. institutiones hæredum, & etiam clausulam codicillarem, ergo saltem quoad ea, quæ sunt ibi scri-

pta

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

30 pta manu tabellionis, debet valere scriptura testamēti, † item respondeo, quòd licet scriptura testamenti nō sit scripta manu notarij, si tñ habet subscriptionem, vel subnotationē manu notarij eo modo, quo habet ista, sufficit, vt probaui supra in 5. arg. pro quo vltra ibi allegata facit, quòd ille, qui se subscribit instro, vr̃ totū instr̄m scripsisse. ita inquit Bal. in auth. contra qui propriam. C. de non nume. pec. allegat tex. in l. cū antiquitas. §. fi. C. de testa. & no. Ang. & Io. de Imo. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. obl. facit, quod no. Bar. in l. emptor. §. Lucius. per illum tex. ff. de pact. & hoc expresse tenuit D. Card. in c. cum P. tabel. de fid. instr. quem refert & sequitur D. Abb. Moder. in c. inter dilectos, eod. ti. volentes,
* ꝙ licet notarius de actu rogatus * non scripserit notam per se, sed per alium, valeat, vt ꝓbatur in d. c. inter dilectos, à contrario sensu, dum tex. ibi vult, quòd scriptura ibi reddatur suspecta, quia instrumentum erat de manu alterius, q̄ esset subscriptio notarij, & notarius in subscriptione asserebat instr̄m esse scriptum manu sua, ergo à contrario sensu si notarius non ita asseruisset, innuit ꝙ non vitiaretur. pro hoc etiam allegant tex. 12. q. 2. cum redemptor. & tex. in §. his, in auth. de instru. cau. & fide. & pro hoc adducūt rōnem: quia industria tabellionis non eligitur in scribendo, sed vt det fidem gestis, quam satis præstat in se subscribendo: & respondet ad §. nos aūt. in auth. de tabel. ꝙ considerata mente illius tex. potius facit pro ista opin. quam contra, nam emanauit ibi illa prouisio. quia ille qui rogabatur, non audiebat verba contrahentium, sed alij committebat, & ipse postea se subscribebat, secus ergo si ipse rogatus fuit pręsens, & postea scribat per alium, & in fine se subscribat, vt in capit. mulieres. de sent. excommun. & in regula, qui per alium. de regul. iur. in 6. & ita ēt vr̃ tenere d. Car. in cap. fi. de off. dele. & Pe. de An-
z cha. in cons. 240. sup. relato in 5. arg. Nō obst. quintum z arg. scilicet ꝙ scriptura notarij ut fidem faciat, debeat esse subscripta: quia rñdeo, ꝙ statutum, de quo sup. prouidet ꝙ iste
31 defectus non vitiat. † Prætereà dato, quòd instr̄m publicum & authenticum sumptum ex protocollo debeat hr̄e subscriptionem notarij, vt loquuntur allegata in contrarium, tñ secus est in ipsa originali nota, vel protocollo, ut probaui sup. in 1. arg. adducto contra Calonicum, & satis est, ꝙ ipsa imbreuiatura reperta sit inter rogationes notarij, & habeat illa verba manu notarij, actum in tali loco coram talibus testib. vt dixi sup. in 6. arg. Vltimò non obst. ꝙ non appareat ex dicta nota testes & notarium non fuisse rogatos, quia rñdeo, ꝙ contrarium apparet ex illis verbis, videlicet, præsentibus ma
32 gistro tali & tali testibus &c. quia † illa dictio &c. importat, ꝙ fuerunt rogati. ita inquit Bal. in l. hac consultissima. in princ. C. de test. cum quo ibi etiam transeunt Mod. arg. l. Gallus. §. 1. cum simi. de lib. & posth. Item cum in dicta scriptura sint dicta verba, actum in tali loco, denotat actum & testamentum fuisse perfectum & publicatum, vt no. Bald. in auth. qđ sine. C. de test. & dixi sup. in 5. & 6. arg. sed ita est, ꝙ vbicunque ex verbis notarij apparet, eum publicasse actum, & scripturam, præsumitur fuisse rogatus de actu, vt firmat Bar. in l. sciendum, de verb. obl. per rationes de quibus ibi per eum, & sequitur eum Ang. ibi in rep. & Ant. de Bu. in c. 1. de fid. instr. quinimò gl. in auth. de tab. post princ. & ibi etiā Iac. de Bel. & Bal. in rub. C. de fid. instr. & Bal. in l. 1. in prin. de hæred. inst. & in l. 1. C. de fid. instr. & iur. hast. fisc. lib. 10. & Ang.
33 in d. auth. de tabe. in prin. volūt † ꝙ notarius in dubio aa pręsumatur rogatus bb nec in hoc opus est disputatione; quia nostro casui contradicit, quòd quando sunt apposita verba importantia publicationem, vt in casu nostro, pręsumatur rogatus. Ex quibus concludo, dictum Calonicum agentem vt hæredem ab intestato obtinere non posse. Ego Alex.

ADDITIONES.

a Visis.] Berous plenè consi. 1. lib. 2. docui cons. 41 libro 1. sed accedat ad maiorem intelligentiam dictorum Alexandri hic, Berous consi. prædicto 1. lib. 2. Carolus Ruinus cons. 159. donatio de qua agitur, col. 4. & seq. lib. 4. And. Gail. lib. 2. pract. obseru. c. 43. ex facto. Rouesc.

b In themate.] Vide aliud consi. Alex. nu. 41. circa prin. lib. 1. vbi aduersus instrumentum consuluit, & aliud consilium contra instrumentum habes, nu. 104. lib. 7. & aliud 153. sup. lib. 2. Nat.

c Quia notarius.] Idem videtur amplecti Ang. cons. 341. super primo dub. vers. Et de his, quæ apud notarios cancellata & deleta reperiuntur vide Ias. cons. 47. in fi. lib. 1. Nat.

d In margine scriptum.] Vide Fel. ad c. 1. col. fi. de fi. instru. & latius ad c. ex litteris. col. 4. col. fi. quo concludit, apostillæ in margine fidem non adhibendam esse, etiam si eiusdem notarij manu sit scripta, præsertim si ignoretur, incontinenti, an ex interuallo fuerit addita. Et latè tenet Ale. ad l. si vnus, C. de testa. vbi optimè discutit, quem sequitur Soc. cons. 277. Visis publico instrumento. col. 5. lib. 2. Et vide Alex. qui tenet oppositum cons. 147. col. 2. lib. 2. & consi. Pe. de Anch relatum infrà per Alex. hoc eo. cōs. vbi etiam additamentum posui. Et quòd apostillæ valeant factæ a notario, secus ab incognito, tenet Pau. Cast. consi. 131 dubium facit, quod pos. lib. 2. Ruin. latè tangit cons. 68. dub. 1. lib. 4. & cons. 215. col. 7. lib. 1. vbi tenet additionem marginalem non probare, quod etiam tenet Rimin. ad d. l. si vnus, & Dec. cons. 599. col. pen. Natta.

e Quartò, quia.] Rubeus declarando consi. 10. col. fin. Rouesc.

f Et primò quia.] Thomas Gramm. decis. 166. nu. 20. vbi plures citat. Dec. cons. 448 In donatione col. fi. Crauetta in cons. 158. col. 3. vbi sequitur & comprobat, & in cons. 216. col. 2. vbi late versatur, & Curtius Iunior de facto consultus consi. 162. Rubeus contradicendo cons. 94. Neuiz. consi. 24. vbi iusto consi. Nata consi. 146 per totum. Purpuratus cons. 581. consului superioribus, col. 1. & per totum vbi declarat dicta Alex. hic, per ea quæ scribit Alex. idem cons. 104. in fine lib. 7. contrariam sententiam sequitur & magis communem asseuerat Paris. consi. 12. nu. 125. vol. 2. sequendo Alex sibi contrarium in hoc consi. 133 nu. 15. lib. 3. & quomodo possit saluari præsens opinio contraria communi, tradit idem Paris. consi 12. nu. 126. dicens, posse procedere concurrentibus coniecturis, de quibus hic, de mente testatoris, qui sua manu testamentum scripserat, & notario tradiderat, prout seipsum declarat, idem Alex. consi. 104. stantibus rebus, in fine, vol. 7. vbi alias coniecturas hanc opinionem adiuuantes recenset. Rouesc.

g ¶Seruari falsum, & contrarium etiam seruatur, Ang. consi. 220 Adhoc vt scriptura, & ipse Alex. sup. lib. 2. consi. 153. nu. 12. Pet. de Anch. consi. 431. incip. Præmissa, cons. 242. inci. Prius viribus.

h Subscriptionem.] Vide hac de re Alex cons 153. vol. 2. Ang. consi. 275. incip. Thema, super quo consilium petitur, & Alex. inf. consi. 190. col. 3. Et quòd subscriptio requiratur, vide Pau. Cast. ad l. hac consultissima, in prin. C. de testa. Natta.

i Cum eius signo.] Quòd requiratur signum, & subscriptio, facit verbum Abb. ad c. cum P. tabellio. de fide instru col 2. dicens, quòd nota facit fidem, si habet omnes solennitates publici instrumēti. Et requiri signum, vult Bal. ad l. Lucius. in fi. ff. de testa. milit. & Dec. consi. 97. dub 2. Petr. de Anch. cons. 431. Præmissa sine allegatio. Quod sine signo notarij prothocollum valeat, censet Car. ad c cum P. tabellio. prænotatum. & ibi refert Feli. ver. 5. quæritur. & Pau. Cas. cons. 292. Quia in puncto dub. 2. lib. 1. Car. cons 133. Ad singula præmissa. col. pe. In oppositum, quòd requiratur subscriptio & signum, Bal. tradit ad rub. C. de fide instru. col. 7. ver. sed hic dubitatur, nunquid tabellio. Sed quod non requiratur, vult Pau. Cast. quem inf. hoc eod. cons. Alex. adducit, col. 5. Feli. ad c. 1. col. 5. de fi. instru. Dicunt aliqui, quòd attenditur consuetudo notarii, an solitus sit scribere, & signare. Bal. ad auth. si quis in aliquo. col. pen. ver. demum est videre. C. de eden. & ponit infrà Alex. col. 7. versic. postremò. Faciunt, quæ scribit Dec. ad l. vt liberis no. 8. C. de colla. quòd consuetudo propria prius inspiciatur, quam communis, quod vult Bal. per ipsum non adductus ad l. si certis annis. col. 3. ver. ego autem dico. C. de pac. Et quòd prothocollum valeat sine signo, & subscriptione, tenet apertè Dec. cons. 447. Cur. Iun. consi. 62. Crau. cons. 158. nu. 7. Et vbi imbreuiatura reperitur penes tertium, requiritur signum, Ruin. consi. 11. col. pen. lib. 3. Et Alex. hic sequitur. Rui. cons. 159. lib. 4. & consi. 144. eo. lib. & late tangit Gram. deci. 106. Hoc etiam non est silentio inuoluendum, quod notarij folium separatum, & filtia (idest cartulæ linea transductæ, & suspensæ) quæ non hēnt subscriptionem, & signum, fidem non faciunt, secundum communem Doctorum sententiam, vt testatur Cagn. ad l. si librarius, num. 36 ff. de reg. iu. Et requiri signum in prothocollo, tenet Anto. Butr. consi. 11. Animaduertendum quòd prothocollum. Item requiri signum, & subscriptionem tenet Ang. consi. 220. dub. 1. lib. 2. Cor. consi 118. placet mihi Petro Philippo. col. 2. idem tenet Bald. consi. 389. Duo instrumenta. in fi. nisi instrumentum adiuuetur comparatione literarum, vel testibus. Idem Bal. consi. 158. Si inuenitur, lib. 2. Et vide Pau. Castren. no. loquentem consil. 307. Ad primum quæsitum videtur dicendum. dub. 1. lib. 1. Et vtrunque requiri vult Alex. consi. 48. col. 1. lib. 7. Et de articulo ponit Deci. ad c. 1. ver. Nonò signum requiritur. col. 5. de fi. instr. Non requiri, signum, cōsultus respondit Franc. Albergot inter cons. Bal nu. 62 punctus talis est. lib. 5. & ibi Bal. sequitur, consi. seq. & Bal. consi 128. Quæritur. lib. 2. & Bal. consil. 32. lib. 1. vbi ponderat, ꝙ notarius vsus fuerat verbo, actum, & adducit no. per Bar. ad l. si ita scrip sero. ff de condi. & dem. Nat.

k Et licet aliquando.] Circa hoc vide scripta per Paris. consi. 27. col. 1. nu. 2. cum seq. vol. 2. & ferè per totum illud consi. vbi opportune versatur circa materiam præsentis consilij, declarando, ampliando, & inferendo, & consi. 28. col. 2. nu. 14. cum seq. eod. vol. vbi notabiliter versatur. Rouesc.

l Et quæratur.] Idem tenet Aret. ad c. in nostra, de testib. Nat.

m ¶Alijs. Cor. consi. 28. lib. 2. Ias cons. 134. in fi. lib. 1. Alb. Bru. cons. 95. Idem Alex. scribit consi. 233. col pen. lib. 6. & facit, quod consuluit Pet. Anch. cons. 24. Visa inquisitione. dub. 2. de teste, qui deponit per propriam scientiam de eo, quod perceperat ex auditu, si aliunde constet de veritate, excusatur a pęna falsi; quia deposuit temerarie, non dolose. sequitur Soc. ad l. si is, qui ducenta. § vtrum circa fi. de rebus dub. Nat.

n ¶Testatoris, infra lib. 7. cons. 104. nu. 6.

o Consilio 240.] Habeo in meo exemplari. 242. Et vide Pet. Anch consil. 431. præmissa sine allegationibus, vbi vult, additiones in margine in parte substantiali reddere instrumentum suspectum, & quòd notario non credatur, qui mutata prima figura per abrasionem, aliam apponit, in loco, maximè vbi est tota substantia quæstionis. Nat.

p * De actu rogatus.] Dixi ad Alexandrum consi. 129. lib. 1. & Osascus plena decisione Pedemontana 57. notarius. Rouesc.

q ¶Subscripta. li. 2. consi. 147. nu. 4.

r ¶Generalis, sup. lib. 2. consi. 147. Deci. cons. 447. in fi.

ſ Dictæ imbreuiaturæ.] Nota, ꝙ Alex. requirit hoc verbum, actum positum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tum in fi. nam in principio positum non denotat actum perfectum, quia potuit apponi à notario cogitante se publicaturum, ita Pari. consi. 27. Notaria assem testamenti. col. 3. lib. 2. Cur. Iun. consi. 162. col. 3. Ang. in tract. de testa. in verbo, factum Pau. Castr. ad l. hac consuetissima. in fi. C. de testa. Soc. consi. 142. Reuerende pater, col. 2. lib. 1. Et licet dictum sit. Actum &c. tamen requiritur, quod coram paribus lectum fuerit, & publicatum. Andr. Sicu. consi. 32. col. 7 lib. 1. Natta.

t Duos. Alex. Iterrore. ad fi. C. de testa. Decius. si librarius, nu. 10. de reg. iur.

u Erat vestienda.] Vide etiam ibi Alex. vbi concludit, ꝙ hæredes mariti tenentur vestire viduales vestimentis vxorem eo casu, quo infra annum non habet ius exigendæ dotis, quod no. Natta.

x Vel venire.] Docui plenè consi. 42. col. fi. lib. 1. Roueſc.

y * Quinimo.] Sequitur Purpuratus hoc fundamẽtũ cõs. 333. col fi. Roueſc.

z Non obstat quinsum.] Ang Berous, consi. 1. lib. 2. Roueſc.

aa Quòd notarius in dubio.] Idem per omnia approbat Card. Parisi. consi. 61. nu. 4. & seq. vol. 3. quod maximè verum est, vbi adest clausula illa, & cetera, vt per Bald. hic allegatum in dicta auth. quod sine, & per Parisin. d. conn. 61. num 7. Roueſc.

bb ¶Rogatus sup. lib. 2. consi. 153.

* Hoc consi. declaratur a Bero. consi. 1. nu. 58. vol. 2. nu 8. Declaratur a Crauetta gloriante consi. 217. nu. 6. cum seq. Hier. Zanch.

EPITOME.

CREDITOR hypothecarius præfertur cessionario debitoris, etiam post sententiam ante solutionem.

CONSILIVM XV.

Vide eundem Alex. consi. 17. lib. 1. super hac eadem causa de quodam statuto. Natta.

a VIso & considerato themate mihi trãsmisso, & his q̃ allegata fuerunt per aduocatum dictorum priorum creditorum dicti M. omissis non necessarijs, puto breuiter dictos creditores potuisse & posse inhabere dicto L. debitori. q. do. M. ne soluat dicto P. cessionario, & causam habenti ab hærede d. M. & posse impedire, ne in fauorem dicti P. fiat executio sententiæ contra dictum L. & per consequẽs dictum L. non debere soluere d. P. sed dictis prioribus credi
1 toribus præfati M. Ad quod ostendendum præsuppono,† ꝙ quoties ex contractu per me tecum celebrato, trãsit in te vtilis actio, & penes me remanet directa, non possum amplius cedendo alteri transferre vtilem, sed solum possum transferre exercitium directæ actionis in alium, tanquam in simplicem procuratorem meum, vel etiam tanquam in procuratorem in rem suam, si volo hanc translationem ad commodum suum facere, ita probatur per tex. sing. cum ibi not. per Bar. ita ibi volentem, & quem omnes alij ibi sequuntur in l. non quocunque. §. qui Caium. de leg. 1. & per no. in Lex asse. ff. ad treb. cum alijs allegatis per Bart. & alios in d. §. qui Caium & idem not. Bald. in l. 1. C. de actio. & obl. & expressius ac plenius ibi Salyc. in 19. q. & no. Bal. in l. hæredem. C. de hær. uel ac. & in l. 3. C. de noua. & per Spe. & Io. Andr. in rit. de cess. ac. §. 1. ver. quid si habens directam. Ex quo infertur, quòd cum per cõtractus & obligationes factas per d. M. cum dictis suis creditoribus, quibus obligauit omnia sua bona, & iura præsentia, & futura, fuit acquisita & translata in dictos creditores vtilis actio cõtra dictum L. debitorem d. M. & directa tantum remansit penes d. M. l. nomen. cum ibi nota. C. quæ res pign. obl. posl. si conuenerit, la 2. ff. de pig. ac. & ibi no. ergo hæres d. M. non potuit cedendo dicto P. transferre in eum vtiles actiones contra dictum L. sed solum exer
2 citium directarum. Secundo præsuppono,† quòd quoties veniunt ad conflictum habens vtiles actiones, & habens directas tẽdentes ad eundem effectum, ad quem tendunt vtiles, vt in casu nostro, tunc si vtiles causatæ sunt ex contractu eius in cuius persona erant, vel representabantur directæ, præfertur habens vtiles, l. procu. in rem suam, & ibi not. Doct. ff. de procu. & probatur in l. 3. C. de noua. & no. in cap. cõstitutus, de procu. quicquid dixerit ibi glo. in d. l. 3. in verbo denunciauerit, quam ibi reprobant Pe. Cy. Bar. Ang. Saly. & Ful. & magis communiter scribentes ibi per illam. l. 3. vbi text. non dicit illud ad quod alleg. per gl. ibi, ita etiam vult Spec. Ioan. And. in d. tit. de cess. act. §. 1. ver. quid si habens directam, & in proposito nostro no. & firmat Cy. Bart. & Salyc. in d. l. nomen, ad fi. per d. l. si conuenerit, in 1. resposo. & per l. 1. §. qui superficiem. ff. de superfic. & fortificabitur ex statim dicen-
3 dis. Tertio præsuppono, ꝙ† nedum habenti directas, vel earum exercitium præfertur habens vtiles, quando simul concurrunt, sed etiam præfertur, quamuis habens directas iam obtinuisset pro se sententiam, dummodò non sit facta executio, seu exactio, nam etiam tunc habens vtiles præfert, dummodo habẽs vtiles ante dictam executionem faciat alterum illorum trium, quæ ponuntur in d. l. 3. sup. vel litem contestetur contra illum, contra quem habet vtiles, vel partem debiti ab eo recipiat, vel sibi denunciet, ne soluat habenti directas, eo quia ipse habet vtiles actiones sibi quæsitas ex tali causa, faciendo ei notitiam de iure suo, iuxta d. l. nomen. & quæ no. Bar. & Ang. in l. 1. in prin. in 11. q. ff. de no. ope. ita probatur ex not. per gl. in d. l. 3. C. de noua. in ver. eo modo, dum gl. dixit sup. exigendo. vel ideſt demum exactione facta, q̃d videtur verius, & sic vult illa gl. cum tex. ꝙ habens directas solum potest excludere habentem vtiles, q̃n actualiter iam exegit, & percepit debitum à debitore: vnde dicit ibi Ful. ꝙ procurator in rem suam, seu habẽs vtiles, si super veniat post litem contestatam per habentem directas, vel etiam post latam sententiam in fauorem habentis directas, impediret habentem directas, dummodo nondum exegerit habens directas, ita dicit esse de mente illius gl. & dicit ipse hoc esse singulare, & quod Doct. ad hoc non aduertunt, nec ad hoc illam gl. ponderant, & pro hoc ipse adducit text. in d. l. procuratore. ibi, dum tex. dicit, vel pecuniam suscipiendam. Et ex hoc apparet, ꝙ gl. in d. verbo eo modo sensit contrariũ eius, quod dixerat gl. præcedens, in ver. deuunciauerit. dum quærit, quid si simul veniant habens directas, & habens vtiles, & ibi tenet quòd præferatur habens directas, & malè, & in hoc communiter damnatur ista glo. vt dixi sup. & illi communi opinioni videtur adhærere alia gl. in ver. eo modo, ut etiam dicit Rapha. ibi, & ad hoc etiam illam glo. ponderauit ibi Salyc. dum dicit, ꝙ solum facta exactione per habentem directas, impeditur habens vtiles exigere, per no. per gl. in d. verbo eo modo, & dicit hoc probari, quia qualitas iuncta verbo, intelligitur secundùm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus, de noxa. l. Titius, de testam. mili. sed tex. in d. l. 3. dicit, ꝙ exigere vetatur habens directas, antequam habens vtiles fuerit lit. contest. vel denunciauerit, vel partem debiti percepit. igitur quodcunque istorum trium interuenerit ante exactionem factam, sufficit ad impediẽdum exactionem cedentis. † Ex his infertur euidens decisio q. nostræ, quia aut d. Pet.
4 intentauit vtiles actiones, & illas certè intẽtauit de facto, non de iure; quia sibi non competebant, vt probaui. & quamuis sententia pro d. Pe. lata esset contra d. L. super dictis vtilibus actionibus intentatis, illa sententia non potuit ad p̃iudicium tertij, ideſt dictorum creditorum operari. quod d. Pe. censeretur habere vtiles actiones, quas de iure non habebat. l. 2. C. qui. res iud. non no. c. quamuis, de re iudi. Aut intentauit directas, quod facere potuit nomine cedentis, iuxta. l. planè. ff. fa. ercis. l. emptor, cum ibi no. C. de hære. vel act. ven. & plenè per Doc. in l. qui stipendia. C. de procu. cum vulg. & tunc constat, quòd si dicti creditores habentes vtiles denunciauerunt prædicto L. debitori ne soluat, non potest amplius d. P. exigere a dicto L. nec d. L. debet ei soluere, etiã si dicta denunciatio & notificatio facta fuerit p̃ dictos creditores post sententiam latam contra dictum L. in fauorem d. P. etiam si in rem iudicatam transiuit, dummodo non esset facta executio tempore denunciationis, vt præsupponitur. & per hoc patet, quòd non oportet aggredi illum articulum, an tertius comparens in iudicio post sẽtẽtiam, quæ in rem iudicatam transiuit, possit impedire executionem sententiæ: quia in casu nostro etiam simplex denunciatio impedit habentem directas, vel earum exercitium peruenire ad executionem sententiæ, per d. l. 3. cum ibi not. tñ etiam si velimus adhærere his, quæ concluduntur in illo articulo, quãdo comparet tertius ad impediendam executionem sententiæ, constat, quòd etiam dicti creditores comparentes ad illam impediendam, possunt
5 illam impedire, † quia communes sunt conclusiones, vt etiam peregregiè tactum est per dictum aduocatum dictorum creditorum, ꝙ quãdo sententia condemnatoria lata est de quantitate pecuniæ, & postea tractatur de exequendo sententiam in bonis, auditur tertius volens impedire executionis sententiam, si docet de iure suo, vt l. à diuo Pio. §. si super. & ibi hoc firmat Bart. & communiter alij. ff. de re iudi. & l. ob maritorum. cum gl. & ibi no. Doc. C. ne vxor pro mar. l. 1. C. de priui. fis. & no. Inno. & communiter alij in c. veniens, el 2. de testi. & Bal. in l. consentaneum. C. quomo. & quam. iud. & in l. pen. ff. de pet. hære. & Doc. maximè Io. de Imo. in l. à sententia. in prin. ff. de app. ergo si dict. Pet. qui obtinuit cõdemnari di-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ri d.l.in pecunia,tũet facere executionem in specie, & bonis d.L.possunt dicti creditores se opponere, & allegare,qđ in illis rebus habent in effectu ius pignoris, quod habebat d. M. qui obligauerat ei omnia bona, & iura, secundum quod declarat Sal.in d.l.nomen,& in l.2.C.quando fis.vel priua.& Io.And.in tit. de obli.& solu.in rubri.in addi. Spe.in verfic. sed pone &c.& quòd eorum ius est potentius iure, quod habet dictus Pet.tum per ea quæ habentur in d. l.3. C. de nouat. vt supra declarauit: tum etiam quia tale ius pignoris, qđ competebat dicto M. prius fuit in effectu quæntum dictis creditoribus,& eis obligatum,quàm fuerit acquisitum d.Pe. & sic potiores debent esse cõditiones dicti creditoris,quàm d.P.cum dicti creditores prius habuerint ius & causam à d. Pet.ad hoc.l.quoties.C.de rei ven.in ratione sui.& l1.in operis.cum simi.ff.loc. Fateor tutiora esse priora fundamenta. Et per hæc apparet non obstare id, quod habetur in l. is à quo. ff.de rei ven. & l.pen.ff. de pet.hære.quia illa loquuntur,qñ fiebat executio in eadem re,& specie,in qua lata erat sententia,sed in casu nostro secus,vt distinguit Bart. in d.§. si super, & alij in locis supra alleg. & Bal.etiam in d.l.pen.Nec prædictus etiam habet obstare,si diceretur,cp nullum ius competit dictis creditoribus contra suum nomen debitoris,& eius bona,nisi prius facta excussione bonorum d.M.debitoris principalis,iuxta ea quæ habentur in authen.sed hodie.C.de act.
6 & obli.& in §.sed neque.in auth.de fideiuſ.†quia fm veram & magis cõmunem opinionem, qñ tractatur, quòd creditor creditoris exigat nomen debitoris sibi expresè obligatum,
b non requiritur excussio, b quia sumus in iure antiquo. l.aduersus.& l.fi.C.de act.ob.& d.l.si conuenerit. in prin. Ita tenet Spe.& Ioan. And.in ti.de procu.§.fi.ver.sed quid si mihi obligasti nomen, & respondent ad d. auth. sed hodie, quòd loquitur in re corporali obligata, quæ possidetur, non in incorporali,quæ non possidetur, prout est nomen debitoris,l. 3.in prin.ff.de acqui.poſſ.l.si seruus.§. incorporales. ff. de acqui. re. do. Nec ad hoc secundum eos,obstat text.in d.§.sed neque, in ver. idem est dicere . vbi etiam antequam agatur personali actione contra fideiussorem,vel alium sponsorem, oportet facere executionem contra principalem,ita ergo antequam agatur vtili actione personali contra nomen debitoris debet fieri excussio contra principalem,quia respondetur quòd ibi loquitur in fideiussoribus,vel alijs sponsoribus,aut constitutorib.obligatis pro principalibus,nos nõ loquimur in fideiussore,ergo ille tex.qui est correctorius iuris antiqui, non debet extendi ad alium casum, etiam ex idẽtitate rationis.l.præcipimus,ad fi.C.de appe.no.in auth. quas actiones, C.de sac.san.eccle.& in l.tam is.§.1.ff.de don. cau. mor.ita ẽt tenet Iac.de Are.Iac.de Bel.Iac.But.Ray.& Bart.& Ang.in d. l.nomen,& dicit ibi Ray.quòd ita tenet totus mundus,& ita etiam tenet Bar.in d.l.si conuenerit. in prin.ff.de pig.act. vbi etiam refert ita tenere Iaco.Baldui.Odo.Alb.Papiens.& Nic. de Matha.& allegat Bal.ibi bonam rationem, & cum eo transit etiam ibi Rapha.Fulg.& idem tenet Imo.in l. Iul.§. 1. de ver.obl.Pro hoc facit,quia dict. M. qui obligauit nomen debitoris,dicitur largè possidere ipsum nomen debitoris,vt no. gl.in l.regulariter,ff.de pet.hær. merito cum tractetur de his, quæ possidentur,seu quasi possidentur per debitorem principalem,non est opus excussione,quæ solum requiritur,quando creditor vult manus porrigere ad ea,quæ nõ possidentur per debitorem principalẽ.in auth.hoc si debitor.C.de pign. Aliæ possent rationes adduci,quæ adducuntur per Cy.in d. l.nomen.vbi etiam respondet ad contraria,sed non expedit, quia superiores rationes sufficiunt.& licèt Bal.& Saly.in l.2. C.quando fis.vel.priua.& in d.l.nomen.& Bal.in l.heredem. C.de hære.act.teneantur,quòd requiratur excussio,per l.1.de conueni.fis.debi.lib.10.secundum vnam lecturam, tamen il la lex non vrget propter varietatem lecturarum,vt etiam firmat Saly.facit,quod no.Bald.in l.in ambiguo.ff.de reb. dub. vel potest responderi, quòd illa lex loquitur in hypotheca tacita inducta de iure speciali,prout dixit Cy.in d.l.nomen respondendo ad d.l.hæredem.C.de hære.act.Nos autem loquimur in expressa obligatione inducta iure communi ex conuentione partium.Sal.verò se fundat per tex.in d. §.sed neque. verumtamen est ad quem tex. respondi sup. & ad illum respondet Spe. in loco sup.alleg. Ex quibus concludo,vt supra dictum L. non debere soluere dicto P, sed dictis creditoribus,& non esse procedẽdum ad executionem sententiæ contra d.L.in fauorem dicti P. Alex.

ADDITIONES.

a Viso.]Dixi consi.17.lib.1.vide Ofasc.um decis. 62. Mulier.num.19.vsque ad finem. Roues.

b Excussio. Spec.in ti.de pig.nu.10 & Bal.ibi in add.Alb.Ang.l.nomen.C. quæ res pig.ob.pof.Bal.consi 22.lib.2.Pau-consi.195.lib. 11. Guid.Pap. deci.Delph 432 Ant.Negu.trac pig.

CONSILIVM XVI.

Lege emendatum sup.lib.2.consi.30.

SVMMARIVM.

1 *Syndicus à quibus constituitur.*
3 *Mandatum generale non sufficit,vbi non potest committi pœna.*
6 *Vniuersitas venit appellatione personæ largè.*

CONSILIVM XVII.

Vide consi.40.lib.7. Natta.

a **In causa** & lite inter commune Regij agens,& Magnificos viros do.Nicolaum de Canossa,a & fratres se defendentes,requisitus vt in paucis dicam,quod sentio super mandato syndicatus producto per assertos syndicos communis.Secundò,an dicti syndici teneantur satisfa
b re de expensis reficiendis.Circa primum dubium, b quia res
1 non eget longa disceptatione,concludo†cp syndicus constitui potest ab omnibus consiliarijs,seu maiori parte,aut à repræsentantibus consilium ipsius ciuitatis,vt no.gl. Angel. & Mod.in l. ita tamen in prin.ff.ad Treb. & no.Bald.in l.item magistri.post gl.ff. de pac. & Bald.in l.neque,in fi.C.de procur.& patet in l.nulli, ff. quod cuiusq.vniuer.nomi. vbi hæc
2 potestas creandi syndicũ conceditur decurionibus,†in quorum loco hodie subrogantur,non dico anciani,siue priores, vt quidam dicere videntur,sed consiliarij ciuitatis, vt no.glo. in rub.C.de decu.lib. 10.& expresè gl.& Doc.in prælleg.l. nulli,in verbo, ordo,& ideo dicit Bal.in d.l. item magistri,cp isti priores, qui præsunt ciuitati, vt sunt anciani, qui Florentiæ appellantur priores, non possunt syndicum constituere, se oportet,cp fiat per consilium ciuitatis, nam tale consilium repræsentat totum populum,vt no.gl.in rub.C.quæ sit long. consuet,& in l.sed ex dolo,§. 1.ff.de dolo. tamen talis syndicus si est generaliter constitutus, vt in propsito nostro, non dicitur habere sufficiens mandatum p̃ p̃ pœnas, quas incurrunt venientes contra priuilegium concessum per Carolum Quartum Romanorum Imperatorem, Magnifico viro Cabarotto quond.Nicolai de Canossa p̃ se & hæred bus suis, qui quidẽ heredes sunt dicti Nicolaus de Canossa,& fratres,nam imponitur contrauenientibus dicto priuilegio pœna quin-
3 quaginta marcharum auri,sed ita est,cp†quotiescunque quis contraueniendo posset incidere in pœnam,si ad talem cõtrauentionem se offerat procurator generalis alicuius,potest sibi opponi,cp ipse nõ est idoneus procurator,nisi habeat specificum mandatum ad illum actum, vel nisi ratificet constituens,l.si procurator,in prin. & ibi per illum tex. ita dicit ibi Bar. & alij.ff.de condi.inde.& l.3. §.si procurator. & ibi no. Doc.ff.quodquisque iur. & l.pater. ff. quæ in frau.cre.& no. Spec.in ti.de procu.§.1.versi.sed nunquid media.facit,quod habetur in cle.non potest de procu.Nec obst.si diceretur,cp in dicto syndicatu fit specialiter mentio de villa Biboiani,qa respõdeo,cp non datur in dicto syndicatu mandatum ad petendum villam Biboiani, & quamuis concedatur mãdatum ad causas,quæ verti possent inter dictas partes ,ppter villam Biboiani,dico,cp ,ppter hoc non dicitur esse specialiter mandatum cp peti possit prædicta villa & litigari super possessorio & petitorio, prout repertum est, quia contingere potuisset,cp versa esset lis inter commune Regij ex vna , & dictos nobiles de Canossa ex alia occasione confinium dictæ villæ, & non comprehenderetur specialiter facultas petendi villam
4 prædictam, & maxime,quia† illa verba posita in syndicatu, scilicet propter villam Biboiani denotant causam remotam non proximam.l.eo tempore.ad fi.ff.de pecu.l.1. C.si ser.exte.Bar.in l.non dubium.C.de leg.& in l.1.§. emancipatus.ff. de coniun.cum emanci.lib. Et prædicta esse vera etiam apparet ex his, quæ decidit Bart. & alij in l. filiusfam.ff.de dona.
5 vbi inquit,cp†quandoque requiritur speciale mandatum fauore aduersarij,qui dubitat, vt postea dominus reuertitur dicat,se de hoc non intellexisse,& sic euitet pœnas,& aduersarius damnificetur, & tunc requiritur nedum speciale,sed et singu-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

singularis expressio, per l. qui ita. §. 1. ad Trebel. in d. cle. non
c potest, & c. procurator, de elec. in 6. Circa secundum dico c quòd debet dictus syndicus præstare satisdationem de reficiendis expensis in casu succumbentiæ, nam hoc expressè disponit statutum loci iudicij, dicens, quòd forensis, vel quæuis alia persona nõ subiecta iurisdictioni statuti communis Ferrariæ, teneatur dictam satisdationem præstare, si non possidet
6 bona immobilia &c. † Nam sub verbis prædictis comprehenditur etiam vniuersitas. l. metum. §. animaduertendi. ff. quod me. cau. & Bald. in l. quicunque. C. de ser. fugi. vbi propriè loquitur in statuto, & no. Bal. in c. 1. in princ. de noua for. fid. & maximè propter illud verbum, quæuis alia persona &c. qđ verbum facit, vt etiam comprehendantur illæ personæ, quæ impropriè dicerentur personæ, vt ciuitas, vel castrum, iuxta. l. mortuo. ff. de fideiuss. & probat gl. singu. C. de quadri. præscrip. in l. 2. in verb alias, iuncto tex. vbi apparet q̃ licèt aliàs officium iudicis dicatur impropriè actio, vt not. gl. instit. de act. in prin. in versi. quamuis; & gl. in l. 1. in prin. de eden. & no. Bar. & alij in l. 1. in prin. ff. de iur. om. iud. & Doct. in c. fi.
7 de off. iud. & not. in l. actionis verbo, ff. de actio. & obl. † tñ quando in aliqua dispositione essent adiecta ista verba, videlicet, vel alia quælibet actio, propter illud verbum quælibet, comprehenditur officium iudicis, quod impropriè actio dicitur, vt probat gl. in præalleg. l. 2. bene facit, quod no. glo. in
d clem. d prima. in verbo, alia quæuis, de re iudic. cum ibi not. per Ioan. de Imo. Nec obstat, quòd alio statuto cautum sit, q̃ forenses non gaudeant beneficio statutorum: quia vt verbo fertur, statutum illud loquitur quò ad decisoria, non quò ad alia præparatoria, & quæ sunt de ordine procedendi. Reliqua suppleant excellentissimi domini iudicantes.

ADDITIONES.

a Canossa. sup. lib 5. consi. 16.

b Circa primum dubium.] Dixi consi. 186. in 3. dub. lib. 2. vers. tertia est dubitatio.

c Circa secundum dico.] Alex. in l. si quis mihi bona §. 1. ff. de acq. hæred. Bald. in c. 1. §. conuenticusa. col. 2. nu. 2. in 2. not. de pace iuramento firmanda. Bal. in Auth. item quæcunque, C. de episco. & clericis. & Decius in l. si familia. col. 2. ff. de iurisd. omn. iud. Craue. consi. 329. colum. 2. vbi plures citat.

d Glo. in clem.] Crau. consi. 414. nu. 4.

CONSILIVM XVIII.

Lege sup. lib. 1. consi. 59. quod sup. lib. 4. consi. 39. & hic tripl. abatur.

EPITOME.

STATVTO certi loci mater ab intestato nõ succedit, filius in testamento præterijt matrem. Respondet Alex. quòd valet testamentum directò in terris sitis in dicto loco, vbi filius decedit testatus, sed i aliis locis decedit intestatus, nisi quòd illic iure fideicommissi vi clausulæ codicillaris valebit testamentum.

SVMMARIVM.

3 *Statutum nõ ligat forenses, nec res extra territorium, nu. 7. & 8.*
4 *Testamentum non rumpit, qui non succedit ab intestato, nu. 5.*
9 *Mobilia, & nomina sequuntur personam.*
11 *Clausula codicillaris facit valere testamentum iure fideicommissi.*
13 *Feudum potest legari conuasallo.*
14 *Testator censetur legare solum ius quod habet, etiam morte finiturum.*
15 *Legatum in dubio non videtur factum animo compensandi.*

CONSILIVM XIX.

Circa primum dubium, an testamentum impugnari possit, videretur prima consideratione, quòd sic, quia dictum statutum, vel consuetudo excludẽs matrem ab intestato disponit in successione intestati, ergo non debet extendi ad causam testati. Præsertim cum tale statutum sit iuris communis correctorium l. præcipimus, C. de app. l. sanci-
1 mus. C. de test. † Nam certum est, quòd de iure communi per omnimodam prætentionẽ matris factam sine causæ expressione, testamentum redditur nullum, vt in §. & hæc quidem. iuncto §. aliud quoque capitulum in auth. ut cum de appel. cog. & plenè tradunt omnes in auth. ex causa. C. de lib. præt. & in l. filio præterito. ff. de iniust. test. quod intelligunt Doc. in dictis locis esse verum etiam in filio testante de peculio castrensi, vel quasi per dictum §. & hæc quidem, indistinctè loquentem, & sic dato quòd dictus testator habuerit peculium quasi castrense (vt fertur) non per hoc eius testamentum sustineri poterit. Secundò adduco auctoritatem glossarum in l. Gallus, §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthu. & in d. auth. ex causa, & in l. si emancipati. C. de coll. & in l. si filius, ff. de min. & Azo. in summa. C. de coll. & Rof. in titu. de bo. poss.
2 contratabu. vbi dicunt q̃ † licèt hodie in modo succedendi ab intestato sit sublata differentia emancipationis, & patriæ potestatis, vt in auth. de hære. ab inte. §. 1. & §. nullum, tamen non per hoc intelligitur esse aliquid limitatum in successione ex testamento, & ideò si testator filium emancipatum instituit, nepotem autem in potestate præterijt, testamentum redditur nullum, quia in causa testati nepos tenebat primum locum in suitate, attento quòd differentia emancipationis, &
3 patriæ potestatis nõ reperitur sublata, nisi ab intestato. † Ter-
a tiò quia dato a q̃ dictum statutum vendicaret sibi locũ condito testamento, tamen tale statutum non videtur in proposito casu obstare matri, quæ non erat subdita statuentibus, statutum enim nõ potest præiudicare, nec comprehendere non subditos. l. 1. in fi. de tut. & cura. da. ab his, l. etiam. ff. de tute. l. neque. qui dari tut. pos. c. vt animarum, de consti. in 6. facit. l. fi. ff. de iur. omn. iud. & not. Ia. de Are. & Cy. in l. 1. in vlt. q. C. quę sit lon. consuetu. & Gui. de Suza. in l. omnes popu. quem refert Io. And. in addi. Spe. in tit. de consti. §. 1. in addi. incip. Guido de Suza. & not. etiam Gui. de Suz. in quæstionibus suis, in quæstione incip. Sed pone quæstionem, statutum nõ tenet &c. & in quæstione inci. quæstio talis est, Bononien sis conuenitur, &c. allegat, l. cunctos populos. C. de sum. Tri. & id quod habetur. 12. dist. illud & c. a nobis, de sen. excom. & no. Inn. & Io. Aud. in tub. de consue. vbi idem dicunt esse in consuetudine, & idem not. Bald. in l. de quibus, de leg. in versi. 4. quæritur, an consuetudo extendat virtutem suam ad forenses &c. & Spe. in ti. de sen. prola. §. qualiter, vers. sed pone quidam Flandrensis, vbi inquit, quòd si Ianuæ est consuetudo, q̃ maritus non possit instituere vxorem, talis consuetudo non habebit locũ in Flandrensi, qui decedens Ianuæ vxorem suam instituit. Sed præmissis nõ obstantibus contrariam
4 sententiam probabiliorem esse puto; † quia ille non admittitur ad rumpendum testamentum, vel ad dicendum de nullitate testamenti, qui ab intestato non succederet. l. posthu. §. si quis ex his, de inof. testa. l. 1. §. si filius, & l. illud. §. 1. ff. de bo. poss. contratab. & not. in l. 1. & in l. pater filium, ff. de inof. te stam. Sed mater ex forma statuti, vel consuetudinis repellitur ab intestato, ergo & ab impugnatione testamenti. Secundò
b probatur b nam quãdo vnum beneficium datur contemplatione alterius, si unum tollitur, tollitur & aliud. l. filio, §. mater, de adi. leg. Sed ratio quare datur matri facultas impugnãdi testamentum de iure communi, est, quia fit iniuria si sibi non relinquitur legitima, id est, quarta, seu hodie tertia portio eius, quod habitura esset ab intestato, l. pater filium, cum seq. de inof. test. iuncta. l. parentibus, & auth. nouissima. cum ibi no. C. de inof. testam. ergo si per statutum ablatum est matrius succedendi ab intestato, censetur esse sublatum ius impugnandi testamentum, cum matri excluse ab intestato per statutum nulla legitima debeatur, attento, vt dixi, q̃ legitima est tertia portio eius, quod ab intestato debetur. Tertiò con-
c firmatur c per expressam decisionem Bar. in l. fi. in ver. quæro quid si ista filia fœmina dotata, &c. ad Tertu. per rationem al legatam sup. in 1. arg. idem tenuit Bal. in l. maximum uitium.
5 C. de liber. præter. vbi quærit, † statuto cauetur, quod filiæ fœminæ stantibus masculis ab intestato non succedant, pater habebat filium & filiam ex primo matrimonio, & alium filium ex secundo, filiam præterijt, & filium ex primo instituit in 10. filium ex secũdo instituit hæredẽ vniuersalẽ an filia præterita possit dicere testamentum nullum? arguit ad partes, & finaliter per octo rationes, quas breuitatis causa omitto, concludit quod non: idem tenet Bal. & Ang. in d. §. siquis ex his. Idem tenet Alber. de Rosa. in 2. par. stat. q. 103. incip. Ex eodem &c. & idem no. Ang. in l. Gallus. §. in omnibus, in prin. de libe. & posthum. per illum tex. & maximè quando hæres institutus est de illis agnatis, quorum contemplatione statutum uoluit matrem excludi, prout est in casu nostro, in quo frater testaroris fuit institutus, ita dixit Ang. & Mod. in d. l. Gallus. §. & quid si tantum. Idem etiam tenuit Raph. Cu. in repe. l. si filius qui in potestate, de lib. & posthu. & consuluit Ang. in consi. 136. incip. In quæst. vertente inter ser Benedictum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ctum &c. & in consil. 105. incip. Statuto cauetur, quòd si quis decesserit &c.

Non obst. allegata in contrarium, primò dum dicebatur, quòd statutũ disponit solùm ab intestato, quia ad hoc respon sum est sup. in primis argumentis pro hac parte adductis.

6 †Non obst. id, quod secũdo loco adducebatur, scil quod no. per gl. in auth. ex causa. & in d. §. & quid si tantùm. cum sim. quia rñdeo, quòd illæ gl. cõiter reprehenduntur per Doct. in d. locis, & in contrarium sunt gl. mulcæ in l. 1. in prin. de con iug. cum eman. lib. & in l. si proponas. ff. de inof. test. & in l. fi. ff. de lib. & posthu. & in auth. cessante. C. de suis & leg. & in auth. de hære. ab intest. §. 1. quæ volunt, ꝙ titulus de coniun. sit correctus, & sic volunt, quòd etiã quòad causam testamenti intelligatur esse sublata differentia emancipationis, & patriæ potestatis, & hoc comprobat Bar. in d. §. & quid si tm̃, & alii in locis proximè allegatis per plures rationes, quas referre non expedit, cum hæc sit magis communis sententia. Non ob. etiam quòd tertiò dicebatur, videlicet statutum non com

7 prehendere personas non subditas, †quia respondeo primo quòd illud posset habere locũ, vbi statutum loqueret in per-

d sonam, sed si loquatur d in rem, disponendo, ꝙ extãtibus fratribus defuncti & matre, bona decedentis ab intestato perueniant ad fratres, tunc tale statutum habet locum, ẽt in non

e subdito quòad bona e sita in territorio statuentium, quia statutum afficit res ipsas, siue possideantur à ciue ibi decedente, siue ab aduena. ita dixit Bar. f in l. cunctos populos. in 7.

f q. ad fi. in vers. sed posset dubitari de tali. q. &c. alleg. l. rescripto. §. fi. ff. de mune. & hon. & l. an in totum. C. de ẽdi. priu. quinimò etiam quomodocunque loquatur statutum, magis communis opi. esse videtur, ꝙ quòad bona sita in territorio statuentium seruari debet statutũ loci, ita tenuit Iac. de Rau. Cyn. Gul. de Cu. & Ray. in d. l. cunctos populos, arg. l. pupillo. ff. de tuto. & cu. da. ab. & l. Titium. §. tutor. de admi. tut. & expresse Pet. de Anch. in repe. c. canonum statuta. de constit. in 1. q. principali. in ver. quæro iuxta prædicta, cauetur statuto Tuderti. & ita dicit se habere communem conclusionem, pro qua dicit se coluisse Bal. in cõsi. inci. Punctus talis est &c. Et ista opinio proculdubio videtur in casu nostro verissima, quia præsupponitur, quòd testator habebat incolatum in loco conditi testamenti, & sic ibi sortiebatur forum. l. fideicõ. §. pen. de iud. c. fi. de fo. compe. & per consequens statuta il-

8 lius loci comprehendebant dictum testatorem, †quia a pari procedunt forum sortiri. & statutis ligari, vt no. gl. 8. di. quæ contra morem. in verbo, peregrini, & 12. dist. illud in verb. more. & notant Doc. in rubr. extra de consue. & Io. Cal. in dispu. incip. Quidam Florentinus, & in disputatione incip. Statuto ciuitatis cauetur, quòd si ab actore &c. & no. Doct. in c. quod clericis, de for. comp. & in terminis nostris firmat Sal. in d. l. cunctos pop. ergo dato, quòd statutum loqueretur in persona, tm̃ quoad bona ibi sita comprehenderet casum nostrum, per d. rationem, & ita concludit expresse Salic. in loco proximè allegato, & propter diuersitatem patrimonij tolerat ur isto casu, ꝙ decedat pro parte testatus, & pro parte non, sicut etiam no. in l. si arrogator. ff. de adop. & l. 1. de iecun.

9 nup. & no. Bar. post alios in d. l. cunctos. in 7 q. †Subdo tm̃, ꝙ bona mobilia, quæ erant extra territorium dictorum statuentium, debent iudicari eodem modo ac si essent in eo loco, in quo erat persona testatoris tẽpore conditi testamenti, quia mobilia respiciunt personam, immobilia verò territorium, ita inquit Bal. per illum tex. in l. mercatores. C. de commer. & mer. Idem videtur in nominibus debitorum, quia actio personalis cohæret semper ossibus personæ creditoris, l. quis ergo casus ff. de pecu. l. 3. pro soc. cum ergo persona testatoris ratione incolatus esset subdita & comprehensa a statuto, vt dixi, eodẽ modo etiam mobilia, & nomina debitorum prædicta. Idem voluit Saly. in d. l. cunctos, nisi secundum eu appareat, quod ppetuo ex destinatione defuncti essent ibi permansura, per l. vxorem. §. leganerat. de leg. 3. & l. ex facto §. rem de hære. instit. Exemplum ponit in pecuniis positis ad imprestita communi Venetiarum per Bononienses, nam censentur bona Veneta, non Bononiensia, quia ibi posita sunt, vt ibi perpetuò sint & censentur quodammodo bona immobilia per no. in l. iubemus, la 2. in princi. C. de sac. san. eccl. ad hoc etiam bene faciunt not. per Bart. in l. 1. de statu. hom. in

10 ver. sed si dico, dono tibi quicquid habeo Perusii &c. †Et ex vltimò dictis colligitur decisio ad secundum quæsitum, sup an testamentum, & per consequens statutum prędictum seruari debeat in hæreditate dicti testatoris forensis, ẽt quo ad bona sita extra territorium, nam concludendum est, quod solùm quò ad bona sita in territorio statuentium, per not. per Doct. in dictis locis, & maximè per Bar. in d. l. cunctos populos. in 6. & 7. q. & idem est de mente Bal. in d. l. si arrogator, ff. de adop. & in auth. omnes peregrini. in fi. C. commun. de

g succ. Quò ad tertium g dubiũ † de clausula codicillari, an ope

11 retur, quod mater & alius frater testatoris nõ instituti videantur grauari restituere partes hæreditatis, quas caperent ab intestato, dicto alteri fratri instituto, casu quo testamentum non teneret: & dicendum est quòd sic, vt est casus secundum lecturam Hugo. glossatoris, in l. si patroni. §. fi. & ibi hoc sequitur Ang. ff. ad Treb. & l. gñaliter. §. ex testõ. ff. de fideicõ. lib. & l. ex testõ. & ibi no. C. de fideic. lib. & l. ex ea. §. 1. & ibi gl. & Doct. ff. de test. l. codicillis. §. fin. de leg. 2. l. quia autem. in prin. & ibi no. ff. si quis omi. cau. test. & no. gl. Bart. & Bald. & communiter alij in auth. ex cau. de hib. præte. & latè disputando tenet Iac. de Bel. in dispu. sua, quam ponit post l. 3. C. de hib. præte. & incipit. Quæritur, pater vel mater condidit testm̃ &c. & Spec. & Io. And. in tit. de instr. edi. §. compendiosè in ver. item vide. & Bar. Bal. & Ang. in l. 1. ff. de iure cod. & Bald. in l. fi. C. de codi. & in l. Titia. post Old. ff. de inoffi. testam. & Ang. in auth. vt cum de app. cog. §. fi. in fi. Non obst. ꝙ gl. in d. auth. ex causa. tenuerunt contra per tex. in d. l. Titia. ff. de inof. testa. vbi testm̃ inofficiosum non ualet ẽt quoad legata, q̃q̃ ab intestato reperita; quia fingitur tale testm̃ quasi a demente conditũ esse; quia rñdeo, ꝙ cõiter Doct. in locis præallegatis damnant opi. dic. gl. per superius allegata. Nec ob.

h d. l. Titia h quia secundùm Doct. est correcta per d. auth. ex cãsm Doct. ibi, & in corpore, & in l. filio præterito. ff. de iniust. testa. testm̃ in quo filius vel alius instituendus est præteritus, vel exhæredatus, non irritatur ex eo, quia videatur factum à demente, quia si hoc esset verum, eadem rõne & legata irritarentur ẽt hodie, sicut irritatur hæredis institutio. ꝑ d. auth. ex causa iuncta. d. l. Titia, quæ auth. ex causa. habet locum ẽt, qñ præteritio facta est nulla causa expressa, sicut in casu nõ, & excepto Dy. firmant omnes in d. l. filio præterito. & in d. auth. ex causa, & in corpore vnde sumitur per tex. in §. si verò obseruata non fuerint, iunctis prædecentibus, in auth. vt cùm de app. cog. Vel etiam potest secundò responderi ad d. l. Titia. secundùm Bal. in d. auth. ex causa. in 7. q. ꝙ nos loquimur in præteritione, ꝙ quam testator errore iuris dẽ solemnitatem omittere, sed lex Titia loquitur in exhæredante, qui magis delinquit: cum dicatur pietatem & propriã naturam tanquam demens offendere, quæ ẽt fuerunt verba Iac. de Bel. in d. dispu. dicentis, ꝙ ille, qui præterijt, videtur sub silentio per ignorantiam iuris, uel facti omittere institutionem, & interpretationi iuris cõis relinquere, allegat in arg. l. cum proponas. C. de hære. insti. & iu l. 3. C. de inof. test. & l. generaliter §. 1. C. de insti. & substi. secus est in eo, qui expresse exhæredat, quia omnem viam permeauit, ut filium, quem instituere debebat, indebitè à successione excluderet. ideo fingitur demens; quia vult alium suæ soboli sine causa anteponere. Et retento ꝙ testamentum seruari debeat solùm in bonis sitis in territorio dictorum statuentium, vt dixi in primo dubio;

12 †tunc clausula codicillaris operabitur quoad alia bona, quia uerba illius clausulæ codicillaris, quibus dicitur, & si nõ ualet iure testamenti, &c. intelliguntur, ideſt quatenus non ualet iure testamenti, & c. l. Stichum qui meus erit, & ibi hoc in specie no. Bar. de leg. 1. & Bar. in l. 1. in 8. q. ff. de iure codi. & Bar. in d. auth. ex causa. in ver. quæro, quid si testator dixit, si non valet, &c. & idem ibi. Bal. in 7. q. & colligitur ex gl. no. in l. controuersia. quam ibi ad hoc ponderat Bal. ff. de transact.

13 Capio quartum dubium, †an aliquid debeatur pro dicto legato fundi? & uidetur prima fronte concludendum, ꝙ dicta medietas debeatur, quasi legata fuerit coniunctæ personę res aliena. l. cum alienam. C. de legat. l. non dubium, ff. de leg. 3. vel si præstare non possit hæres, tenetur ad æstimationem, vt in d. locis iuribus. Nec potest dici legatum non ualere, quasi sit quædam alienatio facta irrequisito domino; quia ex quo

i legatum factum fuit conseudatario i eiusdem rei, talis alienatio nõ intelligitur esse prohibita l. voluntas, & ibi no. Doc. maximè Bal. in uerſic. quæro de duobus feudatarijs. C. de fideicom.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

deicom. & vt casus in c. 1. de alie feu. pat. & l. pater. §. quinde cim. & ibi no. per Bart. de legat. 3. c. imperialem. §. præterea. de prohib. feu. alie. per Fede. & no. Io. And. in d. tit. de loca. §. nunc aliqua. super versi. 72. & Fed. de Senis in consi. 226. incipien. Factum tale est, duo fratres &c. & no. Bart. & Ang. in l. cum hi. §. si vni. de transact. & in l. si domus. §. fi. de lega. 1. & in l. qui Romæ §. duo fratres, in 11. q. de verb. sign. & in l. & ideo. in princ. de cond. fur. & Bart. consi. 58. incip. Ex the mate prædicto tria dubia oriuntur. & no. Bal. in c. 1. ad fin. de vasal. qui contra const. Loth. & in c. 1. §. hoc quoque de succes. feu. & Saly. in l. ea lege. C. de cond. ob cau. & Ioan. Cald. in consi. 10. super tit. de loc. Sed his non obstantibus puto hæ redem testatoris occasione legati ad aliquid non teneri, quia
14 † quotiescunque testator habet aliquod ius in re, quâ legat,
K videtur in dubio x illud ius tantùm legare, etiamsi tale ius sit finiturum morte legantis, l. vxor patrui. C. de leg. l. quod in rerum. §. 1. & ibi Doc. de leg. 1. l. Sticho & ibi plenè Bart. de vsufr. leg. & Bal. & Ang. in l. dotalem. ff. de test. mil. & mod. in c. pastoralis. de don. Secundò probatur authoritate Bald. hoc decidentis in c. 1. §. donare in ti. qualiter olim feu. po. ali. vbi quæritur, quid si vasallus legat feudum pro aïa, nam legatum feudi non debetur, vt d. §. donare, nec ẽt debetur æstimatio; quia quãdo vasallus legat ius, quod habet in re, si ius est mor te periturum, legatum est inutile, secundum Bal. ibi, allegat, d. l. vxor. idem videtur esse de mente Oldr. in consi. 237. incipien. Perlectis & diligenter attentis omnibus scripturis, vbi concludit, non valere legatum in re feudali factum à vasallo, quasi factum de re nõ deducibili in legatum, per id quod habetur in c. 1. de succes. feu. & in c. 1. de nat. succes. feu. & p
l alia plura ibi allegata per eũ. Circa quintum dubium, 1 † an
15 legatum relictum vxori debeat compensari cum debito m
m doris, si testator hoc expressit, licèt scriptũ non fuerit, iste ca-
n sus est indubitatus, quia in dubio legatum nõ uidetur n. relictum animo compensandi. o l. 1. §. sciendum. C. de rei uxor. actio. & l. creditorem. de lega. 2. nisi de uoluntate aliud constet per declaratoriam probationem, per testes, uel scripturã. l. hæredes palam. §. sed si notam. iuncta gl. & ibi Doct. de test. & in l. cum proponeretur. per Bar. & alios cum simil. ff. de le-
p ga. 2. Quò ad sextum p dubium, videretur prima considera-
16 tione dicendum, q † deberet intelligi de Mantuanis, & sic secundum locum originis testatoris, non autẽ secundum lo-
* cum * q testamenti, ut uidetur casus in l. nummis. in ver. un-
q de fuit. de lega. 3. & ita ibi intelligit Bar. & clarius Cyn. ibi. & præsertim, quia solutio & præstatio legati debet fieri Mutinæ, vbi est pecunia, de qua testator legatum præstari uoluit, l. quod legatur, ibi, nisi id adiectum &c. ff. de iudi. ergo debet attendi locus solutionis faciendæ. l. unum ibi, quanti eo loco esset &c. ff. si cer. pet. & l. fin. ff. de triti. & in proposito no.
r Oldr. in consi. 1168. inci. Ad primam quæstio. qua quæritur, ciuis loci &c. Contrarium puto uerius in casu. de quo quæritur, nam testator duo fecit legata in testamento, primo enim dixit, volo construi quandam capellam in ciuitate Mutinę, in qua constructione accipiantur sexcenti ducati currentes ex illis mille ducatis, quos Ioannes Strigius frater meus in dicta ciuitate Mutinæ morã trahens habet, tenet, & possidet meos proprios. Secundum fuit legatum factum a testatore his uerbis, lego uxori meæ illos quadringentos ducatos restantes ex illis mille ducatis, quos habet & tenet dictus Ioánes frater meus. & præsupponitur in facto, q dictus Ioannes habuit a testatore ducatos mille secundum cursum & ualorem ciuitatis Neapolis, unde per relationem ad dictos mille ducatos, quorum testator uoluit dare quadringentos, apparet, q intelligi debet secundum cursum Neapolis: quia si intelligeretur secundum cursum Mantuæ, non restasset quadringenti ducati deductis sexcentis, & ideo sequitur, quod illi, qui restãt, deductis sexcentis, debentur & nõ ultra, ut est casus in l. si seruus legatus, §. qui quinque, & in l. si sic §. 1. de lega. 1. cum ergo restent solum quadringenti ducati secundum cursum ciuitatis Neapolitanæ: illi solùm debentur, & non ultra. Pro hoc etiam facit: quia testator legauit dictam pecuniam tanquam certos nummos, & certum corpus existens apud fratrem, ut patet ex illis uerbis, meos proprios, & sic præsupponit translatum fuisse dominium in fratrem. unde quando pecunia legatur tanquam corpus certum, non attenditur consuetudo alicuius regionis, sed solum existentia corporis. l. sed & certos. iuncta l. præcedenti. §. fin. de lega. 1. sed existentia corporis consistebat in ducatis secundum cursum ciuitatis Neapolis: ergo illud attendi debet. Alex.

ADDITIONES.

a Tertiò, quia dare.] Ad declarationem huius dicti & sequentium, accedat Parisius consi. 12. nu. 11. & seq. & nu. 47. vol. 3. Roues.
b Secundò probatur.] Tiraq. in 1. par. cessante causa cessat effectus, nu. 47. vers. beneficii. Roues.
c Tertiò confirmatur] Dixi in consi. 47. col. pe. lib. 2. Roues.
d Sed si loquatur.] Dominus Craue. in consi. 201. col. 6. vers. de statuti validitate. Andreas Gail. libro 2. pract. observat. capite 35. quæstium fuit, vbi post Alexan. disputat, an incola obligetur consuetudinibus & locis vbi incola est. Roues.
e Quo ad bona.] Hanc opin. tenet etiam Alex. consi. 16. sup. li 1. & late defendit Bru. in tract. de statutis excludentibus fœminas. 6. 2. 1. principa. in prin. & 8. arg. prin. q. 24 & tenet etiam Soc. consi. 292. col. 2. lib. 2. licèt contrarium teneat Paul. Castr. consi. 32. Circa primum quæritum notandum est. lib. 2. Natta.
f Ita dixit Bar.] Alex consi. 44. vbi docui. lib. 5. Roues.
g Quò ad tertium.] Docui consi. 142. lib. 2. Roues.
h Dicta l. Titia] Dixi in consi. 142. col. 2. lib. 2. Roues.
i ¶ Confeudatario. sup. lib. 2. consi. 189. nu. 3. nu. 7. sup. li. 5. consi. 7. nu. 5. & dixi in consue. Pari. §. 13. gl. 6. nu. 5. Adde Lud. Goza. consi. 20. nu. 9. infr. eo. consi. 176. in fi.
k Videtur in dubio.] Facit, quia l. cum alienam non procedit, vbi fundus legatus est pro parte testatoris, quia pars tantum debetur, secundum Alex. post Raph. per illum tex. ad l. serui electione. § fi. ff. de leg. 1. in fi. Nat.
l Circa quintum dubium.] Adde Alex. consi. 12. lib. 2 Roues.
m Cum debito.] De hoc est optimum consi. Pauli Cast. consi. 224. Legatum prædictum lib. 2. vbi loquitur de vxore, cui relicta erant alimenta, vt legatum, & dotem consequi posset ab hærede. & dum ibi Paulus allegat tex. in l. qui concubinam, §. qui hortos, ff. de leg 3. vide ad illum tex laf. consi. 12. col. 1 lib. 3. Et q non fiat compensatio cum dote, Deci. consil 636. col. pen testatum reliquit. Nat.
n Non videtur.] Quòd vxor & dotem, & legatum consequatur, tenet Picus ad §. Titia, q. 42. vbi dicit, quod si legatum sit factum. Donec dotes non petierit, transmittit dotes ad eius hæredes. Secus si sit dictum, Si dotes non petierit, quod nota. Et vide Soc. consi. 10. q. 7 lib. 1. Et q non fiat compensatio, vbi non est expressum, tenet Alexand. consi. 99. in fi. lib. 7. Iaf. ad l. huiusmodi, §. cum pat. 1, col. 2. ff. de lega. 1. Et posito quod fuisset dictum, q vxor amplius in bonis testatoris nil petere possit, non inducitur compensatio cum dote. Sign. cõsi. 178. Quæstio proponitur. Natt.
o ¶ Compensandi. sup. eo. consi. 7. in fi.
p Quo ad sextum.] Dixi consi. 21. lib. 2. Roues.
q Secundum locum.] Vide Soc. egregiè consi. 247. dub. 2 lib. 2. Nat.
r Oldrad. in consi.] De hoc consi. Oldradi meminit Alex. consi. 21. li 2. Nat.
f Consuetudo alicuius.] Andr. Tiraq. in tract. lign. §. 36. gl. 3. vers. & in hac quoque, nu. 17. Roues.

CONSILIVM XX.

Lege sup. lib. 1. consi. 119. quòd hic duplabatur.
Consilium. 21. leg. sup. li. 3. consi. 49. quod hic duplabatur.
Consilium. 22. leg. sup. lib. 2. consi. 93. quod hic duplabatur.

EPITOME.

SVBTRAHENS vel occupans rem alienam punitur, licèt ignoret cuius sit.

CONSILIVM XXIII.

Viso processu inquisitionis cõtra Ioannẽ & Andream de turbata possessione Baltasaris, & Basilij in domo, de qua in dicta inquisitione, & visis attestationibus & iuribus utriusque partis, & statuto sub rubrica, quod nullus inquireret &c. insistam duntaxat super eo, quod retulit mihi ser Cæsar, inquiens pro parte aduersa, fundamentum principale fieri, quòd non esset probatum dictum Ioannem sciuisse, quod dicti Baltasar & Basilius possiderent, quia quo ad alia videtur, quod sit sufficienter probatum, saltem contra dictum Ioannem, vnde circa hoc principale fundamentum dico, quòd fundamentum partis aduersæ subsistere nõ potest. probatur in primis per id, quod in proposito decidit Bar. In l. falsus. §. qui alienam, qui est. §. pe. ff. de fur. vbi dicit illũ tex-
1 esse no. † pro statutis dicentibus, si quis intrauerit, vel occupauerit rem alterius, quia non est necesse probari, quòd intrãs, vel occupans sciuerit quis esset dominus illius rei. Ad hoc ẽr Bar. & Ang. ibi adducunt alia, quæ videre potuerunt clarissimi domini iudicantes, sufficit ergo dolus in genere, scilicet quòd ille, qui occupauerit, habuerit aïum offendendi quemcunque possessorem illius domus, vt patet ex no. per Bar. vbi sup. & per Bald. in l. si quis non dicam rapere, de epis. & cler. in verti. deinde pro conclusione prædictorum &c. ad idem,
a quòd no. Bald. in auth. sed nouo iure [2] C. de seru. fug. in ver.
2 & quid si apparet &c. vbi dixit, † quod si apparet de furto,
b sed furi & iudici est incognita [b] persona, cui factum sit furtum, quod hoc nihil refert, quin puniatur, ac si constaret de persona, cui furtum factum est, allegat in fi. no. per gl. 2. q. 13. libel

lorum.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

lorum.& no.Bal. & Ang.in l.fi cū exceptione.§.hac actione.ff.quod met. cau. ergo cum statutum puniat occupātem, vel intrantem possessionem alterius animo turbandi vel inquietandi possidentem, & probatum sit, q Ioan. fœnum extraxerit de domo, quā debuit putare esse alterius, postquam non erat sua,l.fin.C.vnde vi. & no.per Ang.de Are.in tract. maleficior.in verbo,hæc est quædam inquisitio, in finalibus verbis:ergo sequitur, q præsumitur fuisse in dolo,cum fecerit actum illicitum.l.si non conuicij.C.de iniur. & l.1.C. ad leg.Corn. de sica. & non requiritur, quòd sciuerit,quis esset ille, qui possideret, sed sufficit dolus in genere,scilicet quòd vere, vel præsumptiue habuerit animum inquietandi possessorem, quia scire, vel non scire in specie, quis esset possessor, vel quis esset ille, qui offenditur, hoc non auget,nec minuit delictum.Leum qui nocentem. §.si iniuria. ff.de iniu.& patet ex doctrinis Barto. & aliorum in locis supra allegat.Item quamquam etiam probaretur, quod prædictus Andreas per se & authores suos haberet antiquiorem possessionem,quàm sit possessio Baltasaris & Basilij(quod tamen in processu non inuenio,imò potius contrarium,quia testes deponunt,quod Baltasar & Basilius possederunt annis tribus & citra) tñ esto, q probaretur, q Andreas habuisset antiquiorem possessionem , hoc non obstaret, quin deberet condemnari Ioannes, quia etiam si Baltasar & Basilius haberent possessionem iniustam,& iuniorem,tamen hoc non potest opponere Ioannes,
c qui non possidet,hic est tex. in l.1.§.fi.cum l.seq.ff.vti pos. Ex quibus patet dictum Ioannem condemnandum.

ADDITIONES.

a Bal.in auth. sed nouo.] Hippo.in practica crim.nat col.pen.vbi latè agit ad hanc conclusionem. Rouef.

b Est incognita.] Felyn.latè tangit ad c auditis, col 17.de præscr. Nat.

c Hic est tex]Concordat tex ad l.fi. ff.de acq. poss. Natta.

EPITOME.

LEX tñ pœnam imponens facto,non annullat actum.

CONSILIVM XXIIII.

Viso themate ac statuto ciuitatis Pisarum sub rubrica, de non vtendo consilio & tenore conuentionis factæ inter d. presbyterum Ioannem & Laurentium de Mastranis. Omisso omni verborum & argumentorum apparatu, breuissimè & conclusiuè dicam , quid in hac dubitatione pro veritate sentiam.Et mihi equidem videtur dictum presbyterum ad expensas teneri,nec consilium esse spernēdum: moueor & primò:quia statutum imponit pœnam consultori non reddenti consilium intra terminum præfixum à statuto,vnde siue nullo modo reddat consilium, siue reddat,sed post terminum; tunc statutum ei pœnam imponit , & etiam imponit pœnam iudici non cogenti consultorem, sed ita est,
a quòd si lex vel statutum imponat pœnam p aliquo facto vel
b actu , non per hoc tamen videtur annullare actum, b quando illa annullatio actus non tenderet ad præiudicium illius, cui pœna imponitur, sed ad præiudicium alterius,vt probatur in l.filius.§.fi.ff.ad l.Cor.de fal. & no. per glo.in l.nullus videtur dolo facere.ff.de re iu. & per gl.in cle.1.de iure par. per quæ ita decidit Bar.& alij cōiter in l.prætor.in prin.ff.de no.op.nun.& Iac.Bu.in l.non dubium. C.de leg.post glo. & ibi per Bald.& alios,& D.Card. & Io.de Im.in c.fi.de postu. præla.& Io.de Imo.c.cum contingat.in 8.membro,de iureiu.& in l. cum lex.ff.de fideiuss. ergo licèt statutum imponat pœnam consultori reddenti consilium post terminum;tamē non infringit ipsam redditionem consilij, nec eius effectum ergo valere debet, & effectum habere redditio consilij etiam post terminum facta,attento q si esset nulla ipsa redditio cō silij,talis nullitas non afferret præiudicium ipsi cōsultori,sed parti.Confirmo prædicta per ea quæ no. Io.An.in add.Spe. in ti.de iu.dele.§.restat.in add.inci.Old.& Iac.de Are.& Cy. in l.properandum.in prin.in 2.opp.C.de iu.& Bal.in l.fi.C. vt infra cer.temp. cau.termi. & Io. de Imo.in c.de causis, de
a offi.dele. vbi in effectu volunt † q si statutum dicit, q iudex expedire debeat causam intra duos menses;& si non fecerit, ei imponunt ponam: certè nō per hoc intelligitur præfixum illud tempus ipsi instantiæ , & ideo secundum eos , si iudex post illos duos menses sententiam ferat, valebit illa sententia,licet iudex pœnam incurrat:mouentur per l.1.ad fi.C.ut om. tam ciui. quam cri. secus si statutum præfigeret tempus instantiæ,vt quia diceret, quòd instantia causæ duret spatio duorum mensium: vel diceret simpliciter , q causæ debeant finiri intra duos menses, quia tunc sententia lata post duos menses non valeret,per d.l.properandum,in prin. cum gl.& l.scire oportet,§.consequens.de excu.tu.& declarant Doc.in dictis locis,& maximè Io.And.in add.præal.ergo ita in proposito consilium debet posse reddi etiam post tempus , dato quòd pœna venerit imponenda consultori. Nihil ergo est,q repugnet , q dictus presbyter teneatur ad expensas per eum promissas,si consilium redditum est contra eum, & sic concludo eum ad expensas teneri.

ADDITIONES.

a Imponat.] Hinc, si disponiatur lege municipali, quòd forensis non possit instrumenta conficere , tamen instrumentum factum tenet, vt Dec. scribit,cons.17. Nat.

b ¶ Actum. Adde Dec.c.nam concupiscentiam. sect. 2.de const.c in nomine domini de testib. Felin.c.venerabilis, de iud.Henric.de Bottis tract. sy no.par. 3.art. 1.num. 207 sed istud superfluum est,quia hic statutum nullam imponit pœnam facienti , sed solum differenti , & ipsi negligentiæ,non facto.

EPITOME.

PRAESVMITVR pro rititudine,& iustitia sententię, etiam per contumaciam latæ,si transiuit in rem iudicatam.

CONSILIVM XXV.

Vide lib.2.consi.22. Natta.

Viso processu inter Misinum de Furno ciuem Mutinensem ex parte vna , & ser Antonium de Roma ex parte altera,& summario eiusdem cum quæsitis inde formatis,quia principaliter quæritur de virtute sententiæ latæ in fauorem ser Antonij contra Misinum , qua pronunciatū est, æstimationem factam per æstimatores esse iustam , & licere ser Antonio habere emptam dictam apotheçam , stantibus
a exceptis & allegatis pro parte dicti Misini:tamē in hoc a mihi videtur dictam sententiam subsistere , & obiecta non obsta-
1 re.†Et primò,quia b pro sententia, à qua non est appellatum,
b & quæ transiuit in rem iudicatam, præsumitur nedum quo-
c ad rectitudinem c seu iustitiam , sed etiā quoad rititudinem. c.bonæ.el primo, de ele. & ibi hoc tenet Inn.& c.cum inter. &cętera sicut.de re iud.c.pastoralis. §. quæritur verò,de offi. delega.& sequitur hoc Compost.Io.An.in c.in præsentia,de renunc. & domi. de Rota sua conclusione 296. quæ incipit. Item si petatur executio alicuius sententiæ &c. vbi indistinctè firmant hoc , siue sententia sit lata in præsentem , siue in contumacem, quomodocunque , quia absentia contumacis repletur Dei præsentia. c. veritatis. de dolo & contu. c.2.de arb.in 6.l.properandum.§.fin autem reus.C.de iud.& ita tenet Ant. de But.post multa in c. quoniam contra.de probat. vbi ostendit esse casum in d.c.bonæ. & ita etiam tenet Spec. in titu.de sen.prola.§.ut autem.vers.& not.secundum quosdam &c. & in §.fin.vers.pen. & in titu.de instr. edit.§.restat. vers.in summa.& Ioan. Cal.in d.c.quoniam contra & Io. de Imo.& Rom.in l.sciendum,de verb.obl.& Io.de Imo.in l.4. §.condemnatum,de re iud.& in c.cum in iure. de off. deleg. & ibi dicit Io.de Imo.q ista est communis opinio, quicquid tenuerit Bart.secundum eum.& idem tenuit Ant.de But.Io. de Imo.in c.præsentia de renun. pro quo bene facit ille text. & idem in effectu quo ad propositum nostrū tenet D. Abb. in d.c.quoniam contra.& Io.de Imo.in l.ex hac scriptura. ff. de don.& istam opi. semper sum solitus sequi & legendo & consulendo,& maximè procedunt prædicta,si biennium lapsum esset a tempore sententiæ,antequam contra eum opponeretur, vt videtur fuisse in proposito nostro, ita tenet Host. in c.in præsentia,præallgato. & Bal. in l.1.in vers.extra quæro &c.C.ne it. tertiò prouo.& in c.1.de mil.vasallo qui contu.est & Pet.de Anch.in c.canonum statuta.in vers.similem. q.ponit.de constit. ergo absque eo, q producatur instrm fideiussionis & promissionis factæ per Misinū,& etiam aliqua requisita ex forma iuris, vel statutorum, præsumitur pro ipsa sententia, q sit iusta, & rite lata . Et ex hoc capite imponitur silentium his,quæ allegabantur,& adducendo q precarij reuocatio,& tenuta fuerat nulla,& quòd debuit citari Misinus ad videndum æstimatores contemplare & conspicere qualitates rei æstimandę,& q libri cameræ non probarent contra Misinum, quamuis omnia illa sint de se satis debilia, & alijs rationibus faciliter possint euelli, sed non expedit,stante maximè fundamento prædicto , & magis communi opinione:
2 †a qua in iudicando non est recedendum,l.1.in vers.sanè.&

ibi

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ibi ponderat Bal.ff.de of.quæst. no. Bar. & alij in l.fin.C. de pœn.iud.qui malè iud.& Io.Monachus in c. cupientes.§.denique,de elec.in 6.& Io.And.& alij in c.1.& in c.ne innitaris,de const.& in c.capellanus,de fer.& Bal.in c.1.§.iudices, de pac. iur. fir. & in l.2.in prin.C.de sen.quæ sine cer.quan. Et ijsdem rationibus patet dicendum esse,pariter procedere aliam dationem in solutum factam cõtra d. Misinum de alia re pro residuo dicti debiti,& expensarũ,& tanto magis,quia ad eam processum fuit facta electione æstimatorum de consensu procuratoris d. Misini, & lata fuit sententia præsente procuratore Misini, in qua fit mentio de dictis instrumẽtis, & tali sententiæ tunc non fuit contradictum per procuratorem d. Misini, nec ab ea sententia fuit appellatum intra tempora debita, & sic transiuit in rem iudicatam, & sic etiam si vellemus sequi opin. Bar. in auth. si quis in aliquo. de eden. & in l.1.C.de rela. & in l.fi. ff. quando app. sic.& in l.acta.ff. de re iud cum si n.adhuc fateri oporteat,quod talis sententia debet effectum sortiri,nec potest allegari defectus instrumẽtorum, aut aliorum actorum; vt firmat Bart. o. in dictis locis. Omitto tangere de exceptione nullitatis primæ sententiæ ex eo capite,quod ad eam fuerat citatus Misinus, & non procurator eius, qui ad aliquos actus prius comparuerat in causa, quia per petentem consilium fertur de hoc nõ fieri dubium apud dominum iudicare debentem. Alex.

ADDITIONES.

a Tamen in hoc.] Gab. Rom. lib.2. recept. sent. regula 6. sub titu. de sen. & reg. seq. Roues.

b Et primo quia.] Gabr. Rom. lib.2. recept. sent. regula 4. sub titu. de sententijs. Roues.

c Quo ad rectitudinem.] De his etiam tradit Alexan. consi. 136. col. 4. vers. Nec ob. si dicatur, lib.2.& consi. 119. col. 5. lib. 6. Et dicas præsumi pro sententia, sive sit lata de recenti, sive de antiquo, sive in præsentem, sive in contumacem, verum, vel fictum. Fel. ad c. quoniam contra. col. 17. de prob. vbi ponit vnicam salentiam, nisi pars aduersa per productionem actorum probaret oppositum, iux. no. in l. hi, qui ad ciuilia. C. de appel. Et vide omnino Abb. consi. 61. colum. 1. & fi. lib. 1. Et pro sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, præsumitur; quia durum est semper acta recenter. idem Abb. consi. 73. col. 2. lib. 1. Et vide etiam quæ scribit, Abb. consi. 92. col. 2. lib. 1 Sed videtur, quod non possit præsumi pro sententia, stante etiam diuturnitate circa mandatum procuratoris, vt per Afflict. decis. 345. Et de prædictis plenissime Gram decis. 24 & Rain. consi. 48. col. pen. lib. 4. & eadem, quæ hic scripsit, posuit etiam idem Alex. ad l. sciendum, col. 5. versitem fallit in iudice, de probatio. Nat.

CONSILIVM XXVI.

Lege sup. li. 5. consi. 78. quod hic duplabatur.

SVMMARIVM.

1 *Scienti quando denunciandum est, nũ. 2.*

4 *Statutum retractus proximitatis habet locum etiam in rebus emphyteuticis, vel feudalibus ab ecclesia prouenientibus.*

6 *Dominus directus agnato præfertur in retractu emphyteusis.*

8 *Proximior inter plures agnatos præfertur, aliàs partier admittuntur, nisi vnus contestando præoccupauerit.*

10 *Ciuium appellatione in priuilegijs veniunt vicini.*

CONSILIVM XXVII.

a Viso Themate a & his, quæ egregiè adducta sunt per dominum consulentem, omissa disputatione super validitate statuti, in quo nemini dubium est illud valere, saltem quoad hoc, vt comprehẽdat laicos. Venio ad primum

1 dubium, quo quæritur,† an si dicta alienatio facta est scientibus illis, quibus ex forma statuti denunciandum erat, præiudicet eis talis scientia, adeo ꝙ non possint venire ad rescissionem dicti contractus? Et omissis argumentis ad partes; cõcludo breuiter, quòd non obstet scientia, nam quamuis in dubio denunciatio præsumatur non de substantia, sed de scientia, quia denunciationes fiunt ad certiorandum. l. itẽ ueniũt. §. petitam. de pet. hær. l. aut qui aliter. §. si forte. ff. quod vi aut clam. & ideo in dubio videatur sufficere sola scientia secũdm Dyn. in c. cum qui certus. de reg. iur. & Cy. in l. emptor. C. de eui. & Io. An. in c. fi. de emp. & ven. & Bar. in l. denunciasse, in princ. de adul. Tamen fallit secundum Iac. de Bel. vt no. in l. emptor. C. de euict. nisi lex requirens denunciationem procedat vltra, dicens actum factum aliter non uelare, quia tũc denunciatio erit de substantia, & non sufficiet scientia. facit, quod signanter no. Bal. in l. 1. ff. de lib. & posth. quem ibi sequuntur Mod. & Petr. de Anc. in rep. c. canonum statuta, in versi. quæro, quod etiam si statuto cauetur, ꝙ no. &c. & Ro. in l. hac consultissima infra prox. alleganda, vbi dicunt, quòd licet sufficiat rem taliter demonstrari, quod sit certa, nec de modo certitudinis curetur, d. l. 1. ff. de lib. & posth. & l. cer-

2 rum, ff. si cert. peta. † Tamen fallit, nisi modus demonstrandi sit de forma, vt quia statutum dicat, quòd in instrumẽtis conficiendis rabellio deber ponere nomen, pronomen, & cognomen, & statutum procedat vltra, actum annullando, si hoc nõ fiat, nam tunc non sufficit alterum tantum prædictorum ap ponere, etiam si apponatur nomen singulare, vt Gallopressus vel similia, allegat. l. hac consultissima, cum gl. C. qui test. fac. pos. & no. in l. ad testium, §. conditionem. ff. de test. in fi. magnæ gl. bene facit, ꝙ no. Sali. in l. statutis, in prin. post Bal. ibi C. de senten. ex breui. reci. vnde succedit tunc illud, quod dixit Dyn. in d. c. cum qui certus, cum concordantijs supra alleg. ꝙ vbi denunciatio est de substantia, non sufficit simplex scientia per d. l. denunciasse. in prin. de adul. & dicit etiã Bal. in c. 1. in rit. si de feu. vasa. ab aliquo interpel. fue. sequendo Dyn. quod vbi lex exigit denunciationem, non sufficit sola scientia, quia denunciatio est de substantia, sed si lex requirit solam scientiam, tunc scienti non est denunciandum, vt ibi per eum, sed statutum prædictum in rubro, & in nigro dicit, quod volens alienare teneatur denunciare personis ibi enumeratis, & quod contractus aliter factus non valeat ipso iure

b ergo b requiritur denunciatio, & non sufficit scientia. Præterea statutum prædictum requirit non solum, quòd denuncietur personis ibi enumeratis, sed quod etiam expectẽtur dictæ personæ per octo dies, antequam procedatur ad alienationem, & ante non liceat alienare, sed solum post terminum octo dierum illis recusantib. emere, seu habere, vnde si dicta alienatio facta fuit intra terminum octo dierum à die scien-

3 tiæ, adhuc constat, ꝙ alienatio non valuit. † Fortius etiam videtur, quod dato, quod esset facta post dictos octo dies a die scientiæ, tamen non valuerit, & possint ibi personæ enumeratæ rescindere contractum, vt dicit statutum, nisi appareat, ꝙ dictæ personæ expresse recusauerint, velle emere, vel habere, accipiendo expressam recusationem, prout infra declarabo hoc probo per l. fi. in prin. C. de bonis quæ lib. vbi dicitur, ꝙ si filius recuset adire hæreditatem aduentitiam sibi delatam pater poterit adire per se, tamen illud intelligitur, quãdo expresse repudiat, non autem quando tacitè permitteret filius sibi labi tempus præfixum ad agnoscendum, vel repudiãdũ, nisi malitiosè filius hoc faceret, quia tunc satis filius dicereꝛur recusare, ita signanter declarat Bald. in l. si is qui hæres. §. denique de acq. hær. per d. l. fi. iuncta. l. recusare. ff. de acquir. hær. & alij communiter hoc sequũtur. Moueor tamen magis

4 ex his quæ prius adducta sunt. † Quantum autem ad secun

c dum dubium, an dictum statutum locum habeat in alienante vtile dominium rerum feudalium, & huellariarum, & habitarum a principe, præsuppositio quod princeps nolit dissentire alienationi vtilis dominij, nec vti prælatione aliqua circa dictam alienationem? Et dico, quod sic, nam licet res liuellaria, seu feudalis, vel emphyteutica non debeat alienari, nisi requisito domino, tamen si facta fuerit, valet, nisi dominus voluerit eam esse nullam, seu non valere, ita declarat Sal. in l. fi. C. de iure emphy. in ver. quæro, an ipso &c. & Ioan. de Imo. in rep. c. fi. de præscr. in ver. & adde, an per illa verba cadat a iure suo, mouentur, quia isti duo casus æquiparantur, scilicet cadere à iure suo propter non solutionem canonis, uel propter alienationem factam irrequisito domino. cap. potuit. de loca. sed per non solutionem canonis, licet cadat a iu

d re suo, tamen non cadit nisi volente d domino. l. 2. & ibi no. Doc. C. de iure emphy. not. gl. in l. 2. ff. si ager vec. ergo ita esse debet in casu alienationis, & ita etiam vult Io. de Imo. in c. 1. de feu. facit, quod no. gl. & Doc. in l. quod dicitur. la grãde. ff. de impen. & in l. si peculium. §. fin. ff. de pec, & quod not. Bar. in l. 2. ff. de excep. rei iudi. ergo si princeps non contradicit dictę alienationi, iudicamus de illa, prout de qualibet alia alienatione rei liberę spectantis ad alienantem. ad hoc etiam bene facit id, quod concludit Petr. de Anch. in consi. 433. in-

5 cip. Postquam ista domina fuerat &c. ubi uoluit † quod statu-

e tum laicorum e dispones de bonis subditorum, uendicet sibi locum in utili dominio, quod haberẽt laici in rebus spectantibus ad ecclesiam quoad directum dominium, quãuis quoad directum dominium, & alia bona non subiacent statutis, prędictis, hanc quęstionem etiam in terminis ponit Gul. Bal.

6 & Angel. in l. antep. ff. de pact. vbi quęrunt; pone † quod ex-

f tat f cõsuetudo, ꝙ proximior de genere admittatur intra an-

num

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

num ad redimendã,& ad aduocandã rem per alium de gene re alienatam,& contingit, ꝙ emphyteuta alienauit irrequisito domino rem emphiteuticam, an præferatur in recuperan da dominus,iuxta.l.fi.C.de iure emphy.an proximior de ge nere:& dicũt,quod ſi dominus directi dominij voluerit præ ferri,præfertur,arg.l.ſi cum dotem.§.fi.fol.mat.quia illa con ſuetudo in dubio debet intelligi,vt non præiudicet domino, ar.l.2.§.ſi quid a principe.ff.ne quid i lo.pu.& l.2.C.de nox. & per alia ibi allegata per eos.Idem etiam tenuit Gul.de Cu ne.& Ray.in l.ex facto.in prin.per illum tex.ff.de pec.Sentẽ runt ergo prædicti Doct.quòd dicta conſuetudo, vel ſtatutũ bene habeat locum in dictis rebus, ſed non ad præiudicium
7 domini.† Quando.n.dominus directus non vtitur iure ſuo, perinde eſt,ac ſi non extaret ipſe,vt probatur in l.ſiue.§.fi.ff. de iure patr.& in l.ſi ex modica.§. ſi filius,de bo.lib.in l.2.§. ſed ſi ſunt ſui,& ꝙ ibi no.Bar.ff.ad Tertu.& no.Bar.in l.1.§. filium in 5.q.ff.de bo.poſ.contratabu. dum dicit,quòd ſtatu tum diſponens, quod extantibus filijs maſculis filia fœmina non ſuccedat,intelligitur,ſi extant,& ſint hẽdes,ſecus ſi non ſint hæredes, vt quia nolunt, quia non obſtabunt filiabus,&
g no.Bal.& Sal.in l.maximum.de li. præt. Circa tertium 8 du-
8 bium,†an ſi tales coniuncti,vel conſortes,de quibus loqtur
h ſtatutum,ſunt pares,quis eorum præferatur:[h] eſt materia de qua in l.1.ff.de priu.cre. & in l.antepen. ff. de pa.& vtrobique notant Doc.Et puto dicendũ,ꝙ ſi vnus eſt magis cõiunctus,ſeu proximior,ille pferatur.l.fi.& qđ ibi notãt Doc.ma xime Bald.& Sal.C.de verb.ſig.l.cum ita.§. fi.de leg.2.& ille qui eſſet coniunctus,& ẽt eſſet conſors,pferetur,per d.l.1. de priu.cre.& d.l.antep.ſecundũ vnã lec.& ibi no.Doc.ff.de
9 pac.aliàs aũt pariter admitterentur, ſi pares ſunt, † niſi vnus præoccupaſſet litẽ conteſtando,quia tunc melior eſt cõditio
i ſua, & præfertur cæteris, ſm Pau.de Ca.li.1. conſ.221.[i] inc. In hoc paſſu duo ſunt &c.mouet,quia tale ius alienandi rẽ,eſt
K indiuiduũ, [K] vt no.Bar.in l.cui vſusfructus.ff.de vſuf.legato. dum allegat.l.ſtipulationes non diuidunt.de verb.obl. & per conſequens acquiritur cuilibet in ſolidũ.l.2.ff.de ver.ob.& p
✻ conſequens debet eſſe locus dictæ ✻occupationi[l] p litis cõ-
l teſt.l.ſi plurib.de leg.1.l.ex duobus, la 2. de duob. reis bene
m puto,ꝙ ſententia [m] lata contra vnum non præiudicet alteri. l.ſæpe.in prin. de re iud.c.quamuis. de re iud.& no.Bar.in l. 2.§.ex his,de verb.obl.ſaltem dum loquitur de ſententia lata cũ vno in ſeruitute conſtituenda. Quò ad vltimũ quæſitum,
10 †an in dicto ſtatuto comprehendãtur diſtrictuales dictæ ter ræ?Et puto breuiter ꝙ ſic, quia ita videtur eſſe mens ſtatuti, attento, quòd etiam comprehendit forenſes, nedum ciues, pro hoc, quod no.Bar.in l.2.de ver.ſig. dum dicit,quòd ap pellatione ciuium in priuilegiis comprehendantur ẽt comi-
n tatenſes, [n] per d.l.qui ex vico.cum ibi no.ff.ad municip.& p alia ibi allegata per eum:& idem voluit Bar. in l.ſi finita.§.ex hoc edicto. in fi.de dam.infec. dum dixit,ꝙ ſi condemnatur ciuitas (capiendo ciuitatem pro hominibus) veniunt omnes ſubditi ipſius ciuitatis, per d. l. qui ex vico. hoc etiam latius probat Bar.conſi.196.inci.ciuitati.Pet.de Anch.in c.fœlicis, in fi.de pęn.in 6. & in c. canonum ſtatuta.de conſti. Et licet circa hoc in contrarium aliqua adduci poſſent, tamen quia de mente ſtatuti ſatis conſtare videtur ex inſpectione dicti ſtatuti,volentis etiam comprehẽdere forenſes, nedum ciues, & diſtrictuales,ideo circa hoc latius non inſiſtam.

ADDITIONES.

a Viſo themate.] Andr.Tiraq.in tract lign.§.1.gl.13. num.3.verſ. quod ſi hoc.& §.36 gl. 2.nu.27. verſ. & illum nuncupatum.& verſi.certa huius. nu.28.Idem Tiraq.in tract.conuent. §.4.gl.7. nu.14.verſ.Et ego id puto. Ripa reſponſo 3.col.1.ſub tit.de donat. Roueſc.

b ¶Ergo.D Andr.Tiraq.in conſue.Picto.titu.retract.§.36.q.2. & 11.q. dixi etiam in conſue.Pariſ.§.13.gl 11.nu.5.cum ſeq.

c Quantum autem.] Andr Tiraq.in tract.lign.§.1.gl.3. nu.2.verſi.ex quo. & gl.13.nu.9.& in tracta.le mort ſaiſit in 5.declarat.4.part. nu.5.ver. & videmus quòd. Roueſc.

d ¶Volẽte.Supra lib. 2.conſi.173. ſupra lib.4.conſi.113.nu.3. ſupra lib.5. conſi.138. Ant.Bu.conſ.24.Rum.lib.C.de pac.Cur.ſen. conſ.81.Cur.iun. trac.feu.par.2.nu.155.And.Tiraq.repe.l.ſi vnquam,verſ.reuertamur.nu. 8 C.de reuo.dona.

e Quòd ſtatutum laicorum.] Amplia talia ſtatuta habere locum etiam in feudo,eum valeat argumentum de emphyteuſi ad feudum. Pariſ.conſil. 1.nu.147.lib.1. Roueſc.

f Quod extat.] D. Alex hic ſequitur Boe. deciſ.139. & dico.& deciſ.279. ſed quod.Tiraq.in tract.lign.§.21.gl.vnica.nu.4 Roueſc.

g Circa tertium.] Chaſſaneus conſent.Burg.rubr.10.§.1.pag.335. & Andr. Tiraq.in tract.lign.§.1.gl.2. & §.eodem gl. 10.nu.2. Roueſc.

h Præferatur.] Idem tenet Iaſ.ad l.1.C.de iure emph.col.5. & ibi col. præcedenti vult,qđ colonus teneatur potius fructus vendere domino, æquo pretio,quam alij,hinc dicit Affict.deciſ.238. quòd quando colonus antiquus vult dare tantum,quantum offert ſe daturum nouus,expelli non debet de prædio.Et dicit Dec.conſi.282.circa fi. quod conſors de æquita te præfertur,quando vult tantum dare,quantum alius, licet de ſtricto iu re ſecus.l.dudum.C.de contrahen.emp.Et illud de colono, Alex. non tenet,niſi in caſu quodam ſpeciali,conſi 80.col.5.lib.1.Et quod de ſtricto iure non procedant, tenet Paul.Caſt.conſi.32.Proprietarius finito. lib. 1. cuius tamen contrarium dicit conſi. 4.circa primum verſus finem,verſi. præterea ſi dictus lib.1. Fel.ad c.1.col.2.de Iudæ.Quibus adde ꝙ ei, qui inculta & ſterilia redegit ad culturam, auferri non debet conductio l. quæcunque. C.de omni agro deſerto,li.11.iaſ.de Rui.conſ.116.li.1.Natta.

i In conſi. 339.] Habes conſi.221.li.1.vult ibi Paul. Caſtr.quod habeat locum præuentio,vel poſito ꝙ ceſſaret præuentio, tamen agere poteſt conſors in ſolidum ratione indiuiduj,& ſi alter conſors nolit partem,ſibi acquiritur totum,quia in contractibus habet locum ius accreſcendi, l.fundus.ille.ff.de contrahen.emp.idem dicit Pau.Caſtr.conſi.74. In cauſa mota per D.Dorotheam.in fi.lib.2.Bal.conſi.133, lib.1. vide Tiraq. late in tract. de retract.fol.852. Natta.

k ¶Indiuiduum.Non ſimpliciter,ſed ſecũdum quid, vt copioſè dixi in l.4. §.Cato,de verb.obl.

l Dictæ præoccupationi.] Nota iſtud de præuentione,idem Ro. tradit conſil 47.Viſis neceſſarijs. Natta.

m Sententia.Dixi,in conſu.Pari.§.178.

n ¶Comitatenſes. Pet.Anch.repet.c.1.de conſt.conſ.537.Soc.d 1.in princ. de reſc.dub.Pan. conſil.52.li.2.Franc.Aret.conſil.77.Mat.Affict.de iure protomiſe.verſ.no.hæc,cõtrarium tenet Ang.auth. quibus mod.nat.effi. ſui.§.ſi quis igitur,& verius in priuilegijs, quæ ſunt contra ius commune,vt tradit Alex.in rub. ff.ſol.mat.& bñ,vide Fel.c.Rodulphus,de reſcr. Phil.Fran.c.ſi ciuitas,de ſen.exc.in 6 Soc.conſi. 86.lib. 4.Vide late Alex. poſt Imo.ad rub.ff.ſol.mat.col.4. Natta.

CONSILIVM XXVIII.

Lege ſupra li.2.conſi.44.quod hic duplicabatur.

CONSILIVM XXIX.

Lege ſup.li.2.conſi.46.quòd hic duplicabatur.

SVMMARIVM.

1 *Feuda dignitatum de conſuetudine diuiduntur, nec ea ceſſante poſſunt diuidentes contrauenire.nu.3.*

8 *Feudum non amittitur,niſi per ſententiam.*

9 *Culpa contra naturam feudi nocet poſteris, etiam in feudo antiquo,& poteſt probari contra delinquentes per eos adinuicem. nu.10.11.*

12 *Sententia lata contra principalem nocet alijs, vbi agitur de commodo publico.*

CONSILIVM XXX.

a Viſis [a] dubitarionibus, de quibus quæritur ĩ facto ma gnificorum Comitum Ac.& Io.de Maſtedis, ſu
b per quo aliàs circa nonnulla conſultus [b] reſpondi , dico quòd ad primum dubium,quo quæritur, an caſtrum Albineæ con ceſſum in feudum nobili Ioanni de Manfredis pro ſe,& ſucceſſoribus ſuis,potuerit diuidi inter d. Do.Thadæum maiorem natu, & D.Paulum comitem Ac. & comitem Io,ꝙ licet tex.in c.Imperialem.§.præterea ducatus,de proh.feu.alien.p
1 Fed.dicat,quod feudum comitatus nõ debeat diuidi, †tamẽ
c cõis obſeruantia [c] & cõſuetudo [d] in Italia eſt , quod feuda di-
d gnitatum & comitatus,& ſimiles pręter Regales diuidantur, ita refert Io.Cald.Spec.in tit.de feu. in rub. & præſertim ſeruatur hoc in Lombardia,vt dicit And.de Iſer.in c.omnes fi lii.in tit.ſi de feu.fœ.contro.inter do.& agna.& in §. præte-
2 reà ducatus, & ibi ſubdit,†quod quando in feudi conceſſione dicitur,quod conceſſit in feudum Titio recipienti,& libe
e ris & hæredibus ſuis [e] deſcendentibus , tunc ad omnes ſuos filios,ſeu deſcendentes æqualiter pertinebit, ut verba impor tant,vt l.reos.§.cum in tabulis,ff.de duob.reis.l.ſi mihi & Ti tio.de verb.obl.l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi. ff.de ope.lib. non autem pertinebit ad primogenitum , ſi non fuit conceſſum, vt habeat iure Francorum.Secundo poteſt reſponderi, ꝙ da
3 to ꝙ non poſſit diuidi feudum comitatus, †tñ non pñt dicti diuidentes quantum eſt per ſe contrauenire, quia illa diuiſio comitatus de iure fieri non poteſt ſine conſenſu dñi feudi, ſed cũ eius conſenſu ſic, vt expreſse eſt de mẽte And.de Iſer. in c. 1.ad fi.prin.de feu.Mar. & tunc verum eſt dicere,quod cum dicta diuiſio ſit nulla,ratione iuris tertii,non poſſunt cõ trauenire,vt l.ſi creditoribus.C.de ſer.pig. da.rea.l.cũ profi teatis.C.de reuoc.don.l.per fundum. C. de ſer.ruſt. præd. & eſt doctr.Gul.de Cun.& Bar.in l. poſt mortem.ff.de ado.tu tius tamen erit deducere dictam cõſuetudinem Lombardiç, & probare,ꝙ conſuetudo hoc operari põt: & ẽt expreſsè di-
4 cit Bal.in d.§.præterea ducatus.† Quinimò dicit ibi Bald. ia

C ver.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ver. pone duo fratres &c. quod si duo fratres Marchiones diuidant hoc modo, quia vni assignatur marchia tota, alij assignantur bona allodialia, valebit hæc diuisio, quia quis f feudum marchiæ non possit diuidi, vt ibi, tñ diuisio facta modo prædicto nõ est diuisio quo ad marchionatum, ex quo non diuiditur per partes diuisas, allegat. l. pato §. 1. ff. fam. ercis. & l. si quis putat. §. pen. com. diuid. & no. per gl. in l. si familiæ. g C. fami. ercis. cum ergo comitatus ipse in casu nostro non fuerit diuisus per frusta, vel partes diuisas separatas. sed integraliter & vnitè assignatus dictis duobus fratribus, sequitur, q̃ non est talis diuisio prohibita. Ex quibus infertur respõsio ad secundum dubiũ, quo quæritur, an ista diuisio liget filios D. Thadæi, cum istud sit feudum antiquum, posito quod diuisio valeat. † nam respondeo, quod filij contrauenire non possent, quia posito quòd diuisio permittatur, vt dixi, sequitur, q̃ non possunt cõtrauenire, sicut dicimus in alia diuisione feudi diuisibilis, de iure, quia diuisio valet inter fratres, licèt feudum sit antiquum. c. oẽs filij, si de feu. fue. contro. & no gl. in l. si familiæ, C. fam. ercis. per quam dicit ibi Bal. q̃ per dictam diuisionem nihil dẽ fieri cõtra naturã feudi, nec mirum hoc casu, quia alia pars est, quæ in diuisione obuenit D. Thadæo, & subrogatur loco illius, quæ ante diuisionẽ erat D. Thadæi, & obuenit in diuisione comitibus Ac. & Io. l. cum in fundo. §. pen. ff. de iure do. l. Iulia. §. idem Celsus. ff. de act. emp. l. cõi diuid. §. si debitor. ff. commu. diui. declarat Bart. in l. qui Romæ. §. fi. in 9. q. de verb. obli. † Accedit, quia translatio facta fuit in alium agnatum, & confeudatarium, quæ videtur indistinctè permissa, c. 1. de ali. feu. paterni, & quod ibi Bal. c. 1. §. sed & res, in ti. per quos fiat inuesti. Et dato q̃ filij dñi Thadei possint contrauenire, tñ si cõtingat eos se immiscere hẽditati paternæ, non poterunt contrauenire † etsi adierint hẽditatem cũ bñficio inuẽtarij, qm̃ ẽt illo casu repellunt, quatenus soluẽdo eẽt hẽditas dñi Tha. vt plene no. p gl. & Doc. l. fi. in §. in cõputatione. C. de iure deli. & in l. cũ a matre, C. de rei ven. & in specie no. Iac. de Bel. & Bal. in c. 1. §. 1. ad fin. de voc. feu. attenta maximè promissione de non contraueniendo sub pœna apposita in diuisione, & etiam sequuta euictione rerum obuentarum, in diuisione potest ille cui euictũ est agere de euictione, vt plenè legitur & not. in d. l. si familiæ, & in l. si cogitatione. C. eo. titu. & per Bar. plenè in d. l. qui Romæ. §. fi. in 12. q. Circa tertium h dubium, quo dicitur, † quòd dicti vasalli prædictorum comitum non debent dici priuati i feudo ipso iure, sed per sententiam, i ego in meo consilio fu per hoc reddito non dico, q̃ ad effectũ talis priuationis non requiratur sñia priuatiua, imò illa regulariter requiritur ad hoc, vt pro culpa priuetur vasallus feudo, exceptis casibus traditis per Bald. in c. 1. §. callidis, post gl. de prohi. feu. alie. per Fed. & in c. 1. in fi. prin. in tit. qnib. mod. feu. amit. in c. quæ in ecclesiarum, de const. & in c. 1. §. denique, quę fue. prima cau. benefi. ami. & Ang. in l. eorum, ff. de dam. infec. vnde fateor, q̃ requiritur regulariter sententia, c. fi. quo tempore miles, 9 c. 1. de feu. sine culpa non amit. Circa quartum dubium, † an posito, quòd feudum illorum rusticorum delinquentium sit antiquum, veniat eis auferendum, ẽt ad præiudicium descendentium, & posterorum, & licet circa hoc posset fieri latus discursus, tñ pro veritate breuiter concludo, q̃ sic, in casu nostro, quia dicti rustici deliquerunt contra naturam feudi, & commiserunt p̃ dominũ feudi offensam & culpas. pp quas di recto veniunt priuandi feudo, vt probaui in cons. in 8. & vltimo præsuppositro primi dubij, quo casu secundũ magis communes & veras conclusiones fit præiudicium vasallo, & posteris K etiam in feudo antiquo c. 1. cum gl. si vasallus feudo priue. cui defe. c. si vasallus culpam, cum glo. in tit. si de feud. fue. controuer. inter do. & agn. d. c. 1. §. denique. & gl. in c. 1. §. insuper. in ti. de proh. feu. alie. per Fede. firmat Bar. in l. eum qui. ff. de interd. & releg. & Host. in sum. de feu. §. quibus modis, vel cautis feu. amit. versi. imò agnati, & Spe. in tit. de feu. §. fi. post prin. & Pet. de Anc. & Io. de Imo. in c. 2. de feu. Bal. & Sal. c. in l. 2. C. de li. & eor. lib. & Iaco. de Bel. & Bar. in d. §. denique, & in c. 1. §. 1. ad fi. ff. de suc. feu. & Angel. & Pau. de Cast. in l. adoptiuum, §. fi. ff. de in ius vo. & Bal. in l. emancipatum, ff. de senat. & Nic. de Mata. & Bald. in l. qui se patris, C. vnde lib. & Io. de Imo. in l. stipulatio ista, §. si quis ita. de verb. oblig. Ex quib. patet hanc esse magis com. opi. & seriorẽ, & ideo in iudicando ab ea non recedendũ, vt habetur in locis vulgaribus. Et non dico, q̃ priuẽtur, nisi illi homines qui delictum commiserunt, & eorum posteri prout supra, non autem illi homines qui non interfuerunt. Et † dicta pœna non 10 videtur remissa per perceptionem l affictuum, vt probaui in consilio, vltimo dubio, nec per concordiam est remissa pœna l ftãte reseruatione, nec taciturnitas sequuta nocet, quia requiritur, q̃ taceat toto tempore vitæ suæ, vt dicit gl. in c. 1. §. porrò, in uerbo, alienerit, in tit. quæ sue. prima causa benfi. amit. quæ ad hoc tanquam optima sufficiat licèt plures aliæ possent allegari. Circa id, quod quæritur † de modo probandi, 11 dico, quòd dicti delinquentes, seu aliqui eorum, qui sunt participes criminis, possunt recipi in testes, vt in consilio probaui, nec est confessio istorum delinquentium, quæ saltem sola priuet in effectu dictum dominum Thadæum, sed est iuramentum, & legitima probatio, quæ fit per illos, qui inducuntur in testes contra alios participes criminis, vnde potest primò inquiri contra oẽs exceptis duobus vel tribus, & illi duo vel tres recipiantur in testes ad probationem contra alios, vnde cessat argumentum, quia licet regulariter confessio vnius vel duorum non noceat alteri, C. res inter alios acta, per totum, c. quamuis, de re iud. tamen si illi duo per modum atte m stationis cum iuramento m contra me deponant, certè mihi nocent, c. in omni. de testi. l. ubi numerus. ff. eo. ti. Et poterit postea formati inquisitio per se contra illos duos vel tres, qui testificati erunt, & alij condemnati poterunt contra eos inn duci testes. Quantùm autem n ad modum procedendi, an requiratur, q̃ citetur dominus Thadæus, modus erit, q̃ recipiãtur primò duo, vel tres testes pro indicijs & probatione diffamationis de dictis delictis, & formetur inquisitio iuxta cõsẽta in puncto, & prout probari poterit veritatem se habuisse, nec erit necesse citari dominum Thadæum, quia † quando 12 proceditur principaliter contra vnum, & finis illius processus tendit in consequentiam contra alium, quia est eius præambulum, tunc si totum respicit publicam vtilitatem, seu effectum confiscandorum bonorum, probationes factæ contra principalem, & sententia contra eum lata, facit præiudicium etiam illi, contra quem in consequentiam res ipsa tenderet, ẽt si non sit citatus. l. 1. C. vbi causæ fis. l. quisquis. C. ad le. Iul. ma. & gl. in l. in cognitione, ad Syl. & est doctrina Bar. & aliorum in l. cum filius, in prin. C. de verb. obl. Bart. in dispu. sua incipiente, Perusinæ ciuitatis, & Anto. de Bu. in c. pe. de re iud. & Bal. in l. 1. C. ne fi. pro pa. & in l. fi. §. necessitatẽ. C. de bon. quæ li. vnde quantum ad effectum confiscandi bona prædicta, & incorporandi, non est necessaria aliqua citatio 13 domini Thadei, † tamẽ quia si postea facta confiscatione fierent inuestituræ de dictis bonis, tractarẽtur tunc de decima, & commodo priuato, ideo quoad illum effectum non præiudicarent probationes, & sententia lata domino Thadeo non citato, l. 1. cum ibi no. C. ad l. Cor. de fal. & est doctrina Bar. in d. l. cum filius, cum alijs supra alle. ideo vel in hoc iudicio inquisitionis petitur requiri dominus Thadæus, vt interfit iudicio si sua putet interesse, vt dicit Bart. in d. l. cum filius, & no. Cy. in l. 1. C. de aduo. diu. iud. & gl. & Bar. in l. cum miles. §. 1. qui. ex eau. ma. & Bar. in l. 2. ff. de præuari. & in l. filiusfa. §. diui, in 1. q. de leg. 1. facit l. si deserta, C. si propter pub. pen fi. & quod no. Inn. in c. fi. de mai. & obe. & Bal. in l. 2. commu ni diui. cum simi. vel etiam si non citaretur in hoc iudicio, valebit processus, & quotiescũque occasione inuestiturarum suboriretur contentio inter dominum Thadæum & comites Ac. & Io. satis esset ultra processum & sententiam latam contra inquisitos probare contra dominum Thadæum per duos, vel tres testes veritatem eorum, quæ continentur in inquisitione, quia clausula apposita in instrumento diuisionis 14 aliud non requirit, si bene inspiciatur. Quò ad vltimum † puto verum, q̃ dominus Thadæus posset p̃ interesse suo etiam nõ citatus comparere & instruere eam pro defensione inquisitorum, per id, quod habetur in auth. nunc si hæres, C. de litig. & ibi Bal. super illa auth. quam legit in fi. tituli, & expresse etiam Bar. in l. si perluforio. §. 1. de appel. per id, quod habetur in l. si suspecta. de inof. test. post glo. ibi, & ibi expresse Ang. hoc firmat in tertio non vocato. & ita ẽt no. Iac. Butr. & Bal. in l. principaliter, la 2. C. de li. cau. per illum tex. & Anto. de But. post alios in c. cum super, de re iud. & Io. de Imo. in l. à sententia. in prin. ff. de appel. Non autem posset D. T. impedire d. iudiciũ, vt p̃ Doc. in d. locis. Et ita sentio ego Alex.

ADDI-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ADDITIONES.

a Visis.] Dixi consi. 6. lib. 5. Amplia hoc consilium procedere, nedum in dote principali, sed etiam in augmento ipsius dotis, pro quo potest peti interesse, cum in eo eadē vigeat ratio. Paris. consi. 126. nu. 18. li. 1. Rouss.

b ¶Consultus, scilicet, supra eo. consi. 13.

c Tamen commenis observantia.] Amplia, ut non solum ex generali consuetudine feuda debeant inter filios diuidi, sed etiam quando dicta feuda solita sunt diuidi inter succedentes, tanti temporis spatio, in cuius contrarium non extat memoria, quia per talem vsurpationem licet ius in contrarium adesset, attamen omnibus datur successio, ut per Paris. consi. 106. nu. 7. lib. 1. Rouesc.

d ¶Consuetudo. Supra lib. 1. consi. 18. sup. lib. 5. consi. 25. Cur. seu. consi. 63. Iaso. stipulationes non diuiduntur. de verb. obli.

e Et hæredibus suis.] Idem tenet Ruin. consi. 25. col. 4. in fi. lib. 1. Nat.

f Quia etiamsi.] Adde etiam, quod feuda habentia annexam dignitatem, si concedantur tanquam feudum primum, & antiquum, diuiduntur. Soc. 201. Galles. 6. etiam si à parente. ff. de lib. & posth. Nat.

g Glos. in l. si familiæ.] Addo Alex. in consi. 21. in. 5. Rouesc.

h Circa tertium.] Gab. Ro. lib. 7. rece. sent. reg. 11. sub tit. de crimin. Roue.

i ¶Sententiam. Supra lib. 1. consi. 124. dixi in consue. Paris. § 30. q. 6.

K ¶Posteris. Supra lib. 5. consi. 13. Adde quæ dixi in consue. Paris. § 30. q. 14. & q. 36.

l ¶Perceptionem. Supra eo. consi. 42.

m Cum iuramento.] Istud tenuit Paul. de Cast. consil. 133. In causa Ludouici. in prin. lib. 2 vbi ponit, q consilio iudicialis non præiudicat tertio, quia ēt si cum iuso illud diceret, vni soli non crederetur. Nat.

n Quandoquidem autem.] Bossius in tit. de bonorum pub. nu. 56. Rouesc.

EPITOME.

MARITVS petere potest vsuras dotis promissæ non solutæ, etiam si non sit solitus negociari.

CONSILIVM XXXI.

a Viso a themate prædicto ad dubium prima facie dicendum vī, dictum † Ioannem eius generū non valuisse petere vsuras dotis sibi per Sempronium promissæ, & in termino non traditæ, quas vsuras in vulgari alimenta nuncupamus, & primò, quicquid accedit sorti, vsura est, 14. q. 4. nec hoc c. super eo. de vsu. in cle. 1. eo. tit. & q le. & no. in auth. hæc. C. de vsur. & in auth. de eccle. ti. in prin. & quę no. per Doc. in l. cunctos populos, de sum. Trin. Nec vñr ēt tales vsuras tanq̄ interesse peti potuisse pp onera matrimonij per istum Ioā. supportata, qm vī tales vsuras tunc tm̄ peti posse tanquam interesse, qñ constaret dictum Ioannem solitū fuisse negotiari, & mercari, l. 2. §. fi. ff. de eo quod cer. lo. & no. l. nummis. ff. de in lit. iur. & no. Doc. in l. 1. C. de sent. quæ pro eo quod interest, & Cyn. in d. auth. ad hæc. in 3. q. & Pet. de Anch. in d. cle. 1. sed non constat, dictum Io. solitū fuisse negotiari, ergo &c. pro hoc ēt facit, † quia maritus præstando alimenta vxori, nisi protestetur, vī facere affectione maritali, nō aio repetendi ab vxore, vel à socero l. quod in vxorem, C. de nego. gest. cum materia, ergo non vī consideratione debere haberi de onerib. matrimonij supportatis per dictū Ioannem, & per consequens non pñt peti dictæ vsuræ tanquā interesse, debebat n. dictus Io. vel protestari, q prestabat vxori alimenta animo repetendi, iuxta ea quæ no. in l. alimenta. C. de neg. gest. & in l. Nessennius. ff. eo. ti. vel debebat maritus vxori alimēta denegare, & eā ad patris domum remittere, qđ facere poterat lege pmittēte, in auth. de non eli. secun. nub. §. illud, cum gl. in verbo, onera, &c. & in l. fi. vbi Bald. C. ad Velleia. no. Bal. in l. de diuisione, & in l. si cum dotē. §. trāsgrediamur, sol. ma. & in l. fin. C. de sen. quæ sine cer. quan. & in d. l. qđ in vxorem. Ad pdictorum confirmationē optimè facit, qđ dixit Io. And. in cap. salubriter, de vsuris, vbi voluit,

3 † q si socer promisit genero soluere dotē, & donec terminus euenerit, soluere promittit expressè genero certā quantitatē, donec promissam dotē solueret, q genero non est licitū hoc accipere, quia hoc non reperitur, quia ille tex. loquitur in fructib. ex fundo pignorato perceptis per maritum, qui fructus diuino iudicio supposititi sunt, q non est in vsuris in pecunia cōpetentib. quam opi. Io. And. sequitur ēt ibi D. Card. Flor. Si igitur ex conuentione expressa non pñt peti vsuræ prædictę, ergo nec ex tante promissione l. cū quid. si cer. pe. l. tacitum,

4 de ver. obli. Sed ò † principaliter pro ista parte facit, quia cū dictus Io. fuerit ēt in mora deponendi, & consignandi pro parte sua dictas quingentas libras, quas ex cā donationis pp nuptias donauit dictæ Antoniæ, non pōt dictus Io. obijcere Sēpronio, q in morā incideris, cū ipse pariter moratus fuerit. l. si servū, si seq̄r. de verb. obli. & in auth. dos data. C. de do. ante nup. l. nā cū vterque, ff. ne quis eū in c. pertinet, de iureiu. & in c. constitutus, de pę. cū sim. facit l. Iul. §. offerri, de act. emp. l. ædiles. §. fi. ff. de ædil. edi. Nec obstare vī, q d. Antonia confessa sit per dictum Ioā. depositas fuisse dictas quingentas libras, &c. quia confessio ipsius non vī potuisse præiudicare d. Sēpronio, cū res inter alios acta alijs obesse nō soleat,

5 l. si vnus. §. ante oīa, ff. de pact. † Sed his non obstantib. puto b

b q̄rium de iure verius, videlicet dictū Ioannē pro eo tpe, quo onera matrimonij supportauit potuisse vsuras, & alimenta dictæ dotis promissæ, & non cōsignatæ petere ab illo tpe citra, quo fieri debebat dicta consignatio dotis, & hoc principaliter tenet Bar. in l. at qui natura, §. non tm̄, de neg. gest. cū concor. de quib. vide in præcedenti proximo consil. in prin. & Bal. in l. cunctos populos, C. de sum. Tri. vbi dixit, q ideo in casu nro permissæ sunt vsuræ in dote promissa & non soluta: quia habita relatione huius pōstationis, quæ dī vsura, ad aliud antecedens, videlicet ad onus matrimonij supportatū, resultat facio vt des, quo casu non dī propriè esse vsura, sed quædā recōpēsatio hinicnde, quę est permissa d. c. salubriter, & c. 1. de prohi. cum alijs ibi alle. per eum, & istud idem tenet Pet. de Anch. in d. c. salubriter. Pau. de Cast. in l. diuortio, in prin. sol. mat. saltē in casu qñ maritus fuisset cum dicta pecunia mercatus, vel fortè emisset ex ea pecunia fundum, sed ita est, q de dicta pecunia dotali in casu nro dictus Io. empturus erat fundum dotalem, prout ipse in dicto instrō promiserat, & iuso firmauerat, quod quidem iurm̄ præsumendū est,

c dictum Io. obseruaturum fuisse, vt est tex. c no. in l. postliminij ius, versi. & diuo Marco. ff. de cap. & ibi ponderat Bart. & probatur in c. ad audientiam. de præscri. & 1. q. 7. sancimus, & ita refert do. Pet. de Anch. audiuisse, quod ēt tenuit dominus suus do. Pet. de Peru. in d. cap. salubriter, pro quo allegat no. per Cy. in auth. ad hæc, in 5. q. C. de vsu. & istam partem tenuit ēt Io. Cal. in d. c. salubriter. per illum tex. indistinctē dicentem, q fructus rei pignoratæ luctetur maritus, & tamen quandoq; tales fructus in pecunia consistunt, vt quia erat domus consueta locari vel fundus ad affictum locatus, quę opi. etiam fuit originaliter Paul. de Leaza. & Iac. vt referunt Doc. in d. c. salubriter. Et per prædicta patet hanc esse cōem opi. q dicta alimenta ex mora peti pñt, in quam moram incidit d. Sempronius per lapsum diei interpellantis. l. magnam. C. de contrah. & com. stip. l. 2. C. de iure emphy. c. potuit, de Io. Et hanc partem puto veram, pro qua sine dubio est tex. aper-

d tus saltem in ratione sui, in d. c. salubriter. Nam paria d sunt permittere, q fructus non computentur in sortem, & permittere vsuras, probatur in c. conquestus, & ibi no. & c. quia frustra, de vsuris, & l. si ea petitione, & l. si ea lege. C. de vsur. Sed est permissum ipsi marito, vt fructus ex fundo pignorato perceptos in sortem non computet ex prouisione d. c. salubriter: ergo pariter infertur permissam esse marito vsurarū petitionem; tanquam interesse, & licèt dispositio d. c. salubriter. videatur exorbitans, & pe- consequens non extendenda l. si verò. §. de diuo. ff. sol. mat. l. fi. C. de interd. ma. c. quæ à iu-

6 re, de reg. iur. in 6. † tamen cum diuersitatis ratio inter vnum casum & alium reddi non possit, quod etiam patebit ex infra dicendis, & cū nos simus in fauorabilibus, ut innuit tex. in d. c. salubriter, in illo uerbo, salubriter, &c. & maximè cum hæc sua faueat causæ matrimoniali, & eius oneribus, quę cā appellatur fauorabilis, c. fi. de re iud. in cle. dispendiosam, de iud. igitur in exorbitantibus etiam fieri potest extensio prædictis concurrentibus. Et etiam si promptior esset ratio in casu expresso, quā n in alio, ut est gl. no. iuncto tex. in l. 2. C. de his qui ante ape. ta. & no. gl. Bar. & Doc. in l. si constante, in prin. in 9. q. sol. ma. no. Bal. in d. l. fin. C. de interd. matri. & in l. 2. C. de pat. qui fil. dis. ubi allegat ad idem glo. in l. ob æs. C. de prædis min. ad idem gl. in l. illud, & ibi Doc. de sacrosan. eccle. & gl. in auth. præterea. C. unde vir. & vxo. probatur in l. 2. §. siue autem, ver. si quid impuberib. ff. ad Terr. Cum. n. est

e identitas c rationis, non propriè dicitur extensionem fieri, iuxta gl. no. in c. 1. de temp. ordi. in 6. & dicitur à lege tacitè cautum illud, in quo eadem ratio reperitur, ut est tex. no. in l. his solis, C. de reuo. dona. Et tanto fortius in casu d. c. salubriter, est facienda extensio ad casum nostrum, cū expressa ratio in tex. d. c. uidelicet hoc inductum esse propter onera matrimonii, quæ maritus ipse sustinet, quo casu per expressionē dictæ rationis in text. nedum in exorbitantibus sed etiam in correctoris fit extensio unius casus ad alium ex identitate rationis, iuxta gl. in cle. 1. in verbo, eligatur, & ibi Doc. de ele. &

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

f gl.in auth.ut ij qui oblig.§.1. in uerbo,ad curationem,& gl. f in cle.1.de rerum permu.& in c.1.eo. tit.lib.6.Non omitto, quia verbo fertur, ꝙ in loco,in quo est quæstio, viget statutū, vel consuetudo,ꝙ alimenta dotium soluātur ad rōnem septē pro centenario,qđ quidem statutum in casu nr̄o est rōnabile
g & validum ꝑ ꝓ dicta matrimonij onera supportata, vt firmat Bal.in l.n.§.præterea.C.de iure do.allegat no.in c.per ve strās, de do. inter vi.quanquā aliàs statutū permittēs meras usuras,non valeat,vt in cle.1.de vsu.& l.eos,§.1. & ibi Bald. C.de vsu.qđ ēt tenuit in proposito nr̄o Io.de Imo.in d.cle.1. de vsu.& idem ibi do.Florentinus, l.ꝙ valeat tale statutū disponens, ꝙ debeant alimenta tanquā interesse post morā in
8 h soluēdo cōmissam,per no.in c.peruenit de fideiuss.& in c.dānum.de reg.iu.in 6.& istud ēt tenuit do.Abb.in c.salubriter, allegat & Pau.de Cast.in l.diuortio.in prin.fol.ma. & in l.Ti tia.ff.de sol.& dixit D. Abb. in d. c.salubriter, † ꝙ in casu,in in quo hæredes mariti tenerent alere vxorē, ꝙ tunc h pōt sta tutū loco alimentorū decernere certā q̄titatem, qui casus est magis dubius q̄ casus nr̄, per no.per Inn. & Ioā. And.in d.c. salubriter,& per Bar.in d.§.vsuras,cū concor.ergo quāto for
9 i tius valebit statutū,& cōsuetudo in casu nr̄o,† & ideo ēt cōiter dicimus, valere statutū, vel consuetudinē permittentē, ꝙ missus i in possessionem ex primo decreto lucret fructus ꝓ ꝓ morā vel contumaciā debitoris, vt est gl. reputata singularis in auth.de exhi.re.in §. si verò quidā in verbo seruādi, quam sequitur Ang.in rep.l.nemo carcerē,ad fi.C.de exact. trib.& Bar.in l.acceptā.in 18.q.C.de vsu.& in l. consentaneum. C. quo,& qñ iud. & in l.2.si ex nox.cā aga.Et p̄dicta vera ēt & esse vrgentius patebit ex his q̄ infra subiungā,rñdendo in con trariū adductis.Non obst.igit in ꝺrium allegata,& primò dū dicebat, ꝙ quicquid accedit sorti vsura est, q̄ iure prohibita est,&c.quia rñdet ꝙ ēt si in casu nr̄o vsura dici possit,tñ cum interesse petat,vt dictū est sup. petitio taliū vsurarū tanq̄ interesse permittit ut no.in l.sociū,qui in eo.in prin. ff.pro soc. in l.curabit.C.de act.emp.& in d.c.conquestus.de vsu,& no.
10 Inn.in c.1.eo.ti.cū sim.sup.alleg.Secundò † nō K obst. ꝙ di K cit Io.non fuerit solitus mercari, & negotiari:quia rñdeo, ꝙ qñ tractat de vsuris vt interesse petendis,tanquā lucrum cessans,& tunc procedit dicta distinctio, dēre haberi consideration̄e,an quis fuerit solitus negotiari. Sed vbi petuntur vt interesse rōne damni passi ꝓ ꝓ onera matrimonij supportata,vt in casu nr̄o,tunc indistinctē petitio procedit,non habita distinctione, si fuerit solitus negotiari necne.Ita expressè probat in d.l.2.§.fi.& ibi no.ff.de eo qđ certo loco,& in l.1. & ibi Doct.de sen. quæ pro eo ꝙ interest, & ita præcisè dñt
11 Doct.in oīb.iurib.sup.alle. in ꝺrium. † Considerandū est, ꝙ l in casu nr̄o d.Io.ex dicta pecunia erat empturus fundum,l vt sup.deduxi,quo casu idem iuris est in eo qui fuisset solitus negotiari,fm Pet.de Anch.in d.c.salubriter, vt sup.retuli, ꝓ quo bene facit:quia indistinctē hī in interesse petendo rō lu cri,qđ ex fundo percipi potuisset.l.fundus quem,ver.nā & si colonus.& l.si in lege,§.colonus.ff.loc.& no.Bar.in d. l. 1.C. de sen.quæ pro eo qđ interest. in ver.venio ad vltimā partē. Et minus obstat illud, qđ tertiò in ꝺrium dicebat, videlicet dictū Io.videri affectione coniugali alimenta vxori præstitis se,non aūt animo repetendi postquā de intentione repetēdi
12 minimè fuit protestatus, † quia rñdeo,ꝙ imò in casu, in quo dos est promissa viro,& non soluta, intercedente mora, ꝙ alimenta non intelligantur præstita pietatis cā, nec affectione coniugali,sed intentione recuperandi,qđ euidenter probatur per casum.d.c.salubriter.si.n.ibi præsumeret virū onera matrimonij supportasse pietatis cā affectione cōiugali,cui dubium, ꝙ fructus computentur in sortem, cuius ꝺrium ibi apertè dicit:pro hoc facit.l.cū virū.cū gl.ff.de do.inter vi.Sed d.l.qđ in vxorē,loquitur, qñ alimenta fuerunt mulieri infirmæ præstita,quo casu præsumitur pietatis cā, secus si fuisset sana per p̄dicta:& similis fit distinctio in l.fi.& ibi no. ff.pro derelicto,& ita intelligit Io.de Imo. in d.l.in insulā. §. vsuras sol.mat.pōt ēt procedere. d. l.qđ in vxorē, qñ nulla erat dos promissa marito,& mulier habebat patrē,vt ibi dī, quo casu non tenebatur maritus eam infirmam alere:sed pater, vt ibi intelligunt Doct.vel ēt ū loquatur illa l.in casu quo dos erat, intelligi dēt, qñ alimenta ipsius vxoris infirmæ excedebant quantitatē,& reditū dotis,quo casu non tenetur maritus nisi fm quantitatē dotis alimenta subministrare,iuxta l.si cū do tē.§.sin autē.& ibi Doc.sol.ma.& no.Inn. in c.per vestras.de do.inter vir.Nos verò loquimur,qñ dos fuit promissa,& per mortē soceri non soluta, & alimenta p̄stita vxori non ęgrę,
13 qui casus bñ deciditur p d.c. salubriter. † Quartò ēt non ob. id,qđ dicebat Io.And.in d.c.salubriter, quia rñdeo, & primo,ꝙ ēt in q.Io.And.cōis opi.est ꝺ eum, & ꝺ eum tenet ibi Pet.de Ancha. post D. Pet.de Peru.& ēt Io.Cal.ibi per illum tex.& ēt quoad casum nostrū ꝺ Ioan.And. tenet ibi expressè Ant. de But.quorum dicta sup. in effectu relata sunt & ꝺ Io. And.ēt cōcludit Io.de Imo.in d.§.vsuras.pro quib.facit,quia videmus venditorē,cui non soluit pretiū, posse vsuras vt interesse petere ꝺ emptorē,vt no.in d.c.conquestus. cū cōcor. sup.alle.quantò fortius vī hoc dicendū in marito, qui passus est onera matrimonij,q̄ in venditore, qui similia onera non sustinet,& vsuras petere pōt.Et pro eis ēt facit, quia certum est,ꝙ valeret pactum,ꝙ aliquid per socerum daretur genero pro alimētis vxoris.hoc expressè patet in l.fi.in prin. de doli excep.& l.si pater.§.1.de pact.dot.l.creditor.§.si inter.ff.mā. & no.Iac.But.in d.§.exact.l. vnicæ. de rei vxo. act. ergo & si fiat simpliciter promissio genero de soluēda aliqua pecunia pro libra,donec veniat tps soluendæ dotis, intelligēdum est in dubio talē promissionē factā esse pro alimentis per virum vxori p̄standis,& sic in cām permissam potissimè, ut potius actus in dubio valeat,q̄ pereat. l. quoties in stipulationibus de ver.obl.c.abbate.de verb.sig.& ista fuit ratio Ioā. de Imo. Et pro certo ꝺ Ioā. And. vī casus in d.c.salubriter. nec bona vī resp.Io.And.ad illū tex.dū dixit,illū tex.loqui in fructib. pos sessionis,qui sunt submissi Dei iudicio, adeò ꝙ pōt contingere,ꝙ illi fructus nō percipiant, & sic ibi emolumentū non est ita certū,prout est in qōne sua in socero promittente pecuniā,quia hæc rñsio tollitur per illū tex.fm Io.Cal. pone.n. fructus rei marito pignoratæ consistere in pecunia, puta, quia est domus solita locari, vel fundus ad affictū locatus, & tñ fructus non cōputantur in sortē, ut in d.c.salubriter. ergo non est p̄fecta rō Io.And.Præterea si vera esset,sequeretur,ꝙ illa rōne attenta quilibet creditor fructus ex fundo pignorato percipiens non teneretur illos in sortē cōputare, cum sint supposīti iudicio Dei, ꝺ c.cum ꝺ.de pig.c.1.de vsu.l.1.& 2.C. de pig.act.Itē quia considerandū vī,ꝙ fructus, vt plurimum præcipiuntur per maritū ex re pignorata,quāuis iudicio Dei supposīti sint, qđ vī cōsiderasse Io.And. & maximè nō procederet in casu nr̄o d.op.Io.And.attento,ꝙ d. Io.dicta pecu nia empturus erat fundum,ut supra deduxi,quo casu Pet.de
m Anch.nō reprehēdit opi.Io.And.Secundò rñdeo,m ꝙ posito,ꝙ opi.Io.An.esset vera;tñ quoad casum q. nr̄æ nullatenus obstat,quia opi.Io.And.loquit, qñ quid certū promittit solui creditori,antequā ipse debitor in aliquā moram incurrat, quo casu forte posset procedere opi.Io.And.sed eo casu quo promissum esset,postquā debitor in morā succurrisset, ut in casu nr̄o,tunc audacter vī dicendū, ꝙ talis promissio valuisset.Et hoc expressè fuit de mente Io.And.in c. nauiganti. de
14 vsur.ubi dat doctrinā, † ꝙ licitū est vltra sortē pacisci aliquid cōputandū in interesse,qñ ille debitor ꝓmittens est in mora: sed ubi nō est in mora,ꝓ cōsequens nō tenet ad interesse, ió ꝺ charitatem est velle illud interesse,ex quo debitor in mora non est,fm eū,qđ ibi ēt sequit Ant.de But. & Doct. & ita ēt fm p̄dictā distinctionē vī do.Ant.in d.c. salubriter. intellexisse opi.Io.And.ibi,& ꝙ talis dria facienda sit, videlicet an aliquid ꝓmittat pro tpe ante morā p̄cedentē, & non ualeat, secus si post moram,tenuit expressè ēt Cy.post Io. de Rau.in
n d.auth.ad hæc.C.de vsu.Vltimò non obst.n quòd d.Io.fuerit in mora deponēdi,& cōsignandi pro parte sua dicta quin gentas libras,quas ex cā donationis,&c.quia rñdeo, ꝙ cum pater dictæ Antoniæ & ēt notarius tanquam publica persona fuerint stipulati noīe dictæ Antoniæ dictas quingentas li bras à p̄dicto Ioāne, ꝙ ex tali stipulatione fuit quæsita vtilis
15 actio sine cessione ipsi Antonię.† Et primò,ꝙ ex stipulatione patris fuerit in totū q̄sita vtilis actio filiæ in dicta quantitate, quæ est aduentitia, vt infra probabo,est tex.in l.vxorem.§.te stamento.lo 2.de lega.3.& ibi no.vbi filiæ ex stipulatione pa tris acquiritur sine cessione actio, etiam in dote profectitia, quia ius acquisitionis ipsa filia capax est l. Pompo. Philadelphus.fa.erc.& quæ no in l.2.C.de inof. don.Idem probatur in l.dos seruo.& ibi gl. & Dy.in l.quodcunque.in prin.& gl. Bar.Ang.& Io.de Imo.i l.quod dicitur de verb.obl.& gl.ibi.

Pet.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Pet. Cy. Bal. in l. 2. C. de contrah. & comm. stip. & gl. Insti. de inut. stipu. §. ei qui, & ponit de materia plene Bal. in l. Caius. ad fi. ff. sol. matrim. & hoc est maxime verum, cum non appareat patrem stipulatum fuisse filiæ vt extraneę, sed imò in dubio præsumitur stipulatus vt filiæ, ° tum quia eam nominauit vt filiam, vt in instrumento patet, quo casu præsumitur vt filię stipulatum fuisse, vt firmat Bar. in l. si tibi 10. §. si pactus. ff. de pac. & Io. de Imo. in d. l. quod dicitur, per id quod legitur & no. in l. cum aliquis, de iu. delt. & in l. filio. ff. de condi. & dem. & per no. in l. si filio, per Dy. & Doc. ff. de don. cau. mor. Dum etiam quia non apparet patrem motum fuisse ad stipulandum filiæ propter aliqua merita, quę receperit a filia, imò videtur motum fuisse dict. Ioannem ad promittendum patri nominæ filiæ stipulanti potius propter affectionem, vel remuneratioñe alicuius nobilitatis ipsius mulieris, iuxta not. per gl. & Doc. in l. si voluntate. C. de dot. promis. Ex quo infertur, ꝙ pater non videtur stipulatus filiæ vt extraneæ, sed vt filiæ, vt firmat Bar. in d. l. quod dicitur. in prin. & idem ibi Io. de Imo. bene faciunt no. in d. §. si pactus. Item ex hoc infertur, prædictam stipulationem non fuisse factam ex causa profectitia, sed aduentitia, quod firmat Bart. in l. quod dicitur. circa prin. & probatur etiam in l. cum oportet. cũ ibi not. C. de bo. quæ libe. Et quod sit áduentitium, in terminis firmat Bal. in proposito in l. 1. in 2. q. C. de inoff. do. Allegat tex. hoc probantem in ratione sui rectè intuenti, in l. pen. §. 1. C. de inoff. don. Et quòd quæsita fuerit talis vtilis actio sine cessione dictæ filiæ, tenet etiam Bart. & Doc. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. de verb. obl. imò etiam si talis stipulatio nõ fuisset efficax ad acquirendum filiæ, videtur forte dici posse, ꝙ etiam tacitè præsumatur a lege intercessisse stipulationem in personam filiæ, cum dicta quantitas promitteretur pro donatione ꝑꝑ nuptias, vt no. Bald. per illum tex. in l. 2. de bon. q̃ lib. & tanto fortius in casu nostro in quo propriè dicta quantitas in effectu efficiebaẽ dos d. Antoniæ, vt in instr̃o dr̃, ideo a lege præsumitur tacitam inesse stipulationem in personam mulieris, l. vnica, ĩ prin. & §. accedit, de rei vx. act. & l. ex mor-

16 te, C. de pac. conuen. †fuit etiam vltra prædicta ex alio capite

p quæsita vtilis p actio sine cessione dictæ Antoniæ, ex stipulatione facta eius nomine a notario tanquã publica persona, vt firmat Bart. in l. 2. ff. rem pup. sal. fo. & Dy. & Bal. in l. 1. §. exigere, ff. de mag. conue. & Gul. de Cun. & Bald. in l. non aliter, ff. de adop. & Ioan. de Imo. in l. stipulatio ista, §. alteri, de verb. obl. per l. Caius. ff. de vsur. & firmat gl. in d. §. si quis alij Inst. de inuti. stip. Bene facit gl. no. in l. hmõdi, in prin. ff. de leg. 1. & ista est magis vera, & cõis opin. quam etiam sequitur ipse

q Io. de Imo. in d. l. hmõdi, q̃ q̃ nonnulli ꝯ. Et maximè q cum iuramentum interuenerit, quod quidem vr̃ operari idem ac si stipulationi præsens fuisset ipsa Antonia, vt no. Bal. in rub. C. res inter alios acta. allegans gl. no. 7. q. 1. quoties cordis oculus, & Bal. in auth. sacr̃a puberum, & in l. pactum in 9. q. C. de col. & Pet. de Anc. in cle. 1. de iureiur. & in cle. 1. in fi. principij, de vsur. & Spe. in tit. de leg. §. nunc ostẽdendum, ver. hoc quoque notandum &c. Cum ergo fuerit quæsita saltem vtilis actio sine cessione dictæ Antoniæ, potuit dicta Antonia confiteri, s. pro parte dicti Io. fuisse obseruata ea, ad quæ vigore dicti instr̃i ipse Io. tenebatur, & maxime cum de nullo prę iudicio ipsius Sempronij hic tractaretur, quod ostendo, nam vt supra probaui, dictæ quingentæ libræ deponendæ per dictum Ioan. erant quid aduentitium ipsius filiæ, vt supra probaui, in quo etiam isto casu nullus vsusfructus spectabat ad

17 patrem, †quia siue futura esset dicta quantitas loco donationis ꝑꝑ nuptias, & fructus spectant ad maritum, s. ad dictum Ioannem, non ad patrem, vt est tex. cũ gl. in uerbo ad sustentationem, in l. vbi adhuc. C. de iure do. & gl. quæ solita est allegari pro singulari in auth. de nõ elig. secund. nub. §. fi. in verbo, præcipiatur, & gl. Inst. de dona. §. est & aliud, in vers. exequatur, & no. Bal. in auth. siue a me, C. ad Velleia. & in auth. promissa, & in auth. dos data, C. de do. ante nup. siue futura esset dicta quantitas loco dotis, vt in dicto instr̃o fit mentio, & tunc etiam uerum est dicere, fructus dictæ dotis ad mulierem, non aũt ad patrem spectare debere, C. de iure do. l. pro onerib. & l. dotis fructus, in prin. ff. eo. tit. Itaque confessio ipsius filiæ hñtis utilem actioñe, præiudicare potuit patri, hñti directã actionem, l. si cum emptore, §. fi. & ibi Doc. ff. de pac. & est tex. cum gl. & ibi Bar. in l. apud Celsum, §. mãdau. ff. de do. excep. Imo fortius vr̃, ꝙ ẽt posito, ꝙ talis confessio facta non fuisset, & ꝙ dictus Ioannes adhuc fuerit in mora, ꝙ nihilo minus pñt peti dicta alimẽta tanq̃ interesse, per dictum Ioannem, qđ vr̃ euidenter probari ex his quæ dicit not. Bal. l. 2. C. de vsuris, in ver. denuo quæro &c. iuncto ver. præce-

18 denti, vbi not. †dicit, ꝙ si emptor non tenebatur soluere pretium ex conuentione, nisi venditor sibi emptori præstaret fideiussorem, ꝙ licet venditor fideiussoré hunc non præstet, & sic emptorem in mora non constituat, tñ emptor, qui rẽ venditam habuit, tenebitur uẽditori ad pretium vsurarum, quia per talem nõ impletioñe ex parte uenditoris non minuitur usus rei, ergo nõ minuitur interusurium pretij, & hoc ẽt si ta-

r lis res uendita r sterilis fuisset, ita in proposito cum per talem non impletionem, ex parte dicti Ioan. fortasse non deponentis dictam quantitatem, non fuerit, quin nihilo minus ipse passus fuerit onera matrimonij, & dictus Sẽpronius nõ possit allegare de se hoc aliquod dammum sensisse, in fertur omni casu dictum Sempronium ad dicta alimẽta, tanq̃ interesse teneri. Et prædicta uehementissimè corroborantur ex ui cuiusdam reformationis & statuti uigẽtis in loco, in quo uertitur qõ (ut uerbo fertur) quo expresè cauet, ꝙ si quis stipulatus fuerit alteri dari illi, cuius noĩe fuerit facta stipulatio, ipso iure q̃rat oĩs actio utilis, & directa. & no. Bart. & Doc. in l. 1. ff. ad Treb. Si ergo ipso iure utilis actio, & directa uigore dicti statuti fuit quæsita d. Antonię. ergo in effectu nulla actio, & nullum ius remansit penes dictum Sempronium stipulantem, iuxta ea quæ no. in l. si curatoris. C. de neg. gest. & in l. 1. C. de act. & oblig. & in l. 1. ff. eo. ti. p Doc. Quibus sic stãtibus hæc cõsultatio reddit de se clara, q̃a erga dictũ Sẽproniũ nulla fuit cõmissã mora per dictum Ioannẽ, quia vbi nulla actio cõpetit, ibi nulla mora, l. si pupillus, ff. de uerb. obl. & l. nulla. ff. de reg. iur. Sed nulla competebat actio Sempronio ad dictas quingẽtas libras, ut sup. probaui ergo &c. Ad fĩn dubiũ prætermissis argumentis ad partes br̃ cõcludo pro parte affirmatiua, quia hoc est clare decisum. C. cõm. de leg. auth. res q̃, maximè iunctis his, q̃ ibi dñt, Doc. & legi. & no. in l. mulier, §. cum proponeretur, & in l. a filia, in prin. & ibi gl. & Doc. ff. ad Treb. & qđ no. Bar. in l. quæsitum. §. si sponsa, de priu. cre. Et ita dico & consulo ego Alex. die 24. Martij. 1450.

ADDITIONES.

a Viso.] Nattam addo in consil. 450. & Ruin. consil. 224. prosequendo. colum. fin. lib. 1. Rouesc.

b ¶Puto. Idem infra eo. consi. 200.

c Vt est tex.] Mirari subit, Alexandrum non animaduertisse tex. apertissimum in l. fi. C. ad l. Iul. repet. Natta.

d Nã paria.] Addo Rub. consi. 55. vbi latè versatur post Alex. hic. Rouesc.

e ¶Identitas, supra lib. 5. consi. 75.

f Non omitto.] Idem d. Alex. in consi. 63 col. 2. versi. insuper. lib. 4. & Corneus consi. 44. lib. 2. Soc. in consi. 56. lib. 3. & Craueta latè in consi. 189... & Rubeus consi. 55. Carolus Ruinus consi. 73. quæst. col. 2. num. 3. lib. 1. vers. quartus casus. Ossascus decis. 132. in dubium. Rouesc.

g ¶Validum. supra, lib. 4. consi. 63. Cæpol. caut. 15.

h Quod tunc.] Sequitur hanc distinctionem Soc. consi 126. in fi. lib. 1. & Alex. infra consi. 39. col. 2. Ias. ad l. de quibus col. 17. ff. de legibus. Et pecuniæ debitæ propter donationem ob nuptias, non potest induci vt interesse, vel vsusfructus debeatur. Afflict. decis. 291. Et vxori inopi, quæ fecit quicquid potuit pro exactione, debentur quinque pro centenario, Afflict. decis. 284. Vide de istis Roch. ad cap. fin. col. 5. de consue. & Paris. consi. 60. col. [illegible] lib. 1. vbi dicit de 7. & 8. & 10. pro centenario. & eundem consi. 126. nu. 17. lib. 1. Natta.

i ¶Missas. Clata. in vers. vsuras. 1. §. 32. Sylue. versi. vsura. 1. q. 30.

K Secundo non.] And. Tiraq. in tract. lign. §. 1. gl. 18. num. 71. versi. etsi dicas, [illegible] consi. 141. col. 1. lib. 5. Gabr. Rom. lib. 3. recep. sent. reg. 10. sub tit. de sol. & libe. Rouesc.

l Empturus fundum.] Istud de empturo fundum reprobat eleganter Alex. ad l. diuortio. col. 8. ff. sol. mat. attamen si testator mandat hæredi, vt fundum emat, hæres morosus tenetur ad interesse, ut nota. Soc. tradit consi. 247. dubio vlt. lib. 2. Et de empturo fundum ponit Bal. ad l. fin. in fi. C. de pet. hære. concordat opi. Ruin. consi. 104. lib. 4. quod opinio Pauli Castren. procedat in eo, qui certum fundum esset empturus, alias non. Sed istud de empturo fundum tenet Pet. de Anch. consil. 150. In quæst. quæ vertitur, col. 3. versi. & pro tanto. Claud. ad l. diuortio. col. 4. & Paul. Castren. sequitur etiam Alex. consi. 200. inf. eod. lib. Et præter quam in solito mercari, interesse lucri cessantis non debetur, nisi ratione loci, secundũ Aret. consi. 9. Cum Paulo Castr. tenet Gram. decis. 103. nu 93. Nat.

m Secundo respondeo.] Addo Craue. loco sup. citato. ver. quartus casus. Ro.

n Vltimò non obstat.] Parpa. consi. 478. ex his. col. 2. nu 2. Rouesc.

o ¶Vt filiæ. sup. lib. 5. consi. 26.

p ¶Vtilis. Bald. consi. 278. lib. 5. Aretin. consil. 74. versic. venio ad tertium, in fi. Guido Papæ decis. Delph. 49. Corn. consil. 50. lib. 1. consi. 2. lib. 4. Antonius Rubeus consil. 117. & hi intelligunt, ut etiam ignoranti statim acquiratur alio non requisito, nisi repudiet, quia tunc fingitur non quæsitum, & hæc fuit opinio antiquorum vsque ad Paulum de Cast.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

qui tenuit, nil acquiri nisi re integra, secuta ratificatione, ut Paul. consil. 171. consi. 195. lib. 11. sequitur Cur iun. consi. 55. nu. 9. late Dec. in l. contractus, nu. 6 de reg iur. & in consi. 226. consi. 214. consi. 247. consi. 432. in fi. consi. 464. consi. 563. consi. 531. & in l. 1. nu. 22. C. de pact. licet Dec. veterem opinionem sequatur in l. quo tutela. in fine de reg. iur. sed posteriorem sequitur Bertr. consil. 116. in fin. lib. 2. consil. 304. Donatio. lib. tertio, & hæc hodie crebrior, & Regia constitutione in hoc regno confirmata.

q Et maximè.] Idem tenet Alexan. ad d. §. alteri, & uide notabilia uerba Abb. ad c. ficut, col. 2. in. 2. ieremi. Pet. Anch. consi. 21. col. pen. Guid. Papæ q. 222. & Alex. infr. co. lib. consi. 66. col. pen. in fi. Natta.

r Vendita.] Iud. de re sterili improbat Paul. Cast. & Sal. ad d. l. 2. C. de usu. Aex. ad l. de diuisione, col. 5. ff. fol. mat. Aret. ad l. ita stipulatus, col. 5. ff. de verb. oblig. & consi. 150. col. antepen. Corn. consi. 59. lib. 3. Sed Bar. sequitur Soc. consi. 175. col. 1. lib. 11. & consi. 88. col. 3. lib. 4. & consi. 103. col. 1. lib. eod. & tenet Pet. Ancha. ad c. peccati venia. col. 8. vers. sed circa hoc est dubium, de reg. iur. in 6. Io ab Anania ad c. conquestus, col. 1. de usur. Patri. ad c. cum venerabilis, col. 8. de excep. & consil. 60. nu. 28. lib. 1. Goza. consi. 55. nu. 11. Idem vult Paul. Cast. ad d. l. curabit. circa princip. Contra Bald. tenet Claud. Aquen. & plenius Lancel. ad d. l. de diuisione, Tiraq. de retract. fol. 333. nu. 53. Natta.

* Vide eundem, supra consi. 221. vol. 2. cum ibi annot.

SVMMARIVM,

3 *Sui dicuntur vsque ad septimum gradum. Et testes singulares vel contradicentes non probant, nec deponentes ad sui exonerationem, num. 4.*

5 *Gerens tanquam procurator tenetur, nisi doceat de mandato.*

6 *Infamia orta ex delicto repellit testem & emendatum.*

CONSILIVM XXXII.

Viso processu inter Ioannem de Placentia agentem, & Antonium conuentum. Partes domini iudicare debentis, vt mihi videtur, futuræ sunt in absoluendo Antonium, potissimè, quia dato, ℘ diceremus esse probatum mandatum factum per dictum Antonium Francisco Nastello, quòd dictus Franciscus nomine dicti Antonij promitteret dicto Ioanni libras centum pro dote dictæ Apoloniæ, dandas per ipsum Antonium dicto Ioanni eo casu, quo pater Apoloniæ sibi dare nollet dictam dotem, tamen non sequitur, ℘ posset Antonius condemnari, quia non est sufficienter probatum, quòd dictum mandatum iniunctum dicto Francisco fuerit exequutum per ipsum Franciscum, & sic ℘ dictus Franciscus promiserit vigore dicti mandati, & procuratorio nomine dicti Antonij dicto Ioanni dictas libras centum, vnde non est dubium, † quòd ex mandato per me facto Titio, vt aliquem contractum faciat cum Sempronio, nõ sim obligatus Sempronio, nec Sempronio acquiritur ius, nisi Titius fuerit exequutus mandatum, l. fundi venditor, ff. de acqui. pos. l. si mandassem. ff. manda. l. si pater in princ. de ma. vin. potest enim mandatum ipsum reuocari, antequam mandatarius cœperit exequi, vt in dictis iuribus, & ideo ad cautelam poterit Ant. mandatum reuocare, quatenus appareat de mandato. Nec obstat, quòd Franciscus deponat se impleuisse mandatum, & promisisse, quia hoc non probatur, nisi per ipsum Franciscum, qui est vnicus, & singularis, & sic fidem non facit, l. ubi numerus, ff. de testi. c. causam, de testib.

2 † Secunda ratione non probat, quia dictus testis fuit media-

a tor[a] in illo negotio, super quo deponit, vnde videtur, ℘ non sit in casu proposito testis idoneus, ut no. gl. in c. 1. & in c. fi. de testi. in 6. & Cyn. & Ang. in l. quoniam, C. de testibus, & Bal. post Gul. de Cun. in l. & hæredes. §. 1. ff. de pact. præcedens tamen responsio tutior est. Alio principali fundamẽto ostenditur ferendam esse absolutoriam, quia non videtur aliquo modo sufficienter probatum pro parte actoris. Quod ostenditur sic, nam dictus Francisc. primus testis deponit, ℘ dictus Ant. dixit ei hæc verba, *Canceliero andate, fate che la Polonia sia trattata ad honore, & io son contento che voi li promettete per cagion de la dota, in bolognini lire cento, le quali quando li soi non gli vogliano dare, li darò de lo mio, &c.* Et sic in mandato fuit adiecta conditio, cum sui nollent dare dotem, quæ verba faciunt conditionem. l. quandocunque, §. pen. ff. de verb. obli. l. qui promisit, de condi. inde. & no. in l. Seius Saturinus, ff. ad Treb. & per Bart. & alios plene in l. 1. ff. de condi. & demon. & in l. centesimis, §. fin. de verb. oblig. & Bal. in l. ex his. C. quando dies leg. ced. & in rub. C. de inst.

3 & substit. sub condi. fact. † Et verbum sui, importat omnes coniunctos vsque ad septimum gradum, vt no. gl. & Doct. in l. si fœmina, C. ad Turp. & Spe. in tit. de accu. §. 3. videndum, circa principium, & ibi etiam Ioan. And. & per Bar. in l. 2. in prin. ff. de accu. per Bal. in l. petitionem. C. de aduo. diuer. iud. & in l. 1. C. qui accu. non pos. & no. Io. And. & alij, in c. de cætero, de testi. alij verò testes duo deponunt, ℘ Ant. non adiecit illam conditionem, s. si sui nollent dare dotem, sed illam conditionem, si pater nollet dare dotem, inter quas conditiones est maxima diuersitas, nam secundùm quòd deponit Fran. primus testis, non satis esset, ℘ constaret patrem mulieris nolle dare dictam dotem ad hoc, vt dicatur purificata conditio promissionis Antonij, sed oporteret cõstare de voluntate omnium, qui uenerunt appellatione suorum, qui quales sint, dixi supra, sed secundùm quòd deponunt alii duo testes, satis esset, constare, quòd pater mulieris nollet dare dotẽ, vnde sequitur, ℘ dictum istius primi testis non potest coniungi, & coadunari per dispositionem aliorum duorum testium sibi contrariantium, & dictum eius elidentium cap. in nostra, cum ibi no. de testi. & 4. q. 3. in §. si testes, cum ibi no. Contradicunt etiam dicti duo vltimi testes dicto Francisco in alio, quia Franciscus deponit se promisisse dotem Ioan. & eius patri, & sic intelligitur promisisse cuilibet pro dimidia, l. reos, §. cum in tabulis. ff. de duo. reis. l. si mihi & Titio, de verb. obli. & deponit, quòd ita mandauit sibi dictus Anto. vt sonant verba ipsius testis, maximè dum dicit, quòd ita ex causa dictæ promissionis factæ, ut supra ponens dictum Ioã. & Ant. eius patrem, & ipsum testem nomine dicti Anto, & de mandato suo, &c. Alii verò duo testes deponunt tantùm de mandato facto ipsi Francisco de promittendo dictas libras centum dicto Io. & sic tale mandatum importabat, quòd tota dos debeatur, & promittatur Ioã. secundùm attestationes istorum duorum vltimorum testium: sed secundùm attestationem Francisci mandatum importabat solum, quòd dimidia promitteretur Io. vt probaui, variant etiam in aliquibus aliis dicti duo vltimi testes à testatione dicti Francisci, vt de se satis patet. Sed prædictæ varietates, & contradictiones suf-

b ficiunt. Quinimò dictus[b] Franc. ad probandum dictũ man-

4 datum sibi factum ab Ant. non est idoneus testis, † qui deponit ad exonerationem suam, & ad commodum suum, ut ostendam, ergo non est idoneus testis, l. omnibus, C. de testi. l. nullus, ff. eod. tit. & no. clarè Bar. in l. deferre. ff. de iur. fis. & Ant. de But. in cap. cum à nobis, de testi. & Salyc. in d. l. om-

c nibus, & Moder. in cap. fin.[c] de testi. in 6. Quod autem depo-

d nat ad sui exonerationem,[d] & sui commodum patet, † quia[e]

5 quando aliquis facit aliquem actum, vel obligationem tan-

e quam mandatarius & procurator Titii, tenetur ostendere se habuisse mandatum, aliàs ipse obligatur, vt probatur in l. 1. C. cre. euict. pig. non debe. & ibi hoc no. in specie Iaco. But. Barto. Bald. & alii, & Barto. in l. procu. qui pro euictione, ff. de procu. & in l. 1. §. 1. ff. de præto. stip. & in l. si pupilli, §. item si fundum, ff. de neg. gest. & in l. licet, C. de procu. & Ang. in l.

f 4. [f] in prin. ff. de re iud. ergo dictus Fran. deponens se habuisse mandatum deponit & attestatur illud, quod concernit suam exonerationem. Alius est testis, qui non est idoneus, quia probatum est per testes productos pro parte rei con-

6 uenti, † ℘ ipse fuit leno, & per consequens infamis ipso facto, l. 1. circa principium ibi, dum dicit, qui lenocinium fecerit, &c. ff. de his, qui no. infa. & in l. athletas, §. ait prætor, cum seq. eo. tit. Sed infamis non potest esse testis. c. 1. de excep. c. testimonium, de testi. l. 3. §. lege Iulia. & ibi glos. in verbo palam, ff. eod. tit. quæ vult hoc esse verum etiam postquam desitit à crimine & scelere, & probatur in d. c. testimonium, & præsertim, quando infamia traxit originem immediatè à delicto, nam tunc etiam testis emendatus repellitur in causa ciuili, & etiam si fuisset simplex infamia facti, licet secus sit, quando infamia non traxit originem immediatè à delicto, scilicet à carceratione, vel alia simplici causa, ut not. Io. And. & alii in d. cap. testimonium, & ita est in proposito nostro, quia infamia traxit originem à delicto, vt d. l. prima, circa princ. de his qui no. infam. Cum ergo ita sit, quòd non sit sufficienter probatum de emẽdatione dicti Lenonis per testes vltimo productos pro parte Ioan. secundum formam, & modum traditum per glos. & Docto. in d. cap. testimonium, cum concor. ibi allegatis, & dato, ℘ esset probatum de emendatione, tamen adhuc non esset idoneus testis, quia durabat infamia propter lenocinium d. cap. testimonium, nisi ad famam fuisset restitutus, secundùm ea quæ habentur in l. 1. §. à qua re, & ibi per Bar. ff. de postu. & per eũdem in l. infamem, ff. de pub. iud. in l. fi. C. de sen. pas. & per Doc. in c. cum te, de

re iud.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

re iud. ergo sequitur, ꝙ iste non est testis idoneus, & ꝑ consequens non potest dici mandatum esse probatum per tertium alium testem, qui remanet vnicus testis & singularis, l. iurisiurandi, C. de test. cap. licèt causam, de proba. & cuius dicto
g etiam non est credendum, quia elidunt se adinuicem ipse Thomas, & Franciscus ex contrarietatibus & repugnantijs, quas supra retuli, per no. in d. c. in nostra, & Bal. in rub. de cõtrouer. inue. & in l. iurisiuran. in ver. deinde no. ratione & c. C. de testi. & in l. de quib. ff. de legi. in quibus locis ostendit Bal. quod tunc nullus ipsorum testiũ aliquid probat. Ex quibus concludo, dictum Ant. absoluendum. Alex.

ADDITIONES.

a ¶Meditor supra lib. 1. consi. 13. nu. 3.
b Quinimò dictas.] Dixi ad Alex. consi. 44. col. 3. vers. Item non probat. lib. 2. Roneſc.
c Moderni in c. fi.] Hi moderni, seu potius recentiores, sunt Geminianus, q̃ i hoc ibi dicit in §. Et adde Im. idem tenentem in d. c. cum a nobis, & Bal. ad c. inter partes, col. fi. de l. Corra. Flo. ad l. fi ff. de test. Nat.
d ¶Exonerationem, supra lib. 2. consi. 44. infra li. 7. consi. 71. nu. 4 Cur. tract. de testib. conclu. 38.
e Patet quia.] Ad ia Boerium dec. 281. præsupposito, nu 8. Roneſc.
f Et Ang. in l. 4.] Vide etiam ibi Alex. qui vult, ꝙ contra procuratorem non docentem de mandato, fiat executio sententiæ. Et idem est dicere, Ago nomine talis, vel procuratorio nomine talis Fel. ad c. cum M. col. 1. de consti. Et vltra eum istud vult Bar. ad l. si ita stipulatus, § Claudius Gorgogonus, col. 6. ff. de verb. oblig. Nat.
g Quia elidunt.] Sequitur Crauetta consi. 9. col. 4. nu. 15. vers. 3 non possunt.

SVMMARIVM.

1 *Colonus qui emit a domino ad mensuram, si propria authoritate retineat ante mensurationem, tenetur recuperandæ.*
4 *Possessio amittitur oblivione, & cursu decem annorum.*
5 *Venditio facta ad mensuram conditionalis est.*
6 *Patientia retentionis non operatur tacitam traditionem, nisi cum debetur retinenti qui ex parte sua impleuit.*
9 *Interpellatio ad mensurandum vt valeat, debet habere diem, & locum, vbi nisi interpellans compareat, non constituitur in mora, qui interpellatur.*

CONSILIVM XXXIII.

a Viso [1] processu inter Aromaninum agẽtem, & Io. Paua rottum se defendentem, quã breuiùs potero perstringam id, quod mihi pro veritate vr̃. Aduertendum. n. puto, ꝙ in libello narrata sunt talia, ex quibus potest intelligi es
b se intentatum remedium. c. reintegranda. b 3. q. 1. † q̃d com-
1 petit cuilibet, qui sine iusta causa cecidisset à possessione, vt plenè per Doc. maximè per Inn. in c. querelam de elect. & in c. sæpe. de restit. spol. & per Ant. de But. in c. cum ad sedem eo. tit. & Bar. in l. si coloni. C. de agri. & censi. lib. 11. Et etiam potest intelligi intentatum remedium d. l. si coloni, quæ remedia competunt cuicunque, qui probat se possedisse cõtra illum ad quem probatur possessionem peruenisse, dato ꝙ non probetur aliter de violentia, vel spol ation e possidentis, singulariter per Ioan. d. c. sæpe. & no. D. Abb. in c. si diligenti, de præscrip. facit gl. no. in l. 2. C. de fur. Et adeo priuilegiata sunt dicta remedia, vt contra agentem non obstet exceptio dominij, vt no. Bar. per illum tex. in d. l. si coloni, & Innoc. & Io. And. in c. post electionem, de concess. preb. & Ant. de But. in d. c. sæpe. Sed ex actis, præsertim ex responsione facta per reum positionibus maximè secundò loco productis, est probatum, ꝙ actor possedit per dictum Io. Pauarottum, vt eius colonum per quem dominus dicitur possidere. l. 3. §. quòd si seruus, & §. saltus hibernos, & l. qui vniuersas. §. quod per colonum. l. si colonum. l. peregrè. §. quibus, de acqui. posses.
2 † & etiam fatetur, se vt colonum respond sse Aromanino de fructibus, per quod probatur possessio Aromanini, vt per gl. & doct. in d. l. qui vniuersas. §. ꝙ per colonum, & in l. quãuis. §. 1. eo. tit. de acq. pos. ꝙ autem possessio postea deuenerit ad dictum Ioan. & eam habeat, patet, quia ipse Io. respondendo positionibus, maximè secundo loco productis confitetur, ꝙ postquam per annum laborauit dictam terram ad petitionẽ Aromanini, & ei de fructibus per annum respondit, postea intrauit dictam terram pro se, & eam pro se retinuit, & pro se vsufructuauit vsque in hodiernam diem, & ad suam voluntatem, & non Aromanini, & hodie denegat restituere possessionẽ dictæ rei, † constat aũt, ꝙ colonus, qui denegat mihi rem restituere, postquã desijt esse conductor, vel colonus, dẽ me spoliare possessione. l. colonus. ff. de vi & vi. arm. & l. conductores. C. lo. & no. Cy. in l. 2. C. si cer. pe. in 2. q. & no. Bal.
3 in l. si quis conductionis. C. lo. & Barto. in l. fin. ff. de precẽt
c ẽt c fi talis traditio sit facta in iudicio, ut in casu nr̃o l. non abre, & ibi ponderat Bal. C. vnde ut ibi faciunt no. p Ioã. And. post Host. in c. significauit, de censib. & per Inn. in d. c. querelã. & ꝙ no. Bar. in l. si prius, in 5. oppo. primæ partis. ff. de no. ope. & ꝑ Ant. de But. in c. audita, de resti. spo. cũ concor. de quib. in dictis locis, dũ tractant, an vbi requirebat inquietatio, vel denegatio, sufficiat illã esse factã in ipsomet iudicio.
4 Præterea † ex tola obliuione, d & non vsu possessionis cum
d cursu longi t pis, s. cũ cursu 10. ann. cadit, seu cecidit Aromaninus à possessione, iux. l. furtum. §. fundi. cũ ibi no. ff. de vsuca. l. si id ꝙ in prin. & ibi no. & i. si de eo. §. si forte, & ibi plenè per Bar. de acq. pos. & no. in l. i. C. de ser. fug. p gl. & Doc. in l. licet. C. de acq. pos. & in l. fi. C. vi vi. & in §. ꝙ aũt instit. de vsuca. & no. Cy. in l. 1. C. ubi cã status, & per Inno. in d. c. querelã. Ex his ergo apparet probata esse extrema necessaria ad fundandũ intentionẽ d. Aroman. agentis, solũ ergo restat videre, quia dicta remedia vñr cõpetere illis, qui sine iusta cã ceciderunt à possessione, ut apparet in d. c. reintegranda, & in d. l. si coloni. An dictus Aromaninus cecidit sine iusta causa à possessione, & conat Io. Pauarottus deducere & probare, ꝙ Aromaninus cecidit iusta ex cã à possessione, s. quia vendidit dicto Io. dictã petiã terræ, ad rõnem lib. 10. pro qualibet bobulca, vt in suis exceptionib. deducit, & conatur hoc probare maximè per duos testes, s. per talem, & per talẽ, & quandam schedulã facientem mentionem de solutione gabellæ, & per quandã scripturã priuatã, scriptam (vt dicitur) manu dicti testis, & producit ẽt quædam alia instrta, q̃ tñ vñr esse multum à remotis, & non concludere ad casum nostrũ, ideo attingam ea, in quib. vr̃ lis consistere. Sed ꝓ dictis probationib. non obe stantibus, puto dictũ Io dẽre succumbere. e Nã prẽsuppono, ꝙ posito, ꝙ dicta petia terræ fuisset vendita per dictum Aroman. dicto Pauarotto, non fuit vendita purè, & simpliciter, sed fuit vendita ad rõnem librarum 10. pro quahbet bobulca, & sic fuit vendita ad mensurã, vt in exceptionib. dicti Pauarotti, & in eius capitulis, & attestationib. & scripturis prina
5 ta, & alijs per eũ productis continet, sed ita est † ꝙ ois vendi
f tio f facta ad mensurã dr̃ conditionalis, & non est perfecta antequam mensuratio facta fit, l. quod sæpe, §. in his. ff. de contrahen. emp. probatur in l. Iul. §. si Titius. ff. de act. emp. & ibi Bar. vbi dicit, ꝙ venditio facta ad mensuram dr̃ conditionag lis, & quod intelligitur facta ad mensuram, qñ pretium cõstituitur pro numero mensuræ, & ita ẽt no. Bal. in l. 1. in 4. oppo. C. de peri. & commo. rei ven. vbi similiter dicit, ꝙ in di-
h cto casu emptio non dicitur perfecta ante mensurationem, h ut etiam dicit Bar. consi. 121. incip. In quæstione Domicioli. ergo ante venditionem perfectam non licebat dicto Ioanni Pauarotto colono, & laboratori dicti Aromanini, propria authoritate sibi ius dicere, & rem ad suam vtilitatem retinere. l. si ex stipulatione, & l. fundus. ff. de acq. poss. facit. l. extat. ff.
6 quod me. causa, & l. Iul §. offerri, de act. emp. † Nec obstat si dicatur, ꝙ eo ipso, quod Ioan. Pauarottus fuit in possessione sciente, & patiente dicto Aroman. videtur possessio sibi tradita de voluntate dicti Aromanini l. 2. C. de acq. pos. l. non solùm. §. quod vulgo. ff. de vsuca. l. 3. §. illud. ff. de acqui. poss. l. quædam mulier. ff. de rei ven. quia respondeo, ꝙ posito, ꝙ probatum esset, ꝙ d. Pauarottus fuisset, & stetisset in possessione sciente, & patiente dicto Aroman. tamen per hoc non intelligitur legitimè acquisita possessio dicto Pauarotto, nec de consensu dicti Aromanini, quia dicit signanter Ang. in l. super longi. C. de præscrip. long. temp. vbi vult, quòd illud, quod habetur in l. 2. C. de acq. poss. cum sim. habeat locum, quando emptor adimpleuit contractum pro parte sua d. §. offerri, & in l. in cuile, C. de rei vendi. & §. venditæ. instit. de rerum diuisio. & est glos. oprima, licèt ipse non alleget eam in §. interdum, uersi. ruam esse, instit. de rerum diui. & probatur ex no. per glo. & Doct. in d. l. 2. in verbo, vt dominium, quæ dicit, quòd illud quod dicitur in d. l. 2. quòd scientia, & patientia vendentis parientis, emptorem tenere, & possi-
i de re, habet vim traditionis possessionis, procedit i quando vendi tor tenebatur tradere rem, sed in casu isto non tenebatur tradere, quia uenditio erat imperfecta, & conditionalis: quia terra non fuit mensurata. † Item non impleuerat pro parte sua emptor perfectè: quia non apparet, quod soluisset pretium saltem integrum, vt tenetur, di-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cto.§.offerri,in verbo,parti pretij,& l.fistulas.§.qui fundum, & ibi Bar.ff.de contrahen. empt. Nec etiam hoc poterat apparere ante mensurationem terræ,& sic antequam constaret de quantitate mensuræ & pretij, ergo iniuste habuit possessionem Ioan.& absque consensu Aromanini.Nec sufficit partem pretij esse solutam,ut in iuribus proximè allegatis,& per consequens non tenebatur venditor tradere Ioanni possessionem,ut in d.§. offerri, & sic non sumus in casu d.l.2.cum sim. Nec obstat,si diceretur,ꝙ si non fuit mensurata, sterit per dictum Aromaninum,qui fuerat interpellatus per Pauarottum,vt deberet accedere ad locum,vt mensurari facerent dictã petiam terræ,ergo haberi debet pro mensurata, quantum est ad commodum emptoris, argumento. l. Labeo scribit,si bibliothecam.ff.de contrahen.emp. & l.in executione.

8 §.fi.de uerb.obli.cum sim.quia † respondeo, ꝙ posito, quod esset verũ,ꝙ dictus Aromaninus fuerit interpellatus de eundo ad locum pro mensurando,& dixerit se iturum, & nõ appareat eum iuisse,tñ quia nec ẽt apparet, ꝙ dictus Pauarottus fuerit ad locum mensurationis pro mensuratione faciendã,nõ põt Pauarottus allegare,quòd dictus Aromaninus fuerit in mora,ut probatur in lege arbiter si Calendis.ff.de arbitris,& est doctr.Bart.in l.item illa,in prin.ff.de consti.pec. & in l.cum filius.§.fi.& l.continuus.§. cum ita. de verb. oblig.

9 † Item alia ratione dicta interpellatio de accedendo ad mensurandum non constituit ipsum Aromaninum in mora,quia

K non expressit in interpellatione, ⁊ vel denunciatione diem,

l qua intendebat ipse Pauarottus esse in loco dictæ petiæ terræ ad mensurandum,ut est casus in l.aut qui aliter. §. 1.quod vi aut clam.& in l.4.in verbo,quando,C.de distr.pig. & in l. fi.in verbo certum ips,C.de iure do.impetran. & ibi Bald.& no.Cy.in l.dies festos,in 2.q.C.de ser.& quod no. Bar.in l.liber homo,§.1.ff.de ver.obli.Et licèt in citatione, uel denunciatione iudicial: fuerint variæ opiniones, vtrum requiratur dies,tñ in denunciatione extra iudiciali nemo contradicit,ꝙ requiratur dies,per supra allegata,ut ẽt dicit Io. de Imo.in l. qui ante Calendas,de ver.obl.& ibi assignant rationem differ

10 rentiæ. † Præterea attento,ꝙ erat incertum, ꝙ bobulcæ terrarum essent illa petia terræ, & consequenter quantum pretium deberetur, non põt dici,ꝙ eo ipso ꝙ steritisset per Aromaninum,quominus mensuraretur,haberetur perinde, ac si esset 10.vel 11.aut 12.bobulcarum, propter incertitudinem. l.1.ff.de le.2.cum ibi no.per Bar.dum allegat. l. Thais.§.sorore,de fideicom.l.& l.iure civili,ff.de condi. & demõ. & l. fideicommissa.§.quamquam.de le.3. Et illud admittit Bart. quando quid certum erat in dispositione,secus si incertum. debebat igitur Pauarottus facere assumi agrimensorem per

m iudicem,& facere vocare Aromaninum, vt tali die m adesset ad locum pro mensurando agro,& non veniente Aromanino potuisset sine eo negotium expediri,ita est tex. in l. 3. C.

11 finium reg.†Nõ insisto circa illam schedulam gabellæ, quia illa scriptura non est instrm publicum,quia nõ habet ea, quæ sunt essentialia instrumẽti,de quibus per gl. in l.generali. C. de test.lib.10.& per gl.in l.iurisgentium, §. quod ferè. ff. de pact.& per Spe.de instru.edit.§.breuiter,ver.1.& per Bar.in rub.C.de fide instr.cum sim. Item non apparet, ꝙ loquatur de ista petia terræ,nec ibi dicitur, ꝙ Aromaninus fuerit ille, qui denunciauerit venditorem.Item in scriptura illa dicitur, pro pretio librarum centum,& in attestationibus ac capitulis,& exceptionibus ac scriptura priuata dicitur ad rationem librarum 10 pro qualibet bobulca,& sic secundum quanti-

12 tatem mensuræ de qua non apparet, fuit facta venditio.† & alia est venditio, quæ fit pro libris centum de una petia terræ,alia est vẽditio, quæ fit ad rationem librarum decem pro qualibet bobulca,vt in d.l.Iuliauus. §. si Titius, cum ibi no. per Bar & in pulchra q.no.Io. An. in addi.Spe.in ti.de emp. & ven.§.sciendum.ad fi.& per Old.in cons.197.inci.In concessione cuiusdam,& Pau.de Leaza.in c.fi.de em.pt. & uend. & Bal.in rub.C.de contrah.emp.in 22.q.& Sal.in l.2.eo.tit. & Per.de Anch in c.per tuas,de don. Nec ẽt põt facere reus fundũ in dicta scriptura priuata, qa res inter alios acta, &c.

13 † nec plus credi uiua voci quam mortuæ,vt in auth.de instr. cau.& fide.§ sed si quis. Sed Lacuuisius,qui dictam scripturam fecit,si aliquid sine iurõ diuisset, in aliquo non crederetur,vt l.iusiurand.,C.de testi.c.tuis.extra, eo. tit. & ẽt fuisset necessaria partis citatio.l.fi quando, C. de testi.c.2.de testi.ergo minus probare debet vox mortua, s. scriptura priuata dicti Iacuuitij.Nec etiam prædictis obstat,si diceretur,ꝙ dictus Aromaninus dedit licentiam dicto Pauarotto, ut iret ad laborandum in dicta petia terræ, ut deponit Iac. testis, quia ad hoc respondeo multipliciter,primò,ꝙ Iac.in hoc est vnicus & singularis,& sic non probat,c.in omni negotio.de testi.& d.l.iurisiurandi.Secundò,quia dictus Iac. non deponit,quòd dederit Aromaninus licentiam Pauarotto retinendi dictam petiam terræ,& eam laborandi,ut propriam, vt fecit Pauarottus,sed solum dicit testis prædictus, ꝙ Aromaninus dedit Pauarotto licentiam, ut iret ad laborandum in dicta petia terræ,unde potest intelligi ad laborandum, s.ut la-

14 borator,& colonus dicti Aromanini,† & dictum testis ambiguum debet interpretari contra producentem.c.in præsentia,de prob.in l.inter stipulantem.§.1.cum ibi no.per Bar.de ver.obli.& per eundem in l.siquis intentione ambigua.ff.de iud.cum suis vulgaribus concordantiis. Et per prædicta apparet nõ obstare depositionem dictorum duorum testium quia posito ꝙ probauerint aliquam vẽditionem, quę tamen facta fuit tpe, quo Aromaninus erat in minori ętate, & sic nullam,saltem ex forma statuti,vel etiam probatum esset,de aliqua ratificatione dictę vẽditionis facta per Aromaninum post perfectam ętatem, tamen quia ipsi deponunt de venditione facta ad mensuram, non licuit dicto Pauarotto apprehendere dictam possessionem, seu pro se retinere, ut fecit prout suprà probatum est,de quorum testium fide non mediocriter suspicatus sum, attento præsertim, quòd contradicunt dicto producentis,& ab eo variant, sed in eo nõ multũ insisto,quia fundamenta superiora arbitror tuta & expedita.

Ex quibus concludo,dictum Aromaninum debere reintegrari,& ita condemnandum esse dictum Pauarottum. Alex.

ADDITIONES.

a Viso.] And.Tiraq.in tract.const.poss.in 3.par.21.limit.nu.13.ver.porro, ex quibus vbi Alex citat in variis locis.Hieronymus Gabr. consi. 36.inc p.Hieronymus.col.7.nu 20 vbi ponderat dictum Alex in hoc consil. in versi.præterea.quod erat duplatum in consi.90.lib.præcedenti.Rouesc.

b ¶Redintegranda,iup lib 3.consi.6.lib.5.consi.91.cum seq.

c ¶Etiam supra lib.5.consi 88.num.31.

d ¶Obluione.Idem Pau.Iaſ.d.l.1.Pau.consi.396.lib.2.Iasil. 1. in prin.nu. 49.de acqui.poss.sed contra tenet Cur.iun.d.l.1.C.de ser.fugi. dixi in consi. Pari.§.68.adde infra eo.consi.35.nu.3.Alex.hic vult,quòd vbi ex negligentia omittitur possessio,detur remedium reintegrandæ, cuius contrarium dicit Soc ad l.rem quæ nobis.5.q 2 q.pria. Natta.

e Debere succumbere.] Nota,quòd quando contractus est imperfectus,& conditionalis,competit remedium reintegrandæ,& ita Alex.hic ponderat Soc.ad l.rem, quæ nobis,co. 6.ff.de acq.poss. Natta.

f Omnis venditio.] Dic autem, quòd talis contractus ante mensurationem dicitur imperfectus, quantum ad periculum venditoris & obligationem:nam si conditio deficiat, venditio habetur pro non facta,ut per Paris consi.59.col.1.vol.1. Rouesc.

g ¶Conditionalis.Cor consi.79.lib.3 iuſ.eo.consi.176.num.1. Limita,nisi fierit dictum,prædium esse certæ mensuræ,& quòd ad instantiam partis fiat mensuratio.& eodem modo pretium augeatur, uel minuatur,quia venditio est perfecta,Soc consi.vlt.lib.3 per tex.ad l.hæc venditio.§ fi.ff. de contrah.empt. Natta

h Ante mensurationem.] Idem dicit Bal.ad l.sicut circa fi. C. de act.empt. & consi Bar.hic adductum habes nu.121.Et idem vult Bar. consi.74. vbi vult,quòd constitutum non operetur. Natta.

i Procedit. Idem Alex.inter consi. Cart. senioris consi. 12.& infra eodem consi 87.

K Quia non expressit in interpellatione.] Amplia, vt non solùm dies,sed etiam locus specificus exprimi debet, adhoc ut per interpellationem constituatur debitor in mora,secundum Bar.in l.cum filius. §.fin.ff.de uerb. oblig quem refert & sequitur Paris.consi.5 nu.48,vol.4 inferens etiam, quòd dies incerta legalis,nunquam constituit in mora promissorem,per cursum illius,sine interpellatione,ut tradunt etiam communiter scribẽtes in l.ita stipulatus.in 2.q.ff.de verb.oblig.& talis interpellatio necessaria est,etiam si esset promissum factum successiuum,ut per Parisium ibi. nume.51. Rouesc.

l Diem,qua intendebat.] Non solum dies,sed locus etiam requiritur Bar. ad l.cum filius,§.fi ff.de verb.obli.& vide Afflict.decis.316. Natta.

m Vt tali die.] De hoc vide Bar.ad l.qui bona.§.huic stipulationi.col.2.ff. de damno infect. Natta.

EPITOME.

LEGATVS sic scribit,mandamus,ꝙ debeatis pro Titio,qui tale delictum cõmisit, mittere vel citare, vt intra tres dies personaliter compareat, quo comparẽte causa intellecta & diligenter examinata contra eum procedere & punire debeatis, mediante iustitia &c. aliàs non comparente in amputatione capitis condemnetis:per hanc clausulam non tollit legatus solemnitates iuris communis, nec municipalis in procedendo,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cedendo,& puniendo,Titio comparente,non tamen compa
rente, iic , & ideo non poterit eum ponere ad torturam sine
necessarijs indicijs.

SVMMARIVM.

2 *Inquisitio fit proprio motu principis non præcedēte alia diffama-*
tione, non tamen procedendum ad torturam sine legitimis in-
dicijs,& nu.3.
4 *Legatus de latere ligatur regulis iuris communis.*
6 *Qualitas respiciens verbum,refertur ad omnia , quæ reguntur*
eodem verbo.
8 *Rescriptum interpretatur,vt quantominus potest,lędatur ius com*
mune.

CONSILIVM XXXIIII.

Visis & consideratis. his,q̄ i themate p̄suppositio narrant,de quib.etiam memor sum, me superiorib.diebus inter
rogatum fuisse, licet non singula substantialia, quæ in pūcto
narrantur pro tunc mihi fuerint exposita,& quid ēt pro tunc
ex improuiso responderim,non sum immemor.Et videretur
prima consideratione dicendum,ꝙ dictus Beninus teneatur
comparere ad se subijciendum torturæ,& si non compareat
possit poni in banno, & contra eum procedi, ac si nunquam
comparuisset,vt no.Bar.in l.pe.post glo. ibi.ff. de quæstio.Et
1 non habet obstare,si diceretur†ꝙ nedum de iure municipa-
li,sed etiam de iure communi requiruntur indicia cōtra tor-
quendum,antequam subijciatur torturæ,iuxta l.1.in prin.&
l.maritus,ff.de quæst.cum vulg. quia potest r̄nderi satis pro
indicio haberi mandatum illud Reuerendiss.domini Legati,
& Magnificorum dominorum sexdecim in ea parte, in qua
dicitur , cum nobis constet,Io. Baptistam, & Iacobum talem
aggressuram fecisse, & Beninum,& Ioannem Tramontanum
vulneratsse &c.nam hoc videtur decidere Io.And.& alij in c.
2 cum oporteat,de accu.† vbi dicunt a ꝙ aut in literis Papę con
a tinentur hæc verba; cum nobis constet,talem esse de talibus
criminibus infamatum , ideo inquiras contra eum &c. certè
tunc illa verba facient fidem de diffamatione,& absque eo ꝙ
aliter constet iudici per testes de diffamatione,poterit inqui-
rere. allegant id, quod legi. & no.in cle.1.de proba.& in c. si
Papa.de priuil.in 6.in dictis literis Papę dicitur,ꝙ multorum
clamore ad eū peruenit talem talia crimina perpetrasse: ideo
contra eum inquiras &c. quia non poterit inquirere iudex,
nisi prius recipiat testes super diffamatione criminis contra
illum . In illa enim commissione subintelligitur conditio si
præcesserit diffamatio:quia sæpe falsum significatur Papę vel
potuit esse,quòd illi,qui ita retulerunt Papæ,erant inimici il-
lius,contra quem retulerunt,ita etiam dicit Spe. in tit.de in-
quisi.§.nunc tractemus, ver. quid si in literis dicitur &c. nisi
secundum Io. ibi Papa in literis dixisset,quia multorum fide
dignorum clamore ad nos peruenit, talem talia delicta com
misisse,quia per illam dictionem,fide dignorum,poterit iu-
dex inquirere absque alia diffamationis probatione.facit,qd
b no.Bal.in l.nullus.C.ad leg.Iul.maie.vbi dixit,quòd quando
inquisitio b procedit de principis conscientia , non requiri-
tur, quòd constet iudici de diffamatione,supplet enim con-
scientia principis defectum cuiuslibet solennitatis,arg.illius.
3 l.nullus,†Tamen præmissis non obst.puto in casu,de quo q̄-
ritur , dictum Ben. non debere subijci torturæ, nisi aliter de
indicijs ad torturam necessarijs constet , stante quod de iure
communi & municipali indicia ad torturam sint necessaria,
vt iam dixi,quia dictum mandatum domini Legati non suffi
cit,quia illud,quod habetur in clem.1.de proba.per quod se
fundat Io.And.& alij in d.c.cum oporteat.habet locum in li
teris Papæ,& non in literis Legati,vt no.gl.in d.cle.1.in ver-
bo reseruasse, quam sequuntur ibi Doc.vnde dicit ibi Per.de
4 Ancha.†ꝙ si Legatus c Cardinalis narret se aliquem cōdem-
c nasse,vel suspendisse à beneficio tanquam iudex, non credi-
tur verbis suis magis, quam vni alteri iudici. c. cum à nobis,
d de testi. quia ligatur d ad obseruantiam iuris communis , si-
cut & alius,vt notatur in c.si.de hæ.in 6. & in clem. sæpe.de
verb. sig.sicut ergo cæteri ligātur ad redigendum processum
e in scriptis.c.quoniam contra.de prob.ita & Legatus e de late-
re.Præterea & fortius dato quod dictæ narrationi & assertio-
ni Legati esset credendum, & illa fidem faceret,tamen dico,
ꝙ quòd ad propositum nostrum virtus dicti mandati nō ope-
ratur,ꝙ prætor Bononiæ debeat adhibere fidem illi assertio-
ni de delicto commisso, nisi quantum ad inquirendum,non
autem quantum ad alia.hoc colligitur ex verbis dicti manda
ti,præsertim dum dicitur ibi, mandamus vobis,quatenus sta
tim viso præsenti mandato mittere debeatis pro prædicto
Ioanne Baptista, Iacobo, & Ioanne, & eos citare,vt intra tres
proximos dies corā nobis personaliter comparere debeāt &
non per procuratorem,quib. personaliter comparentibus, &
non aliter,& re ipsa intellecta & per vos diligenter examina-
ta contra eos procedere & ipsos & quemlibet eorum punire
5 debeatis,iustitia mediante &c.†Nā illa verba,diligenter exa-
minata & intellecta , sunt verba importantia arbitrium boni
viri subiectum vestigationi regulis iuris communis,vt proba
tur in c.licet Heli. de simo. maxime ibi dum dicit,diligenter
etiam perscrutando &c. iunctis præcedentibus & sequentib.
vt in c.qualiter & quando.el 2.in §.ad corrigendus , de accu.
benefacit tex.in c.exhibitu.de iud.& quod ibi no.Anton.de
But.in 4.not. pro quo optime facit,quia illa verba, videlicet,
iustitia mediante , referuntur tam ad illud infinituum supra
procedere,quā ad illud aliud infinitiuum,s.punire , quia illa
ambo infinitiua reguntur ab vno & eodem verbo,s.debeatis,
6 quo casu† qualitas quæ respicit illud verbum,debeatis,refer
f tur ad omnia quæ reguntur ab illo verbo , f vt per plura deci
dit Bart.& alij in l.4.§.eritq; differentia.ff.vi bon.rap.& Ant.
de But. & Io.de Imo.in cle.1.de excess.præl.ergo intelligitur,
ꝙ formata inquisitione debeat postea in procedendo sequi
viam iustitiæ eo casu,quo compareant inquisiti,sed ita est,ꝙ
si debeat procedere secundum iustitiam,non potest procede
re ad torturam,nisi præcedentibus indicijs receptis etiam se-
cundum formam statuti sub rubrica, de tonduio & tormen-
to,in quo statuto prouidetur,ꝙ indicia ad torturam debeant
recipi cum certis solennitatibus per dominum Potestatem,
scilicet coram notario forense, & prout latius in dicto statu-
to. Ad cuius confirmationem bene facit tex. not.in c.causam
7 quæ de rescrip.vbi probatur,†ꝙ qualitas posita in vna orōe
copulata cum alia,qualificat etiam orationem præcedentem,
vbi nisi illud fieret, læderetur ius commune,& ad hoc illum
tex.poderant ibi Doc.& dispositio rescripti,vel similis debet
semper interpretari ne alteri præiudicetur. c. super eo.de of-
fic. deleg.nec impuberi.ff.de admi.tu.& d.cap.causam,quæ.
de rescrip. vnde dicit ibi not. Compost. quem ibi sequuntur
alij, quòd si in literis Papæ continetur,qualiter Papa confert
alicui beneficium non obstante collatione alteri facta quòd
dicta clausula intelligetur de collatione inualida alteri facta,
8 ne alteri fiat præiudicium,†Et rescriptum,& etiam dispensa-
tio debet intelligi & interpretari , vt quantominus fieri pōt,
non lædat ius commune,vt d. c.causam quæ.& c.quod dile-
cto.de consan.& affin.c.cum dilectus,de consuet.ergo debet
interpretari dictum mandatum,vt quantominus fieri potest,
lædat dictum Beninum & ius commune,i.ius municipale ꝙ
in loco cēsetur ius commune.l.omnes populi,de iusti.& iur.
Et per consequens satis est, quòd dictum mandatum opere-
tur, quod dominus Potestas absque indicijs per eum habitis,
& receptis,& seu absque diffamationis probatione possit in-
quirere, quod de iure communi facere non posset.c.qual ter
& quando,de accu.l.iustis.C.de offi.præfe.præto.no.Bar.in l.
congruit.ff.de offi præsi.& plene per Ang.in repe. l.si vacan
tia.C.de bo.vacan.lib. 10. item operatur, vt dictis inquisitis
non comparentibus personaliter debeant banniri in amputa-
tione capitis secundum formam dicti mandati,discrepan-
tem in hoc a iure communi,& a iure municipali,ipsis autem
comparentibus cum debeat procedi secundum iustitiam, &
re diligenter examinata,sequitur, quod debet intelligi quod
antequam procedatur ad torturam rec piantur indicia suffi-
cientia, & secundum formam traditam a dicto statuto , cum
talis interpretatio conueniat iuri communi seu municipali ,
& non ita lædat ius priuati . Et quòd ista fuerit mens Legati,
scilicet ꝙ istis comparentibus debeat inquiri legitime de ve-
ritate , & non debeat præsupponi , quòd delictum habeatur
pro probato , ex his quæ narrantur in ipso mandato satis pa-
tet, quia si aliter sensisset Legatus,non apposuisset illa uerba,
scilicet re ipsa intellecta & diligēter examinata procedere de-
beatis , iustitia mediante &c. non enim fuisset opportunum
rem ipsam aliter inuestigare.vnde ex serie mandati in omni-
bus partibus apparet, quòd legatus formata inquisitione, &
inquisitis non comparentibus voluit per omnia alterare ius

com-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

stare potest copula inter genus & speciem, vt patet in rub. C. de ser. & aqua. & ibi gl. & no. Bar. in l. in fraudem, §. neque. ff. de iur. fisci. & in proposito est tex. ff. de accep. l. & vno. §. 1. ibi dum tex. dicit tenes & possides, Inst. qui. mo. tol. obl. §. 2. vbi est similis tex. Et tunc quando præcedit genus & sequitur species, illa expressio speciei nihil auget, vel diminuit, vt no. Bart. in l. si is qui ducenta. §. verum. ff. de reb. dub. & in l. 1. in prin. de iust. & iur. iuncta doctr. Dy. in reg. generi. dū alle gat. l. quæritum. §. si quis fundum, de fund. instr. ad quam do ctrinam se remittit Bar. in locis supra allegatis. Et per superius dicta patet faciliter responsio ad omnia allegata in contrariū quia dato, quod Titius primò apprehendisset possessionem, tamen dico quod nihil repugnat, quod Caius & Io. potuerint apprehendere naturalem, seu corporalem possessionem d. l. clam possidere, §. fi. cū sim. Et statutum in casu nostro nō requirit, ꝙ emptor ciuiliter possederit, & sic quòd possessio ciuilis non esset apud alium, vt patet ex verbis statuti generaliter loquentis, etiam de possidente, & etiam sonant verba statuti, ꝙ licèt emptor esset iniustus possessor, prout est, quando possessio antiquior & ciuilis est apud alium, tamen gau-
14 deat beneficio statuti, vt probaui supra. Dico insuper. † quòd non videtur de iure verum, quod ille qui missus est in tenu-
K tam bonorum vigore sententiæ [k] arbitralis dicatur possessor, nam Doct. in hoc dicunt, quod opi. Bar. qui tenuit, quod effi ceretur possessor, est opinio noua, & non vera, & est contra gl. in d. l. à Diuo Pio. §. si super. & ita tenet Bal, in l. consentaneum. C. quomodo & quando iud. & l. etiam. in princ. C. de exec. rei iud. & Io. de Imo. in d. §. si super. & Lud. Rom. in l. si finita. §. Iul. de dam. infect. & per l. cum rem. qui po. in pig. hab. in verbo, seruādū iudicati, iuncta l. 3. §. genera. de acq. pos. & respondent ad l. post quam. §. Imperator, vt lega. no. caue. ꝙ il lud fallit, quando ex causa vltimæ voluntatis, seu legati authoritate rescripti Imperatoris fit immissio, quam responsionē etiam dicit Cy. in l. cum proponas. in 24. q. in fi. C. de bo. auth. iud. pos. & Sal. in auth. ei qui iurat. in 8. q. eod. tit. Et sic pro parte, pro qua Titius fuit missus in tenutam occasione sententiæ arbitralis, non videtur quòd res ista egeat illa disputatione, scilicet an statutum sibi vendicet locum hoc casu, quia videtur clarum quòd sic, sed respecta apprehensionis possessionis factæ vigore pacti de ingrediendo, quid dicendum sit, patet ex superius dictis.

ADDITIONES.

a ¶ Donec. Sup. eo. consi. 33. nu. 3.
b ¶ Habilitate. Hippol. Marsil. vnius. § cognituras enim, 26. q. cum seq. q. & sing. 630. Cur. iun. consi. 1. nu. 3. sed istud generaliter non puto verum vide Iaf. l. 2 §. 2. qui satisd. cog. Dec. l. fi. de reg. iur.
c ¶ Coastitutum. Inf. eo. consi. 85.
d ¶ Testari. Hæc exempla cum sequentibus falsa puto. Simile videmus in verbis paciscentium, quæ restringuntur ad specificata. nisi apponantur verba generalia, quæ saluo ratione recti sermonis restringi nequeant, vt per Bar. & Alex. ad l. si de certa. C. de transi. Natta.
e Idem dicit in statuto.] Bald. in l. 1. C. de precib. Imper. off. Alex. in l. filio quem pater. col. 1. ff. de libe. & posthu. & in l. si filiusfamilias. ff. si certum petatur. Decius in l. si. ff. de reg. iur. Iaf. magis in specie in l. 1. ff. de ll. & in l. 2. §. Prætor ait. ff. qui satisd. cog. Craue. consi. 294. col. 3. nu. Roues.
f Non distinguatur.] Nota, ꝙ talia verba ampliatiua auferunt distinctionem, de quo est gl. ad l. cum pœna. ff. de arb. Et dictum Sal. sequitur Iaf. ad l. 1. col. pen. ff. de legib. Doct. ad rub. de prob. Sed Dec. ad c. 2. de consti. approbat Sal. sententiam, vt non distinguatur dolo vel culpa homicidiū commiserit, debet tamen distingui, si fecit ex necessitate defensionis, vel aliter. Rui. quoque refellit Sal. sententiam consi. 138. col. 4. lio. 5. Natta.
g Quando statutum.] Istud Bal. dictum improbat Alex. ad l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. Tamen quomodo procedat, vide per Soc. consi. 52. col. fi. lib. 3. vbi notab. loquitur. Nat.
h Nec prædictis.] Craue. consi. 507. de anno. col. fi. nu. 27. Roues.
i Ciuili.] Quod veniat appellatione detentionis etiam ciuilis, vult Alex. ad d. §. ex contrario, col. 10. Ner.
k ¶ Sententiæ.] Alex. Iaf. d. §. si super dixi in consue. Paris. §. 1. gl. 4. q. 2. nu. 6.
* Hoc consi. duplicitum est, inf. consi. 201. vol. 7. & vide Neuiz. cons. 81. ante nu. 21. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

2 *Exceptio declarat regulā & ampliat in non exceptis, n. 3. & 4.*
5 *Paraphernalium expensa non continetur sub exceptione expensarum dotis.*
6 *Paraphernalia non habent priuilegia dotis.*
7 *Mulier decedens sine liberis si tenetur tertiam partem dotis reliquere fratribus, & habeat fratrem, & filios fratris præmortui, si simul cum fratre in stirpem concurrunt in dicta tertia parte. vide 15. 16.*
8 *Frater germanus quando venit appellatione fratris, & nun. 9. & 10.*
11 *Statutum excludes fœminam propter filios, tacitè excludit etiam nepotes ex ea, quia excluditur etiam per nepotem ex filio, numero 14.*
17 *Statutum trahitur ad casum, de quo statuētes verosimiliter idem respondissent.*
18 *Maritus non tenetur restituere res parafernales vsu vel casu consumptas, nec earum pretium.*

CONSILIVM XXXVI.

Vide consil. 203. lib. 7.

a Viso themate [a] & dubijs, de quibus quæritur, requisitus, vt pro veritate conclusiuè dicā, quid in vnoquoque de iure sentiam. Capio primum dubium, quo que-
1 ritur † vtrum d. Seruius hæres vigore testamenti, & dispositionis d. Sempronij teneatur conferre ad expensas factas per d. Titium pro filiabus Titij, cum nupserint, in vestibus domi cellaribus, iocalibus, mobilibus, scrineis, & conuiuijs prædictis ad quantitates pecuniarum traditarum per Titium sponsis, in supplementum mobilium, & visis verbis testamenti, vi detur mihi de iure d. Seruium teneri ad conferendum dictis
2 omnibus expensis: moueor principaliter, quia † exceptio declarat regulam, qualiter illa intelligi debeat. l. nam quod liquidæ. §. fi. de pen. leg. quem tex. ita allegat & singularem ad hoc reputat Io. de Imo. in d. l. filio præterito. ff. de iniust. test. dum tractat, an dispositio auth. ex causa. C. de lib. præte. habeat locum in præteritione posthumi. Cum itaque Titius testator in suo testamento dispoſuerit, d. Seruium eius filium teneri pro dimidia ad supportandas omnes expensas necessarias & occurrentes in apotheca trafico & exercitio, ac possessionibus & bonis omnibus, & in domo & communi familia & de communi familia dictorum Sempronij & Seruij, volens dictus testator dictum Seruium esse de familia d. Sempronij, & prædicta dispoſuit eo maximè, quia d. Sempronius supportare debebat labores in conseruando d. Seruium & communem familiam Seruij & Sempronij, & eorum bona, & exponere ipsius Sempronij personam ac eius industriā & exercitium in apotheca & trafico communi, & communiter pro se & d. Seruio lucrari, tamen a dictis expensis excepit expensam dotium filiarū dicti Sempronij, quæ post mortem dicti testatoris nuberet, quia talem expensam ad dictum Sempronium, & non ad Seruium pertinere voluit, ergo per talem exceptionem datur intelligi & declaratur, quòd sub dictis alijs expensis communicandis testator voluit comprehēdere etiam expensas, quæ fierent circa filias dicti Sempronij, etiam pro alia causa quam pro victu in communi familia, & etiam quando expenderetur in rebus, quas dictæ filiæ
b extra [b] domum dictorum Sempronij, & Seruij laruræ essent alias enim superuacua fuisset dicta exceptio, quod dicendum non est. l. si quando. in princ. de legatis primo. & c. si Papa. de
3 priuileg. in 6. † Pro hoc etiam [c] facit, quia exceptio firmat re-
c gulam in casibus non exceptis. l. quæsitū. §. denique. de fund. instr. l. in his, cum ibi no. de legatis. & notatur in l. 1. ff. de regul. iur. 32. q. 7. in c. dominus, cum glo. Ad prædicta bene faciunt, quæ notant Lapus & Mode. in c. qui ad agendum. §. 1. de procurat. in 6. dum volunt, quod si in instrumento datur mandatum generale alicui, & in dicto mandato excipiūtur aliqui casus, in quibus erat necessarium speciale mandatum, certè propter talem exceptionem declaratur, qđ constituens
d voluit illum procuratorem posse expedire alios [d] casus, qui speciale mandatū requirerent, præter illos exceptos, quia exceptio debet esse de regu. alias non esset, iuxta no. per Ioan. And. in prœmio regularum. in 6. & idem no. Dominicus in c. 2. in fi. de off. vic. per no. per Spe. in titu. de iurisd. om. iud. uersi. quæ autem &c. ibi dum dicit, præsertim &c. & facit l. tribunus, §. fi. de test. mil. Ad idem quod not. Ioan. de Imo. in l.
4 fi. ff. a qui. ap. nō lic. dum dixi † quod si statutum dicat, quod contra instrumentū non possint opponi, nisi certæ exceptiones specificatæ in statuto, nam licet tunc non obstante statuto possint opponi exceptiones, quæ non essent propriè exceptiones, vt illæ, quæ perimerent ipso iure obligationem, put esset exceptio nouationis, & delegationis, ut decidit in proposito Bal. in l. si non sortem. §. 1. ff. de cond. indeb. & in l. 2. C. de excep. rei iud. Tamen fallit, si statutū diceret, quòd non possit contra instrumentum opponi alia exceptio, quam solutionis, quoniam cum exceptio solutionis, non sit propria exceptio,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ceptio,quia perimit ipso iure obligationẽ,vt in iuribus vulgaribus,ideo statutum excipiendo a regula exceptionem solutionis,dat intelligere, ꝙ etiam voluit comprehendere sub regula etiam exceptiones, quæ non essent propriè exceptiones, vt eēt exceptio nouationis & delegationis, vt ibi plenius
5 per eum.Confirmo prædicta,quia † sub exceptione expensarum dotis,non debet comprehendi expensa etiam parafernalium bonorum , quæ ex consuetudine regionis tempore nuptiarum dari consueuerunt a patre mulieribus, quoniam talia bona non dicuntur dari dotis causa, ita probat tex.in l. si ego.§.dotis.ff.de iure do.& in l.hac lege.C.de pac.cõuent. Et nullibi reperitur,ꝙ appellatione dotis,vel dotalitij veniãt parafernalia, ita dicunt Doctores & maximè Ant.de Butr. in c.plerumque.de don.inter vir.reprobata gl.ibi,vt per omnes Doct.ibid. & per Mode.vt per Roma. in l.Lucius, sol.matr.
Bene facit quod no.gl. reputata singularis,in d.l.si ego.§.do-
6 tis,in verbo condici. † quæ probat ꝙ bona parafernalia non habent priuilegia dotis,& ita illam glo.pro singulari ad hoc allegat Ludo.Roma.in l.1.ff.sol.matrim.& no.Inno.& alij in c.ex literis,de pigno.Et ita concludo quò ad primũ dubium, si in istis expensis moderatus & consuetus modus regionis inspecta qualitate personæ non est excessus (vt verbo fertur) quis enim tenetur ad ea facienda quæ sunt de consuetudine.l.si pignore. §.si creditor. ff.de pig. actio.lege ꝙ si nollit, §.quia assidua, de ædil.edict. & illæ expensæ,quæ sine verecundia non potuissent prætermitti,appellantur esse expensæ debitæ & necessariæ.l.pecuniæ.& ibi not.Bart.de alimen. &
e ciba.leg.cum conco. ibi alleg.per eum. Descendo e ad scdm dubium , quod arbitror probabiliter esse magis ambiguum
7 cæteris, in quo quæritur, an † ad dictam tertiam partem admittatur non solum frater mulieris prædefunctæ,sed ēt filius fratris?Et circa discussionem huius dubij multa & variè hinc inde adduci possent,tamẽ breuius declinabo ad id,quod putabo verius,æquius,& menti statuentium magis consonũ.Pu-
f to f igitur arbitratores à quibus consultus sum,arbitrari debere filium fratris pariter cum fratre admittendum.Moueor in primis per id,quod voluit Io.And.in addi.Spec.in tit.de succ
g cessio,ab intest.in rubrica,vbi sequutus Iacob.de Are.8 dixit,
8 ꝙ si statutum , vel consuetudo disponit † quod frater excludat sororem a successione patris,conuenienter illam dotando,& contingat auum decedere superstite nepote ex vno filio præmortuo, & nepte ex alio filio etiam præmortuo , qui nepos & neptis dicuntur fratres patrueles,lege Iurisconsultus, §.hi autem.ff.de gradi.& Inst.eo.tit.§.4.gradu.l.frater patruelis.C.qui test.fac.pos.excludet dictus fratrer patruelis sororẽ patruelem a successione aui , quia verba non videntur repugnare, nec mens statuti, quæ fuit vt agnationum salua sit dignitas.l.ab omnibus,in princ. ff.de leg. 1.& l.1.§.si seruus,ff. de ven.insp.quia per diuitias conseruatur familiarum honestas,quæ per inopiam perit, in auth. de testi.§.sancimus,& l. 3.in princ.ff.de testi.& l.2.ff. de custo.reo.vnde concludunt Iac.de Are.& Ioan.And.in d.rubrica,quod vbi habet locum dicta ratio, seu mẽs statuti, ibi habere debet locum statutum l.1.C.quæ sit lon.consue.& l.de quibus.ff.de legi.Et præsertim,quia secundum eos tale statutum dicitur tendere ad publicam vtilitatem propter dictam agnationem conseruãdam, vnde non est inconueniens propter publicam vtilitatem derogare æquitati naturali, lege 1.ff.de vsucap.& ita in effectu residunt præfati Doc. & idem in terminis tenuit Bal.in l.scimus,in fin.principij in 7.q.C.de inofficio.testam.Ecce ergo,
9 ꝙ videmus † ꝙ licet appellatione fratris h non comprehenda
h tur propriè fratrer patruelis,sed solũ frater, qui est in primo gradu fraternitatis,vt no.Bar. in l.Lucius,§.quæritum,de lega.3.& Bal.in l.vxor. C.qui accusa.& Ange.in authen.matri & auiæ.C.quando mulier tute.offi.fungi.po.& in l.1.ff.de inoffic.testamen.& Io.de Imo.in l.si dotali.soluto matr.tamen in casu d. statuti fauentis agnationi conseruandæ,concludũt prefati Doctores,quod statutum loquens de fratre extendatur ad fratrẽ patruelem, qui impropriè dicitur frater,quando est eadem ratio,ita ergo in proposito , præsertim saltem impropriè appellatione fratris uel sororis ueniat filius fratris, uel sororis, vt infra dicam. Ita etiam in effectu consuluit Angel. consi.389.incip.Totum dictum statutum,ubi per plura argumenta multum facientia ad propositum nostrum,quæ breuitatis causa omitto, concludit, quod statutum disponẽs,quòd frater excludat sororem, quamuis ex uerbis non comprehendat fratrem & sororem patrueles,tamen dicit,ꝙ ex mente & ratione statuti,quę uidetur militare in fratre & sorore patruelibus,extendetur ad eos,dicit tamẽ se non negare,quin quęstio sit dubia,istud idem tenuit Ludo. Rom.in l.1.C.de succession.edicto, referens se ita cõsuluisse, uidelicet † ꝙ statutum excludens sororem per ex.stẽtiam fratris, habebit etiam locum in fratribus patruelibus , quando in eis esset eadẽ vel maior ratio. & idem dicit in statuto excludẽre patruum,quia etiam intelligitur excludere patruum magnum , quando in eo esset omnino eadem, vel maior ratio,pro hoc inducit nota.per Bart.l.2.§.uidendum.ff.ad Tertullianum,& ea quę nota.Barto.in lege liberorum.de uerb. sign.& per Baldum,in l. uenia.ff. de in ius uoc.cum infinitis concor.dum secundum
11 eum concludunt † quòd si statutũ per existentiam filiorum masculorum excludit filias fœminas,intelligitur etiam exclu
i dere i nepotes ex filia fœmina præmortua , pro hoc ēt adducit, quia ubi ratio, l. non repugnat , imò est eadem ratio aut maior in casu non expresso,quæ erat in casu expresso,& uerba legislatoris uel impropriè sumpta,possunt comprehendere casum non expressum, tali casu latè sunt accipienda uerba statuti,ut extendantur ad illum casum nõ expressum, allegat no.per gl.& Paul.de Leaza.in cle.1.de elec.& i cle.ut hi qui, de æta.& quali.i aut.minoris.C.qui test.tut.da.pos.& in aut. ut hi qui oblig.in prin.facit l.filium habeo.ff.ad Mace.& l.senatus.ff.de rit.nup.& ꝙ no.in l.miles ita,in prin.de re iud Et non obstat fm eum si dicatur,ꝙ ex identitate rationis in materia correctoria non est facienda extensio, iuxta ea quæ hñtur in l.præcipimus.C.de app.& no.in aut.quas actiones.C.
12 de sac.sanc.eccl.quia rñder,ꝙ † talis casus non includitur sub statuto per extensionẽ,sed ex omnimoda mente statuti, quia ubi in casu non expresso in statuto est omnimodo eadẽ aut maior ratio,quæ est in casu expresso in statuto,tũc casus non
K expressus dicitur uenire ex mente ꝛ statuti, nõ autem ex extensione,ut no.gl.ordi.in c.si postquam. de elec.in 6.& in c. 1.de temp. ord.in 6. facit fm eũ l.nominis, & rei.§.uerbum ex legib.ff.de verb.sig.& l.libertum,§.senatus,ff.de ritu nup. & expressè no.Bal.in l.quod uerò,circa princ.ff. de leg. Ant. de But.in c.fi.de consue.& idem uoluit Cyn.in l.iura.& l.qđ uerò alleg.in addi.ut refert Pau.de Cast.lib.2.consi.83.inci. præsens casus &c. ubi inquit,ꝙ Cy.in locis proximè alleg. & Bal.in l.de quibus,eo.tit. uoluit,ꝙ aut est similis ratio in casu non expresso,quæ est in casu expresso, & tunc nõ fit extensio in correctorijs per not.i d.auth.quas actiones,sed ubi est eadem ratio,ut est in statuto fauente masculis de agnatione, tunc una & eadem ratio decidit omnes casus,non per extensionem , sed sicut genus comprehendit species, ita generalis
13 ratio diuersas species casuum emergẽtium.† Sed ita est ꝙ appellatione fratris uenit sub lata uel impropria significatione filius fratris,ut no.Bart.in d.l.Lucius. §.quæsitum. de leg.3. & etiam apparet , quia filius fratris succedit in locum patris sui,& sic in locum fratris,ut in auth.de hære.quę ab intesta. §.si igitur defunctus,& §.sequen. & c.1. de gradi. suc.in feu: ergo appellatione fratris sub larga significatione debet comprehendi persona,per quã representatur frater,d.l.libertum, §.senatus, & quod no.Bar.in d.l. liberorum in uers.his præmissis redeamus &c.dũ sequutus Iac. Butr.dixit † ꝙ statutum
14 excludens filias fœminas extantibus filijs masculis , habebit locum ēt si esset non filius,sed nepos ex filio masculo , quia excludet filias fœminas,quoniam filius subrogatur in locum patris sui,& sic est persona representans patrem eius,& subrogatur in locum patris , merito fm eum statutum loquens de filio hoc casu extenderetur ad nepotem, vt ibi per Bart. Cuius opinio in hoc est magis communiter approbata,vt per Bald. & Sal.in l.maximum uitium.& ibi etiam Pau.de Cast. C. de libe.præte.& Bal.Salyc.& Moder.in l.uenia.alias est in l.seq. C.de in ius uocan. & Pe.de Anch.in repet.c.canonum statuta.de consti.in fi.in pen. q.& in clem.1.de baptis.Ad prædicta bene faciunt,quæ not.Iac.de Are.& Cy.in l. 1.C.quæ sit lon.consue.in uer.iuxta hoc quęro,posito &c.& Ang.in l.de quib.ff.de leg:. Præterea quæstionem nostram quasi in termi
nis uidetur decidere Bal.in l. in quibus.C.de secun.nup. ubi
15 quærit,† pone,statuto cauetur, ꝙ filia dotata extãtib.filijs masculis, non succedat,sed ipsi filij hæreditatem possideant,modo cõtingit,quod quidam dotauit filiam, & ex filio præmortuo

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tuo habebat nepotes, & habebat etiam quendam filiū viuentem, decessit iste pater, modò filius superuiuēs vult, quicquid soror de iure communi debet hr̄e supra dotem, sed filij fratris præmortui dicunt, se debere concurrere, quæritur quid iuris, & primò arguit ꝙ non concurrunt, quia pater eorū decessit tali tp̄e, quo transmittere non potuit, cum ergo nepotes non contineantur appellatione filiorum in illa materia restrictiua, ergo videtur ꝙ filij fratres seu nepotes non admittantur, tamen dicit, ꝙ in contrarium facit illa l. in quibus. & l. sequens. in prin. quia illi nepotes videntur ingredi gradum
l parentum, [l] & cum ista vltima opinione residere vr̄. & idem est de mente Bal. in l. 1. de secun. nup. in ver. pone dicit statu-
16 tum &c. vbi quærit, pone † ꝙ statutū dicat, ꝙ filia dotata non succedat extantibus masculis filijs vel nepotibus, & contingat decedere patrem relicta filia dotata, & relicto filio masculo viuente, & relictis nepotibus masculis ex alio filio præmortuo, quæritur, istud quod non capit filia dotata, cui applicabitur, & videtur secundum eum, ꝙ soli filio pp ordinē gradus, quia est prior in gradu, contrarium decidit, quia non corrumpitur gradus, cum nepos succedat in locum patris, ideo non corrumpitur gradus, sed representat patrem, vt in auth. de hęre. quæ ab inte. §. cum filius, secundum eum. In hāc sentētiam plurimum me inclinat etiam statutum prædictum, dum disposuit, ꝙ mulier decedens sine liberis & ascendentibus, tertiam partem dotis fratribus vtrinque coniunctis vel ex parte tantum relinquere teneatur, & fratribus non extantibus tertiam partem dotis patruis relinquere teneatur, quam tertiam partem petere possunt, etiam si relicta non fuerit. Considerandum est quod statutum non extantibus fratribus vocauit patruos, qui similiter sunt in tertio gradu, sicut est filius fratris, quinimo cēsentur remotiores ipsi patrui, quam filius fratris pp representationem patris sui, vt in d. auth. de hære. ab intesta. §. si igitur defunctus, nulla ergo ratione statutum verisimiliter omisit vocare specificè filios fratris, ī quibus erat adhuc maior ratio, quam in patruis, nisi quia statuētes intellexerūt, ꝙ sub prouisione facta de fratribus comprehenderentur filij fratris, meritò comprehendūtur, ne alias prouisio statuentium redderetur imperfecta & ratione carens, arg. l. 2. in prin. cum gl. 2. & quod ibi not. Doc. ff. de verb. obl. & Inst. de acti.
17 §. omnium. & quod ibi glo. in uerbo, summa. † Pro hoc etiam
m quia statutum trahitur ad casum [m] quem statuētes si fuissent interrogati, verosimiliter comprehendissent, vt est gl. no. in l. tale pactum. §. fi. de pac. & ibi no. Doc. & ꝓbatur in l. Titius. §. 1. & ibi Mod. not. de libe. & posthu. Sed cui dubium quòd statuentes uoluissent comprehendere etiam filium fratris sicut comprehendere alios prædictos, ut supra, quia alias statuentes ratione caruissent. Et si appareret, me alias consuluis-
n se [n] quod statutum disponens, quòd frater defuncti excludat filias defunctæ personæ, & nepotes ex filiabus, non comprehendat fratrem patruelem, uolentem excludere dictas filias vel nepotes, dico quòd illud non habet obstare p̄dictis, quia vt in illo consilio ostendi, ratio dicti statuti non militabat saltem per omnia in fratre patruele, ideo aliud erat in casu illo, aliud est in casu isto, in quo uidetur esse eadem ratio in filio fratris, vt probaui supra, & istam partē puto tutiorem, æquiorem, & humaniorem & ab arbitratorib. potius sequendam, quamuis in puncto iuris passus sit disputabilis satis. Postremò circa tertium dubium, quo quæritur, vtrum pecunia data in auxilium vestium nuptialium mulieris restitui debeat mulieri, ex quo vestes, apparatus, & iocalia prædicta non extant, de qua restitutione quæritur, quid iuris, non quò ad maritum & vxorem seu eius hæredes, sed quò ad maritū ex vna parte, & filium fratris mariti, vt dicitur pro parte obligatum ad restitutionem prædictorum, quatenus restitutio facienda sit. In quo breuiter concludo, ꝙ nisi ex parte petentis aliud probetur, non tenetur dictus filius fratris in aliquo, etiam si euenisset casus restituendę dotis, seu casus soluti matrimonij
18 probatur. † Nam aut dictæ res vsu sunt ex toto consumptæ, &
o nulla debet fieri restitutio, nec de iure communi. [o] l. de his, & ibi not. Bald. C. de do. inter vi. & vxo. & in l. si ego. §. dotis. ff. de iur. do. & l. hac lege. C. de pac. conuen. nec etiam ex forma statuti, quia statutum disponit, quod restituantur in eo statu, in quo esse reperiantur tempore dotis restituēdæ. & sic voluit, quod damnum deteriorationis & consumptionis rerum prædictarum non cedat damno mariti, sed mulieris.

Aut dictę res non fuerunt vsu ex toto consumptæ, sed fuerunt alienatæ per alium, & non per dictum filium fratris, nec per eum, cuius ipse filius fratris est hæres, & tunc effectualiter tenebitur ille, qui alienauit, ad quanti tunc ualebant ipsæ res, quia per illum alienantem factum est, quo minus res ipsę extent. l. in summa. §. si seruum. ff. de condi. inde. l. si pecuniam. §. 1. cū sim. de condi. ob cau. non autem cum effectu tenebitur dictus filius fratris. Aut res casu perierunt, & tunc cū ex forma statuti res ipsæ, & sic species essent in obligatione, non autem quantitas, & tunc perijssent periculo mulieris, l. si ex legati, & l. qui seruum. ff. de uerb. oblig. l. Titiæ textores. §. fi. de leg. 1. Apparet ergo ex præmissis, quod si petēs dictum filium fratris condemnari ad restitutionem aliquam pretij dictarum rerum non probat aliud, nisi quòd allegat res non extare, non potest obtinere, tum quia actor qui allegat res non extare, quæ ad manus eius, & uxoris suæ peruenerunt, habet illud probare, quod nō extent. l. si creditor. C. de pig. act. & l. si quis ex argentarijs, §. pęn. & ibi Barto. ff. de eden. & Specu. in titu. de pign. §. 1. uersic. quis probauit, & not. Doct. in cap. 2. deposi. tum etiam quia dato quod probaret res non extare, requiritur, quod probetur non extare facto seu culpa ipsius filij fratris, aut eius in cuius locum successit, vel ipse non tenetur, vt colligitur ex iam dictis. Alexand.

ADDITIONES.

a Viso themate.] Carolus Ruinus consi. 146. Melchior Seraphini. col. fin. vers. & per hoc pater. lib. 2. & consi. 30. Viso statuto ciuitatis Anchonæ. col. 2. lib. 3. & cons. 43. Florentiæ. col. 3. nu. 6. lib. eodem 3. Ant. Gab. Rom. li 6. recep. sent. reg. 7. sub tit. de statutis. Rouesc.

b ¶ Extra. Istud falsum est, quia satis est, ꝙ exceptio operetur declarando regulam, cæterum non debet operari, quod regula extendatur ad ea, quæ alias non continebantur sub regula, tex. in l. generaliter. §. vxori. de vsufr. lega. & not. sup. lib. 1. consi. 28. nu. 11. pulchrè Stepha. de Fede. trac. de interpret. iuris. par. 2. fol. 123.

c Pro hoc etiam.] Craueta consi. 526. Philippus. col. 2. Idem firmat & adiuuat ex alijs auctoritatib. Paris. declarando consi. 6. nu. 24. & seq. plurib. vol. 3. vbi etiam alia refert Alex. consilia, & vult num. 32. habere locum etiam in materia correctoria. Rouesc.

d ¶ Alios. Fa. sup. lib. 2. consi. 216. & expressim sequitur Alex. in l. fi. quod quisque iuris. Aret. consi. 30. Ias. l. fin. in fi. quod quisque iuris. l. nummis de in lit. iur. l. properandum. nu. 11. C. de iudi. Dec. in c. consultationibus, in fi. de off. deleg. c. cum dilecta, de confirm. vti. vel inuti. l. 1. nu. 31. ff. de reg. iur. Nico. Euerald. in loc. leg. loco 3. ab excep. ad reg. de quo dicto dubitat Philipp. Franc. in d. c. qui ad agendum. Ego vero dico, illud esse falsum, & contra tex. in d. §. vxori, quia ibi argentum exceptum non veniebat alias sub illo generali legato, & tamen licet expressim excipiatur, non ampliat legatum ad similia non expressim excepta, ergo exceptio non declarat ampliando.

e Descendo.] Andr. Tiraq. in l. boues. §. hoc sermone ff. de verb. sign. nu. 83. vers. & hoc quidem. Rouesc.

f ¶ Puto. Idem tenet Alci. li. 2. de uer. sign. pag. 50. vbi limitat, dummodo extet frater, seu patruus, secus si solus nepos ex fratre extet. & in hoc quidem bene dicit, sed non aduertit, quod hæc limitatio dictum suum principale subuertit. Quid enim si extet frater, sed abstinet, & nō vult vti statuto modo, aut dicemus nepotem solum admittendum hoc casu ad totum lucrum statuti, & idem erit dicendum, si frater erat præmortuus, & solus nepos extet, quia quantum ad istud lucrum frater abstinens habetur pro mortuo. Aut vero dicemus nepotem fratre abstinente excludi, & idem dicendum est, si frater non abstineat, sed vtatur statuto, quia aut nepos est tacitè simul vocatus per statutum, & abstensio fratris non potest ei nocere. Aut non est, nec tacitè vocatus, & agnitio fratris non potest ei prodesse. Breuiter ego dico, quod Alex. in hoc secundo dubio male consuluit, quia istud lucrum non est hæreditarium, nec iure hæreditario capitur, sed particulari beneficio statuti, ideo iura representationis (quæ non sunt introducta nisi in successionibus ab intestato, non sunt ad propositum. Tum istud lucrum nō est nisi quoddam relictum, & expressim a statuto comparatur legato, in quo non est locus transmissioni, l. vnica. C. de cad. tol. fac ergo mulierem legasse hunc trientem duob. fratrib. suis iuxta statutum, postea prædecedere alterum fratrem relicto nepote, vltimo decedat mulier, clarum est, quod nepos iure legati non potest admitti, quia caducum est, & accrescit fratri collegatario superstiti, nec etiam potest admitti iure statuti, quod non disponit, nisi vt istud valeat iure relicti, vel legati, ad quod soli fratres vocantur, vnde sicut deficientib fratribus, licet extent nepotes ex eis, deficit statutum, & totum deuoluitur ad hæredes ab intestato, quia nepotes non sunt vocati ex legato, vel statuto, ita si vnus fratrum prædecedat nihil transmittit ad filium suum, cui ex capite suo nullum ius competit ex statuto, a quo non est vocatus, plenius dixi in consi. Paris. §. 149.

g Sequutus Ia. de Arena.] Sequitur Alex. consi. 55. infra eo. lib. & consi. 89. col. 5. eo. lib. Natta.

h ¶ Fratris. Supra lib. 1. consi 80. sup. li. 2. consi. 97. consi. 204. inf. eo. consil. 89. consi. 134.

i ¶ Excludere. Dixi in consi. Pari. §. 16. nu. 5.

k ¶ Mente. Sup. lib. 5. consi 75. inf. consi. 89. nu. 160.

l Gradum parentum.] Pro hac opinione facit, quia persona representans censetur eadem cum persona representata, ideo sortiri debet eius naturam. l. si enim. §. qui inituarum. ff. si quis caut. Propterea appellatione hęredis in materia alienationis odiosa, venit secundus heres, quia representat pri-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tat primum, vt per Bart. ad famosum. ff. Diui. ad quem, vide, recentiores & Rum. Et istud etiam, quia fructum loquens de creditore, procedit in cessionario, Bal. ad l. per diuersas. 10. q. C. mandat. Natta.

m ¶Cassim. Sup. lib. 2. consi. 4. nu. 34.

n ¶Consuluisse. Sup. li. 2. consi. 97.

o Nec de iure com.] Fallit, vbi sunt traditæ res æstimatæ, quia cum æstimatio faciat emptionem, consumuntur per mulierem periculo mariti, ita q; teneatur ad restitutionem dotium, Bal. Pau. Castr. & Imo. ad hæc fimatæ. ff. solut. matr. Nat.

EPITOME.

TESTATOR instituit Dominicum fratrem suum ex latere paterno tantum, cui quandocúque decederet sine filijs masculis substituit Albertum auunculum testatoris, si viuet, & si non viuet, substituit filios eius, s. dicti Alberti. Dominicus successit testatori. Albertus autem cum filijs, relictis nepotib. decessit. Nouissimè decessit Dominicus sine liberis relictis quibusdam hæredib. sibi attinentib. ex latere matris suæ, omnino extraneis à testatore, à quibus nepotes Alberti petunt bona dicti testatoris ex fideicommisso. Resp. Alex. quod rectè petunt, quoniam sunt substituti. Quia appellatione filiorum veniunt nepotes.

CONSILIVM XXXVII.

a Viso a themate b supra scripto, videretur fortasse prima consideratione dicendum, dictos nepotes Alberti natos ex filijs ipsius Alberti prædefunctis non esse vocatos ex substitutione prædicta ad hæreditatem dicti Titij testatoris, quia cum ad dictam substitutionem decedente quandocunque Dominico fratre testatoris sine filijs masculis legitimè descendentibus, substitutus fuerit dictus Albertus, si viuet, & si non viuet, tũc testator dixit, quod substituebat filios

1 dicti Alberti, † non ergo debent comprehẽdi nepotes Alberti sub appellatione filiorum Alberti. l. q si nepotes. ff. de test. tu. & Insti. q da. tu. pos. §. pe. & fi. aliter enim filios, aliter nepotes appellamus, vt ibi tex. dicit. Secundò probari videtur in l. Gallus quasi per totam. l. ff. de lib. & posth. & in l. posthumorum. de iniust. test. Nam ibi prouidetur a Iurisconsulto, q testator, qui instituit filium, seu filios in testamento, instituere debeat etiam nepotem, seu nepotes, ne, si cõtingeret filios decedere viuo testatore, nepotes qui se præteriti inuenirent rumperent testamentum, ergo apparet, q sub illa substitutione facta de filijs, nepotes non comprehendantur. Tertiò, in specie videtur probari in d. l. Gallus. §. idem credendum, iuncto. §. nunc de lege, in verbo supplendas, vbi Scæuola author illius legis reprehendit & supplet prouisionem factam à Gallo Aquilio circa institutionem filij, & substitutionem nepotis, nam dicit, quod etiam debuit prouidere de substitutione pronepotum, & aliorum liberorum vt ibi, & in §. instituens, in eadem lege. & sic vult, q dispositio facta de filijs & nepotibus a lege & etiam a testatore non extendatur ad pronepotes, eadem ergo ratione dispositio facta de filijs non debet trahi ad nepotes. Quartò pro hoc facit text. in l. sed & milites. §. 1. ver. hæc autem. ff. de excu. tut. & l. pater. & l. seq. ad l. Iuliã. de adul. ff. vbi similiter dispositio. l. loquens in filijs, ne-

2 potes non comprehendit. † Quinto facit id quod referũt Cy. & Bal. in d. §. instituens, dum dicunt, q Fran. Accur. fuit de facto consultus super tali q. Quidam instituit fratrem suum sibi hæredem, & si frater decederet sine liberis, instituit filios Iordani sibi hæredes, frater testatoris decessit sine liberis. Iordanus non habebat filios, sed nepotes, quærebatur, an nepotes admitterentur, respõdit, quod aut illa dispositio testamentaria fuerat facta ab extraneo, aut ab ascendente, primo casu appellatione filiorum non comprehenderentur nepotes, secundo vero casu sic. & dicebat, quod ad decisionem secundi membri non obstat tex. in d. l. quod si nepotes. vbi etiam in dispositione facta ab ascendente appellatione filiorum non continentur nepotes, quia ibi loquitur in casu onerosi, i. in tutela. & ideo voluit lex appellationem filiorum restringi pp alienum onus. Nec ad primum membrum de extraneo obstat secundum eum tex. in l. vxorem. §. concubinæ. de lega. 3. quia respondet quod ibi cõtinentur nepotes appellatione filiorum, ne fiat dura separatio filij, & nepotis vt ibi ī gl. Sextò accedat distinctio And. de Pisis, quam refert Bald. in d. §. instituens, dum dicebat, si quæritur, an in dispositione hominis appellatione filiorum cõtineantur nepotes, debet dici, quòd aut si non continentur nepotes, sequeretur aliquod absurdũ & inhumanum, & tunc continentur l. liberorum. vers. sed &

Papirius. ff. de ver. sig. & d. §. concubinæ. aut nulla inhumanitas vel absurditas sequeretur, & tunc non comprehendũtur, vt in d. §. instituens. Septimò confirmatur ex dist. quam po-

3 nit Cy. in d. §. instituens. vbi distinguendo dixit, † quòd aut verbum filiorum profertur à testatore, qui habebat filios & nepotes, vel habebat filios & sperabat habere nepotes, & intelligitur de liberis primi gradus, & non de nepotibus, per tex. in d. §. instituens, & quia quoties verbum prolatũ potest accipi per prius & per posterius, videtur accipiẽdum p prius. l. hoc legatum. de leg. 3. si autem habet nepotes tantum, & dicat testator, instituo filios, & tunc ex quo non potest accipi per prius, accipiatur per posterius, vt actus valeat, l. quoties. de reb. dub. & d. l. liberorum in fi. ita propriè dicitur in d. §. instituens, licèt Bald. ibi eum aliter referat. Octauò bene facit id, quod voluit Bald. in d. §. instituens. dum dixit, quod licet Bart. in d. l. liberorum. de verb. sign. dixerit, quod si à testatore fit mẽtio de filijs, intelligitur de omnibus liberis, per l. Lucius. ff. de hære. insti. & respondebat ad d. l. Gallus, quod ideo ibi appellatione filij non continetur nepos, quia erat expres-

4 sum nomen proprium, † nomina. n. propria non possunt extendi, sed appellatiua sic, vt no. in l. 1. ff. de reg. iur. & in l. si qs ira. ff. de test. tut. nam secundum Bal. hęc responsio ad d. l. Gallus, non est bona. Primò, quia diuinat. Secundò, quia in nepote, vel pronepote nascituris non potest exprimi nomen proprium, sed appellatiuum tantum, & tamẽ appellatione nepotis nascituri non comprehenditur pronepos, vt in d. §. instituens, & respondet Bal. in d. l. Lucius. in qua se fundat Bald. quia ideo ibi appellatione filiorum comprehenduntur ceteri liberi, quia si non comprehenderentur, sequeretur quid absurdum, & quid durum, quod prorsus extraneus præferretur coniunctis, contra. l. cum acutissimi. C. de fideic. & l. generaliter. §. cum autem, C. de inst. & substi. sub cond. fac. vnde quia ibi extabat persona, quæ ex præsumpta mente testatoris excludebat substitutum, meritò ibi appellatio filij extẽditur ad nepotes. Item in d. l. Lucius, fit mentio filiorum enunciatiuè & conditionaliter, sed in q̃stione nostra fit mentio dispositiuè, disponendo circa ipsos filios, secundum Bal. quo casu videtur, quòd non comprehendantur nepotes, vt d. §, instituẽs. Nonò probatur per D. Bal. in repe. l. in suis, de lib. & posthu.

5 vbi voluit, quod † quando fit mentio de filio ab homine, non comprehendatur nepos, nisi vbi sequeretur dura separatio. d. §. concubinæ. Decimo probatur, quia videmus, quod si testator prohibet in testamento filios suos alienare bona, non

c videtur prohibuisse c nepotes, vt no. sing. in auth. de resti. fideic. §. nos igitur. & Bart. in l. filiusfam. §. Diui. ff. de leg. 1. & idem ibi tenent Dy. & Ray. Bal. & Io. de Imo. & Cy. & Bal. in l. voluntas. C. de fideicom. & Bart. in l. Lucius. §. Sempronius. de leg. 3. & Bald. in l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. & in l. Titius, in princ. de lib. & posthum. † Vndecimo probatur, quia

6 verba in dubio debent accipi proprie, & secundum ppriam significationem. l. non aliter, de leg. 3. l. 3. §. si is qui nauem. de exercito. Sed ex propria & vera significatione appellatione filij non comprehẽditur nepos. l. iusta interpretatio. ff. de ver. sig. & l. filium diffinimus. de his qui sunt sui, vel alie. iur. l. filium habeo. ff. ad Mace. & probat late Bar. in d. l. liberorũ. & Bal. in l. maximum vitium, de lib. præte. Duodecimò pro-

7 batur, † quia in dispositione testatoris attenditur communis vsus loquendi. l. Labeo. de supel. leg. l. liberorum. §. quod tamen Cassius. in versicu. quid ergo, de leg. 3. cum gl. & l. cum de lanionis. §. alienam. de fund. instr. lega. Sed communis vsus loquendi se habere videtur, quod appellatione filiorum non intelligatur de nepotibus, vt no. gl. Inst. qui testa. tut. da. pos. §. fi. in d. l. quod si nepotes. & Iac. Butr. in prima constit. ff. & per Anto. de But. in princ. decretalium. Decimotertiò probatur, quia quemadmodum testator Dominicum prætulit Alberto & eius filiis, ita videtur voluisse cæteros hæredes Dominici præferrè cæteris hæredibus d. Alberti, qui non sint eius filii. l. Publius, §. fin. de cond. & dem. in ratione sui. ergo quicunque hæredes Dominici præferri debent omnibus, qui non sint filii Alberti. Decimoquartò & vltimò probatur per l. qui filiabus. in prin. de leg. 1. vbi testator legando filiabus, non videtur legare filiabus posthumis, & nascituris post mortem testatoris, sed de illis quæ prius natæ erant, ita in proposito, dato quod appellatione filiorum veniant nepotes, non debent comprehendi dicti nepotes, qui nati sunt post mor-

rem

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tem Titij testatoris. Sed præmissis non obstantibus contra-
8 riam sniam in proposito casu puto de iure veriorem; † quia
in fauorabilibus appellatione filiorum comprehenduntur
d nepotes [d] l. filij. & l. iusta. de ver. sign. Nam in fauorabilibus
uerba accipiuntur [f]m largam interpretationem. l. si ita scri-
ptum sit filiabus, cum ibi no. per gl. & Doc. ff. de leg. 2. c. cum
dilecti, de dona. i. fi. de constit. prin. l. cum quidam. de lib. &
posthu. l. in testamentis. de reg. iur. Confirmatur per l. Lucius
de hære. insti. vbi si testator fratrem instituit & disposuit, ꝙ
si frater filios non haberet, substituebat tales extraneos, suf-
ficit, ꝙ frater habuit liberos, & sic nepotes, uel pronepotes,
quamuis careret filijs, ut ibi, iuncta. l. liberorum. ff. de verb.
sign. si ergo ibi qñ à testatore fit mentio de filijs per modum
conditionis, quæ debet in forma specifica adimpleri. l. Mæ-
uius. & l. qui hæredi, in prin. ff. de condi. & demon. quanto
e magis [e] ñ per modum dispositionis nominaret filios, & at-
tendendum est, ꝙ tex. in d. l. Lucius, non loquitur, qñ à' trã-
uersali, à testatore ascendente facta est mentio de filijs, imò
loquitur, prout ẽt in casu nro: quia dictus Titius testator erat
de transuersalibus dicti Alberti, & eius filiorum. erat. n. di-
ctus Albertus auunculus testatoris, & sic de transuersalib. l.
Iurisconsultus, §. sunt ex lateribus, & §. 3. gradu. de gradi. affi.
& illi qui sunt hæredes dicti Dominici, ut verbo fertur, sunt
extranei primo testatori, quia non descendunt ex aliqua per-
sona, quæ fuerit de agnatione, vel cognatione ipsius Titij, &
sic dñr extranei. in auth. de hære. & sal. § inordinatum, & ibi
no. & l. cum antiquiorib. C. de iur. delib. Ad idem tex. in d. l.
Gallus. § instituens, [f]m intellectum gl. 2. quem ibi approbat
9 Bar. per quem tex. probatur, ꝙ sicut testator dicendo, † insti-
tuo nepotem, qui mihi post mortẽ suus nascetur, dr facere
institutionem gñalem quoad oẽs descendentes, vt sic cõpre-
hendant pronepotes, & cæteri descendentes, & hoc sequunt
ẽt ibi alij Doctores, qñ de nepote non fit mentio in materia
exorbitanti. Pro hoc ẽt facit, quia hoc nomen, filius, est no-
men naturæ, non iuris, vt l. tutelas. ff. de capi. dimi. sed inspe
cto iure naturæ vr appellatione filij comprehendi nepotem,
vt d. l. liberorum. ibi dum dicit, natura nos quoque docet.
10 Ad idem, † quia videmus, ꝙ beneficium; in quo fit mentio
de filijs, transit ad nepotes, l. diuo Marco. de quæst. & l. mili-
tes, cum ibi no. per Cy. eo. tit. l. emancipatum. ff. de sena. l. de-
curionum. C. de pœn. & no. Bar. in d. l. liberorum. in ver. his
præmissis redeamus, &c. & constat, ꝙ illa dispositio testato-
ris accedit beneficio. l. legatum. de leg. 2. & l. 1. de impo. lucr.
descrip. l. inter stipulantem. § si rem. de verb. obli. Ad idem,
quod no. Io. And. in c. ad extirpandam. de fil. presby. vbi sen-
tit, ꝙ in fauorabilibus appellatione filiorum comprehendan
tur nepotes, licèt secus sit in odiosis, vel pœnalibus [f]m eum,
& non est dubium, ꝙ nos sumus in materia fauorabili, in
qua fieri dẽt larga interpretatio. d. l. in testamẽtis, & d. c. cum
dilecti. Et ꝙ in fauorabilibus comprehendatur nepos, tenet
ẽt Sal. in l. 1. in 21. q. C. de iur. emphy. & Bal. in l. cum vir. ff.
de condi. & demon. Idem ẽt vr velle do. Abb. Sicu. in c. 2. de
ver. sig. vbi inquit, ꝙ appellatione filiorum in lata significa-
tione veniunt nepotes, per d. l. liberorum. pro hoc ẽt adducit;
quia in sacra scriptura Christus appellatur filius Dauid: &
tñ non fuit filius, nec nepos, sed vlterior, & pro hoc etiam fa
cit, quia dispositio legis emanans in fauorem filiorum com-
prehendit nepotem. l. 2. § si mater. ver. filijs autem. ff. ad Ter
tul. l. filium habeo. ff. ad Mace. & in auth. vt exac. instant. do.
§. 2. ergo idem in dispositione testatoris, quæ dispositioni le
gis æquiparatur, in auth. de nup. § disponat. Istam opi. etiam
f firmat [f] in terminis nostris, s. in dispositione testatoris Bar. expre-
sse in d. l. liberorum, & idem tenuit Ang. in præalle. l. Lu-
cius. de hær. insti. & idem vr ibidem tenere Io. de Imo. in no-
tabilibus. & istam partem sequitur ẽt Anto. de But. in c. qui-
busdam. de pœn. vbi per omnia approbat dicta per Bar. in d.
liberorum, & ita etiam facit Pet. de Anch. in cle. 1. de Baptis.
11 & D. Card. Flor. in c. 2. de verb. sign. † idem videtur de men-
te Ang. in l. sed & si hac. § qui manumittitur. alias est in §. li-
beros. ff. de in ius voc. vbi vult, ꝙ quando testator substituit
hæredi, si decesserit sine filijs masculis, ꝙ pp illud verbũ ma
g sculis, non comprehendatur nepos ex filia, & iuxta not. per
Spec. in tit. de loca. § nunc aliqua. ver. 146. & sic sentit, ꝙ vbi
esset nepos ex filio, vel ibi non esset adiectum illud verbum,
masculis, comprehenderetur nepos appellatione filiorum.

istud ẽt vr esse de mente Bal. in l. Gallus. § instituens. alleg. dũ
respondendo ad l. Lucius, de hære. insti. dicit, ꝙ ideo ibi ap-
pellatione filiorum continentur nepotes, quia alias sequere-
tur inconueniens, ꝙ prorsus extranei præferrentur coniun-
ctis, i. transuersalibus, de quibus loquitur illa lex. sed ita est, ꝙ
hæc eadem ratio militat in casu nro, quia si diceremus sub il-
la appellatione filiorum non comprehendi nepotes, seque-
retur, ꝙ illi nepotes, qui erant de trãsuersalibus testatoris, nõ
præferrentur hæredib. dicti Dominici, qui erant extranei quò
ad dictum Titium testatorem. Istam opi. ẽt præcisè sequitur
12 Io. de Imo. in d. § instituens, vbi dixit † ꝙ si testator instituit
fratrem suum, & si decederet sine filijs, substituit filios Sem-
pronij, an si postea contingat fratrem suum decedere sine fi-
lijs, & extent nepotes Sempronij, filijs præmortuis, ꝙ tales
nepotes admittentur ad substitutionem, quia filij dicti Sem-
pronij non fuerunt vocati de præsenti a testatore, sed in cer-
tum futurum euentum, in quem verisimiliter erat dubium,
an tunc extarent filii primi gradus, an verò nepotes, uel infe-
riores, & ideo tunc verisimile est, ꝙ latè intellexerit verbum
filijs, & ꝙ verisimiliter par affectio debeat præsumi fuisse te-
statoris erga dictos nepotes, si illi extabunt filiis præmortuis
& ita secundùm eum est dicendum per d. l. Lucius secus [f]m
eum, qñ testator de præsenti, & non in futurum euentum in-
stituerit filium, vel legaret filio, quia tunc si haberet filium &
nepotem, non vr voluisse comprehendere nepotem sub in-
stitutione filii, ita dicit probari ex no. per gl. in d. l. Gallus. §.
quidam rectè, quę aliàs superuacuò induxisset modum, quòd
instituatur filius & nepos, si institutio filii comprehendisset
13 nepotem. Pro hoc vltimò facit, † quia vt illi, qui sunt de co-
gnatione testatoris ex substitutione præferatur fiiis, qui sunt
hæredes extranei, uerba testamenti debent interpretari, vt in
pulchra q. voluerũt Bar. Bal. Raph. & Pau. de Cast. in d. l. Gal
lus. § ẽt si parente. & Bal. in tit. de natu. suc. feu. vbi uolunt, ꝙ
uerbum hæredibus quod de sui propria significatione intel-
ligitur de quocunque hærede, l. sciendum. ff. de uer. sign. l. in
annalib. C. de leg. tamen ne sequatur inconueniens contra
præsumptam mentem testatoris, ꝙ extranei præferantur il-
lis, qui sunt de cognatione testatoris, accipietur uerbum hæ-
redibus id est descendentibus: quantò magis tolerari debet
eadem ratione, ꝙ uerbum filios, accipiatur in larga significa-
tione, secundùm quam comprehendit nepotes, ne extranei,
qui non sunt de agnatione, seu cognatione testatoris præfe-
rantur illis, qui sunt de cognatione. Et licèt ex prædictis satis
euidens appareat responsio ferè ad omnia allegata in cõtra-
rium, tamen specialius respondendo dico, ꝙ nõ obstat in pri
14 mis tex. in d. l. ꝙ si nepotes, cum sim, † quia aliud est in da-
tione tutoris facta in testamento filiis, quia licèt ex parte fi-
liorum contineat talis dispositio fauorem, tamen ex parte tu
toris continet onus, quia datur inuitus. l. 1. ff. de mune. & ho.
& l. quinquaginta, & per totum tit. C. de excusa. tut. & ita re-
spondent omnes. & sentit gl. in d. l. iusta. facit, quia ubicunq;
una dispositio continet fauorem & odium, fauor ampliatur,
& odium restringitur. gl. & ibi Bal. in l. 2. C. de in ius uoc. &
in l. sed & si hac, § fi. in uerbo, semper. ff. eo. tit. Secundò non
obstat. d. l. Gallus. & d. l. posthumorum, quia respondeo pri-
mò, prout respondet Bar. in d. l. liberorum. & in d. § instituẽs,
ꝙ illa loquitur, quando quis instituit filium certum & nomi
natum. Vel & secundò respondeo, ꝙ ibi loquitur, quando fi-
lius fuerat institutus de præsenti, sed quando testator in ali-
quem dubium & futurũ euentum uoluit prouidere filiis, tunc
uocantur etiam nepotes, d. l. Lucius. & no. Io. de Imo. in d. §.
instituens, & retuli supra. Tertiò respondeo, ꝙ ante tempus,
quo emanauit prouisio Galli. de qua fit mentio in d. l. Gallus
ille nepos nasciturus post mortem testatoris non poterat hæ
res institui tanquam posthumus alienus, qui non erat obten
tus primum locum, si tempore testamenti natus fuisset. Insti. de bo. pos. § 1. & in § posthumo. Insti. de leg. non mirum
si prouisione Galli Aquilii dabatur specialiter modus insti-
tuendi nedum filium, sed etiam illum nepotem, quia ante il-
lam prouisionem Gaili Aquilii talis institutio nepotis nasci-
turi erat contra ius commune. Et per hoc etiam apparet re-
sponsum ad tertium argumẽtum factum ad l. Gallus. §. idem
credendum, & etiam ad §. instituens, quod ideo prouisione
Galli Aquilii fuit necessaria suppletio de pronepote, quia Gal
li prouisio prouidens de nepote nasciturο instituendo, erat

contra

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

contra ius commune, vt dixi, meritò non extendebatur. l.si verò.§.de vito.fol.mat.c.ea quæ,de reg.iur.in 6.Præterea po test dici,quòd immo,§.instituens,sit tex.secundùm lecturam
15 glos.2.ibi, † quòd institutio facta de nepote comprehendat pronepotem , & ita communiter tenetur ibi per Doct. in dispositione testatoris facta de iure communi. Quartò nō obstat tex.in d.l.sed & milites,§.1.ff.de excu.tut. quia ibi loquitur ratione tutelæ,quæ erat oneroſa tutori,vt dixi supra,& similiter non obstat.l.pater.ff. de adul. quia loquitur in odiosis,in quibus fit ſtricta interpretatio.l.cum quidam.de lib.& posth.& in regula odia.de regul.iur.in 6.& ita not.Bart.in d. l.liberorum. in fine. Quintò non obstat distinctio Franciſci Accurſij,quam refert Cyn.& Bal.in d. §.instituens,quia potest responderi , quòd illa sua distinctio non probatur lege. Secundò potest responderi , quòd nos non sumus in extraneo testatore quoad dictos nepotes Alberti,qui erant de cognatione testatoris, & sic non dicuntur extranei , vt superius probaui,& sic est idem in testatore,qui sit quomodocunque de cognatione, vel qui sit de ascendentibus , vt probatur in d.l.Lucius.Sextò non obst.d.distin.And.de Pis.quia dico, ꝙ illa distinctio facit pro d.nepotibus, quia nisi comprehenderentur ipsi appellatione filiorum , sequeretur absurdum , ꝙ extranei quoad ipsum testatorem præferrentur nepotibus , qui essent de cognatione testatoris,quod non est dicendum. arg.l.cum acutissimi.C.de fideicommiss.& in l. fi. C.quorum bonorum.& eius,quod no. per gl.in l. 1. in verbo pro patrono. ff. in ius voc. vt eant. Septimò non obst. distinctio Cy. in d.§.instituens, quia respondeo , ꝙ ipse loquitur in terminis illius.§.& in casu,quo institutio filiorum conferebatur in tempus præsens,sed quando prouisio facta filijs alicuius esset collata per testatorem in futurum euentum,tunc comprehendit etiam nepotes.d.l.Lucius.Præterea Cy. se fundat per d.§.instituens.qui non probat suam opinionem , vt dixi supra , respondendo ad illum tex. & maximè cum ille tex. habeat varios intellectus.per no.per Bart. in l.in ambigua.ff.de
h reb. dub. Non obst.alia ratio h Cyn.ſ.ꝙ verba debent accipi per prius & non per posterius,quia respondeo, quòd si extarent filij tempore euenientis substitutionis, ipsi essent admittendi,& non nepotes,tanquam de ipsis videatur primò sensisse testatorem,sed ipsis non obstantibus venire debent nepotes,arg.l.si.C.de verb.sign.& l.Gallus.§.quidam rectè.cum ibi no.per Doct.superius alleg. Et per omnia in ea dicentia, quòd appellatione filiorum comprehēdantur nepotes , aliàs sequeretur ; quòd nunquam filiorum appellatione nepotes comprehenderentur , quòd est falsum, ut patet ex prædictis. Octauò non obstat id,quod decidit Bald. in d. §. instituens, quia dico,ꝙ decisio sua euidenter est in fauorem dictorum nepotum,patet dum respondet ad dictam l. Lucius,ꝙ ibi cō prehenduntur nepotes,ne sequatur absurdū, ne nepotes coniuncti testatoris excludantur ab extraneis , & iste est propriè casus noster,ut supra declaraui. Nō obst. etiam alia resposio, quam ipse dat ad d.l.Lucius.dum dicit ibi, verbum filij fuit prolatum in conditione , &c. quia ista non est bona responsio , quoniam conditiones debent in forma specifica adimpleri l.Mœuius.& l.qui hæredi.de condi.& demonst.ergo si quando profertur in conditione , comprehenduntur nepotes,quantò magis quando in dispositione , cum tunc magis tractetur de fauore,& prouisione filiorum.l. si quis sub conditione.ff.si quis omissa causa testam. l. ex facto etiam agitatum,de hæred.insti. nec etiam videtur Bal. bene respondere ad responsionem datam per Bar.ad l.Gallus. dum dicit Bal. ꝙ in nepote vel pronepote nascituris non potest exprimi nomen proprium,quia dico,ꝙ Bar.dicit, ꝙ d. l. Gallus, loquitur,cum quis instituit filium certum & nominatum,non autem dicit Bar.de nepote,vel pronepote.Item tex.in d.l.Gallus. §. idem credendum. loquitur, quando nepos natus fuit institutus.nec obst.responsioni datæ per Bart,ad l.Gallus.id quod hī in d.§.instituens, quia iam extinct supra responsum. Nono non obst.doctr.Bal.in l in suis, de l.be.& posthu.quia doctrina sua suppletur per eundem in d. §. instituens.& per alios in locis supra allegatis,ſ.ꝙ etiam appellatione filiorum in testō comprehēduntur nepotes,qñ sequeretur absurdum, ꝙ extranei præferrentur coniunctis,vel qñ in futurū euentū vocatur nepos.Decimò nō obst.id, qđ no.gl.in auth.de rest. fidei.§.nos igitur.cum concor.quia rñdeo,prout dicit Bal. & Io.de Imo.in l.Titius,in prin.de libe.& posth. & Io. de Imo. in l.filiusfa.§.diui.de leg.1.ibi dum loquitur in actu odioso,ſ. in prohibitione de non alienaudo facta filijs , quæ fm eum non vī fauorabilis,sed odiosa,ar.l.dudum.C. de ꝫhen. emp-
16 & in l. in re mandata. C. mandati. † Vndecimò non obst. ꝙ ex propria significatione appellatione filiorum non comprehendantur nepotes,quia respondeo, ꝙ posito , ꝙ istud esset verum,tamen in vltimis voluntatibus quando agitur de fauore,i.de prouidendo alteri, verba accipiuntur in larga significatione etiam vltra primum significatum,patet in l. si ita scriptum sit filiabus.de leg. 1.& l.si quis ita.ff.de test.tut. vbi masculinum concipit fœmininum , tamen illud non est ex propria significatione.l.pronunciatio.de verb.sign.l.quisquis.& ibi Doct.C.ad leg.Iul.ma.no. Bar.in l. 1.ff.de verb. sign.cum suis concor. Duodecimò non obstat , ꝙ ex communi vsu loquendi appellatione filiorum non comprehendantur nepo-
17 tes, † quia respondeo primò, ꝙ hoc oporteret probari , quia est facti,quoniam licèt tex.Iusti.qui testamento tut.da. pos.& in d.l.ꝙ si nepotes. dicat, ꝙ aliter appellantur filij , & aliter nepotes appellantur,tamen per hoc non intendit Iurisconsultus facere fidem , ꝙ vniuersaliter vsus communis loquendi, ita se habeat, quia si ita esset, non possent stare iura , & decisiones Doctorum,quæ & in beneficijs & testamentis,& alijs fauorabilibus dispositionibus volūt, ꝙ appellatione filiorum comprehendantur nepotes , cum in vnaquaque dispositione semper attendatur communis vsus loquendi,vt no.in d.l. librorum. §. ꝙ tamen Cassius,& in c.ex literis, cum sim. despon.vnde videmus,ꝙ no.Bart.in d. l. librorum de ver. sign. in tertia oppo.fecit mentionem de isto cōmuni vsu loquendi,& sic superuacuò disputasset ibi,an appellatione filiorum comprehendantur nepotes in dispositione testatoris, & in alijs dispositionibus:quinimò Bart. in d.l.librorum, in tertia oppo.reprehendit gl.in d.§.fi.Insti.qui testa.tut.da. pos. quæ voluit , ꝙ licèt filij appellatione contineantur de iure nepotes;tamen aliud est secundùm communem vsum loquendi, est ergo opportunum,ꝙ talis communis vsus loquendi probetur , & ꝙ ita videtur talis communis vsus loquendi tempore dicti conditi testamenti secundùm formam & modum traditum per Bar.in l.Labeo.ff.de supel.leg.& in repe.l. 1.C. de digni.lib. 12.nam varius pōt esse cōis vsus loquendi, dicit .n.Bal.in l.maximum vitium.C.de libe.præte.ꝙ aui nepotes appellant filios potest responderi cī per ea quæ no.Bart. in l. si quid earum,in prin.de leg.3. in l.liberorum, de verb. sign.
18 etiam in l.si quis filiabus. de testa. tute. dum dixit, † ꝙ si te-
i stamento idiotæ i redacto in scriptis per notarium reperiantur aliqua verba Latinè scripta, debent interpretari secūdùm iuris dispositionem,seu interpretationem,& non secundùm vulgarem intellectum idiotarum,argumento eorum quę no. in l. 1.C.de vsu.& in l.sciendum.de verbo. oblig.& ita etiam in effectu voluit Bald.in l.leg.C.de leg.hær. dum dicit, quòd sermones legales debent interpretari secundùm iuris interpretationem,& non fm vulgarem intellectum idiotarum,& idem Bal.in c.1.in prin.de succes.feu.& Io.de Imo. in c.cum tibi,in fi.de testam.ideo fm eum ibi oporteret capitulare & probare de cōi vsu loquendi literatorum,& per notarios,vn de Io.de Imo.in d.§.instituens,facit mentionem de dicto cōi vsu loquendi,& tñ in quæstione,quam ibi formar,quæ vī in terminis esse qō nostra,ipse concludit , ꝙ comprehendantur nepotes. Decimotertiò non obstat, quia sicut testator prætulit Dñicum Alberto,& eius filijs,ita videtur voluisse cæteros hæredes Dñici præferre cæteris hæredibus dicti Alberti, qui non sint eius filij,quia rñdeo fatendo argumentum,sed dicti nepotes in hoc casu comprehēduntur appellatione filiorum
19 Alberti , ut supra probaui. † Vltimò non obstat , quod dicebatur per l.qui filiabus in principio. ff. de lega. primo , quia respondeo, quòd illud esset verum , vbi dispositio testatoris esset facta de præsenti, sed ubi est collatum in aliquem futurum euentum,scilicet in tempus mortis Dominici ; tunc dico , quod comprehenduntur posthumi etiam , seu nati post tempus testamenti,seu post mortem testatoris, probatur per l.iubemus.in ver.posthumo.C.ad Treb. & probatur cī in l.si quis operas.de ope.lib.cum ibi no.per Bar.nam ibi illa prouisio patris facta pro se & liberis intelligitur collata post tempus mortis ordine successiuo,ut ibi per Bar. vnde cōprehenduntur etiam nati post mortem patris , & ita etiam reperio

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tunc Bal. in suo consil. incip. In nomine domini, casus talis est, quidam Titius decessit, &c. pro hoc facit, quia si non admitterentur isti nepotes, admitterentur ad hæreditatem istam extranei hæredes ipsi testatori, sed secundùm Bart. & omnes in d. l. qui filiabus, præsumitur potius testatorem cogitasse de posthuma, ꝙ admittatur appellatione filiarum, quàm ꝙ voluerit extraneum admitti, & præferri posthumis. arg. l. 3. C. de inof. test. & l. fi. C. commu. vtriusque iud. Ex quibus omnibus concludo, dictos nepotes esse comprehensos in substitutione prædicta. Ad quorum confirmationem etiam facit, quia prouisio testatoris facta in vnum casum extenditur ad aliũ in quẽ veri similiter prouidisset, si de eo cogitasset. Alex.

ADDITIONES.

a Viso.] Addo Riminal. Iuniorem consi. 23. nu. 74 & Beroum consi. 9 materia. num. 40. lib. 2. & eundem Beroum consil. 122. frequenter contingit. lib. 2. & iterum Riminal. iun. consil. 95. nu. 49. uers. & licet. lib. 1. vbi intelligit dicta Alex. procedere in substitutione directa, non in fideicommissaria. Purpura. consi. 311. consultus. col. 5. nu. 9. vers. 1. igitur. vbi Alex. citat consi. 140. Visis dicto testamento, & codicillis. in eod. Ant. Gab. Ro. lib. 6. recep. sent. regula prima, sub tit. de verb. sign. Rouesc.

b Viso themate.] De hoc articulo latè pertractat Socinus, seu potius Otho. Lapus Florentinus inter consi. Soc. consi. 152. cum pluribus subscriptionibus Doctorum, li. 1. & latè etiam Dec. consi. 95. dub. 2. & Soc. consi. 7. dub. 2. lib. 4. Natta.

c ¶Prohibuisse. sup. lib. 1. consi. 1. nu. 13. sup. lib. 3. consi. 36. consi. 55. in fin. consi. 59. nu. 20. inf. eo. consi. 59. consi. 140. latè And. Tiraq. tract. conuen. §. 1. gl. 6. nu. 23.

d ¶Nepotes. Idem sup. lib. 3. consi. 5. consi. 26. & li. 5. consi. 56. & in d. l. Gallus. §. instituens. & hæc est vera opi. Alex. licèt sup. lib. 1. consil. 1. contrarium in. simili casu dixerit, sed causæ inseruiendo duntaxat, ut ibi dixi.

e ¶Quantò magis. Pessimè arguit, quia longe plus & difficilius est aliquos esse in dispositione, quàm in nuda conditione, & econtra, facilius est deficere conditionem, quàm inducere dispositionem, prout procliuius est liberationem, quàm actionem inducere, tamen nepotes petentes fideicommissum tanquam vocati, agunt & se fundant in scripto, vel verbis, vnde fundamentum intentionis clarè probare debent, & contra actores sit interpretatio, cuius oppositum est in nepotibus excipientibus defeciss conditionem, ex qua actor agendo intentionem fundat.

f Istam opinionem etiam firmat.] Venit tamen ista opinio modificanda, quando reperitur filius in quinto gradu, in quo dispositio potest verificari quoniam tunc nunquam includitur nepos in tali appellatione, vt in puncto respondet ac declarat Paul. Paris. consil. 20. num. 56. vol. 3. ubi etiam Alex. hic aliter declarat. Rouesc.

g ¶Filia. Dixi in consue. Paris. §. 16. nu. 7. concl. 2.

h Non obstat alia.] Est signanda responsio auctore Curtio iuniore consil. 57. vers. nec in contrarium Ant. Gabr. Rom. lib. 6. recep. sent. reg. 1. sub tit. de verb. sign. Rouesc.

i Idiotæ. Sup lib. 1. consi. 9.

EPITOME.

SVBSTITVTIO, si Titius decesserit sine filijs, vel sine liberis, deficit relicta per filium fœmina.

CONSILIVM XXXVIII.

a Perspectis[a] his, quæ in themate narrantur, & visto testamento quondam Io. Hugolini, Conclusiuè loquens puto de iure verum, ꝙ attento, ꝙ ex d. Io. natus est d. Antonius, qui post mortem patris decessit relicta nepte ex filia, non dicatur euenisse casum substitutionis factæ in testõ d. Antonio, seu ei, qui ex filijs d. testatoris vltimò decesserit sine liberis. Quod ostenditur sic, nam in testõ dr, ꝙ si aliquis eius filius masculus nasciturus decesserit in pupillari ætate, vel postea quandocunque sine liberis, substituit ei reliquum, seu reliquos ex eis superstites masculos, si verò oẽs eius filij masculi decesserint in pupillari ætate, vel postea qñcunq; sine liberis, substituit eis, seu eorũ vltimò decedenti D. Forlonexiam, &c. † nam ille, qui decessit cum nepte ex filia, vt fecit Ant. [b] non dr decessisse sine liberis. [c] l. cognoscere. §. liberorum. de ver. sign. & l. iubemus. in prin. iun. ver. sin aũt. C. ad Treb. l. 1. C. de condi. inser. Nam appellatione liberorum continentur tã filii, & sic liberi primi gradus, q̃ ét nepos. l. liberorum. de verb. sig. l. liberos. ff. de senat. l. sed etsi hac. §. liberos. de in ius voc. & sub his verbis, videlicet, si talis hæres meus decesserit sine filijs, seu sine liberis substituo talem cõprehenduntur tam masculi, quàm fœminæ, vt l. quisquis. de ver. sig. l. si quis filiab. de test. tut. & l. si ita scriptũ. in prin. de leg. 2. §. quæsitũ. de leg. 3. & in terminis no. Io. And. in c. Ray. extra de test. & probatur in d. l. 1. vbi descendentes ex filia cõprehenduntur, [d] † & de illis indicari dẽt, prout de fœminis, licèt sint masculi ecũ descendant ex fœmina, quia [e] non dẽnt esse melioris condõnis, quàm futura fuisset mater eorũ. l. si viua matre. C. de bo. mater. & in §. neq; illo. cum ibi no. per Ang. in fi. auth. de trien. & semis. & no. Bar. in d. l. liberorum. in ver. q̃ro. quid si filia dotata, &c. bonus tex. in c. 1. §. hoc aũt notandum. in tit. qui seu. da. pos. & no. Cyn. in auth. post fratres. la 2. C. de leg. hære. & Spec. in tit. de loc. §. nunc aliqua. ver. 146. & Bal. in auth. si quas. in fi. C. de sacrosancc. ecclc.

3 vbi dixit, ꝙ si quis recepit fundum in emphyteusim pro se ac filijs & nepotib. masculis, non cõprehenditur nepos ex filia, sicut nec ipsa filia non comprehendebatur. & no. ét Bal. & Ang. in l. sed si hac. §. liberos. alias in §. præcedenti. ff. de in ius voc. & ét Bal. in d. l. 1. in prin. C. de condi. inser. & Sal. in l. 2. C. de suc. edi. Vnde solum vr in hac consultatione pose facere dubium id, quod posuit † Raph. Ful. in l. 1. C. de cõdi. inser. ubi per illum tex. ibi, nisi alia defuncti voluntas euident probetur, &c. dicit se de facto consuluisse f in tali qõne, pater duob. filiis instituit hæredib. vniuersalib. filiam in certa quantitate instituit dotis noie, postea cauit, ꝙ si quis dictorũ suorũ filiorũ masculorũ decederet sine filijs, portionẽ suam fratri substituto, & filijs ex eo præmortuo restitueret, quãuis illa verba sine filijs, cõprehendant tam masculos, q̃ fe

g minas. d. l. si ita scriptum, in prin. Tñ hoc g casu non cõprehendet f̃m eum fœminas, quia ita vr fuisse de mente testãtis, qm̃ testator prædilexit lineam masculinam: patet, quia instituit filios masculos hæredes vniuersales, filiam verò fœminã instituit in certa quantitate, ideo stabimus secundùm eum propriæ significationi, vt illud verbum, sine filijs, solùm cõprehendat masculos, & de masculis intelligatur, non de fœminis, & quia aliàs sequeretur, ꝙ testator videretur plus dilexisse neptem ex filio, q̃ filiam ipsius testatoris, quod non est dicendum arg. l. si viua. & voluntas testatoris, quæ deprehenditur ex talibus coniecturis, dr euidens. l. licèt Imperator. in prin. de leg. 1. l. si quis locuples. ff. de manu. testa. Ad prædicta ét bene facit, quod no. Bart. in l. Gallus. §. ét si parente. de lib. & posthu. in ver. quæro, iux. prædicta, testator instituit filium, &c. & ét q̃d no. Bar. in l. fi. ff. ad Treb. in cõne, quam ip se ibi refert sibi de facto contigisse. ita ergo prima facie videretur in q̃. nostra, attento ꝙ testator prætulit lineam masculinam, quia masculos vocauit ad vniuersalem institutionem, filias verò fœminas vocauit ad quantitatem certam, & aliàs sequeretur, ꝙ melioris condõnis esset neptis prædicta nata ex Antonio, q̃ essent filiæ propriæ ipsius testatoris, q̃d non est

5 dicendum, vt supra probaui. Tñ † hoc * non obstante, vr ve- * rius esse, q̃d de iure comprehendatur ét dicta neptis g in ca-

g su nro, adeò ꝙ ipsa faciat deficere condõnem dictæ substitutionis, in terminis consulendo concludit Paul. de Cast. lib. 2. consi. 409. Casus iste frequenter contingit, &c. Nam ibi refert ipse, ꝙ dum aliàs ipse esset Florentiæ tpe quo ibi erat Papa Martinus. habuit consulere super tali casu occurrente in ciui

h tate Castelli [h] in magna hereditate. nam pater habens filium masculum & plures fœminas reliquit filiabus certam quantitatem iure institutionis, & masculum instituit sibi vniuersalem hæredem, & si masculus decederet sine filijs, vel sine liberis, substituit pium locum, qui masculus adita hæreditate decessit ex eo superstite duntaxat vna filia fœmina, unde locus pius petebat hæreditatem ex substitutione fideicõmissaria refert ꝙ tunc quidam consuluerunt pro pio loco substituto, s. ꝙ illa verba, sine filijs, vel sine liberis, intelligerent de masculis tantùm, per aliqua ex his quæ supra deduxi. Sed, vt ipse refert, Doctores Bononienses, & Perusini consuluerunt contrarium, s. ꝙ illa uerba sine filijs, nel sine liberis intelligerentur etiam de fœminis, per l. 1. C. de condit. inser. & per l. cognoscere. §. liberorum. ff. de verb. sign. & per l. cum auus. ff. de condi. & demon. coniuncta l. cum acutissimi. C. de fideicom. ubi Imperator interpretando substitutionem, de qua loquitur tex. in d. l. cum auus, quę intelligebatur facta, si grauatus decederet sine liberis, declarat, ꝙ intelligatur etiam de fẽminis. & ita etiam dicit consuluisse collegium Auinio. & dicit Paul. de Cast, ꝙ ipse propter rationes facientes pro ista secunda opi. pluries postea recusauit velle consulere pro prima opinione illorum, qui tenebant, ꝙ intelligeretur tm̃ de ma-

6 sculis. Et dũ vltimò contigisset iste casus, dicit in d. consi. † sibi uideri esse distinguendum, s. ꝙ si substitutus esset de descendentibus masculis testatoris, & tunc uera sit illa opinio, ꝙ illa uerba, sine filijs, intelligantur de masculis tantùm, prout erat in casu posito per Fulg. in d. l. 1. & etiam in casu, in quo consuluit vltimò Paul. de Cast. in dicto consil. quo casu substitutus erat alius filius testatoris, nam in eo casu neptis præmortui filij non debuit excludere patruum substitutum,

quia

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

quia testator censetur habuisse respectum ad agnationē suā masculinam, & voluisse bona sua remanere in familia suorū descendentium masculorum: tum ex eo quia filias suas exclusit ab vniuersali institutione & substitutione, tum ēt quia masculos inuicem substituit, & hoc dicit esse hodie multum in vsu in Italia, vbi statuta disponunt, ꝙ masculi, & agnati fœminas excludant, vnde testatores cēsentur ad hunc cōem vsum habuisse respectum. qñ subiecta materia pōt hunc intellectum pati, ar. l. 1. §. sed si seruus. ff. de uen. insp. & quod no. Cy. in l. 1. C. de adul. & Bar. in d. l. liberorum, & melius facit, licèt ipse non alleget id, quod no. Bar. in l. hæredes mei. §. cū ita. ff. ad Treb. & in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. & Pet. de Anch. in cons. 125. inci. Visis & rimatis actis, & rñdet ad d. l. cum auus, iuncta d. l. cum acutissimi, ꝙ ibi non dī, ꝙ filias excluserit à successione vniuersali, sicut erat in cōne sua vel ꝙ ibi loquitur fm ius commune, secūdùm ꝙ ita succedunt fœminæ sicut masculi. l. si. C. de libe. præte. Sed secundùm statuta neptis excluderetur à patruo, vnde testator vī ēt habuisse iustum respectum, vt dixi, & no. Bart. in locis supra proximè allegatis, vbi autē substitutus esset extraneus, prout erat in illa prima q. in qua pius locus erat substitutus, tunc dicit veriorem esse opi. ꝙ illa verba, sine filijs, intelligantur ēt de fœminis, vnde in proposito, cum ad istam substitutionem, qñ non superextat alius filius masculus testatoris, uocauerit testator matrem ipsius testatoris, quæ non est de agnatione testatoris. l. hac parte. & l. si spurius. ff. vnde cognati. l. inter agnatos. ff. vnde legi. & post mortem illius matris suæ substituit in certa re nonnullos, qui non erant de descendentibus masculis. i. non descendebant ex filijs masculis ipsius testatoris, an autem essent de agnatis masculis testatoris hoc comprehendere non possum neque ex verbis testī, neque ex
7 verbis thematis. † Vnde dico sic, aut illi substituti nō sunt de agnatis masculis testatoris, & apparet, ꝙ nulla subest ratio vrgens, propter quam non debent intelligi dicta verba de filijs masculis, & etiam fœminis, prout de iure communi intelligitur per d. l. cognoscere. cum aliis sup. alleg. Aut erant de agnatis masculis testatoris, & tunc aut erant tales, qui ex for-
i ma statutorum loci non excluderent ab intestato filiam dicti Antonii, & tunc idem per ea, quæ no. Bar. in d. l. hæredes mei. §. cum ita. ad Treb. & in d. §. vt liber. dum facit mentionem ibi de dicto statuto. Aut erant tales agnati masculi, qui ex forma statuti excluſissent dictam filiam Antonii, & tunc adhuc puto, ꝙ cum tales agnati masculi non videantur substituti in vniuerso, sed in re certa, non videatur substituta pia causa, debet potius ad interpretandam mētem defuncti confiderari pia causa, quàm illa particularis substitutio agnatorū masculorum, per ea quæ no. Bar. in l. cum res. §. fin. ff. de le. 1. scilicet si plus erat illud, quod veniebat applicandū piæ causæ, quàm illud, quod veniebat applicandum agnatis masculis, facit. l. quæritur. ff. de ſta. ho. & l. legatis seruis. §. si vnus. de leg. 3. & videtur voluisse testator magis fauere dictæ neptī, quàm piæ causæ, vt no. expresè Bal. post Richar. Malum. in d. l. cum acutissimi. in ver. quæro, quid si testator post mortem, &c. bene facit, ꝙ habetur in 17. q. 4. c. fin. & quod no. in
8 l. si quis ad declinandam, in prin. de epis. & cle. † Præterea
K indistinctè videtur, ꝙ in casu, de quo quæritur, verior sit illa opinio, ꝙ sub illis verbis, sine fil. is, vel sine liberis, comprehendantur tā masculi, quàm fœminæ, quia in casu nō, qñ testator voluit dīam facere inter sexum masculinum & fœmi
l ninum, hoc expresè dixit, i vt patet in prima institutione, nam si instituisset simpliciter filios, comprehēdebantur tam masculi, quam fœminæ. d. l. si quis ita, in prin. ff. de test. tut. & l. si ita scriptum. in prin. de le. 2. Tamen quia voluit vno modo disponere, si nascerent masculi, & alio modo disponere, si nascerentur fœminæ, sicut ēt ab intestato diuersi modè secūdùm formam statutorū Italiæ succedunt masculi, & fœminæ, qñ pariter extant, expressit testator verbū masculus, ita er
m go m in sequenti parte testī, si aliud voluisset seruari, qñ decessisset Antonius, cū fœminina, & cum masculina prole, dixisset, si decesserit sine liberis masculis, vt in c. inter corporalia. de transla. ibi, vnde si de trāslatione idē fieri voluisset, qđ de cessione dixerat, & de translatione poterat expressisse. vñ apparet, ꝙ hoc casu quoad dictā substōnem voluit se conformare cum intellectu iuris cōis & naturæ, quę pariter vocat liberos vtriusque sexus. d. l. maximum vitium, & ita per hanc rōnem in effectu concludit Pet. de Ancha. in cons. 120. incip. Pro clariori decisione dubii, de quo supra, &c. Et per prædi-
9 cta patet, ꝙ non obstant allegata in ꝓrium. † Nam ea quæ no. Raph. Ful. in d. l. 1. procedunt & loquuntur, qñ alius, qui volebat venire ad substitutionem, erat de descendentibus masculis testatoris. & de eius agnatione, quibus descendentibus masculis apparuerat ex institutione testatorem magis fauere, quàm fœminis, sed substituti hic non sunt hmōi. Non obstat ēt ratio illa, s. ꝙ si ista verba, sine liberis, intelligerentur de fœminis, videretur testator prætulisse nepotem filiab. propriis ipsius testatoris, quia ad hoc respondeo primò, ꝙ per illa verba conditionaliter appolita in testō, videlicet, si decesserint
10 sine liberis, † non intelliguntur illi liberi positi in conditione esse vocati à testatore, sed remanent solum in dispōne iuris cōis, vt possint succedere patri suo ab intestato, sicut si illa verba non essent expressa, quæ subintelligebantur à iure. d. l. cum acutissimi, ita concludit gl. singularis cōiter approbata in l. Lucius, la vltima. ff. de hær. insti. quam ibi sequitur Iaco. de Are. Cy. Ray. Bar. Fran. Tig. Nic. de Neap. Bal. Ang. Raph. Cu. & Io. de Imo. & idem sentit glo. in l. ex facto. §. ex facto. in verbo defecisset. ff. ad Trebel. ibi dum gl. dicit, nec ipsi habent. &c. & Io. And. in addi. Spec. in tit. de testa. §. 1. ver. huic quæstioni accedit bimembris. q. Pe. de Ceruotis, &c. & Bart. in l. Centurio, in ver. quæro vlterius, quid si testator dixerit, si filius meus, & filii, &c. ff. de vulg. & pup. vbi etiam refert ita tenuisse Richar. Malum. & idem tenet Bar. in l. si cum dotem in prin. fol. ma. & in l. si sic. de leg. 3. & Oldr. ita consuluit in cons. 141. inci. Thema tale est, do. Canonicus, &c. ad finē consilii, & Bal. in l. ꝙ scitis. C. de bo. quæ lib. & in l. 1. C. de sum. Trin. in ver. venio ad fm, s. ad successionem intestati, & in l. si emancipati. in 8. opp. C. de colla. & in d. l. cum acutissimi, & Io. de Imo. Rap. Cu. & Pau. de Cas. in l. filiusfam. §. cum quis, de leg. 1. & Pet. de Anch. in c. si pater. in 12. no. de test. in 6. & Pet. de Ancha. in c. licet. de voto. & in repe. c. in præsentia, de proba. in ver. 19. quæro. & ibi refert, ꝙ ita consuluit Ray. & Pet. de Anch. d. cons. 120. & in cons. 305. qđ incipit, quia sup. consultū, & in cons. 126. inci. Ponderanda, &c. & Io. de Imo. & Pau. de Cast. & Lud. Rom. in d. l. ex facto. §. ex facto. & ibi refert Ro. ꝙ ita cōsuluerūt Pe. de Anch. Bar. de Sal. & do. Pe. de Nouaria. & D. Fran. de Zabarellis, & refert Ang. in d. l. Lucius, ꝙ pro ista opinione fuit iudicatum, & dicūt Io. de Imo. & Raph. ibi, ꝙ ista est cōis opi. à qua in iudicando non est re-
n cedendum, & pro ista opinione sæpe consului n per multa, ex quibus ostenditur hanc opinionem esse de iure verā, & quia iste non est principalis articulus noster, non discuto eum latius, vnde in proposito non est verum, ꝙ testator videatur prætulisse neptes filiabus, imò filias prætulit neptibus, quia filiæ fuerunt vocatæ per modum dispositionis & institutionis à testatore, neptes verò solū sunt positæ in cōdōne, adeò ꝙ testator nihil intelligit eis reliquisse. R ūdeo ēt ad hęc, ꝙ dato, ꝙ contingere posit casus, ꝙ melioris condōnis sit neptis q̄ filia, ut quia Antonius ab intestato, vel ex testō reliquerit hērditatē filię suę, i. nepti primi testatoris, tñ hoc nō est absurdū, quia neptis istud hēt ex persona patris, & eū repręsentat. in auth. de hęr. ab intest. §. 1. & in §. cū filius. Inst. de hęre. quę
11 ab intest. † & hoc non censetur hīe ab auo, quia quamprimū fuit hērditas Ioannis adita per Ant. desiit esse hęreditas Ioānis, & incepit esse hęreditas Antonii, ut no. gl. & Doc. in l. hęres, per seruū. ff. de acq. hęr. & in l. 1. §. veteres. ff. de acq. pos sel. & in l. per hęreditariū. ff. de acq. rer. do. Non aūt hēt ex eo ꝙ sit vocata ex testō aui, ut iam dixi. Posset ēt rñderi per ea quæ no. Bald. in d. l. cum acutissimi. ubi quærit quid si in terminis illius l. pater substituit unum ex filiis suis alteri filio,
12 an hēat locū illa lex, & arguit primò ꝙ nō: † tandem concludit contrarium, quia quam charitatem testator habuit ad filium, cui dedit substitutum, eandem continuatè vī habuisse ad nepotem descendentem ex ipso filio, quamuis alius filius testatoris esset simpliciter substitutus, nam intelligitur substitutus sub conditione, si ille, cui facta est substitutio, decesserit sine filijs, ut ibi: & per predicta patet responsum ad id, quod no. Bart. in d. l. Gallus. §. etiam. nam ibi tractat Bart. de personis, quæ erant expresè vocatę a testatore ad hęreditatem ex propria prouisione testatoris, nam in illis habet locū ratio ibi assignata per Bar. sed nos loquimur de liberis positis in conditione, prout ēt inerat de iure cōi, vnde expresio

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

eius, quod tacitè ineſt, nihil debet operari, l. 3. de leg. 1. & l. rectè. C. de fideiu. iuncta, d. l. cum acutiſſimi. Quinimò Ang. & Imo. in d. §. etiam tenent contra Bart. & illam opi. tanquã de iure verorem ſum ſolitus ſequi, ſed illa diſputatio hic nõ eſt neceſſaria. Et ſimiliter reſpondeo ad no. per Bar. in l. fi. ff. ad Treb. & per Bar. in conſi. 5. incip. Ang. &c. Ex quibus concludo, q̃ nõ euenit caſus ſubſtitutionis per prædicta & ſi Antonius deceſſit cũ vnica filia, nõ dr̃ deceſſiſſe ſine liberis. l. nõ eſt ſine liberis, de ver. ſig. & l. iubemus. in prin. iuncto ver. ſin autem. C. ad Treb. Nec curandum eſt. an dicta neptis ſit vniuerſalis hæres inſtituta a dicto. Antonio, vel in re certa. l. filiusfam. §. cum quis. & ibi plenè Doct. de leg. 1. Alexand.

ADDITIONES.

a Perſpectis.] Io. Dilectus cautela 17. ſub tit. de ſubſtitu. ſi teſtator. Ruinus conſ. 109. viſo teſtamento. col. fin. lib. 2. & conſil. 141. viſo teſtamento. col. 2. lib. 2. conſi. 142. col. 2. 143. prima quæſt. col. 4. lib. 2. & conſil. 144. proponitur in facto. col. 3. & pen. eod. lib. 2. & conſi. 146. Melchior Seraphini. conſi. 152 ponderatis diligenter. col. 5. lib 2. & conſi. 133. proponitur in themate. col. 3. conſil. 141. viſo teſtamento. col. 3. num. 10. lib. 3. Berous conſi. 119. ſubſtitu. num 27. lib 2. & conſi. 120. & ſi ſuper. nu 69. eod. lib. 2. Decianus conſ. 74. quæritur. col. fin. lib 3. Anto. Gabr. Rom. lib. 4. recep. ſent. reg. 2. ſub tit. de ſubſtitu. Roueſc.

b Vt fecit Antonius.] Addo Rubeum declarando conſil. 35. & docui. conſ. 9. col. 2. lib. 1. Ant. Gabr. Rom. lib. 2. recep. ſent. regula 6. iub titu. de fideicommiſ. Roueſc.

c ¶Liberis. Vide quaſdam limitationes per Bal. conſi 40. li. 3. Alex. ſupra li. 5. conſi. 178. Cor. conſi. 91. li. 1. conſi. 34. lib. 2. conſi. 173. littera. l. conſ. 275. 290. lib. 4. Adde Cep. cauſa. 1. in. conſ. 49. Alex. ſupra lib. 1. conſil. 127.

d Comprehenduntur.] Iſtud latè oſtendit Iaſ. ad l. Gallus. §. nunc de lege. col. pen. ff. de lib & poſthu. Natta.

e Licet. ſint naſculi.] Addo Dec conſil. 315. col. 2. Roueſc.

f ¶Conſuluiſſe. Vt Fulg. conſ. 38. nu. propoſito. ſequitur Barba. ſup. lib. 4. conſi. 52. Dec. l. 2. nu. 98. de regiur. & in conſi. 15. ſed hi peſſimè locuti ſunt, idem cum modificatione de qua infra eo. conſi. nu. 6. tenet Pau. conſ. 409. lib. 2. Cæp. cauſa. ciui conſi. 49. Soc. rep. l. cum auus. de condi. & demon. Ant. Ru. conſ. 62. Alex. l. quamuis. de verb. ſign. Vdalri. Zaſi. tract. ſubſti. ad fi. ſed malè dicunt, vt dixi ſup lib. 4. conſi. 52. nu. 1. & pro nepote contra ſubſtitutum latè conſuluerunt (& bene) Lud. Bolog. cum multis ſubſcribentib. ſup. li. 4. conſi. 53. Corn. conſi. 202. lib 3. Cer. ſen. conſil. 44. conſi. 63. vbi refert Paulum retractaſſe & pœnituiſſe, q̃ contra nepotem conſuluiſſet, tũ idem Curt. ſen. conſ. 40 conſuluit, & male contra nepotem, ſed in illo eodem caſu contrarium (& bene) conſuluit Iaſ. pro nepote conſi. 142. lib. 2. latiùs in l. precibus. C. de impu. & alijs ſubſti.

g Et dicta neptis.] Hanc quæſtionem latiſſimè præ cæteris verſat. & tractat Soc. in repe. ſeu prælectione l. cum auus. col. 52. cum plur. ſeq. ver. 3. quæritur de quæſtione valde ſolenni. Et vide Dec. latiſſimè conſil. 15. per totum. & ad l. 2. ff. de reg. iur. Natta.

g Tamen hoc.] Dec. conſi. 514. Satis nota. col. 2. & 679. viſo. in fi. Roueſ.

n In Chriſti.] Addo Dec. conſil. 495. Viſo. col. 3. nu. 15. & conſi. 514. ſatis nota. colum. 2. Roueſc.

i Statutorum loci.] Iſtud membrum valde amplectitur Ruin. conſi. 133. lib 3. & conſi. 93. in fi. lib. 2. Natta.

K Præterea.] Dec. ſequitur conſi. 480. in caſu col 2. Roueſc.

l Expreſsè dixit.] Iſtud ſequitur Curt. iun. conſi. 163. col. pen. vbi ita dicit limitari conſilium Pauli Caſtren. ſuperius relatum. Natta.

m Ita ergo.] Dec. in conſil. 567. in caſu occurrenti. & 568. domina Daria. & conſ. 581 viſo puncto. col. 3. Idem Dec. conſ 593. Viſo puncto & 599. conſului. col. 1. & Cur. iun. conſi 165. col. pen. Roueſc.

n ¶Conſului. ſup. lib. 2. conſ. 185. ſup. lib. 1. conſi. 108.

CONSILIVM XXXIX.

Lege ſup. lib. 4. conſi. 63. quod hic duplicabatur.

CONSILIVM XL.

Lege ſup. li. 2. conſ. 14. vbi plenius habetur.

SVMMARIVM.

1 *Feudum non venit in generali obligatione.*
2 *Promiſſio non faciendi controuerſiam non dat titulum.*
3 *Vaſallus tranſigens dimittendo feudum poſſeſſori non dicitur alienare.*
5 *Alienatio in pœnalibus non dicitur, niſi propriè quando transfertur dominium.*

CONSILIVM XLI.

Vide conſ. 95. inf. eod. lib.

a Viſo [a] themate & his de quibus in eo ſit mentio circa id de quo quæritur, vtrum alienatio videatur facta per dictum Rodulphum, & ſic dicatur incidiſſe in commiſſum per pacem factam inter ipſum Rodulphũ, & ipſam ciuitatem, in qua pace fuit concluſum, dictam villam remanere d. ciuitati. Cuius capituli tenor eſt in effectu videlicet. Quòd quælibet dictarum partium ſit & remaneat in poſſeſſione terrarum, & locorum, & rerum, quas dictæ partes, & quælibet earum tenet & poſsidet ad præſens, ſine aliqua lite, cã, vel moleſtia per vnam partem alteri mouenda vel faciendã vel inferẽda aliquo iure, colore, vel cauſa hinc inde ex cauſa prædicta, &c. Et concluſiuè reſpondeo, veram videri partem negatiuam. † Primò quia dicta generalis promiſsio caſu, quo dici poſſet alienatio faciens incidere Rodulphum in pœnam priuationis, non debet intelligi de bonis feudalibus, lege obligatione generali, ff. de pig. & l. 1. C. quæ res pig. ob. non poſ. vnde ad propoſitum dicit notab. Bar. in l. codicillis.

1 rem negatiuam. † Primò quia dicta generalis promiſsio caſu, quo dici poſſet alienatio faciens incidere Rodulphum in pœnam priuationis, non debet intelligi de bonis feudalibus, lege obligatione generali, ff. de pig. & l. 1. C. quæ res pig. ob. non poſ. vnde ad propoſitum dicit notab. Bar. in l. codicillis.

b §. inſtituto. ff. de leg. 2. quem alij ibi ſequuntur, q̃ [b] ſi quis generaliter obligauit bona ſua, non videtur obligare illa, quæ abſque incurſu pœnæ obligare non poterat. ita etiam vult Bal. in d. l. 1. C. quæ res pig. obl. non poſ. Ad idem eſt tex. optimus in c. t. de cap. qui cur. ven. & c. in generali. in tit. ſi de feu. fue. contro. inter do. & agna. vbi in generali alienatione facta

c a vaſallo non venit feudum, [c] niſi expreſsè dictum ſit. vnde Bal. in l. voluntas. C. de fideicom. colligit generaliter, q̃ in diſpoſitione generali non veniunt prohibita, per id quod habetur in d. c. 1. & idem no. Bal. in l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ff. ſolu. mat. & Ang. in auth. de reſti. & ea quæ parit. in princ. vbi per ibi no. per glo. dicit, quod bona ſubiecta reſtitutioni, puta bona liuellaria, uel emphyteuticaria ſibi conceſſa vſque in tertiam generationem, non intelligitur obligare in generali obligatione facit l. ſi procurator. ff. de condi. inde. & l. 3. §. ſi procurator. quod quiſque iur. & l. pater, cum ſim. ff. quæ in frau. credi. cum ſim. Spec. etiam in tit. de pig. §. 1. ver. pen. dicit, q̃ feudum non cadit in generali obligatione, cum abſque pena non poſsit ſpecialiter obligari. cap. 1. de prohi. feu.

2 alie. per Fed. per d. l. obligatione generali. † Secundò principaliter moueor, quia relaxatio, q̃ facio de re exiſtente apud te, ut a lite vel diſcordia diſcedam, non tribuit tibi titulum, & ſic non dicor in te aliquo titulo alienare, vel diſtrahere, vt eſt tex. qui reputatur melior de iure in l. ſi pro fundo. C. de tranſact. & ibi no. Doc. & no. gl. in l. ſtipulatio iſta, in prin. in uerbo ſucceſſores. ff. de verb. oblig. & illam gl. dicit ibi Ang. eſſe diligenter notandam ad hoc, videlicet q̃ ſi quis promittat

d de re ſua exiſtente apud alium controuerſiam non mouere, non per hoc dr̃ transferre dominium, nec vſucapiendi conditionem in poſſeſſorem, cui ita promiſit. Et dicit Ange. q̃ illa glo. vult hoc generaliter in omni conuentione, vel pacto, ſed tex. in d. l. ſi pro fundo, ſm eum, loquitur tm̃ in tranſactione, ideo bene eſt notanda illa glo. ſm ipſum, & no. ẽt gl. in l. 1. ff. pro emptore, & no. Bal. in c. ſi vaſallus de ſuo, in fi. in tit. ſi de feu. fue. controu. inter do. & agna. hoc etiam decidit Bal. in c. 1. de controu. inter vaſal. & alium de beneficio ad finem, ubi dixit † q̃ ſi vaſallus tranſigit, feudum apud poſ-

3 ſeſſorem [e] dimittendo, non dicitur alienare ſecus ſi tranſigit tradendo feudum, ad hoc dicit eſſe caſum vnicum in iure in d. l. ſi pro fundo. & ſubdit, q̃ in omnibus alijs contractibus excepto illo, qui dimittit, transfert & alienat. l. quædam mulier. ff. de rei ven. & l. ſi ſponſalib. §. 1. ff. de iure do. & intelligi dẽt de alijs contractibus. ſ. de quorum natura eſt, q̃ transfertur dñium, vel quaſi, ut loquuntur iura alleg. per eũ aliàs ſecus, per no. per gloſ. Ang. & Moder. in d. l. ſtipulatio iſta in prin. illud idem voluit Bal. in d. c. Imperialem, in prin. de prohi. feu. alie. per Fed. in verſi. quæro, an vaſallus poſsit tranſige

4 re. † Quinimò ad hoc [f] ut dicatur tranſactio, non requiritur, f q̃ ſit lis in iudicio, ſed ſufficit, q̃ ſit extra iudicium de facto. l. 2. & ibi no. Bar. C. de tranſa. & no. ẽt Bar. in l. cauſas. eod. tit. prout vĩ q̃ etat inter dictas partes, quæ ſuper diſcordijs, &

5 controuerſijs extra iudicialib. ad pacẽ deuenerunt. † Tertiò principaliter me mouet, quia appellatione alienationis proprio ſumpto vocabulo venit ſolũ ille c̃actus, vel actus, per quẽ transfert dñium, vt l. alienatũ. ff. de ver. ſig. l. 1. cũ gl. C. de fun. dota. & no. gl. & Doc. in l. fi. in ver. hypothecã. C. de reb. alie. non alie. & gl. & Ang. in l. benignius. ff. de legi. no. Imo. & alij in c. epi. de reb. ecc. non alie. & hoc ideo potiſsimè dico, quia in inſtro inueſtiturę cõceſsionis factæ magnifico Comiti Roberto, & eius nepotib. pro ſe & deſcendentibus hæredib. &c. eſt reſtricta pena priuationis ad caſum, qñ oẽs dicti inueſtiti venderent dictã villã, vel eã diſtraherent, aut alienarent in totũ, vel in partẽ, conſtat aũt, q̃ Rodulphus nõ vendidit nec

6 ẽt alienauit, † quia diſtrahere & vendere ſunt ſynonima ſeu æquipollentia l. ſi ego. §. partus. verſ. interdum. in ver. diſtracta. cum gl. ff. de publ. l. com. diuid. §. fin. ff. com. diuid. l. cum res. & ibi no. C. de contrah. emp. & in materia pœnali, & præſertim in contractibus verba propriè & ſtrictè accipiuntur. l. quicquid aſtringendæ. & l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulationibus. ff. de verb. obl. l. ſi preſes. & l. ſi interpretatione. ff. de pœnis.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

7 nis. Nec dr etiam alienasse, † quia in pœnalibus verbum alienationis, accipitur stricte & proprie, vt no. Doct. in d.l.fi. C. de reb.alie.non alie. & in d.l.benignius. post gl. Sed per dictum capitulum pacis solum est prouisum, ꝙ remaneat quælibet pars in possessione eius, quod tenet: de dominio autem vel quasi, nihil dictum fuit, ergo non est alienatio. Alexand.

ADDITIONES.

a Visc.] And. Tiraq. in tract. le mort. saisit. in 5. declarat. 5. part. nu. 16. vers. perindeque. vbi Alex. citat. in variis locis, & præsertim in consi. 95. infra hoc lib. 6. Roues.

b Sequuntur quòd.] Ant. Gabr. Rom. lib. 6. recept. sent. reg. 12. sub tit. de reg. iur. Roues.

c Feudum, sup. lib. 2. consi. 16. ad fi. sup. lib. 4. consil. 2. And. Tiraq. in consu. Pict. tit. rem. §. 1. gl. 3. nu. 5. cum seq. adde sup. li 5. consi. 25.

d Si quis promittat.] Regulariter tamen pactum, per quod acquiritur res, vel actio, dicitur alienatio, Alex. consi. 168. col. 2. lib. 2. Natta.

e Apud possessorem.] In oppositum facit, quod scribit Bart. ad l. null. ff. de transact. vbi ponit de prælatis vt non possint transigere. dimittendo rem penes aduersarium. Et vide ad d.l. si profundo. Bald. egregiè consil. 415. Præmittendum est ad euidentiam, lib. 1. Et obligatio personalis, non dicitur alienatio, ita per tex. in d.l. si pro fundo. dicit Bal. relatus per Alex. in consi. 118. col. 1. inf. feod. li. 6. Vide Cur. iun. in tract. feu. fol. 45. vers. 7. principaliter. vbi ponit illud de vasallo. & Las. ad l. iusiurandum quod ex conuentione, §. pupillus, ff. de iureiu. col. 1. In oppositum vero eorum, quæ Alex. hic scribit, vide Bal. & Sal. ad l. 1. C. si aduers. transact. vbi respondent ad tex. in d.l. si pro fundo. Natta.

e Apud possessorem.] Addo Craue. consi. 197 col. 2 nu. 7. post Alex. hic, & in consi. 95. hoc lib. 6. Roues.

f Quinimò ad hoc.] Idem tenet Paris. consil. 3. num. 24. cum plurib. seq. vol. 4. inferens ad alia in materia transactionis: quem vide. Roues.

CONSILIVM LII.

Lege sup. lib. 5. consi. 109. quod hic duplicabatur.

Consil. 43 inci. quia subtiliter &c. est portio consi. 119. sup. li. 2. vbi post nu. 10. inci. & ibi habetur de verbo ad verbum.

Consi. 44. lege sup. li. 2. consi. 120. quod hic duplicabatur.

Consi. 45. lege sup. li. 2. consi. 218. quod hic duplicabatur.

Consi. 46. lege sup. lib. 2. consi. 213. quod hic duplicabatur.

Consi. 47. lege sup. lib. 4. consi. 114. quod hic duplicabatur.

Consi. 48. lege sup. lib. 1. consi. 46. quod hic duplicabatur.

Consi. 49. lege sup. lib. 3. consi. 36. quod hic duplicabatur.

Consi. 50. lege sup. lib. 2. consi. 142. quod hic duplicabatur.

Consi. 51. lege sup. lib. 2. consil. 82. & supra lib. 3. consil. 40. & hic triplicabatur.

Consi. 52. lege supra lib. 3. consi. 41. quod hic duplicabatur.

EPITOME.

CONDITIO, si de Titio non remaneat hæres per lineam masculinam, non extat, quamdiu superest filius vel masculus descendens ex masculo vel fœmina immediatè descendens ex filio, vel masculo descendente ex masculo Titij, & tamen extat, si Titius relinquat filiam tantùm, hoc dicit.

SVMMARIVM.

2 *Filia dicitur de linea masculina. sed vide nu. 5.*

4 *Filia semel exclusa (nisi per uerba temporalia) semper remanet exclusa.*

7 *Nepos ex filia non dicitur de liberis masculis.*

11 *Conditionem momentaneam sufficit semel impleri, secus si habet tractum successiuum. nu. 12.*

CONSILIVM LIII.

Idem consil. 43. lib. 3.

a **Consideratis** [a] his, quæ in themate suprascripto narrantur, & visis quę subtiliter, & copiosè deducta sunt per Magnificum Equitem, & insignem Iurisconsultum dominum Octonem Nicolinum,

b consulentem in fauorem dicti Iuliani [b] puto in primis de iu-

1 te idem concludendum, † scilicet quòd verificata sit conditio illa ad. facta à testatore dum dixit & si de dicto Bartholomæo non remaneret hæres per lineam masculinam, dictæ possessiones debeant esse & redire ad hæredes d. testatoris, vt sup. etiam dixerat testator, quas possessiones d. Bartholomæus, & sui hæredes ex linea masculina habeant ad gaudimentum, & tenere & possidere possint in perpetuum, &c. dato ꝙ decesserit postea Bartholomæus superstite Gabriele eius filio legitimo, & naturali, & domina Mea filia legitima & naturali d. Bartholomæi, & sorore d. Gabrielis, qui deinde decesserit nullus relictis descendentibus masculis, sed tantum superstite d. dña Mea. & sic stat conclusio in discutiendo, an d. bina Bartholomæi dicat esse de hæredib. per lineá masculini d. Bartholomæi. & hoc primo. Scdo, an sufficiat, ꝙ remanserit Gabriel de linea masculina, dato ꝙ postea decesserit nullis superstitib. masculis ex ipso Gabriele descendentib. Et, vt

2 rectius intelligat, primò pôt adduci ʒ Iulianum † ꝙ d. dña Mea dr de linea masculina, per id qđ voluit gl. no. in l. Gallus. §. nunc de lege. in verbo, nã etsi. ff. de libe. & posth. quam ibi ponderant Bal. & alij post eũ, dicentes per illã gl. probari, ꝙ neptis ex filio meo dr esse de linea virili meorũ descẽden-

c tiũ. vñ fm eũ si quis receperit [c] fundũ in emphyteusim pro se & suis hrdibus descendentib. per virilẽ sexũ cõprehendetur nepos ex filia, fm eos, quia neptis dr descendens ex linea masculina, i. ex filio masculo, licet ipsa sit fœmina. & pro illa gl. allego tex. in d.l. lege duodecim tabularũ, ver. huius itaq; legis. C. de legi. hære. & in §. itẽ vetustas, Insti. de hære. q̃ ab inte. Circa fm posset ʒ Iulianũ adduci, quia vr ꝙ satis sit, ꝙ semel extiterit filius masculus ex Bartholomęo, s. Gabriel post mortẽ Bartholomæi, dato ꝙ postea decesserit Gabriel sine descendentib. masculis: hoc vr decidere Cyn. in auth. sed etsi

3 quis. in fi. C. de secun. nup. vbi quærit. † Rex dederat militi castrũ hoc mõ, do tibi castrũ istud, ita ꝙ habeas ipsum tu, & tui hrdes de corpore tuo descẽdentes, & si decedes sine hæredib. de corpore tuo descẽdentib. castrũ istud ad me reuertat. deinde miles decedit relicto filio hærede, postea decedit filius nõ relicto hrde de corpore suo, quærebatur, an castrũ p̃dictum dẽat ad regẽ redire? & dicit ꝙ tex. in d. auth. sed etsi quis facit, ꝙ sic, vbi primũ pactũ cõmittitur filijs existentib. si deinde filij moriantur, committit fm pactũ, s. illud, si decesserit sine liberis extantib. tñ decidit ʒrium, quia dispõ illius auth. hẽt rõnem in suis terminis, quib. mutatis non hẽt rõnem, vñ non pôt trahi extra suos terminos. l. qđ verò. & l. ius singulare. ff. de legibus. & pro ista parte allegat. l. pater. §. quindecim. ff. de leg. 3. Subdit tñ ꝙ refert, an Rex dixit, do tibi castrũ, & volo ꝙ non deferatur hæredi nisi de corpore tuo nato, & tunc licèt primus, secundus, & tertius essent de corpore suo, si tñ quartus vel sequentes nõ essent de corpore suo, sed essent extranei, dẽt reuerti ad Regẽ, lege peto. §. fratre. ff. de leg. 2. Si verò dixisset, vt propositũ est, s. do tibi castrũ, vt habeas tu, & tui hrdes de corpore tuo descendentes, & si decedas sine hæredib. de corpore tuo descendentibus castrũ ad me reuertatur, tunc sufficit ꝙ peruenerit ad vnũ hę redẽ de corpore tuo, vt per dictum §. quindecim. istud idem tenet Bal. in l. fi. in 25. q. C. de hære. insti. vbi ẽt pro hoc allegat. l. ex facto. §. pen. ff. ad Trebel. & l. si quis hæredem. C. de

d insti. & substi. Idem ẽt tenet Bal. in d. auth. [d] sed & si quis, per

4 hoc ẽt dicit, ꝙ † si statutum disponat, ꝙ si quis habuerit aliquam filiam dotatam, ꝙ ipsi habenti filiam succedat masculus, & alii masculi descendentes ex ipso filio masculo, postea decesit ille filius sine prole, superstite dicta sorore dotata, an successio reuertetur ad sororem? arguit ꝙ sic, quasi priuilegium excludens sororem sit finitum. Item quia in exclusione fœminæ ponuntur soli masculi, ergo non excluduntur ab extraneis hæredibus istorum masculorum, contrarium decidit ipse per notata ibi per Cyn. quia filia semel exclusa remanet

e semper exclusa, nisi statutum vteretur verbis temporalibus [e] puta filia non succedat, quousque, seu donec extiterint masculi, allegat notata per Bar. in l. fi. ff. ad Tertul. ita etiam decidit Bal. in c. 1. per illum tex. in tit. Episcopum vel Abbatem. & Bal. in l. in quibus. per ibi notata per gl. C. de secun. nup. & per Bal. in l. si quis posthumus. §. fil. um. ff. de libe. & posthu. & in l. si quis filium. C. de inof. test. & Bal. & Sal. in l. 2. C. de li. præte. & Bald. & Ang. in l. Gallus. §. & quid si tm. in fi. ff. de lib. & posth. & Bal. in l. cum vxori. C. qñ dies le. ced. & Bar. in consi. incipiente. Pater habens filium, & in consi. incipiente. Iacobus quondam Vffodocii, & incipiente. In Nomine Domini proponitur quod pater. & Ang. in §. si quis autem. in auth. de hær. & fal. & in l. ei qui soluendo. ff. de hære. insti. & Pet. de Ancha. in consi. 220. quorum dicta hic non reuoluo, quia arbitror habere separatam rationem a casu nostro. ad propositum igitur videtur quod sufficiat quod semel ex Bartholomæo extitent hæres masculus licèt postea defierit. Sed præmissis non obstantibus puto in casu nostro contrarium.

5 Primo † quòd dicta filia Bartholomæi non comprehendatur appellatione hæredum lineæ masculinæ dicti Bartholomæi,

f hoc probatur, quia linea [f] masculina [g] descendentium incipit in primo descendente, [h] ut patet in cap. quod dilecto, &

g

h in c. fin. cum gl. de consanguin. & affini. ergo linea descendentium Bartholomæi incipit in liberis primi gradus, id est

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

in Gabriele, & in domina Mea. in Gabriele dicitur masculina linea initium facere, in domina Mea dr̃ linea fœminina initium facere. vnde in indiuiduo Pau. de Cast. in l. maritus.

6 C. de procur. quæritˌ † quid si quis recipit in emphyteusim pro se & suis hæredibus liberis ex linea masculina descendentibus, an comprehendantur filia fœmina recipientis, & dicit se consuluisse ꝙ non, quia linea non incipit in ipso recipiente, sed in suis filijs, vnde in filio masculo incipit linea masculina, in filia fœmina incipit linea fœminini sexus, vnde secundum eum idem iudicamus de filia, id est de principio lineæ, quod iudicamus de ipsa linea, vt probatur in d. l. maritus, inducendo, vt ibi per Cy. nam maritus non est affinis, sed dicitur principium affinitatis. l. non ideo. C. de hære. instit. & ibi no. in l. affinitatis. C. communia de suc. tamen idem iudicamus de marito, prout de affinitate, vt paret in d. l. maritus, iũcta. l. sed & hæ, in princ. ff. de procu. pro hoc etiam adducit Pau. de Cast. quod no. Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver.

7 146. vbi dixit, † ꝙ si quis recipit in emphyteusim pro se & liberis masculis, non comprehendetur nepos ex filia: quia

i sicut fœmina i non includitur, ita nec aliquis ex eius linea. allegat. l. 1. ff. de iure immunitatis, de quo dicto facit mentionem Bal. in auth. si quas ruinas. in fi. C. de sacrosan. eccle. & in l. sed si hac. §. liberos. ff. de in ius voc. & Ang. ibi in §. qui manumittitur, cum seq. & Bald. in l. 1. C. de condi. insert. facit etiam quod no. Io. And. in tit. de test. in addi. Spe. in rub. Et quod habetur in c. 1. §. hoc autem notandum. in titu. qui

8 seu. da. pos. † Fortificoˌ prædicta ɣ ex coniecturata mente te-

K statoris, quæ colligitur ex præcedentibus partibus testamenti. l. filiabus, in prin. & l. si seruus plurium. §. fi. de leg. 1. nam testator certa credita montium reliquit dicto Bartholomæo cum hoc, quòd si decederet Bartholomæus sine filijs legitimis, voluit redire ad hæredes vniuersales testatoris, & sic ad Petrum filium testatoris cum hac conditione, quod si remanerent ex dicto Bartholomæo filiæ fœminæ, officiales pupillorum & hæredes testatoris prædicti darent cuilibet earum florenos mille aureos pro suis dotibus, apparet igitur testatorem dilexisse hæredes testatoris in his etiam, quæ reliquit Bartholomæo magis, quàm filias Bartholomæi. Non obstat

9 id, quod no. per gl. & Bal. in d. §. nunc de lege, † quia respondeo, quòd ibi probatur, ꝙ neptis ex filio dicitur de descendentibus per lineam masculinam, quia descendit ex filio masculo, qui est caput lineæ masculinæ, sed nos loquimur de ipsa filia, quæ non dicitur esse de descendentibus per lineam masculinam, immo dicitur esse initium lineæ fœmininæ, & de ea iudicandum, vt de linea fœminina, vt est ostensum. Fateor, ꝙ si ex Gabriele extaret filia, & sic neptis Bartholomæi ex filio masculo, tunc non diceretur euenisse conditio, quia illa diceretur de descendentibus per lineam masculinam per no. per gl. in d. §. nunc de lege. Quo ad secũdum dubium vis consistit in videndo, vtrum illa decisio Cyn. & aliorum in d. auth. sed & si quis, sit vera, & i proposito decidat pro domina Mea. & primo dico, ꝙ Sal. in d. auth. sed & si quis. esset cõ-

10 tra Cy. vnde dicit Sal. quod † si rex dedit castrum vni militi pro se, & hæredibus ex suo corpore descendentibus, cũ hoc, ꝙ si decesserit sine talibus hæredibus, reuertatur castrum ad dominum, hoc continget, ꝙ miles decesserit cum primo hærede ex suo corpore descendente, si tamen decessit primus cum hærede extraneo. castrum debet redire ad dominum, etiam si non fuit concessum feudaliter. probat ipse, quia appellatione hæredem ex suo corpore descendentium. intelligitur de omnibus hæredibus in infinitum, dummodò sint ex suo corpore descendentes, vt fuit expressum. l. sciendum. & l. hæredis. ff. de ver. sign. Et vltra eos in proposito voluit hoc Bal. in c. 1. de feu. & ibi dicit, ꝙ si concessum est feudum alicui & suis hæredibus proprij corporis, intelligitur de omnibus masculis descẽdentibus in infinitum, allegat no. per Cy. in l. 1. in 1. q. C. de pact. ita etiam dicit Bal. in c. 1. quis sit inuest. & in c. quæ in ecclesiarum. de consti. Præterea posito, ꝙ uera esset opin. Cyn. tamen dico, quod si bene ponderentur verba Cyn. per ea videtur decidi casus noster in fauorem Iuliani. Nam Cyn. vult, ꝙ si sint adiecta verba illa, ꝙ si decedas sine liberis ex tuo corpore, castrum reuertatur ad me, satis est, ꝙ tu decedens cum hærede, qui erat de corpore tuo

11 tempore mortis tuæ, & † ratio est, quia verba fuerunt relata ad tempus, quo decedit. vnde sufficit, ꝙ illa qualitas verificetur in tempore mortis, scilicet quòd tunc habeat hæredem ex suo corpore, per l. ex facto. §. pen. ff. ad Treb. Sed ubi concedens non se referret ad tempus mortis ipsius recipientis, tunc Cy. vult quòd deficientibus hæredibus de corpore recipientis reuertatur ad concedentem, dato quod recipiens habuerit primum hæredem de corpore suo, unde si dicat: Concedo tibi castrum, & volo, quòd non deferatur hæredi nisi nato de corpore tuo: non sufficit, ꝙ primus & secundus esset de corpore, quia eis deficientibus reuertatur ad regem. allegat dictam l. peto. §. fratre. ecce ergo, quòd ubi verba non sunt restricta ad tempus mortis, intelligitur nedum in primo hærede, sed in omnibus hæredibus, adeo quòd illa qualitas est necessaria in omnibus: sed in quæstione nostra testator nõ se restrinxit ad tempus mortis, quia non dixit, si decederet Bartholomæus sine hærede masculinę lineę, sed dixit, si de Bartholomęo non remaneret hęres per lineam masculinam. verum est enim dicere non remanere hęredem per lineam masculinam, quia decessit Gabriel, & ex eo nullus superest

12 de linea masculina † & ubi conditio, seu dispositio est adiecta per uerba habentia tractum successiuum, non sufficit momentaneum implementum. l. si quis ita legauerit. ff. de cond. & demon. & l. si à te. ff. de ser. ven. no. Do. in d. l. si quis hæredem. Bal. in l. humanitatis. C. de impu. & alijs subsit. & in l. fi. C. de indicta viduit. per Ang. & alios in l. in substitutione. ff. de vulg. & pup. & Ang. plenè in suo consi. 34. Sed in casu nostro uerba, quę fuerunt adiecta in dicta dispositione, habent tractum successiuum, ut patet in illis uerbis, non remaneret hęres per lineam masculinam, quę uerba comprehendunt hęredes in infinitum de linea. Prętera illud uerbum in perpetuum, &c. sine dubio est uerbum habens tractũ successiuum, ergo vr̃, ꝙ ista conditio ad commodum Iuliani dicatur euenisse, & per hoc est responsum ad allegata in contrarium: hoc ẽt multum expresè deciditur per tex. in d. l. in substitutione, in fi. ff. de vulg. & pup. r̃m unum intellectum, quem ibi ponũt Bal. Io. de Imo. & Pau. de Cast. Nam in d. l. in substitutione. in prin. dr̃, ꝙ si testator substituit filio per hęc uerba, quisquis mihi ex suprascriptis hęres erit, idem filio meo hęres esto. sufficit quoad hoc, ut admittatur ad substitutionem ꝙ aliquo momento aliquis ex suprascriptis fuerit hęres testatoris, licèt non durauerit, sed defecerit esse hęres ante euentum casus substitutionis, secus si testator duos filios habens, scilicet Caium puberem & Lucium impuberẽ ita substituit Lucio impuberi, videlicet si Lucius filius meus impubes decesserit, neque mihi Caius filius meus hęres erit, Seius hęres esto. Nam tunc ad hoc ut excludatur substitutio, non sufficit, ꝙ Caius aliquo momento fuerit hęres, sed requiritur, ꝙ duraverit vsq; ad tps, quo euenit casus substitutionis, & ratio diuersitatis inter dictos duos casus secundum Bald. & Io. de Imo. & Pau. de Cast. ibi, quia quo ad excludendam substitutionem, & sic ad excludendum fauorem, non sufficit quem esse hęredẽ qũcunq;, sed requiritur, ꝙ duret, ut ibi in fi. quo casu ad excludendũ & admittendũ substitutũ, & sic fauorẽ, sufficit, ꝙ semel fuerit hęres, ut ibi in principio, ergo in proposito quoad excludẽdos hr̃des d. testatoris a substitutione, non sufficit, ꝙ aliquo momento remanserit de dicto Bartholomęo hęres per lineam masculinam, sed requiritur, ꝙ duret, & istud satis me ad hanc partem inclinat. Alexand.

ADDITIONES.

a Consid. ratis.] And. Tiraq. in l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sign. nu. 77. vers. id quod tamen. vbi citat Alex. in consi. 43. lib. 1. Andreas Gail. li. 2. pract. observationum capite 136. & 143. Rouesc.

b ¶ Iuliani. Hic hæres testatoris, qui vendicat a filia hærede legatarij possessionem legatas tamquam filius legato.

c Si quis receperit fundum.] Attamen statutum vocans agnatos ad exclusionem fœminarum, intelligitur de agnatis masculis, non de fœminis agnatis, vt est filia fratris, & amita, ut per Dec. consil. 319. colum. 1. & glos. ad dictum §. nunc de lege. procedit, ubi testator vocat descendentes per rectum texum, secus per lineam masculinam, Ruin. consil. 110. colpenul. lib. 2. Natta.

d Bal. in d. auth.] De hoc dicto meminit etiam Alex. consi. 29. circa finem lib. primo. Natta.

e Nisi statutum vocetur verbis temporalibus.] Suadetur veritas huius dicti Alex. traditis per Paris. consil. 72. nu. 102. vol. 4. Rouesc.

f ¶ Linea. Ad confirmandam erroneam conclusionem præcedentem sophistica vtitur ratione, quia testator non est locutus de linea descendentium, sed de linea masculina simpliciter, quæ incipit a patre, vel primo stipite masculo. Et sicut in mathematicis linea non est, seu non dicitur posito primo puncto tantum, sed incipit esse, vel dici addito secundo continuo puncto, & tamen non incipit a secundo, sed a primo puncto,

sicut

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sicut finitur in vltimo & non in penultimo, ita & hic vbi vocamus lineã ad similitudinem elementorum mathematices, vnde hoc verbum apta metaphora mutuamur incipit ergo linea cognationis a patre, uel stipite, licèt nondum dicatur linea quamdiu solus est, vt ann. 1421. declarauit legens publicè arborem Aureilijs, præterea etiam si dixisset testator, si non remaneret hæres per lineam masculinam descendentium, adhuc idem esset, quòd filia includeretur in linea, quia si neptis ex filio, vel pronepotis ex nepote in ea includitur, ut fatetur Alex. nu. 9. multò fortius filia ipsa legatarij seu alterius sub ea conditione grauati. Et sic concludo, quòd Alex. malè contra filiam consuluit.

g Linea masculina.] Dec. sequitur consi. 319. præclarissimè. col. 1. & seq. nu. 2. vers. præterea dato. Roues.

h Descendente.] Coniuncti nobis ex nostro latere non sunt ex nostra linea, licet sint ex linea patris, vel aui, Dec. consi. 379. 1. dub. ubi bene declarat, quomodo aliquis dicatur esse de linea alicuius. Natta.

i Quia sicut fœmina.] Sequitur comprobando Rip. responso 12. nu. 23. cum seq. tit. de substit. in nouis. Roues.

K Fortifico prædicta.] Sequitur in terminis Paris. consil. 40. nu. 41. & seq. vol. 2. qui hanc conclusionem indubitatam dicit, quando testator considerauit descendentes per lineam masculinam, at quando masculos nõ considerauit, nec quòd bona conseruarentur in familia, tunc neptis reijcitur, ut per Paris. d. consi. 41. nu. 43. Roues.

SVMMARIVM.

1 *Pretij paruitas & pactum de reuendendo arguũt simulationem, & pacta insolita. nu. 2.*
3 *Contractus vsurarius vt probetur, admittuntur & sufficiũt probationes, quæ in alia causa non sufficerent.*
4 *Testis non deponens de qualitatibus fundi, non probat. & nu. 5.*
6 *Testibus affirmantibus plus creditur, quàm negantibus.*
7 *Pignoris in contractu nunquam præscribitur.*
8 *Error iuris non causat bonam fidem quoad præscriptionem.*
9 *Mala fides probatur per vnum testem, vel iudicia.*
10 *Emptor censetur malæ fidei, quãdo emit citra dimidiã iusti pretij.*
11 *Titulum habens ab authore malæ fidei præscribit.*

CONSILIVM LIIII.

Vide consil. 46. lib. 3.

Aliud Summarium.

Primum dubium est, an pactum de retrouendendo cum minoritate pretij faciat præsumi contractum vsurarum.

Secundum, an pars, quę vult, quòd sibi retrouendatur, possit excludi præscriptione temporis prędicti. & di.

Tertium est dubium, nunquid legatarius prædicti facientis pactum de retrouendendo vigore dicti legati, qui tenuit rem, quę debebat retrouendi, dicatur præscripsisse, & dicitur quòd non.

a Circa primum a dubium plura pro, & contra adduci possunt, verum, quia passus plurimũ tritus est, & res coram doctissimo agitur paucis expediam. dico igitur † quòd paruitas pretij b & pactum de reuendendo arguunt contractum simulatum, & uerè fuisse contractum pignoris aliter initum in fraudem usurarum, dato quòd non constaret emptorem esse solitum c fœnerari, hoc præcisè uoluit glos. in cap. conquestus, de usuris. quæ ad hoc reputatur singularis, mota per text. in cap. ad nostram. de emptio. & uendi. ubi Papa se fundat dictis duabus d circunstantijs, uidelicet ex iniustitia pretij, & pacto de retrouẽdẽdo intra certum tempus, & hoc quando resolutio contractus uenditionis penderet à facultate uenditoris, prout in casu nostro, & hoc est, quod audacter firmat Anto. de Butr. in cap. illo nos. de pign. Idem ibi tenet Ioan. de Imol. dicens secus esse, ubi facultas resolutionis contractus uenditionis penderet à potestate emptoris, ut in casu dicti cap. illo uos. quia tunc si non concurrerent, nisi dictę duę circunstantię, tunc non præsumeretur contractus simulatus, & usurarius, & ita dicit procedere opi. Cy. in l. 3. C. plus valere quod agitur. istam opi. etiam tenuit Archi. in c. plerique. 14. q. 3. Host. Ant. de But. & Io. de Imo. in d. c. ad nostram. Idem tenet Do. Abb. in d. c. conquestus. Fortificantur ex his quæ dicit Bal. in rubr. C. de usur. & fruc. lega. in fi. vbi dicit, ꝙ si vendidi tibi fundum cum hoc, quòd post certum tempus deberes mihi reuendere, contractus redditur suspectus, si concurrat immoderata quantitas redituum, allegat no. per Arch. in præalleg. c. plerique. & sic nihil aliud voluit Bal. nisi, quòd si pretium est modicum respectu valoris rei & redituum, quòd tũc concurrente pacto de retrouendendo præsumatur contractus suspectus, hoc autem, quod pretium fuerit iniustum habito respectu ad valorem rei & ad reditus, deponunt apertè testes pro parte agentis producti, & ista opinio videtur magis communis, quæ etiam in dubio (cum sit magis tuta pro salute, & exoneratione animarum) est amplectenda. c. iuuenis. de spons. Concurrit & alia coniectura tradita per Io. And. in præalleg. c. ad nostram. vbi dicit, quòd inter alias fraudes, quibus vtuntur fœneratores in fraudem vsurarum contrahentes est ista, videlicet, quia vbi emunt rem aliquam cum pacto de reuendendo, nolunt quod de ipso pacto de reuendendo appareat in instrumento venditionis, sed in alio e de per se, prout seruatum fuit in casu nostro. Concurrit etiam alia coniectura, quia in illo instrumento, in quo promittit emptor reuendere intra certum tempus, actum est, quòd de tali reuenditione f ad melioris gabellæ solutionem teneretur reuendens,

2 † quæ sunt pacta insolita in veris venditionibus, & per consequens tanto magis arguunt contractum esse simulatum, vt no. Bal. in l. emptione. C. plus valere quod agitur. allegat in argumentum no. per gl. in l. si quis sub conditione. ff. de cond. insti. & idem Bal. in l. etiam. C. de execu. rei iud. Concurrit ét probatio testium, qui dicunt, quod publicè dici audiuerunt, quod talis cõtractus celebratus cum Do. Minotia fuerit contractus pignoris, & quod Minotia dixit, quod mutuauerat libras ducentas Bon. super dicta possessione, vt deponunt testes agentis, maximè tertius & quartus. † Nam ad probandum g contractum vsurarum admittuntur, & sufficiunt probationes, h quæ in alia causa non essent omnino sufficientes, propter excogitatas calliditates, quæ in contractibus fœneratorijs committuntur, vt no. Io. And. in c. ex literis, de iureiur. & in c. 2. eo. tit. lib. 6. & Pau. de Liaza. in disputatione sua incip. Contra instrumentum debiti opponitur, & per Petr. de Anch. in d. c. ad nostram. Si ergo contractus fuit simulatus, & censetur fuisse contractus pignoris, sequitur, quod ex tali contractu nullum fuit translatum dominium, nec possessio per venditorem. l. emptor. & ibi no. ff. de aqua plu. arc. & in proposito nostro patet in d. l. emptione. C. plus valere quod agitur. & ibi Doct. maximè Bal. non dubium ergo, quod potuit dictus Zacarinus velut dominus dicti fundi agere rei vẽdicatione, seu Publiciana, contra possessores dicti fundi, etiã dato, quod dicti possessores habuerint causam a dicta Minotia emptrice, vt est casus secundum intellectum Ioan. And. in c. cum constet. de pigno. Præterea agitur etiam per Zacarinum in dicto iudicio contra hæredes vniuersales Domiæ Minotiæ, & narratũ est dictum Zacarinum fuisse deceptum vltra dimidiam iusti pretij, & petitur contra hæredes iustitia ministrari, & probatum est per plures testes, videlicet ꝙ quinque, quod dictus fundus erat communis æstimationis librarum quadringentarum, & vltra, per quæ verba dicitur probatum, etiam rem fuisse venditam minus dimidia iusti pretij, & valuisse vltra 400. libras, & in specie not. Bald. in l. 2. C. de rescinden. vend. & in aliquibus lecturis habetur corruptè, vt apparet per Ioan. de Imo. in c. pen. de emptio. & venditio. & sic videtur, quod competat remedium l. secũdæ. C. de rescin den. venditio. scilicet vel quod suppleatur Zacarino iustum pretium, uel res reddatur, vt ibi, & in c. cũ causa, de empt. & vendi. Nec obstant testes recepti & producti per partem aduersam, quia nihil probant. † Nam primus i testis interrogatus in causa scientiæ, & super interrogatorijs partis aduersæ, dicit, quod vidit dictum fundum semel tantum cum vna domo ruinosa, & ꝙ postea nunquam vidit, nec deponit se vidisse tempore, quo fuit factus contractus dictæ imaginariæ & simulatæ venditionis, & sic cum non deponat de qualitatibus ipsius fundi tempore venditionis, non dicitur necessario seu concludenter probare, nam cõtingere potuisset, quia tempore celebratæ venditiones fuisset ibi nouiter ædificata pulchra domus, quam testis tunc non vidit, cum tunc nõ fuerit in fundo. hæc habentur ex no. per Bar. in l. 2. post gl. C. de rescin. ven. & Bart. in l. fi. C. de prędi. & omnibus rebus nauicu. lib. 11. Et in specie Bal. in d. l. 2. per tex. in d. c. cum causa. de emptio. & vendit. in verbo, venditionis tempore, & in c. cũ causam quæ inter Oeconomum, in verbo, vẽditionis tempore, de test. & l. si voluntate. C. de rescin. vendi. & no. Barto. & Ange. in l. pretia rerum. ff. ad l. Falcidiam. ex his etiam patet ꝙ secundus testis partis aduersę nihil probat, quia super interrogatorijs partis nostrę interrogatus respondit se nescire, an de anno venditionis dicta possessio esset broliua & bene auidata, & sic patet, ꝙ ignorabat qualitatem rei & reditus ergo non potest deponere de valore eius, vt l. pen. ff. de rebus eorum. l. si fundum per fideicommissum. in princ. ff. de legatis. 1. &

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tis. 1. & l. Imperator. ff. ad Treb. & no. Barto. in d. l. pretia rerum. & alij in locis supra proximè allega. Tertius testis partis aduersæ etiam adhibetur probat, pater, quia dicit, quòd nunquam vidit in dicta possessione extare domum. cuius contrarium paret per instrumentum venditionis. Non obstant aliqua instrumenta producta per partem aduersam ad probãdum valorem dictæ possessionis, quia illa instrumenta deponunt de alijs temporibus, & sunt singularia, & diuersa, nec est probatum, ꝙ illæ possessiones, de quibus in dictis instrumentis essent eiusdem qualitatis, cuius erat dicta possessio, vnde non probant, ut no. gl. & Doc. in d. l. 2. C. de rescin. vend. & ibi expresse Bal. & Io. de Imo. de emp. & vend. † Item semper plus creditur testibus affirmantibus valuisse vltra lib. 400. quàm testibus negantibus tantum valuisse, vt no. gl. in l. diem proferre. §. si plures. ff. de arb. & no. in c. 1. de præscri. in 6. & Archi. 3. q. 9. nihilo minus, & in specie Bal. in d. l. 2. C. de rescin. vend. & Imo. in c. pen. de empt. & vendi. Quò † ad secũdum dubium, de exceptione [K] præscriptionis respondetur faciliter pluribus modis, & primò ꝙ a tempore dictæ Minotiæ [l] non potuit inchoari præscriptio, quia ipsa erat in mala fide ratione dicti contractus, qui fuit & esse fingitur simulatus, & sic fuit contractus pignoris, per quem contractum pignoris res retinetur nomine pignorantis, & nunquam currit præscripto. l. malè agitur. C. de præscri. 30. anno. imò si præscriberet, diceretur præscribere ad commodum pignorantis. l. serui nomine. ff. de vsucap. l. 1. § per seruum qui pignoris, & l. pignoris. ff. de acqui. possess. & sententia rei alienæ semper impedit initium præscription s, c. fi. de præscri. & c. possessor. de reg. iur. in 6. & hoc de iure canonico, ꝙ attendendum est, cum agatur de materia peccati, vt in iuribus proximè alleg. no. & dato, ꝙ diceretur, ꝙ domina Minotia potuit ignorare dictum contractum non esse licitum, potuit æstimare, ꝙ contractus valuerit. Respondeo, † ꝙ error iuris non causat bonam fidem quoad præscriptionem, vt l. nunquam. in prin. & l. si fur. §. 1. & l. quemadmodum, C. de agric. & censi. lib. 11. quod est verum, etiam in præscriptione longissimi temporis, ut probat gl. iuncto tex. in c. apostolicæ. de dona. & Arch. 10. q. 3. quia cognoumus, & Pau. de Leaza. & Io. de Lign. in clem. 1. de reb. eccle. non alie. item in dubio præsumitur scientia iuris, nisi de ignorantia doceatur. l. leges sacratissimæ. C. de legib. & l. si hæres ab eo. in fi. ff. ad Trebel. quam l. ad hoc inducit Bal. in l. non fatetur. ff. de cõfess. licèt sit verum, quòd facilius probetur ignorantia iuris in muliere, quàm in masculo. ita dixit Bar. in l. fi. C. de iur. & fac. igno. per l. cum de indebito. §. 1. ff. de prob. & l. si adulterium cum incestu. §. 1. de adul. & l. 1. in fi. ff. de eden. & l. 2. §. fi. de iur. fi. de mala fide etiam probatur per testes, qui dicunt, ꝙ Minotia dixit, ego mutuaui libras ducentas super dicta possessione, licèt enim pars non fuerit præsens illi assertioni, hoc non fuit necesse ad probandum malam fidem, vt no. Bart. in l. Celsus. ff. de vsucap. dum quærit, qualiter probetur mala fides. Nam mala fides probari potest per sola indicia, ut est tex. no. ibi. Bal. in l. pen. C. de euict. & no. Ang. in l. 1. C. de vsucap. & transfor. & in l. super longi. C. de præscr. long. tempo. Sed cui dubium, ꝙ etiam vnicus testis facit indiciũ, vt no. gl. & Doc. in l. si quis. C. ad l. Iul. Maiest. & in l. maritus. ff. de quæstio. & plenè Bar. in l. 2. §. item Cornelio. ff. de quæstio. & in l. admonendi. post gl. ff. de iureiur. dato etiam q. dictus contractus non fuisset simulatus, sed verus, tamen quia erat rescissibilis dictus contractus per remedium dictæ l. secundæ. C. de rescin. vendit. quia deceptus fuit vltrà [m] dimidia iusti pretij, † ideo dicta emptrix [m] debet censeri malæ fidei, quando scit cõtractum posse rescindi, adeo, quòd non præscribitur, ita signanter decidit Ioan. de Imo. in cap. apostolicæ. de donatio. super gloss. in verbo. præscriptione ad hoc inducit. l. in causæ. in 1. §. interdum. cum seq. ff. de mino. licèt Anto. de But. in d. cap. apostolicæ. dicat se non recordari, vbi hoc sit decisum in re, & non decidit. Insuper tot & tanta tempora deducenda sunt ex forma statutorum de cursu dictæ præscriptionis à dicto tempore anni 1421. vsque ad tempus motæ litis, ꝙ nõ esset completa præscriptio. 30. annorum. Quò autem ad præscriptionem, quam allegarent Gaspar & Isabetta velut possidentes iusto titulo, & bona fide, in qua præscriptione inter præsentes sufficeret tẽpus decem annorum, iuxta l. emptor, & l. penul. C. de præscrip. long. temp. Respondetur, pluribus modis, primò ꝙ allegant habere titulum legati à dicta Minotia, quæ [11] fuit in mala fide, vt probaui sup. Sed † ita [n] est, ꝙ habens titulum ab authore malæ fidei non præscribit longo tempore, scilicet spatio 10. anno. vel 20. vt in auth. malæ fidei. C. de præscr. long. temp. Præterea non est probatum ꝙ ad Gasparem & Isabettam, quo tpe decesserit Minotia. & sic quo tpe inceperint possidere cum ti. nam lega. fumit vires à tpe mortis testatoris. l. à Titio. ff. de fur. l. legatum. la 2. ff. de leg. 2. l. hunc scripturæ. ff. ad l. Aquil. in prin. & plenè in l. si tibi homo. §. cum seruus. ff. de leg. 1. & in l. si quis ita hæreditatem. ff. de condi. Insti. Item obstat dictis Gaspari, & Isabettæ deductio temporum, de quibus supra dictum est. Item ꝙ plus est, allegatus titulus legati habetur pro non titulo: quia codicilli, in quibus dr factum esse legatum, non sunt in memorabilibus, & ex forma statutorum sunt nullius effectus, sed ita est, ꝙ titulus reprobatus non tribuit iustam causam præscribendi, l. quemadmodum. C. de agri. & censi. lib. 11. & l. fi. §. sin autem. C. commu. de leg. & c. dudum. el 1. de deci. Alex.

ADDITIONES.

a Circa primum] Aud. Tiraq. in præfat. retract. conuen. nu. 5. vers. neque id negat. vbi plures remissiones citat ex Alex. & alijs. Cranet. consil. 491. contractus. nu. 17. & sequen. Octauianus Cacheranus decis. Pedemontana. 42. quæritur. Rouesc.

b Quod paruitas pretij.] Quòd tria concurrere debeant, dicit Gozadi. ad ad l. 1. C. de pact. inter emp. & ven. nu. 153. Quidam verò dicunt, quòd stantibus illis duobus potest redimere post tempus, Soc. iun. alios referens consi. 104. lib. 3. Tiraq. de retract. fol. 825. Cagnol. ad d. l. 2. num. 65. Vide in materia huius respon. Alexandri. And. Sicul. consi 51. dub. 1. lib. 1. tenet opinionem Alex. hic, contrarium verò, quòd tres concurrere debeant coniecturæ, tenet Iaf. consi. 150. & 151. lib. 4. Dec. consi. 308. Et licèt non sit solitus fœnerari, tamen si accedit alia tertia præsumptio, contractus est feneratitius, vel simulatus, Affict. decis. 40, col. pen. Et duo inficere tenet idem Affli. deci. 65 Et quod requiratur illud tertium, quòd sit consuetus fœnerari, Bal. consi. 359. hunc passum tangit, lib. 5. ubi et dicit hanc sententiam esse communem. Et vide in materia optimũ consi. Baldi, quod est nu. 311. In quæstione Galuagni. lib. 5. & adde eundem Bal. consi. 361. Verba Bar. in fi. lib. eodẽ. ubi dicit tria requiri, & duo nõ sufficere & Dec. scribit consi. 648. vbi circa principium dicit, ꝙ onus retrouendendi & pacti ꝙ non vult tenere, nisi pro suo dato & facto, faciunt rem venditam minoris pretij. Vide eundem Dec. consil. 92. vbi tenet duo sufficere. Et vbi contractus habet originem à mutuo, illa duo sufficiunt, Rom. sing. 363. Quæro, an pactum. Cardi. ad clemen. 1. in §. cæterum. 3 q. de vsur. ubi etiam vult admitti in testem etiam prorenetas. Et ꝙ tria prædicta requirantur, tenet Alex. consil 109. col. pen. lib. 4. & 28. col. 2. lib. 5 Et quòd duo, vult Paul. Cast. ad l. primam. C. de pigno. act. Et ꝙ tria Dec. ad l. rogasti. §. si tibi. ff. si cert. pet. Hoc autem casu cognitio spectat ad iudicem ecclesiasticum, non autem fœcularem. Iaf. ad l. queries. nota 3. C. de iud. Soc. tenet, quòd tria requirantur, dicens hanc esse communem opinionem consi. 236. Præstantissimẽ. col. pen. lib. 2. & latius cõs. 248. Nunquid ex duabus. per totum. cod. lib. Idem censuit Ang. Aret. in com. m Instit. de excep. col. 23. in materia simulationis, quam tractat. Et quòd duo sufficiant, tenet Paul. Cast. consi. 109. visa petitione prædicta. lib. 2 Vide optimum consilium Petri Ancha nu. 257. Si prædicta sententia. In rustico autem hæc duo non faciunt præsumi contractum vsurarium, Curt. iun. ad l. si quis maior. versi. secunda dubitatio. quod ego intelligo quoad pœnam, ut ibi ipse loquitur. Tamen idem, quod Curt. scribi Iaf. ad l. si quis id, quod, no. 4. ff. de iurisd. omn. iud. Ferrat. caut. 17. Affict. ad c. 1. nu. 106. de feu. da. in vicẽ. l. cõmisso. Et ꝙ duo sufficiãt, scribit Cranet. consi. 156 vbi plures adducit auctoritates, & dicit ꝙ Consi. cismontanum sequebatur hanc opinionem. Idem dicit Ferrat. caut. prænotata. Cassad. 1. decis. sub tit. de vsur. vbi dicit, in palatio Apostolico semper ita fuisse seruatum. Et latissime cum hac opinione transit Gramma. deci. 76. scilicet, quòd tria requirantur. Ruin. consi. 16. dub. 2. lib. 4. & ꝙ duo. Patri consi. 55. nu. 30. lib. 1. Cagn. ad l. 2. C. de pact. inter emp. & vendi. Ambros. de Vigna. ad c. saluberrimè. nu 3. Soc. iunior. consi. 104. lib. 3. Et quòd tria idem Soc. consi. 50. lib. 1. Grat. consi. 39. & 157. in 2. Quod requirantur tria, tradit Bald. no. consil. 359. lib. 5. Cor. consi. 4. & 346. lib. 1. Pau. Cast. consi. 306. in fi. lib. 22. Natta.

c Emptorem esse soltum.] Tenet Guido Papæ. q. 516. Natta.

d ¶ Duabus. Idem Raph. Fulg. consi. 134. in q. versa. so Ana. consil. 58. Visis Barb. consi. 51. lib. 1. Bertr. consi. 86. lib. 1. consi. 219. Cum scriberem. consi. 235. Pretij vtilitas. consi. 287. cum præsupponatur, lib. 2. consi. 111. ponitur in facto. lib. 3. Matth. Affict. dec. 5. Neap. 65. sed imò ꝙ requirantur plures, vt tres præsumptiones, tenent Iac. de Aret. l. 1. C. plus va. quod agi. Pau consi. 74 lib. 2 Cæpol. tra. de simu. contra. in 6. casu. prin. Cor. consil. 346. lib. 1. Alex. supra, lib. 5. consi. 28. nu 4. sup. lib. 4. consi. 109. in fi. consi. 119. nu 4 Soc. cõ. 248. l. 2. & melius ut dixi in consu. Pari. §. 184. nisi tanta esset vilitas, ꝙ esset longè intra dimidiam iusti pretij, idem ꝙ tres præsumptiones requirunntur, tenet Contra. tra. de contrac. q 84. concl. 3.

e ¶ Alio. Quod fraudem auget. Cor. consi 41. lib. 3.

f Quod de tali reuenditione.] Vbi pacta omnia sunt in fauorem creditoris. & parum, in fauorem debitoris, contractus præsumitur vsurarius Car. ad cle. 1. § Ceterum. c. 3 de vsur. vbi vult, mediatores admitti in testes, & vide Abb. consi. 77 Tria succinctè. col. 2. ver. Quarta coniectura. fi. 1. vbi vult, ꝙ contractus præsumatur vsurarius ex eo, ꝙ debitor in retrouendicione promisit soluere onera gabellarum ad vtrumque contrahentium spectantia, & idem dicit Paris. consi. 55. nu. 56. lib. 1. Natta.

g Nam ad probandum.] Addo Crauettam in consi. 73. col. 2. nu. 7. Roues.

h Pro-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

h ¶Probationes. sup. li. 2. consi. 24. consi. 52. Fel. in rub. de prob.
i Non primus.] Cravet. consi. 430 dubium. col. 3. nu. 5. Rouesc.
k De exceptione.] Adde Dec. ad l. petens, col 1. C. de pact. vbi vult, quòd pacto de retrouendendo præscribatur. 30. ann. nisi contractus esset vsurarius, vt etiam dicit hic Alex. de qua re vide etiam And. Sic. consi. 55. dub. 2 lib. 1. & tenet Ias. consi. 92. circa fi. li. 3. vbi vult, eodem modo præscribi iuri, & facultati permutandi.
l ¶Præscriptio. Supra li 2. consi. 73. & quod non currat in materia vsuraria plene dixi in dicta vsur.
m Dicta emptrix.] Dixi in consi. 66. col. 2. hoc lib. 6. Rouesc.
n Sed nta.] Gabr. Rom. lib. 5. recep sent. reg. 5. sub ti. de præscr. Rouesc.

CASVS. Statuto Bononiæ posito sub rubrica, de successionibus ab intestato ascendentium & collateralium, inter cætera cauetur modo & ordine iunctis, videlicet. Agnati namq; masculi transuersales, seu alter ex illis vsque ad quartum gradum inclusiuè gradum numerando in qualibet parte nostrorum statutorum secũdum ius ciuile, præferantur omnibus fœminis transuersalibus agnatis, etiam infra dictũ gradum existentibus, præterquam personę defunctæ sororibus, vtrinque coniunctis, vel ex patre tm̃, vel filiabus fratrum masculorum personæ defunctæ similiter coniunctorum, saluis dispositis in hoc statuto, & saluo si ipsæ, vel aliqua earũ concurrerent cum patruo seu patruis, defunctæ personæ, quo casu cum eo, seu eis pariter admittantur nisi in bonis peruẽtis, vt supra ad defunctam personam a matre vel coniuncta psona per matrem dictarum sororum, vel filiarum, in quib. ius commune seruetur, & etiam prædicti agnati præferantur omnibus trãsuersalibus cognatis etiam masculis, & etiam in ius agnationis translatis, exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo, vt dictũ est a matre, vel cõiuncta persona per matrem defunctæ personę in quib. ius commune seruetur, nisi filij masculi, vel fœminæ vel alij liberi sororum vtrinque coniunctarum concurrerent cum fratribus matris defunctæ personę vtrinque coniunctis, seu eorum liberis masculis, vel alter eorum, quo casu ipsi fratres vel liberi eius in dictis bonis præferantur. Modò Petrus decessit relicto Ioanne fratre patruele in quarto gradu, & Colao fratre vterino in secundo gradu. Respond. Alexander. ℘ Ioannes præfertur & excludit Colaum, exceptus bonis obuentis defuncto a matre, vel coniunctis per matrem.

CONSILIVM LV.

Viso dicto themate & integro statuto sub rubrica, de successionibus ab intestato ascendentium & collateralium, puto casum istum esse in statuto prędicto apertissimè decisum. Nam cum statutum velit, quòd agnati masculi transuersales, seu alter ex illis vsque ad quartum gradum inclusiuè facta computatione gradũm secundum ius commune præferantur omnibus transuersalibus cognati etiam masculis, & etiam in ius translatis agnationis, exceptis certis bonis, quæ obuenissent a matre vel coniuncta persona, per matrem, & ita est, ℘ dictus Ioannes frater patruelis dicti Petri defuncti erat coniunctus dicto Petro in quarto gradu. l. iurisconsultus. §. quarto gradu. ff. de gradi. & Instit. eod. §. quarto gradu, & dr̃ agnatus, vt Inst. tit. de legitima agnato. succes. circa princ. & l. sunt autem. ff. de legiti. tuto. & non tractatur de bonis obuentis defuncto a matre vel a persona coniuncta per matrem, & dictus Colaus, qui erat frater vterinus dicto Petro, & per consequens erat sibi cognatus, vt in prædallegata, l. iurisconsultus, post prin. & §. cognationis, & licet hic per Iustinianum frater vterinus fuerit translatus in ius agnationis, vt l. memini mus. C. de legi. hære. tamen statutũ adhuc vult agnatos prædictos præferri cognatis translatis in ius agnationis, qui propriè non dicuntur esse agnati, vt patet in d. l. memini mus, in verbo tanquam consanguinei, quæ dictio tanquam, est nota improprietatis, c. solitæ, & ibi gl. in verbo, tanquam, extra de ma. & obe. l. pecuniam. ff. si cer. pe. no. Bar. in l. 1. in
1 fi. princ. ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. † Et quod isti trãslati in ius agnationis nõ sint proprie agnati, nec comprehendantur sub statuto faciente mentionem de agnatis, not. Bald. in l. lege. in fi. & in d. l. memini mus. C. de legi. hæredi. & in c. 1. an agnatus vel filius, in vsibus feudorum, & statutum hoc clarè exprimit in casu nostro. Accedit ad confirmationẽ prædictorum decisio Io. And. in additio. Spe. in tit. de succes. ab inte. in rub. & Bal. in l. scimus, in prin. i 7. quæstio. C. de inof.
2 test. vbi sequendo disputationem Iac. de Are. † dicunt, quòd si statutum disponat, ℘ frater possit repellere sororem a successione patris, & contingat decedere annũ relicta nepte ex filio prædefuncto, & nepote ex alio filio prædefuncto, nihilo minus dictum statutum vendicabit sibi locum in dicta nepte & nepote, qui adinuicem sunt frater & soror patrueles, & sic frater & soror appellantur, vt in d. §. quarto gradu, & etiam appellatione patris, de quo fiebat mentio in dicto eorum statuto, comprehendebatur auus, l. iusta. ff. de verb. sign. ergo secundum eos cum verba statuti pariantur, poterit dicta neptis excludi à nepote eam dotante, & huic conclusioni conuenit etiam mens statuti secundum eos, ut agnatio cõseruetur, per quam conseruatur dignitas familiæ. l. 1. §. si seruus, ff. de vẽ.
3 inspi. & argu. ff. de leg. 1. l. ab omnibus, circa principium. † Et
a familia [a] propriè consistit in agnatis, l. pronunciatio. & l. familiæ, ff. de verb. sig, & sic secundum eos inspecta ratione statuti, idem debet esse in dictis fratre & sorore patruelibus, quod est in fratre & sorore secundi gradus, quia vbi ratio statuti, vel cõsuetudinis locum habet, ibi etiam habere debet locum statutum, vel consuetudo l. 1. cum ibi nota. C. quæ sit long. consue. & in l. de quibus, ff. de legib. & ideo dictum statutum in §. dicti vero fratres &c. velit, quòd fratres vtrinque coniuncti, vel etiam ex parte tantum præferantur fratribus & sorori bus vterinis tantum, & sic voluit statutum inducere, ℘ agnati, i. fratres ex latere patris tantum, præferentur fratrib. vterinis, id est cognatis, etiam in bonis quæstis a defuncto, cuius contrarium disponebat ius commune, vt in auth. post fratres, la 1. cum glo. C. de legi. hæredi. & not. in auth. itaque C. communia de successio. apparet præsertim inspecta ratione dicti statuti, quòd intentio ipsius statuti præferentis fratres ex latere patris ipsis vterinis fuit velle etiam præferre fratres patrueles ipsis fratrib. vterinis, vt dicunt Io. And. & Bal. in dictis locis. Ex quib. breuiter concludo, dictum Ioannem præfato Colao præferri debere in successione. Alex.

ADDITIO.

a Et familia.] Adde a contrario sensu, quod fœminæ non conseruant bona in familia, & agnatione, quinimo per eas bona transeunt, & in alienas familias transferuntur, cum eorum filij sequantur agnationem patris, & non matris, vt per Paris. consi. 1. in 3. col. nu 26. vol 3. Rouesc.

CONSILIVM LVI.

Vide supra li. 2. consi. 75. quod hic duplicabatur.
Consilium 57. Lege sup. li. 3. consi. 68. qđ hic duplicabatur.
Consiliũ 58. Lege sup. li. 2. consi. 72. quod hic duplicabatur.

CONSILIVM LIX.

a Visis [a] verbis dicti instrumenti, & consideratis casib. contingentibus, de quibus in themate, concludo breuiter in primis, quod hæredes Dominici non possunt petere vltra tertiam de rebus acquisitis & appropriatis post dictum instrumentum compositionis & transactionis, & iste casus est clarè, & formaliter decisus ex verbis dicti instrumenti in vers. Item ℘ de omnib. & singulis bonis acquirendis in
1 futurum per dictas partes &c. † Et idem dico de reb. quæ dicti transigentes post dictam transactionem conduxissent ad longum tempus, & sic acquisiuissent vtile dominium, iuxta l. 1. in fi. cum l. seq. & ibi no. ff. si ager vect. vel emph. pet. & in c. 1. de inue. de re alie. fac. & l. 1. §. quod autem ait, & ibi not. ff. de superfi. & intelligitur tempus decem annorum esse longum tempus quo ad istud ppositum, vt plenè per gl. & Doc. in d. §. quod autem ait, etiam in d. l. 1. in fi. cum l. seq. ff. si ager vecti. & in clem. 1. de ele. & no. Do. in l. si filio, §. fi. ff. sol. ma.
2 cũ fim. idem etiam si conduxissent ad modicũ tempus, † nam
b illud ius [b] conductionis, & actio quæ competit pro tali conductione & obligatione veniunt appellatione bonorum l. bonorum appellatio. §. in bonis, & l. principes bona, ff. de verb. sig. l. si legatus. §. si quis bona, ff. ad Treb. per Bart. in l. Quintus. §. argento. ff. de au. & arg. leg. Et sic illud ius conductionis debet spectare ad hæredes Dominici pro tertia parte: ex his patet, quod iura locationum, & conductionum factarum post dictum instrumentum debent pro tertia spectare ad hæredes Dominici, de rebus vero immobilibus acquisitis ante dictum instrumentum constat, quod hæres Dominici non debet habere dimidiam ex forma eiusdem instrumẽti. Quan
3 tum † autem ad dictas libras centum & septem exactas, aut debitas ipsis fratribus in vita Dominici, puto ℘ seruari dẽat illud, quod disponitur in dicto instrumento in vers. item ℘ omnes & singuli vsusfructus & introitus recipiẽdi deinceps per dictas partes ex oĩb. suis bonis, & rebus tam mobilibus, quam immobilib. vsque ad diem & tempus mortis dicti Dominici, & dictæ diuisionis faciendæ inter eos, sint & debeãt, ac intelligantur communes esse, prout erant ante præsentem

transa-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

transactionem, compositionem &c. Cum ergo quantitas librarum centum & septem, quæ præstanda erat dictis fratrib. & Dominico locatorib. per dictum conductorem occasione fructuum percipiendorum, cesseatur esse de fructib. quia pensiones debentur annuatim, sicut & annuatim fructus percipiuntur. l. diuortio. §. si vir. & quod ibi Bal. ff. sol. mat. iuncta l. vsufructu legato. §. 1. & l. definita. ff. de vsufru. & expresse in l. si nauis, ff. de rei ven. cum simi. Nec ad hoc obstat, q̄ verba prædicti capituli loquantur de vsufructib. percipiendis in bonis & reb. suis, & istæ res, quæ fuerunt cōductæ per dictos fratres, & Dominicum, non dicebantur suæ. l. Quintus. §. argento. ff. de aur. & ar. leg. l. solum. §. meum. ff. de rei vendicat.

4 †quia respōdeo, q̄ illud est verum, quando illud pronomen
c suum, profertur extra[c] dispositionem vniuersalem, vt si quis dixerit, lego argentum Meuij, vel seruos meos, vt ibi, & l. seruos cum l. ieq. ff. de leg. 3. secus si in dispositione vniuersali facta per hæc verba, videlicet de omnib. reb. & bonis. put fuit in proposito, quia tunc veniunt etiam, quæ non erant in dominio disponentis, & quę non poterant vendicari, vt no. Bal. in rub. C. de ver. sig. vbi dicit, q̄ veniunt etiam ea, quæ de facto tenebantur, alleg. dictam l. nam quod §. fi. iuncta l. cog. in prin. ff. ad Treb. quia illa verba ex reb. & bonis &c. sunt latissima verba d. l. bonorum, & l. rei appellatione. ff. de ver. sig. & istud etiam expresse voluit Bal. in l. 1. in versi. vlt. no. ff. de statu. homi. Et ita etiam colligitur ex doctrina tradita per Bart.

in dicto, §. argento. vbi vult, q̄ illa verba referantur etiam ad res pro quib. est nobis obligatus, seu actionem habemus, vt ibi per eum, & per Ang. in præalleg. l. si legatus. §. 1. bene facit id, quod concludit Fede. de Senis in consi. 279. incipiente. Quidam in suo testamento &c.† vbi dixit, q̄ ista verba, in fundis vestris &c. apposita in priuilegiis possunt verificari nō solum in fundis ad vos spectantib. ratione dominij vel quasi sed etiam ratione iurisdictionis. vel alterius subiectionis, vel curæ, aut gubernationis, ad hoc inducit tex. in c. olim cām, de resti. spo. cum concordan. vt ibi plenius per eum, & si presupponeretur, q̄ dicti fratres & Dominicus conduxissent illas res ad longum tempus, clarum est, quod venirēt sub illis verbis, in omnib. suis bonis & reb. quæ dicuntur spectare ratione vtilis dominij, & quò ad vtilem rei vendicationem ad ipsos conductores, & sic stabit conclusio, quòd quantitas dictarum librarum centum & septem sicut & alij fructus debiti vel percepti viuente Dominico debebunt in illa diuisione communicari inter omnes prædictos, sicut & cōmunicabantur ante dictum instrumentum tranſactionis, vt expresse continetur in instrumento, & si aliter non appareret, qualiter cō municabant dictos fructus ante instrumentum tra ſactionis, tunc dicendum q̄ de iure communicari & diuidi dēt per capita inter prædictos, vt declarat Bal. in l. 1. in 12. q. C. pro

d socio.[d] & in l. si patruus. in pe. q. C. communia vtriusque iud. & in tractatu suo de duob. frattib. & quia non referatur in dubium, an appareat qualiter communicabantur fructus ante dictum instrumentum, vel non, ideo in hoc non insisto.

6 †Quantum autem ad dimidiam pecuniariam, quæ reperiebā tur in domo, & penes ipsos fratres tempore mortis Dominici, respondeo, quod si istæ pecuniæ fuerunt exactæ a debitoribus creatis post dictum instrumentum, vt verbo constat, tūc fertur, & constat, quòd hæredi Dominici deberur tertia pars, quia iste casus decidi tur formaliter ex verbis dicti instrumēti in ver. item quod de omnib. & singulis bonis acquirendis &c. vbi autem non constaret, quod fuerint exactæ a debitoribus creatis ante dictum instrumentum, vel post, tunc posset esse dubium, cui incumbat onus probandi, an hæredi Dominici, quod fuerint acquisitæ pecuniæ ante instrumentum, seu exactæ a debitoribus creatis ante dictum instrumentum, an vero incumbat onus dictis frattib. probandi, quod sint acquisitæ post instrumentum, & ista est quæstio, quam decidit Bal.

7 in l. fi. §. fi. C. de ap. vbi† dicit, quod si testator legauit mihi vestes suas quo casu intelligitur de vestib. quas habebat tempo
e re testamenti, [e] non de illis, quas acquisiuit post, vt l. si ita. ff. de au. & arg. leg. & legatarius petat vestes omnes, & dicit, q̄ omnes habebat testator tempore testamenti, hæres autem dicit, quod non, cui incumbat onus probandi, & videtur Bald.

f decidere, quod incumbat [f] actori onus probandi, quia cum ipse fundet petitionem suam ex tempore, debet tempus illud probare. l. cum actum, cum ibi no. ff. de neg. gest. l. matre. C. de proba. & ita in cle. fi. cum ibi not. de reser. & ita in terminis etiam decidit Lud. Rom. in l. non solum. §. sed vt probari. ff. de ope. no. nun. in additionibus nouis, & latius disputat ipse in l. in illa. ff. de ver. obl. vbi dicit, quod istum passum non reperit in terminis specificatum, & tunc non fuit memor, quod Bal. tetigerat in d. l. fi. §. fi. & finaliter Rom. in d. l. in illa. post multa argumenta pro & contra concludit etiam, quod onus probandi incumbat actori, non autem reo: mouetur maximè ex his, quæ no. Bar. in l. si inter. in fin. ff. de reb. dub. & in l. 1. §. non autem. ff. de bon. pos. secundum tabu. & per not. per glo. in c. nulli dubium. 12. q. 5. & adde glo. in l. cum oportet. in prin. in verbo, eius substantia. in fi. C. de bo. quæ liberis. & glo. 13. q. 1. c. sint manifestę, & si per hæredem Dominici p̄baretur, quod sint acquisitæ ante dictum instrumentū, tunc tales pecuniæ & omnes aliæ res mobiles acquisitæ ante dictū instrumentum, & nomina debitorum acquisita ante dictum instrumentum remanserunt communia eodem modo, quo erant ante dictum instrumentum, quia de hoc non reperio in instrumento prædicto fuisse dispositum, sed solum fuit dispositum de reb. immobilibus acquisitis ante dictum instrumentum, quia fuit actum, q̄ deberent Dominicus & eius hæres habere dimidiam, & similiter bene facit dispositum, q̄ de omnib. bestiis, quæ reperirentur tempore diuisionis, Dominicus haberet tertiam, de alijs verò reb. acquisitis ante dictum instrumentum exceptis immobilibus & dictis bestijs, non fuit prouisum, & sic ille casus omissus remanet in dispositione iuris communis. l. si extraneus. ff. de cond. ob causam l. si cum dotem. in prin. ff. so. ma. & sic deberent tales res mobiles & nomina debitorum, & alia acquisita ante dictum instrumētum exceptis bestiis & immobilibus esse communes, & diuidi pro ea portione, pro qua erant communes ante dictum instrumentum. Qualiter autem, & pro qua rata essent communes ante dictum instrumentum, mihi non præsupponitur in pūcto, vnde habuerit originem eorum communio, nec talia præsupponuntur, ex quib. mihi constare possit pro quanta parte ad quemlibet prędictorum dicta bona ante di-

8 ctum instrumentum spectarent.† Quantum autem ad pecunias tractas post dictum instrumentum occasione fœtuum dictarum bestiarum venditarum, constat, quod debent esse communes eo modo, quo erant ante dictum instrumētum, & pro rata cōmunionis, quę spectabat ante dictum instrumē tum ad dictum Dominicum p̄ ea rata debet assignari dicto suo hęredi, quia hoc est decisum per illa verba instrumenti, in ver. Item q̄ omnes & singuli vsusfructus &c. vbi est prouisum, q̄ fructus percipiendi ex omnibus sui bonis & reb. tam immobilib. q̄ mobilibus vsque ad diē mortis Dominici, & di-

9 ctę diuisionis faciēdę sint cōmunes prout primo erat.† Nam sub appellatione fructuum rerum mobilium veniunt etiam

g fructus [g] rerum mouentium, id est animalium. l. mouētium. ff. de ver. sig. & idem est in omnibus alijs fructibus. Alex.

ADDITIONES.

a Visis.] Purpura. cons. 302. ex testamento col. 3. Roues.

b Nam illud ius.] Addo Decium consi. 381. colum. fi. in vltimo dubio incipiente, visis his. Roues.

c ¶ Extra. Adhuc idem, nisi disponens habeat tantum partem in re, vt contra communem dixi in consu. Paris. §. 1. gl. 5. nu. 18.

d C. pro socio.] Bal. ibi vult, quod illud quod acquiritur pro cultura, & cura rerum conductarum, diuidatur per capita, quia natura societatis diuidi fuerum operarum per capita. Et ponit ibi Bal. in duobus frattribus venientibus ad diuisionem, quomodo diuidere debeant. Nat.

e Testamenti. infra eo. consi. 171. nu. 1.

f Quod incumbat.] Istud etiam Ias. tenet ad l. non solum. §. sed vt probari. ff. de ope. nou. nun. Gram. consi. 1. posito post deci nu. 58. Nat.

g Veniunt etiam fructus.] Quòd veniant pecudes, vult Spe. in tit. de fruc. & interes. §. 1. ver. 3. quæritur, vbi etiam dicit, & appellatione mobilium venire etiam libros, aur. & arg. de quo etiam est gl. ad l. a Diuo. Pio. §. in venditione. ff. de re iud. Et mobilium appellatio, fructus separatos a solo, & pecuniam continet numeratam, vt per Dec. consi. 381. & latissime cōsi. 473. Cur iun. consi. 183. Et q̄ bestiæ comprehendantur, tradit Rui. consi. 32. li. 2. Et verum veniant fructus pendentes. Rui. idē consi. 134. col. pen. lib. 1. Pecuniam aūt computari inter mobilia, tradūt Cy. Alb. & Bal. ad l. ea demū. C. de coll. & Bal. ad c. 1. col. 2. si de feu. vasal. ab alio interp. Nat.

SVMMARIVM.

1 *In obligatione requiritur, quod interueniat stipulatio.*
2 *Per delegationem inducitur nouatio primi debitoris.*

CONSILIVM LX.

Fideiussio per quę verba contrahatur.

Viso titulo quęstionis præmissę, & duobus elegantissimis consilijs celeberrimorum dominorum consulentium, expediam me paucis, q̄m copiosè ab eis scriptum est. Concludo igitur, dictum Nicolaum posse se tueri pro

dictis

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

dictis quinquaginta ducatis ex summis,& quantitatibus per dictum Martinum datis dicto Francisco, quod sic ostenditur, de obligatione & promissione facta per dictum Nicolaum Francisco apparet per scripturam priuatam manu Martini, cui se subscripsit dictus Nicolaus, in qua scriptura(vt in themate narratu.) apparet & continetur in effectu,ꝙ dictus Nicolaus pro dicto Martino ꝓmisit soluere florenos quinquaginta, ad terminum sex mensium, per quam promissionem ita simpliciter factam intelligitur dictum Nicolaum promisisse,vt fideiussorem,seu accessorium intercessorem Martini, omnia.n.quæ conueniunt obligationi fideiussoris, videntur
1 interuenisse,† nam requiritur,ꝙ interueniat stipulatio.l.blanditus.C.de fideiuss.l.stipulationum alię,§.stipulatio.ff.de ver. obl.hæc.n.censetur interuenisse, quia interuenit scriptura cū verbo promitto,quæ dicitur probare stipulationē, & presentiam partium,vt in l.1.cum ibi no.C. de contrahen. & commi.stip.l.Titia,§.idem respondit, el 2.ff.de verb.obl.cum ibi notatis per Doct. §.si scriptum. Inst.de inu.stipu.& pro alio promisit, vt est natura talis obligationis, vt d.l. blanditus,in verbo pro alio interuenires. Inst.de fideiuss.in prin.& l.si pro te,ff.mandati, & post obligationem debitoris principalis ex interuallo contractam potest intercedere fideiussor.l.si stipulatus fum a reo,ff.de fideiu.l.si alienam, C. eod.titu.bene faciunt notata per gl. magistram in auth. de fideiuss. in prin.& in l.in personam.§.1.ff.de pac.& in l.si verò non remuneradi.§.si post creditam.ff. man.& in l. Stichum.§.si quādo,ff.de sol.& no.in proposito Io.de Imo.in l.delegare,la 1.ad fin.ff.
2 de noua. † Nec potest dici, quod fuerit delegatio per quam induceretur nouatio & liberatio primi debitoris principalis, l. quamuis.§.interdum. ff.ad Velle.& l.delegare,la 1.cum ibi no.& l.si rem.§.fi.ff.de noua.& in l.3.C.eod.ti.quia non apparet,ꝙ D.Nico. de mandato Martini tanquam debitor eius dictam promissionem fecerit, vnde nō potest dici delegatio, vt est tex.cum gl.in l.quāuis, §. si mulier apud in verbo, pro secundo,ff.ad Velle.& patet in §. argentariorum, cum gl. in auth.de fideiuss.& in proposito nostro firmat Bal.in l.2.C.de execu.rei iud.& Bal.in l.frustra.C.de non nu. pecu.& Ange.
a & Paul. de Castr.in l.qui vsumfructum. 1 ff.de verb.oblig.& Paul.de Cast.in d.l.delegare,& in l.singularia.ff.si cert.pe.& in d.§.si mulier saltem vbi in promissione facta p Nicolaum nō fiat adiecta illa uerba, ꝓmitto loco Martini, vel vice Martini,vt declarat Bald.in prælleg.l.fin. de excep.rei iud.& Io. de Imo.in l.pen.ff.de præt.stip.per d.l.delegare,& in prædictis casibus saluant opi. Bar.in l.singularia.cum concor.ff. si
b cert. petat.f.quod interuenisset delegatio facta a debitore de campsore b habente pecuniam debitoris delegantis,vel vltimò esset debitor,alias adiecta fuissent illa verba,vice debitoris,vel loco principalis producto per prædicta hoc etiam apparet sensisse Bar. per iura quæ ipse allegat,quæ in dictis casibus, seu similibus loquuntur,alias autem non uidetur,quòd sit inducta nouatio interuentu nouæ personæ.l.fi. C. de noua.& no.Bar.in cons.suo incip.tertius,& Bar.in d.l.2.& Sal. in l.pro debito.C.de bo.auth.iud.pos.& il.si filius.ff.ad Macedo.cum conc. supra alleg.hoc innuit manifestè text.in d.l. fi.in ver.nihil penitus, nā dictio penitus,idē importat.Alex.

ADDITIONES.

a ¶Consilium 62.Lege correctius infra consi.123.
b ¶Campsore.infra li.7.consi.173.

CONSILIVM LXIII.

Vide consi.95.lib.5.

Quomodo venditor teneatur specialiter certiorare venditorem de qualitate rei venditæ propter quam emptor fuisset minoris empturus si sciuit, & ad quid teneatur venditor, si hoc non fecit.

Item hoc verbum possessio, prolatum in contractu quomodo accipiatur.

a Diligenter a inspectis & consideratis his, quæ in themate continentur, videretur prima consideratione dicendum,Sempronium allegare nō posse, se duntaxat teneri ad soluendum pretiū detracto quanto minoris fuisset empturus,si tempore emptionis certior factus esset d. petias terrarum descriptas post medium d. scripturæ,esse de iure ecclesiæ, quò ad solutionem certi canonis
1 & capisoldi ex pluribus.† Et primò, quia de iure venditor tenetur specialiter certiorare emptorem de qualitate rei vēditæ, propter quam emptor minoris esset empturus.l.quot. in ver.specialiter.ff.de ac.emp. pōdero verbum specialiter,non
2 enim Iurisconsultus vsus est verbo singulariter. † Et aliud est demonstrare specialiter,& aliud demonstrare singulariter,& aliud demonstrare generaliter.l. fin.cum ibi no.C.quod cum eo.& l.si quis in prin.testamenti, cum ibi not.per Bar.in ver. quæro quid si testator dicat sic,cassans &c.ff.de leg.3. & l.Titius,in prin.cum ibi no.iunct. l.2.ff.de libe.& posth.l.1.cum ibi no.per Bar.in fi.ff.si quis in ius voc. non ie.no.Bar.in l.fi. C.si contra ius,& in l. 1.in 2.q.princ.ff. de vulg. & pup.& in dictis locis habentur exēpla euidentissima,sed satis sit vnum
3 referre,† Nam fideiussor habens priuilegium fori,puta quod non possit conueniri nisi coram Doctore suo, vel rectore, vt est scholaris, non est idoneus fideiussor de iudicio sisti, nisi specialiter renunciaret priuilegio suo, d. l. 1. ff. si quis in ius voc. non ie. si quidem renunciaret omni exceptioni, quam opponere posset,dicitur generaliter renunciasse,si autem diceret,quòd renunciat omni priuilegio fori,diceretur specialiter renunciasse,absque eo quod diceret,quòd renunciat priuilegio, quod habent scholares, quòd non possint conueniri nisi coram Doctore suo &c.Nam talis diceretur non specialis,sed singularis,seu indiuidua renunciatio, vt no.Bar.& alij in d.l. 1.per iura superius prælegata. Modò in proposito in dicta scriptura circa mediū dicebatur,ꝙ pro dicta possessione Titij,f.de qua facta fuerat mentio,in prin.soluebantur solidi 27. ecclesiæ, certe hæc videtur specifica expressio illius qualitatis respectu totius possessionis,absque eo,ꝙ in indiui duo facta fuerit expressio, ꝙ pro qualiber particula terræ solutio prædicta cedebat,quia illa fuisset non specialis,sed singularis expressio,quæ non erat necessaria,vt iam dixi: Si autem dixisset venditor pro vna possessione mea, vel pro quadam parte possessionis meæ soluitur ecclesiæ tantū &c. posset illa nuncupari minus specialis expressio. Secundò ꝓ hoc facit,quia illa clausula apposita in medio, qua dicebatur,soluitur pro dicta possessione episcopatui quantitas sol.dorum 27.&c.debet referri tam ad superius specificata,quam ad inferius descripta.l. 1.C.de li.præte.l.3.§ filius.ff.de l.b.& posthum.l.talis scriptura,ff.de lega.1.c.secūdò requiris,de app.
4 †Tertiò pro hoc, quia illa verba indefinita, videlicet pro dicta possessione soluitur episcopatui quantitas sol.dorum, 27.&c.æquipollent uniuersali c.solitę,de maio.& ob.l.si pluribus,ff.de lega.2. Et sic videtur uēditor sensisse de tota possessione,facit,quod notat Bar.in l.Seiæ.§. Tyranne,ff.de fun. instr.Et in l. 1.ad fi.ff.de reb.dub. & in l. si ita,in fi.ff.de aur. & arg.leg.& ꝙ not.Bal.in rub. C.de ver.sig.& in l.in legatis, C.de leg.& in l.si plures.C.de cond.inser.dum allegat c.1.§. si quis de manso.de controuer.inuest. & c.1.de cen.Quarto,
5 † quia venditor in dubio uidetur vendere tantummodo ius, quod habet in re,& ideo vlterius non tenetur,licet res pleno iure non spectet ad eum,l.qui tabernas.ff.de cōtrahen.emp. facit l.prædia,C.de loc.prædio.fiscalium,& ibi no.Bart.in fi. li.11.c.pastoralis,de don.cum sim.Sed premissis non ob.con
6 trarium puto,† quia ubicunque uenditor sciens non certiorauit emptorem de qualitate rei, propter quam res uendita minoris est, & tunc emptori ignoranti tenetur ad omne interesse, l.1.§.1.& l.sul.post prin. & 1.quæro.ff.de act.empt. Si autem uenditor ignorauit,tenetur quanti minoris emptor fuisset empturus,si sciuisset.l.quoties. de serui.ff.de act.emp. l.sul.in prin.l.Labeo libro.ff.de contrahen.emp.cum ibi no. l.1.§.causa,ff.de ædi.edi.Et requiritur,ꝙ uenditor nolens de prædictis teneri specialiter moneat, & certiorē faciat emptorem de qualitate prædicta,ut d.l. quæro,& declarat Cyn.in d.l.1.C.de ędil.actio.& clarè,nō obscurè moueat,aliter non sufficit l.ea quæ commendand.§. fi.ff.de contrah.emp.l.tenetur.§.fi.ff.de act.empt.& not.Spec.in tit.de empt.& uend. §.nunc uidendum,el 2.uers.quid si uendens.& Ang.in l.paciscī. post glo.ff.de pact. & Ang.& Moder.in l. si quis cū aliter,ff.de uerb.obl.& per Bal.post alios in l.1.& in l.si prędiū. ad fi.C.de ędil.act.& Mod.in c.iniustum,de rer.permu.Sed ita est, ꝙ per dictam clausulam appositā in medio scripturæ prędictæ non fuit certioratus emptor saltem clarè & specialiter,ꝙ petiæ terrę post dictam clausulam nominatę, aliquo modo essent de iure episcopatus, adeo ꝙ pro eis soluī deberet capisoldum, uel aliquis canon,vt ostēdam: ergo sequitur, venditorem teneri ad omne interesse, si sciens fuit,uel quanti mi-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ri minoris fuisset empturus emptor, si venditor ignorauit. Quod autem per dictam clausulam non videatur certioratus emptor saltem clarè & specialiter, quod petiæ terrarum post ipsam clausu à specificatæ essent subiectæ iuri ecclesiæ, probatur, quia in scriptura dicitur, pro dicta possessione soluitur
7 ecclesiæ quantitas solidorum 27. &c. Sed † istud verbũ possessio est æquiuocum, & pluribus modis accipitur, nam interdum accipitur possessio pro iure possidendi. Ita assumitur in l. 1. in prin. & in l. peregre, in prin. ff. de acq. poss. & in c. cũ nostris, de concess. præben. & constat, ꝙ de hoc iure possidendi non sensit Titius: quia pro possessione ponit in scripta domum & petias terrarum. Interdum accipitur possessio ꝓ rebus possessis, i. pro dominio rerum possessarum. l. 2. C. de ꝓba. l. interdum. ff. de uer. sig. l. 2. & ibi no. in fi. C. de seru. & aqua, 16. q. 2. possei. & si hoc modo accipiatur in casu nostro, certum est, quòd dicta clausula non comprehendat petias terrarum post ipsas descriptas, quia secundum istum modum intelligendi quælibet res possessa dicitur vna possessio d. l. 2. C. de proba. cum concordan. proximè alleg. & sic quælibet petia terræ dicitur vna possessio, sed dicta clausula nõ facit mentionem nisi de vna possessione in singulari, ergo non comprehendit omnes petias terrarum post illam clausulam specificatas, l. si domus. in prin. & l. apud Iulianum. §. Seio. ff. de lega. 1. Tertio modo potest accipi possessio pro fundo vel agro seu prædio possesso, vt l. q. est, iuncta gl. 1. ff. de ver. sig. & hoc modo patet, quomodo accipiatur communis vsus loquendi, & intelligendi. facit, quod no. Cy. in l. fi. & ibi ẽt Bal. & Bar. in l. vxorem. §. legauerat. in fi. de leg. 3. & Gul. de Cu. in l. licet. ff. de acqui. poss. & Ray. in l. filij. §. fi. ff. ad munici. & secundum istum modum intelligendi constat, ꝙ per dictam clausulam non comprehendantur petiæ terrarum post dictam clausulam descriptæ, quia fundus, seu possessio hoc modo assumpta secundum communem vsum loquẽdi potest intelligi de parua possessione, & de magna, vt docet experientia, quæ est efficax rerum magistra, c. quam sit. de le. in 6. fundus. n. constituitur destinatione patrisfamilias. l. ꝙ in rerum. §. si quis post. ff. de leg. 1. l. si quis duas. §. si quis patrem. ff. communia prædio. cum ergo post enumeratas quasdam petias terræ cum domo esset adiecta illa clausula, videlicet pro dicta possessione soluitur &c. apparet, ꝙ Titius illas petias terræ vna cũ domo superius specificatas habuit pro vna possessione, & p consequens, non comprehenduntur aliæ petiæ terræ, vel saltem negari non potest, ꝙ non constet clarè, quot petias terrarum saltem in inferiori parte descriptas voluerit comprehendi appellatione possessionis, (vt dixi) fundus & possessio constituti parua & magna. Fortificantur prædicta, quia cum diuersimodè possit accipi & intelligi illud verbũ, possessio, vt dictum est supra, sequitur, quod dicta verba sunt æquiuoca, & dubia l. ita fider. ff. de iure fisci. l. quoties in stipulat. cum gl. ff. de verb. obl. & sic non est satisfactum legibus requirentib. ꝙ specialiter & non obscurè venditor debeat emptorem certiorare.
8 Prætereà † vbi verba non sunt clara, sed æquiuoca, vel ambigua, vt in casu nostro, prout est probatum supra, fieri debet interpretatio contra illum, in cuius fauorem verba, vel clausula apposita sunt. l. veteribus, ff. de pac. l. cum in l. venditionis. ff. de contrahen. emp. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus ff. de verb. obli. Sed illa clausula, quod pro dicta possessione soluebatur ecclesiæ certa quantitas, fuit adiecta in fauorem venditoris, ne ob id teneretur emptori, ergo debet contra ipsum venditorem fieri interpretatio, & hoc tanto magis procederet, si in dicta scripta non contineretur, quod dicta quantitas deberet solui singulo anno, nam cum posset intelligi de vnica solutione tantum, vel occasione remunerationis, vel de alia causa, & etiam posset intelligi de solutione annua, deberet in dubio intelligi de vnica solutione, vt no. Bar. in l. pen. ff. de annuis leg. & probatur per rationem dictæ. l. veteribus, & per consequens si reperiatur pro dicta possessione debere fieri solutionem annuam, non tenebitur emptor nisi facta deductione, quanto minoris emptarus fuisset, per dictam l. quot. ff. de ædil. edic. cum simi. Et per supra scripta patet euidens responsio ad primum argumentum allegatum in contrarium, quia per illa verba, pro dicta possessione soluitur ecclesiæ &c. non videtur facta clara & specialis expressio quòd ad petias terrarum specificatas post dictam clausulam, attento ꝙ illud verbũ, possessio, potest diuersimodè accipi & intelligi, vt ostendi supra. Non obstat secundum argumentum, scilicet quòd clausula apposita in medio debet ad omnia tam præcedentia, quàm sequentia referri: quia respondeo primò, ꝙ illud verbum, pro dicta possessione, tollit argumentum, patet enim quod scribens habuit respectum ad antedicta, seu specificata in scripta, ergo non sensit de petijs terrarum, de quibus adhuc nihil dictum erat aut scriptum; quia qui vnum dicit, aliud excludit l. cum prætor. in prin. ff. de iudi. c. nonne, de præsum. patet ergo, ꝙ dicta clausula non fuit absolutè posita relatiuè ad præcedentia, & per consequens non obstant iura allegata in contrarium, quia loquuntur, quando clausula
9 est absolutè posita. Vel secundò respondeo, † quòd clausula
b apposita in medio refertur [b] ad præcedentia, quando talis clausula ponitur inter plures articulos connexè ab vno principali dependentes d. c. secundò requiris. Secus si inter articulos diuersos, vt est casus in c. inquisitioni, de app. Sed cum in proposito nostro non appareat dictas petias terrarum specificatas post dictam clausulam esse de dependentijs petiarum terræ superius descriptarum, cum petiæ terræ post clausulam nominatæ possunt haberi loco fundi, uel agri de per se, d. l. ꝙ in rerum, ergo non debet referri ad sequentia, & hæc interpretatio potius debet accipi per rationem dictæ l. veteribus, inducendo, vt induxi supra. Non obst. tertium argumentum, scilicet quod illa uerba indefinita, uidelicet pro dicta possessione soluitur &c. æquipollent uniuersali, & sic uidetur sensisse de tota possessione, quia responsio euidenter patet ex superius dictis tum propter illud uerbum data. & sic patet, ꝙ non fuit habitus respectus ad postea specificatas, alias enim superuacuò expressisset reliquas petias retræ. Præterea, etiam dato, quod intelligatur de tota possessione, non sequitur, ergo comprehenduntur petiæ terræ postea specificatæ, cum tota possessio possit appellari tota una res possessa. l. 2. C. de ꝓba. cum alijs supra alleg. & sic non fuit specificè, & clarè facta expressio de omnibus petijs terrarum, prout requirebatur de iure, per d. l. quæro, cum concordan. supra allegat: Vltimò nõ obst. quod uenditor in dubio uideatur tantum uendere ius, quod habet in re, per l. qui tabernas. ff. de contrah. emp. quia
10 respondeo, † quod illud est uerum, quando emptor sciebat qualitatem rei, uel iuris, quod habebat uenditor: secus si ignorabat [c] quod in dubio præsumitur, d. l. Iulia. in prin. iuncta l. fi. ff. pro suo. l. uerius. ff. de proba. ita dixit Cyn. in l. 1. C. si pignus pigno. datum sit. & Bal. in l. ex prædijs. per illũ tex. cum gl. C. de euic. Bal. in rub. C. de contrah. emp. in 6. q. & in l. cũ alienam. C. de leg. & Bal. & Ang. in l. 1. C. qui testa. fa. pos. Pe. Cy. Bal. & Ang. & Imo. in l. si domus, §. fi. ff. de leg. 1. & Bal. in l. 2. C. de remis. pig. & Ang. in l. si quis emptionis. §. 1. ff. de præscr. 30. anno. Bar. in l. cum tabernam. in prin. ff. de pig. & Bal. in l. in testamento. C. ad leg. Falc. ubi dicit, quod in l. qui tabernas, emptor sciebat qualitatem loci, quia locus erat publicus, & ita reperiretur secundum eum, quod Ioan. scripsit ibi super uerbo, in solo, hãc glossellam, cum hoc esset emptori notum &c. Non obst. c. pastoralis, de dona. & d. l. prædicta, cum ibi no. per Card. quia non loquitur in uendente, nec in alienante titulo oneroso, sed in donante, quo casu verũ est, quod præsumitur tantum donasse ius, quod habet, per illa iura, & per l. si domus, §. fi. & l. serui electione. §. fi. ff. de leg. 1. secundum Bal. & Ang. in d. l. si domus. & Bal. in d. rub. de contrah. emp. & in d. l. cum alienam. cum similib. Ex quibus concludo, uenditorem saltem teneri indistinctè pró petijs terrarum descriptis post dictam clausulã (excepta uinea) ad quanto minoris empturus fuisset emptor, & sic ad quanto minoris communiter ualeant dictæ res propter dictam qualitatẽ. Et si uenditor sciuit, tenebitur etiam ad omne interesse per
d supradicta. Fortificatur [d] prædicta conclusio, §. † quod hæ-
11 redes [e] dicti emptoris agere possint contra hæredes uenditoris
e actione ex empto, nam hoc indistinctè firmat Ange. in l. 1. §. si hæres. ff. ad Treb. vbi per illum tex. inquit, & fortius, quod si uenditor tradat rem obligatam emptori, non simpliciter aget de euictione ad pretium, sed ad quantum interest rem
f obligatam [f] non esse, & sic ad quantum terminus ualet, alleg.
g not. per Bar. [g] in l. cum stipulatus sim. mihi a Proculo. §. fi. ff. de uerb. obl. & dictum §. si hæres, & procedit dictum Angel. etiam quando illa res non esset purè obligata, sed sub conditione, quæ adhuc penderet, prout loquitur tex. in d. §. si hæres. & l. si seruus, in prin. ff. de cond. fur. quia æstimatur & attenditur

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

renditur ille dubius euentus conditionis, & per istam decisionem colligitur decisio ad id, quod in proposito reliquit indecisum Bal. in d.l.ex prædijs in vers.sed pone,quòd vendo,quanto magis ergo debet posse agi in casu nostro,cū iam purificata fuit condi.tio dictæ obligationis per euentum casus restituendæ dotis.Istud etiam expresse voluit gl. in l. qui rem,C.de euictioni.quæ cōcludit,quod absque eo, quod ali
h qua denunciatio ¶ facta fuerit per venditorem emptori, pōt agi per emptorem,quod res vendita liberetur per d. l.ex prædiis, ad idem quod no.Io.And.in addi.Spec.in tit.de empt. & vend.§.1.in additione quæ incipit,quia iste §.&c.Et quod
12 no.Bal. in l.ex conuentione.in fi.C.de pact.†fortius dico, ꝙ etiam dato, quòd antequam sequeretur euictio aliqua, fuisset necessaria denūciatio, & etiam dato,quod in casu nostro dici posset,euictionem esse sequutam,tamen omnino debet in proposito nostro agi posse, esto quòd nulla denunciatio interuenerit, attentò quòd per instrumentum obligationis bonorum dicti mariti venditoris,constat manifestè, dictam rem fuisse hypothecatam vxori, & ideo si hæredes d.venditoris exciperent de denunciatione non facta, poterit replicari, quod eorum non interest, ex quo mulier, quæ obtinuit,
i habebat ius.ita cōcludit Io.de Imo. K in c.fi.de emp.& ven.
K allegat no.per gl.in d.l.in ijs,& ea quæ not. Ange.in l.decem. ff.de verb.obl.Et pro hoc etiam alia adducit,quæ causa breuitatis omitto.Idem tenuit Raph.Fulgos. in l.emptorem. in principio.ff.de action.emptio. dicens se de facto ita respondisse,quod vbi apparet,rem fuisse euictam emptori,& notoriè constat de veritate, & iustitia euincentis, non imputatur emptori,quòd non denunciauit venditori litem esse moturam ratio propter quam non potest agere emptor contra venditorem,quando denunciationem omisit,est ex eo quia præsumitur emptorem amisisse causam potius,quia non erat bene instructus,quam ob aliā rationem.l.si fundo. §. 1. ff.de euic. sed quando constat de iustitia euincentis, cessat ista ratio, & ideo dicit, quod glo.in d.l.emptorem,in prin.dum dicit, ꝙ quando requiritur denunciatio, debet referri ad casum,scilicet quando non constaret de iustitia euincentis, licèt secundum eum Bar.ibi aliter innuat.Idem tenuit Lud. Rom.in l. non solum.§.more. ff. de ope. no.nuncia.vbi ad hoc inducit not. per gl.in l. si cum quæstio. C.de euic.Ex quib.concludo ex multiplici capite constare,dictos hæredes venditoris agere posse ad effectum liberationis dictæ rei emptæ,denunciatione non facta nihil obstante. Alexand.

ADDITIONES.

a Diligenter] Vide Cagnol.in l 2.nu.Sed pro hoc consilio declarando,non omitto Mynsingerium libro singularium obseruationum . c. 56. centur. prima.incip euicta re.vbi post Ale.hic ponit pro cautela,ꝙ venditor nolens teneri specialiter, moneat, & certiorem faciat emptorem de qualitate rei. Rouesc.

b ¶Refertur.] supra lib.3.consi.42.nu.7.supra li 1.consi.48.nu.5.

c Si ignorabat.] Nam videtur vendere totam rem, prout eam demonstrat, Aret.consi.63 In præsenti consultatione. col. pen. Natta.

d Fortificatur.] Hic incipiebat consi.67.supra li.3.vbi illud cancellaui,quia erat fragmentum ab isto consilio detruncatum.

e Quòd hæredes] Addo Decium consi.282. Viso puncto,col.pe.Cra.consi. 298.nu.14 Oldscum decisione Pedemōt.nu 24.ppositū,nu.5.& seq.Ro.

f Rem obligatam.] Sequitur Dec.alia deducens consi.281.col.3.Et nota,ꝙ cessionomine, si est inefficax, agit emptor vt bonum fiat nomen contra venditorem, & nihil refert non fuisse denunciatum in iudicio contra debitorem,ita Dec.consi.102.in fi.per no. per Ale.hi..Istud tenet Ruin. consi.67.col.fi.lib. 1. vbi vult, quod donatarius agit de euictione absque denunciatione,& idem modo is, qui tenetur ad emendum, non tenetur ad id, non seruatis sibi conuentis ex quo inteutare possunt primam, vel aliam actionem. Natta.

g Notata per Bar.] Vide etiam Bar.ad l ratio.ff.de act.empt. Nat.

h Aliqua denunciatio.] Dec.consi.102 præstantissime Doctor.co.2.& dominus Crauetadicto consi 298.nu.14. Rouesc.

i ¶Concludit. Idem Alberic.d.Lemprorem,Ang.Paul.at qui natura,§.cum me absente,de neg.gest.Alexand.l.non solum, §.more,de op.nouinunciatio, Soc.l.2.§.voluntatem,solut.matrimon. Aegid.Belle decisione 698. Austre.addi.ad quæstio.Thol.407 Felin.c.cum olim,de re iud. cap. cum Bertholdus,eo.Iaſi.si domus,§.de euictione,de leg.1.Hippo.Marsil.rep. rub.de probati.fol 25.Matth.Afflict.decis.Neap.49.& no.quod hoc casu onus probandi spectat ad emptorem, vt notant prætati Doct. & bene,non autem tenetur venditor probare,quod si fuisset interpellatus,habuisset facultatem defendendi, quicquid dicat Aym. consi. 83.nu.6.vbi etiam falsò pro se.

k Imo.Alex.aduocat,& eadem repetit Aym.consi.179. nu.6 Sequitur Fel. ad c.cum Bertholdus, col 10.de re iud.sed Alex.hoc non firmat ad l. 2. §. fi.ff.solut.mat.Et in oppo. Dec.consi.74. col.pen. Et Imo. sequitur Alex. ad l. non solum, §.morte, col.pen. Pro quo facit,quia non imputatur ad culpam alicui,si non facit id,quod factum non profuisset, l. fin.§.pen.ff. quis ordo in bon.poss.seru.per quem rex ita inquit Pau. Cast.consi.322.

Viso puncto supra scripto & dubijs,col.2.lib.1.& Imolam sequitur Ale. ad l.si domus,§.de euictione in fi.ff. de leg.1. Natta.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla est post appellationem desertam lata.*
4 *Calculatoribus electis a iudice non creditur sine iuramento.*
5 *Appellare quis pōt viua voce, saluo iure appellandi in scriptis.*

CONSILIVM LXIIII.

VIso processu inter ser Antonium de Zanolinis vt ꝓcuratorem Ioannis quondam ser Iacobi agētem, & Alexandrum quōdam Hugolini de Marano se defendentem super petitione executionis sententiæ latæ per iudicem appellationis contra dictum Alexandrum, & visis statutis, & his, quæ copiosè & subtiliter per aduocatos vtriusque partis allegata sunt,& literis magnifici ꝓtoris Cesenæ, quibus sum requisitus, vt consulerem, quæ futuræ sint partes suæ,libēter assentiebar,quòd dominus prætor ad sententiæ executionem procederet, quia huiusmodi conclusio videbatur mihi veritati facti magis amica,& obiectis in contrarium parata erant responsa, veruntamen vnum obstat, cui de iure resistere nequiui. Nam illa sententia, cuius executio petita est, fuit lata post tempus duorum mensium a die interpositæ appellationis numerando, quo casu statutum, quod incipit, statuimus, & ordinamus, quod a qualibet sententia diffinitiua &c. di-
1 sponit,quod appellatio sit ipso iure deserta,†quapropter sen
a tentia postea lata redditur nulla, a vt in cle.si appellationem, cum glo.in verbo appellatus, de appell.& no.Host.& Ioann. And. & alij in c.ex ratione, de app. & Bal. & Saly.in auth. ei qui,C.de temp.app.& Bal.in c.fi.in ti.quo tempore miles, in vsibus feu. Et licèt statutum excipiat casum,quādo staret per negligentiam iudicis & alios quoscunque casus ibi expressos tamen ante lapsum dictorum duorum mensium non inuenio, ꝙ steterit per iudicem,sed per partem appellātem, quia
2 †dicitur stare per partem appellantem, quousque instanter b
b non interpellauit iudicem, vt causam per sententiam terminare debeat, & ei acta præsentet, & sic pro parte sua adimpleat vt colligitur ex l.fi.§.illud.ibi, summa visum &c. C. de temp.app.& notat hoc Sal.in ver.quæro tex. hic dicit,quod elapso &c. Et idem notat Bal. in auth. Item si appellatio.eo. tit. Ang.consi.140.incip.Quidam Matthæus,bene facit,qđ no.Bald. post Bar.in l.Titia Seio,§.vsuras,ff. de leg.2.& Bar. in l. mora in prin.ff.de vsuris,& quod habetur in c.1.de sup. neg. præla. & quod no.Ant.de But.& Io.de Imo.in c.ex literis,de const.& in c.cum causa,post glo.de offic.dele.Sed ante lapsum dictorum duorum mensium non fuerunt factæ dictæ protestationes & presentata acta,quæ iudex etiam petijt sibi præsentari saltem 27. die Iulij,& etiam postea,nam sententia fuit lata die 26. Maij de ann. 1458. & eadem die fuit appellatum viua voce, nec alia appellatio est mihi in scriptis
3 præsentata,seu transmissa,& etiam dato quod alia appellatio in scriptis fuisset interposita intra decendium,†& diceremus tempus finiendæ appellationis incipere a die interpositæ appellationis in scriptis, vt tenent Moderni in l. cum procurator.§.dominus,ff. de ope.no.nun.tamen adhuc intra tempus duorum mensium non essent obseruata ea, quæ adimplere debebat dictus appellans circa protestationis cum præsentatione actorum, vt dixi supra, & patet ex actis. nec obstat, ꝙ nonnulli calculatores electi retulerunt die 18.Decembris,ꝙ
c instantia non erat deserta, † quia illis calculatoribus electis
4 a iudice non erat credendum sine iuramento d l.comparatio
d nes.C.de fid.instrum.l.hac edictali.§.his illud.C.de secund. nup.& ibi Bal.& no.Bar.in l.Theopompus,ff.de dote præle. & Bar.in repetitione.l.creditores,ad fin.C.de pig.& no.Bar. & alij in proœmio digestorum,& Bal.in l. iusiurandum quod ex conuentione.in prin.ff.de iureiur.Ant.de But.in c.veniēs el primo.& in c.finem litibus, de dol.& contu.& in c.propo fusti.de prob.& Ang.in repe.l.si vacantia.C.de bono.vacanti.lib.10.& Bald.in rub.ff.de iureiur.Præterea dato,quòd illi calculatores ita retulerint, tamen non appareat, quod iudex hoc sequutus fuerit,non enim iudex ita pronunciauit,t.causam appellationis non esse desertam. Et iudex potuit moueri ad non adhibendum eis fidem, vel quia non iuraverant, vel quia visum fuerit relationem non esse in iure fundatam, stantibus actis & statuto prædicto. Insistit etiam plurimum
5 vnus ex d.Dom.Aduocatis,vt respondeatur † an si Alexāder appellauit viua voce, salvo sibi iure appellandi in scripts, &

postea

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

postea intra tempus debitum appellauit in scriptis, an possit appellans dicere tempus finitæ appellationis currere à tempore interpositæ appellationis in scriptis? Et quia istud quo ad ea, de quibus fuit requisitus a domino prætore, non videtur necessarium, respondebo breuissimè, concludens, veriorem & magis communem opinionem esse, quòd possit appellans dicere tempus currere a die appellationis in scriptis, ita fuit solitus tenere & legendo & consuiendo, vt tenet Ange. in l. si quis libellos. C. de appellatio. & etiam Salic. ibi per illum tex. & Ioan. de Imo. in l. 1. §. libelli, de appellatio. & in c. dilecto, de appellatio. & in dicta l. cum procurator. §. si dominus, post Ange. ibi de ope. nou. nunc. & idem tenet ibi Paul. de Castr. & Rom. & idem tenet Anto. de But. & domi. Abb. in dicto c. dilecto. Saltem quando in appellatione interposita in scriptis non repetit diem primæ appellationis. Bene facit, quod not. Ioann. And. in c. bonæ, de appellatio. & Bald. in l. generaliter. C. de rebus credit. & in c. fin. quo tempore miles, & dom. Abb. Modernus in c. tua nobis, de appellatio. ad finem, adducunt Docto. in dictis locis rationes plures, per quas patet responsio ad ea, quæ in contrarium dici possent. Concludo, dictam sententiam latam per d. iudicem non meruisse executionem, & illam fuisse nullam, tanquam latam extra tempus, quo debebat causam terminare, & victum victori in expensis condemnandum. Alex.

ADDITIONES.

a Nulla. Supra li. 3. consi. 59. nu. 7.
b Instanter. Cur. sen. consi. 24. in fi.
c Quòd instantia non erat. Iacob. pol. sing. 214. ad validitatem. Roueſc.
d Iuramento. Dixi in consuetud. Pari §. 33. gl. 3 nu. 7.

CONSILIVM LXV.

Lege infra eo. consi. 119. vbi correctius habetur.

CONSILIVM LXVI.

Lege supra lib. 2. consi. 222. quod hic duplicabatur.

EPITOME.

LICET sententiam post recusationem lata sit nulla, tamen potest confirmari per iudicem appellationis, vel nullitatis, si appareat iustè lata.

CONSILIVM LXVII.

Viso themate, super quo quæritur, vtrum stante dicta recusatione facta ante sententiam, & qua recusatione non obstante iudex pronunciauit diffinitiuè, & ab eius sententia est appellatum per recusantem, an iudex appellationis possit dictam sententiam confirmare, si sibi liqueat ex actis sententiam fuisse iustam, posset primo discuti, vtrum processus & sententia secutus & secuta post recusationem fuerit
a nullus, seu nulla, nam si non fuit nullus, seu nulla, cessat dubium, & non potest negari, quod passus non sit dubius, tamè Inn. in c. cum speciali. de appel. tenuit, quod processus & sententia valuerit. & idem tenet Spec. in tit. de recusa. in 1. par. in §. qualiter ver. quid si subdelegatus. & Lapus in c. iudex ab Apostolica. de offi. deleg. in 6. & Ange. in l. quia poterat. ff. ad Treb. & etiam Ang. in l. apertissimi. C. de iud. & ibi dicit Ange. hoc esse verum, quando nondum essent electi arbitri, in quos esset translata iurisdictio, & ita etiam tenet Hosti. in c. legitima. de appel. in 6. vt refert & sequitur Dom. Dominicus de S. Gemi. in d. c. iudex ab apostolica. tamen quia alij aliter dixerunt in dictis locis, vt per Bart. in d. l. quia poterat. & per gl. in c. quot episcopi. 2. q. 6. & in c. quia suspecti. 3. q. 5. & per Ioan. Andr. in d. c. cum speciali. & in d. c. legitima. Sal. in d. l. apertissimi. & Ioan. de Imo. in l. quidam conſulebat, de re iudic. ideo ne fundamentum faciant super re dubia, dico omissa ista disputatione, quòd etiam posito, quod illa sententia fuisset nulla, tamen iudex appellationis, vel etiam nullitatis, potest dictam sententiam confirmare ex actis ante recusationem factis, postquam præcesserant acta substantialia iudicij, & in prima sententia nō fuit expressus aliquis error, qui dictam sententiam redderet ipso iure nullam, ita firmāt Innoc. & Ioan. And. in c. 1. de confirm. vti. vel inuti. & Barto. & alij in l. si expressim. ff. de appel. & Bart. in l. si vt proponis, la 1. C. quomodo & quando iu. vbi allegat not. per Innoc. in c. cum contingat, de offi. deleg. & Bal. idem in l. 1. in versicu. 4. quæro, vtrum iudex &c. C. quando prouo. & ibi etiam Salic. vbi ad hoc ponderauit no. per gl. ibi, & pro hoc etiam allegār, quia videmus, quod etiam possessio potest mutari de nulla in aliquam. l. cum nemo. C. de acq. poss. & istam opi. quæ est communis, tenet etiam Ant. de But. in c. dilecto. de appel. & etiam Bar. in d. l. 1. in vers. circa tertium &c. C. quando prou.

ADDITIO.

a Nulla. Supra li. 1. consi. 89. supra eo. lib. consi. 12. nu. 6.

EPITOME.

NOMINA & reliqua non veniunt in legato fundi instructi, nec in legato mediæ partis bonorum mobilium.

CONSILIVM LXVIII.

a Quia a consultationem hanc reputo parum dubiam, ideo prætermissis argumentis hinc inde, venio ad medullā. Et dico, quod per illa verba adiecta in testamento testatrix b videtur legasse Leonæ fundum instructum, vel
b saltem fundum cum instrumēto fundi, vt probatur in l. si qñ annotationis. C. de bonis vacan. li. 10. & ibi no. Bar. & Bald.
1 Hoc præsuppositō, dico†q pecunia a colono, & laboratore debita testatrici, non videtur aliquo modo cedere legato fundi instructi, vt videtur casus expressus in l. quæsitum. §. peto. ff. de leg. 3. vbi si testator dicat, lego fundum Cornelianum, vti est, per quæ verba videtur legare fundam instructum, vt l. prædia. §. pen. & l. Seiæ. §. fi. de fun. instru. non tamen in hoc legato comprehenduntur reliqua colonorum, hoc est nō veniunt ea, ad quæ competebat defuncto actio cōtra colonum, vt d. §. peto. & huius decisionis duæ esse possunt rationes, secūdum Ia. de Are. & Bar. ibi. Prima, quia reliqua colonorum non sunt de his, quę perpetuo sunt apta esse in fundo per ea, quæ infra dicentur. Secunda est ratio, quia debita, ad quæ tenetur colonus, non respiciunt fundum, nec certum patrimonium, sed vniuersum, l. fideicommissum. §. tractatum. ff. de iudi. & l. ex facto proponebatur, ff. de hær. inst. Secundò ad idē & similiter adducitur tex. in l. qui habebat. §. fi. ff. de leg. 3. & ibi Bar. ibi dum dicit tex. respondit reliqua quædam colonorum non esse legata, cætera verò videri illis verbis, ita vti est data &c. sed in casu nostro tractatur de particulari debito laboratoris in quo similiter locum habent omnes rationes prę dictæ, ergo &c. facit ad idem. l. prædia. in prin. eo. ti. ibi, & colonorum ea reliqua videntur legata, quæ de reditu prædiorum &c. Tertiò probatur in præal. l. prędia. §. 1. ff. de fund. instr. ibi, cum plenissima testatoris erga affinem voluntas ab eo quoque manifestetur, quod reliqua colonorum eiusdē possessionis ad eum pertinere voluerit &c. vbi patet, quod legato fundo instructo non veniunt debita colonorum, nisi specialiter legentur, etiam si legatarius sit coniuncta persona testatoris, prout in casu nostro. Quartò probatur, quia in legato fundi instructi non veniunt, nisi ea instrumenta, quæ sunt apta ad culturam fundi, & quę sunt in fundo, vt ibi perpetuo sint l. 1. & 2. C. de ver. sig. & l. quæsitum. §. Pap. quoque prædijs, cum multis simi. ff. de fun. instr. sed cui dubium, quòd pecunia non est de istis, ergo &c. Quintò instrumenta fun-
c di c enumerantur in plurib. locis, & maximè in l. instrumenta. ff. de fun. instr. sed inter ea non reperitur connumerata pe-
2 cunia, ergo &c. †Sexto ad idem, nam in legato quantumcunque generali nunquam uenīūt nomina debitorum, l. Caius, in prin. ff. de leg. 2. l. vxorem. §. legauerat, & l. quæsitum, §. 1. ff. de leg. 3. & ff. de fundo instru. in l. quæsitum. §. Celsus, cum seq. & no. plenè Cyn. in l. certi iuris, in 5. q. C. loca. & Pe. in l. seruum filij, §. eum qui chyrographum, ff. de legat. 1. Nec prę dictis obstat tex. in l. fundo, §. fundo, ff. de fundo instru. quia
3 respondendum est, vt ibi per Bar. †Septimò probatur ex his, quæ dixit Bal. in præalle. l. si quando, la 1. C. de bon. vacan. li. 10. vbi dixit, quod si testator legat fundum cum integro statu, hoc est cum adacentibus & mancipijs ac pecoribus, & fructibus, & cum instrumentis & cum omni iure suo, vt ibi dicitur in tex. quod in legato venit omne instrumentum fundi & dominij, quo dominus vtebatur, dum erat in fundo, vel instrumentum, quod erat ibi gratia fundi, non autem alia, quæ ibi erant ad tempus, vel quæ ibi gratia fundi non erant, unde secundum eum neque pensio ab inquilinis, seu colonis debita in dictis verbis continetur per dictum. §. peto. nec ēt fructus a fundo separati, ut ad domum reduceretur, uel qui in fundo erant negociandi gratia, alleg. ff. de fundo instrum. l. quæsitum, §. si fundus cū seq. Octauò ad idem adduco, quia dicta testatrix legando fundum ut supra nunquam videtur legare ius quod habet in aliquem laboratorem dicti fundi, si talis laborabat sub mercede, seu pro certa quota fructuum eadem ratione hic est tex. in l. Seiæ, §. liberto, & l. cum de la-

nionis.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

nionis,§.cum de villico,& l.quæsitum.§.Alphenus, & §.seq. ff. de fund. instr. ergo non videtur testatrix legasse ius,quod habebat contra dictum laboratorem,qui laborabat sub certa mercede, vel pro certa quota fructuum. Nonò comprobatur nam testatrix dixit, quod possessionem, seu fundum legabat cum omnibus ad fundum spectantibus &c. sed ad fundū nihil dicitur spectare nisi ꝙ intra se fundus continet, vt dixit tex.in l.fundi,in princ.ff.de ac.em.sed dictam pecuniam,seu nomen dicti laboratoris obligati fundus intra se non continet ergo non dicitur de spectantibus ad fundum. Decimò & vltimò, considerato quod nō possumus etiam dicere dictam pecuniam esse datā laboratori pro cultura, & laboratura &c. quia contrarium est verum,fuit enim simplex & purum mu
4 tuum ad certum tempus,cuius† mutui natura est,quod sit,& esse intelligatur gratuitum, l.rogasti. ff.si cert.pet.l.si tibi 10. millia.in prin.ff.de pac.c.consuluit. de vsu. quinimò posito, ꝙ data fuisset pro cultura, tamen non comprehenditur tale dictum in legato,vt probaui supra,& maximè cum sit instru
5 mentum fundi, seu res existens in fundo. † Venio ad secun-
d dum [d] dubium,an in legato bonorum [e] mobilium pro me-
e dietate relictorum Leonæ comprehendatur dictum debitum saltē pro dimidia.Et concludo ꝙ non, quia appellatione mobilium non veniunt nomina debitorum,l.quam Tuberonis. §.in peculio.ff.de pecul.l.mouentium,& ibi expresse glos. & Bar.ff.de ver.sig.l.a diuo Pio.§.in venditione. ff.de re iudi.Et proprie in terminis nostris in legato bonorum mobilium ꝙ non veniant nomina debitorum,firmat Spec.in tit. de fruc. & inter.§.1.ver.secundò quæritur, & ver.seq.probatur etiam ex no.per gl.Dy.& Bar.in l.potest.ff.de autho.tut.& expressè hoc etiam determinat Bal.in l.si constante. §.fi. in fi.ff.solut. matr.vbi allegat dictam l.Caius,de leg. 2.& l.vxorem.§.legauerat.& l.si chorus.§.1. de leg.3. & Bal.in c. 1.in fi.princ.de pace tenen.& expressius per eum in c.1. §.1. de cogn.seu. no. Iac.de Bel.& Ang.in auth.de non alie.§. 1.no. in ci 2.de reb. ecc.non alie.in 6.in verbo iura,& Doc.in c.nulli,de reb.eccl. non alie.no.Bar.& Doc.in l.1. C.si aduer.transac. Et hoc maximè verum est,quando actio seu nomen debitoris versatur super quantitate in genere,,put in casu nostro,quia tunc semper omni casu actio reputatur tertia species separata a mobilibus & immobilibus quia ipsa actio,item genus,ad quod datur,sunt quid incorporale.§.corporales, Inst.de rebus cor.& l.1.§.quædam.ff.de rerum diui.& ita reperitur decidisse Lapum alleg.91.vt referunt Moder.in l.si constante.§.fi.ff.solu.
f mat.Reperitur etiam Old. [f] consuluisse,quod si princeps reliquit bona sua mobilia distribuenda in pios vsus,quod non veniunt in legato pœnæ adhuc non exactæ,quia in testamentis verba debent proprie intelligi.l.qui hæredi, in princ.ff. de condi.& demon.l.non aliter.ff.de leg.3.sed nomina debitorum proprie dicuntur tertia species prælleg. l.a diuo Pio.ergo &c.& ita refert Abb.Mod.in c.nulli,de reb.ecc.non alie.
7 Plus † disputando dixit Guido de Suza.in q. sua incip.Pone quæstionem de facto, statutum est in ciuitate Pergami, ꝙ si
g aliquis cōmiserit homicidium, omnia [g] bona sua mobilia & immobilia debeant cōfiscari ꝙ nihilo minus non cōfiscatur nomina debitorum,quanquam in statuto sit facta mentio de quolibet extremorum,allegat.l.si fundus, & l.si vnus. §. 1.ff. de leg.3.& dictam l. Caius. & l. quam Tuberonis.Ex quibus omnibus absque dubitatione cōcludendum videtur,dictam Leonam nec in totum, nec pro parte vocatā fuisse ad dictam actionem ex mutuo competentem contra dictum laboratorem,sed actionem spectare ad vniuersalem hæredem.

ADDITIONES.

a Quia.]Addo Decium consi.381.visis his quæ accurratè. col.2.nu.5.verf. & in terminis. Roneſc.

b Testatrix.] Testatrix hic legauerat fundum cum omnibus ad fundum pertinentibus,vt patet infra in 9.arg.& Alex.concludit,non venire in legato mutuum factum colono, tametsi factum fuerit gratia colendi, vt infra patet in 10.arg. Natta.

c Instrumenta fundi.]Adde, quòd boues aratorij veniunt in instrumento fundi.Ant.consil.160 dub.7. Vbi etiam dicit,quod legato fundo non venit instrumentum fundi, sed ea tantum veniunt, quæ ædibus affixa sunt. Natta.

d Verum ad secundum.]Decius dicto consi.381.col. 1.nu.5. Roneſc.

e An in legato bonorum.]Si legatur castrum, non intelliguntur legata nomina debitorum,quamuis in castro inueniantur instrumenta debiti,Bal. consil.478.Verum nomina.lib 4.Et in legato bonorum mobilium vel immobilium non veniunt nomina debitorum,Guid.Papæ.c.499.Bart.consil.1. Gulus,Petr.Bald.consi.415. Andreas li.3.Iaf.ad d.§.in venditione.Ang. consil.327.Anastasius olim Venturæ.per totum. Natta.

f ¶Old.q.218.supra li.1.consi.45.Andr.Tiraq. in consi.Picto.titu.retra.§. 50.gl.7.nu.8 Habeo in meo exemplari nu.219 Incipit.Factum tale est, Dominus Rex Fran.Et adde Ang consi.328 inci.Auastasius. Natta.

g ¶Omnia imò addita dictione vniuersali, hæc decisio est falsa,Ale.l.1.C. de sacr.eccl.l.mouentium,de ver.sig.Tiraq.d.gl.7.nu. 20.

EPITOME.

POTESTAS legitimandi propriè est beneficium, latè interpretandum,sed largè & ex communi vsu loquendi dicitur priuilegium.

CONSILIVM LXIX.

Perspectis his quæ in themate narrantur, & his quæ in iure accuratè,& copiosè per celeberrimum dominum supra cōsulentem adducta sunt, con curro in eandem sententiam cum domino cōsulente per su-
1 perius dicta.Fortasse † tamen videretur prima consideratione in contrarium facere, quia concessio facultatis legitimandi facta per Imperatorem dicto comiti non appellatur priuilegium,sed beneficium,dato quod ipsa legitimatio(quę quidem est dispensatio)dicatur priuilegium, vnde dicta concessio potestaris legitimandi tanquam sit beneficium largè interpretatur,sed ipsa legitimatio tanquam odiosa strictè interpretatur, sicut reliqua priuilegia,ita concludunt Bar. Ang.& Mod in l.2.in prin.ff.de verb. obl.& probari videtur per id, quod habetur in c.1.& 2.de fil js præsby. in 6.iuncto eo qđ habetur in c.dudum,de præben.in 6.& quod ibi glo. in verbo,beneficia,& iun.c.quamuis,el 1.eo.titu.& probatur in c. fi.de simo.cum gl. & ibi Doc.vnde dato ꝙ decreto ducali caueatur,quod nulla persona habitans sub domino præfati domini Ducis audeat,vel præsumat ire,vel mittere ad impetrandum,in quamuis curiam siue domini Papæ, siue domini Imperatoris,seu alterius magistratus aliquod priuilegium cuiusuis maneriei,vel formæ, sine eius speciali licentia,vel consensu,dicta impetratio facta per comitem cum non dicatur esse priuilegium, sed beneficium, non videtur comprehensa sub prohibitione dicti decreti,quia priuilegium differt a benefi-
2 cio,eo quia † in beneficijs strictè sumptis fit larga interpretatio,prout in dicta concessione potestatis legitimandi.l.fin.ff. de const.prin.c.cum dilecti,de do.sed in priuilegijs strictè fit interpretatio.l.1.ff.de consti.prin.& 3.di.priuilegia,c.porrò. de priuil.& plenè no.Ioan.An.in c.olim tibi,de verb.sig.& legitur in l.fi.ff.de consti.prin.& no.Archi.in c.gratia.de rescr. in 6.& gl.in c.1.in verbo nostrum. de consti. in 6.& Bar.in l. si fuerit.§.ex hoc edicto,ff.de dam.infec.cum sim.Tamen ad istud potest responderi,quod intentio præfati Ducis Francisci in dicto decreto prohibitorio fuit comprehendere appellatione priuilegiorum istas concessiones facultatis legitimandi, quæ impetrantur ab Imperatore, hoc enim colligitur ex alijs literis suis, seu ex eius rescripto, dum concessit præfato Bartholomæo Galerano, quòd quilibet Comes Palatinus opportunum a Cęsarea potestate priuilegium ad legitimādum habens eo vtatur, & ipsum Iulianum legitimare,credo quòd
3 Dux talem concessionem appellat priuilegium,& † ex verbis prolatis in vno actu vel scriptura declaratur qd senserit,idem disponens in alio actu vel scriptura, vt probatur in l.vxori,§. fin.ff.de leg.2.& ibi not.Bart. Hoc etiam confirmatur ex verbis dicti decreti prohibitorij, vbi non simpliciter fit mentio
4 de priuilegio,sed etiam subiungūtur† illa verba, cuiusuis materiæ, vel formæ, quæ uerba ampliant, vt uenire possint ea, quæ quouis modo, etiā largè possint priuilegia appellari per no.per gl.2.cum ibi no.per Ioan.de Imo.in clem.1. de re iudic.& per no.per glo.in l.cum pœnam.ff.de arbi. in glo.2.& per no.per Bar.in l.quanti,§.vxori in fi.ff.de aur.& arg.leg.& per Bar.in c.imperialem,in prin.in titu.de prohibi. feu. alie. per Feder.in ver.sed quid si concessum est feudum mihi recipienti pro me,& successoribus meis quibuscunque &c. & in c.in præsentia.de proba.in ver.nota tamen,quod mens hæredis &c.cum simi.sed dicta impetratio potestatis legitimandi videtur posse appellari saltem largè priuilegium legitimandi,quia per id conceditur potestas faciendi quem succedere contra ius commune, & expressis Bal.in l.1.in princip.ff.de tuto.& curato.da.ab his,appellat talem concessionem priuilegium,& est de mente Io.Andr. Ant.de Butr.& dom.Abb. in c.ar.si clerici.§.de adul.de iudic.& Ioann. Cald. in disputatione sua incipiente. Papa concessit. Et puto etiam, quòd ex communi vsu loquendi dicit cōcessiones appellari priuilegia,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

legia, propter quod res redderetur adhuc clarior, qui verba in vnaquaque dispositione recipiũt interpretationem à communi vsu loquendi, c. de illis, el 1. de sponsa. l. Labeo. ff. de sup pel. lega. not. in Librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de leg. 3.

EPITOME.

DECIDIT quòd habens potestatem legitimandi spurios & bastardos, potest legitimare incestuosos, & quòd in legitimatione non requiritur exprimi qualitatem illegitimitatis, & malè.

CONSILIVM LXX.

[a] Magnificus [a] miles dominus Ioannes de Lisca filium habẽs legitimum & naturalem nomine dominum Sandæum, & Simonem filium eius incestuosum natum ex Cichina filia quondam Petri Germani, consanguinei dicti domini Ioannis per comitem Palatinum legitimari fecit Simonem prædictum præsente & consentiente dicto domino Sandæo, vt cõstat publico documento legitimationis postea decessit dictus Ioannes relicto domino Sandæo, & Simone prædictis qui eidem ab intestato pariter successerunt, deinde decessit dictus Simon relicto Anguinolpho eius filio legitimo & naturali eiusdem hærede vniuersali ab intestato. Quæritur, an attenta dicta legitimatione aliquid Anguinolpho obijci possit, quin in bonis allodialibus dicti Ioannis mediante persona Simonis, vel ex sua propria persona succedere possit. Item cum ipse Anguinolphus steterit absens per plures annos, & dominus Sandæus eius patruus vniuersam possideat hæreditatẽ, quid magis sibi expediat intentare, an iudicium familiæ erciscundæ, vel petitionis hæreditatis, vel remedium possessorium, præsupposito, q̃ post mortem patris nunquam aliter possessionem apprehendit, nisi quia in domo dicti domini Ioannis remansit, & stetit post mortem eius patris. Circa primum dubium videretur

1 † prima consideratione dicendum, dictum Anguinolphum ad hæreditatem & bona aui admitti non posse, quia dicta legitimatio videtur esse inefficax, vt statim dicam, ergo Simon tanquam incestuosus succedere non potuit. l. si quis incestu. & in auth. ex complexu. C de incest. nup. & per consequens non potest venire Anguinolphus tanquam hæres patris ad hæreditatem auitam, nec etiam potest venire Anguinolphus ex persona sua, propria, extante filio legitimo & naturali, scilicet domino Sandæo, quia tunc sicut spurius filius non succedit, ita nepos ex ipso filio spurio, vt l. fin. ibi, ea enim subsistente &c. iuncta gl. & ibi notant Doc. & Ioan. Andr. in addi. Spe. in tit. de successio. ab inte. §. 1, in addi. incipiente, Accursius &c. & maxime quando talis nepos natus est ex filio incestuoso, prout in proposito, quia tũc sine dubio etiam expres-

b se, nihil relinqui sibi posset ab auo, nullis [b] etiam extantibus legitimis, vt per Bar. & Bal. in dicta l. si quis incestu. per illum

2 tex. Quod autem legitimatio † non tenuerit, probatur, quia dictus Comes Palatinus non habebat potestatem legitimandi incestuosos, sed simpliciter spurios & bastardos, vt patet ex inspectione dicti priuilegij. ergo succedit id, quod dixit Bal. in c. naturales, in fin. si de feud. fuer. controuer. inter dom. & agna. vbi inquit, quòd si est concessum comiti, quòd possit legitimare certum genus spuriorum, alios qui laborant maiori spurietate legitimare non posset, nam natura speciei est, specificare non per modum generis, alleg. l. hæres meus, §. duæ sta tuæ. ff. de leg. 3. Item quia secundum eum in difficilioribus princeps reddit se difficiliorem, vnde talia non videntur commissa, vt no. Io. Mo. in c. 1. de filijs præsbyter. in 6. dicit etiam ibi Bald. quòd per matrimonium ex dispensatione Papæ con

c tractum non legitimantur incestuosi [c] nisi de eis fiat mentio, alleg. l. Paul. alias incipit, eum qui. cum ibi notatis per Cyn. ff. de statu hominum, & ibi not. Guliel. Bart. & Bal. in l. si con

3 tra, C. de nup. Nec obstat, quòd † in dicto priuilegio dicatur, & alios quoscunque ex damnato, seu illicito coitu, quia debet intelligi de alijs natis ex simili coitu damnato, & sic de his, qui sunt similes ipsis simpliciter spurijs. non autem de magis odiosis ipsi legi, prout sunt ipsi incestuosi: talis enim coitus est magis odiosus legi, vt patet in l. si qui. incest. C. de incest. nupt. & illa dictio alios, est repetitiua similium, & non maiorum c. sedes, de rescrip. in clem. non potest. de procu. no. in c. qui ad agendum, eo. tit. lib. 6. & in l. si fugitiui, cum glo. C. de

4 fer. fug. † Sed his non obstantibus contrariam sententiam de iure veriorem proculdubio esse puto, quia per legitimationẽ Simonis nihil a legitimis & naturalibus filijs differre censetur ipse, & pari ratione Anguinolphus, vt in auth. quibus mo. na. effic. sui. §. & quoniam variæ. ibi, nihil dissimilis à legitimis, & in §. reliqui. ibi. illas successiones quas habent, qui ab initio sunt legitimi. & in §. illud. ibi. nihil à legitimis filijs differentes. & ibi, restituere naturæ & antiquæ ingenuitati. &

5 in §. adoptionis. & in auth. qui. mo. na. effic. legi. §. liceat. † Et

d dato quòd [d] facultas legitimandi per rescriptum sit de reseruatis principi. in auth. quib. mo. na. effi. sui. §. fin. cum ibi notatis per venerabilẽ, qui fil. sint legi. l. 1. C. de iure aureo. annul. no. gl. in auth. ex complexu. C. de incest. nup. tamen princeps talem facultatem alteri demandare potest, sicut potest delegare alia sibi reseruata. c. quòd translationem de offic. lega. l. vectigalia. ff. de publica. l. non solent. C. noua vectig. & etiam priuato hanc potestatem concedere potest, vt dixit gl. in l. 1. in verbo, potest, ff. de tut. & cur. da. ab his, per quam gl. dicit ibi in specie Bald. defendi priuilegia Comitum Palatinorum super spurijs legitimandis, & no. Bal. in l. cum filius. ff. de test. mil. vbi ponit, an posit concedi talis facultas legitimãdi cum potestate præiudicandi iuri filiorum legitimorum & dicit q̃ sic. & notatur per eundem in l. 2. C. de seruitu. & aqua, & in l. rescripta. ad fi. C. de preci. Impera. offe. & in c. domino guerram, in prin, in tit. hic finitur lex. & in auth. præterea. C. de natura. li. & per Ant. de But. in c. per venerabilem, qui fil. sint le

6 gi. † Et potuit dictus Comes Palatinus virtute authoritatis sibi concessæ legitimare etiam natos ex incestu, quoniam si ha

e bet potestatem legitimandi spurios, & bastardos, sequitur [e] q̃ potest legitimare incestuosos, qui spurij appellantur, vt in l. vulgò, in fi. & ibi gl. 2. ff. de sta. ho. & no. gl. in c. nisi cum pridem, in verbo, manseres, de renun. & Spec. in tit. de succes. ab inte. §. 1. versi. nunc de naturalium & Bar. in l. fi. ff. de his qui.

7 vt indig. † Et tanto magis cunsimus in materia, in qua fieri debet latissima interpretatio, nã licèt ipsa legitimatio sit odio

f si. c. 1. & 2. de fil. præsby. in 6. tamen concedere facultatem legitimandi dicitur esse beneficium, & latè [f] interpretandum, hæc probantur in c. dudum. cum glo. in verbo, beneficia, de præb. in 6. iuncto c. quamuis, el 1. eo. tit. probatur in c. fi. cum glo. de simo. & no. Archid. in d. c. 1. de filijs præsbyt. in 6. & Doc. maximè Moderni, in l. 2. in prin. ff. de verborum obliga

8 tio. † Nec fuit necesse in tali priuilegio concesso dicto Comiti, quòd exprimeretur qualitas spurietatis, & sic incestus, quia etiam in ipsa legitimatione, in qua fit stricta interpretatio (vt

g dixi) non est necesse, quod exprimatur qualitas [g] spurietatis, quando est ex multiplici capite spurius, sed satis est exprimere in genere de spurietate, vt no. Bal. in l. si qua illustris. C. ad Orfi. & in l. eum qui. aliàs incipit, Pau. ff. de sta. homi. & in c. naturales, in prin. si de feu. fue. controu. inter do. & agna. & in l. eam quam. C. de fideicom. per Ioan. And. in addi. Specu. in rub. qui fil. sint legi. & Old. consi. 247. quod incipit, factum tale est, quidam Rex. & Ant. de But. in d. c. per venerabilem, & in simi. not. Host. & Ioan. And. in c. fin. de filijs præsby. genus enim includit omnem suam speciem. l. si vnus, in princ.

9 ff. de admi. tu. l. si duo. ff. de admi. tu. Nec obstat † quod in dicto priuilegio concesso dicto Comiti dicatur, dummodo ex huiusmodi legitimationibus per vos & successores vestros faciendis, omnibus & singulis legitimis hæredibus nullum penitus in patrimonio, seu cæteris eorum iuribus vbique locorum præiudicium generetur &c. quia respondeo primò, quòd cum dicta legitimatio facta fuerit viuo patre Domini Sandæi, qui erat legitimus & naturalis, non potest dici esse facta in præiudicium ipsius Domini Sandæi, quia viuente patre nõ est debita hæreditas filio. l. 1. §. si quis impuberi. ff. de coll. bo. l. si quando. §. 1. C. de inoffi. test. l. post emancipationem. §. primò, & ibi Barto. ff. de lib. lega. & per eundem in l. fin. ad fi. C. de pact. & in l. is potest. ff. de acquir. hær. Secundò, quia consensit huic legitimationi Dominus Sandæus, vnde non legitimatio sed consensus suus sibi præiudicabit, l. si debitor. §. 1. & l. si consensit. ff. quibus mo. pig. vel hyp. sol. Nec oportet agredi dubium illud, videlicet, an legitimatio facta ab habente potestatem legitimandi ab Imperatore, habeat vires in terris Ecclesiæ, quia præsupponitur, quod bona sita sunt in ter-

10 ris Imperij. † Quò ad secundum dubium non consulo, q̃ agatur actione fam. ercis. quia aduersarius negando Anguinolphum agentem esse cohæredem, attento quòd aduersa-

rius

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

rius est ille, qui possidet, excluderet Anguinolphum in tali iudicio l. 1. C. fam. ercis. sed agat vel petitione hæreditatis, narrando se hæredem, & aduersarium possidere, & petendo declarari se heredem, & aduersarium condemnari ad restitutionem hæreditatis pro parte spectante ad dictum Anguinolphum vnà cum fructib. perceptis. l. item veniunt. §. fructus. ff. de peti. hær. & l. 2. C. eo. tit. & traditur forma libellandi per Bar. in Lex diuerso. §. 1. in prin. ff. de rei ven. & in l. 2. cũ seq. ff. de pet. hær. & in l. 1. in prin. ff. de eden. & Doc. in c. 2. de li-
11 obla. Vel agat † interdicto possessorio adipiscẽdæ, scilicet quorum bonorum, in quo venit vniuersitas bonorum & rerum corporalium, & per consequens accessiones sicut in petitione hæreditatis. l. 1. ff. quorum bonorum & no. glo. in rub. C. quorum bonorum. & in tali interdicto sufficient probationes summariæ, quæ non sufficerent in petitione hæreditatis, vt no. in l. 1. C. quorum bonorum. & in l. 1. ff. eo. tit. vbi per Bart. & narrabit se esse hæredem Dom. Ioannis pro dimidia pro indiuiso, mediãte persona Simonis defuncti, & ꝙ aduersarius possidet bona d. hæreditatis, & concludit eum cõdemnari ad restitutionem possessionis omnium bonorum pro dimidia, & pro indiuiso vnà cum fructibus, & formam libellandi ponit Spec. in tit. de testam. §. nunc dicendum. Nõ tamen sibi competeret tale interdictum pro recuperatione possessionis bonorum, quæ post mortem Simonis & additionem hereditatis possedisset Anguinolphus, vnde si post pupillarem ætatem apprehendisset possessionem aliquorum bonorum hæreditariorum, videretur per illum actum adiuisse pariter & apprehendisse possessionem, post quam apprehensam nõ datur in illis bonis, quorum possessio apprehensa est, interdictum quorum bonorum, quod est interdictum adipiscendæ possessionis, postquam iam adeptus fuerat, vt est gl. not. in c. 2. de confes. in 6. & probatur Insti. de interdic. §. pro hærede.
12 versi. ideo autem. Nec † similiter haberet locum petitio hæreditatis pro talibus rebus, quia post aditam hæreditatem & apprehensam possessionem desinunt esse hæreditariæ, & dicuntur esse res hæredis, non autem amplius sunt hæreditariæ. ita decidit gl. in l. fi. & ibi expressius. Bar. ff. de fideic. hær. pet. per no. in l. 1. §. veteres. ff. de acq. pos. & in l. hæres per seruum. ff. de acq. hære. Sed tunc pro illis rebus, quarum possessionem apprehendisset, & à possessione postea cecidisset, competeret possessorium recuperandæ, seu remedium ex canone reintegranda. 3. q. 1. quo casu etiam veniunt fructus. l. videamus. h §. in Fauiana. ff. de vsu. Vel si vellet, posset agere rei vendicatione & Publiciana, iuxta c. Abbate sanc. de re iud. i 6. si probare posset de aliquo titulo D. Ioannis in dictis rebus. Et li-
13 cèt dicatur † quòd in domo hæreditaria remansit d. Anguinolphus, non per hoc sequitur quòd dicatur apprehendisse possessionem reliquorum bonorum hæreditariorum. l. 3. in prin. cum ibi no. ff. de acq. poss. no. Dy. in c. 1. de reg. iur. in 6. & sic puto, quod consultius erit agere interdicto quorum bonorum eo modo, quo dixi supra.

ADDITIONES.

a Magnificus.] Prima pars huius consultationis displicet Deciano consi. 40. quæritur nunc enim 43. li. 3 & consi. 19. & certè nu. 44. ver. quicquid dicat Alex. lib. 1. Roues.

Redemptoris.] Addo Hypol. singul. 121. credo te scire. Roues.

b ¶ Nullis. secus in filio ex simplici spurio. vt dixi sup. li. 2. consi. 74.

c ¶ Iucestuosi. & est verum, quicquid dicat Pet. Anc. consi. 409. dixi in consu. Parisi. §. 122.

d Et dato quòd.] Amplia hoc dictum Alex. vt tales legitimati a Comite Palatino habente potestatem dicantur legitimati ab ipso Imperatore dante auctoritatem. arg. l. 1. § omnia. n. nostra. C. de vet. iur. enuc. Parisi. consi. 1. nu. 3. vol. 2. & cons. 5. nu. 3. vol. 2. Roues.

e ¶ Sequitur. Imò nõ sequitur, vt tenet Fran. Are. in l. si ita scriptũ. in prin. de lib. & posth. Cep. caus. ciu cõs. vlt. facit sup. li. 3. consi 82. num. 17. & infra eo. consi. 129. & sic Alex. hic male consuluit ex defectu potestatis in legitimante.

f Late. Imo vt dixi supra li. 5. consi. pe. nu. 32.

g ¶ Qualitas. Contrariam melius tenet Alex. infra eo. consi. 129. & sup. li. 2. consi. 195. vbi dixi.

h Lege videamus.] Iste rex. probare uidetur in illis verbis in interdicto vti de. vi, etiam fructus sunt restituendi. Et mox, Non per hoc sequitur. Dicunt possidere res in domo contentas Bald. ad l. de his. C. de furt sequitur. Iaf. ad l. 3. § Neratius. ff. de acquir. possess. Soc. consi. 131. in præsenti. col. 1. lib. 1. Natta.

Col 1. Reprobatur a Rol. a Val. consi. 61. nu. 39. vol. 1. Hier. Zanch.

EPITOME.

PRIVILEGIVM alioquin personale censetur reale propter verbum, in perpetuum, vel si datur compẽsatio iusta.

LXXXI.

CONSILIVM LXXI.

Circa hęsitationem, quæ fit inter hęredes Antoniæ ex parte vna, & conductores datij vini ex alia, videlicet an ad decretum concessum supra taxatione hospitij olim dictę Antoniæ seruari debeat, etiam quo ad hæres dictæ Antoniæ, dubium facit, † quia priuilegiũ concessum per-
1 a sonæ in dubio videtur esse personale, a vt not. per glo. in l. fordidorũ. C. de excu. mu. li. 10. & ĩ c. cũ venissent. de inst. & 16. q. 1. ĩ c. possidẽs, & plenè no. maximè ꝓ Io. And. ĩ regula priuilegiũ, ĩ Mercur. & ꝓ legistas ĩ l. 1. & ĩ l. fi. ff. de cõst. pecu. & in l. qa tale. ff. sol. mat. cũ sim. Tñ in ꝓposito nro dico, virtutem
b dicti decreti esse realẽ, b qa nõ sumus ĩ dubio, sed ĩ re euidẽti ex verbis dicti decreti, qđ ostẽdit sic. Priuilegiũ qñ est ꝑsonale, licet cõcedat ꝓ re, seu circa rẽ, tñ nõ trãsit ad singularẽ, vel vniuersalẽ successorẽ illius rei, l. licitatio. §. fiscus, cũ seq. & ibi no. Bar. ff. de publi. & d. l. 1. ff. de cõst. prin. & l. priuilegia. ff. de reg. iu. & ĩ d. c. priuilegiũ, sed ita est, ꝙ virtus dicti decreti extẽdit et ad singulares vel vniuersales successores ĩ dicto hospitio, vt aperte ostẽdũt verba ipsius decreti concessi a dño Daniele epo Cõcordiensi, & gubernatore Bononię, ibi dũ dicit, vẽdere possis tu, aut alij quiuis eã affectu, aut pẽsione, seu iure
c dñij tenẽtes &c. Hoc ẽt patet ex illa dictione ĩ ꝑpetuũ, c q̃ de sui vera & ꝓpria signãtione denotat ꝑseuerãtiã: idẽ est, ꝙ sine tpis ꝓfinitione. l. purè. §. fi. ff. de do. excep. & patet, qa vera & ꝓpria signãtio est illa, q̃ ꝓcedit à dilucidatione, seu allusione vocabuli, dũmodò diffinitioni nõ repugnet. l. tuguri. & l. pupillus. §. territorii. ff. de verb. sign. l. 2. §. appellata. ff. si cert. pe. no. Bar. ĩ l. oẽs populi. ĩ 6. q. principali. ff. de iust. & iu. ĩ ver. q̃ro. vñ sumit ita ꝓpria signa. & Bar. ĩ l. librorũ. ff. de verb. sign. ĩ ver. 2. principaliter est vidẽdũ, sed ꝑpetuũ dr a ꝓpetuo, qđ est cũ ꝑseuerantia, vt attestat Papias, cuius authoritate sę penumero vtunt in similibus Doctores nri, vt patet ex notatis ꝑ Arch. 8. dist. quo iure. & 7. q. 1. ĩ c. Ep̃m. cũ sim. licèt hęc dictio in ꝓpetuũ, varijs modis fm subiectã materiã cñq; accipiatur, vt in l. 1. & ibi plenè no. ff. pro soc. & ĩ l. 2. §. hoc interdictũ perpetuũ, & ibi Ang. ff. ne quid ĩ loco pub. & ĩ l. annua. §. 1. & ibi Bar. ff. de annu. leg. & in l. eũ debere col. ff. de seruit. vrba. prẽd. & in l. 4. ff. de procu. & 10. q. 2. in §. perpetua. cum gl. & 1. q. 1. reperiunt. & isti no. & ĩ c. clericus, cum gl. de cohabi. cler. & mul. & 70. dist. sanctorũ. & no. Bar. in l. vsusfructus ciuitati. ff. de vsufructu lega. & ꝑ Bal. in ti. de pace Cõstan. Et licèt ĩ supplicatione narret, ꝙ ipsa Antonia valetudine minus ꝓspera laboraret, & filiã viro maturã hãret, tñ hęc nõ arguunt ꝙ cõcessio dẽat esse personalis, quia si cõcessio redditꝫ realis & sic vtilis cõcessio, sequitur, ꝙ hospitiũ erit maioris æstimationis, & plus vẽdi poterit, & sic pinguius poterit esse cõsulũ Antonię, & eius filię dotãdę & nubẽdę, Corroborant ꝑdicta
2 quia est aduertendum, ꝙ † ista concessio nõ est ꝓpriè priuilegium immunitatis, sed est quędã cõpositio, seu taxatio eius, qđ soluendũ est pro datio annuo, & dictã taxationẽ superior decernit esse iustam, seu condecentẽ, vt in decreto narratur, & tale decretum & concessio transiuit in ꝛctum, videlicet ꝙ soluant libræ 30. singulo anno, vt ĩ dicto hospitio possit vẽdi vinũ iuxta no. ꝑ Imo. & alios in c. nouit. de iud. & ꝑ Bar. in l. qđ semel. ff. de decr. ab or. facien. & l. oẽs populi, in 3. q. principali. ff. de iust. & iu. cũ sim. & de natura ꝛctus est, ꝙ sit trãsitorius ad hẽdes, licèt non exprimatur. l. si pactũ. ff. de prob. l. veteris. C. de ꝛh. & cõmitt. stipu. Ex quibus concludo, ꝙ dicta concessio, & virtus dicti decreti non est personalis. Alex.

ADDITIONES.

a Personale, supra li. 1 consi. 86.

b Realem, supra li. 4 consi. 193. nu. 3.

In Dei.] Vide Osascum decis. Pedem. 91. superest nu. 12. Roues.

c In perpetuum] Vbi adest hoc verbum, Perpetuum, concessio est realis, Pet. Anch. consi. 327 Discutitur materia dubij. And. Sic. consi. 44. Sapiens scripsit li. 2. Soc. consi 34. col 2. lib. 3.

1 *Fideiussor non tenetur ex noua obligatione, vel prorogatione nu. 2. sed proinde liberatur a veteri obligatione. nu 4. 5. 6. 7.*

3 *Nouatio non presumitur, nec fit etiam hodie ope exceptionis nu. 10. nisi tacitè fiat ex coniecturis, nu. 11.*

CONSILIVM LXXII.

Habita opportuna cõsiderõne sup casu ꝓmisso, & viso ĩstrõ dicti ꝛctus, & statuto sub rubrica ꝙ q̃ rẽ ꝑductã, vel pecuniã acceptã nõ recõduxerit, & aliis, de q̃b. ĩthemate, videret
1 prima ꝓsiderõne † dictũ Thomam a fideiussorẽ cõueniri non

E posse

posse per dictum Hieronymum creditorem, ex eo quia cū videatur tacitè facta noua concessio, & nouus contractus inter dictum magistrum Antonium debitorem principalē ex parte vna, & dictum Hieronymum & fratres creditores ex altera, maximè virtutē dicti statuti disponentis, quòd si quis conduxerit ad pensionem domum, vel etiam rem, vel pecuniam ad laborandum in aliqua arte, vel licito negotio, vel trafico acceperit, accipiens seu conducens teneatur ante finem temporis locationis restatare domum, seu rem conductam, vel pecuniam restituere, vel reconducere debeat pro aliquo tempore. & si hoc non fecerit pro reconducta seu cōfirmata esse intelligatur pro tanto tempore, pro quanto primo eam conduxerat, si locator domus, vel alterius rei, vel pecuniæ voluerit &c. & constat quod dictus magister Antonius post primum annum, pro quo accepit dictam quātitatem pecuniæ ad trafficandum in arte, & exercitio fornacis, retinuit dictam quantitatem pecuniæ de voluntate dicti Hieronymi & fratrū, qui confessi sunt solenniter habuisse a dicto Antonio ldebitā partem lucri pro biennio sequuto post dictum primum annum, ergo post primum annum, de quo loquitur instrumentū, in quo est obligatio dicti Thomæ fideiussoris, nō remanet obligatus dictus fideiussor, de cuius consensu & voluntate obligādi vltra annū non apparet, vt videtur probari in l. si cū Hermes. C. loca. & in l. item quæritur. §. qui impleto. ff. eodem ti

2 tu. Ad idem † tex. in l. Labeo, in princip. iuncto. §. fina. ff. de arbit. vbi si in compromisso facto ad tempus dati sunt fideiussores, & postea tempus compromissi fuerit prorogatum, sunt liberati fideiussores, si prorogationi non consenserunt. Vnde dicit Bald. in l. si vnus. §. si cum reo. ff. de pact. in lectura an

b triqua, & etiam Ang. ibi quòd prorogatio b termini facta principali non liberat fideiussorem, sed tantummodo prorogat sibi terminum, sicut principali, per illum tex. cum glo. prima & l. fin. C. de vsur. rei iudi. & hoc intelligunt esse verum, nisi fideiussor se obligasset ad tempus, vt faciunt fideiussores Castellanorum, qui se obligant pro semestri, nam licet in Castellania remaneant Castellani per tempus prolixius, nō propterea fideiussores remanent obligati, nisi prorogationi termini consenserint, per dictam l. si cum Hermes, cum alijs supra allegatis, & idem vult Specul. in ti. de fideiuss. §. primò, versi. illud & etiam Io. And. ibi in addit. & Ioan. And. & alij in c. constitui. de fideiuss. & Hostien. in c. præterea requisisti. de appel. & Ioan. Mona. in c. quicunque. in glo. in verbo. te integr. de sente. excommuni. in 6. & Bal. in l. tam mandatori, C. de non

3 nume. pecu. Comprobatur per id, quod habetur in l. pen. ff. de præto. stipul. vbi si secunda obligatio facta super eodem continet longiorem dilationem, quam prima, inducitur nouatio primæ, saltem ope exceptionis, vnde dixit ibi glo. quod si mihi nunc promisisti soluere decem in mense Maij futuro, & ante dictum mensem Maij adhuc promisisti soluere eadem decem in mense Augusti futuri, certe si post mensem Maij velim agere contra te, ex prima promissione, obstabit mihi exceptio pp secūdam. & cū illa gl. transit ibi Bar. & multi alij, & sensit idem gl. in l. 2. & in l. fi. C. de noua. ergo in ꝓpposito nostro per dictam tacitam renouationem, seu recōductionem in longius tēpus, vī facta nouatio prioris obligationis saltē ope exceptionis. sed ita est, quod vbi prima obligatio cui accessit fideiussor, est nouata per sequentem obligationē, intelligitur liberatus fideiussor, nisi ipsi secundæ obligationi nouāti accesserit fideiussoris consensus. l. nouatione. C. de fideiussor. & l. nouationes. ff. de noua. ergo &c. Tamen præmissis

4 non obst. in casu, de quo quæritur, puto de iure verius, ꝙ d. Thomas fideiussor possit conueniri ad restitutionem dictę quantitatis pro rata, pro qua fideiussit. s. pro dimidia, & tanto minus quantū esset damnū, si qđ dicto primo anno contigisset, aut tanto minus, quantum appareret de dicta quātitate soloris solutum fuisse. & ad ostēdendū præsuppono, ꝙ dictus fideiussor non solū promisit, ꝙ dictus magister Ant. debitor principalis pro dicto primo anno dictā quantitatē pecuniæ traficaret & exerceret in dicto exercitio fornacis, verum ēt promisit in fine dicti anni restituere in dimidiam dictę quantitatis, cum medietate lucri ex dicta operata arte, sicuti tantominus quantū esset dimidietas dāni, si qđ cōtingeret, quemadmodum promisit ipse debitor principalis, hoc præsuppositō dico, quod si quæramus, an dictus Thomas fideiussor tenetur pro gestis & administratis in dicta arte pro annis secutis post dictū primū annū, & dicendū est, ꝙ non, ita loquitur tex. in d. l. si cum Hermes. & in d. l. item quęritur. §. qui impleto. cū simil. quia quando quis promittit, ꝙ Titius trafficabit per annum centum in tali arte, & ꝙ dabit partem lucri proce dentis ex exercitio illius anni, dicitur esse adiectū illud tēpus ad limitandam seu finiendā obligationem, quia non vult ille fideiussor obligari, ꝙ principalis trafficabit, nisi quantum est pro vno anno, & non vult obligari nisi pro lucro vnius anni, ideo pro vlteriori tempore cum effectu nō obligatur absque nouo consensu in præallegatis iuribus, facit l. eum qui ita. §. qui ita. el 1. ff. de verb. obl. Sed pro eo qđ respicit tps & obligationem primi anni bene tenetur fideiussor non obstāte no uo contractu, vt est gl. fi. in d. l. si cum Hermes, quā ibi oēs se-

5 quuntur. Comprobatur † ex his quæ not. Dy. & Bar. in l. Lucius, la secunda. §. Paulus, ff. de admi. tut. vbi quæritur, quid si quis assumpsit custodiam castri vsque ad sex mēses datis pro hoc fideiussoribus, deinde ille remāsit in custodia castri vltra sex menses, & castrū nōne malæ custodiæ fuit deperditū, an fideiussores teneantur, & concludit, aut dicti fideiussores solū promiserunt seruare & custodire spatio sex mensium, & non tenebuntur, per dictū §. Paulus. & l. secundam. §. pe. & fi. ff. de admi. rerum ad ciuita. perti, vt ēt tenet Iaco. de Are. in d. §. Paulus, referens fuisse quæstionem de facto Veronæ. Sed si fideiussores promiserunt dictum castrum restituere, & nunquā fuit restitutū, tenebuntur ad restitutionē ēt post sex menses, secundum Dyn. & Bar. quia nunquam restituerunt, & sic nunquā satisfecerunt obligationi concernenti præteritū tempus, pro quo extiterunt fideiussores, ergo cum in proposito nostro dictus fideiussor promiserit plura. s. se facturū, & curaturum, ꝙ dictus Antonius exercebit & trafficabit dictam pecuniam per annum in exercitio fornacis. Item quòd restituet dictam quantitatem pecuniæ. Item cum dimidia parte lucri facti dicto anno, dato ꝙ non possit conueniri ex eo, ꝙ fortasse non curasset, neque fecisset, quod dictus Antonius trafficasset pro illo anno in dicto exercitio dictam quātitatem pecuniæ, neque etiam posse conueniri pro lucris secundi anni, etiam si terminus fuisset prorogatus. & ita loquūtur Spe. Hostien. Ioan. And. Bald. Ang. & alij in locis supra alleg. tamen à ratione sortis, & etiā à lucris primi anni non fuit liberatus per tacitam nouam locationem, vel concessionē, aut prorogationem, quia dictam sortem nunquam restituit. Cōfirmo

6 † per tex. in l. fi. C. de nouatio c vbi litera vult, ꝙ siue in secū-

c da obligatione contineatur maius tempus, siue minus, quam in prima, nihil penitus ex priori obligatione innouetur, nisi specialiter & expresè contrahentes priorem obligationem nouauerint. hoc idem est de mente Bal. in addi. Spe. in tit. de fideiuss. in vers. fideiussor tenetur &c. vbi dixit, quòd fideiussor tenetur, licēt terminus soluendi prorogatus sit, per dictā l. fin. in fin. C. de vsur. rei iud. quod dicit esse verum, quando solutio erat collata in diem, secus si obligatio. l. penul. ff. de præto. stipula. & d. l. si cum Hermes. Item secus si prorogatio sit facta repetita, & renouata principali promissione per

d modum nouationis. Ad hoc d bene facit tex. in d. l. nouatione, & idem no. Ang. in d. l. si vnus. §. si à reo. † Mōdò in proposito fateor, ꝙ respectu promissionis de trafficādo dictam pecuniæ quantitatem in exercitio fornacis pro dicto primo

7 anno, & etiam respectu promissionis lucrorū faciendorum in primo anno, illud tempus dicitur adiectum obligationi, s. limitandæ, quia noluit fideiussor teneri curare, ꝙ Bartholomæus trafficaret, nisi pro primo anno, & noluit etiam teneri nisi pro lucris primi anni, ideo pro vlteriori tempore prorogationis factæ non tenetur, & hoc modo procedit scdm dictum Baldi dum alle. dictam l. si cum Hermes, & dictam l. pen. sed respectu promissionis restituēdæ sortis in fine anni,

e illud est tempus, quod dicitur adiectum causa differendę e solutionis fauore debitoris. l. quod in diem. ff. de sol. vnde dicimus secundùm communem opin. ꝙ tunc est nata obligatio, & actio ante diem, sed differtur exactio. l. 1. in fi. ff. qn̄ dies vsuf. leg. ced. l. item quia, cum gl. ff. de pact. l. cedere diem. ff. de verb. sign. no. gl. in l. certi condictio, in princ. ff. si cer. pet. & istam d. limctionem tradit Bart. in l. ita stipulatus. in vers. secundò principaliter quæritur, quando committatur, &c. & in l. qui hoc anno. ff. de verbo. obligatio. vnde quantum ad ipsam sortem restituendam solutio erat collata in diem. & ideo si non fuisset factus nouus contractus, nemo dubitat

quòd

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

quòd etiam post secundum & tertium annum potuisset fideiussor cõueniri ad restitutionem sortis, quæ erat soluenda in fine primi anni, sequens autem contractus ita demum obstat si fuit factus per modum nouationis, vt inquit Bal. in d. ti. de fideiusso. in addi. Spec. & Ang. in d. §. si a reo. Quod autem
8 † fuerit factus animo nouandi, & extingendi priorẽ obligationem non apparet, & non præsumitur de iure, per dictam l. fi. Et hoc in terminis tenet Io. de Imo. Raph. Cu. & Pau. de Cast. in d. l. pen. ff. de præto. stip. maximè per dictam. l. fi. quæ hoc expressè dicit. & ita etiam tenet Pau. de Cast. in l. qui bis. ff. de ver. ob. & dicit Raph. Cu. in d. l. pe. se ita cõsuluisse. Nec ob. d. l. pe. quia illa l. loquitur in stipulationibus prætorijs secundum præfatos Doc. ibi & vt expressè dicit tex. ibi, prætor ibi iussit secundum cautionem in longiorem diem præstari, volens prorsus discedi a prima stipulatione, seu cautione, & sic illa lex loquitur in casu certo, sed in conuentionalib. stipulationibus in dubio non intelligitur facta nouatio, laltem ho die per secundam obligationem continentem longiorem di
9 lationem quam primam. Nec obst. id quod, ibi no. gl. quam suprà retuli, & quam ibi sequitur Bar. quia respondeo, ℘ vt dicit Io. de Imo. & Rap. Cu. illa glo. non dicit, ℘ fiet nouatio prioris obligationis per secundam continentem longiorem diem, adeò ℘ nunquam possit agi cum effectu ex prima obligatione, sed solum dicit, ℘ contra primam stipulationẽ competit exceptio propter secundam: nam hoc verum est secundum eos, ℘ obstat exceptio, si ex prima agatur durante dilatione adiecta in secunda obligatione, quia intentio partium videtur fuisse, ℘ pendente dilatione lõgiore adiecta in secunda obligatione non possit inquietari aliquo modo debitor, nec etiam ex prima, sed finita illa longiore dilatione poterit agi etiam ex prima, quia non intelligitur esse nouata, vt d. l. fi. & ideo dicit do. Raph. ℘ illa exceptio competens contra primam actionem causat nõ propria virtute nouationis, sed virtute cuiusdam prorogationes resultantis ex illa longiori dilatione, adiecta in secda obligatione, & ita dicit esse de mente Bar. in d. l. pe. dum allegat. l. cum stipulatus sim mihi a Proculo. ff. de ver. obli. & per hunc modum saluat Bar. ab oppositione d. l. fi. & hoc etiam vult Ful. in di. l. fi. dum dicit, quod illud quod. sentit gl. ibidem in fi. si intelligatur hodie habere locum in conuentionalibus stipulationib. esset contra d. l. fi. vt etiam dicit Pau. de Cast. in d. l. qui bis. Nec dicatur ℘ illa l. fi. non vetat fieri hodie nouationem ope exceptionis in casibus, in quibus olim fiebat nouatio tacitè, dato ℘ expressè hodie non ageretur, ℘ fieret nouatio, vt dñt quidam velle gl. in l. 2. ff. de noua. quia rñdeo primò, quòd in casu nostro ẽt olim non reperiebatur, ℘ in cõuentionalib. stipulationib. tacitè fieret nouatio, imò potius ꝓrium. l. eum qui ita. §. pe. & l. q. vsum fructum. ff. de ver. ob. nec obstat. d. l. pe. cũ gl. quia supra. pro-
10 ximè rñderi. † Secundò rñdeo, ℘ ẽt dato, ℘ essemus in casu, in quo tacitè olim fieret nouatio, tñ non est de iure verum, quòd hodie ope exceptionis fiat nouatio, nec vlla lex est, quę hoc dicat, imò contrarium probatur in d. l. fi. in verbo nihil, quæ est vniuersalis negatiua, & in verbo penitus, quæ verba idem operantur, ac si dictum fuisset, nihil omninò nouari. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. iunctis not. per gl. in cle. 1. in verbo, nullius, de præben. & not. per Io. An. in c. 1. in verbo penitus. de postu. præl. in 6. in nouella, & ℘ dictio, penitus, importet idem, quod omnino, probatur in l. 1. iuncta rub. C. de gladiato. penitus tol. lib. 11. & no. Archid. in c. 1. de suppl. neg. præla. in 6. & vbi dictio omnino, vel equipollens iungitur cũ negatiua, prout iungitur in d. l. fi. importat idem, quod nullo modo. l. in naue Saufeli. ad finem, cum gl. ff. loca. seu importat idẽ quod dicere, sine distinctione. l. vbi autem. §. fin. ff. de verb. obl. ergo perinde est ac si in d. l. fi. diceretur, nullo modo nouari, vel sine distinctione non fiat nouatio, ergo nec ipso iure, nec ope exceptionis. Et hanc opinionem sequitur Iac. de Belu. in disputatione sua, quã ponit post. l. post quam liti. C. de pac. in 2. quæstio. per d. l. fiñ. quicquid secundum eum dixerit gl. ibi. & ita est etiam de mente Cyn. Ray. & Iac. Butr. Sali. & Fulg. in d. l. fi. & Guli. de Cun. & Bal. in l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pac. & Ray. in l. si pacto quo pœnam. C. de pac. & sentit Bar. in l. certi condictio. §. si nummos ff. si cer. pet. dum absolutè vult quod in casu, in quo olim tacitè fiebat nouatio, hodie non fiat, nisi expressè agatur per d. l. fi. & Io. de Imo. Rapha. & Pau. de Cast. in d. l. pen. & in d. l. & Ioan. de Imo. in l. delegare. la 1. ff. de noua. & Fulg. in l. fin gularia. ff. si cer. pet. & est de mente gl. in l. fi Stichum. in prin.
11 ff. de nouatio. quam ad hoc ibi ponderat Raph. Cu. † Nec obstat gl. in d. l. 2. quia intentio illius gl. est, quòd si hodie tacitè ageretur nouationem primæ obligationis fieri, puta ex aliqui
f bus cõiecturis, f tunc si ageretur ex prima, obstaret exceptio, non autem debet intelligi, ℘ in omnib. casib. in quibus olim fieret tacitè nouatio, hodie etiã fit ope exceptionis, & ita declararet glo. clarius locuta in d. l. pen. in gl. magna. & ita intelligũt præfati Do. in d. l. 2. & in d. l. pe. Et per ista apparet esse responsum ad omnia allegata in contrarium, nam iura primò allegata procedunt quando tempus fuit adiectum causa limitandæ obligationis, aliàs secus, vt supra declaraui, & notant Doc. maxime Petr. de Anch. & Io. de Imo. & do. Ant. in d. c. constitutus. cum concordantijs supra allega. Ad alia verò superius allegata circa fundamentum nouationis est responsum, ℘ non sumus in casu, quo facta sit nouatio & sublata prima obligatio. & ista conclusio in casu nostro vltra iuris fundamenta, videtur habere maximam æquitatem, ℘ dicti contrahentes cum dicto Anto. qui erant minores, & non fuerunt consiſi de dicto Antonio. & propterea viderunt, ℘ fideiussores debeãt remanere destituti dicta obligatione fideiussoria, cui nunquam intellexerunt renunciare, & viri periti intelligunt, an de iure intelligant liberari ex dicto nouo tacito contractu, vt appareret ex difficultatibus, de quib. supra propterea dominus Iulianus diligenter aduertat.

ADDITIONES.

a Dictam Thomam.] Gab. Roman. lib. 3. recep. sent. reg. 3. sub titu. de fideiuss. Roneſc.

b Prorogatio.] Vide etiam Iaſ. ad l. lecta. 5. no. ff. ſi cer. pet. & Fel. ad c. de cauſis, col. 3. de off. deleg. & Alex. conſi. 66. dub. 3. lib. 7. Iaſ. latius ad l. 1. col. penu. c. de iudi. Alex. ad l. ſi mora. col. antep. ff. ſol. mat. Natta.

c Confirmo per tex. in l. ſi. C. de nouat.] Dixi ad Alex. conſi. 13. col. 3. nu. 6. lib. 2. Roueſc.

d Ad hoc] Sequitur Crauета conſi. 436. dominus Bernar. col 3. nu. 8. Ro.

e ¶ Differentiæ, tunc non liberatur fideiuſſor, quia non augetur ſed differtur exactio. Bertran. conſi. 188. duo fuerunt, l. b. 1. infra li. 7. conſi. 66. no. 8. Adde Soci. conſi. 62. lib. 4.

f ¶ Conjecturis, ſupra li. 2. conſi. 13.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio diſcuſſionis poſt lit. conteſt. opponi nequit, etiam in cauſa appellationis. & nu. 2.*
3 *Diſcuſſio minus ſolennis valet, niſi appelletur.*
4 *Statutũ nõ valet, ℘ debitũ nõ poſſit peti poſt decẽ annos. & nu. 5.*
6 *Præſcriptio ſi probatur, eſt probandum de certo initio & continuatione poſſeſſionis.*
7 *Pœna l. 1. C. de plus peti. ceſſat, niſi probatus ſit dolus.*
8 *Procurator generalis non facit cadere dominum in pœnam.*
9 *Decretum non ligat in loco, in quo non eſt publicatum.*
10 *Sententia valet poſt tempus præfixum iudici, non inſtantiæ.*
11 *Sni a nulla poteſt confirmari ex eiſdem actis per iudicẽ ad quem.*
12 *Notarius præſumitur ex confectione quatuor inſtrumentorum.*

CONSILIVM LXXIII.

a In cauſa appellationis a & litis inter Bartholomæã q. Tonij Spinelli de Burgo Tauſignani appellantem ex vna, & Britiam q. Simonis Dolſi de Palazuolo appellatã ex alia, mediantibus earum procuratoribus, tãgã circa ea tantummodo, quę nouiter ſunt deducta in cauſa appellationis, quia de geſtis in cauſa principali aliàs plene ſcripſi vltra elegantiſſima conſilia famoſiſſimorũ Doctorũ diffuſè
b ſcribẽtiũ pro parte dictę Britiæ. b Deductũ eſt c igit & primò
c nouiter cauſa appellationis pro parte dictæ Bartholomeæ, ℘ excuſſio facta pro parte Britię in cauſa principali cõtra And. & eius hæredes non fuit legitima, quia cũ in inſtrumento eſſent tres rei debẽdi obligati in ſolidũ. ſ. Bar. An. & Matheus antequam deueniretur ad tertios poſſeſſores, oportuit excuſſionem fieri contra oẽs reos, ℘ hoc factum non extitit, maximè cũ pars aduerſa conata fuerit docere, ℘ dictus Bertotius eſt idoneus, & ſoluendo. Ad hoc reſpondeo primò, ℘ ſuppoſito ℘ iure requireretur excuſſionem fieri e contra oẽs reos d
d debendi in ſolidũ, anteq̃ deueniatur ad tertios poſſeſſores, de quo me remitto ad no. per Bar. in l. 2. C. quo ordine quis conueniatur. li. 11. vbi hoc reliquit indeciſum, & ad no. per Ang. C. de pig. in auth. hoc ſi debitor. tamen in caſu propoſito hoc
1 non habet obſtare. † Primò, quia non fuit oppoſita talis exce
e ptio in cauſa principali ante lit. conteſt. e vt de iure oportet, aliàs procedit iudicium, & poſtea opponi non poteſt, vt not.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Cyn. & Bal. C. de prob. in l. exceptionem. & Doc. ff. de excep. in l. exceptiones. la 1. & Bart. ff. de fideiuſ. in l. ſi dubitari. & omnino Bar. in l. lege prolatam, in princip. C. de ſenten. & di cta authentica hoc ſi debitor, in ſi. & in l. 2. C. communi diu. & in l. ſi mancipium. §. 1. ff. de euic. & Bal. in l. conuenticulã. de epiſc. & cle. tunc ſi exceptio, quę debet opponi ante litem cont. & non eſt oppoſita in cauſa principali, non põt amplius in cauſa appellationis opponi. iſte eſt tex. ſingularis, qui non eſt alibi in l. ita demum, & ibi omnes Doc. C. de procu. Item dici poteſt, ꝙ nedum contra oẽs reos debendi, ſed nec contra aliquem in hac cauſa requirebatur excuſſio, vt latè deduxi in allegationib. cauſę principalis. Tertiò reſpondetur, & clarè ꝙ eſt productum inſtrumẽcum in cauſa, in quo apparet, ꝙ poſt primam obligationem, in qua dicti tres correi erant obligati inſolidum, deuenerunt, & renonauerunt obligationem cum eorum creditore, & conuenerunt, ꝙ quilibet eſſet obligatus tantum pro ſua rata, & nõ vltra, nõ mirũ ergo ſi nõ requireba tur excuſſio cõtra oẽs reos, quia nõ erãt obligati Bertotius & Matthæus pro rata tangente dictũ Andreã, & hoc non habet dubiũ. Nec ob. ſi dicatur, ꝙ dictum inſtrumentum fuit ficti tiũ. & ſimulatũ, & in fraudẽ dotis dictæ Bartholomææ, quia rñdeo, ꝙ imò fuit ĩ fauorẽ dotis, quia vbi primo d. Andreas poterat conueniri inſolidũ propter dictum inſtrumentum, fuit liberatus ab obligatione ſolidi, & in dubio inſtrumentũ præſumitur validum, & ſolenne. l. cũ precibus. C. de prob. &
2 l. generaliter. C. ad Velleia. † Quinimò cum in proceſſu excuſ ſionis factæ fuerint citationes ſaltem generales, quæ in tali actu ſufficiunt, vt dixi in cauſa principali, debebat dicta Bar tholomæa cõparere, & indicare bona dicti Bertotij, vel ſaltẽ
3 a dicta pronuncia ſuper excuſſione appellare, † in qua excuſ
f ſione, licèt eſſet erratum ſ tñ de iure valet & tenet, niſi ſit ab ea appellatũ, vt not. dixit Bar. in d. l. a diuo Pio. §. in venditione. de re iud. ſequitur Bal. in auth. ſed hodie. C. de act. & obl. Secũdo in cauſa appellationis eſt deductum & allegatum ſtatutum diſponens, quòd ſi quis ſteterit per decennium, quod non petierit pecunias datas ad laborandũ, excludatur a credi
4 to. nam ad hoc clariſſimè reſpondetur plurib. modis. † Pri
g mò, quia ſtatutum non valet ſ tanquam peccatum inducens, vt firmat Tancre. de Cot. in opere ſuo in 12. rub. in q. 24. & Bart. in l. omnes populi. de Iuſt. & iur. Bal. in auth. ad hæc. C. de vſu. Ang. in l. 1. C. de iud. Ioan. And. in c. 2. de excep. in 6. in regula, poſſeſſor. & do. Ant. & ibi etiam latè per d. Ioan. in c. fi. de præſc. & idem Imo. in l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſuc. & Raph. in l. 1. ff. eo. tit. & hoc non reputo expediens altius diſcutere, quia hæc eſt communis & vera ſententia, q̃ a mille annis citra, vſus approbauit. Secundo reſpõdeo, ꝙ dictum ſtatutum expreſsè loquitur in maiore, vel eius hærede maio re, ſed dicta Britia fuit minor, vt eſt plenè deductum & probatum in iure & in facto in prima cauſa, ergo &c. Tertiò di ctum ſtatutum in ſi. loquitur, quando debitor principalis, vel eius hæres iurat debitum ſoluiſſe, vel ſibi tradiam non fuiſ ſe pecuniam, aliàs verò ſecus, ſed in caſu noſtro D. Bartholo mæa non eſt illa debitrix, cum qua fuit debitum cõtractum, nec etiam eſt eius hæres, ergo non poteſt ipſa iurare. Conſi
5 derauit enim ſtatutum † quod alius quàm debitor principalis nõ poſſet niſi anceps ſubire periurium. l. Marcellus. ff. rerum amor. & l. videamus. §. 1. de ĩ litem iuran. vnde cum dictum ſtatutum ſit exorbitans, & contra ius commune & odioſum, non debet aliquo modo extendi. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſolut. matr. l. ſi ſeruum. §. non dixit prætor. de acq. hæred. & quod no. in l. 1. C. de his qui ante aper. tab. & in auth. præterea. C. vnde vir & vxor. & potiſſimum in caſu noſtro, in quo D. Bar tholomæa cõuenitur hypothecaria, hoc eſt actione reali qua
h actione ʰ qui conuenitur, non dicitur propriè debitor. Inſti. de act. §. 1. & gl. no. in l. Aurelius. §. Mæuia. de lib. leg. no. Bal. in l. ſi. C. de compen. & in l. pen. C. quod cum eo. & in l. cum neceſſitatem. C. de fideicom. & in l. pactum. C. de colla. bene facit. quod legi. & no. maximè per Doc. in l. 1. ff. ſi cer. peta. ſi ergo non eſt propriè debitor, ergo ſtatutum in caſu noſtro non extenditur, quia loquitur de debitore. arg. l. conſtitutio nes. ad muni. & l. 1. §. ſi rem. de pigno. act. l. proſpexit. ff. qui
6 & a quibus. Præſcriptio † autem iuris communis non habet obſtare, vt latè ſcripſi in cauſa principali, potiſſime cum dicta Britia fuerit minor, vt fuit aperte probatum in prima cau ſa, nec per partem aduerſam in hac cauſa eſt probatum contrarium, quinimò etiam nec in cauſa principali, nec in cauſa appellationis eſt probata poſſeſſio continua, ſaltem decem annorum. nam teſtes dicunt, quod poſſedit a tali tempore ci tra. nã per hoc non eſt probata poſſeſſio continua: quia opor
i tet, quod teſtis ⁱ dicat a tanto tempore, & citra, vel per totum dictum tempus, aliàs non probat, vt nota. declarat Barto. in l. Celſus. ff. de vſu. cum cõcor. quod latius examinaui in prima cauſa. quinimò certum eſt, quod in teſte, vt probet, attendi tur redditio cauſæ, iuxta plenè not. in l. 3. C. de teſti. & in c. cum cauſam. extra eodem tit. etiam ſi primo dixiſſet conten ta in capitulo vera eſſe, vt no. Bal. in rubr. C. ſi ex fal. inſtr. & in l. teſtium. de teſti. Sed teſtes interrogati in cauſa ſcientiæ, dicunt, quia viderunt & audierunt dictam Dom. Bartholo mæam locare dictam apothecam aliquibus annis, & non di cunt quot annis. Item per locationem non probatur poſſeſ ſio, vt eſt tex. expreſſus in c. inter dilectos, ad fin. de fid. inſtr. & no. gl. & Doct. in c. cum Bertoldus, de re iud. & per Doct.
7 in c. cum veniſſent. de teſti. ſpol. † Tertiò principaliter allega tur de nouo in cauſa appellationis, quod fuit pro parte dictæ Britiæ petitum plus debito, & debitum iam ſolutum, quod tamen non conſtat, & eo caſu quo conſtaret, dicitur quod in caſu noſtro ceſſat pœna tam iuris communis, quàm conſtitu tionis edita contra plus debito petentem, vel debitum iam ſo lutum, quia per hoc nõ eſt probatus dolus plus petentis, qui in hoc requiritur. imò etiam de iure requiritur, quod probe tur, cautionem debiti per dolum exegiſſe, iſta habentur clarè in l. 1. C. de plus peti. & Bar. Bal. & Sal. reprobantes gl. 1. & ap probantes gl. in c. 1. de plus peti. ſequitur etiam Bart. in l. qui ſolidum. in princ. de leg. 2. & in l. ſi ſeruus. §. boue. de condi. fur. & quod no. gl. in l. cum quædam. §. 1. de iuriſdictio. om. iud. Et maximè in caſu noſtro, in quo dicta Britia habere di citur de iure iuſtam cauſam ignorantiæ, quia petit ea, q̃ fue runt facta & celebrata inter alios, & nõ inter ipſam, ergo &c. l. ſi. ff. pro ſuo. l. qui in alterius. de reg. iu. & quod no. in l. cum filius. §. in hac. de verborum obligatio. & in l. ſi quis delega
8 uerit. de nouatio. Quinimo † etiam ſi prędicta vera non eſſent dico, quod cum dicta Britia nunquam per ſe comparuerit in iudicio ad petendum dictum debitum, ſed eius procurato
K res tantũ, quod procurator ᴷ non intelligatur habere in man datis, vt faciat, vel petat aliquid, propter quod dominus inci dat in pœnam, vt l. ſi procurator. & ibi Bartol. & Doct. ff. de cond. indebi. & l. ſi pater. ff. quæ in frau. cred. & quod no. Bal. per illum tex. in l. 1. C. de condit. ob cauſam. & in l. ab executore. C. quorum appel. & Bar. in l. 2. §. procurator. ff. quod q̃ſ que iuris, & Specul. in tit. de procurato. §. 1. ver. ſed nunquid in edic. Quarto principaliter & vltimo nouiter deduxit pars aduerſa in cauſa appellationis, quod ſentẽtia lata in fauorem dictæ Britiæ fuit nulla, quia lata extra tempus decreti. & re
9 ſpondeo, prout aliàs his diebus in ſimili cauſa dixi. † Et pri mò, quia iſtud decretum nũquam fuit publicatum in Caſtro Tauxignani, vbi vigent diuerſa ordinamenta ab his, quæ ſunt in ciuitate, & quod fuerit neceſſaria publicatio in dicto loco, etiam ſi per alia loca fuit publicatum, allego tex. in auth. vt fa ctæ nouæ conſtitutiones. in princ. ibi, in prouincijs autem ex quo diſcretæ per metropolitas palam factæ ſunt. & circa me dium ibi, ex quo directa & palam facta eſt in vnaquaque me tropoli, & melius probatur ibi in fi. dum dicit, omnibus fa ciat manifeſta, & qui in hac maximè ciuitate, & qui foris in habitant. & hoc tenet Dom. Anto. & Io. de Lig. & Io. de Imo. in c. 2. extr. de conſt. per dictum tex. facit tex. in c. cum infir mitas. de pœn. & remiſ. & quod no. Io. And. in c. cum ſingula. in ver. peruenias. de præben. in 6. non enim poteſt dictũ de cretum ligare ignorantes. l. fi. ff. de decretis ab ord. fac. & ex preſsius in c. vt animarum. de conſt. in 6. & in c. fi. qui ma. ac cu. poſ. & quod no. Bal. in l. antepenul. C. de legi. & no. Bart. in l. quod Nerua. ff. depoſi. pro hoc induco tex. no. in l. fi. C. de teſtam. vbi conſuetudo Comitatus obſeruatur in Comi tatu, non autem ibi obſeruatur lex ciuitatis. Secundò reſpon
10 deo † quod præſuppoſito, quod ſentẽtia eſſet lata extra tem pus decreti in hac cauſa obſeruandi, quod tamen ſententia tenet, ſed iudex incidit in pœnam, quia decretum præfigit tempus iudici, non inſtantiæ. l. 1. C. vt omnes tam ciuiles, & l. properandum. in princ. & ibi not. Bart. & Docto. C. de iud. & Bal. in c. 1. ſi de inueſti. inter dom. & vaſal. lis or. & in l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offic. procon. & Specul. de iud. dele.

§. reſtat,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

§.restat vet.ciuitatis statuto.& ibi Io.Ant.& Pet.de Ancha.in
11 clem.1.de rest.in integ.Tertio † respondeo,& istud imponit huic obiecto silentium, ꝙ præsupposito ꝙ dicta sua fuisset nulla dicta rõne,tñ si vobis iudici constat ex actis illam fuis-
l se æquã,debetis illam confirmare,l ut no. Bar. in l.si ut proponis.la 1.C.quõ & qñ iud.& in l.cum quæretur. in fi.ff. de re iud.& in l.1.in fi. C. qñ pron. & in l. si expressim. de appel.& in l.iudex.de re iud.sequitur Pet. de Anch. in cle.1. de re iud.aliegant Imo.in c.cum contingat. de offi. deleg.sequitur ét clarè D.Ant.extra de appel. in c. dilecto.cuius verba sunt hæc,sequendo Bar.in d.l.si vt proponis,ꝙ nedum iudex,coram quo petitur sua declarari nullam,potsit etiam confirmare,sed etiam si ille,pro quo est lata sententia, vellet eam fateri nullam, & eam peteret reformari ex eisdem actis, quod potest hoc facere iudex omissa cognitione nullitatis. ita dicit ipse, & hoc debetis facere vos domine iudicans, ad quem spectat lites dirimere.l.quidam æstimauerũt.ff. si cert. pet.& l.properandum.Subdo postremò, ꝙ licèt in cã principali esset satis plenè probatum,ꝙ ser Ioannes Vgolini de Ca
m uina, qui fuit rogatus de testamento Ioannis producto in cã esset publicus notarius, adhuc tamen fortius & de antiquiori tempore est probatum in causa appellationis per productionem m quatuor instrumentorum antiquorum,quæ confecta fuerunt à dicto ser Ioanne tanquam a publico notario, tunc succedit notabile dictum Inn.& Doct. in c.1.de fide instru.
12 † quòd per confectionem quatuor solennium instrumentorum quis præsumitur esse notarius, & hoc etiam sequitur Speculato.in titu.de fide instrumen.§.restat.vers.ex præmissis.facit l.3.ff.ad Maced.l.Barbarius.ff.de offi.præto.& quod no.in c.consultationibus.de iure patrona.in c.nihil. de elect. cum similibus. Et ex prædictis clarè colligitur, partes iudicantis esse in pronunciando malè appellatum, & bene iudicatum victum victori in expensis, &c.

ADDITIONES.

a In causa appellationis.] Dicta in hoc 1. artic. placent Purpurato consil. 346.videtur 1.col.2. Roueſc.

b ¶Britiæ,pro qua etiam consuluerat Alex. & obtinuerat in prima instantia supra,lib.5.consi 8.

c Deductum est.] Ant.Gab.Rom.lib.5.recep.sen.reg.4.sub ti. de præſc.Ro.

d Contra omnes reos.] Quod non requiratur excussio plurium reorum simul debendi.Bal.consi.149. Proponitur quod ex causa depositi.in fi.lib. 1.& consi.198 Ad intelligentiam huius materiæ,li.2. Natta.

e Conteſt.]Pet.de Ferra in forma resp libel.in act.hypothe. ver.exceptionem excussionis Auffre.in add.q.Tho.86.la.l naturaliter,§.nihil commune,de acq.poss.An.Negusa.tra.pig.par.8.membro 1.nu.34 limito in fideiussore indemnitatis, vt dixi infra li.7 consi. 29.nu.24.

f Licet esset erratum.]Hoc dictum commune, ait & sequitur Paris.consi. 50.nu 49.li.1.addens ex eodem Alex.in l.exitus.ff.de acq poss nu.3.qui ait, ꝙ quando aliegatur principalem non esse soluendo, vel quando est oppositum de excussione nõ facta,& super hoc replicatur, & iudex procedit ad latis sententiationem, facit intelligitur pronunciatum super exceptione excussionis,ex parte de appella. & per Paris.ibi nu.48.vbi in simili plura adducit. Roueſc.

g ¶Non valet. Idem supra lib. 2,consi.138.nu 6 sed contra tenet Rapha. Cu.consi.67 vide Iran Baib.de præſc.2.par 5.par.princ. q.14.dixi consue.Paris.68 adde infra eo.consi.172 nu.19. & latius consi.218. consi. 220.nu.6.cum seq. 1 lib.7 consi.70.

h Qua actione.] Vide Iasonem,seu potius eundem Alex.sub Iasonis nomine in com.in ti.de actio.Inst.in prin. super gl.debetur. Natta.

i ¶Testis,supra li.5.consi.89.nu.2.

k ¶Procurator.] Procurator generalis non potest facere, vt dominus incidat in pœnam calumniæ,Bart ad l.2.§.fin autem de iura.calum.Doct.ad l.qui bona.§.fi.alieno,ff.de damn.infec.& ad c.fi.de iuram.calum.in 6.Attamen procurator generalis facit incidere dominum in pœnam ex actu illicito, vbi dominus scit,& patitur Iaſ.ad d.l.si procurator.limit.5.ff.de condic.indeb. Natta.

l ¶Confirmare.Supra eod consi.17.

m Per productionem.]Addo Boerium decisi.36.& videtur nu.10. Roueſc.

n Ad hoc respondeo,quod supposito.] Amplia hoc dictũ Alex.vt vltra excussionem factam,necessaria sit pronunciatio & sententia iudicis, affirmantis excussionem fuisse legitimè factam,etiam si notorium esset principalem non esse soluendo, preut ex multis corroborat, & communem ait Part.consi.50.nu.45.vol.1. Roueſc.

* In hac eadem causa consuluit ipse Alex. supra consi.58. vol. 5. vbi vide quod annot. Hiero.Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Culpa appellatione in dubio intelligitur de leui.*

3 *Incendium præsumitur accidisse culpa leuissima, ideo socius non habet fundatam intentionem contra socium tenentem rem, quę combusta est.*

CONSILIVM LXXIIII.

a Viso titulo quæstionis, * de qua dubitari contingit, & his quæ abunde & solenniter scripta sunt per præstantissimum dñm supra consulentem celeberrimum Iu reconsultum D. Angelum Aret. & nonnullis capitulis pro parte Nicolai de Vairo productis contra Nuptium Titium procuratorem Thutij fluminis frigidi,in quo sita est seria,de qua vertitur qõ,& attestationibus testium quinque super dictis capitulis receptorum, quæritur, an stantibus veris,quæ per testes deposita sunt, conueniri possit nobilis vir Thutius de Balsamo per præfatum nobilem virum Nicolaum de Vairo rõne dictæ seriæ combustæ. In quo videretur prima fron-
1 te dicendùm, ꝙ sic. † Ad quod ostendendum præsuppono, ꝙ præfati Thutius & Nicolaus dicuntur socij in dicto fundo,saltem societate,quæ incidens appellatur, ex quo fundus est communis.l.cum proponas.C. pro soc. & ibi no. Bart. & Doct.in l.2.in prin.ff.com.diui.& l. ut sit. cum ibi no. ff.pro soc.De cuius societatis, uel etiam conuentionis natura est, vt quilibet iure communi teneatur præstare diligentiam, & tenetur de dolo,lata culpa & leui,licèt non de leuissima. l. socius socio.ff.pro soc.Insti.eo.§.fi.& l.pen.C.comm. diui.l.si alij.§.sed & si dolo & l.hæredes.§.non tantum.& ibi Bart.ff. famil.ercis.& l.si is cum quo. & l.si conuenerit. ff. com.diui. & l.cõtractus.ff.de reg.iur.cum sim. nam dum iura prædicta
b faciunt mentionem de culpa, in dubio intelligitur b de leui
c ut c l.in venditione.§.de tempore. cum gl. in verbo, culpa. & ibi Bar.ff.de bo.auth.iud.pot.no.Bald.in l.acceptam. in 6.q. C.de vsu.& Bal.auth.quo locum.in ver.secundò quæro quæ
2 culpa,&c. C.de colla.Sed ita est,ꝙ ille, † qui tenetur de dolo,lata & leui culpa circa rem aliquam, si appareat talem rem esse incendio combustam,præsumitur combusta culpa eius, qui in tali re tenebatur præstare diligentiam, & ipsi allegãti, ꝙ sine culpa eius res combusta est,incumbit onus probandi, ut firmat Bart.plenè, & communiter Doct. sequuntur in l. si quis ex argentarijs.§.an nec hæredi.ff.de eden.& no.Cano. in c.2.de depos.& Mode.ut Io.de Imo.in l.domos.ff.de le. 1.aliegant l.si uendita.ff.de peri.& commo.rei ven. ubi dī, ꝙ incendium regulariter non consueuit esse sine culpa, vt ibi, & l.3.§.cognoscit.ff.de offi.præf.vig.facit l. si quis fundum.§. Imperator,cum ibi no.ff.loc.& qd no. in l.si creditor. C.de pig.act.cum sim. ergo ex parte Thutij seriam possidentis nõ fuit probata diligentia, & ꝙ absque eius culpa fuerit seria concremata,ergo ratione præsumptæ culpę tenetur,sicut teneretur venditor re vendita apud eum combusta, d.l.si vendita,qui venditor similiter non tenetur, nisi de dolo, lata & leui culpa.l.si ut certo.§.nunc videndum.ff.commo. Quanto magis ergo teneri debet, si præsupponamus pro parte Nicolai probari id, quod dicunt testes præfati, scilicet ꝙ tempore combustionis seria erat sine custodia, & sine aqua, & infractuata herbis, & alij rebus incendium fouentibus, & quod erat locata uni presbytero non solito seriam tenere, & ꝙ in incendio serię culpa & defectus interuenit,&c. vt plenius ex
3 lectura attestationum colligitur. Sed † præmissis non obst. in casu,de quo quæritur,contrariam sententiam probabiliorẽ puto.videlicet ꝙ Thutius ex incendio conueniri non possit,quod probatur primò ex doctrina gl.no.in §. fi.Inst.quib. mod.re contrah.oblig.quæ apertè tenuit, ꝙ culpa illa quę in
d dubio præsumitur adesse incendio, est culpa leuissima, d bene facit,quod no.gl.in l.cum duobus.§.damna.in ver.subreptum sit.ff.pro soc. sed de culpa leuissima nõ tenebatur Thutius Nicolao ratione communionis,sed solum de leui culpa vt probari supra, ergo ratione culpę præsumptę non potest conueniri Thutius,& hoc modo posset responderi ad notata per Bar.in d.l.si quis ex argentarijs, ut doctrina eius procedat in casibus,in quibus veniret leuissima culpa, uel aliter etiam potest responderi, ut patebit ex infra dicendis.

4 Secundo probatur,nam certum est,quòd si dictum incendium accidisset casu fortuito,dictus Thutius non teneretur, vt ff.pro soc.l.cum duobus.§.damna fatalia.ibi,aut incendio & l.si ut certo.§.quod uerò. ibi, incendio. ff. commo.& l.in rõne.la secunda.in princ.ff.ad l. Falc. & l.penul. ff. de incen. rui.nau.l.contractus.ff.de reg.iu.l. 1.§.is quoque,ff. de actio. & oblig.l.ex conducto.§.fi.ff.loca.l.quę fortuitis.C.de pign. act.l. 1.C.depo.cum sim.Sed incendium prædictum reputari debet casus fortuitus quoad Thutium, quia præsupponit, ꝙ ignis fuit immissus nõ in seria, sed extra seriã ueniens à loco longinquo,& remoto per tria milliaria vel circa,& fuit incendium insolitum,ut uerbo fertur,isto.n.casu reputatur in-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cendium fortuitus casus, vt notat Bal. in l. 1. C. depos. allegat. l. si tulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emp. Et similiter, quòd ignis immissus ab alio, q̄ ab habitante dicatur casus fortuitus tenuit Bal. in l pignus. C. de pign. act. & in l. 3 §. cognoscit. ff. de offic. præfec. vigil. & probatur optimè in l. videamus. §. fi.

5 cum l. seq ff. loca. Tertio † confirmo e ex notatis pulchrè per
e Bal. C. de pig. act. in l. si creditor, vbi dubitauit, quomodo pro bari poterit in incendio culpam abesse ille, qui de culpa tenebatur, respondet ipse, si probatur, vnde incendium habuerit originem, puta ab hostium incursu. Idem dicit ipse, si non pōt apparere, vtrum incendium habuerit culpam ab habitantibus, vel hospitantibus. prout dicit ipse fuisse de facto in cōbustione hospitij Leonis, quia non apparebat, vtrum incendium habuerit culpam ab hospitantibus, vel ab exercitore, vel famulis hospitij, quia in isto dubio non dēt ferri sniа contra eum, cuius culpa allegatur, quia culpa non est probata, allegat in ar. ff. de his qui dese. vel effu. in l. si verò. §. interdum. & ita decidit Bal. in d. l. si creditor. quanquam istum passum indecisum reliquerit in d. l. 3. §. cognoscit. ff. de offic. præfec. vigi. Sed ita est in casu nr̄o, quia ignoratur (vt verbo fertur) quis fuerit incendiarius, imò minor dubitatio est in casu nostro, quia in quæstione nostra præsupponitur constare, q̄ incendium extra seriam, & à loco valde remoto ortum habuit.

6 Non obst. † q̄ testes dicunt, q̄ tempore combustionis seria erat sine custodia, & sine aqua, & infractuata, & q̄ alia seria ibi vicina consueuit stare cum custodia, & cum aqua, & quòd intercessit culpa in incendio, &c. quia ad hoc respondeo primò, quod Thutius non tenetur de omni culpa, sed solùm de dolo, lata & leui culpa, vt probaui sup. in prin. vnde ad hoc vt dicatur esse probatum, q̄ Thutius fuerit in culpa saltem leui, oportebat capitulari, & per testes probari, q̄ dictus Thutius, seu conductores eius omiserint facere ea, quæ diligentes patresfamilias facerent circa dictam seriam, & eius custodiam, vel q̄ faciebant ea, quæ diligentes patresfamilias non fecissent, aliàs enim non dicitur probata leuis culpa, ita dicit Bar. in l. si cum venderet. §. fi. ff. de pig. act. per illum text. vel secundùm Bar. in l. quod Nerua. ff. depo. in ver. 6. principaliter quæro &c. iuncta q. sequenti, ad probandum leuem culpam oportet articulare, & probare, q̄ non adhibuit eam diligentiam, quam adhibent homines diligentes eiusdem conditionis, & professionis cuius erat ille, qui diligentiam non adhibuit, alleg. l. si putator. cum sim. ff. ad l. Aquil. subdit etiam Bar. ib., q̄ ad probādam leuem culpam in rebus communibus incidēter, prout in casu nostro, probatur leuis culpa probando, q̄ negligens non adhibuit eam diligentiam, quam eo tempore adhibuit in rebus proprijs. l. hæredes. §. non tm̄. ff. fam. ercis. Bal. ēt in l. solam. C. de testi. dicit, q̄ ad probandam leuem culpam, oportet probari per causam hoc inferentem, vt puta, q̄ probetur, q̄ minus diligenter quis clausit ostium, licet clauserit, non tamen sicut quilibet diligens homo clausisset inspecta qualitate loci vel temporis. Sed prædicta nedū non sunt sub forma prædicta probata per testes, sed nec fuerunt in capitulis deducta, debēt ergo capitulari, q̄ quilibet diligens paterfa. eiusdem conditionis, cuius erat Thutius dictam seriam semper infractuatam tenuisset, & cum custodia, & cum aqua &c. Et quod Thutius in suis proprijs reb. non fuit tunc tpis tali negligentia vsus, quali vsus est circa custo-

7 diam dictæ seriæ. † Quartò confirmantur f prædicta ex his
f quæ notanter scribit Guliel. de Cun. & Bar. in l. si ut certò. §. sed interdum. ff. commo. vbi eleganter volunt, q̄ vbi quis allegat aliquem teneri de casu, eo quia culpa præcessit casum, oportet eum articulare & probare, q̄ ille casus contigit solum pp illam culpam, & q̄ casus aliter non potuisset contingere, nisi illa culpa interuenisset, allegat. l. non omne. ff. de statu li. Nico. ergo allegans Thutium teneri de casu incēdij immissi aliunde, q̄ in seria ab alijs non in seria habitantibus debebat capitulare & probare concludenter, & necessariò, q̄ seria non fuisset concremata nisi præcessisset culpa Thutij in retinēdo seriam infractuatam, & sine custodia, & sine aqua. Sed istud non est probatum, ergo &c. Nec obst. q̄ Iulianus primus testis & Rogerius vltimus testis dicunt, q̄ dicta seria fuit combusta culpa & defectu secundùm videre & iudiciū ipsorum, quia erat infractuata, & sine custodia, & q̄ eorum iudicio si conductores seriæ inuenissent homes, qui eos iuuassent, potuissent seriam ab igne defendere, &c. quia respondeo, q̄ isti testes non dīt, q̄ culpa prædicta fuerit talis, quæ non fuisset commissa a diligenti viro eiusdem condōnis, &c. & sic q̄ fuerit culpa leuis, de qua bene teneretur Thutius. nā potuit esse culpa leuissima, quæ fuisset commissa a diligenti viro, licēt non a diligentissimo. l. 1. §. is quoque. ff. de act. & obl. l. in rebus in prin. ff. commo. & sic non dī talis probatio necessariò concludere de leui culpa, prout debet. c. in præsen-

8 tia, de proba. l. neque. C. de proba. Præterea dicti † testes non assignant rōnem dicti sui per alterum ex sensibus corporis, prout debent. l. qui testamento. §. fi. ff. de testa. l. testium. C. de testa. in auth. de hære. & Falc. §. sin verò absunt. sed deponūt per verbum, videtur, & per verbum iudico, quo casu nō probant, cum tunc non dicantur testificari, sed iudicare, vt no. Bar. in l. quid tamen §. si arbiter. ff. de arb. & in tract. suo de teste bene faciunt no. per Bald. in l. 3. in 5. q. C. de testi. & per Cy. in l. testium. in 5. q. eo. tit. & quod no. Cano. in c. quoties. de testi. maximè cum testes non assignent rationē vrgentem, vt dicunt Doc. in locis prælle. Et similiter alius testis. s. lo. de

g Castro dicit, q̄ fortè nō fuisset g combusta dicta seria, si aqua in ea fuisset, & fuisset effractuata, &c. nam similiter non probat iste rationibus allegatis supra contra præcedentes testes.

9 Alij testes † circa hoc nihil dicunt. Et prædicta dico uera, præsuppositō q̄ iudicio intentando contra Thutium testes idem probarent, quod probarunt ꝫ Nuptium Titium, quia indubitabile est, q̄ testes examinati contra Nuptium Titium non citato Thutio nullum præiudicium faciunt Thutio. l. si veteris & quod ibi no. Doct. C. de fi. instr. & l. denuntialle. §. fi. ibi, si condemnatus fuerit, mulier per eū non est condemnata, &c. ff. de adul. & l. Lucius. secundùm vnam lec. ff. de his qui not. infa. faciunt no. per Cyn. in l. 1. in vlt. q. C. qui accusa. & in l. si quis homicidij. C. de accu. & per Bar. in l. 2. ff. de præuarica. & quod no. Inn. in c. causam. post medium, qui fil. sint leg. & in c. qm̄ frequenter, vt lite non cont. & quod no. Bart. in l. 2. C. ubi in rem act. in versi. quæro, vtrum isto casu sententia lata contra colonum, &c. & in l. peregrē. §. quibus. ff. de acquir. poss. & in l. officium. ff. de rei vendi. cum sim. facit l. de vnoquoque. ff. de re iud. & C. res inter alios acta per totum. Non

10 obstat † q̄ ille, qui de culpa tenetur circa rem, quæ incendio combusta est, semper probare debet diligentiam suam adhibuisse, quia præsumitur in culpa per no. per Bar. in d. l. si quis ex argentarijs. §. pen. ff. de eden. cum concor. supra alle. quia ad hoc patet multiplex responsio ex superius alleg. Primò, q̄ uerum est, q̄ præsumuntur in culpa scilicet leuissima, ut not. gl. Inst. quib. mod. re contrah. obl. in §. fin. sed Thutius non tenebatur de culpa leuissima, ut supra est ostensum, ergo &c.

h Secundo respondeo h q̄ uerum est, q̄ in incendio præsumitur interclusisse culpa, scilicet inhabitantium, quando in habitatione ignis ortum habuit, & hoc est, quod uoluit dicere tex. in l. 3. §. cognoscit. ff. de offic. præfec. vig. Sed ubi apparet, quòd aliunde incendium ortum habuit, prout in quæstione nostra, tunc reputatur casus fortuitus. l. videamus. §. fin. iuncta l. seq. ff. loca. & no. Bal. in l. pignus. prælallega. & in d. §. cognoscit. Tertio respondeo, quòd vbi incendium est insolitum, similiter reputatur casus fortuitus, ut dixi suprà, tenere Bald. in l. prima. C. depos. sed de casu fortuito certum est

i Thutium non teneri, ergo &cæt. & si quis allegaret i culpam Thutij præcessisse casum, oportet, quòd probet concludenter fuisse culpam, quæ non fuisset commissa a diligente patrefam. eiusdem conditionis, cuius est Thutius, & quòd si illa culpa commissa non fuisset, nullo modo seria combusta potuisset, quæ nec opportunè capitulata, nec probata sunt, ut Thutius supra deduxi. Nec etiam habet obstare si dicatur, quòd Thutius fuit in culpa locando seriam personæ non solutæ seriam tenere, quia respondeo primò, quòd non est probatum quòd hoc fieri cōsuetum sit a quolibet diligente patrefamiliæ eiusdem cōditionis, cuius erat Thutius, ut declaratum est supra. Secundò respondeo, quòd ad concludendum, quòd Thutius fuerit in dicta culpa, oportebat probari per d. Nicolaum, q̄

K facile fuisset Thutio inuenire conductorem k seriæ solutam seriam conducere, vt probatur in l. idemque & ibi hoc not. Bar. & Bal. ff. pro soc. & in l. si ab hostibus. §. fi. ff. fol. mat. & in l. in bonorum. ff. de bon. poss. & in l. tutor qui repertorium. in §. penul. ff. de admituto. & Bald. in l. iuris. C. qui admit. Ex quibus breuiter concludo. Thutium occasione dicti incendij minimè conueniri posse.

ADDI-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ADDITIONES.

a Chrisfi.] Per plura compendiosa capita hanc incendij materiam persingit Mynsingerus libro. 6. observat. cap. 80. valde intricata. vbi citat Alex. cons. 5. lib. 1. Andreas Gaill. lib. 2. prac. observ. capite 21. nodosa Roue.
b In dubio intelligitur.] Docti consil. 45. col. 2. sup. lib. 1. Roues.
c ¶Leui supra lib. 1. cons. 45. nu. 1.
d ¶Leuissima. lib. 1. consi. 50.
e Tertiò confirmo.] Addo Dec. cons. 562. viso puncto. col. 5. nu. 13. Roue.
f Quartò confirmantur.] Crauc. sequitur cons. 3. col. pe. nu. 27. vol. 1. Ro.
g Quod fortè non fuisset.] Testis deponens per verbum, forte, non probat. Iaf. ad l. 1. in princ. circa fi. comment. ff. de iust. & iu. Pro quo facit quia dubitanter deponit, & dubitans & ignorans æquiparantur. l. manifestissimi. § 1. C. de iurt. & in teste ponit Spec. in tit. de teste. § 1. versic. Item quòd testis. Natta.
h Secundò respondeo.] Dec. consi. 632. quod sup. col. 1. Roues.
i Et si quis allegaret.] Dec. cons. 430. col. 1. nu. 4. ꝙ sup. pro veritate. Roue.
K Inuenire conductorem.] Facit, quod per dd. idemq; dicit Bart. ad d. l. tutor, qui repertoriam. §. pe. quem hic adducit Alex. & sequitur Aret. cõsil. 31. Considerata. circa fin. Natta.

EPITOME.

In diuisione non veniunt nisi quæ tunc erant propria, nec venit actio ad redimendum fundum prius per diuidentes sub pacto redimendi venditum.

CONSILIVM LXXV.

a Viso themate[a] & matura dubitatione, de qua quæritur, prætermissis argumentis, ad medullam accedens dico, b † ꝙ dictum prædium ante diuisionem venditũ
1 per dictos fratres cum pacto emptoris de reuendendo, &
c actio[c] dictis fratribus contra emptorem competens, non intelligitur esse deductum & deducta in diuisione prædicta, nec dicto Comiti Guidoni censetur in partem assignata. Cõsidero enim verba instrumenti diuisionis, quæ in effectu sonant, ꝙ in parte Comitis Guidonis venire intelligantur infrascripta bona, videlicet omnes & singulas petias terrarum cuiuscunque conditionis reperiantur fore, & esse positas in infrascriptis villis, & territorijs, videlicet i territorio de Campagine, &c. Item quarterios, qui dicuntur esse quædam vallis cum oĩbus ædificijs super ipsis, & quodlibet earum positis, ac cum oĩbus iuribus, iurisdictionibus, honorantijs, & præeminentijs pertinentibus ad ipsas petias terrarũ & quælibet ipsarum ac ad quascunque valles, & pascua suprascripta spectantibus & pertinentibus, positis & iacentibus vt supra, quæ sint & reperiantur fuisse iuris. & proprias & propria præfati q. dñi Ia. patris ipsorum fratrum, & tempore vitæ ipsius, & etiam in futurum apparebunt fuisse & esse iuris. & proprias & propria ipsorum fratrum, & ad ipsos quouis modo spectare & pertinere, prout latius in dicto instrumento, nam
2 † in dicta diuisione non intelliguntur venire, nisi ea bona, q̃ de præsenti tpe diuisionis erant propria dictorum fratrum, nec sufficit, ꝙ in præteritum fuerint cõia, nisi de præsenti, i. tpe diuisionis fuerint & essent propria ipsorum fratrum pp illam copulam, &, positam inter illa verba, fuisse & esse, de cuius copulæ natura est, ꝙ vtrumque copulatiuè verificetur l. si hæredi plures. ff. de condi. inst. l. si quis ita, de ver. obl. c. 2. de resc. & ꝙ illa verba, esse iuris. & proprias intelligãtur de præsenti, qñ diuisio facta fuit, est tex. in l. certũ. ver. sed si fundũ. & ibi gl. in ver, confessus. ff. de confes. facit, q̃d no. de infinito. in l. stipulationũ aliæ, in §. stipulatio. ff. de ver. obl. aliàs illud verbum esse, posit verbũ fuisse, nil operaret, ꝛ l. si qñ. in prin. ff. de le. 1. c. si Papa, de priui. in 6. vnde illud relatiuum, quæ, iunctum verbo præsentis tpis & relatũ ad corpus incertum, induxit taxationẽ, ut in terminis nris est casus, in l. nuper. ff. de le. 3. Sequitur ergo, ꝙ cum tpe diuisionis non esset proprium ipsorum fratrum, sed alienatum, ꝙ non comprehen-
3 ditur in diuisione. Pro hoc ẽt † quia uerba debent intelligi fm naturã actus, qui gerit. l. si vno. in prin. ff. loc. l. si stipulatus, in prin. ff. de vsu. sed de natura & substantia diuisionis est ꝙ res sit cõis. l. 1. ff. com. diui. aliàs. n. non diuidi potest, ar. l. decem. de ver. ob. & l. manumissiones. ff. de iust. & iu. dato, ꝙ actio cõi diuidendo possit habere locũ ad alios effectus prorę, quæ non est, sed fuit cõis l. in summa. & l. si quis putas. in prin. ff. cõi diui. & no. in l. 1. eo. tit. Hoc ẽt inducunt verba apposita in prin. & præfationibus instr. prædicti, in quo dr, ꝙ dicti fratres venire volentes ad diuisionem bonorum & iurium in frascriptorum cõium, &c. & constet, ꝙ ex verbis appositis in præfationibus colligitur intentio finalis. l. fin. ff. de hær. inst. l. cum his in prin. & ibi Bar. ff. de transa. l. regula. §. si
4 quis. ff. de iu. & fac. ign. facit, ubi ꝙa in fi. de pac. Nec ob. † ꝙ
d ille, qui actionem hẽt ad rem ipsam, tẽ hẽre[d] vr, ut l. nemo. ff. de in inte. rest. & in l. qui actionẽ. ff. de re iud. sed dicti fratres habebant actionem ꝑ dictum venditorem ad retrouendendum, ergo &c. quia rñdeo, ꝙ in ꝑctibus verba dẽnt accipi propriè & strictè. l. quicquid astringendæ. de ver. obl. l. ueterib. de pac. & in casu uero non ficto, ꝑtertim ubi est diuersitas in effectu, in casu vero & ficto. l. ex ea. §. insulã. ff. de ver. ob. sed de proprio significato aliud esse hére rem, & aliud est hére actionem personalẽ ad rẽ, quia impropriè & fictè hére dr, ut no. gl. in d. l. qui actionẽ. & in d. l. nemo. & ibi Bart. & patet in dictis legib. in verbo vr, q̃d denotat fictionem. l. 1. §. deiecisse. ff. de vi, & vi ar. l. 3. §. ex ꝑio. in fi. & ibi Doct. ff. de acq. pos. no. Bar. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc. Pro hoc,
5 quia in ꝑctu prædicto dr, † proprias & propria, sed certum est, ꝙ res debita in actione personali non dr mea, seu ꝓpria. l. Quintus la. 2. in §. argento. cũ di. Bar. ibi, & l. scribit. in prin. ff. de aur. & arg. le. & plenè Bal. in rub. C. de ver. sign. illud. n. dr esse propriũ alicuius, q̃d iure dñij ad eũ pertinet, vt l. proprias. C. de le. & l. ꝓprietatis. C. de proba. & quod aliud sit rẽ esse propriam, aliud sit rem esse debitã, patet in d. l. proprias. C. de leg. iuncta l. 3. §. si rẽ. ff. de leg. 3. ubi res ꝓpria legatarij
6 legari sibi non põt, secus in re sibi debita. † Itẽ nõ ob. si diceretur, dato ꝙ dictum ꝓdium non videat assignatum in parte dicto Comiti Guidoni, tñ actio cõpetens dictis fratrib. ꝑ emptorem vr assignata pp illa verba, videlicet, cum oĩbus iurib. iurisdictionibus, præeminentijs pertinẽtibus ad ipsas petias terrarum, &c. ut latius in d. instrõ, quia rñdeo, & dico, ꝙ illa dictio cũ oĩb. &c. coniungit accessoriè, vt tantummodò accedant parti Comitis Guidonis illa iura cõia, q̃ spectant, pertinent, & accedunt ad illas petias terræ, q̃ suprà sunt assignatę Comiti Guidoni in partem, ut expresse sonant verba illa, videlicet, ad ipsas petias terrarũ, & quamlibet earum &c. illa. n. dictio ipsas, & illa dictio earũ, sunt demonstratiuæ, & relatiuæ iuriũ ad dictas petias terrarũ assignatas Comiti Guidoni spectantiũ. l. 2. & l. precib. cũ sim. C. de impu. ergo si dictum prædiũ non censet assignatũ Comiti Guidoni, ut probaui, sequit, ꝙ nec actio cõpetẽs ad illud. pro hoc ẽt; quia illa dictio, cũ oĩbus iurib. &c. cũ coniungat accessoriè, ut l. 1. & 2. ff. de pec. le. & l. 1. ff. de fun. instr. & no. Bar. in l. si ita fuerit. §. qõ. ff. de manu. test. & Cy. & Bar. i. l. 2. C. de ver. sig. notãt Doc. in c. in lris. in prin. cum sim. de rest. spo. si non cõprehendit suum principale, i. prædium, nec ipsum accessorium, i. actio cõpre-
7 henderet, ut d. l. 1. & 2. ff. de pecu. leg. Nec ẽt obstant † verba, de quibus in dicto instrõ, dum dr, & ad ipsos quouis modo spectare & pertinere, &c. nam per dicta uerba vñr assignata Comiti Guidoni ẽt bona tunc debita dictis fratribus actione personali l. verbum illud pertinere, & no. ff. de ver. sig. & not. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iud. & per consequens vr comprehendi prædium, pro quo reuendendo competebat dictis fratribus actio, quia respondeo, ꝙ dictum prædium non erat, nec est in obligatione, seu non dicebatur, nec
8 dicitur esse debitum dictis fratribus; quia † promisit emptor
e reuendere dictis fratribus, vnde ipsum factum, e id est reuendere est in obligatione, quia illud est, quod fuit promissum, secus si fuisset reuenditum dictis fratribus licèt nondum traditum; quia tunc bene diceretur prædium esse debitum. l. actionum genera, in prin. ff. de act. & obl. Inst. de act. in prin.
f & §. 1. aliud est enim rem vendidisse f aliud promisisse uendere. l. in bonæ fidei. ff. de eo quod cer. lo.

ADDITIONES.

a Viso themate.] And. Tiraq. in tract. conuen. §. 1. gl. 6. num 39. ver. quid autem. Roues.
b ¶Dico. Idem hoc eodem casu consulait Franc. Aret. cons. 6. vbi plenius tractat. sequitur And. Tiraq. in trac. de retrac. conuen. §. 1. gl. 6. num. 39. & est indubitatum in hoc casu. ubi in partem Guidonis cesserunt certa tantum prædia seu corpora, ad quæ clausulæ generales expressim referuntur & limitantur, secus si actum esset, quòd ei cederent quæcunque iura, quæ diuidentes habent in tali loco, vel regione, & quibuscunque prædijs intra dictas metas sitis, vt plenumque fit.
c Et actio.] Super hac eadem specie facti consulius respondit Franc. Aret. consi. 6. vel idem consulit alijs mediis. Natta.
d Rem habere.] Addo And. Tiraq. in d. tract. conuen. §. 2. glos. 1. & vnica. num. 49. verbe. sed & præterea. Roues.
e ¶Facit.] Hanc rõnem late per duas col. prosequitur d. cons. 6. sed sophistica est, quia reuẽdere intelligitur cũ effectu, & nõ de nudo cõtractu, vt plene dixi in no. intellec. super l. si hæres. ff. de ac. emp. & l. corruptionem C. de vsur. ideo respondendum ut sup. hac vltima clausula num. 7. erat relata & limitata ad certa prædia seu corpora assignata Guidoni.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

f Aliud est enim vendere.] And. Tiraq. in tract. comment. ad finem tituli. num. 51. versic. quo autem. vel Alexand. citat. in consil. 168. hoc lib. 6. & in alijs variis locis.

SVMMARIVM.

1 Promissio etiam in testibus intelligitur per stipulationem.
2 Iudex ex officio potest repetere testem ambiguum.
3 Causa impulsiua sufficit in obligatione.
4 Testis vnus de promissione cum alio de confessione probat.
5 Iuramentum defertur in supplementum, etiam si in causa magna, si est plus quàm semiplenè probatum. & nu. 6. 7.
8 A micitia quando repellat testem.
9 Agens ex mutuo, vel stipulatione quid si solâ confessione probat.

CONSILIVM LXXVI.

a VIso libello a producto nomine Antonii de Furno & hæredes magistri Andreæ, visisq; exceptionibus dictorum hæredum & attestationibus, omissis argumentis pp rei euidentiam paucis quod dicturus sum absoluâ; stantibus præsertim his, quæ in iure eleganter deducta sunt per aduocatum actoris. Videndum est igitur primo, vtrum illa promissio, de qua deponunt testes, fuerit efficax ad agendû.
1 Secundo, posito q sic, an sit sufficienter probata. Circa † primum cõcludo, q sic, primò, quia per dicta testium, quorum vnus deponit de promissione, alius de confessione promissionis, vt intelligendum esse de promissione, scilicet per stipulationem, non autem per pactum nudum; quia licet testis deponeret, q Titius stipulatus est à Seio decem, non probaret stipulationem, nisi deponeret de interrogatione præcedente, & responsione secuta. l. 1. & ibi plenè. C. de vsur. & no. Bar. in l. sciendum. ff. de verbo. oblig. tamen illud est verum, quando testis deponeret per verba iuris, prout est verbum, stipulatus, secus si per verba, quæ adaptantur ad quid
b facti, vt si testis deponat, q Titius promisit b 10. Seio, vel qd̃ vidit talem iudicem sic sententiasse, nam intelligetur, scilicet solenniter, ita decidit Ant. de But. in c. sicut, per illum tex. de re iud. idem etiam tenuit Rom. in præalleg. l. sciendum, motus per l. 1. C. de contrahẽ. & commit. stip. & per alia de quib.
2 ibi latius per eum. Quinimò † iudex etiam ex officio posset repetere saltem illum primum testem, vt dictum suum ambiguum declararet, & sic deponere, an interuenerit interrogatio, & responsio, vel saltem fuisse subsecutam complacentiam stipulantis secundùm q habetur in l. 1. §. si quis simpliciter. versi. cum adijcitur. cum ibi no. per Doct. ff. de ver. obli. in c. cum clamor, de test. & no. in auth. de test. §. quia verò. in gl. mag. & no. Bar. in l. reperi. ff. de quæst. & in l. si quis intentione. ff. de iud. & in l. 4. §. hoc autem iudicũ in 3. q. ff. de dã. infec. cum sim. Præterea dato, q non fuisset illa promissio facta per stipulationem, tamen dico, q est efficax ad agendum quia transmittit in contractum innominatum. promisit. n. Andreas dicto Antonio dare dictas libras quadringentas, aut curare quòd Dom. Achilles eas daret, vt finem liti imponeret, relaxando terras Dom. Christophoro, prout fecit ipse Antonius. Ita deponit primus, & sic ex parte magistri Andreæ fuit contractus innominatus, do ut facias. l. naturalis. per totam l. ff. de præscrip. verb. l. sine apud acta. cum ibi no. C. de transact. Vnde cum adimpleuerit Antonius pro parte sua contractum innominatum, vt dicti testes etiam deponunt, sequitur, quòd ei competit actio præscriptis verbis, præalleg. l. naturalis. §. 1. & l. ex placito. cum ibi no. C. de rerum
3 permu. Ex his patet, † quòd non expedit aggredi illum articulum, an illa promissio fuerit sine causa, quia proculdubio fuit cum causa, s. vt finis imponeretur liti, seu vt dicta bona relaxarentur per Antonium Dom. Christophoro, nec requiritur, q causa sit obligatoria, seu finalis, sed sufficit quæcunq; causa persuasiua, vel impulsiua, vt declarat Bal. in l. generaliter. in ⅄. q. C. de non num. pecu. & in l. pactum dotali. in 17. q. C. de collu. per l. creditor. §. 1. ff. manda. & per l. à Titio. ff.
4 de verb. obl. Quò † ad secundum c scilicet an sit sufficienter
c probata dicta promissio, & videtur quòd sic. d Primò quia
d est semiplenè probatum per vnum testem de vera promissione, iuxta l. vbi numerus. ff. de testib. & c. in omn. de testi. & per secundum testem probatum est de confessione facta parte præsente, quæ confessio si probaretur per duos testes, sine dubio faceret plenam probationem, quia nulla efficacior probatio, vel relevatio quàm confessio, l. cum te. C. de transa. l. fi. C. de fideic. & d. l. generaliter. facit l. fi. ff. de interro. act. & quæ plenè no. in c. fi. de confes. secundum Inno. in c. per inquisitionem. de elec. & confessio dr̃ liquid. ssima pro-
5 batio, & tales probationes † diuersæ e & semiplenæ adinui-
e cem f iungi possunt, vt in proposito nostro est tex. in c. fin. de
f succes. ab intest. quem in proposito etiam alleg. Barto. in l. admonendi. ff. de iureiur. & Bal. in rub. de controuer. inuesti. & in l. 2. §. fi. ff. si cer. pet. & Ant. de But. in c. fi. de iureiur. & per Bar. in l. 1. §. item conuentio. ff. de quæst. & per Bal. in l. si quis ex argentarijs. §. 1. ff. de eden. & no. Doc. in c. cum causam. de prob. & ibi plenè per D. Abb. in c. veniens, el 1. de testib. cum sim. Consulo tamen, quòd Iudex parte petente deferat iuramentum in defectum probationis, iuxta. l. admonendi. cum materia. Nec ob. quòd quantitas videatur esse magna, quo casu non defertur dictum iurm, vt no. per gl. & Doc. in d. l. admonendi. & no. gl. in c. cum sint partium. in gl. fi. de reg. iur.
6 in 6. † quia respondeo primò, quòd fundatam intentionem habet Antonius petens sibi deferri iuramentum ex regula. d. l. admonendi. vnde si rei conuenti contra hoc opponat, non esse deferendum iuramentum, eo quia dicũt causam esse magnam, seu arduam, illud probare debent, iuxta. l. in exceptionib. in prin. & l. ei qui. ff. de prob. & haberẽt rei necesse probare qualitatem personę Antonij esse talem, quòd dicta summa quadringentarum librarum reputatur magna summa, & causa ardua inspecta qualitate sua, & quod ex inspectione conditionis dicti Antonij iudex ita haberet arbitrari. l. sed si susceperit. §. 1. de iud. & not. in auth. minoris debitor. & ibi Bar. C. qui da. tut. poss. & no. gl. in corpore, vnde illa authenti ca sumitur. & Bar. & alij in præall. l. admonendi. & Spe. in ti.
7 de iuramenti delati. §. 1. versi. vt autem instructus. † Scdò re-
g spondeo g ex his, quę not. Ro. d. l. admonendi, post medium, in ver. in eadem. ibi, & in delictis &c. vbi dixit, q etiã in causa famosa, seu criminali & ardua, in qua aliàs non defertur iu
h ramentum, tamen h vbicũque iudex videt aliquid vltra semiplenam probationem facere pro actore, & videt personam actoris esse honestam, iuramentũ tunc defertur actori in supplementũ, ad hoc inducit tex. in c. fi. in verb. & causæ circunstantijs, de iureiuran. Sed ita est, q negari nõ potest, q actor nõ habeat aliqnid vltra semiplenam probationẽ, ut est ostensum supra. ergo omnino debet posse deferri iuramentũ. Non
8 † ob. q dicti testes asserunt se esse amicos dicti Antonij, quia vt responsum est per dominum aduocatum, oportet apparere, quod sit multum amicus ad hoc, ut fides eius diminuatur, vt no. Bar. in l. admonendi, in versi. venio ad tertium & quæro. & Bal. in l. eos. C. de test. & in l. si quis, eo. tit. & ibi dicit. q
i nunquam amicitia i repellit testem, nisi quando ex amicitia vnius partis resultat odiositas quo ad aliam partem, vñ amicitia, quæ est virtus secundum eum, non repellit testem. l. sciendum. ff. de vsur. & not. Anto. de But. in c. quoties, de testibus, & vbi requiritur magna amicitia, vel familiaritas, vt repellatur testis, tũc necesse est, q exprimatur de magna amicitia, & familiaritate, seu exprimatur causa, ex qua hoc comprehendi tur secundum Host. & Io. Andr. in c. insinuante. de offic. del.
9 Nõ obst. † quòd testis secundus K deponat de confessione, &
K actor agat ex stipulatione, & sic aliud probauerit, q̃ illud, qd̃ deduxerit, & per consequens non possit obtinere. l. habebat. ff. de Inst. c. Abbate. de re iud. in 6. & no. Inn. in c. ex parte Abbatissæ. de priuile. & in ꝓposito no. Spe. in ti. de teste. §. 1. versed pone egi. quia respondeo primò, q vbi confessio induceret obligationem, vt est in contractu mutui. l. 2. §. fi. cum ibi no. ff. si cer. pe. tunc posset procedere dictũ Spe. in dicto versed pone egi. quia si ago ex numeratione, & sic ex obligatio-
l ne, quæ oritur ex mutuo naturali, & probo, l de confessione, & sic de obligatione, quæ oritur ex mutuo ciuili, tũc nõ possum obtinere. Sed in alijs casibus, in quibus regulariter confessio non inducit obligationem, sed probationem. l. Publia.
m §. fi. C. depo. tunc sufficit per cõfessionem m probare actum, ex quo egi in libello, secundum Nico. de Mat. & Bald. in l. generaliter. in 9. q. C. de non nu. pe. & in l. si ex cautione. in 10. q. eod. tit. & in l. non nudis. C. de prob. & Ang. & Io. de Imo. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus, de ver. obl. & Io. de Imo. in l. 1. §. si quis ita. eo. tit. & Anto. de But. in c. si cautio. de fid. instrum. imò plures tenuerunt, quod etiam si agatur ex numeratione sufficiat probare mutuum per confessionẽ, vt not. Doc. in dictis locis. & Bal. in l. 1. in prin. C. de rei vxo. ac. & per eundem in l. 2. §. fi. ff. si cer. pe. & Bar. in d. l. 1. §. si quis ita. in fi. de

fi.de verb.obl.Quinimò in proposito fuit etiam in libello facta mētio de cōfessione,quo casu nemo negat sufficere probationē talis confessionis ē: in mutuo, vt no. Spe.in d.versi. sed pone egr.Ant.de Bu.in præalle. c.si cautio.cum similib.

ADDITIONES.

a Viso libello.]Ripa in l.admonendi, nu.206.col.fi.ff.de iureiur. Roues.

b ¶Promisit.scilicet parte præsente,& idem Marth. Affli.decis.Neapolita. 120.sed de iure dicta differentia falsa est, nec probatur stipulatio,sed hodie hæc formula in diffuetudinem abijt.

c Quo ad secundum.]Addo Ripam in dicta l.admonendi.col. fi. nu.206. veri & hac conclusione, ff.de iureiuran. Crauetam in tract. de antiquit. temp.in 2.p. q.prine nu.24.Ant.Gab.lib.1.recep.sent.conclus.1.sub tit. de probat.nu.7.vers[subinuta. Roues.

d ¶Quod sic. Idem Cæpo. causa,ciuilium consi.3 nu.10.Cur.tract de testi. conclu.45.la[.admonendi,in fect.de iureiu.Fel.c.fi cautio.de fide instr. Mat.Afflidecis.Neapo i.12.licet contra sentiat Bald. authen.rogati.C.de test.Cor.consi.58.lib.3 & Alexan. inst.cod.consi.180.num. 10.in lib.7. consi.128.num.8.

e Diuersæ.]Dixi ad Alexan.consi.53 libro 1. Crauета sequitur consil.272. num.16. Roues.

f Ad inuicem.]Nota,quòd vbi adest vnus testis de facto principali,& alter de confessione præsente parte,iunguntur,quod sequitur Crau.addu cens alias auctoritates consi.272 col.10. Natta.

g Secundò respondeo.]Hanc eandem responsionem tenet Alexan.in l.ait prætor §. quantumcunque, ff.de iureiur.& consi. 103.& 181.lib.7.relati per insignem virum Nicolaum Boetium decis.86.& gl.

h ¶Tamen. Sup.lib.3.consi.42.in fi.

i ¶Amicitia.sup.co.consi.4.nu.8.

k Testis secundus.]Gabr.Roman.lib.1.recep. sent.regula 4.sub tit.de confessis. Roues.

l ¶Probo. Sup.li 1 consi 35.

m Per confessionem.]And.Tiraq in tract.conuent.§ 4 gl.6.num.13.ver.& hæc quidem. Roues.

SVMMARIVM.

1 *Socius emens etiam communi nomine præsumitur de suo soluisse.*
2 *Mala fides impedit præscribi etiam per hæredem. & nu.3.4.5.*
6 *Restitutio datur ex capite ignorantiæ. & 7.8.*
9 *Testamentum de aliena non nocet domino præsenti.*
10 *Verba confessionis,habuisse & recepisse,in instrumento referuntur ad tempus instrumenti.*
11 *Liber æstimi non probat contra tertium.*
12 *Fructus temporis præteriti petens tenetur ad interusurium pretij non soluti.& nu.13.*
14 *Quanti interest si probatū nō est,iudex ex circumstantijs taxabit.*
15 *Persona plene est legitimanda in iudicio quantumuis summario.*

CONSILIVM LXXVII.

Viso processu inter dominam Albaxinam tanquā coniunctam personam Ioannis filij quondam, & hæredis Fucij agentem,& Matthæum filium & hæredem quondam mag.stri Lippi de Bagnatia se defendentem, & reconuenientem,Magna vis†huius controuersię consistit in videndo, an si hæredi Fucij debet consignari & relaxari per hæredes Lippi dimidia dictæ apothecæ,debeat ex aduerso cōdemnari dictus hæres,seu ille,qui comparet pro eo,ad dimidiam pretij soluti per Lippum pro emptione dictæ apothecæ? in 1 a quo breuiter concludo a ꝙ sic, vt est tex. in l.cum proponas. C.pro soc.& ibi no.Bar.qui per illum tex.dicit,quòd si vnus ex fratribus emat fundum pro se & fratre suo, tamen instrumento cōtinetur, ꝙ pretium venditor fuit confessus habuisse & recepisse a dicto fratre emente, nec dicitur ibi de cuius pecunia,propria,vel communi, in dubio intelligitur de pecunia propria soluentis, ita quòd emptor à fratre suo petere potest partem pecuniæ,si ille vult patrē prædij,quod dicit Bart. ibi esse perpetuo menti tenendum,& idem in effectu voluit Bal. in l. pe. C.si quis alteri, vel sibi.ergo dato,quod dictam dimidiam apothecæ partem possit Albaxina petere nomine filij,& hæredis dicti Fucij,tamen ex aduerso potuit procurator Albaxinæ reconueniri super dimidia pretij dictæ apothe- 2 cę soluti per dictum Lippum. Nec prædictis obstat†exceptio præscriptionis longissimi tpis, iuxta l.ficut. & l.emens. C. de præscrip.30. an. quia respondeo primò,quòd dictus Fucius non potuit incipere præscribere, dum vixit, propter malam b fidem b secundum veras & communes conclusiones,per c.fi. cum ibi no.de præscr.& in c. 2.de reg.iur.in 6.& non cōstat ex processu mihi transmisso,quòd ipse tali tempore decesserit, quod a tempore mortis suæ decursi sint anni 30. adeò ꝙ hæres eius potuerit incipere & complere præscriptionem,& sic non potest hæres eius ex præsenti processu allegare, quod ipse hæres Fucij post mortem inceperit, & compleuerit præ- 3 scriptionem 30. anno. Secundo respondeo†quod etiam dato,ꝙ à tempore mortis Fucij esset decursum tempus 30. anno.ante præsentem litem inchoatam,tamen non debet posse hæres Fucij se tueri tali præscriptione,quæ dicitur nequissimum iuris præsidium,vt in auth.vt eccle. Roma. circa me- c diū, & hæres c non potest se tueri præscriptione,quando defunctus cui ipse successit,fuerat in mala fide,vt no.Anton.de But.& Io.de Imo.& do.Abb.Siculus in c. si diligenti.de præ 4 scrip.& Io.de Imo.in c.fi. eo.tit.quia†hæres vniuersalis tenetur exonerare conscientiam defuncti. c. in literis.de rapt. & no.in c.fi.de sepul.& ita etiam tenēt Raph.& Lud.Roma. in l.Pomponius,§.cum quis. ff.de acq.poss.& Pau.de Cast. in l. sequitur. §. hæres.ff. de vsusca. & hoc comprobant prædicti Doctores ex pluribus rationibus,quas breuitatis causa omitto,ex quib.ostendunt veram non esse opinionem Dyn.& se- 5 quacium,qui contrarium tenuerunt.Tertiò† respondeo, ꝙ non erat nata actio Lippo ad prędium,nisi postquam dictus Fucius ratificauit contractum dictæ emptionis factæ per Lippum communi nomine.l.si pupilli.§.sed si ego. cum ibi not. ff.de nego.gest.& in l.mater. cum ibi no.C.de rei vend.& sic ante ratificationem Fucij non cepit currere præscriptio,quia non ualenti agere non currit præscriptio.l. 1.in fi.C.de annal. excep.& l.1.C.de bon.mater.vnde mihi ex processu non constat sufficienter de ratificatione Fucij, saltem a tanto tpe citra, ꝙ decursi sint anni triginta a tēpore ratificationis vsque 6 ad tempus inchoatæ litis. Et posito†quod appareret de ratificatione Fucij, & non appareret, ꝙ de illa notitiam habuisset Lippus,& sic ignorasset sibi ex tali ratificatione esse acquisitam actionem ad dimidiam pretij contra Fucium, posset pe- d tí restitutio d in integrum aduersus cursum præscriptionis ex clausula generali.si qua mihi iusta causa, vt firmat Bar.in l.1. §.si quis autem propter. ff.de itine.actuque priu.& Specu.in tit.de præsc.§.1.vers[:pone colonus. & not.gl.in l.si partem. §.1.in verbo,non vtendo.ff.quemad.ser.amit.& gl.in l.1.C. de pat.potesta. & no.Ang.in l.in hæredem,aliàs est in l.auus. ff.de calum.& in l. fin. ff. si quis testa.liber esse.& Io.de Imo. in l.Pantonius.ff.de acqui.hęre.& dom.Abbas in c.vigilanti. de præscrip. & Ioan.de Imo.in c. fina.eodem titu.& est communis opi. faciunt no.per gl. in l. 2.C. de iure emphyt.& per Bart.in l.cum filius.§.in hac. ff.de verb.obl.& in l.Aemilius. e ff. de mino. cum similibus. Potest etiam ex alio e capite†dic- 7 tus Matthæus petere restitutionem in integrum incidenter aduersus cursum dictæ præscriptionis, quatenus decursa esset,quia allegat in actis Matthęus nuper ad eius notitiam deuenisse dictum instrumentum emptionis,quo mediāte competit sibi facultas petendi dictā dimidiam pretij, vnde si ista præscriptio non fuit completa in vita Lippi (quia etiam posito quod Fucius decessisset de anno 1400.& Lippus,vt verbo fertur,decessit de anno 1454. vel circa.& sic præscriptio triginta annorū non poterat esse tunc completa,attento, ꝙ non potuit incipere nisi post mortem Fucij, vt supra probaui)poterit ergo ad cautelam probari tempus mortis Lippi, & peti incidenter restitutio in integrum aduersus præscriptionem ex capite ignorātiæ,quia Matthæus habet præsumptam ignorantiam dicti instrumenti, vt in regula cum quis in ius,& ibi not.de reg.iu.in 6.& l.qui in alterius. ff.de reg.iur. Item non 8 obst.†quod in libris dicti Fucij videtur contineri, ꝙ ipse soluerit Gaspari Dumzoli venditori dictæ apothecę pretium dictæ apothecæ, & vltra, quia respondeo, ꝙ libris suis in fauorem suum non datur fides.l.exemplo.& l.rationes. C.de ꝓb. & plenè no.Bar.in l.admonendi. ff.de ireiur.& in l.nuda ratio.ff.de dona.& posito, quod aliquam præsumptionem facerent dicti libri Fucij, tamen attento, quod liber contradicit instrumento publico,magis creditur instrumento publico.l. scripturas.C.qui potio.in pign. habe.Et etiam aduertatur,an in partitis libris rationum dicti Fucij sit dies, prout requiri- f tur, nam aliàs f nullam fidem facit. l.1.§.rationes,ff.de eden. & no.Ang. in d.l.1.§.editiones.ff.de eden.& Bald. C.de fide instrum.in rub.in vers.circa primum &c.in copia enim mihi transmissa non extat dies,sed in libro originali ipsius Fucii reperitur dies, & ex inspectione illius diei apparet, quod Fucius soluerit dicto venditori post diem instrumēti venditionis,illa talis solutio facta per Fucium nihil releuaret, quia nō debuit Fucius soluere venditori,cui iam fuerat satisfactū per Lippum,sed debuit soluere Lippo, qui vtiliter gesserat negotium Fucii,soluēdo pro eo pretium apothecæ, quam emerat com-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

communi nomine, & posset Fucius repetere a D. Gaspare illud, quod soluisset pro apotheca, tanquam indebitè solutum.
g Nec etiam g habet obstare, q̃ † Matthæus fuerit præsens testa
9 mento Catherinæ vxori olim Fucij, quæ testamento disposuit, quod Lippus & Matthæus eius filius valeat, & stare possint in dicta apotheca toto tẽpore eorum vitæ soluendo pensiones debitas, quia respondeo, quod illa præsentia & tacitur nitas Matthæi sibi non præiudicauit, etiam si tunc ies dictæ apothecæ spectasset ad dictũ Matthæum, casus est in l. Cattus. ff. de pign. act. & in l. Titia cum testamento. §. Lucio. ff. de leg. 2. quanto minus debuit præiudicare, cũ tunc Matthæus non haberet ius in apotheca, sed Lippus, qui tunc viuebat. Præterea poterat dispositio illius testatoris sortiri effectum, etiam absque eo, quod Matthæus videretur renunciasse iuri suo, q̃a si hæredes Fucij soluissent Lippo dictam dimidiam pretij, cõpetebat Lippo, & Matthæo ius ex dicto legato. Nec etiam ob. quòd appareat per publicum instrumentum, quòd dicti Fucius & Lippus confessi fuerunt habuisse ad mercandum libras centum Bon. a ser Berto de pecunijs Caldarjni, & q̃ in libris dicti venditoris videatur contineri, quod illæ libræ centum peruenerint ad dictum venditorem, quasi venditor eas habuerit a dicto Fucio & Lippo, quia respondeo, quod antequam factum esset instrumentum dictarum librarum centũ, iam habuerat dictus venditor totum dictum pretium apothecæ a Lippo, vt patet ex inspectione instrumentorum, q̃ præ-
10 ualent scripturis priuatis, vt iam dixi. † Nec potest dici, quòd licèt in instrumento Lippus & Fucius confiteantur habuisse & recepisse dictas libras centum a ser Berto, tamen potest esse, q̃ ante instrumentum per plures dies, & menses habuerunt, & eas conuerterunt in causam dicti venditoris, quia respondeo, quòd illa verba, cõfessi fuerunt habuisse & recepisse, intelliguntur probare receptionem factam fuisse tempo-
h re [h] instrumenti, vel incontinenti ante & non ex interuallo, eleganter probat. Bar. in l. post dotem. in 1. q. ff. sol. mat. & in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verb. obl. & ibi de hoc est tex. & gl. & no. Bar. in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cer. pet. & in l. triticum. de verb. obl. & in l. prædia. ff. de acq. pos. Præterea posito, quod etiam ita esset, scilicet quod dictæ libræ centum fuissent per Lippum, & Fucium conuersæ in causam pretij dictę apothecæ, tamen adhuc constat, quòd dictæ libræ centum, quas ambo confessi sunt habuisse ad mercandum fuerunt restitutæ dicto ser Berto solum per dictum Lippum, vt patet in instrumento producto in acti. s, & præsumitur, q̃ fuerint restitutæ de pecuniis propriis Lippi, vt in d. l. cum proponas, & ibi not. Bart. & dixi supra, & sic omnino Lippus esset creditor dicti Fucij in dimidia dictæ quantita-
11 tis. Nec etiam obstat † si diceretur, quod reperitur, quod dimidia dictæ apothecæ est descripta ad æstimum dicti Fucij, q̃a respondeo, q̃ in præiudicium tertij æstimum nullam fidem facit, nisi appareat q̃ ille tertius consenserit, quod ita describeretur in æstimo. l. si pater. & ibi per illum tex. no. hoc Bal. C. de ac. emp. & l. censualis, & ibi Doc, C. de don. & l. solenni bus, & ib: Bal. & Salv. C. de rei ven. & no. Bal. in l. quidam in suo. ff. de condi. instit. Præterea dato, quod fidem faceret, q̃ apotheca spectaret ad Fucium pro dimidia, tamen non sequitur, ergo Fucius non tenetur soluere pretium, solutum pro eo a magistro Lippo, vt est casus in d. l. cum proponas. Nunc re-
12 stat † videre, vtrum posito, quod hæredes Fucij possint petere aliquas pensiones pro tempore præterito, possit è cõtra hæres Lippi consequi interesse suum, ratione dictę dimidię pre-
i tij non soluti per dictum Fucium: & dico quod sic, [i] & hoc apertè decidit ex nota. per gl. communiter approbatam in l. curabit. C. de act. emp. & l. Iulianus. §. ex vendito. ff. eo. titu. vbi habetur, quòd si vendidi fundum, & non tradidi emptori, sed retinui fundum & percepi fructus, & emptor non interpellatus mihi nunquam dedit pretium, & postea emptor velit a me vẽditore petere fructus, potero ego loco fructuũ, quos sibi dare teneor, agere ad vsuras pretij, tanquam interesse. & hoc casu licitè petuntur tales vsuræ tanquam interesse etiam de iure canonico, vt not. in d. l. curabit. & in l. 2. C. de vsu. & no. gl. & Doc. in c. cõquestus de vsu. & Host. in summ. de vsur. §. an aliquo casu. & venit interesse, quod quis consequatus est nedum ratione damni contingentis, sed etiam ratione lucri cessantis, vt si petès interesse erat mercator, vt no. Cy. in auth. ad hęc in pe. q. & ibi Saly. C. de vsur. & in terminis Pet. de Anch. & dominus Abb. in d. c. conquestus, & no. Bar. in l. 1. C. de sent. quę pro eo, quod inter. in vers. venio ad vltimam partem &c. per l. secundam in fi. ff. de eo quod cer. lo. & constat, quod Lippus erat mercator, vt patet ex dicto instrumento facto cum dicto Fucio, & ser Berto, & cõfitetur hoc domina Albaxina respõdendo positionibus. Si ergo vult heres Fucij agere ad pensiones dictę apothecę, pro qua tenebatur soluere Lippo dictum pretium potest consequi hęres
13 Lippi vsuras dicti pretii loco interesse. Et quando † interesse
K non est probatum iudici, tamen iudex ex suo officio [l] potest
l illud taxare, & arbitrari ex coniecturis l. si traditio & ibi hoc no. Bar. C. de act. emp. & l. 1. & ibi hoc no. Cy. & Bar. in l. vni. C. de sen. quę pro eo, quod inter. & l. semper. §. in hoc interdicto. & ibi no. Bart. ff. quod vi, aut clàm. Ex quibus concludo, q̃ inspectis meritis causę, iudex si condemnet Matthæum dictę Albaxinę, seu eius procuratori ad relaxandum hęredi dicti Fucii dictam dimidiam apothecę, debet condemnare et dictam Albaxinam, & dictum procuratorem nomine dicti hæredis ad dimidiã pretii dictę apothecę soluti per Lippum & similiter si condemnauit Matthęum ad aliquas pensiones pręteriti temporis, debet similiter condemnare econtrà ad interesse ratione dicti pretii non soluti taxando, & arbitrãdo
14 quantitatẽ dicti interesse. Omitto plura, † quę circa ordinem processus dici potuissent, quia in quacũque causa etiam sum
m maria debet plenariè legitimari [m] persona comparentis, vt no. Bar. in l. 2. in fi. C. de edi. diu. Adri, per ibi no. per gl. & no. Bal. in l. fi. eo. tit. in 5. q. & Bal. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & potuisset fortasse dici, q̃ Albaxina non probauit se esse coniunctam personam dicti Ioannis, prout allegauit, & fortè et non præstitit satisdationem cũ fideiussore, quòd dictus Ioannes ratũ haberet iudicium secum gestum, vti tenebatur, iuxta. l. Pomponius. §. fi. cũ gl. ff. de procu. l. prætoriæ, & l. vltima. cum ibi not. ff. de præto. stipul. & etiam non poterat petere domina Albaxina condemnari Matthæum ad dandum, seu relaxandum ipsi Albaxinæ pro dicto Ioãne, vt fecit, quia coniunctæ personę solui non potest. l. 2. ff. vt leg. no. caueatur. & l. 3. ff. sol. mat. & ideo Bar. in l. vero procuratori. in prin. ff. de solu. dicit, quod non procedit illa petitio facta eo modo, quo petijt dicta Albaxina, tñ in istis non multum insisto, maximè quia põt esse, q̃ dicta Albaxina prętitit satisdationem, & alia fecit, quę facere tenebatur, licèt in actis mihi transmissis non inuenią, ideo libentius feci fundamentũ super meritis causæ.

ADDITIONES.

a ¶Concludo. sup. lib. 1. consi. 134. sup. lib. 2. consi. 78.
b ¶Malam fidem. sup. li 4. consi. 99.
c ¶Hæres. sup. lib. 5. consi. 2. 4. 7. sed vide, sup. lib. 1. consi. 110. in fi.
d ¶Restitutio. sup. lib. 1. consi. 71.
e Potest etiam ex alio.] And. Tiraq. in tract. retractus conuent. gl. 2. §. 1. nu 41. versi. 4 intelligo. Roues.
f Nam alias] Dixi ad Alex. consi 76. lib. 1. Roues.
g Nec etiam] Ofasius decis. 91. supersest, nu. 21. Roues.
h ¶Tempore, dissentit Alcia. de præsum. reg. 3. præsum. 35. nu. 9. adde inf. lib. 7. consi. 178. nu. 4.
i ¶Quod sic.] Vnde vnus filiorum petens diuisionem cum fructibus a die mortis, non solum tenetur conferre pecuniam, quam receperat a defuncto, sed etiam interusurium a die mortis, vt dixi in consu. Pari. § 123.
k Et quando interesse.] Ant. Gab. Rom. lib. 3. recep. sent. reg. 10. sub titu. de solut. & liber. Roues.
l ¶Officio. sup. lib. 1. consi. 133. in fin. sup. lib. 2. consi. 37. Rom. consi. 281. Cor. consi. 26. in fi. lib. 1. Ang. §. non solum insti. de verb. obl. Mari Soc. in c. dilecti filij. de for. compe. c. 2. nu. 23. de libel. oblat. Matth. Afflic. deci. Neap. 58. nu. 8. decis. 83. nu 6.
m Legitimari. sup. li. 2. consi. 59. nu. 2.

EPITOME.

Ciuitas potest de iure communi imponere collectas subditis ratione patrimonij vbicunque siti, nisi subditi pro bonis suis in alieno territorio soluerent ibi collectas.

CONSILIVM LXXVIII.

Circa præscriptionem, & consuetudinem iuris collectãdi, & in quibus locis debeãt solui collectæ, & pro quibus bonis.

1 Videretur † prima consideratione, quod dictum commune Tauxignani nõ possit collectare dictos possidentes bona existentia in territorio Casalis pro dictis bonis positis extra territorium Tauxignani, vt
a no. gl. in l. 1. [a] C. de mulier. & in quo loc. lib. 10. & ibi Bar. in ver. tunc quæro, aliquis est hic ciuis, & alibi habet possessiones &c. & Gul. de Cun, in l. neminem. C. de sacr. san. eccles. in vers. sed venio nunc ad munera patrimonialia &c. vbi videntur

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tur velle, ꝙ ciuitas non possit subditos suos collectare pro bonis, quæ ipsi subditi habent extra territorium ciuitatis, non nim habet iurisdictionem extra territorium. l. fi. ff. de iurisd. om. iud. l. cum vnus, ad fi. ff. de bon. auth. iud. poss. c. vt animarum. in fi. de constit. in 6. ergo commune Tauxignani de iure non potest imponere collectas, etiam subditis suis pro bonis, quæ ipsi habent extra territorium Tauxignani; quâto minus poterit commune Tauxignani collectare subditos suos, qui sunt incolæ in territorio Casali, cum clarè constet, collectas forensibus, seu non subditis imponi non posse. l. rescripto. §. fi. ff. de mun. & hono. l. libertus, §. sola. ff. ad muni. & ibi not. Bar. l. cum neque. & ibi no. etiam Bar. C. de inco. li. 10. no. gl.

2 in rub. C. de mun. patr. lib. 10. Secundo, † quia cum commune Tauxignani habeat contra se ius cõmune, per ea, quę proximè dicta sunt, sequitur, quòd ex aliqua exactione collectarum facta per longissima tempora dictum commune Tauxignani a prædictis hominibus pro bonis suis extra territorũ Tauxignani non potuerit præscribere ius exigendi collectas pro dictis bonis, nisi commune Tauxignani aliquem de hoc titulum habuisset, vt est casus in c. 1. de præscr. in 6. & plenè no. in c. si diligenti. eo. tit. in antiq. & in proposito no. Bar. in l. cum de in rem verso. ff. de vsu. & canon ista in c. peruenit.

3 de censi. nisi concurreret † cursus tanti temporis, cuius initij in contrarium memoria non existat, vt in d. c. 1. habet enim vsus tam diuturni temporis, vim concessionis & priuilegij. c. super quibusdam. §. præterea. de verb. sig. & 100. distinctio. c. contra morem. & l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æsti. & prædicta maximè procederent, si verum esset, ꝙ de anno 1386. vel circa. edita fuisset, vt quidam dicunt, certa reformatio in generali consilio & parlamento communis comitatus Molæ, in qua in effectu committeretur, quod homines communitatum comitatus Molæ soluere deberent collectas pro possessionib. quas habebunt in cõmuni illo, in cuius

4 curia sitæ erant. Sed præmissis † non obstantibus contrariam sententiam de iure probabiliorem esse puto. Et præsuppono, ꝙ municipium, castrum & villa possunt imponere collectas b pro necessitatibus occurrentib. vt no. in l. 1. §. quibus, & ibi Bar. & alij. ff. quod cuiusque vni. no. & no. Dy. & Bar. in l. 3. per illum tex. ff. de ali. & ci. leg. Spe. in ti. de exec. sen. §. sequitur. ver. quid si vniuersitas. & Bar. in l. 4. §. si actor. in prin. ff. de re iu. & dicit Ange. in d. l. 3. in prin. se habuisse de facto Paduę, & ita obtinuisse ꝑ gl. in auth. qui. mo. na. effi. sui. §. ex his, in verbo, persoluet. & ibi etiam no. Ang. hoc præsuppositio moueor contra commune Casalis, in primis, quia cõmuni ne Casalis nunquam in præteritum saltem a septuaginta annis citra consueuit imponere aut exigere collectas ab hominib. prędictis, de quib. in themate fit mentio pro bonis situatis in dictis villis, pro aliquibus necessitatibus occurrentibus in dicto communi Casalis, vnde aut commune Casalis volẽs imponere collectas vult se fundare ex dispositione iuris cõmunis, aut ex aliqua consuetudine aut ex dicta reformatio-

c ne. Si vult c se fundare ex dispositione iuris communis, & tũc constat, quod homines, qui non sunt sub iurisdictione communis Casalis, non possunt collectari per commune Casalis

5 pro bonis etiam existentibus in territorio Casalis, quia † collecta est munus, quod imponitur personę pro rebus, & per cõsequens non potest imponi forensibus, vt legitur & not. in d. l. rescripto. §. fi. & in d. l. Lucius. §. sola, & dixi supra. Aut cõmune Casalis ex dispositione iuris communis vult imponere collectas hominibus, qui sunt sub territorio Casalis pro bonis positis in territorio Casalis, & de iure communi non inficiebor, quod commune Casalis illud facere possit, nisi obstaret contraria præscriptio, vel consuetudo, quæ an obstet dicetur infra. Aut commune Casalis vult se fundare ex aliqua consuetudine ad collectãdum dictos omnes homines, de quibus in themate fit mentio, & dico quod non potest, quia dato ꝙ apparere posset, quod commune Casalis antea collectasset dictos homines pro dictis bonis (quod tamen non apparet) attamen cum superuenerit contraria consuetudo, quia præsupponitur, quod commune Tauxignani iam sunt anni 70. & vltra vsque ad annum 1457. semper collectauit omnes prędictos homines pro dictis bonis, unde per istam contrariã consuetudinem derogatum esset cuicunque precedenti consuetudini, vt no. gl. in l. nemo. §. temporalis. ff. de reg. iur. & not. gl. & Doc. in l. 2. C. quę sit lon. consue. & Io. And. in c. fin. de consue. Aut commune Casalis vult se fundare ex dicta reformatione, & non potest, dato sine prędudicio, quod appareret illam reformationem fuisse legitime, & solenniter editam & approbatã, quia dicta reformatio quo ad homines prędictarum villarum, & pro bonis ibidem sitis non fuit seruata, nec recepta, imò contrarium fuit seruatum, quia commune Tauxignani semper exegit post dictam reformationem collectas per longissimum tẽpus a dictis hominibus pro bonis ibidem

7 positis, & sic † illa reformatio, quę nunquam fuit recepta & obseruata, quo ad bona dictarum villarum, nõ habuit, & per consequens nec habere debet obseruantiam in casu isto, vt no. gl. & Doc. in c. 1. de treug. & pac. per id quod habetur. 4. dist. §. leges. & l. 1. in fi. ff. de vētre in sp. & no. Bar. in l. fi. §. sed cum antiquitas, C. de cur. fur. & Bar. in consi. inci. Iudex communis Assisij. & gl. in l. rem non nouam, & ibi Bal. C. de iud.

8 Et in proposito † dicit Bal. in auth. omnes peregrini. C. communia de suc. quod si facta fuit quędam reformatio contraria statuto, tamen statutum ante & post fuit practicatum, ꝙ statutum erat attendendum & seruandum, cum reformatio non fuerit more vtentium approbata; quia non dicitur interruptum, quod semper viguit, allegat no. per Arch. 4. dist. in c. fi. & istud dictum etiam reassumpsit & sequitur Pe. de Anch. in rep. c. canonum statuta. de const. in ver. quęro vlterius, facta fuit quædam &c. facit l. de quib. cum materia. ff. de legib. Ex his infertur, quod commune Casalis ex consuetudine, vel reformatione se fundare non potest ad collectãdum aliquos ex prædictis hominibus pro dictis bonis, nec etiam se fundare potest ex dispositione iuris communis, quo ad collectandum homines subditos iurisdictioni communis Tauxignani pro bonis sitis in dictis villis. Sed commune Tauxignani de iure communi, & etiam ex cõsuetudine prædicta potest collectare sine dubio homines suppositos iurisdictioni Tauxignani pro bonis positis in dictis villis, quia collectæ debent imponi subditis, quia est actus iurisdictionis præal. l. rescripto. §. fi. cum concord. & no. in specie. Bal. in l. data. C. qui accu. vbi ad hoc alleg. tex. cum gl. in authen. quib. mod. nat. effi. sui. §. si quis igitur ex qualibet. Nec † obstat, si dicatur, quòd

9 commune Tauxignani non debet posse collectare subditos pro bonis existentibus extra territorium Tauxignani per no. per gl. in l. 1. C. de muner. & in quo loc. lib. 11. & per Guil. in d. l. neminem, quia respondeo, quòd imo veritas est in cõtrarium. hoc primò probatur authoritate gl. & Doc. in d. l. quæ expresse sentit, quod subditus ciuitati potest cogi ad solutionem collectarum pro bonis sitis in alio loco, quando bona in illo loco, in quo posita essent, non tenerentur, nec obligata essent ad solutionem tributorum, & sic onerum realium, ne pro ijsdem rebus duplex onus imponeretur: sed ita est, ꝙ bona subditorum Tauxignani posita in dictis villis non sunt obligata ad solutionem tributorũ in territorio Casalis, quia

d prædia Italica d de iure non sunt tributaria. l. 1. & l. fi. & vtroque no. ff. de censi. l. de his. C. de epis. & cle. & plenè no. in l. fi. C. sine censu. uel reli. & minus etiam tenentur dicti homines communis Tauxignani pro dictis bonis suis positis in dictis villis subire collectas imponendas per commune Casalis

10 quia, vt sæpius dictum † est, collectæ imponũtur personis pro reb. & non possunt imponi nisi subditis, & sic patet, quod dicti homines supposiri communi Tauxignani non possunt cogi subire onera in duobus locis, & per consequens possunt cogi subire collectas i eo loco, cui ipsi sunt subditi, vt est expresse de mente gl. in d. l. 1. & hoc ibi expresse vult Bar. quod vbi essemus in casu, in quo de consuetudine ciuitates, aut castra imponerent collectas etiam forensibus possidentibus bona in territorio illius ciuitatis, vel castri, ꝙ tunc quis non debet cogi soluere collectas, nisi pro bonis, quæ possidet in territorio suæ ciuitatis collectantis, quia pro bonis, quæ ipse habet in loco alterius iurisdictionis, collectatur de consuetudine a republica illius alterius loci, i quo bona sita sunt, alias autem cessante dicta consuetudine dicit Bar. & Ang. in d. l. 1. ꝙ forte posset compelli subire collectas in loco, cui suppositus est, etiam pro bonis, quæ alibi posita essent, per l. fi. ff. de decretis ab ord. fac. vbi potest expresse superior iurisdictionem habens afficere subditum etiam extra territorium, vt ibi, & l. mercatores. & ibi not. Decio. maximè Bal. C. de decu. & mer. & l. 2. C. de cunu. & plene Barto. & alij in l. cunctos populos maximè in 8. q. C. de sum. Trin. cum concordi. Sed non possit

actu

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

communi nomine, & posset Fucius repetere a D. Gaspare illud, quod soluisset pro apotheca, tanquam indebitè solutum.
g Nec etiam s habet obstare, q† Matthæus fuerit præsens testa
9 mento Catherinæ vxori olim Fucij, quæ testamento disposuit, quod Lippus & Matthæus eius filius valeat, & stare possint in dicta apotheca toto tempore eorum vitæ soluendo pensiones debitas, quia respondeo, quòd illa præsentia & tacitur nitas Matthæi sibi non præiudicauit, etiam si tunc ies dictæ apothecæ spectasset ad dictũ Matthæum, casus est in l. Caius. ff. de pign. act. & in l. Titia cum testamento. §. Lucio. ff. de leg. 2. quanto minus debuit præiudicare, cũ tunc Matthæus non haberet ius in apotheca, sed Lippus, qui tunc viuebat. Præterea poterat dispositio illius testatoris sortiri effectum, etiam absque eo, quod Matthæus videretur renunciasse iuri suo, q a si hæredes Fucij soluissent Lippo dictam dimidiam pretij, cõpetebat Lippo, & Matthæo ius ex dicto legato. Nec etiam ob. quòd appareat per publicum instrumentum, quòd dicti Fucius & Lippus confessi fuerunt habuisse ad mercandum libras centum Bon. a ser Berto de pecunijs Caldarini, & q in libris dicti venditoris videatur contineri, quod illæ libræ centum peruenerint ad dictum venditorem, quasi venditor eas habuerit a dicto Fucio & Lippo, quia respondeo, quod antequam factum esset instrumentum dictarum librarum centũ, iam habuerat dictus venditor totum dictum pretium apothecæ a Lippo, vt patet ex inspectione instrumentorum, q præ-
10 ualent scripturis primatis, vt iam dixi. † Nec potest dici, quòd licèt in instrumento Lippus & Fucius confiteantur habuisse & recepisse dictas libras centum a ser Berto, tamen potest esse, q ante instrumentum per plures dies, & menses habuerunt, & eas conuerterunt in causam dicti venditoris, quia respondeo, quòd illa verba, cõfessi fuerunt habuisse & recepisse, intelliguntur probare receptionem factam fuisse tempo-
h re h instrumenti, vel incontinenti ante & non ex interuallo, eleganter probat. Bar. in l. post dotem. in 1. q. ff. sol. mat. & in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verb. obl. & ibi de hoc est tex. & gl. & no. Bar. in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cer. pet. & in l. triticum. de verb. obl. & in l. prædia. ff. de acq. pos. Præterea posito, quod etiam ita esset, scilicet quod dictæ libræ centum fuissent per Lippum, & Fucium conuersæ in causam pretij dictę apothecæ, tamen adhuc constat, quòd dictæ libræ centum, quas ambo confessi sunt habuisse ad mercandum fuerunt restitutæ dicto ser Berto solum per dictum Lippum, vt patet in instrumento producto in actis, & præsumitur, q fuerint restitutæ de pecuniis propris Lippi, vt in d. l. cum proponas, & ibi not. Bart. & dixi supra, & sic omnino Lippus esset creditor dicti Fucii in dimidia dictæ quantita-
11 tis. Nec etiam obstat † si diceretur, quod reperitur, quod dimidia dictæ apothecæ est descripta ad æstimum dicti Fucij, q a respondeo, q in præiudicium tertij æstimum nullam fidem facit, nisi appareat q ille tertius consenserit, quod ita describeretur in æstimo. l. si pater. & ibi per illum tex. no. hoc Bal. C. de ac. emp. & l. censualis, & ibi Doc, C. de don. & l. solenni bus, & ibi Bal. & Salv. C. de rei ven. & no. Bal. in l. quidam in suo. ff. de condi. instit. Præterea dato, quod fidem faceret, q apotheca spectaret ad Fucium pro dimidia, tamen non sequitur, ergo Fucius non tenetur soluere pretium, solutum pro eo a magistro Lippo, vt est casus in d. l. cum proponas. Nunc re-
12 stat † videre, vtrum posito, quod hæredes Fucii possint petere aliquas pensiones pro tempore præterito, possit è cõtra hæres Lippi consequi interesse suum, ratione dictę dimidię pre-
i tij non soluti per dictum Fucium: & dico quod sic, i & hoc apertè decidit ex nota. per gl. communiter approbatam in l. curabit. C. de act. emp. & l. Iulianus. §. ex vendito. ff. eo. titu. vbi habetur, quòd si vendidi fundum, & non tradidi emptori, sed retinui fundum & percepi fructus, & emptor non interpellatus mihi nunquam dedit pretium, & postea emptor velit a me vẽditore petere fructus, potero ego loco fructuũ, quos sibi dare teneor, agere ad vsuras pretij, tanquam interesse. & hoc casu licitè petuntur tales vsuræ tanquam interesse etiam de iure canonico, vt not. in d. l. curabit. & in l. 2. C. de vsu. & no. gl. & Doc. in c. cõquestus de vsu. & Host. in summ. de vsur. §. an aliquo casu. & venit interesse, quod quis consequutus est nedum ratione damni contingentis, sed etiam ratione lucri cessantis, vt si petés interesse erat mercator, vt no. Cy. in auth. ad hęc in pe. q. & ibi Saly. C. de vsur. & in termi-
nis Pet. de Anch. & dominus Abb. in d. c. conquestus. & no. Bar. in l. 1. C. de sent. quę pro eo, quod inter in vers. venio ad vltimam partem &c. per l. secundam in fi. ff. de eo quod cer. lo. & constat, quod Lippus erat mercator, vt patet ex dicto instrumento facto cum dicto Fucio, & ser Berto, & cõfitetur hoc domina Albaxina respõdendo positionibus. Si ergo vult hęres Fucij agere ad pensiones dictę apothecę, pro qua tenebatur soluere Lippo dictum pretium potest consequi hęres
13 Lippi vsuras dicti pretii loco interesse. Et quando † interesse k
K non est probatum iudici, tamen iudex ex suo officio l potest
l illud taxare, & arbitrari ex coniecturis l. si tradirio & ibi hoc no. Bar. C. de act. emp. & l. 1. & ibi hoc no. Cy. & Bar. in l. vni. C. de sen. quę pro eo, quod inter. & l. semper. §. in hoc interdicto. & ibi no. Bart. ff. quod vi, aut clàm. Ex quibus concludo, q inspectis meritis causę, iudex si condemnet Matthæum dictę Albaxinę, seu eius procuratori ad relaxandum hęredi dicti Fucii dictam dimidiam apothecę, debet condemnare et dictam Albaxinam, & dictum procuratorem nomine dicti hæredis ad dimidiã pretij dictę apothecę soluti per Lippum & similiter si condemnauit Matthęum ad aliquas pensiones pręteriti temporis, debet similiter condemnare econtrà ad interesse ratione dicti pretij non soluti taxando, & arbitrãdo
14 quantitatẽ dicti interesse. Omitto plura, † quę circa ordinem processus dici potuissent, quia in quacũque causa etiam sum
m maria debet plenariè legitimari m persona comparentis, vt no. Bar. in l. 2. in fi. C. de edi. diu. Adri, per ibi no. per gl. & no. Bal. in l. fi. eo. tit. in 5. q. & Bal. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & potuisset fortasse dici, qđ Albaxina non probauit se esse coniunctam personam dicti Ioannis, prout allegauit, & fortè et non præstitit satisdationem cũ fideiussore, quòd dictus Ioannes ratũ haberet iudicium secum gestum, vti tenebatur, iuxta. l. Pomponius. §. fi. cũ gl. ff. de procu. l. prætoriæ, & l. vltima. cum ibi not. ff. de præto. stipul. & etiam non poterat petere domina Albaxina condemnari Matthæum ad dandum, seu relaxandum ipsi Albaxinæ pro dicto Ioãne, vt fecit, quia coniunctæ personę solui non potest. l. 2. ff. vt leg. no. caueatur. & l. 3. ff. sol. mat. & ideo Bar. in l. vero procuratori. in prin. ff. de solu. dicit, quod non procedit illa petitio facta eo modo, quo petijt dicta Albaxina, tñ in istis non multum insisto, maximè quia põt esse, q dicta Albaxina præstitit satisdationem, & alia fecit, quę facere tenebatur, licèt in actis mihi transmissis non inuenia, ideo libentius feci fundamentũ super meritis causæ.

ADDITIONES.

a ¶Concludo. sup. lib. 4. consi. 134 sup. lib. 2. consi. 78.
b ¶Malam fidem. sup. li 4. consi. 99.
c ¶Hæres, sup. lib. 5. consi. 2. 4. 7. ied vide, sup. l. b. 1. consi. 110. in fi.
d ¶Restitutio. sup. lib. 1. consi. 71.
e Potest etiam ex alio.] And. Tira. q. in tract. retractus conuent. gl. 2. §. 1. nu 41. versi. 4 intelligo. Roues.
f Nam alias] Dixi ad Alex. consi. 70. lib. 1. Roues.
g Nec etiam] Ofasens decis. 91. supersit, nu. 21. Roues.
h ¶Tempor., dissentit Alcia. de præsum. reg. 3. præsum. 35. nu. 9. adde inf. lib. 7. consi. 178. nu. 4.
i ¶Quod sic.] Vnde vnus filiorum petens diuisionem cum fructibus a die mortis, non solum tenetur conferre pecuniam, quam receperat a defuncto, sed etiam interusurium a die mortis, vt dixi in consu. Pari. § 123.
k Et quando interesse.] Ant. Gab. Rom. lib. 3. recep. feud. reg. 10. sub titu. de solut. & liber. Roues.
l ¶Officio. sup. lib. 1. consi. 133. in fin. sup. lib. 2. consi. 37. Rom. consi. 281. Cor. consi. 26. in fi. lib. 1. Ang. §. non solum insti. de verb. obl. Mari Soc. in c. dilecti filij. de for. compe. c. 2. nu. 23. de libel. oblat. Matth. Afflic. deci. Neap. 58. nu. 8. decis. 83. nu 6.
m Legitimari. sup. li. 2. consi. 59. nu. 2.

EPITOME.

Ciuitas potest de iure communi imponere collectas subditis ratione patrimonij vbicunque siti, nisi subditi pro bonis sitis in alieno territorio solurent ibi collectas.

CONSILIVM LXXVIII.

Circa præscriptionem, & consuetudinem iuris collectãdi, & in quibus locis debeãt solui collectæ, & pro quibus bonis.

1 Videretur prima consideratione, quod dictum † commune Tauxignani nõ possit collectare dictos possidentes bona existentia in territorio Casalis pro dictis bonis positis extra territorium Tauxignani, vt
a no. gl. in l. 1. a C. de mulier. & in quo loc. lib. 10. & ibi Bar. in ver. tunc quæro, aliquis est hic ciuis, & alibi habet possessiones &c. & Gul. de Cun. in l. neminem. C. de sacr. san. eccles. in vers. sed venio nunc ad munera patrimonialia &c. vbi videntur

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tur velle, ꝙ ciuitas non possit subditos suos collectare pro bonis, quæ ipsi subditi habent extra territorium ciuitatis, non nim habet iurisdictionem extra territorium. l. fi. ff. de iurisd. om. iud. l. cum vnus, ad fi. ff. de bon. auth. iud. poss. c. vt animarum. in fi. de consu. in 6. ergo commune Tauxignani de iure non potest imponere collectas, etiam subditis ſ. is pro bonis, quæ ipsi habent extra territorium Tauxignani, quãto minus poterit commune Tauxignani collectare subditos suos, qui sunt incolæ in territorio Casali, cum clare constet, collectas forensibus, seu non subditis imponi non posse. l. rescripto. §. fi. ff. de mun. & hono. l. libertus, §. sola. ff. ad muni. & ibi not. Bar. l. cum neque. & ibi no. etiam Bar. C. de inco. li. 10. no. gl.

2 in rub. C. de mun. patr. lib. 10. Secundo, † quia cum commune Tauxignani habeat contra se ius cõmune, per ea, quę proximè dicta sunt, sequitur, quòd ex aliqua exactione collectarum facta per longissima tempora dictum commune Tauxignani a prædictis hominibus pro bonis suis extra territorij Tauxignani non potuerit præscribere ius exigendi collectas pro dictis bonis, nisi commune Tauxignani aliquem de hoc titulum habuisset, vt est casus in c. 1. de præscr. in 6. & plenè no. in c. si diligenti. eo. tit. in antiq. & in proposito no. Bar. in l. cum de in rem verso. ff. de vsu. & canonistæ in c. peruenit.

3 de censi. nisi concurreret † cursus tanti temporis, cuius initij in contrarium memoria non existat, vt in d. c. 1. habet enim vsus tam diuturni temporis, vim concessionis & priuilegij. c. super quibusdam. §. præterea. de verb. sig. & 100. distinctio. c. contra morem. & l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æsti. & prædictá maximè procederent, si verum esset, ꝙ de anno 1386. vel circa. edita fuisset, vt quidam dicunt, certa reformatio in generali consilio & parlamento communis comitatus Molæ, in qua in effectu committeretur, quod homines communitatum comitatus Molæ soluere deberent collectas pro possessionib. quas habebunt in cõmuni illo, in cuius

4 curia sitæ erant. Sed præmissis † non obstantibus contrariam sententiam de iure probabiliorem esse puto. Et præsupponno, ꝙ municipium, castrum & villa possunt imponere collec-

b tas b pro necessitatibus occurrentib. vt no. in l. 1. §. quibus, & ibi Bar. & alij. ff. quod cuiusque vni. no. & no. Dy. & Bar. in l. 3. per illum tex. ff. de ali. & ci. leg. Spe. in ti. de exec. sen. §. sequitur. ver. quid si vniuersitas, & Bar. in l. 4. §. si actor. in prin. ff. de re iu. & dicit Ange. in d. l. 3. in prin. se habuisse de facto Paduę, & ita obtinuisse p gl. in auth. qui. mo. na. effi. sui. §. ex his, in verbo, persoluet. & ibi etiam no. Ang. hoc præsupposito moueor contra commune Casalis, in primis, quia commune Casalis nunquam in prĕteritum saltem a septuaginta annis citra consueuit imponere aut exigere collectas ab hominib. prędictis, de quib. in themate fit mentio pro bonis situatis in dictis vilis, pro aliquibus necessitatibus occurrentibus in dicto communi Casalis, vnde aut commune Casalis volẽs imponere collectas vult se fundare ex dispositione iutis cõmunis, aut ex aliqua consuetudine aut ex dicta reformatio-

c ne. Si vult c se fundare ex dispositione iuris communis, & tũc constat, quod homines, qui non sunt sub iurisdictione communis Casalis, non possunt collectari per commune Casalis

5 pro bonis etiam existentibus in territorio Casalis, quia † collecta est munus, quod imponitur personę pro rebus, & per cõsequens non potest imponi forensibus, vt legitur & not. in d. l. rescripto. §. fi. & in d. l. Lucius. §. sola, & dixi supra. Aut cõmune Casalis ex dispositione iuris communis vult imponere collectas hominibus, qui sunt sub territorio Casalis pro bonis positis in territorio Casalis, & de iure communi non inficiabor, quod commune Casalis illud facere possit, nisi obstaret contraria præscriptio, vel consuetudo, quæ an obstet dicetur infra. Aut commune Casalis vult se fundare ex aliqua consuetudine ad collectãdum dictos omnes homines, de quibus in themate fit mentio, & dico quod non potest, quia dato ꝙ apparere posset, quòd commune Casalis antea collectasset dictos homines pro dictis bonis (quod tamen non apparet) attamen cum superuenerit contraria consuetudo, quia præsupponitur, quod commune Tauxignani iam sunt anni 70. & vltra vsque ad annum 1457. semper collectauit omnes prędictos homines pro dictis bonis, unde per istam contrariá consuetudinem derogatum esset cuicunque præcedenti consuetudini, vt no. gl. in l. nemo. §. temporalis. ff. de reg. iur. & not. gl. & Doc. in l. 2. C. quę sit lon. consue. & Io. And. in c. fin. de consue. Aut commune Casalis vult se fundare ex dicta reformatione, & non potest, dato sine prĕiudicio, quod appareret illam reformationem fuisse legitime, & solenniter editam & approbatã, quia dicta reformatio quo ad homines prędictarum villarum, & pro bonis ibidem sitis non fuit seruata, nec recepta, imò contrarium fuit seruatum, quia commune Tauxignani semper exegit post dictam reformationem collectas per longissimum tẽpus a dictis hominibus pro bonis ibidem

7 positis, & sic † illa reformatio, quę nunquam fuit recepta & obseruata, quo ad bona dictarum villarum, nõ habuit, & per consequens nec habere debet obseruantiam in casu isto, vt no. gl. & Doc. in c. 1. de treug. & pac. per id quod habetur. 4. dist. §. leges. & l. 1. in fi. ff. de vĕtre in sp. & no. Bar. in l. fi. §. sed cum antiquitas, C. de cur. fur. & Bar. in consi. inci. Iudex communis Assisij, & gl. in l. rem non nouam, & ibi Bal. C. de iud.

8 Et in proposito † dicit Bal. in auth. omnes peregrini. C. communia de suc. quod si facta fuit quędam reformatio contraria statuto, tamen statutum ante & post fuit practicatum, ꝙ statutum erat attendendum & seruandum, cum reformatio non fuerit more vtentium approbata; quia non dicitur interruptum, quod semper viguit, allegat no. per Arch. 4. dist. in c. fi. & istud dictum etiam reassumpsit & sequitur Pe. de Anch. in rep. c. canonum statuta. de const. in ver. quero vlterius, facta fuit quædam &c. facit l. de quib. cum materia. ff. de legib. Ex his infertur, quod commune Casalis ex consuetudine, vel reformatione se fundare non potest ad collectãdum aliquos ex prædictis hominibus pro dictis bonis, nec etiam se fundare potest ex dispositione iuris communis, quo ad collectandum homines subditos iurisdictioni communis Tauxignani pro bonis sitis in dictis villis. Sed commune Tauxignani de iure communi, & etiam ex cõsuetudine prædicta potest collectare sine dubio homines suppositos iurisdictioni Tauxignani pro bonis positis in dictis villis, quia collectæ debent imponi subditis, quia est actus iurisdictionis præal. l. rescripto. §. fi. cum concord. & no. in specie. Bal. in l. data. C. qui accu. vbi ad hoc alleg. tex. cum gl. in authen. quib. mod. nat. effi.

9 sui. §. si quis igitur ex qualibet. Nec † obstat, si dicatur, quòd commune Tauxignani non debet posse collectare subditos pro bonis existentibus extra territorium Tauxignani per no. per gl. in l. 1. C. de muner. & in quo loc. lib. 11. & per Guil. in d. l. neminem, quia respondeo, quod imo veritas est in cõtrarium. hoc primò probatur authoritate gl. & Doc. in d. l. quæ expresse sentit, quod subditus ciuitati potest cogi ad solutionem collectarum pro bonis sitis in alio loco, quando bona in illo loco, in quo posita essent, non tenerentur, nec obligata essent ad solutiouem tributorum, & sic onerum realium; ne pro ijsdem rebus duplex onus imponeretur: sed ita est, ꝙ bona subditorum Tauxignani posita in dictis villis non sunt obligata ad solutionem tributorũ in territorio Casalis, quia

d prædia Italica d de iure non sunt tributaria. l. 1. & l. fi. & vtroque no. ff. de censi. l. de his. C. de epis. & cle. & plenè no. in l. fi. C. sine censu. uel reli. & minus etiam tenentur dicti homines communis Tauxignani pro dictis bonis suis positis in dictis villis subire collectas imponendas per commune Casalis

10 quia, vt sæpius dictum † est. collectæ imponũtur personis pro reb. & non possunt imponi nisi subditis, & sic patet, quod dicti homines supposíti communi Tauxignani non possunt cogi subire onera in duobus locis, & per consequens possunt cogi subire collectas ĩ eo loco, cui ipsi sunt subditi, vt est expresse de mente gl. in d. l. 1. & hoc ibi expresse vult Bar. quod vbi essemus in casu, in quo de consuetudine ciuitates, aut castra imponerent collectas etiam forensibus possidentibus bona in territorio illius ciuitatis, vel castri, ꝙ tunc quis non debet cogi solnere collectas, nisi pro bonis, quæ possidet in territorio suæ ciuitatis collectantis, quia pro bonis, quæ ipse habet in loco alterius iurisdictionis, collectatur de consuetudine a republica illius alterius loci, i quo bona sita sunt, alias autem cessante dicta consuetudine dicit Bar. & Ang. in d. l. 1. ꝙ sorte posset compelli subire collectas in loco, cui suppositus est, etiam pro bonis, quæ alibi posita essent, per l. fi. ff. de decretis ab ord. fac. vbi potest expresse superior iurisd. ctionem habens afficere subditum etiam extra territorium, vt ibi, & L. mercatores. & ibi not. Dc cto. maximè Bal. C. de com. & mer. & l. 2. C. de eunu. & plenè Barto. & alij in l. cunctos populos maximè in 8. q. C. de sum. Trin. cum concor. licet non possit

actu

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

actu fieri executio in ipsis bonis, vel personis extra territorium existentibus, ita loquitur d.l. cum vnus. cum simi. in contrarium allegatis, hoc in specie firmant Ioan. And. Lapus & Dominicus † in c. 1. de immu. eccle. lib. 6. vbi concludunt, q si 11 persona, vel ecclesia, cui imponitur collecta, est in vno loco vel in vna diocesi, & res vel prædia, pro quib. imponitur collecta sunt in alio loco, q illa persona, vel ecclesia in loco, in quo subdita est, cogetur ibi soluere collectas pro bonis & rebus in alio loco existentibus, quia principaliter imponuntur personis, licet habeatur respectus ad facultates, & bona accessorie, nam personale tanquam principale inspiciendum est. d.l.fi. cum simil. ff. de dec. ab ord. fac. secus autem esset in oneribus realibus, vt sunt tributa, & decimæ prædiales, quia debent solui in loco, vbi res sunt. l. forma. §. si verò quis. ff. de censi. c. fi. de parochijs. & idem ad literã decidit Pau. de Leaza. in clem. 1. §. sanè. de iure pa. & sequitur hoc ibi dominus Cardi. in 6. q. quia in istis attenditur persona, argum. l. est verum. & l. cum neque. C. de incolis, lib. 10. & idem Fed. de Senis in q. 146. vt referunt Lapus & Dominicus in d.c. 1. de immu. eccle. in 6. & maximè procedunt prædicta, cum in proposito non simus in casu, in quo dici possit, q de consuetudine commune Casalis imponere posset collectas forẽsibus suppositis communi Tauxignani pro bonis positis in dictis villis, quia imò consuetudo ab annis 70. & vltra vsque ad annum 1457. fuit in contrarium, quia non per commune Casalis, sed per commune Tauxignani imponebantur collectæ 21 pro dictis bonis. Ad prædicta † facit, quia cõmune Tauxignani percipiendo solutionem collectarum, nedum per dictum tempus 70. annorum a dictis hominibus & eorum successoribus, sed etiam per tempus 30. vel 40. annorum poterit acquirere ius exigendi dictas collectas, etiam si primo nõ competijsset communi Tauxignani, quia ad præscriptionem sufficit dictum tempus, & bona fides præscribentis, quando ius commune non est contra præscribentem. c. 1. de præscr. Et si quis diceret, q ius commune erat contra commune Tauxignani, ergo non potuit præscribere, vt in d. c. 1. Respondeo, q illud non est verum quò ad præscribendum contra subditos communis Tauxignani habẽtes bona in dictis villis, nam non est contra ius commune, quod commune Tauxignani posset collectare subditos suos etiam pro bonis alibi positis, vt supra probaui. quinimò dato q esset contra ius commune, tamen per hoc non impediretur præscribere commune Tauxignani contra commune Casalis, quia ius cõmune non erat pro ipso communi Casalis, contra quod tẽdebat præscriptio, quia commune Casalis in ipsos homines suppositos alienę iurisdictioni non habebat ius collectandi, vt est ostensum. & hoc probatur ex notatis per gl. communiter approbatam in d.c. 1. de præscrip. in 6. in gl. mag. in ver. conclude ergo &c. dum dicit, quod quando vna ecclesia petit decimas ab ecclesia, quas possidet in certa parochia, q sufficiat præscribenti bonam fidem probare, quia licèt ius commune faciat contra 13 præscribentem, non tamen facit pro petente, bona fides † aũt e præsumitur e ex vsu, & quasi possessione iuris exigendi collectas per longum tempus 10. vel 20. annorum, vt no. Innoc. & alij in c. 2. in glo. per monachos, de rest. in integ. per l. 3. §. si seruus. ff. de acq. poss. & not. Arch. in d.c. 1. de præscr. in 6. & Io. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. nunc videndum. in prima additione magna. in ver. item opponunt. & Ang. in l. pe. C. quibus non ob. lon. temp. præscr. & sic sine dubio constat, q quantum ad homines suppositos iurisdictioni Tauxignani habentes bona in dictis villis communi Tauxignani, non autem commune Casalis potest collectare. Solum ergo est vi- 14 dendum, † vtrum idem sit quo ad homines suppositos iurisdictioni communi Casalis, q possint & debeant collectari per commune Tauxignani pro bonis, quæ habent in dictis villis in quo breuiter dico, quod si probaretur per commune Tauxignani, quod a tanto tpe, & citra commune Tauxignani collectauit communiter homines etiam suppositos iurisdictioni communis Casalis pro bonis positis in dictis villis, q communis opinio hominum ibi conuicinorum est memoriam non extare in contrarium, quod tunc proculdubio obtineret commune Tauxignani, etiam quo ad collectãdum suppositos iurisdictioni Casalis p dictis bonis, quia vsus tanti temporis habet vim tituli, dicto. c. 1. de præsc. & dicto. c. super quibusdam cum concor. Plu † dicit Iac. But. in l. cum de 15 in rem verso, ff. de vsu. quòd si commune Tauxignani allegaret titulum puta laudum arbitratoris, quod diceretur esse titulus transactionis super hoc in fauorem communis Tauxignani latum pro dicta facultate collectandi, prout in veritate prætendit commune Tauxignani, licèt pro nunc non reperiatur tale laudum, & probaretur, q dicti homines dictarum villarum etiam subditi terrę Casalis soluerunt per decẽnium dictas collectas, præsumeretur talis titulus allegatus, ita colligitur ex notatis per Iaco. Butr. in d.l. cum de in rem verso. per illam. l. nam quærit ipse ibi, quid si quis allegat pedagium sibi concessum fuisse a principe, & probet diuturnam præstationẽ pedagij, & sic per 10. annos, quod per hoc videtur præscripsisse contra ciuitatem, in cuius territorio colligit pedagium, per illam l. istud vltimum tamen non pono pro cõstanti. & propterea consulo dicto communi Tauxignani, quòd conetur probare communem opinionem hominum in illis f locis conuicinis esse, q non est memoria f in contrarium, scilicet, q aliquo tempore non fuerint dicti homines etiam subditi territorio Casalis pro bonis positis in dictis villis collectati ab alio, quam a communi Tauxignani vsque ad annum 1457. quò autẽ ad homines, qui sunt sub iurisdictione communis Tauxignani habentes bona in dictis villis, non video subesse aliquod dubium, quin possint collectari per dictum commune Tauxignani, vt patet ex dictis, per quæ etiam fuit specificè responsum ad omnia allegata in contrarium.

ADDITIONES.

a Vt not glo. in l. 1.] Curtius iunior consi. 106. col. 1. & per totum. vbi post Alex. hic late agit, Corneus consi. 142. li. 1. Roues.

b ¶ Collectas. sup. li 1. consi 111. sup. li. 2. consi. 68.

c Si vole se.] Ant. Gab. Rom. lib. 6. recept. sent reg. 2. sub tit. de iure immunitatis. Roues.

d ¶ Italica. Hic Accur. in l. fi. C. sine censu. vel reliq. vocat Italiam dominam prouinciarum, sed Albe. ibi dicit esse ancillarum ancillam propter bella ciuilia nunquam tam diuturna pace floruit, quam sub Francorum Imperio, seu potius authoritate & reuerentia, vt tetigi in consu. Parisitt. 1. in rub. nu. 27. neque enim post suppressum regnum Longobardorum præfidijs, aut armis in officio tenebantur, nec tributis aut collationibus, aut alia tyrannica arte expilabantur, sed maiestatem Francicam paterno affectu consulentem reuerebantur: absit tamen, vt id Francorum gloriæ virtutiue asscribam, sed Dei dono. quemadmodem & calamitatem quibus exinde & nunc omnium miserrimè diuexabatur, non aliam existimo causam, quam peccata & malos mores hominum, quos Bald. etiam tempore suo deplorabat in l. ex omnibus, de offic præfi.

e Autem præsumitur.] Idem d. Alex. in consi. 16. col. 8. vers. quinimo fortius lib. 5. & in consi. 151. viso themate. col. pen. in fi. lib. 2 & Aretinus in consi. 63. In præsenti consultatione. Crauetta in tract. de antiq. temp. in 2. p. 4. q. prin. nu 21. Roues.

f Non est memoria.] Dixi ad Alexandrum consi. 52. lib. 5. Roues.

EPITOME.

Mater succedit filio excluso fratre ex altero tantum latere contencto, de iure communi, & in successione filij impuberis excludit fratrem consanguineum, non obstante statuto, q decedenti ab intestato succedant agnati exclusa matre, & cognatis, quia impubes non dicitur decedere intestatus, vel ab intestato, licet intestabilis, sed in hoc vltimo Alex. malè consuluit vt & sup. lib. 2. consi. 115. diximus.

CONSILIVM LXXIX.

Habes idem consi. de verbo ad verbum consi. 115. li. 2. incipiendo infra ab illis verbis prope fi. col. 2. quia non obstat statutum, licèt sint diuersi casus. Natta.

a Franciscus [2] & Benuenuta matrimonium contraxerunt, ex quo natus est Ioannes, decessit Benuenuta. Franciscus deinde secundum matrimonium contraxit cum Staxia, ex quo matrimonio nati sunt Marcus, Benuenuta, Cosma, Tadæus, & Piera, postq; decessit dictus Franciscus intestatus superstitibus d. Ioãne ex primo matrimonio, & superstitibus dictis alijs filijs impuberibus ex secundo matrimonio, & superstite dicta Staxia matre, & tutrice dictorum eius filiorũ, qui Ioannes & dicta tutrix vnà cum nonnullis alijs filijs cuiusdam fratris dicti Francisci ad diuisionem bonorum communium deuenerũt, & vnusquisque portione sibi assignata contentus remansit, & sibi adinuicem fecerunt remissionem & finem de omnibus quę vnus ab altero petere posset cũ clausulis in similib. apponi cõsuetis. Demũ decessit Marcus pubes factus & intestatus. Et successiue decessit Cosma adhuc pupilla. Et deinde decessit Benuenuta adulta condito testamento, in quo d. Thadæum, & Pieram eius fratres æquis portionibus hæredes vniuersales instituit, & vno decedente sine filijs superuiuentem substituit, & dece-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

decedentibus ambobus absque filijs dictam Staxiam eius matrem eisdem substituit hæredem.deinde ad dies quatuor decessit Piera impubes,& postea decessit Thadæus pupillus superstitibus Staxia eius matre & Ioane eius fratre ex latere patris tantùm. Quæritur, quis præferatur in hæreditatibus dictorum filiorum, & filiarum defunctarum,an Staxia mater, an vero dictus Ioannes stante statuto sub rubrica, quod mater & attinentes ex linea materna non succedant filio vel filijs, quo cautum est per hæc verba. Statuimus,ꝙ si quis,vel si qua sine liberis ab intestato decesserit, relictis matre vel aliquo ex ascendentibus, vel descendentibus, vel transuersalib. ex linea materna,quod tali defuncto vel defunctæ coniũcti ex linea paterna vsque ad quartum gradum inclusiuè, quem gradum tecũdum computationem legalem volumus numerari, siue sint ascendentes,siue transuersales ordine iuris inter eos seruato succedant, matre & alijs coniunctis prædictis ex linea materna exclusis,ita tamen,ꝙ is qui successerit defuncto,vel defunctæ,alimenta condecentia secundum consuetudinem personæ, & quantitatis hæreditatis matri existenti & honorem marito seruanti quod & filio, & quòd ad secundas nuptias aliàs non transierit,& dum non transibit præstare teneatur. Quibus coniunctis ex paterna linea non extantibus prædicti defuncti hæreditas ei deferatur, cui de iure fuerit
1 deferenda. Redemptoris † suffragio inuocato,videtur prima consideratione dicendum,quod excepta parte in qua potuit testari Benuenuta in omnibus præferatur Io. coniunctus ex latere patris & in secundo gradu.l.Iuris consultus. §.secundo gradu.ff.de gradi.Inst.eo.ti.in ver.2.supra,3 5.q.5.ad sedem. Vnde videtur ex censura statuti casum esse contrà matrem proculdubio decisum. Quantum verò ad portionem, in qua potuit testari Benuenuta videtur,quod Io.velut hæres ab intestato dicti Thadæi vltimò decedentis ex dispositione dicti statuti debeat dictam hæreditatem Benuenutæ restituere per
2 fideicom. Dom. Staxiæ substitutæ detracta per ipsum Io. Trebellianica, quod sic probari videtur dicta substitutio† fuit cõpendiosa,quia dicta testatrix vno decedente sine filijs superuiuentem substituit,& vtroque decedẽte substituit matrem. l.precib.C. de impu. & alijs substit.l. Centurio. ff.de vulg. & pup.c.Raynutius.de testa. Vnde Piera decedente,successit ei Thadæus, quo ad partem obuentam ex hæreditate Benuenutæ, tam vigore substitutionis, quam etiam vigore substituti. Decedente vero posteaThadæo in pupillari ætate videtur, ꝙ mater non potuerit succedere ex substitutione vulgari i his, quæ obuenerant ex hæreditate Benuenutæ, quia licèt dicta substitutio compendiosa contineat vulgarem,vt fitmat Ia.de Ra. Cy.Ray. Bald. & Sal.in præal.l.precib.& Bar.in præal.l. Centurio.in ver.quęro,vtrum substitutio compendiosa facta per verbum commune contineat vulgarem &c. & Doc.maximè Mod.in d.c.Raynutius,tamen in casu isto non potuit succedere mater Thadæo ex substitutione vulgari, dato [b] etiam ꝙ Thadæus non adiuerit hæreditatem Benuenutæ,quia cum ex forma statuti ciuitatis Imolæ, vt notum habeo,hæreditas quæcunque non adita transmittitur ad hæredes, licet Thadæus non adiuerit dictam hæreditatem, tamen transiuit ius
3 adeundi ad hæredem suum,scilicet Ioannem, sed† ita est, ꝙ transmissio hæreditatis,non aditæ excludit substitutionẽ vulgarem,quia licèt ille,cui facta est substitutio,non sit hæres,tñ facit alium hæredem mediante transmissione, & per consequens sufficit hoc ad exclusionem substituti vulgaris.l.si patersam.& ibi Bar.& magis communiter Doct.de hær.inst.& in l.cum proponas.C.eo.tit.l.1.C.de his qui ante aper.tab.& l.si quis filium. ff.de acq.hære. & clarè firmat Bar.in l.2.ff.de vulg. & pup. circa primum effectum substitutionis vulgaris, & idem Bald.[c] in l.cum antiquioribus, in 2.q.C.de iure delib.& in l.apud hostes.C.de suis & leg.& in l.Papinianus.§.4. ff.de inof.test.vnde si cessat substitutio vulgaris, dicta substitutio compẽdiosa non potest sortiri effectum,nisi iure fideic. vt in d.l.precib.cum conc.sup. alleg.& sic succedens ab intestato d.Thadæo, videlicet Ioanes videtur arctari ad restituendum d. hæreditatem d. Benuenutæ dictæ Staxiæ substitutæ per fideicommissum detracta per d.Ioannem quarta Treb.
d Sed præmissis[d] non obstantibus contrariam sententiam de iure probabiliorem puto,videlicet matrem in omnibus excludere dictum Ioã.quod apertè sic iure probatur.Nam primo decessit Marcus,cui de iure successerunt fratres,& sorores vtrinque coniunctæ excluso Ioanne non vtrinque cõiuncto,vt in anth.itaque. C. com.de succes. An autem vnà cum dictis fratribus vtrinque cõiunctis successerit mater Marco, certum est,quod non, propter statutum prędictum,quia Marcus decessit pupillus, & intestatus, successiuè decessit Cosma impubes, cui similiter successerunt fratres & sorores vtrinq; coniunctæ excluso dicto Ioanne,prędalle.auth.itaque.& cum eis etiam in portione hęreditatis Cosmæ successit pariter Staxia mater,per auth.defuncto.C.ad Tert.nec eidem matri obstabat dictum statutum, quia vt infra dicam, loquitur in eo, qui decederet intestatus,sed pupillus dicitur intestabilis,non autem intestatus,vt infra probabo: ergo non vendicat sibi locum in casu nostro. Demum decessit Bẽuenuta testata,a qua instituti fuerunt Thadæus,& Piera,& illis decedentibus sine liberis fuit substituta mater: vnde aut fuit locus substitutioni vulgari,vt quia Piera,& Thadæus decesserint hæreditate Benuenutę non adita,& certum est,matrem ex substitutione vulgari admitti,quia vulgaris comprehenditur in dicta substitutione compendiosa,vt supra probaui. Aut fuit locus substitutioni fideicõmissariæ propter ea, quæ adduxi in argumentis primæ partis,& tunc tota hæreditas deberet restitui per fidei commissum matri, retenta quarta Trebellianica per illos qui ab intestato essent hęredes d.Pieræ,& Thadæi,& vt proximè probabo, mater est illa,quæ ab intestato succedit ĩ effectu d. Pieræ & Thadæo,ergo si qua quarta veniet detrahenda,esset detrahenda per ipsammet matrem hæredem ab intestato in effectu dictorum vltimò decedentium. Deinde decessit Piera impubes,cui successit Thadæus, vtrinque coniunctus rationib.superius allegatis,cum Thadęo etiam pariter succedit mater Pieræ per pręal. in auth. defuncto. quia isto casu non excluditur mater per statutum, quia(vt dixi) & statim latius ostendam,dictum statutum loquens in decedente ab intestato,non vendicat sibi locum in pupillo, quia dicitur decede-
4 re intestabilis. vltimo decessit † Thadæus in pupillari ętate matre superstite,& Ioanne,& non est dubium, quod de iure
e communi mater excludit Ioãnem,quia nõ erat frater [e] vtrinque coniunctus, vt in §. consequens in anth. de hę.ab intest. veni,& in auth.defuncto, & ibi Doc. C.ad Tert.& no.glo.in l.1.ff.de iur.& fac.ign.& Cy.in pręal.auth.itaque.& Dyn.in tra.suo de succes.ab intest. & Bart.in l.2.in prin.ff.de vul. & pup. in 5. q.in princ.ver. vlterius quæro, an tacita pupillaris excludat fratrem pupilli,& Bar. in l.1.§. filium.ff.de bo.pos. contra tab. Si ergo de iure communi mater excludit Ioann.
5 fundata est matris intentio, quia non † obstat statutum [f] de
f quo supra in themate fit mentio, quia dictum statutum loquitur in eo,qui decedit ab intestato, sed Thadęus decessit impubes,& sic intestabilis, non autem propriè dicitur dece-
g dere intestatus, vel ab intestato, vt &c. [g] Ex prędictis patet euidens responsio ad allegata in contrarium, quia illa procederent,si Thadęus decessisset post pupillarem ętatem,quo casu successisset ei ab intestato Ioannes ex forma statuti, sed cum decesserit ante,secus est,vt probaui. Ex quibus concludo in omnibus potiorem esse conditionem matris, excluso in totum Ioanne ante dicto. Alexan. Bononię legens.

ADDITIONES.

a Franciscus]Berous consi.148.series facti col.4.lib.2.& consi.151.in hac causa,nu.22.eodem lib.2.Aut.Gab.Rom.lib.6.recep.sent.reg.6.sub tit. de statutis. Rouesc.

b Quintmo dato.]Dilectus caurel.1 sub ti.de acq.hær. Rouesc.

c Hoc idem voluit Bal.] Vide Beroum consi. 25.viso testamento, col. 2. lib.2. Rouesc.

d Sed præmissis.]Addo Beroum consi.96. facti propositi,col.1.lib.2.Ro.

e Non erat frater.]Idem tenet Nic.de Vbal.in tract.de succes.ab intest.& Ale.cons.80.col.4.lib.1.Dec consi.628.in fi.

f Non obstat statutum.]Currius iunior consi. 86. conclus. 5. Rouesc.

g ¶Vt &c. Duas,quæ sequebantur columnas,non fuit opus rursus hic corrigere & excutere, quia ad verbum emendatę habentur,supra li.2.consi. 115.nu.1 inclusiue vsque ad fi.d.consi.ibi.C.de iu.delib.vbi recurre,quia ibidem Ale.nullo mutato transcripsit.

CONSILIVM LXXX.

Lege supra eo.lib.consi.55. quod hic repetebatur.

EPITOME.

Gulielmus instituit Bedoxium filium, & si decederet sine liberis voluit quartam bonorum dari pauperibus. Bedoxius superuixit patri,& relinquens filium,testamento cauit, quod decedente suo filio ab intestato sine liberis, seruentur,& exe cuuoni mandentur contenta in testamento patris sui, prout

in eo

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca